නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

විනයපිටකෙ

විනයසඞ්ගහ-අට්ඨකථා

ගන්ථාරම්භකථා

වත්ථුත්තයං නමස්සිත්වා, සරණං සබ්බපාණිනං;
විනයෙ පාටවත්ථාය, යොගාවචරභික්ඛුනං.

විප්පකිණ්ණමනෙකත්ථ, පාළිමුත්තවිනිච්ඡයං;
සමාහරිත්වා එකත්ථ, දස්සයිස්සමනාකුලං.

තත්‍රායං මාතිකා –

‘‘දිවාසෙය්‍යා පරික්ඛාරො, භෙසජ්ජකරණම්පි ච;
පරිත්තං පටිසන්ථාරො, විඤ්ඤත්ති කුලසඞ්ගහො.

‘‘මච්ඡමංසං අනාමාසං, අධිට්ඨානවිකප්පනං;
චීවරෙනවිනාවාසො, භණ්ඩස්ස පටිසාමනං.

‘‘කයවික්කයසමාපත්ති, රූපියාදිපටිග්ගහො;
දානවිස්සාසග්ගාහෙහි, ලාභස්ස පරිණාමනං.

‘‘පථවී භූතගාමො ච, දුවිධං සහසෙය්‍යකං;
විහාරෙ සඞ්ඝිකෙ සෙය්‍යං, සන්ථරිත්වාන පක්කමො.

‘‘කාලිකානිපි චත්තාරි, කප්පියා චතුභූමියො;
ඛාදනීයාදිපටිග්ගාහො, පටික්ඛෙපපවාරණා.

‘‘පබ්බජ්ජා නිස්සයො සීමා, උපොසථපවාරණං;
වස්සූපනායිකා වත්තං, චතුපච්චයභාජනං.

‘‘කථිනං ගරුභණ්ඩානි, චොදනාදිවිනිච්ඡයො;
ගරුකාපත්තිවුට්ඨානං, කම්මාකම්මං පකිණ්ණක’’න්ති.

1. දිවාසෙය්‍යවිනිච්ඡයකථා

1. තත්ථ **දිවාසෙය්‍යා**ති දිවානිපජ්ජනං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො – ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, දිවා පටිසල්ලීයන්තෙන ද්වාරං සංවරිත්වා පටිසල්ලීයිතු’’න්ති (පාරා. 77) වචනතො දිවා නිපජ්ජන්තෙන ද්වාරං සංවරිත්වා නිපජ්ජිතබ්බං. එත්ථ ච කිඤ්චාපි පාළියං ‘‘අයං නාම ආපත්තී’’ති න වුත්තා, විවරිත්වා නිපන්නදොසෙන පන උප්පන්නෙ වත්ථුස්මිං ද්වාරං සංවරිත්වා නිපජ්ජිතුං අනුඤ්ඤාතත්තා අසංවරිත්වා නිපජ්ජන්තස්ස **අට්ඨකථායං** දුක්කටං (පාරා. අට්ඨ. 1.77) වුත්තං. භගවතො හි අධිප්පායං ඤත්වා උපාලිත්ථෙරාදීහි අට්ඨකථා ඨපිතා. ‘‘අත්ථාපත්ති දිවා ආපජ්ජති, නො රත්ති’’න්ති (පරි. 323) ඉමිනාපි චෙතං සිද්ධං.

2. කීදිසං පන ද්වාරං සංවරිතබ්බං, කීදිසං න සංවරිතබ්බං? රුක්ඛපදරවෙළුපදරකිලඤ්ජපණ්ණාදීනං යෙන කෙනචි කවාටං කත්වා හෙට්ඨා උදුක්ඛලෙ උපරි උත්තරපාසකෙ ච පවෙසෙත්වා කතං පරිවත්තකද්වාරමෙව සංවරිතබ්බං. අඤ්ඤං ගොරූපානං වජෙසු විය රුක්ඛසූචිකණ්ටකද්වාරං, ගාමථකනකං චක්කලකයුත්තද්වාරං, ඵලකෙසු වා කිටිකාසු වා ද්වෙ තීණි චක්කලකානි යොජෙත්වා කතං සංසරණකිටිකද්වාරං, ආපණෙසු විය කතං උග්ඝාටනකිටිකද්වාරං, ද්වීසු තීසු ඨානෙසු වෙළුසලාකා ගොප්ඵෙත්වා පණ්ණකුටීසු කතං සලාකහත්ථකද්වාරං, දුස්සසාණිද්වාරන්ති එවරූපං ද්වාරං න සංවරිතබ්බං. පත්තහත්ථස්ස කවාටප්පණාමනෙ පන එකං දුස්සසාණිද්වාරමෙව අනාපත්තිකරං, අවසෙසානි පණාමෙන්තස්ස ආපත්ති. දිවා පටිසල්ලීයන්තස්ස පන පරිවත්තකද්වාරමෙව ආපත්තිකරං, සෙසානි සංවරිත්වා වා අසංවරිත්වා වා නිපජ්ජන්තස්ස ආපත්ති නත්ථි, සංවරිත්වා පන නිපජ්ජිතබ්බං, එතං වත්තං.

3. පරිවත්තකද්වාරං කිත්තකෙන සංවුතං හොති? සූචිඝටිකාසු දින්නාසු සංවුතමෙව හොති. අපිච ඛො සූචිමත්තෙපි දින්නෙ වට්ටති, ඝටිකාමත්තෙපි දින්නෙ වට්ටති, ද්වාරබාහං ඵුසිත්වා ඨපිතමත්තෙපි වට්ටති, ඊසකං අඵුසිතෙපි වට්ටති, සබ්බන්තිමෙන විධිනා යාවතා සීසං නප්පවිසති, තාවතා අඵුසිතෙපි වට්ටති. සචෙ බහූනං වළඤ්ජනට්ඨානං හොති, භික්ඛුං වා සාමණෙරං වා ‘‘ද්වාරං, ආවුසො, ජග්ගාහී’’ති වත්වාපි නිපජ්ජිතුං වට්ටති. අථ භික්ඛූ චීවරකම්මං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කරොන්තා නිසින්නා හොන්ති, ‘‘එතෙ ද්වාරං ජග්ගිස්සන්තී’’ති ආභොගං කත්වාපි නිපජ්ජිතුං වට්ටති. **කුරුන්දට්ඨකථායං** පන ‘‘උපාසකම්පි ආපුච්ඡිත්වා වා ‘එස ජග්ගිස්සතී’ති ආභොගං කත්වා වා නිපජ්ජිතුං වට්ටති, කෙවලං භික්ඛුනිං වා මාතුගාමං වා ආපුච්ඡිතුං න වට්ටතී’’ති වුත්තං, තං යුත්තං. එවං සබ්බත්ථපි යො යො ථෙරවාදො වා අට්ඨකථාවාදො වා පච්ඡා වුච්චති, සො සොව පමාණන්ති ගහෙතබ්බං.

4. අථ ද්වාරස්ස උදුක්ඛලං වා උත්තරපාසකො වා භින්නො හොති අට්ඨපිතො වා, සංවරිතුං න සක්කොති, නවකම්මත්ථං වා පන ඉට්ඨකපුඤ්ජො වා මත්තිකාදීනං වා රාසි අන්තොද්වාරෙ කතො හොති, අට්ටං වා බන්ධන්ති, යථා සංවරිතුං න සක්කොති. එවරූපෙ අන්තරායෙ සති අසංවරිත්වාපි නිපජ්ජිතුං වට්ටති. යදි පන කවාටං නත්ථි, ලද්ධකප්පමෙව. උපරි සයන්තෙන නිස්සෙණිං ආරොපෙත්වා නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ නිස්සෙණිමත්ථකෙ ථකනකං හොති, ථකෙත්වාපි නිපජ්ජිතබ්බං. ගබ්භෙ නිපජ්ජන්තෙන ගබ්භද්වාරං වා පමුඛද්වාරං වා යං කිඤ්චි සංවරිත්වා නිපජ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ එකකුට්ටකෙ ගෙහෙ ද්වීසු පස්සෙසු ද්වාරානි කත්වා වළඤ්ජන්ති, ද්වෙපි ද්වාරානි ජග්ගිතබ්බානි, තිභූමකෙපි පාසාදෙ ද්වාරං ජග්ගිතබ්බමෙව. සචෙ භික්ඛාචාරා පටික්කම්ම ලොහපාසාදසදිසං පාසාදං බහූ භික්ඛූ දිවාවිහාරත්ථං පවිසන්ති, සඞ්ඝත්ථෙරෙන ද්වාරපාලස්ස ‘‘ද්වාරං ජග්ගාහී’’ති වත්වා වා ‘‘ද්වාරජග්ගනං නාම එතස්ස භාරො’’ති ආභොගං කත්වා වා පවිසිත්වා නිපජ්ජිතබ්බං. යාව සඞ්ඝනවකෙන එවමෙව කාතබ්බං. පුරෙ පවිසන්තානං ‘‘ද්වාරජග්ගනං නාම පච්ඡිමානං භාරො’’ති එවං ආභොගං කාතුම්පි වට්ටති. අනාපුච්ඡා වා ආභොගං අකත්වා වා අන්තොගබ්භෙ වා අසංවුතද්වාරෙ බහි වා නිපජ්ජන්තානං ආපත්ති. ගබ්භෙ වා බහි වා නිපජ්ජනකාලෙපි ‘‘ද්වාරජග්ගනං නාම මහාද්වාරෙ ද්වාරපාලස්ස භාරො’’ති ආභොගං කත්වා නිපජ්ජිතුං වට්ටතියෙව. එවං ලොහපාසාදාදීසු ආකාසතලෙ නිපජ්ජන්තෙනපි ද්වාරං සංවරිතබ්බමෙව.

අයඤ්හෙත්ථ සඞ්ඛෙපො – ඉදං දිවාපටිසල්ලීයනං යෙන කෙනචි පරික්ඛිත්තෙ සද්වාරබන්ධෙ ඨානෙ කථිතං, තස්මා අබ්භොකාසෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා මණ්ඩපෙ වා යත්ථ කත්ථචි සද්වාරබන්ධෙ නිපජ්ජන්තෙන ද්වාරං සංවරිත්වාව නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ මහාපරිවෙණං හොති මහාබොධියඞ්ගණලොහපාසාදඞ්ගණසදිසං බහූනං ඔසරණට්ඨානං, යත්ථ ද්වාරං සංවුතම්පි සංවුතට්ඨානෙ න තිට්ඨති, ද්වාරං අලභන්තා පාකාරං ආරුහිත්වාපි විචරන්ති, තත්ථ සංවරණකිච්චං නත්ථි. රත්තිං ද්වාරං විවරිත්වා නිපන්නො අරුණෙ උග්ගතෙ වුට්ඨාති, අනාපත්ති. සචෙ පන පබුජ්ඣිත්වා පුන සුපති, ආපත්ති. යො පන ‘‘අරුණෙ උග්ගතෙ වුට්ඨහිස්සාමී’’ති පරිච්ඡින්දිත්වාව ද්වාරං අසංවරිත්වා රත්තිං නිපජ්ජති, යථාපරිච්ඡෙදමෙව වුට්ඨාති, තස්ස ආපත්තියෙව. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘එවං නිපජ්ජන්තො අනාදරියදුක්කටාපි න මුච්චතී’’ති වුත්තං.

5. යො පන බහුදෙව රත්තිං ජග්ගිත්වා අද්ධානං වා ගන්ත්වා දිවා කිලන්තරූපො මඤ්චෙ නිසින්නො පාදෙ භූමිතො අමොචෙත්වාව නිද්දාවසෙන නිපජ්ජති, තස්ස අනාපත්ති. සචෙ ඔක්කන්තනිද්දො අජානන්තොපි පාදෙ මඤ්චකං ආරොපෙති, ආපත්තියෙව. නිසීදිත්වා අපස්සාය සුපන්තස්ස අනාපත්ති. යොපි ච ‘‘නිද්දං විනොදෙස්සාමී’’ති චඞ්කමන්තො පතිත්වා සහසා වුට්ඨාති, තස්සපි අනාපත්ති. යො පන පතිත්වා තත්ථෙව සයති, න වුට්ඨාති, තස්ස ආපත්ති.

කො මුච්චති, කො න මුච්චතීති? **මහාපච්චරියං** තාව ''එකභඞ්ගෙන නිපන්නකො එව මුච්චති. පාදෙ පන භූමිතො මොචෙත්වා නිපන්නොපි යක්ඛගහිතකොපි විසඤ්ඤීභූතොපි න මුච්චතී''ති වුත්තං. **කුරුන්දට්ඨකථායං** පන ''බන්ධිත්වා නිපජ්ජාපිතොව මුච්චතී''ති වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන ''යො චඞ්කමන්තො මුච්ඡිත්වා පතිතො තත්ථෙව සුපති, තස්සපි අවිසයතාය ආපත්ති න දිස්සති. ආචරියා පන එවං න කථයන්ති, තස්මා ආපත්තියෙවාති මහාපදුමත්ථෙරෙන වුත්තං. ද්වෙ පන ජනා ආපත්තිතො මුච්චන්තියෙව, යො ච යක්ඛගහිතකො, යො ච බන්ධිත්වා නිපජ්ජාපිතො''ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

දිවාසෙය්‍යාවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

2. පරික්ඛාරවිනිච්ඡයකථා

6. **පරික්ඛාරොති** සමණපරික්ඛාරො. තත්‍රායං කප්පියාකප්පියපරික්ඛාරවිනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 1.85) – කෙචි තාලපණ්ණච්ඡත්තං අන්තො වා බහි වා පඤ්චවණ්ණෙන සුත්තෙන සිබ්බිත්වා වණ්ණමට්ඨං කරොන්ති, තං න වට්ටති. එකවණ්ණෙන පන නීලෙන වා පීතකෙන වා යෙන කෙනචි සුත්තෙන අන්තො වා බහි වා සිබ්බිතුං , ඡත්තදණ්ඩග්ගාහකං සලාකපඤ්ජරං වා විනන්ධිතුං වට්ටති, තඤ්ච ඛො ථිරකරණත්ථං වට්ටති, න වණ්ණමට්ඨත්ථාය. ඡත්තපණ්ණෙසු මකරදන්තකං වා අඩ්ඪචන්දකං වා ඡින්දිතුං න වට්ටති. ඡත්තදණ්ඩෙ ගෙහත්ථම්භෙසු විය ඝටකො වා වාළරූපකං වා න වට්ටති. සචෙපි සබ්බත්ථ ආරග්ගෙන ලෙඛා දින්නා හොති, සාපි න වට්ටති. ඝටකං වා වාළරූපකං වා භින්දිත්වා ධාරෙතබ්බං, ලෙඛාපි ඝංසිත්වා වා අපනෙතබ්බා, සුත්තකෙන වා දණ්ඩො වෙඨෙතබ්බො. දණ්ඩබුන්දෙ පන අහිච්ඡත්තකසණ්ඨානං වට්ටති. වාතප්පහාරෙන අචලනත්ථං ඡත්තමණ්ඩලිකං රජ්ජුකෙහි ගාහෙත්වා දණ්ඩෙ බන්ධන්ති, තස්මිං බන්ධනට්ඨානෙ වලයමිව උක්කිරිත්වා ලෙඛං ඨපෙන්ති, සා වට්ටති.

7. චීවරමණ්ඩනත්ථාය නානාසුත්තකෙහි සතපදිසදිසං සිබ්බන්තා ආගන්තුකපට්ටං ඨපෙන්ති, අඤ්ඤම්පි යං කිඤ්චි සූචිකම්මවිකාරං කරොන්ති, පට්ටමුඛෙ වා පරියන්තෙ වා වෙණිං වා සඞ්ඛලිකං වා මුග්ගරං වා එවමාදි සබ්බං න වට්ටති, පකතිසූචිකම්මමෙව වට්ටති. ගණ්ඨිකපට්ටකඤ්ච පාසකපට්ටකඤ්ච අට්ඨකොණම්පි සොළසකොණම්පි කරොන්ති, තත්ථ අග්ඝියගයමුග්ගරාදීනි දස්සෙන්ති, කක්කටක්ඛීනි උක්කිරන්ති, සබ්බං න වට්ටති, චතුකොණමෙව වට්ටති, කොණසුත්තපීළකා ච චීවරෙ රත්තෙ දුවිඤ්ඤෙය්‍යරූපා වට්ටන්ති. කඤ්ජිකපිට්ඨඛලිඅලකාදීසු චීවරං පක්ඛිපිතුං න වට්ටති, චීවරකම්මකාලෙ පන හත්ථමලසූචිමලාදීනං ධොවනත්ථං කිලිට්ඨකාලෙ ච ධොවනත්ථං වට්ටති, ගන්ධං වා ලාඛං වා තෙලං වා රජනෙ පක්ඛිපිතුං න වට්ටති.

රජනෙසු ච හලිද්දිං ඨපෙත්වා සබ්බං **මූලරජනං** වට්ටති, මඤ්ජිට්ඨිඤ්ච තුඞ්ගහාරඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **ඛන්ධරජනං** වට්ටති. තුඞ්ගහාරො නාම එකො සකණ්ටකරුක්ඛො, තස්ස හරිතාලවණ්ණං **ඛන්ධරජනං** හොති. ලොද්දඤ්ච කණ්ඩුලඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **තචරජනං** වට්ටති. අල්ලිපත්තඤ්ච නීලිපත්තඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **පත්තරජනං** වට්ටති. ගිහිපරිභුත්තකං පන අල්ලිපත්තෙන එකවාරං රජිතුං වට්ටති. කිංසුකපුප්ඵඤ්ච කුසුම්භපුප්ඵඤ්ච ඨපෙත්වා සබ්බං **පුප්ඵරජනං** වට්ටති. **ඵලරජනෙ** පන න කිඤ්චි න වට්ටති (මහාව. අට්ඨ. 344).

8. චීවරං රජිත්වා සඞ්ඛෙන වා මණිනා වා යෙන කෙනචි න ඝට්ටෙතබ්බං, භූමියං ජාණුකානි නිහන්ත්වා හත්ථෙහි ගහෙත්වා දොණියම්පි න ඝංසිතබ්බං. දොණියං වා ඵලකෙ වා ඨපෙත්වා අන්තෙ ගාහාපෙත්වා හත්ථෙන පහරිතුං පන වට්ටති, තම්පි මුට්ඨිනා න කාතබ්බං. පොරාණකත්ථෙරා පන දොණියම්පි න ඨපෙසුං. එකො චීවරං ගහෙත්වා තිට්ඨති, අපරො හත්ථෙ කත්වා හත්ථෙන පහරති. චීවරස්ස කණ්ණසුත්තකං න වට්ටති, රජිතකාලෙ ඡින්දිතබ්බං. යං පන ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කණ්ණසුත්තක’’න්ති (මහාව. 344) එවං අනුඤ්ඤාතං, තං අනුවාතෙ පාසකං කත්වා බන්ධිතබ්බං රජනකාලෙ ලග්ගනත්ථාය. ගණ්ඨිකෙපි සොභාකරණත්ථං ලෙඛා වා පීළකා වා න වට්ටති, නාසෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

9. පත්තෙ වා ථාලකෙ වා ආරග්ගෙන ලෙඛං කරොන්ති අන්තො වා බහි වා, න වට්ටති. පත්තං භමං ආරොපෙත්වා මජ්ජිත්වා පචන්ති ‘‘මණිවණ්ණං කරිස්සාමා’’ති, න වට්ටති, තෙලවණ්ණො පන වට්ටති. පත්තමණ්ඩලෙ භිත්තිකම්මං න වට්ටති, මකරදන්තකං පන වට්ටති.

ධමකරණඡත්තකස්ස උපරි වා හෙට්ඨා වා ධමකරණකුච්ඡියං වා ලෙඛා න වට්ටති, ඡත්තමුඛවට්ටියං පනස්ස ලෙඛා වට්ටති.

10. කායබන්ධනස්ස සොභනත්ථං තහිං තහිං දිගුණං සුත්තං කොට්ටෙන්ති, කක්කටක්ඛීනි උට්ඨාපෙන්ති, න වට්ටති, උභොසු පන අන්තෙසු දසාමුඛස්ස ථිරභාවාය දිගුණං කොට්ටෙතුං වට්ටති. දසාමුඛෙ පන ඝටකං වා මකරමුඛං වා දෙඩ්ඩුභසීසං වා යං කිඤ්චි විකාරරූපං කාතුං න වට්ටති, තත්ථ තත්ථ අච්ඡීනි දස්සෙත්වා මාලාකම්මාදීනි වා කත්වා කොට්ටිතකායබන්ධනම්පි න වට්ටති, උජුකමෙව පන මච්ඡකණ්ටකං වා ඛජ්ජූරිපත්තකං වා මට්ඨකපට්ටිකං වා කත්වා කොට්ටෙතුං වට්ටති. කායබන්ධනස්ස දසා එකා වට්ටති, ද්වෙ තීණි චත්තාරිපි වට්ටන්ති, තතො පරං න වට්ටන්ති. රජ්ජුකකායබන්ධනං එකමෙව වට්ටති, පාමඞ්ගසණ්ඨානං පන එකම්පි න වට්ටති, දසා පන පාමඞ්ගසණ්ඨානාපි වට්ටති, බහුරජ්ජුකෙ එකතො කත්වා එකෙන නිරන්තරං වෙඨෙත්වා කතං බහුරජ්ජුකන්ති න වත්තබ්බං, තං වට්ටති.

කායබන්ධනවිධෙ අට්ඨමඞ්ගලාදිකං යං කිඤ්චි විකාරරූපං න වට්ටති, පරිච්ඡෙදලෙඛාමත්තං වට්ටති. විධකස්ස උභොසු අන්තෙසු ථිරකරණත්ථාය ඝටකං කරොන්ති, අයම්පි වට්ටති.

11. අඤ්ජනියං ඉත්ථිපුරිසචතුප්පදසකුණරූපං වා මාලාකම්මලතාකම්මමකරදන්තකගොමුත්තකඅඩ්ඪචන්දකාදිභෙදං වා විකාරරූපං න වට්ටති, ඝංසිත්වා වා භින්දිත්වා වා යථා වා න පඤ්ඤායති, තථා සුත්තකෙන වෙඨෙත්වා වළඤ්ජෙතබ්බා. උජුකමෙව පන චතුරංසා වා අට්ඨංසා වා

සොළසංසා වා අඤ්ජනී වට්ටති. හෙට්ඨතොපිස්සා ද්වෙ වා තිස්සො වා වට්ටලෙඛායො වට්ටන්ති, ගීවායම්පිස්සා පිධානකබන්ධනත්ථං එකා වට්ටලෙඛා වට්ටති.

අඤ්ජනීසලාකායපි වණ්ණමට්ඨකම්මං න වට්ටති, අඤ්ජනීථවිකායපි යං කිඤ්චි නානාවණ්ණෙන සුත්තෙන වණ්ණමට්ඨකම්මං න වට්ටති. එසෙව නයො කුඤ්චිකකොසකෙපි. කුඤ්චිකාය වණ්ණමට්ඨකම්මං න වට්ටති, තථා සිපාටිකාය. එකවණ්ණසුත්තෙන පන යෙන කෙනචි යං කිඤ්චි සිබ්බිතුං වට්ටති.

12. ආරකණ්ටකෙපි වට්ටමණිකං වා අඤ්ඤං වා වණ්ණමට්ඨං න වට්ටති, ගීවායං පන පරිච්ඡෙදලෙඛා වට්ටති. පිප්ඵලිකෙපි මණිකං වා පීළකං වා යං කිඤ්චි උට්ඨාපෙතුං න වට්ටති, දණ්ඩකෙ පන පරිච්ඡෙදලෙඛා වට්ටති. නඛච්ඡෙදනං වලිතකංයෙව කරොන්ති, තස්මා තං වට්ටති. උත්තරාරණියං වාපි අරණිධනුකෙ වා උපරිපෙල්ලනදණ්ඩකෙ වා මාලාකම්මාදි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටති. පෙල්ලනදණ්ඩකස්ස පන වෙමජ්ඣෙ මණ්ඩලං හොති, තත්ථ පරිච්ඡෙදලෙඛාමත්තං වට්ටති. සූචිසණ්ඩාසං කරොන්ති, යෙන සූචිං ඩංසාපෙත්වා සංසන්ති, තත්ථ මකරමුඛාදිකං යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටති, සූචිඩංසනත්ථං පන මුඛමත්තං හොති, තං වට්ටති.

දන්තකට්ඨච්ඡෙදනවාසියම්පි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටති, උජුකමෙව කප්පියලොහෙන උභොසු වා පස්සෙසු චතුරංසං වා අට්ඨංසං වා බන්ධිතුං වට්ටති. කත්තරදණ්ඩෙපි යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටති, හෙට්ඨා එකා වා ද්වෙ වා වට්ටලෙඛා උපරි අහිච්ඡත්තකමකුළමත්තඤ්ච වට්ටති.

13. තෙලභාජනෙසු විසාණෙ වා නාළියං වා අලාබුකෙ වා ආමණ්ඩසාරකෙ වා ඨපෙත්වා ඉත්ථිරූපං පුරිසරූපඤ්ච අවසෙසං සබ්බම්පි වණ්ණමට්ඨකම්මං වට්ටති. මඤ්චපීඨෙ භිසිබිම්බොහනෙ භූමත්ථරණෙ පාදපුඤ්ඡනෙ චඞ්කමනභිසියා සම්මුඤ්ජනියං කචවරඡඩ්ඩනකෙ රජනදොණිකාය පානීයඋළුඞ්කෙ පානීයඝටෙ පාදකඨලිකාය ඵලකපීඨකෙ වලයාධාරකෙ දණ්ඩාධාරකෙ පත්තපිධානෙ තාලවණ්ටෙ බීජනෙති එතෙසු සබ්බං මාලාකම්මාදි වණ්ණමට්ඨකම්මං වට්ටති.

14. සෙනාසනෙ පන ද්වාරකවාටවාතපානකවාටාදීසු සබ්බරතනමයම්පි වණ්ණමට්ඨකම්මං වට්ටති. සෙනාසනෙ කිඤ්චි පටිසෙධෙතබ්බං නත්ථි අඤ්ඤත්‍ර විරුද්ධසෙනාසනා . විරුද්ධසෙනාසනං නාම අඤ්ඤෙසං සීමාය රාජවල්ලභෙහි කතසෙනාසනං වුච්චති. තස්මා යෙ තාදිසං සෙනාසනං කරොන්ති, තෙ වත්තබ්බා ‘‘මා අම්හාකං සීමාය සෙනාසනං කරොථා’’ති. අනාදියිත්වා කරොන්තියෙව, පුනපි වත්තබ්බා ‘‘මා එවං අකත්ථ, මා අම්හාකං උපොසථපවාරණානං අන්තරායමකත්ථ, මා සාමග්ගිං භින්දිත්ථ, තුම්හාකං සෙනාසනං කතම්පි කතට්ඨානෙ න ඨස්සතී’’ති. සචෙ බලක්කාරෙන කරොන්තියෙව, යදා තෙසං ලජ්ජිපරිසා උස්සන්නා හොති, සක්කා ච හොති ලද්ධුං ධම්මිකො විනිච්ඡයො, තදා තෙසං පෙසෙතබ්බං ‘‘තුම්හාකං ආවාසං හරථා’’ති. සචෙ යාවතතියං පෙසිතෙ හරන්ති, සාධු. නො චෙ හරන්ති, ඨපෙත්වා බොධිඤ්ච චෙතියඤ්ච අවසෙසසෙනාසනානි භින්දිතබ්බානි, නො ච ඛො අපරිභොගං කරොන්තෙහි, පටිපාටියා පන ඡදනගොපානසීඉට්ඨකාදීනි අපනෙත්වා තෙසං පෙසෙතබ්බං ‘‘තුම්හාකං දබ්බසම්භාරෙ හරථා’’ති. සචෙ හරන්ති, සාධු. නො චෙ හරන්ති, අථ තෙසු දබ්බසම්භාරෙසු හිමවස්සවාතාතපාදීහි පූතිභූතෙසු වා චොරෙහි වා හටෙසු අග්ගිනා වා දඩ්ඪෙසු සීමසාමිකා භික්ඛූ අනුපවජ්ජා, න ලබ්භා චොදෙතුං ‘‘තුම්හෙහි අම්හාකං දබ්බසම්භාරා නාසිතා’’ති වා ‘‘තුම්හාකං ගීවා’’ති වා. යං පන සීමසාමිකෙහි භික්ඛූහි කතං, තං සුකතමෙව හොති. යොපි භික්ඛු බහුස්සුතො විනයඤ්ඤූ අඤ්ඤං භික්ඛුං අකප්පියපරික්ඛාරං ගහෙත්වා විචරන්තං දිස්වා ඡින්දාපෙය්‍ය වා භින්දාපෙය්‍ය වා, අනුපවජ්ජො, සො නෙව චොදෙතබ්බො න සාරෙතබ්බො, න තං ලබ්භා වත්තුං ‘‘අයං නාම මම පරික්ඛාරො තයා නාසිතො, තං මෙ දෙහී’’ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

පරික්ඛාරවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

3. භෙසජ්ජාදිකරණවිනිච්ඡයකථා

15. **භෙසජ්ජකරණපරිත්තපටිසන්ථාරෙසු** පන **භෙසජ්ජකරණෙ** තාව අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.185-7) – ආගතාගතස්ස පරජනස්ස භෙසජ්ජං න කාතබ්බං, කරොන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති. පඤ්චන්නං පන සහධම්මිකානං කාතබ්බං භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියාති. සමසීලසද්ධාපඤ්ඤානඤ්හි එතෙසං තීසු සික්ඛාසු යුත්තානං භෙසජ්ජං අකාතුං න ලබ්භති. කරොන්තෙන ච සචෙ තෙසං අත්ථි, තෙසං සන්තකං ගහෙත්වා යොජෙත්වා දාතබ්බං, සචෙ නත්ථි, අත්තනො සන්තකං කාතබ්බං. සචෙ අත්තනොපි නත්ථි, භික්ඛාචාරවත්තෙන වා ඤාතකපවාරිතට්ඨානතො වා පරියෙසිතබ්බං, අලභන්තෙන ගිලානස්ස අත්ථාය අකතවිඤ්ඤත්තියාපි ආහරිත්වා කාතබ්බං.

16. අපරෙසම්පි පඤ්චන්නං කාතුං වට්ටති මාතු පිතු තදුපට්ඨාකානං අත්තනො වෙය්‍යාවච්චකරස්ස පණ්ඩුපලාසස්ස චාති. **පණ්ඩුපලාසො** නාම යො පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො යාව පත්තචීවරං පටියාදියති, තාව විහාරෙ වසති. තෙසු සචෙ මාතාපිතරො ඉස්සරා හොන්ති න පච්චාසීසන්ති, අකාතුං වට්ටති. සචෙ පන රජ්ජෙපි ඨිතා පච්චාසීසන්ති, අකාතුං න වට්ටති. භෙසජ්ජං පච්චාසීසන්තානං භෙසජ්ජං දාතබ්බං, යොජෙතුං අජානන්තානං යොජෙත්වා දාතබ්බං. සබ්බෙසං අත්ථාය සහධම්මිකෙසු වුත්තනයෙනෙව පරියෙසිතබ්බං. සචෙ පන මාතරං විහාරං ආනෙත්වා ජග්ගති, සබ්බං පරිකම්මං අනාමසන්තෙන කාතබ්බං, ඛාදනීයභොජනීයං සහත්ථා දාතබ්බං. පිතා පන යථා සාමණෙරො, එවං සහත්ථෙන න්හාපනසම්බාහනාදීනි කත්වා උපට්ඨාතබ්බො. යෙ ච මාතාපිතරො උපට්ඨහන්ති පටිජග්ගන්ති, තෙසම්පි එවමෙව කාතබ්බං. **වෙය්‍යාවච්චකරො** නාම යො වෙතනං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ දාරූනි වා ඡින්දති, අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කම්මං කරොති, තස්ස රොගෙ උප්පන්නෙ යාව ඤාතකා න පස්සන්ති, තාව භෙසජ්ජං කාතබ්බං. යො පන භික්ඛුනිස්සිතකොව හුත්වා සබ්බකම්මානි කරොති, තස්ස භෙසජ්ජං කාතබ්බමෙව. පණ්ඩුපලාසෙපි සාමණෙරෙ විය පටිපජ්ජිතබ්බං.

17. අපරෙසම්පි දසන්නං කාතුං වට්ටති ජෙට්ඨභාතු කනිට්ඨභාතු ජෙට්ඨභගිනියා කනිට්ඨභගිනියා චූළමාතුයා මහාමාතුයා චූළපිතුනො මහාපිතුනො පිතුච්ඡාය මාතුලස්සාති. තෙසං පන සබ්බෙසම්පි කරොන්තෙන තෙසංයෙව සන්තකං භෙසජ්ජං ගහෙත්වා කෙවලං යොජෙත්වා දාතබ්බං. සචෙ පන නප්පහොන්ති යාචන්ති ච ''දෙථ නො, භන්තෙ, තුම්හාකං පටිදස්සාමා''ති, තාවකාලිකං දාතබ්බං. සචෙපි න යාචන්ති, ''අම්හාකං භෙසජ්ජං අත්ථි, තාවකාලිකං ගණ්හථා''ති වත්වා වා ''යදා තෙසං භවිස්සති, තදා දස්සන්තී''ති ආභොගං වා කත්වා දාතබ්බං. සචෙ පටිදෙන්ති, ගහෙතබ්බං. නො චෙ දෙන්ති, න චොදෙතබ්බා. එතෙ දස ඤාතකෙ ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙසං න කාතබ්බං.

එතෙසං පුත්තපරම්පරාය පන යාව සත්තමා කුලපරිවට්ටා, තාව චත්තාරො පච්චයෙ ආහරාපෙන්තස්ස අකතවිඤ්ඤත්ති වා භෙසජ්ජං කරොන්තස්ස වෙජ්ජකම්මං වා කුලදූසකාපත්ති වා න හොති. සචෙ භාතු ජායා, භගිනියා සාමිකො වා ගිලානො හොති, ඤාතකා චෙ, තෙසම්පි වට්ටති. අඤ්ඤාතකා චෙ, භාතු ච භගිනියා ච කත්වා දාතබ්බං ''තුම්හාකං ජග්ගනට්ඨානෙ දෙථා''ති. අථ වා තෙසං පුත්තානං කත්වා දාතබ්බං ''තුම්හාකං මාතාපිතූනං දෙථා''ති. එතෙනුපායෙන සබ්බපදෙසු විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

තෙසං අත්ථාය ච සාමණෙරෙහි අරඤ්ඤතො භෙසජ්ජං ආහරාපෙන්තෙන ඤාතිසාමණෙරෙහි වා ආහරාපෙතබ්බං, අඤ්ඤාතකෙහි අත්තනො අත්ථාය වා ආහරාපෙත්වා දාතබ්බං. තෙහිපි ''උපජ්ඣායස්ස ආහරාමා''ති වත්තසීසෙන ආහරිතබ්බං. උපජ්ඣායස්ස මාතාපිතරො ගිලානා විහාරං ආගච්ඡන්ති, උපජ්ඣායො ච දිසාපක්කන්තො හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන උපජ්ඣායස්ස සන්තකං භෙසජ්ජං දාතබ්බං. නො චෙ අත්ථි, අත්තනො භෙසජ්ජං උපජ්ඣායස්ස පරිච්චජිත්වා දාතබ්බං. අත්තනොපි අසන්තෙ වුත්තනයෙනෙව පරියෙසිත්වා උපජ්ඣායස්ස සන්තකං කත්වා දාතබ්බං. උපජ්ඣායෙනපි සද්ධිවිහාරිකස්ස මාතාපිතූසු එවමෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. එසෙව නයො ආචරියන්තෙවාසිකෙසුපි. අඤ්ඤොපි යො ආගන්තුකො වා චොරො වා යුද්ධපරාජිතො ඉස්සරො වා ඤාතකෙහි පරිච්චත්තො කපණො වා ගමියමනුස්සො වා ගිලානො හුත්වා විහාරං පවිසති, සබ්බෙසං අපච්චාසීසන්තෙන භෙසජ්ජං කාතබ්බං.

18. සද්ධං කුලං හොති චතූහි පච්චයෙහි උපට්ඨායකං භික්ඛුසඞ්ඝස්ස මාතාපිතුට්ඨානියං, තත්‍ර චෙ කොචි ගිලානො හොති, තස්සත්ථාය විස්සාසෙන ''භෙසජ්ජං කත්වා භන්තෙ දෙථා''ති වදන්ති, නෙව දාතබ්බං න කාතබ්බං. අථ පන කප්පියං ඤත්වා එවං පුච්ඡන්ති ''භන්තෙ, අසුකස්ස නාම රොගස්ස කිං භෙසජ්ජං කරොන්තී''ති, ''ඉදඤ්චිදඤ්ච ගහෙත්වා කරොන්තී''ති වත්තුං වට්ටති. ''භන්තෙ, මය්හං මාතා ගිලානා, භෙසජ්ජං තාව ආචික්ඛථා''ති එවං පුච්ඡිතෙ පන න ආචික්ඛිතබ්බං, අඤ්ඤමඤ්ඤං පන කථා කාතබ්බා ''ආවුසො, අසුකස්ස නාම භික්ඛුනො ඉමස්මිං රොගෙ කිං භෙසජ්ජං කරිංසූ''ති. ඉදඤ්චිදඤ්ච භෙසජ්ජං භන්තෙති. තං සුත්වා ඉතරො මාතු භෙසජ්ජං කරොති, වට්ටති. මහාපදුමත්ථෙරො කිර වසභරඤ්ඤොපි දෙවියා රොගෙ උප්පන්නෙ එකාය ඉත්ථියා ආගන්ත්වා පුච්ඡිතො ''න ජානාමී''ති අවත්වා එවමෙව භික්ඛූහි සද්ධිං සමුල්ලපෙසි. තං සුත්වා තස්සා භෙසජ්ජමකංසු. වූපසන්තෙ ච රොගෙ තිචීවරෙන තීහි ච කහාපණසතෙහි සද්ධිං භෙසජ්ජචඞ්කොටකං පූරෙත්වා ආහරිත්වා ථෙරස්ස පාදමූලෙ ඨපෙත්වා ''භන්තෙ, පුප්ඵපූජං කරොථා''ති ආහංසු. ථෙරො ''ආචරියභාගො නාම අය''න්ති කප්පියවසෙන ගාහාපෙත්වා පුප්ඵපූජමකාසි. එවං තාව භෙසජ්ජෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

19. **පරිත්තෙ** පන ‘‘ගිලානස්ස පරිත්තං කරොථ, භන්තෙ’’ති වුත්තෙ න කාතබ්බං, ‘‘පරිත්තං භණථා’’ති වුත්තෙ පන භණිතබ්බං. සචෙපිස්ස එවං හොති ‘‘මනුස්සා නාම න ජානන්ති, අකරියමානෙ විප්පටිසාරිනො භවිස්සන්තී’’ති, කාතබ්බං. ‘‘පරිත්තොදකං පරිත්තසුත්තං කත්වා දෙථා’’ති වුත්තෙ පන තෙසංයෙව උදකං හත්ථෙන චාලෙත්වා සුත්තං පරිමජ්ජිත්වා දාතබ්බං. සචෙ විහාරතො උදකං අත්තනො සන්තකං වා සුත්තං දෙති, දුක්කටං. මනුස්සා උදකඤ්ච සුත්තඤ්ච ගහෙත්වා නිසීදිත්වා ‘‘පරිත්තං භණථා’’ති වදන්ති, කාතබ්බං. නො චෙ ජානන්ති, ආචික්ඛිතබ්බං. භික්ඛූනං නිසින්නානං පාදෙසු උදකං ආකිරිත්වා සුත්තඤ්ච ඨපෙත්වා ගච්ඡන්ති ‘‘පරිත්තං කරොථ, පරිත්තං භණථා’’ති, න පාදා අපනෙතබ්බා. මනුස්සා හි විප්පටිසාරිනො හොන්ති. අන්තොගාමෙපි ගිලානස්ස අත්ථාය විහාරං පෙසෙන්ති ‘‘පරිත්තං භණන්තූ’’ති, භණිතබ්බං. අන්තොගාමෙ රාජගෙහාදීසු රොගෙ වා උපද්දවෙ වා උප්පන්නෙ පක්කොසාපෙත්වා භණාපෙන්ති, **ආටානාටියසුත්තාදීනි** භණිතබ්බානි. ‘‘ආගන්ත්වා ගිලානස්ස සික්ඛාපදානි දෙන්තු, ධම්මං කථෙන්තු, රාජන්තෙපුරෙ වා අමච්චගෙහෙ වා ආගන්ත්වා සික්ඛාපදානි දෙන්තු, ධම්මං කථෙන්තූ’’ති පෙසිතෙපි ගන්ත්වා සික්ඛාපදානි දාතබ්බානි, ධම්මො කථෙතබ්බො. ‘‘මතානං පරිවාරත්ථං ආගච්ඡන්තූ’’ති පක්කොසන්ති, න ගන්තබ්බං. ‘‘සීවථිකදස්සනෙ අසුභදස්සනෙ ච මරණස්සතිං පටිලභිස්සාමා’’ති කම්මට්ඨානසීසෙන ගන්තුං වට්ටති. ‘‘පහාරෙදින්නෙ මතෙපි අමරණාධිප්පායස්ස අනාපත්ති වුත්තා’’ති න එත්තකෙනෙව අමනුස්සගහිතස්ස පහාරො දාතබ්බො , තාලපණ්ණං පන පරිත්තසුත්තං වා හත්ථෙ වා පාදෙ වා බන්ධිතබ්බං, රතනසුත්තාදීනි පරිත්තානි භණිතබ්බානි, ‘‘මා සීලවන්තං භික්ඛුං විහෙඨෙහී’’ති ධම්මකථා කාතබ්බා, ආටානාටියපරිත්තං වා භණිතබ්බං.

ඉධ පන ආටානාටියපරිත්තස්ස පරිකම්මං වෙදිතබ්බං (දී. නි. අට්ඨ. 3.282). පඨමමෙව හි **ආටානාටියසුත්තං** න භණිතබ්බං, **මෙත්තසුත්තං** (ඛු. පා. 9.1 ආදයො; සු. නි. 143 ආදයො) **ධජග්ගසුත්තං** (සං. නි. 1.249) **රතනසුත්තන්ති** (ඛු. පා. 6.1 ආදයො; සු. නි. 224 ආදයො) ඉමානි සත්තාහං භණිතබ්බානි. සචෙ මුඤ්චති, සුන්දරං. නො චෙ මුඤ්චති, ආටානාටියසුත්තං භණිතබ්බං. තං භණන්තෙන ච භික්ඛුනා පිට්ඨං වා මංසං වා න ඛාදිතබ්බං, සුසානෙ න වසිතබ්බං. කස්මා? අමනුස්සා ඔතාරං ලභන්ති. පරිත්තකරණට්ඨානං හරිතූපලිත්තං කාරෙත්වා තත්ථ පරිසුද්ධං ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා නිසීදිතබ්බං. පරිත්තකාරකො භික්ඛු විහාරතො ඝරං නෙන්තෙහි ඵලකාවුධෙහි පරිවාරෙත්වා නෙතබ්බො. අබ්භොකාසෙ නිසීදිත්වා න වත්තබ්බං, ද්වාරවාතපානානි පිදහිත්වා නිසින්නෙන ආවුධහත්ථෙහි සම්පරිවාරිතෙන මෙත්තචිත්තං පුරෙචාරිකං කත්වා වත්තබ්බං, පඨමං සික්ඛාපදානි ගාහාපෙත්වා සීලෙ පතිට්ඨිතස්ස පරිත්තං කාතබ්බං. එවම්පි මොචෙතුං අසක්කොන්තෙන විහාරං නෙත්වා චෙතියඞ්ගණෙ නිපජ්ජාපෙත්වා ආසනපූජං කාරෙත්වා දීපෙ ජාලාපෙත්වා චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා මඞ්ගලකථා වත්තබ්බා, සබ්බසන්නිපාතො ඝොසෙතබ්බො, විහාරස්ස උපවනෙ ජෙට්ඨකරුක්ඛො නාම හොති, තත්ථ ‘‘භික්ඛුසඞ්ඝො තුම්හාකං ආගමනං පතිමානෙතී’’ති පහිණිතබ්බං. සබ්බසන්නිපාතට්ඨානෙ අනාගන්තුං නාම න ලභති, තතො අමනුස්සගහිතකො ‘‘ත්වං කොනාමොසී’’ති පුච්ඡිතබ්බො, නාමෙ කථිතෙ නාමෙනෙව ආලපිතබ්බො, ‘‘ඉත්ථන්නාම තුය්හං මාලාගන්ධාදීසු පත්ති, ආසනපූජායං පත්ති, පිණ්ඩපාතෙ පත්ති, භික්ඛුසඞ්ඝෙන තුය්හං පණ්ණාකාරත්ථාය මහාමඞ්ගලකථා වුත්තා, භික්ඛුසඞ්ඝෙ ගාරවෙන එතං මුඤ්චාහී’’ති මොචෙතබ්බො. සචෙ න මුඤ්චති, දෙවතානං ආරොචෙතබ්බං ‘‘තුම්හෙ ජානාථ, අයං අමනුස්සො අම්හාකං වචනං න කරොති, මයං බුද්ධආණං කරිස්සාමා’’ති පරිත්තං කාතබ්බං. එතං තාව ගිහීනං පරිකම්මං. සචෙ පන භික්ඛු අමනුස්සෙන ගහිතො හොති, ආසනානි ධොවිත්වා සබ්බසන්නිපාතං ඝොසාපෙත්වා ගන්ධමාලාදීසු පත්තිං දත්වා පරිත්තං භණිතබ්බං, ඉදං භික්ඛූනං පරිකම්මං. එවං පරිත්තෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

20. **පටිසන්ථාරෙ** පන අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.185-7) – අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතො කස්ස දාතබ්බො, කස්ස න දාතබ්බො? මාතාපිතූනං තාව දාතබ්බො. සචෙපි කහාපණග්ඝනකො හොති, සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං නත්ථි. මාතාපිතුඋපට්ඨාකානං වෙය්‍යාවච්චකරස්ස පණ්ඩුපලාසස්ස චාති එතෙසම්පි දාතබ්බො. තත්ථ පණ්ඩුපලාසස්ස ථාලකෙ පක්ඛිපිත්වාපි දාතුං වට්ටති, තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙසං අගාරිකානං මාතාපිතූනම්පි න වට්ටති. **පබ්බජිතපරිභොගො හි අගාරිකානං චෙතියට්ඨානියො.** අපිච අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතො නාමෙස සම්පත්තස්ස දාමරිකචොරස්සාපි ඉස්සරියස්සාපි දාතබ්බො. කස්මා? තෙ හි අදීයමානෙපි ‘‘න දෙන්තී’’ති ආමසිත්වා දීයමානෙපි ‘‘උච්ඡිට්ඨකං දෙන්තී’’ති කුජ්ඣන්ති, කුද්ධා ජීවිතාපි වොරොපෙන්ති, සාසනස්සපි අන්තරායං කරොන්ති. රජ්ජං පත්ථයමානස්ස විචරතො චොරනාගස්ස වත්ථු චෙත්ථ කථෙතබ්බං. එවං අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

පටිසන්ථාරො ච නාමායං කස්ස කාතබ්බො, කස්ස න කාතබ්බො? පටිසන්ථාරො නාම විහාරං සම්පත්තස්ස යස්ස කස්සචි ආගන්තුකස්ස වා දලිද්දස්ස වා චොරස්ස වා ඉස්සරස්ස වා කාතබ්බොයෙව. කථං? ආගන්තුකං තාව ඛීණපරිබ්බයං විහාරං සම්පත්තං දිස්වා ‘‘පානීයං පිවා’’ති දාතබ්බං, පාදමක්ඛනතෙලං දාතබ්බං, කාලෙ ආගතස්ස යාගුභත්තං, විකාලෙ ආගතස්ස සචෙ තණ්ඩුලා අත්ථි, තණ්ඩුලා දාතබ්බා. අවෙලාය සම්පත්තොපි ‘‘ගච්ඡාහී’’ති න වත්තබ්බො, සයනට්ඨානං දාතබ්බං. සබ්බං අපච්චාසීසන්තෙනෙව කාතබ්බං. ‘‘මනුස්සා නාම චතුපච්චයදායකා, එවං සඞ්ගහෙ කරියමානෙ පුනප්පුනං පසීදිත්වා උපකාරං කරිස්සන්තී’’ති චිත්තං න උප්පාදෙතබ්බං. චොරානං පන සඞ්ඝිකම්පි දාතබ්බං. පටිසන්ථාරානිසංසදීපනත්ථඤ්ච චොරනාගවත්ථු, භාතරා සද්ධිං ජම්බුදීපගතස්ස මහානාගරඤ්ඤො වත්ථු, පිතුරාජස්ස රජ්ජෙ චතුන්නං අමච්චානං වත්ථු, අභයචොරවත්ථූති එවමාදීනි බහූනි වත්ථූනි **මහාඅට්ඨකථායං** විත්ථාරතො වුත්තානි.

තත්‍රායං එකවත්ථුදීපනා – සීහළදීපෙ කිර අභයො නාම චොරො පඤ්චසතපරිවාරො එකස්මිං ඨානෙ ඛන්ධාවාරං බන්ධිත්වා සමන්තා තියොජනං උබ්බාසෙත්වා වසති. අනුරාධපුරවාසිනො කදම්බනදිං න උත්තරන්ති, චෙතියගිරිමග්ගෙ ජනසඤ්චාරො උපච්ඡින්නො. අථෙකදිවසං චොරො ‘‘චෙතියගිරිං විලුම්පිස්සාමී’’ති අගමාසි.

ආරාමිකා දිස්වා දීඝභාණකඅභයත්ථෙරස්ස ආරොචෙසුං. ථෙරො ‘‘සප්පිඵාණිතාදීනි අත්ථී’’ති පුච්ඡි. ‘‘අත්ථි, භන්තෙ’’ති. ‘‘චොරානං දෙථ’’. ‘‘තණ්ඩුලා අත්ථී’’ති. ‘‘අත්ථි, භන්තෙ, සඞ්ඝස්සත්ථාය ආභතා තණ්ඩුලා ච පක්කසාකඤ්ච ගොරසො චා’’ති. ‘‘භත්තං සම්පාදෙත්වා චොරානං දෙථා’’ති. ආරාමිකා තථා කරිංසු. චොරා භත්තං භුඤ්ජිත්වා ‘‘කෙනායං පටිසන්ථාරො කතො’’ති පුච්ඡිංසු. ‘‘අම්හාකං අය්යෙන අභයත්ථෙරෙනා’’ති. චොරා ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා ආහංසු ‘‘මයං ‘සඞ්ඝස්ස ච චෙතියස්ස ච සන්තකං අච්ඡින්දිත්වා ගහෙස්සාමා’ති ආගතා, තුම්හාකං පන ඉමිනා පටිසන්ථාරෙන මයං පසන්නා, අජ්ජ පට්ඨාය විහාරෙ ධම්මිකාරක්ඛා අම්හාකං ආයත්තා හොතු, නාගරා ආගන්ත්වා දානං දෙන්තු, චෙතියං වන්දන්තූ’’ති. තතො පට්ඨාය ච නාගරෙ දානං දාතුං ආගච්ඡන්තෙ නදීතීරෙයෙව පච්චුග්ගන්ත්වා රක්ඛන්තා විහාරං නෙන්ති, විහාරෙපි දානං දෙන්තානං රක්ඛං කත්වා තිට්ඨන්ති. තෙපි භික්ඛූනං භුත්තාවසෙසං චොරානං දෙන්ති. ගමනකාලෙපි තෙ චොරා නදීතීරං පාපෙත්වා නිවත්තන්ති.

අථෙකදිවසං භික්ඛුසඞ්ඝෙ ඛීයනකකථා උප්පන්නා ‘‘ථෙරො ඉස්සරවතාය සඞ්ඝසන්තකං චොරානං අදාසී’’ති. ථෙරො සන්නිපාතං කාරාපෙත්වා ආහ ‘‘චොරා ‘සඞ්ඝස්ස පකතිවට්ටඤ්ච චෙතියසන්තකඤ්ච අච්ඡින්දිත්වා ගණ්හිස්සාමා’ති ආගමිංසු, අථ තෙසං මයා ‘එතං න හරිස්සන්තී’ති එත්තකො නාම පටිසන්ථාරො කතො, තං සබ්බම්පි එකතො සම්පිණ්ඩෙත්වා අග්ඝාපෙථ, තෙන කාරණෙන අවිලුත්තං භණ්ඩං එකතො සම්පිණ්ඩෙත්වා අග්ඝාපෙථා’’ති. තතො සබ්බම්පි ථෙරෙන දින්නකං චෙතියඝරෙ එකං වරපොත්ථකචිත්තත්ථරණං න අග්ඝති. තතො ආහංසු ‘‘ථෙරෙන කතො පටිසන්ථාරො සුකතො, චොදෙතුං වා සාරෙතුං වා න ලබ්භති, ගීවා වා අවහාරො වා නත්ථී’’ති. එවං මහානිසංසො පටිසන්ථාරොති සල්ලක්ඛෙත්වා කත්තබ්බො පණ්ඩිතෙන භික්ඛුනාති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

භෙසජ්ජාදිකරණවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

4. විඤ්ඤත්තිවිනිච්ඡයකථා

21. **විඤ්ඤත්තීති** යාචනා. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.342) – මූලච්ඡෙජ්ජාය පුරිසං යාචිතුං න වට්ටති, ''සහායත්ථාය කම්මකරණත්ථාය පුරිසං දෙථා''ති යාචිතුං වට්ටති, පුරිසෙන කත්තබ්බං හත්ථකම්මසඞ්ඛාතං පුරිසත්තකරං යාචිතුං වට්ටතියෙව. හත්ථකම්මඤ්හි කිඤ්චි වත්ථු න හොති, තස්මා තං ඨපෙත්වා මිගලුද්දකමච්ඡබන්ධනකාදීනං සකකම්මං අවසෙසං සබ්බං කප්පියං. ''කිං, භන්තෙ, ආගතාත්ථ කෙන කම්මෙනා''ති පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා යාචිතුං වට්ටති, විඤ්ඤත්තිපච්චයා දොසො නත්ථි. මිගලුද්දකාදයො පන සකකම්මං න යාචිතබ්බා, ''හත්ථකම්මං දෙථා''ති අනියමෙත්වාපි න යාචිතබ්බා. එවං යාචිතා හි තෙ ''සාධු, භන්තෙ''ති භික්ඛූ උයොයාජෙත්වා මිගෙපි මාරෙත්වා ආහරෙය්‍යුං. නියමෙත්වා පන ''විහාරෙ කිඤ්චි කත්තබ්බං අත්ථි, තත්ථ හත්ථකම්මං දෙථා''ති යාචිතබ්බා, ඵාලනඞ්ගලාදීනි උපකරණානි ගහෙත්වා කසිතුං වා වපිතුං වා ලායිතුං වා ගච්ඡන්තං සකකිච්චපසුතම්පි කස්සකං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්චි හත්ථකම්මං යාචිතුං වට්ටතෙව. යො පන විසාසාදො වා අඤ්ඤො වා කොචි නික්කම්මො නිරත්ථකකථං කථෙන්තො නිද්දායන්තො වා විහරති, එවරූපං අයාචිත්වාපි ''එහි රෙ ඉදං වා ඉදං වා කරොහී''ති යදිච්ඡකං කාරාපෙතුං වට්ටති.

හත්ථකම්මස්ස පන සබ්බකප්පියභාවදීපනත්ථං ඉමං නයං කථෙන්ති. සචෙ හි භික්ඛු පාසාදං කාරෙතුකාමො හොති, ථම්භත්ථාය පාසාණකොට්ටකානං ඝරං ගන්ත්වා වත්තබ්බං ''හත්ථකම්මං ලද්ධුං වට්ටති උපාසකා''ති. ''කිං කාතබ්බං, භන්තෙ''ති? ''පාසාණත්ථම්භා උද්ධරිත්වා දාතබ්බා''ති. සචෙ තෙ උද්ධරිත්වා වා දෙන්ති, උද්ධරිත්වා නික්ඛිත්තෙ අත්තනො ථම්භෙ වා දෙන්ති, වට්ටති. අථාපි වදන්ති ''අම්හාකං, භන්තෙ, හත්ථකම්මං කාතුං ඛණො නත්ථි, අඤ්ඤං උද්ධරාපෙථ, තස්ස මූලං දස්සාමා''ති, උද්ධරාපෙත්වා ''පාසාණත්ථම්භෙ උද්ධටමනුස්සානං මූලං දෙථා''ති වත්තුං වට්ටති. එතෙනෙව උපායෙන පාසාදදාරූනං අත්ථාය වඩ්ඪකීනං සන්තිකං, ඉට්ඨකත්ථාය ඉට්ඨකවඩ්ඪකීනං, ඡදනත්ථාය ගෙහච්ඡාදකානං, චිත්තකම්මත්ථාය චිත්තකාරානන්ති යෙන යෙන අත්ථො හොති, තස්ස තස්ස අත්ථාය තෙසං තෙසං සිප්පකාරකානං සන්තිකං ගන්ත්වා හත්ථකම්මං යාචිතුං වට්ටති, හත්ථකම්මයාචනවසෙන ච මූලච්ඡෙජ්ජාය වා භත්තවෙතනානුප්පදානෙන වා ලද්ධම්පි සබ්බං ගහෙතුං වට්ටති. අරඤ්ඤතො ආහරාපෙන්තෙන ච සබ්බං අනජ්ඣාවුත්ථකං ආහරාපෙතබ්බං.

22. න කෙවලඤ්ච පාසාදං කාරෙතුකාමෙන, මඤ්චපීඨපත්තපරිස්සාවනධමකරණචීවරාදීනි කාරාපෙතුකාමෙනපි දාරුලොහසුත්තාදීනි ලභිත්වා තෙ තෙ සිප්පකාරකෙ උපසඞ්කමිත්වා වුත්තනයෙනෙව හත්ථකම්මං යාචිතබ්බං. හත්ථකම්මයාචනවසෙන ච මූලච්ඡෙජ්ජාය වා භත්තවෙතනානුප්පදානෙන වා ලද්ධම්පි සබ්බං ගහෙතබ්බං. සචෙ පන කාතුං න ඉච්ඡන්ති, භත්තවෙතනං පච්චාසීසන්ති, අකප්පියකහාපණාදි න දාතබ්බං, භික්ඛාචාරවත්තෙන තණ්ඩුලාදීනි පරියෙසිත්වා දාතුං වට්ටති. හත්ථකම්මවසෙන පත්තං කාරෙත්වා තථෙව පාචෙත්වා නවපක්කස්ස පත්තස්ස පුඤ්ජනතෙලත්ථාය අන්තොගාමං පවිට්ඨෙන ''භික්ඛාය ආගතො''ති සල්ලක්ඛෙත්වා යාගුයා වා භත්තෙ වා ආනීතෙ හත්ථෙන පත්තො පිධාතබ්බො. සචෙ උපාසිකා ''කිං, භන්තෙ''ති පුච්ඡති, ''නවපක්කො පත්තො, පුඤ්ජනතෙලෙන අත්ථො''ති වත්තබ්බං. සචෙ සා ''දෙහි, භන්තෙ''ති පත්තං ගහෙත්වා තෙලෙන පුඤ්ජිත්වා යාගුයා වා භත්තස්ස වා පූරෙත්වා දෙති, විඤ්ඤත්ති නාම න හොති, ගහෙතුං වට්ටති.

23. භික්ඛූ පගෙව පිණ්ඩාය චරිත්වා ආසනසාලං ගන්ත්වා ආසනං අපස්සන්තා තිට්ඨන්ති. තත්‍ර චෙ උපාසකා භික්ඛූ ඨිතෙ දිස්වා සයමෙව ආසනානි ආහරාපෙන්ති, නිසීදිත්වා ගච්ඡන්තෙහි ආපුච්ඡිත්වා ගන්තබ්බං, අනාපුච්ඡා ගතානම්පි නට්ඨං ගීවා න හොති, ආපුච්ඡිත්වා ගමනං පන වත්තං. සචෙ භික්ඛූහි ''ආසනානි ආහරථා''ති වුත්තෙහි ආහටානි හොන්ති, ආපුච්ඡිත්වාව ගන්තබ්බං, අනාපුච්ඡා ගතානං වත්තභෙදො ච නට්ඨඤ්ච ගීවා. අත්ථරණකොජවකාදීසුපි එසෙව නයො.

මක්ඛිකා බහුකා හොන්ති, ''මක්ඛිකබීජනිං ආහරථා''ති වත්තබ්බං, පුචිමන්දසාඛාදීනි ආහරන්ති, කප්පියං කාරාපෙත්වා පටිග්ගහෙතබ්බානි. ආසනසාලායං උදකභාජනං රිත්තං හොති, ''ධමකරණං ගණ්හාහී''ති න වත්තබ්බං. ධමකරණඤ්හි රිත්තභාජනෙ පක්ඛිපන්තො භින්දෙය්‍ය, ''නදිං වා තළාකං වා ගන්ත්වා උදකං ආහරා''ති පන වත්තුං වට්ටති, ''ගෙහතො ආහරා''ති නෙව වත්තුං වට්ටති, න ආහටං පරිභුඤ්ජිතුං. ආසනසාලාය වා අරඤ්ඤෙ වා භත්තකිච්චං කරොන්තෙහි තත්ථ ජාතකං අනජ්ඣාවුත්ථකං යං කිඤ්චි උත්තරිභඞ්ගාරහං පත්තං වා ඵලං වා සචෙ කිඤ්චි කම්මං කරොන්තං ආහරාපෙති, හත්ථකම්මවසෙන ආහරාපෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, අලජ්ජීහි පන භික්ඛූහි වා සාමණෙරෙහි වා හත්ථකම්මං න කාරෙතබ්බං. අයං තාව පුරිසත්තකරෙ නයො.

24. ගොණං පන අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතට්ඨානතො ආහරාපෙතුං න වට්ටති, ආහරාපෙන්තස්ස දුක්කටං. ඤාතකපවාරිතට්ඨානතොපි මූලච්ඡෙජ්ජාය යාචිතුං න වට්ටති, තාවකාලිකනයෙන සබ්බත්ථ වට්ටති. එවං ආහරාපිතඤ්ච ගොණං රක්ඛිත්වා ජග්ගිත්වා සාමිකා පටිච්ඡාපෙතබ්බා. සචස්ස පාදො වා සිඞ්ගං වා භිජ්ජති වා නස්සති වා, සාමිකා චෙ සම්පටිච්ඡන්ති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ සම්පටිච්ඡන්ති, ගීවා හොති. සචෙ ''තුම්හාකංයෙව දෙමා''ති වදන්ති, න සම්පටිච්ඡිතබ්බං. ''විහාරස්ස දෙමා''ති වුත්තෙ පන ''ආරාමිකානං ආචික්ඛථ ජග්ගනත්ථායා''ති වත්තබ්බා.

25. ‘‘සකටං දෙථා’’තිපි අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතෙ වත්තුං න වට්ටති, විඤ්ඤත්ති එව හොති, දුක්කටං ආපජ්ජති. ඤාතකපවාරිතට්ඨානෙ පන වට්ටති, තාවකාලිකං වට්ටති, කම්මං පන කත්වා පුන දාතබ්බං. සචෙ නෙමිආදීනි භිජ්ජන්ති, පාකතිකානි කත්වා දාතබ්බං, නට්ඨෙ ගීවා හොති. ‘‘තුම්හාකමෙව දෙමා’’ති වුත්තෙ දාරුභණ්ඩං නාම සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එස නයො වාසිඵරසුකුඨාරීකුදාලනිඛාදනෙසු වල්ලිආදීසු ච පරපරිග්ගහිතෙසු. ගරුභණ්ඩප්පහොනකෙසුයෙව වල්ලිආදීසු විඤ්ඤත්ති හොති, න තතො ඔරං.

26. අනජ්ඣාවුත්ථකං පන යං කිඤ්චි ආහරාපෙතුං වට්ටති. රක්ඛිතගොපිතට්ඨානෙයෙව හි විඤ්ඤත්ති නාම වුච්චති. සා ද්වීසු පච්චයෙසු සබ්බෙන සබ්බං න වට්ටති. සෙනාසනපච්චයෙ පන ‘‘ආහර දෙහී’’ති විඤ්ඤත්තිමත්තමෙව න වට්ටති, පරිකථොභාසනිමිත්තකම්මානි වට්ටන්ති. තත්ථ උපොසථාගාරං වා භොජනසාලං වා අඤ්ඤං වා කිඤ්චි සෙනාසනං ඉච්ඡතො ‘‘ඉමස්මිං වත ඔකාසෙ එවරූපං සෙනාසනං කාතුං වට්ටතී’’ති වා ‘‘යුත්ත’’න්ති වා ‘‘අනුරූප’’න්ති වාතිආදිනා නයෙන වචනං **පරිකථා** නාම. උපාසකා තුම්හෙ කුහිං වසථාති. පාසාදෙ, භන්තෙති. ‘‘කිං භික්ඛූනං පන උපාසකා පාසාදො න වට්ටතී’’ති එවමාදිවචනං **ඔභාසො** නාම. මනුස්සෙ දිස්වා රජ්ජුං පසාරෙති, ඛීලෙ ආකොටාපෙති, ‘‘කිං ඉදං, භන්තෙ’’ති වුත්තෙ ‘‘ඉධ ආවාසං කරිස්සාමා’’ති එවමාදිකරණං පන **නිමිත්තකම්මං** නාම. ගිලානපච්චයෙ පන විඤ්ඤත්තිපි වට්ටති, පගෙව පරිකථාදීනි.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

විඤ්ඤත්තිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

5. කුලසඞ්ගහවිනිච්ඡයකථා

27. **කුලසඞ්ගහොති** පුප්ඵඵලාදීහි කුලානං සඞ්ගහො කුලසඞ්ගහො. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.431) – කුලසඞ්ගහත්ථාය මාලාවච්ඡාදීනි රොපෙතුං වා රොපාපෙතුං වා සිඤ්චිතුං වා සිඤ්චාපෙතුං වා පුප්ඵානි ඔචිනිතුං වා ඔචිනාපෙතුං වා ගන්ථිතුං වා ගන්ථාපෙතුං වා න වට්ටති. තත්ථ අකප්පියවොහාරො කප්පියවොහාරො පරියායො ඔභාසො නිමිත්තකම්මන්ති ඉමානි පඤ්ච ජානිතබ්බානි.

28. තත්ථ **අකප්පියවොහාරො** නාම අල්ලහරිතානං කොට්ටනං කොට්ටාපනං, ආවාටස්ස ඛණනං ඛණාපනං, මාලාවච්ඡස්ස රොපනං රොපාපනං, ආළියා බන්ධනං බන්ධාපනං, උදකස්ස සෙචනං සෙචාපනං, මාතිකාය සම්මුඛකරණං, කප්පියඋදකසිඤ්චනං, හත්ථපාදමුඛධොවනනහානොදකසිඤ්චනං. **කප්පියවොහාරො** නාම “ඉමං රුක්ඛං ජාන, ඉමං ආවාටං ජාන, ඉමං මාලාවච්ඡං ජාන, එත්ථ උදකං ජානා”තිආදිවචනං සුක්ඛමාතිකාය උජුකරණඤ්ච. **පරියායො** නාම “පණ්ඩිතෙන මාලාවච්ඡාදයො රොපාපෙතබ්බා, නචිරස්සෙව උපකාරාය සංවත්තන්තී”තිආදිවචනං. **ඔභාසො** නාම කුදාලඛණිත්තාදීනි ච මාලාවච්ඡෙ ච ගහෙත්වා ඨානං. එවං ඨිතඤ්හි සාමණෙරාදයො දිස්වා “ථෙරො කාරාපෙතුකාමො”ති ගන්ත්වා කරොන්ති. **නිමිත්තකම්මං** නාම කුදාලඛණිත්තිවාසිඵරසුඋදකභාජනානි ආහරිත්වා සමීපෙ ඨපනං.

29. ඉමානි පඤ්චපි කුලසඞ්ගහත්ථාය රොපනරොපාපනාදීසු න වට්ටන්ති. ඵලපරිභොගත්ථාය කප්පියාකප්පියවොහාරද්වයමෙව න වට්ටති, ඉතරත්තයං වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන “කප්පියවොහාරොපි වට්ටති, යඤ්ච අත්තනො පරිභොගත්ථාය වට්ටති, තං අඤ්ඤපුග්ගලස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා චෙතියස්ස වා අත්ථායපි වට්ටතී”ති වුත්තං. ආරාමත්ථාය පන වනත්ථාය ඡායත්ථාය ච අකප්පියවොහාරමත්තමෙව න වට්ටති, සෙසං වට්ටති. න කෙවලඤ්ච සෙසං, යං කිඤ්චි මාතිකම්පි උජුං කාතුං කප්පියඋදකං සිඤ්චිතුං නහානකොට්ඨකං කත්වා නහායිතුං හත්ථපාදමුඛධොවනඋදකානි ච තත්ථ ඡඩ්ඩෙතුම්පි වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන **කුරුන්දියඤ්ච** “කප්පියපථවියං සයං රොපෙතුම්පි වට්ටතී”ති වුත්තං. ආරාමාදිඅත්ථාය පන රොපිතස්ස වා රොපාපිතස්ස වා ඵලං පරිභුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති.

30. අයං පන ආදිතො පට්ඨාය විත්ථාරෙන ආපත්තිවිනිච්ඡයො – කුලදූසනත්ථාය අකප්පියපථවියං මාලාවච්ඡං රොපෙන්තස්ස පාචිත්තියඤ්චෙව දුක්කටඤ්ච, තථා අකප්පියවොහාරෙන රොපාපෙන්තස්ස. කප්පියපථවියං රොපනෙපි රොපාපනෙපි දුක්කටමෙව. උභයත්‍රාපි සකිං ආණත්තියා බහූනම්පි රොපනෙ එකමෙව සපාචිත්තියදුක්කටං වා සුද්ධදුක්කටං වා හොති. පරිභොගත්ථාය කප්පියභූමියං වා අකප්පියභූමියං වා කප්පියවොහාරෙන රොපාපනෙ අනාපත්ති. ආරාමාදිඅත්ථායපි අකප්පියපථවියං රොපෙන්තස්ස වා අකප්පියවචනෙන රොපාපෙන්තස්ස වා පාචිත්තියං. අයං පන නයො **මහාඅට්ඨකථායං** න සුට්ඨු විභත්තො, **මහාපච්චරියං** පන විභත්තොති.

සිඤ්චනසිඤ්චාපනෙ පන අකප්පියඋදකෙන සබ්බත්ථ පාචිත්තියං, කුලදූසනපරිභොගත්ථාය දුක්කටම්පි. කප්පියෙන තෙසංයෙව ද්වින්නං අත්ථාය දුක්කටං, පරිභොගත්ථාය චෙත්ථ කප්පියවොහාරෙන සිඤ්චාපනෙ අනාපත්ති. ආපත්තිට්ඨානෙ පන ධාරාවච්ඡෙදවසෙන පයොගබහුලතාය ච ආපත්තිබහුලතා වෙදිතබ්බා.

කුලසඞ්ගහත්ථාය ඔචිනනෙ පුප්ඵගණනාය දුක්කටපාචිත්තියානි, අඤ්ඤත්ථ පාචිත්තියානෙව. බහූනි පන පුප්ඵානි එකපයොගෙන ඔචිනන්තො පයොගවසෙන කාරෙතබ්බො. ඔචිනාපනෙ කුලදූසනත්ථාය සකිං ආණත්තො බහුම්පි ඔචිනාති, එකමෙව සපාචිත්තියදුක්කටං, අඤ්ඤත්‍ර පාචිත්තියමෙව.

31. ගන්ථනගන්ථාපනෙසු පන සබ්බාපි ඡ පුප්ඵවිකතියො වෙදිතබ්බා – ගන්ථිමං ගොප්ඵිමං වෙධිමං වෙඨිමං පූරිමං වායිමන්ති. තත්ථ **ගන්ථිමං** නාම සදණ්ඩකෙසු වා උප්පලපදුමාදීසු අඤ්ඤෙසු වා දීඝවණ්ටෙසු පුප්ඵෙසු දට්ඨබ්බං. දණ්ඩකෙන වා දණ්ඩකං, වණ්ටෙන වා වණ්ටං ගන්ථෙත්වා කතමෙව හි ගන්ථිමං. තං භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා කාතුම්පි අකප්පියවචනෙන කාරාපෙතුම්පි න වට්ටති, “එවං ජාන, එවං කතෙ සොභෙය්‍ය, යථා එතානි පුප්ඵානි න විකිරියන්ති, තථා කරොහී”තිආදිනා පන කප්පියවචනෙන කාරාපෙතුං වට්ටති.

ගොප්ඵිමං නාම සුත්තෙන වා වාකාදීහි වා වස්සිකපුප්ඵාදීනං එකතොවණ්ටිකඋභතොවණ්ටිකමාලාවසෙන ගොප්ඵනං, වාකං වා රජ්ජුං වා දිගුණං කත්වා තත්ථ අවණ්ටකානි නීපපුප්ඵාදීනි පවෙසෙත්වා පටිපාටියා බන්ධන්ති, එතම්පි ගොප්ඵිමමෙව. සබ්බං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති.

වෙධිමං නාම සවණ්ටකානි වස්සිකපුප්ඵාදීනි වණ්ටෙ, අවණ්ටකානි වකුලපුප්ඵාදීනි අත්තනො ඡිද්දෙසු සූචිතාලහීරාදීහි විනිවිජ්ඣිත්වා ආවුනන්ති, එතං වෙධිමං නාම. තං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති. කෙචි පන කදලික්ඛන්ධම්හි කණ්ටකෙ වා තාලහීරාදීනි වා පවෙසෙත්වා තත්ථ පුප්ඵානි විනිවිජ්ඣිත්වා ඨපෙන්ති, කෙචි කණ්ටකසාඛාසු, කෙචි පුප්ඵඡත්තපුප්ඵකූටාගාරකරණත්ථං ඡත්තෙ ච භිත්තියඤ්ච පවෙසෙත්වා ඨපිතකණ්ටකෙසු, කෙචි ධම්මාසනවිතානෙ බද්ධකණ්ටකෙසු, කෙචි කණිකාරපුප්ඵාදීනි සලාකාහි විජ්ඣන්ති, ඡත්තාධිඡත්තං විය කරොන්ති, තං අතිඔළාරිකමෙව. පුප්ඵවිජ්ඣනත්ථං පන ධම්මාසනවිතානෙ කණ්ටකම්පි බන්ධිතුං කණ්ටකාදීහි වා

එකපුප්ඵම්පි විජ්ඣිතුං පුප්ඵෙයෙව වා පුප්ඵං පවෙසෙතුං න වට්ටති. ජාලවිතානවෙදිකනාගදන්තකපුප්ඵපටිච්ඡකතාලපණ්ණගුළකාදීනං පන ඡිද්දෙසු අසොකපිණ්ඩියා වා අන්තරෙසු පුප්ඵානි පවෙසෙතුං න දොසො. න හෙතං වෙධිමං හොති. ධම්මරජ්ජුයම්පි එසෙව නයො.

වෙධිමං නාම පුප්ඵදාමපුප්ඵහත්ථකෙසු දට්ඨබ්බං. කෙචි හි මත්ථකදාමං කරොන්තා හෙට්ඨා සටකාකාරං දස්සෙතුං පුප්ඵෙහි වෙධෙන්ති, කෙචි අට්ඨ අට්ඨ වා දස දස වා උප්පලපුප්ඵාදීනි සුත්තෙන වා වාකෙන වා දණ්ඩකෙසු බන්ධිත්වා උප්පලහත්ථකෙ වා පදුමහත්ථකෙ වා කරොන්ති, තං සබ්බං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති. සාමණෙරෙහි උප්පාටෙත්වා ථලෙ ඨපිතඋප්පලාදීනි කාසාවෙන භණ්ඩිකම්පි බන්ධිතුං න වට්ටති. තෙසංයෙව පන වාකෙන වා දණ්ඩකෙන වා බන්ධිතුං අංසභණ්ඩිකං වා කාතුං වට්ටති. අංසභණ්ඩිකං නාම ඛන්ධෙ ඨපිතකාසාවස්ස උභො අන්තෙ ආහරිත්වා භණ්ඩිකං කත්වා තස්මිං පසිබ්බකෙ විය පුප්ඵානි පක්ඛිපන්ති, අයං වුච්චති අංසභණ්ඩිකා, එතං කාතුං වට්ටති. දණ්ඩකෙහි පදුමිනිපණ්ණං විජ්ඣිත්වා උප්පලාදීනි පණ්ණෙන වෙඨෙත්වා ගණ්හන්ති, තත්‍රාපි පුප්ඵානං උපරි පදුමිනිපණ්ණමෙව බන්ධිතුං වට්ටති, හෙට්ඨා දණ්ඩකං පන බන්ධිතුං න වට්ටති.

පූරිමං නාම මාලාගුණෙ ච පුප්ඵපටෙ ච දට්ඨබ්බං. යො හි මාලාගුණෙන චෙතියං වා බොධිං වා වෙදිකං වා පරික්ඛිපන්තො පුන ආනෙත්වා පුරිමට්ඨානං අතික්කාමෙති, එත්තාවතා පූරිමං නාම හොති, කො පන වාදො අනෙකක්ඛත්තුං පරික්ඛිපන්තස්ස. නාගදන්තකන්තරෙහි පවෙසෙත්වා හරන්තො ඔලම්බකං කත්වා පුන නාගදන්තකං පරික්ඛිපති, එතම්පි පූරිමං නාම. නාගදන්තකෙ පන පුප්ඵවලයං පවෙසෙතුං වට්ටති. මාලාගුණෙහි පුප්ඵපටං කරොන්ති, තත්‍රාපි එකමෙව මාලාගුණං හරිතුං වට්ටති. පුන පච්චාහරතො පූරිමමෙව හොති. තං සබ්බං පුරිමනයෙනෙව න වට්ටති. මාලාගුණෙහි පන බහූහිපි කතං පුප්ඵදාමං ලභිත්වා ආසනමත්ථකාදීසු බන්ධිතුං වට්ටති. අතිදීඝං පන මාලාගුණං එකවාරං හරිත්වා පරික්ඛිපිත්වා පුන ඉතරස්ස භික්ඛුනො දාතුං වට්ටති, තෙනපි තථෙව කාතුං වට්ටති.

වායිමං නාම පුප්ඵජාලපුප්ඵපටපුප්ඵරූපෙසු දට්ඨබ්බං. චෙතියෙ පුප්ඵජාලං කරොන්තස්ස එකමෙකම්හි ජාලඡිද්දකෙ දුක්කටං. භිත්තිඡත්තබොධිත්ථම්භාදීසුපි එසෙව නයො. පුප්ඵපටං පන පරෙහි පූරිතම්පි වායිතුං න ලබ්භති. ගොප්ඵිමපුප්ඵෙහෙව හත්ථිඅස්සාදිරූපකානි කරොන්ති, තානිපි වායිමට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති. පුරිමනයෙනෙව සබ්බං න වට්ටති. අඤ්ඤෙහි කතපරිච්ඡෙදෙ පන පුප්ඵානි ඨපෙන්තෙන හත්ථිඅස්සාදිරූපකම්පි කාතුං වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන කළම්බකෙන අඩ්ඪචන්දකෙන ච සද්ධිං අට්ඨ පුප්ඵවිකතියො වුත්තා.

32. තත්ථ **කළම්බකොති** අඩ්ඪචන්දකන්තරෙ ඝටිකදාමඔලම්බකො වුත්තො. **අඩ්ඪචන්දකොති** අඩ්ඪචන්දාකාරෙන මාලාගුණපරික්ඛෙපො. තදුභයම්පි පූරිමෙයෙව පවිට්ඨං. **කුරුන්දියං** පන ''ද්වෙ තයො මාලාගුණෙ එකතො කත්වා පුප්ඵදාමකරණම්පි වායිමංයෙවා''ති වුත්තං. තම්පි ඉධ පූරිමට්ඨානෙයෙව පවිට්ඨං. න කෙවලඤ්ච පුප්ඵදාමමෙව, පිට්ඨමයදාමම්පි ගෙණ්ඩුකපුප්ඵදාමම්පි **කුරුන්දියං** වුත්තං. ඛරපත්තදාමම්පි සික්ඛාපදස්ස සාධාරණත්තා භික්ඛූනම්පි භික්ඛුනීනම්පි නෙව කාතුං, න කාරාපෙතුං වට්ටති, පූජානිමිත්තං පන කප්පියවචනං සබ්බත්ථ වත්තුං වට්ටති. පරියායඔභාසනිමිත්තකම්මානි වට්ටන්තියෙව.

යො හරිත්වා වා හරාපෙත්වා වා පක්කොසිත්වා වා පක්කොසාපෙත්වා වා සයං වා උපගතානං යං කිඤ්චි අත්තනො සන්තකං පුප්ඵං කුලසඞ්ගහත්ථාය දෙති, තස්ස දුක්කටං, පරසන්තකං දෙති, දුක්කටමෙව. ථෙය්‍යචිත්තෙන දෙති, භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. එස නයො සඞ්ඝිකෙපි. අයං පන විසෙසො – සෙනාසනත්ථාය නියමිතං ඉස්සරවතාය දදතො ථුල්ලච්චයන්ති.

33. පුප්ඵං නාම කස්ස දාතුං වට්ටති, කස්ස න වට්ටතීති? මාතාපිතූනං තාව හරිත්වාපි හරාපෙත්වාපි පක්කොසිත්වාපි පක්කොසාපෙත්වාපි දාතුං වට්ටති , සෙසඤාතකානං පක්කොසාපෙත්වාව. තඤ්ච ඛො වත්ථුපූජනත්ථාය, මණ්ඩනත්ථාය පන සිවලිඞ්ගාදිපූජනත්ථාය වා කස්සචිපි දාතුං න වට්ටති. මාතාපිතූනඤ්ච හරාපෙන්තෙන ඤාතිසාමණෙරෙහෙව හරාපෙතබ්බං. ඉතරෙ පන යදි සයමෙව ඉච්ඡන්ති, වට්ටති. සම්මතෙන පුප්ඵභාජකෙන පුප්ඵභාජනකාලෙ සම්පත්තානං සාමණෙරානං උපඩ්ඪභාගං දාතුං වට්ටති. **කුරුන්දියං** පන ''සම්පත්තගිහීනං උපඩ්ඪභාගං'', **මහාපච්චරියං** ''චූළකං දාතුං වට්ටතී''ති වුත්තං. අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. ආචරියුපජ්ඣායෙසු සගාරවා සාමණෙරා බහූනි පුප්ඵානි ආහරිත්වා රාසිං කත්වා ඨපෙන්ති, ථෙරා පාතොව සම්පත්තානං සද්ධිවිහාරිකාදීනං උපාසකාදීනං වා ''ත්වං ඉදං ගණ්හ, ත්වං ඉදං ගණ්හා''ති දෙන්ති, පුප්ඵදානං නාම න හොති. ''චෙතියං පූජෙස්සාමා''ති ගහෙත්වා ගච්ඡන්තාපි පූජං කරොන්තාපි තත්ථ තත්ථ සම්පත්තානං චෙතියපූජනත්ථාය දෙන්ති, එතම්පි පුප්ඵදානං නාම න හොති. උපාසකෙ අක්කපුප්ඵාදීහි පූජෙන්තෙ දිස්වා ''විහාරෙ කණිකාරපුප්ඵාදීනි අත්ථි, උපාසකා තානි ගහෙත්වා පූජෙථා''ති වත්තුම්පි වට්ටති. භික්ඛූ පුප්ඵපූජං කත්වා දිවාතරං ගාමං පවිට්ඨෙ ''කිං, භන්තෙ, අතිදිවා පවිට්ඨත්ථා''ති පුච්ඡන්ති, ''විහාරෙ පුප්ඵානි බහූනි, පූජං අකරිම්හා''ති වදන්ති. මනුස්සා ''බහූනි කිර විහාරෙ පුප්ඵානී''ති පුනදිවසෙ පහූතං ඛාදනීයං භොජනීයං ගහෙත්වා විහාරං ගන්ත්වා පුප්ඵපූජඤ්ච කරොන්ති දානඤ්ච දෙන්ති, වට්ටති.

34. මනුස්සා ''මයං, භන්තෙ, අසුකදිවසං නාම පූජෙස්සාමා''ති පුප්ඵවාරං යාචිත්වා අනුඤ්ඤාතදිවසෙ ආගච්ඡන්ති, සාමණෙරෙහි ච පගෙව පුප්ඵානි ඔචිනිත්වා ඨපිතානි හොන්ති, තෙ රුක්ඛෙසු පුප්ඵානි අපස්සන්තා ''කුහිං, භන්තෙ, පුප්ඵානී''ති වදන්ති, සාමණෙරෙහි ඔචිනිත්වා ඨපිතානි, තුම්හෙ පන පූජෙත්වා ගච්ඡථ, සඞ්ඝො අඤ්ඤං දිවසං

පූජෙස්සතීති. තෙ පූජෙත්වා දානං දත්වා ගච්ඡන්ති, වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන **කුරුන්දියඤ්ච** ''ථෙරා සාමණෙරෙහි දාපෙතුං න ලභන්ති, සචෙ සයමෙව තානි පුප්ඵානි තෙසං දෙන්ති, වට්ටති. ථෙරෙහි පන 'සාමණෙරෙහි ඔචිනිත්වා ඨපිතානී'ති එත්තකමෙව වත්තබ්බ''න්ති වුත්තං. සචෙ පන පුප්ඵවාරං යාචිත්වා අනොචිතෙසු පුප්ඵෙසු යාගුභත්තාදීනි ආදාය ආගන්ත්වා සාමණෙරෙ ''ඔචිනිත්වා දෙථා''ති වදන්ති, ඤාතිසාමණෙරානංයෙව ඔචිනිත්වා දාතුං වට්ටති. අඤ්ඤාතකෙ උක්ඛිපිත්වා රුක්ඛසාඛාය ඨපෙන්ති, න ඔරොහිත්වා පලායිතබ්බං, ඔචිනිත්වා දාතුං වට්ටති . සචෙ පන කොචි ධම්මකථිකො ''බහූනි උපාසකා විහාරෙ පුප්ඵානි, යාගුභත්තාදීනි ආදාය ගන්ත්වා පුප්ඵපූජං කරොථා''ති වදති, තස්සෙව න කප්පතීති **මහාපච්චරියඤ්ච කුරුන්දියඤ්ච** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන ''එතං අකප්පියං න වට්ටතී''ති අවිසෙසෙන වුත්තං.

35. ඵලම්පි අත්තනො සන්තකං වුත්තනයෙනෙව මාතාපිතූනඤ්ච සෙසඤාතීනඤ්ච දාතුං වට්ටති. කුලසඞ්ගහත්ථාය පන දෙන්තස්ස වුත්තනයෙනෙව අත්තනො සන්තකෙ පරසන්තකෙ සඞ්ඝිකෙ සෙනාසනත්ථාය නියමිතෙ ච දුක්කටාදීනි වෙදිතබ්බානි. අත්තනො සන්තකංයෙව ගිලානමනුස්සානං වා සම්පත්තඉස්සරානං වා ඛීණපරිබ්බයානං වා දාතුං වට්ටති, ඵලදානං න හොති. ඵලභාජකෙනපි සම්මතෙන සඞ්ඝස්ස ඵලභාජනකාලෙ සම්පත්තමනුස්සානං උපඩ්ඪභාගං දාතුං වට්ටති, අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. සඞ්ඝාරාමෙපි ඵලපරිච්ඡෙදෙන වා රුක්ඛපරිච්ඡෙදෙන වා කතිකා කාතබ්බා ''තතො ගිලානමනුස්සානං වා අඤ්ඤෙසං වා ඵලං යාචන්තානං යථාපරිච්ඡෙදෙන චත්තාරි පඤ්ච ඵලානි දාතබ්බානි, රුක්ඛා වා දස්සෙතබ්බා 'ඉතො ගහෙතුං ලබ්භතී'''ති. ''ඉධ ඵලානි සුන්දරානි, ඉතො ගණ්හථා''ති එවං පන න වත්තබ්බං. අත්තනො සන්තකං සිරීසචුණ්ණං වා අඤ්ඤං වා යං කිඤ්චි කසාවං කුලසඞ්ගහත්ථාය දෙති, දුක්කටං. පරසන්තකාදීසුපි වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. අයං පන විසෙසො – සඞ්ඝස්ස රක්ඛිතගොපිතාපි රුක්ඛඡල්ලි ගරුභණ්ඩමෙවාති. මත්තිකදන්තකට්ඨවෙළුපණ්ණෙසුපි ගරුභණ්ඩූපගං ඤත්වා චුණ්ණෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

36. **ජඞ්ඝපෙසනියන්ති** ගිහීනං දූතෙය්‍යං සාසනහරණකම්මං වුච්චති, තං න කාතබ්බං. ගිහීනඤ්හි සාසනං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස පදෙ පදෙ දුක්කටං. තං කම්මං නිස්සාය ලද්ධභොජනං භුඤ්ජන්තස්සපි අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං. පඨමං සාසනං අග්ගහෙත්වාපි පච්ඡා ''අයං දානි සො ගාමො, හන්ද නං සාසනං ආරොචෙමී''ති මග්ගා ඔක්කමන්තස්සපි පදෙ පදෙ දුක්කටං. සාසනං ආරොචෙත්වා ලද්ධභොජනං භුඤ්ජතො පුරිමනයෙනෙව දුක්කටං. සාසනං අග්ගහෙත්වා ආගතෙන පන ''භන්තෙ, තස්මිං ගාමෙ ඉත්ථන්නාමස්ස කා පවත්තී''ති පුච්ඡියමානෙන කථෙතුං වට්ටති, පුච්ඡිතපඤ්හෙ දොසො නත්ථි. පඤ්චන්නං පන සහධම්මිකානං මාතාපිතූනං පණ්ඩුපලාසස්ස අත්තනො වෙය්‍යාවච්චකරස්ස සාසනං හරිතුං වට්ටති, ගිහීනඤ්ච කප්පියසාසනං, තස්මා ''මම වචනෙන භගවතො පාදෙ වන්දථා''ති වා ''චෙතියං පටිමං බොධිං සඞ්ඝත්ථෙරං වන්දථා''ති වා ''චෙතියෙ ගන්ධපූජං කරොථා''ති වා ''පුප්ඵපූජං කරොථා''ති වා ''භික්ඛූ සන්නිපාතෙථ, දානං දස්සාම, ධම්මං දෙසාපයිස්සාමා''ති වා ඊදිසෙසු සාසනෙසු කුක්කුච්චං න කාතබ්බං. කප්පියසාසනානි හි එතානි, න ගිහීනං ගිහිකම්මපටිසංයුත්තානීති. ඉමෙහි පන අට්ඨහි කුලදූසකකම්මෙහි උප්පන්නපච්චයා පඤ්චන්නම්පි සහධම්මිකානං න කප්පන්ති. අභූතාරොචනරූපියසංවොහාරෙහි උප්පන්නපච්චයසදිසාව හොන්ති.

පබ්බාජනීයකම්මකතො පන යස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා කුලදූසකකම්මං කතං, යස්මිඤ්ච විහාරෙ වසති, නෙව තස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා චරිතුං ලභති, න විහාරෙ වසිතුං. පටිප්පස්සද්ධකම්මෙනපි ච තෙන යෙසු කුලෙසු පුබ්බෙ කුලදූසකකම්මං කතං, තතො උප්පන්නපච්චයා න ගහෙතබ්බා, ආසවක්ඛයපත්තෙනපි න ගහෙතබ්බා, අකප්පියාව හොන්ති. ''කස්මා න ගණ්හථා''ති පුච්ඡිතෙන ''පුබ්බෙ එවං කතත්තා''ති වුත්තෙ සචෙ වදන්ති ''න මයං තෙන කාරණෙන දෙම, ඉදානි සීලවන්තතාය දෙමා''ති, ගහෙතබ්බා. පකතියා දානට්ඨානෙයෙව කුලදූසකකම්මං කතං හොති, තතො පකතිදානමෙව ගහෙතුං වට්ටති. යං වඩ්ඪෙත්වා දෙන්ති, තං න වට්ටති. යස්මා ච පුච්ඡිතපඤ්හෙ දොසො නත්ථි, තස්මා අඤ්ඤම්පි භික්ඛුං පුබ්බණ්හෙ වා සායන්හෙ වා අන්තරඝරං පවිට්ඨං කොචි පුච්ඡෙය්‍ය ''කස්මා, භන්තෙ, චරථා''ති. යෙනත්ථෙන චරති, තං ආචික්ඛිත්වා ''ලද්ධං න ලද්ධ''න්ති වුත්තෙ සචෙ න ලද්ධං, ''න ලද්ධ''න්ති වත්වා යං සො දෙති, තං ගහෙතුං වට්ටති.

37. ''න ච, භික්ඛවෙ, පණිධාය අරඤ්ඤෙ වත්ථබ්බං, යො වසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. න ච, භික්ඛවෙ, පණිධාය පිණ්ඩාය චරිතබ්බං…පෙ…. න ච, භික්ඛවෙ, පණිධාය චඞ්කමිතබ්බං…පෙ…. න ච, භික්ඛවෙ, පණිධාය ඨාතබ්බං…පෙ…. න ච, භික්ඛවෙ, පණිධාය නිසීදිතබ්බං…පෙ…. න ච, භික්ඛවෙ, පණිධාය සෙය්‍යා කප්පෙතබ්බා, යො කප්පෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (පාරා. 223 ආදයො) වුත්තත්තා ''එවං (පාරා. අට්ඨ. 2.223) අරඤ්ඤෙ වසන්තං මං ජනො අරහත්තෙ වා සෙක්ඛභූමියං වා සම්භාවෙස්සති, තතො ලොකස්ස සක්කතො භවිස්සාමි ගරුකතො මානිතො පූජිතො''ති එවං පත්ථනං කත්වා අරඤ්ඤෙ න වසිතබ්බං. එවං පණිධාය ''අරඤ්ඤෙ වසිස්සාමී''ති ගච්ඡන්තස්ස පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, තථා අරඤ්ඤෙ කුටිකරණචඞ්කමනනිසීදනනිවාසනපාරුපනාදීසු සබ්බකිච්චෙසු පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, තස්මා එවං අරඤ්ඤෙ න වසිතබ්බං. එවං වසන්තො හි සම්භාවනං ලභතු වා මා වා, දුක්කටං ආපජ්ජති. යො පන සමාදින්නධුතඞ්ගො ''ධුතඞ්ගං රක්ඛිස්සාමී''ති වා ''ගාමන්තෙ මෙ වසතො චිත්තං වික්ඛිපති, අරඤ්ඤං සප්පාය''න්ති චින්තෙත්වා වා ''අද්ධා අරඤ්ඤෙ තිණ්ණං විවෙකානං අඤ්ඤතරං පාපුණිස්සාමී''ති වා ''අරඤ්ඤං පවිසිත්වා අරහත්තං අපාපුණිත්වා න නික්ඛමිස්සාමී''ති වා ''අරඤ්ඤවාසො නාම භගවතා පසත්ථො, මයි ච අරඤ්ඤෙ වසන්තෙ බහූ සබ්‍රහ්මචාරී ගාමන්තං හිත්වා ආරඤ්ඤකා භවිස්සන්තී''ති වා එවං අනවජ්ජවාසං වසිතුකාමො හොති, තෙනෙව වසිතබ්බං. පිණ්ඩාය චරන්තස්සපි ''අභික්කන්තාදීනි සණ්ඨපෙත්වා

පිණ්ඩාය චරිස්සාමී’’ති නිවාසනපාරුපනකිච්චතො පභුති යාව භොජනපරියොසානං, තාව පයොගෙ පයොගෙ දුක්කටං, සම්භාවනං ලභතු වා මා වා, දුක්කටමෙව. ඛන්ධකවත්තසෙඛියවත්තපරිපූරණත්ථං පන සබ්‍රහ්මචාරීනං දිට්ඨානුගතිආපජ්ජනත්ථං වා පාසාදිකෙහි අභික්කමපටික්කමාදීහි පිණ්ඩාය පවිසන්තො අනුපවජ්ජො විඤ්ඤූනං. වඩ්ඪකමනාදීසුපි එසෙව නයො.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

කුලසඞ්ගහවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

6. මච්ඡමංසවිනිච්ඡයකථා

38. **මච්ඡමංසෙසු** පන මච්ඡග්ගහණෙන සබ්බම්පි ජලජං වුත්තං. තත්ථ අකප්පියං නාම නත්ථි. මංසෙසු පන මනුස්සහත්ථිඅස්සසුනඛඅහිසීහබ්‍යග්ඝදීපිඅච්ඡතරච්ඡානං වසෙන දස මංසානි අකප්පියානි. තත්ථ මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයං, සෙසෙසු දුක්කටං. ඉති ඉමෙසං මනුස්සාදීනං දසන්නං මංසම්පි අට්ඨිපි ලොහිතම්පි චම්මම්පි ලොමම්පි සබ්බං න වට්ටති. වසාසු පන එකා මනුස්සවසාව න වට්ටති. ඛීරාදීසු අකප්පියං නාම නත්ථි. ඉමෙසු පන අකප්පියමංසෙසු අට්ඨිආදීසු වා යං කිඤ්චි ඤත්වා වා අඤත්වා වා ඛාදන්තස්ස ආපත්තියෙව. යදා ජානාති, තදා දෙසෙතබ්බා. ‘‘අපුච්ඡිත්වාව ඛාදිස්සාමී’’ති ගණ්හතො පටිග්ගහණෙපි දුක්කටං, ‘‘පුච්ඡිත්වා ඛාදිස්සාමී’’ති ගණ්හතො අනාපත්ති. උද්දිස්සකතං පන ජානිත්වා ඛාදන්තස්සෙව ආපත්ති, පච්ඡා ජානන්තො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො (මහාව. අට්ඨ. 281).

තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.410) **උද්දිස්සකතං** නාම භික්ඛූනං අත්ථාය වධිත්වා සම්පාදිතං මච්ඡමංසං. උභයම්පි හි උද්දිස්සකතං න වට්ටති. තම්පි අදිට්ඨං අසුතං අපරිසඞ්කිතං වට්ටති. තිකොටිපරිසුද්ධඤ්හි මච්ඡමංසං භගවතා අනුඤ්ඤාතං අදිට්ඨං අසුතං අපරිසඞ්කිතං. තත්ථ **අදිට්ඨං** නාම භික්ඛූනං අත්ථාය මිගමච්ඡෙ වධිත්වා ගය්හමානං අදිට්ඨං. **අසුතං** නාම භික්ඛූනං අත්ථාය මිගමච්ඡෙ වධිත්වා ගහිතන්ති අසුතං. **අපරිසඞ්කිතං** පන දිට්ඨපරිසඞ්කිතං සුතපරිසඞ්කිතං තදුභයවිනිමුත්තපරිසඞ්කිතඤ්ච ඤත්වා තබ්බිපක්ඛතො ජානිතබ්බං. කථං? ඉධ භික්ඛූ පස්සන්ති මනුස්සෙ ජාලවාගුරාදිහත්ථෙ ගාමතො වා නික්ඛමන්තෙ අරඤ්ඤෙ වා විචරන්තෙ. දුතියදිවසෙ ච නෙසං තං ගාමං පිණ්ඩාය පවිට්ඨානං සමච්ඡමංසං පිණ්ඩපාතං අභිහරන්ති. තෙ තෙන දිට්ඨෙන පරිසඞ්කන්ති ‘‘භික්ඛූනං නු ඛො අත්ථාය කත’’න්ති, ඉදං **දිට්ඨපරිසඞ්කිතං,** එතං ගහෙතුං න වට්ටති. යං එවං අපරිසඞ්කිතං, තං වට්ටති. සචෙ පන තෙ මනුස්සා ‘‘කස්මා, භන්තෙ, න ගණ්හථා’’ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා ‘‘නයිදං, භන්තෙ, භික්ඛූනං අත්ථාය කතං, අම්හෙහි අත්තනො අත්ථාය වා රාජයුත්තාදීනං වා අත්ථාය කත’’න්ති වදන්ති, කප්පති.

න හෙව ඛො භික්ඛූ පස්සන්ති, අපිච ඛො සුණන්ති ‘‘මනුස්සා කිර ජාලවාගුරාදිහත්ථා ගාමතො වා නික්ඛමන්ති, අරඤ්ඤෙ වා විචරන්ති’’ති. දුතියදිවසෙ ච තෙසං තං ගාමං පිණ්ඩාය පවිට්ඨානං සමච්ඡමංසං පිණ්ඩපාතං අභිහරන්ති. තෙ තෙන සුතෙන පරිසඞ්කන්ති ‘‘භික්ඛූනං නු ඛො අත්ථාය කත’’න්ති, ඉදං **සුතපරිසඞ්කිතං** නාම, එතං ගහෙතුං න වට්ටති. යං එවං අපරිසඞ්කිතං, තං වට්ටති. සචෙ පන තෙ මනුස්සා ‘‘කස්මා, භන්තෙ, න ගණ්හථා’’ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා ‘‘නයිදං, භන්තෙ, භික්ඛූනං අත්ථාය කතං, අම්හෙහි අත්තනො අත්ථාය වා රාජයුත්තාදීනං වා අත්ථාය කත’’න්ති වදන්ති, කප්පති.

න හෙව ඛො පන භික්ඛූ පස්සන්ති න සුණන්ති, අපිච ඛො තෙසං තං ගාමං පිණ්ඩාය පවිට්ඨානං පත්තං ගහෙත්වා සමච්ඡමංසං පිණ්ඩපාතං අභිසඞ්ඛරිත්වා අභිහරන්ති. තෙ පරිසඞ්කන්ති ‘‘භික්ඛූනං නු ඛො අත්ථාය කත’’න්ති, ඉදං **තදුභයවිනිමුත්තපරිසඞ්කිතං** නාම, එතම්පි ගහෙතුං න වට්ටති. යං එවං අපරිසඞ්කිතං, තං වට්ටති. සචෙ පන තෙ මනුස්සා ‘‘කස්මා, භන්තෙ, න ගණ්හථා’’ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා ‘‘නයිදං, භන්තෙ, භික්ඛූනං අත්ථාය කතං, අම්හෙහි අත්තනො අත්ථාය වා රාජයුත්තාදීනං වා අත්ථාය කතං, පවත්තමංසං වා කප්පියමෙව ලභිත්වා භික්ඛූනං අත්ථාය සම්පාදිත’’න්ති වදන්ති, කප්පති. මතානං පෙතකිච්චත්ථාය මඞ්ගලාදීනං වා අත්ථාය කතෙපි එසෙව නයො. යං යඤ්හි භික්ඛූනංයෙව අත්ථාය අකතං, යත්ථ ච නිබ්බෙමතිකො හොති, තං සබ්බං කප්පති.

39. සචෙ පන එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛූනං උද්දිස්සකතං හොති, තෙ ච අත්තනො අත්ථාය කතභාවං න ජානන්ති, අඤ්ඤෙ ජානන්ති. යෙ ජානන්ති, තෙසං න වට්ටති, ඉතරෙසං පන වට්ටති. අඤ්ඤෙ න ජානන්ති, තෙයෙව ජානන්ති, තෙසංයෙව න වට්ටති, අඤ්ඤෙසං වට්ටති. තෙපි ‘‘අම්හාකං අත්ථාය කත’’න්ති ජානන්ති, අඤ්ඤෙපි ‘‘එතෙසං අත්ථාය කත’’න්ති ජානන්ති, සබ්බෙසම්පි න වට්ටති. සබ්බෙ න ජානන්ති, සබ්බෙසම්පි වට්ටති. පඤ්චසු හි සහධම්මිකෙසු යස්ස වා තස්ස වා අත්ථාය උද්දිස්සකතං සබ්බෙසං න කප්පති.

සචෙ පන කොචි එකං භික්ඛුං උද්දිස්ස පාණං වධිත්වා තස්ස පත්තං පූරෙත්වා දෙති, සො ච අත්තනො අත්ථාය කතභාවං ජානංයෙව ගහෙත්වා අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො දෙති, සො තං තස්ස සද්ධාය පරිභුඤ්ජති, කස්ස ආපත්තීති? ද්වින්නම්පි අනාපත්ති. යඤ්හි උද්දිස්ස කතං, තස්ස අභුත්තතාය අනාපත්ති, ඉතරස්ස අජානනතාය. කප්පියමංසස්ස හි පටිග්ගහණෙ ආපත්ති නත්ථි, උද්දිස්සකතඤ්ච අජානිත්වා භුත්තස්ස පච්ඡා ඤත්වා ආපත්තිදෙසනාකිච්චං නාම නත්ථි. අකප්පියමංසං පන අජානිත්වා භුත්තෙන පච්ඡා ඤත්වාපි ආපත්ති දෙසෙතබ්බා. උද්දිස්සකතඤ්හි ඤත්වා භුඤ්ජතොව ආපත්ති, අකප්පියමංසං අජානිත්වා භුඤ්ජන්තස්සපි ආපත්තියෙව, තස්මා ආපත්තිභීරුකෙන රූපං සල්ලක්ඛෙන්තෙනපි පුච්ඡිත්වාව මංසං පටිග්ගහෙතබ්බං. පරිභොගකාලෙ ‘‘පුච්ඡිත්වා පරිභුඤ්ජිස්සාමී’’ති වා ගහෙත්වා පුච්ඡිත්වාව පරිභුඤ්ජිතබ්බං. කස්මා? දුවිඤ්ඤෙය්‍යත්තා. අච්ඡමංසම්පි හි සූකරමංසසදිසං හොති, දීපිමංසාදීනි ච මිගමංසාදිසදිසානි, තස්මා පුච්ඡිත්වා ගහණමෙව වත්තන්ති වදන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

මච්ඡමංසවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

7. අනාමාසවිනිච්ඡයකථා

40. අනාමාසන්ති න පරාමසිතබ්බං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.281) – යස්මා මාතා වා හොතු ධීතා වා භගිනී වා, ඉත්ථී නාම සබ්බාපි බ්‍රහ්මචරියස්ස පාරිබන්ථිකාව අනාමාසා ච, තස්මා ‘‘අයං මෙ මාතා, අයං මෙ ධීතා, අයං මෙ භගිනී’’ති ගෙහස්සිතපෙමෙන ආමසතොපි දුක්කටමෙව වුත්තං. ඉමං පන භගවතො ආණං අනුස්සරන්තෙන සචෙපි නදීසොතෙන වුය්හමානං මාතරං පස්සති, නෙව හත්ථෙන පරාමසිතබ්බා, පණ්ඩිතෙන පන භික්ඛුනා නාවා වා ඵලකං වා කදලික්ඛන්ධො වා දාරුක්ඛන්ධො වා උපසංහරිතබ්බො. තස්මිං අසති කාසාවම්පි උපසංහරිත්වා පුරතො ඨපෙතබ්බං, ‘‘එත්ථ ගණ්හාහී’’ති පන න වත්තබ්බා. ගහිතෙ ‘‘පරික්ඛාරං කඩ්ඪාමී’’ති කඩ්ඪන්තෙන ගන්තබ්බං. සචෙ පන භායති, පුරතො පුරතො ගන්ත්වා ‘‘මා භායී’’ති සමස්සාසෙතබ්බා. සචෙ භායමානා පුත්තස්ස සහසා ඛන්ධෙ වා අභිරුහති, හත්ථෙ වා ගණ්හාති, න ‘‘අපෙහි මහල්ලිකෙ’’ති නිද්ධුනිතබ්බා, ථලං පාපෙතබ්බා. කද්දමෙ ලග්ගායපි කූපෙ පතිතායපි එසෙව නයො. තත්‍රාපි හි යොත්තං වා වත්ථං වා පක්ඛිපිත්වා හත්ථෙන ගහිතභාවං ඤත්වා උද්ධරිතබ්බා, නත්වෙව ආමසිතබ්බා.

න කෙවලඤ්ච මාතුගාමස්ස සරීරමෙව අනාමාසං, නිවාසනපාරුපනම්පි ආභරණභණ්ඩම්පි අන්තමසො තිණණ්ඩුපකං වා තාලපණ්ණමුද්දිකං වා උපාදාය අනාමාසමෙව. තඤ්ච ඛො නිවාසනපාවුරණං පිළන්ධනත්ථාය ඨපිතමෙව. සචෙ පන නිවාසනං වා පාරුපනං වා පරිවත්තෙත්වා චීවරත්ථාය පාදමූලෙ ඨපෙති, වට්ටති. ආභරණභණ්ඩෙසු පන සීසපසාධනදන්තසූචිආදිකප්පියභණ්ඩං ‘‘ඉමං, භන්තෙ, තුම්හාකං දෙම, ගණ්හථා’’ති දීයමානං සිපාටිකාසූචිආදිඋපකරණත්ථාය ගහෙතබ්බං. සුවණ්ණරජතමුත්තාදිමයං පන අනාමාසමෙව, දීයමානම්පි න ගහෙතබ්බං. න කෙවලඤ්ච එතාසං සරීරූපගමෙව අනාමාසං, ඉත්ථිසණ්ඨානෙන කතං කට්ඨරූපම්පි දන්තරූපම්පි අයරූපම්පි ලොහරූපම්පි තිපුරූපම්පි පොත්ථකරූපම්පි සබ්බරතනරූපම්පි අන්තමසො පිට්ඨමයරූපම්පි අනාමාසමෙව. පරිභොගත්ථාය පන ‘‘ඉදං තුම්හාකං හොතූ’’ති ලභිත්වා ඨපෙත්වා සබ්බරතනමයං අවසෙසං භින්දිත්වා උපකරණාරහං උපකරණෙ, පරිභොගාරහං පරිභොගෙ උපනෙතුං වට්ටති.

41. යථා ච ඉත්ථිරූපකං, එවං සත්තවිධං ධඤ්ඤම්පි අනාමාසමෙව. තස්මා ඛෙත්තමජ්ඣෙන ගච්ඡන්තෙන තත්ථජාතකම්පි ධඤ්ඤඵලං න ආමසන්තෙන ගන්තබ්බං. සචෙ ඝරද්වාරෙ වා අන්තරාමග්ගෙ වා ධඤ්ඤං පසාරිතං හොති, පස්සෙන ච මග්ගො අත්ථි, න මද්දන්තෙන ගන්තබ්බං. ගමනමග්ගෙ අසති මග්ගං අධිට්ඨාය ගන්තබ්බං. අන්තරඝරෙ ධඤ්ඤස්ස උපරි ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා දෙන්ති, නිසීදිතුං වට්ටති. කෙචි ආසනසාලාය ධඤ්ඤං ආකිරන්ති, සචෙ සක්කා හොති හරාපෙතුං, හරාපෙතබ්බං. නො චෙ, එකමන්තං ධඤ්ඤං අමද්දන්තෙන පීඨකං පඤ්ඤපෙත්වා නිසීදිතබ්බං. සචෙ ඔකාසො න හොති, මනුස්සා ධඤ්ඤමජ්ඣෙයෙව පඤ්ඤපෙත්වා දෙන්ති, නිසීදිතබ්බං. තත්ථජාතකානි මුග්ගමාසාදීනි අපරණ්ණානිපි තාලපනසාදීනි වා ඵලානි කීළන්තෙන න ආමසිතබ්බානි. මනුස්සෙහි රාසිකතෙසුපි එසෙව නයො. අරඤ්ඤෙ පන රුක්ඛතො පතිතානි ඵලානි ‘‘අනුපසම්පන්නානං දස්සාමී’’ති ගණ්හිතුං වට්ටති.

42. මුත්තා මණි වෙළුරියො සඞ්ඛො සිලා පවාළං රජතං ජාතරූපං ලොහිතඞ්කො මසාරගල්ලන්ති ඉමෙසු දසසු රතනෙසු **මුත්තා** අධොතා අවිද්ධා යථාජාතාව ආමසිතුං වට්ටති, සෙසා අනාමාසාති වදන්ති, තං න ගහෙතබ්බං. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘මුත්තා ධොතාපි අධොතාපි අනාමාසා, භණ්ඩමූලත්ථාය ච සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති, කුට්ඨරොගස්ස භෙසජ්ජත්ථාය පන වට්ටතී’’ති වුත්තං, තං යුත්තං. අන්තමසො ජාතිඵලිකං උපාදාය සබ්බොපි නීලපීතාදිවණ්ණභෙදො **මණි** ධොතවිද්ධවට්ටිතො අනාමාසො, යථාජාතො පන ආකරමුත්තො පත්තාදිභණ්ඩමූලත්ථං සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතීති වුත්තං, තම්පි **මහාපච්චරියං** පටික්ඛිත්තං. පචිත්වා කතො කාචමණියෙවෙකො වට්ටතීති වුත්තං. **වෙළුරියෙපි** මණිසදිසොව විනිච්ඡයො.

සඞ්ඛො ධමනසඞ්ඛො ච ධොතවිද්ධො ච රතනමිස්සො අනාමාසො, පානීයසඞ්ඛො ධොතොපි අධොතොපි ආමාසොව. සෙසඤ්ච අඤ්ජනාදිභෙසජ්ජත්ථායපි භණ්ඩමූලත්ථායපි සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. **සිලා** ධොතවිද්ධා රතනසංයුත්තා මුග්ගවණ්ණාව අනාමාසා, සෙසා සත්ථකනිසංසනාදිඅත්ථාය ගණ්හිතුං වට්ටති. එත්ථ ච **රතනසංයුත්තාති** සුවණ්ණෙන සද්ධිං යොජෙත්වා පචිත්වා කතාති වදන්ති. **පවාළං** ධොතවිද්ධං අනාමාසං, සෙසං ආමාසඤ්ච භණ්ඩමූලත්ථඤ්ච සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතීති වදන්ති, තං න ගහෙතබ්බං . **මහාපච්චරියං** පන ‘‘ධොතම්පි අධොතම්පි සබ්බං අනාමාසඤ්ච න ච සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතී’’ති වුත්තං, තං යුත්තං.

රජතඤ්ච ජාතරූපඤ්ච කතභණ්ඩම්පි අකතභණ්ඩම්පි සබ්බෙන සබ්බං බීජතො පට්ඨාය අනාමාසඤ්ච අසම්පටිච්ඡනීයඤ්ච. උත්තරරාජපුත්තො කිර සුවණ්ණචෙතියං කාරාපෙත්වා මහාපදුමත්ථෙරස්ස පෙසෙසි. ථෙරො ‘‘න කප්පතී’’ති පටික්ඛිපි. චෙතියඝරෙ සුවණ්ණපදුමසුවණ්ණබුබ්බුළකාදීනි හොන්ති, එතානිපි අනාමාසානි. චෙතියඝරගොපකා පන රූපියඡඩ්ඩකට්ඨානෙ ඨිතා , තස්මා තෙසං කෙළාපයිතුං වට්ටතීති වුත්තං. **කුරුන්දියං** පන තම්පි පටික්ඛිත්තං, සුවණ්ණචෙතියෙ කචවරමෙව හරිතුං වට්ටතීති එත්තකමෙව අනුඤ්ඤාතං. ආරකූටලොහම්පි ජාතරූපගතිකමෙව අනාමාසන්ති සබ්බට්ඨකථාසු වුත්තං. සෙනාසනපරිභොගෙ පන සබ්බොපි කප්පියො, තස්මා ජාතරූපරජතමයා සබ්බෙපි සෙනාසනපරික්ඛාරා ආමාසා, භික්ඛූනං ධම්මවිනයවණ්ණනට්ඨානෙ රතනමණ්ඩපෙ කරොන්ති ඵලිකත්ථම්භෙ රතනදාමපටිමණ්ඩිතෙ, තත්ථ සබ්බූපකරණානි භික්ඛූනං පටිජග්ගිතුං වට්ටන්ති.

ලොහිතඞ්කමසාරගල්ලා ධොතවිද්ධා අනාමාසා, ඉතරෙ ආමාසා, භණ්ඩමූලත්ථාය ච සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතීති වුත්තං. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘ධොතාපි අධොතාපි සබ්බසො අනාමාසා, න ච සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටන්තී’’ති පටික්ඛිත්තං.

43. සබ්බං ආවුධභණ්ඩං අනාමාසං, භණ්ඩමූලත්ථාය දීයමානම්පි න සම්පටිච්ඡිතබ්බං. සත්ථවණිජ්ජා නාම න වට්ටති. සුද්ධධනුදණ්ඩොපි ධනුජියාපි පතොදොපි තොමරොපි අඞ්කුසොපි අන්තමසො වාසිඵරසුආදීනිපි ආවුධසඞ්ඛෙපෙන කතානි අනාමාසානි. සචෙ කෙනචි විහාරෙ සත්ති වා තොමරො වා ඨපිතො හොති, විහාරං ජග්ගන්තෙන ‘‘හරන්තූ’’ති සාමිකානං පෙසෙතබ්බං. සචෙ න හරන්ති, තං අචාලෙන්තෙන විහාරො පටිජග්ගිතබ්බො. යුද්ධභූමියං පන පතිතං අසිං වා සත්තිං වා තොමරං වා දිස්වා පාසාණෙන වා කෙනචි වා අසිං භින්දිත්වා සත්ථකත්ථාය ගහෙතුං වට්ටති. ඉතරානිපි වියොජෙත්වා කිඤ්චි සත්ථකත්ථාය, කිඤ්චි කත්තරදණ්ඩාදිඅත්ථාය ගහෙතුං වට්ටති. ‘‘ඉදං ගණ්හථා’’ති දීයමානං පන විනාසෙත්වා ‘‘කප්පියභණ්ඩං කරිස්සාමී’’ති සබ්බම්පි සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති.

මච්ඡජාලපක්ඛිජාලාදීනිපි ඵලකජාලිකාදීනිපි සරපරිත්තාණානිපි සබ්බානි අනාමාසානි, පරිභොගත්ථාය ලබ්භමානෙසු පන ජාලං තාව ‘‘ආසනස්ස වා චෙතියස්ස වා උපරි බන්ධිස්සාමි, ඡත්තං වා වෙඨෙස්සාමී’’ති ගහෙතුං වට්ටති. සරපරිත්තාණං සබ්බම්පි භණ්ඩමූලත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. පරූපරොධනිවාරණඤ්හි එතං, න උපරොධකරන්ති. ඵලකං ‘‘දන්තකට්ඨභාජනං කරිස්සාමී’’ති ගහෙතුං වට්ටති.

චම්මවිනද්ධානි වීණාභෙරිආදීනි අනාමාසානි. **කුරුන්දියං** පන ‘‘භෙරිසඞ්ඝාටොපි වීණාසඞ්ඝාටොපි තුච්ඡපොක්ඛරම්පි මුඛවට්ටියං ආරොපිතචම්මම්පි වීණාදණ්ඩකොපි සබ්බං අනාමාස’’න්ති වුත්තං. ඔනහිතුං වා ඔනහාපෙතුං වා වාදෙතුං වා වාදාපෙතුං වා න ලබ්භතියෙව. චෙතියඞ්ගණෙ පූජං කත්වා මනුස්සෙහි ඡඩ්ඩිතං දිස්වාපි අචාලෙත්වාව අන්තරන්තරෙ සම්මජ්ජිතබ්බං, කචවරඡඩ්ඩනකාලෙ පන කචවරනියාමෙනෙව හරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතුං වට්ටතීති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. භණ්ඩමූලත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුම්පි වට්ටති, පරිභොගත්ථාය ලබ්භමානෙසු පන වීණාදොණිකඤ්ච භෙරිපොක්ඛරඤ්ච දන්තකට්ඨභාජනං කරිස්සාම, චම්මං සත්ථකකොසකන්ති එවං තස්ස තස්ස පරික්ඛාරස්ස උපකරණත්ථාය ගහෙත්වා තථා තථා කාතුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

අනාමාසවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

8. අධිට්ඨානවිකප්පනවිනිච්ඡයකථා

44. **අධිට්ඨානවිකප්පනෙසු** පන – අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිචීවරං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං, වස්සිකසාටිකං වස්සානං චාතුමාසං අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං, නිසීදනං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං, පච්චත්ථරණං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං, කණ්ඩුප්පටිච්ඡාදිං යාව ආබාධා අධිට්ඨාතුං තතො පරං විකප්පෙතුං, මුඛපුඤ්ඡනචොළං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතුං, පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාතුං න විකප්පෙතු''න්ති (මහාව. 358) වචනතො තිචීවරාදිනියාමෙනෙව අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිතුකාමෙන ''ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමී''තිආදිනා නාමං වත්වා අධිට්ඨාතබ්බං. විකප්පෙන්තෙන පන නාමං අග්ගහෙත්වාව ''ඉමං චීවරං තුය්හං විකප්පෙමී''ති වත්වා විකප්පෙතබ්බං. තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.469) **තිචීවරං** අධිට්ඨහන්තෙන රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා පමාණයුත්තමෙව අධිට්ඨාතබ්බං. අස්ස පමාණං උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෙන සුගතචීවරතො ඌනකං වට්ටති, ලාමකපරිච්ඡෙදෙන සඞ්ඝාටියා උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දීඝතො මුට්ඨිපඤ්චකං, තිරියං මුට්ඨිත්තිකං පමාණං වට්ටති. අන්තරවාසකො දීඝසො මුට්ඨිපඤ්චකො, තිරියං ද්විහත්ථොපි වට්ටති. පාරුපනෙනපි හි සක්කා නාභිං පටිච්ඡාදෙතුන්ති. වුත්තප්පමාණතො පන අතිරෙකඤ්ච ඌනකඤ්ච ''පරික්ඛාරචොළක''න්ති අධිට්ඨාතබ්බං.

තත්ථ යස්මා ''ද්වෙ චීවරස්ස අධිට්ඨානා කායෙන වා අධිට්ඨෙති, වාචාය වා අධිට්ඨෙතී''ති (පරි. 322) වුත්තං, තස්මා පුරාණසඞ්ඝාටිං ''ඉමං සඞ්ඝාටිං පච්චුද්ධරාමී''ති පච්චුද්ධරිත්වා නවං සඞ්ඝාටිං හත්ථෙන ගහෙත්වා ''ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමී''ති චිත්තෙන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොන්තෙන කායෙන අධිට්ඨාතබ්බා. ඉදං කායෙන අධිට්ඨානං, තං යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන අඵුසන්තස්ස න වට්ටති. වාචාය අධිට්ඨානෙ පන වචීභෙදං කත්වා වාචාය අධිට්ඨාතබ්බා. තත්‍ර දුවිධං අධිට්ඨානං – සචෙ හත්ථපාසෙ හොති, ''ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමී''ති වාචා භින්දිතබ්බා. අථ අන්තොගබ්භෙ වා උපරිපාසාදෙ වා සාමන්තවිහාරෙ වා හොති, ඨපිතට්ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා ''එතං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමී''ති වාචා භින්දිතබ්බා. එස නයො උත්තරාසඞ්ගෙ අන්තරවාසකෙ ච. නාමමත්තමෙව හි විසෙසො, තස්මා සබ්බානි සඞ්ඝාටිං උත්තරාසඞ්ගං අන්තරවාසකන්ති එවං අත්තනො නාමෙනෙව අධිට්ඨාතබ්බානි. සචෙ අධිට්ඨහිත්වා ඨපිතවත්ථෙහි සඞ්ඝාටිආදීනි කරොති, නිට්ඨිතෙ රජනෙ ච කප්පෙ ච ''ඉමං පච්චුද්ධරාමී''ති පච්චුද්ධරිත්වා පුන අධිට්ඨාතබ්බානි. අධිට්ඨිතෙන පන සද්ධිං මහන්තතරමෙව දුතියපට්ටං වා ඛණ්ඩං වා සිබ්බන්තෙන පුන අධිට්ඨාතබ්බං. සමෙ වා ඛුද්දකෙ වා අධිට්ඨානකිච්චං නත්ථි.

තිචීවරං පන පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාතුං වට්ටති, න වට්ටතීති? මහාපදුමත්ථෙරො කිරාහ ''තිචීවරං තිචීවරමෙව අධිට්ඨාතබ්බං, සචෙ පරික්ඛාරචොළාධිට්ඨානං ලභෙය්‍ය, උදොසිතසික්ඛාපදෙ පරිහාරො නිරත්ථකො භවෙය්‍යා''ති. එවං වුත්තෙ කිර අවසෙසා භික්ඛූ ආහංසු ''පරික්ඛාරචොළම්පි භගවතාව 'අධිට්ඨාතබ්බ'න්ති වුත්තං, තස්මා වට්ටතී''ති. **මහාපච්චරියම්**පි වුත්තං ''පරික්ඛාරචොළං නාම පාටෙක්කං නිධානමුඛමෙතං. තිචීවරං 'පරික්ඛාරචොළ'න්ති අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, උදොසිතසික්ඛාපදෙ (පාරා. 471 ආදයො) පන තිචීවරං අධිට්ඨහිත්වා පරිහරන්තස්ස පරිහාරො වුත්තො''ති. උභතොවිභඞ්ගභාණකො පුණ්ණවාලිකවාසී මහාතිස්සත්ථෙරොපි කිරාහ ''මයං පුබ්බෙ මහාථෙරානං අස්සුම්හා 'අරඤ්ඤවාසිනො භික්ඛූ රුක්ඛසුසිරාදීසු චීවරං ඨපෙත්වා පධානං පදහනත්ථාය ගච්ඡන්ති, සාමන්තවිහාරෙ ධම්මස්සවනත්ථාය ගතානඤ්ච තෙසං සූරියෙ උට්ඨිතෙ සාමණෙරා වා දහරභික්ඛූ වා පත්තචීවරං ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, තස්මා සුඛපරිභොගත්ථං තිචීවරං පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාතුං වට්ටතී'''ති. **මහාපච්චරියම්පි** වුත්තං ''පුබ්බෙ ආරඤ්ඤිකා භික්ඛූ අබද්ධසීමාය දුප්පරිහාරන්ති තිචීවරං පරික්ඛාරචොළමෙව අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිංසූ''ති.

45. **වස්සිකසාටිකා** අනතිරිත්තප්පමාණා නාමං ගහෙත්වා වුත්තනයෙනෙව චත්තාරො වස්සිකෙ මාසෙ අධිට්ඨාතබ්බා, තතො පරං පච්චුද්ධරිත්වා විකප්පෙතබ්බා. වණ්ණභෙදමත්තරත්තාපි චෙසා වට්ටති, ද්වෙ පන න වට්ටන්ති. **නිසීදනං** වුත්තනයෙන අධිට්ඨාතබ්බමෙව, තඤ්ච ඛො පමාණයුත්තං එකමෙව, ද්වෙ න වට්ටන්ති. **පච්චත්ථරණම්**පි අධිට්ඨාතබ්බමෙව, තං පන මහන්තම්පි වට්ටති, එකම්පි වට්ටති, බහූනිපි වට්ටන්ති, නීලම්පි පීතකම්පි සදසම්පි පුප්ඵදසම්පීති සබ්බප්පකාරං වට්ටති. **කණ්ඩුප්පටිච්ඡාදි** යාව ආබාධො අත්ථි, තාව පමාණිකා අධිට්ඨාතබ්බා. ආබාධෙ වූපසන්තෙ පච්චුද්ධරිත්වා විකප්පෙතබ්බා, එකාව වට්ටති. **මුඛපුඤ්ඡනචොළං** අධිට්ඨාතබ්බමෙව, යාව එකං ධොවීයති, තාව අඤ්ඤං පරිභොගත්ථාය ඉච්ඡිතබ්බන්ති ද්වෙපි වට්ටන්ති. අපරෙ පන ථෙරා ''නිධානමුඛමෙතං, බහූනිපි වට්ටන්තී''ති වදන්ති. **පරික්ඛාරචොළෙ** ගණනා නත්ථි, යත්තකං ඉච්ඡති, තත්තකං අධිට්ඨාතබ්බමෙව. **ථවිකාපි පරිස්සාවනම්**පි විකප්පනුපගපච්ඡිමචීවරප්පමාණං ''පරික්ඛාරචොළ''න්ති අධිට්ඨාතබ්බමෙව. තස්ස පමාණං දීඝතො ද්වෙ විදත්ථියො තිරියං විදත්ථි, තං පන දීඝතො වඩ්ඪකීහත්ථප්පමාණං, විත්ථාරතො තතො උපඩ්ඪප්පමාණං හොති. තත්‍රායං පාළි ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආයාමෙන අට්ඨඞ්ගුලං සුගතඞ්ගුලෙන චතුරඞ්ගුලවිත්ථතං පච්ඡිමං චීවරං විකප්පෙතු''න්ති (මහාව. 358). බහූනිපි එකතො කත්වා ''ඉමානි චීවරානි පරික්ඛාරචොළානි අධිට්ඨාමී''ති අධිට්ඨාතුම්පි වට්ටතියෙව. භෙසජ්ජනවකම්මමාතාපිතුආදීනං අත්ථාය ඨපෙන්තෙන අනධිට්ඨිතෙපි නත්ථි ආපත්ති. මඤ්චභිසි පීඨභිසි බිම්බොහනං පාවාරො කොජවොති එතෙසු පන සෙනාසනපරික්ඛාරත්ථාය දින්නපච්චත්ථරණෙ ච අධිට්ඨානකිච්චං නත්ථියෙව.

සචෙ පන (පාරා. අට්ඨ. 2.636-38) ඤාතකපවාරිතට්ඨානතො සුත්තං ලභිත්වා ඤාතකපවාරිතෙනෙව තන්තවායෙන අඤ්ඤෙන වා මූලං දත්වා චීවරං වායාපෙති, වායාපනපච්චයා අනාපත්ති. දසාහාතික්කමනපච්චයා පන ආපත්තිං රක්ඛන්තෙන විකප්පනුපගප්පමාණමත්තෙ වීතෙ තන්තෙ ඨිතංයෙව අධිට්ඨාතබ්බං. දසාහාතික්කමෙන

නිට්ඨාපියමානඤ්හි නිස්සග්ගියං භවෙය්‍යාති. ඤාතකාදීහි තන්තං ආරොපාපෙත්වා ‘‘තුම්හාකං, භන්තෙ, ඉදං චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථා’’ති නිය්‍යාතිතෙපි එසෙව නයො.

සචෙ තන්තවායො එවං පයොජිතො වා සයං දාතුකාමො වා හුත්වා ‘‘අහං, භන්තෙ, තුම්හාකං චීවරං අසුකදිවසෙ නාම වායිත්වා ඨපෙස්සාමී’’ති වදති, භික්ඛු ච තෙන පරිච්ඡින්නදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමෙති, නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සචෙ පන තන්තවායො ‘‘අහං තුම්හාකං චීවරං වායිත්වා සාසනං පෙසෙස්සාමී’’ති වත්වා තථෙව කරොති, තෙන පෙසිතභික්ඛු පන තස්ස භික්ඛුනො න ආරොචෙති, අඤ්ඤො දිස්වා වා සුත්වා වා ‘‘තුම්හාකං, භන්තෙ, චීවරං නිට්ඨිත’’න්ති ආරොචෙති, එතස්ස ආරොචනං න පමාණං. යදා පන තෙන පෙසිතොයෙව ආරොචෙති, තස්ස වචනං සුතදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං.

සචෙ තන්තවායො ‘‘අහං තුම්හාකං චීවරං වායිත්වා කස්සචි හත්ථෙ පහිණිස්සාමී’’ති වත්වා තථෙව කරොති, චීවරං ගහෙත්වා ගතභික්ඛු පන අත්තනො පරිවෙණෙ ඨපෙත්වා තස්ස න ආරොචෙති, අඤ්ඤො කොචි භණති ‘‘අපි, භන්තෙ, අධුනා ආභතං චීවරං සුන්දර’’න්ති. කුහිං, ආවුසො, චීවරන්ති. ඉත්ථන්නාමස්ස හත්ථෙ පෙසිතන්ති. එතස්සපි වචනං න පමාණං. යදා පන සො භික්ඛු චීවරං දෙති, ලද්ධදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සචෙ පන වායාපනමූලං අදින්නං හොති, යාව කාකණිකමත්තම්පි අවසිට්ඨං, තාව රක්ඛති.

46. අධිට්ඨිතචීවරං (පාරා. අට්ඨ. 2.469) පන පරිභුඤ්ජතො කථං අධිට්ඨානං විජහතීති ? අඤ්ඤස්ස දානෙන අච්ඡින්දිත්වා ගහණෙන විස්සාසග්ගාහෙන හීනායාවත්තනෙන සික්ඛාපච්චක්ඛානෙන කාලකිරියාය ලිඞ්ගපරිවත්තනෙන පච්චුද්ධරණෙන ඡිද්දභාවෙනාති ඉමෙහි නවහි කාරණෙහි විජහති. තත්ථ පුරිමෙහි අට්ඨහි සබ්බචීවරානි අධිට්ඨානං විජහන්ති, ඡිද්දභාවෙන පන තිචීවරස්සෙව සබ්බඅට්ඨකථාසු අධිට්ඨානවිජහනං වුත්තං, තඤ්ච නඛපිට්ඨිප්පමාණෙන ඡිද්දෙන. තත්ථ නඛපිට්ඨිප්පමාණං කනිට්ඨඞ්ගුලිනඛවසෙන වෙදිතබ්බං, ඡිද්දඤ්ච විනිවිද්ධඡිද්දමෙව. ඡිද්දස්ස හි අබ්භන්තරෙ එකතන්තු චෙපි අච්ඡින්නො හොති, රක්ඛති. තත්ථ සඞ්ඝාටියා ච උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දීඝන්තතො විදත්ථිප්පමාණස්ස, තිරියන්තතො අට්ඨඞ්ගුලප්පමාණස්ස පදෙසස්ස ඔරතො ඡිද්දං අධිට්ඨානං භින්දති, අන්තරවාසකස්ස පන දීඝන්තතො විදත්ථිප්පමාණස්සෙව, තිරියන්තතො චතුරඞ්ගුලප්පමාණස්ස පදෙසස්ස ඔරතො ඡිද්දං අධිට්ඨානං භින්දති, පරතො න භින්දති, තස්මා ජාතෙ ඡිද්දෙ තිචීවරං අතිරෙකචීවරට්ඨානෙ තිට්ඨති, සූචිකම්මං කත්වා පුන අධිට්ඨාතබ්බං. යො පන දුබ්බලට්ඨානෙ පඨමං අග්ගළං දත්වා පච්ඡා දුබ්බලට්ඨානං ඡින්දිත්වා අපනෙති, අධිට්ඨානං න භිජ්ජති. මණ්ඩලපරිවත්තනෙපි එසෙව නයො. දුපට්ටස්ස එකස්මිං පටලෙ ඡිද්දෙ වා ජාතෙ ගළිතෙ වා අධිට්ඨානං න භිජ්ජති, ඛුද්දකං චීවරං මහන්තං කරොති, මහන්තං වා ඛුද්දකං කරොති, අධිට්ඨානං න භිජ්ජති. උභො කොටියො මජ්ඣෙ කරොන්තො සචෙ පඨමං ඡින්දිත්වා පච්ඡා ඝටෙති, අධිට්ඨානං භිජ්ජති. අථ ඝටෙත්වා ඡින්දති, න භිජ්ජති. රජකෙහි ධොවාපෙත්වා සෙතං කාරාපෙන්තස්සපි අධිට්ඨානං අධිට්ඨානමෙවාති. අයං තාව අධිට්ඨානෙ විනිච්ඡයො.

47. **විකප්පනෙ** පන ද්වෙ විකප්පනා සම්මුඛාවිකප්පනා පරම්මුඛාවිකප්පනා ච. කථං සම්මුඛාවිකප්පනා හොති? චීවරානං එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා ‘‘ඉමං චීවර’’න්ති වා ‘‘ඉමානි චීවරානී’’ති වා ‘‘එතං චීවර’’න්ති වා ‘‘එතානි චීවරානී’’ති වා වත්වා ‘‘තුය්හං විකප්පෙමී’’ති වත්තබ්බං, අයමෙකා සම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභුඤ්ජිතුං පන විස්සජ්ජෙතුං වා අධිට්ඨාතුං වා න වට්ටති. ‘‘මය්හං සන්තකං, මය්හං සන්තකානි පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහී’’ති එවං පන වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

අපරො නයො – තථෙව චීවරානං එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා තස්සෙව භික්ඛුනො සන්තිකෙ ‘‘ඉමං චීවර’’න්ති වා ‘‘ඉමානි චීවරානී’’ති වා ‘‘එතං චීවර’’න්ති වා ‘‘එතානි චීවරානී’’ති වා වත්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු අඤ්ඤතරස්ස අත්තනා අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙත්වා ‘‘තිස්සස්ස භික්ඛුනො විකප්පෙමී’’ති වා ‘‘තිස්සාය භික්ඛුනියා, තිස්සාය සික්ඛමානාය, තිස්සස්ස සාමණෙරස්ස, තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමී’’ති වා වත්තබ්බං, අයං අපරාපි සම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීසු පන එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා ‘‘තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං…පෙ.… තිස්සාය සාමණෙරියා සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහී’’ති වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

කථං පරම්මුඛාවිකප්පනා හොති? චීවරානං තථෙව එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා ‘‘ඉමං චීවර’’න්ති වා ‘‘ඉමානි චීවරානී’’ති වා ‘‘එතං චීවර’’න්ති වා ‘‘එතානි චීවරානී’’ති වා වත්වා ‘‘තුය්හං විකප්පනත්ථාය දම්මී’’ති වත්තබ්බං. තෙන වත්තබ්බො ‘‘කො තෙ මිත්තො වා සන්දිට්ඨො වා’’ති. තතො ඉතරෙන පුරිමනයෙනෙව ‘‘තිස්සො භික්ඛූ’’ති වා…පෙ.… ‘‘තිස්සා සාමණෙරී’’ති වා වත්තබ්බං. පුන තෙන භික්ඛුනා ‘‘අහං තිස්සස්ස භික්ඛුනො දම්මී’’ති වා…පෙ.… ‘‘තිස්සාය සාමණෙරියා දම්මී’’ති වා වත්තබ්බං, අයං පරම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීසු පන එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා දුතියසම්මුඛාවිකප්පනායං වුත්තනයෙනෙව ‘‘ඉත්ථන්නාමස්ස සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහී’’ති වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

ද්වින්නං විකප්පනානං කිං නානාකරණං? සම්මුඛාවිකප්පනායං සයං විකප්පෙත්වා පරෙන පච්චුද්ධරාපෙති, පරම්මුඛාවිකප්පනායං පරෙනෙව විකප්පාපෙත්වා පරෙනෙව පච්චුද්ධරාපෙති, ඉදමෙත්ථ නානාකරණං. සචෙ පන යස්ස විකප්පෙති, සො පඤ්ඤත්තිකොවිදො න හොති, න ජානාති පච්චුද්ධරිතුං, තං චීවරං ගහෙත්වා අඤ්ඤස්ස බ්‍යත්තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා පුන විකප්පෙත්වා පරෙන පච්චුද්ධරාපෙතබ්බං. විකප්පිතවිකප්පනා නාමෙසා වට්ටති. එවං තාව චීවරෙ අධිට්ඨානවිකප්පනානයො වෙදිතබ්බො.

48. **පත්තෙ** පන අයං නයො – පත්තං අධිට්ඨහන්තෙන උක්කට්ඨමජ්ඣිමොමකානං අඤ්ඤතරො පමාණයුත්තොව අධිට්ඨාතබ්බො. තස්ස පමාණං ''අඩ්ඪාළ්හකොදනං ගණ්හාතී''තිආදිනා (පාරා. 602) නයෙන පාළියං වුත්තං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.602 ආදයො) – අනුපහතපුරාණසාලිතණ්ඩුලානං සුකොට්ටිතපරිසුද්ධානං ද්වෙ මගධනාළියො ගහෙත්වා තෙහි තණ්ඩුලෙහි අනුත්තණ්ඩුලමකිලින්නමපිණ්ඩිතං සුවිසදං කුන්දමකුළරාසිසදිසං අවස්සාවිතොදනං පචිත්වා නිරවසෙසං පත්තෙ පක්ඛිපිත්වා තස්ස ඔදනස්ස චතුත්ථභාගප්පමාණො නාතිඝනො නාතිතනුකො හත්ථහාරියො සබ්බසම්භාරසඞ්ඛතො මුග්ගසූපො පක්ඛිපිතබ්බො, තතො ආලොපස්ස ආලොපස්ස අනුරූපං යාවචරිමාලොපප්පහොනකං මච්ඡමංසාදිබ්‍යඤ්ජනං පක්ඛිපිතබ්බං, සප්පිතෙලතක්කරසකඤ්ජිකාදීනි පන ගණනූපගානි න හොන්ති. තානි හි ඔදනගතිකානි හොන්ති, නෙව හාපෙතුං, න වඩ්ඪෙතුං සක්කොන්ති. එවමෙතං සබ්බම්පි පක්ඛිත්තං සචෙ පත්තස්ස මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති, සුත්තෙන වා හීරෙන වා ඡින්දන්තස්ස සුත්තස්ස වා හීරස්ස වා හෙට්ඨිමන්තං ඵුසති, අයං **උක්කට්ඨො** නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ථූපීකතං තිට්ඨති, අයං **උක්කට්ඨොමකො** නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගධමෙව හොති, අයං **උක්කට්ඨුක්කට්ඨො** නාම පත්තො.

උක්කට්ඨතො උපඩ්ඪප්පමාණො මජ්ඣිමො නාම පත්තො. මජ්ඣිමතො උපඩ්ඪප්පමාණො ඔමකො. තස්මා සචෙ මගධනාළියා නාළිකොදනාදිසබ්බම්පි පක්ඛිත්තං වුත්තනයෙනෙව හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති, අයං **මජ්ඣිමො** නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ථූපීකතං තිට්ඨති, අයං **මජ්ඣිමොමකො** නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගධමෙව හොති, අයං **මජ්ඣිමුක්කට්ඨො** නාම පත්තො. සචෙ මගධනාළියා උපඩ්ඪනාළිකොදනාදිසබ්බම්පි පක්ඛිත්තං හෙට්ඨිමරාජිසමං තිට්ඨති, අයං **ඔමකො** නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං අතික්කම්ම ථූපීකතං තිට්ඨති, අයං **ඔමකොමකො** නාම පත්තො. සචෙ තං රාජිං න සම්පාපුණාති අන්තොගධමෙව හොති, අයං **ඔමකුක්කට්ඨො** නාම පත්තො. එවමෙතෙ නව පත්තා. තෙසු ද්වෙ අපත්තා උක්කට්ඨුක්කට්ඨො ච ඔමකොමකො චාති. තස්මා එතෙ භාජනපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බා, න අධිට්ඨානූපගා න විකප්පනූපගා. ඉතරෙ පන සත්ත අධිට්ඨහිත්වා වා විකප්පෙත්වා වා පරිභුඤ්ජිතබ්බා.

පමාණයුත්තානම්පි එතෙසං අධිට්ඨානවිකප්පනූපගත්තං එවං වෙදිතබ්බං – අයොපත්තො පඤ්චහි පාකෙහි, මත්තිකාපත්තො ද්වීහි පාකෙහි පක්කො අධිට්ඨානූපගො. උභොපි යං මූලං දාතබ්බං, තස්මිං දින්නෙයෙව. සචෙ එකොපි පාකො ඌනො හොති, කාකණිකමත්තම්පි වා මූලං අදින්නං, න අධිට්ඨානූපගො. සචෙ පත්තසාමිකො වදති ''යදා තුම්හාකං මූලං භවිස්සති, තදා දස්සථ අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජථා''ති, නෙව අධිට්ඨානූපගො හොති, පාකස්ස හි ඌනත්තා පත්තසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති, මූලස්ස සකලස්ස වා එකදෙසස්ස වා අදින්නත්තා සකභාවං න උපෙති, අඤ්ඤස්සෙව සන්තකො හොති, තස්මා පාකෙ ච මූලෙ ච සුනිට්ඨිතෙයෙව අධිට්ඨානූපගො හොති. යො අධිට්ඨානූපගො, ස්වෙව විකප්පනූපගො. සො හත්ථං ආගතොපි අනාගතොපි අධිට්ඨාතබ්බො විකප්පෙතබ්බො වා. යදි හි පත්තකාරකො මූලං ලභිත්වා සයං වා දාතුකාමො හුත්වා ''අහං භන්තෙ තුම්හාකං පත්තං කත්වා අසුකදිවසෙ නාම පචිත්වා ඨපෙස්සාමී''ති වදති, භික්ඛු ච තෙන පරිච්ඡින්නදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමෙති, නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සචෙ පන පත්තකාරකො ''අහං තුම්හාකං පත්තං කත්වා පචිත්වා සාසනං පෙසෙස්සාමී''ති වත්වා තථෙව කරොති, තෙන පෙසිතභික්ඛු පන තස්ස භික්ඛුනො න ආරොචෙති, අඤ්ඤො දිස්වා වා සුත්වා වා ''තුම්හාකං, භන්තෙ, පත්තො නිට්ඨිතො''ති ආරොචෙති, එතස්ස ආරොචනං න පමාණං. යදා පන තෙන පෙසිතොයෙව ආරොචෙති, තස්ස වචනං සුතදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සචෙ පන පත්තකාරකො ''අහං තුම්හාකං පත්තං කත්වා පචිත්වා කස්සචි හත්ථෙ පහිණිස්සාමී''ති වත්වා තථෙව කරොති, පත්තං ගහෙත්වා ආගතභික්ඛු පන අත්තනො පරිවෙණෙ ඨපෙත්වා තස්ස න ආරොචෙති, අඤ්ඤො කොචි භණති ''අපි, භන්තෙ, අධුනා ආභතො පත්තො සුන්දරො''ති. ''කුහිං, ආවුසො, පත්තො''ති? ''ඉත්ථන්නාමස්ස හත්ථෙ පෙසිතො''ති. එතස්සපි වචනං න පමාණං. යදා පන සො භික්ඛු පත්තං දෙති, ලද්ධදිවසතො පට්ඨාය දසාහං අතික්කාමයතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, තස්මා දසාහං අනතික්කාමෙත්වාව අධිට්ඨාතබ්බො විකප්පෙතබ්බො වා.

තත්ථ ද්වෙ පත්තස්ස අධිට්ඨානා කායෙන වා අධිට්ඨාති, වාචාය වා අධිට්ඨාති. තෙසං වසෙන අධිට්ඨහන්තෙන ''ඉමං පත්තං පච්චුද්ධරාමී''ති වා ''එතං පත්තං පච්චුද්ධරාමී''ති වා වත්වා එවං සම්මුඛෙ වා පරම්මුඛෙ වා ඨිතං පුරාණපත්තං පච්චුද්ධරිත්වා අඤ්ඤස්ස වා දත්වා නවං පත්තං යත්ථ කත්ථචි ඨිතං හත්ථෙන පරාමසිත්වා ''ඉදං පත්තං අධිට්ඨාමී''ති චිත්තෙන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොන්තෙන කායෙන වා අධිට්ඨාතබ්බො. වචීභෙදං කත්වා වාචාය වා අධිට්ඨාතබ්බො. තත්‍ර දුවිධං අධිට්ඨානං – සචෙ හත්ථපාසෙ හොති, ''ඉමං පත්තං අධිට්ඨාමී''ති වාචා භින්දිතබ්බා, අථ අන්තොගබ්භෙ වා උපරිපාසාදෙ වා සාමන්තවිහාරෙ වා හොති, ඨපිතට්ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා ''එතං පත්තං අධිට්ඨාමී''ති වාචා භින්දිතබ්බා. අධිට්ඨහන්තෙන පන එකකෙන අධිට්ඨාතුම්පි වට්ටති, අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අධිට්ඨාතුම්පි වට්ටති. අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අයමානිසංසො – සචස්ස ''අධිට්ඨිතො නු ඛො මෙ, නො''ති විමති උප්පජ්ජති, ඉතරො සාරෙත්වා විමතිං ඡින්දිස්සතීති. සචෙ කොචි දස පත්තෙ ලභිත්වා සබ්බෙ අත්තනාව

පරිභුඤ්ජිතුකාමො හොති, න සබ්බෙ අධිට්ඨාතබ්බා, එකං පත්තං අධිට්ඨාය පුනදිවසෙ තං පච්චුද්ධරිත්වා අඤ්ඤො අධිට්ඨාතබ්බො. එතෙනෙව උපායෙන වස්සසතම්පි පරිහරිතුං සක්කා.

එවං අප්පමත්තස්ස සියා අධිට්ඨානවිජහනන්ති? සියා. සචෙ හි සයං පත්තං අඤ්ඤස්ස දෙති, විබ්භමති වා, සික්ඛං වා පච්චක්ඛාති, කාලං වා කරොති, ලිඞ්ගං වාස්ස පරිවත්තති, පච්චුද්ධරති වා, පත්තෙ වා ඡිද්දං හොති, අධිට්ඨානං විජහති. වුත්තඤ්චෙතං –

> ''දින්නවිබ්භන්තපච්චක්ඛා , කාලකිරියාකතෙන ච;
> ලිඞ්ගපච්චුද්ධරා චෙව, ඡිද්දෙන භවති සත්තම''න්ති. (පාරා. අට්ඨ. 2.608) –

චොරගහණවිස්සාසග්ගාහෙහිපි විජහතියෙව. කිත්තකෙන ඡිද්දෙන අධිට්ඨානං භිජ්ජති? යෙන කඞ්ගුසිත්ථං නික්ඛමති චෙව පවිසති ච. ඉදඤ්හි සත්තන්නං ධඤ්ඤානං ලාමකධඤ්ඤසිත්ථං. තස්මිං ඡිද්දෙ අයචුණ්ණෙන වා ආණියා වා පටිපාකතිකෙ කතෙ දසාහබ්භන්තරෙ පුන අධිට්ඨාතබ්බො. අයං තාවෙත්ථ අධිට්ඨානෙ විනිච්ඡයො.

49. **විකප්පනෙ** පන ද්වෙ විකප්පනා සම්මුඛාවිකප්පනා චෙව පරම්මුඛාවිකප්පනා ච. කථං සම්මුඛාවිකප්පනා හොති? පත්තානං එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා ''ඉමං පත්ත''න්ති වා ''ඉමෙ පත්තෙ''ති වා ''එතං පත්ත''න්ති වා ''එතෙ පත්තෙ''ති වා වත්වා ''තුය්හං විකප්පෙමී''ති වත්තබ්බං, අයමෙකා සම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභුඤ්ජිතුං පන විස්සජ්ජෙතුං වා අධිට්ඨාතුං වා න වට්ටති. ''මය්හං සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහී''ති එවං පන වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

අපරො නයො – තථෙව පත්තානං එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා තස්සෙව භික්ඛුනො සන්තිකෙ ''ඉමං පත්ත''න්ති වා ''ඉමෙ පත්තෙ''ති වා ''එතං පත්ත''න්ති වා ''එතෙ පත්තෙ''ති වා වත්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු අඤ්ඤතරස්ස අත්තනා අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙත්වා ''තිස්සස්ස භික්ඛුනො විකප්පෙමී''ති වා ''තිස්සාය භික්ඛුනියා, සික්ඛමානාය, සාමණෙරස්ස, තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමී''ති වා වත්තබ්බං, අයං අපරාපි සම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති. පරිභොගාදීසු පන එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං…පෙ…. තිස්සාය සාමණෙරියා සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහීති වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති.

කථං පරම්මුඛාවිකප්පනා හොති? පත්තානං තථෙව එකබහුභාවං සන්නිහිතාසන්නිහිතභාවඤ්ච ඤත්වා ''ඉමං පත්ත''න්ති වා ''ඉමෙ පත්තෙ''ති වා ''එතං පත්ත''න්ති වා ''එතෙ පත්තෙ''ති වා වත්වා ''තුය්හං විකප්පනත්ථාය දම්මී''ති වත්තබ්බං. තෙන වත්තබ්බො ''කො තෙ මිත්තො වා සන්දිට්ඨො වා''ති . තතො ඉතරෙන පුරිමනයෙන ''තිස්සො භික්ඛූ''ති වා…පෙ…. ''තිස්සා සාමණෙරී''ති වා වත්තබ්බං. පුන තෙන භික්ඛුනා ''අහං තිස්සස්ස භික්ඛුනො දම්මී''ති වා…පෙ…. ''තිස්සාය සාමණෙරියා දම්මී''ති වා වත්තබ්බං, අයං පරම්මුඛාවිකප්පනා. එත්තාවතා නිධෙතුං වට්ටති, පරිභොගාදීසු පන එකම්පි න වට්ටති. තෙන පන භික්ඛුනා දුතියසම්මුඛාවිකප්පනායං වුත්තනයෙනෙව ''ඉත්ථන්නාමස්ස සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහී''ති වුත්තෙ පච්චුද්ධාරො නාම හොති, තතො පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ටන්ති. අයං විකප්පනෙ නයො.

50. එවං අධිට්ඨහිත්වා විකප්පෙත්වා ච පරිභුඤ්ජන්තෙන පත්තෙ භින්නෙ කිං කාතබ්බන්ති? යස්ස පත්තෙ රාජිමුඛවට්ටිතො හෙට්ඨා ද්වඞ්ගුලප්පමාණා න හොති තෙන න කිඤ්චි කාතබ්බං. යස්ස (පාරා. අට්ඨ. 2.612-3) පන තාදිසා එකාපි රාජි හොති, තෙන තස්සා රාජියා හෙට්ඨිමපරියන්තෙ පත්තවෙධකෙන විජ්ඣිත්වා පචිත්වා සුත්තරජ්ජුකමකචිරජ්ජුකාදීහි වා තිපුසුත්තකෙන වා බන්ධිත්වා තං බන්ධනං ආමිසස්ස අලග්ගනත්ථං තිපුපට්ටෙන වා කෙනචි වා බද්ධසිලෙසෙන පටිච්ඡාදෙතබ්බං. සො ච පත්තො අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බො. සුඛුමං වා ඡිද්දං කත්වා බන්ධිතබ්බො. සුද්ධෙහි පන මධුකසිත්ථකලාඛාසජ්ජුරසාදීහි බන්ධිතුං න වට්ටති, ඵාණිතං ඣාපෙත්වා පාසාණචුණ්ණෙන බන්ධිතුං වට්ටති. මුඛවට්ටිසමීපෙ පන පත්තවෙධකෙන විජ්ඣියමානො කපාලස්ස බහලත්තා භිජ්ජති, තස්මා හෙට්ඨා විජ්ඣිතබ්බො. යස්ස පන ද්වෙ රාජියො, එකායෙව වා චතුරඞ්ගුලා, තස්ස ද්වෙ බන්ධනානි දාතබ්බානි. යස්ස තිස්සො, එකායෙව වා ඡළඞ්ගුලා, තස්ස තීණි. යස්ස චතස්සො, එකායෙව වා අට්ඨඞ්ගුලා, තස්ස චත්තාරි. යස්ස පඤ්ච, එකායෙව වා දසඞ්ගුලා, සො බද්ධොපි අබද්ධොපි අපත්තොයෙව, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙතබ්බො. එස තාව මත්තිකාපත්තෙ විනිච්ඡයො.

අයොපත්තෙ පන සචෙපි පඤ්ච වා අතිරෙකානි වා ඡිද්දානි හොන්ති, තානි ච අයචුණ්ණෙන වා ආණියා වා ලොහමණ්ඩලකෙන වා බද්ධානි මට්ඨානි හොන්ති, ස්වෙව පත්තො පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අඤ්ඤො න විඤ්ඤාපෙතබ්බො. අථ පන එකම්පි ඡිද්දං මහන්තං හොති, ලොහමණ්ඩලකෙන බද්ධම්පි මට්ඨං න හොති, පත්තෙ ආමිසං ලග්ගති, අකප්පියො හොති, අයං අපත්තො, අඤ්ඤො විඤ්ඤාපෙතබ්බො. විඤ්ඤාපෙන්තෙන ච සඞ්ඝවසෙන පවාරිතට්ඨානෙ පඤ්චබන්ධනෙනෙව පත්තෙන අඤ්ඤං පත්තං විඤ්ඤාපෙතුං වට්ටති, පුග්ගලවසෙන පන පවාරිතට්ඨානෙ ඌනපඤ්චබන්ධනෙනාපි වට්ටති. පත්තං ලභිත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙන ච යාගුරන්ධනරජනපචනාදිනා අපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බො, අන්තරාමග්ගෙ පන බ්‍යාධිම්හි උප්පන්නෙ අඤ්ඤස්මිං භාජනෙ අසති මත්තිකාය

ලිම්පෙත්වා යාගුං වා පචිතුං උදකං වා තාපෙතුං වට්ටති. මඤ්චපීඨඡත්තනාගදන්තකාදිකෙ අදෙසෙපි න නික්ඛිපිතබ්බො. පත්තස්ස හි නික්ඛිපනදෙසො ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පත්තාධාරක’’න්තිආදිනා (චූළව. 254) නයෙන ඛන්ධකෙ වුත්තොයෙව.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

අධිට්ඨානවිකප්පනවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

9. චීවරවිප්පවාසවිනිච්ඡයකථා

51. **චීවරෙනවිනාවාසොති** තිචීවරාධිට්ඨානෙන අධිට්ඨිතානං තිණ්ණං චීවරානං අඤ්ඤතරෙන විප්පවාසො. එවං අධිට්ඨිතෙසු හි තීසු චීවරෙසු එකෙනපි විනා වසිතුං න වට්ටති, වසන්තස්ස සහ අරුණුග්ගමනා චීවරං නිස්සග්ගියං හොති, තස්මා අරුණුග්ගමනසමයෙ චීවරං අඩ්ඪතෙය්‍යරතනප්පමාණෙ හත්ථපාසෙ කත්වා වසිතබ්බං. ගාමනිවෙසනඋදොසිතඅඩ්ඩමාළපාසාදහම්මියනාවාසත්ථඛෙත්තධඤ්ඤකරණආරාමවිහාරරුක්ඛමූලඅජ්ඣොකාසෙසු පන අයං විසෙසො (පාරා. අට්ඨ. 2.477-8) – සචෙ එකස්ස රඤ්ඤො ගාමභොජකස්ස වා සන්තකො **ගාමො** හොති, යෙන කෙනචි පාකාරෙන වා වතියා වා පරිඛාය වා පරික්ඛිත්තො ච, එවරූපෙ ගාමෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා ගාමබ්භන්තරෙ යත්ථ කත්ථචි යථාරුචිතට්ඨානෙ අරුණං උට්ඨාපෙතුං වට්ටති. සචෙ පන අපරික්ඛිත්තො හොති, එවරූපෙ ගාමෙ යස්මිං ඝරෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තස්මිං වත්ථබ්බං, තස්ස වා ඝරස්ස හත්ථපාසෙ සමන්තා අඩ්ඪතෙය්‍යරතනබ්භන්තරෙ වසිතබ්බං. තං පමාණං අතික්කමිත්වා සචෙපි ඉද්ධිමා භික්ඛු ආකාසෙ අරුණං උට්ඨාපෙති, චීවරං නිස්සග්ගියමෙව හොති.

සචෙ නානාරාජූනං වා භොජකානං වා ගාමො හොති වෙසාලීකුසිනාරාදිසදිසො පරික්ඛිත්තො ච, එවරූපෙ ගාමෙ යස්මිං ඝරෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තත්ථ වා වත්ථබ්බං, තත්ථ සද්දසඞ්ඝට්ටනෙන වා ජනසම්බාධෙන වා වසිතුං අසක්කොන්තෙන සභායෙ වා වත්ථබ්බං නගරද්වාරමූලෙ වා. තත්‍රාපි වසිතුං අසක්කොන්තෙන යත්ථ කත්ථචි ඵාසුකට්ඨානෙ වසිත්වා අන්තොඅරුණෙ ආගම්ම තෙසංයෙව සභායනගරද්වාරමූලානං හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. ඝරස්ස පන චීවරස්ස වා හත්ථපාසෙ වත්තබ්බමෙව නත්ථි.

සචෙ ඝරෙ අට්ඨපෙත්වා ‘‘සභායෙ ඨපෙස්සාමී’’ති සභායං ගච්ඡන්තො හත්ථං පසාරෙත්වා ‘‘හන්දිමං චීවරං ඨපෙහී’’ති එවං නික්ඛෙපසුඛෙ හත්ථපාසගතෙ කිස්මිඤ්චි ආපණෙ චීවරං නික්ඛිපති, තෙන පුරිමනයෙනෙව සභායෙ වා වත්ථබ්බං, ද්වාරමූලෙ වා තෙසං හත්ථපාසෙ වා වසිතබ්බං.

සචෙ නගරස්ස බහූනිපි ද්වාරානි හොන්ති බහූනි ච සභායානි, සබ්බත්ථ වසිතුං න වට්ටති. යස්සා පන වීථියා චීවරං ඨපිතං, යං තස්සා සම්මුඛට්ඨානෙ සභායඤ්ච ද්වාරඤ්ච, තස්ස සභායස්ස ච ද්වාරස්ස ච හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. එවඤ්හි සති සක්කා චීවරස්ස පවත්තිං ජානිතුං . සභායං පන ගච්ඡන්තෙන යස්ස ආපණිකස්ස හත්ථෙ නික්ඛිත්තං, සචෙ සො තං චීවරං අතිහරිත්වා ඝරෙ නික්ඛිපති, වීථිහත්ථපාසො න රක්ඛති, ඝරස්ස හත්ථපාසෙ වත්ථබ්බං. සචෙ මහන්තං ඝරං හොති ද්වෙ වීථියො ඵරිත්වා ඨිතං, පුරතො වා පච්ඡතො වා හත්ථපාසෙයෙව අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං. සභායෙ නික්ඛිපිත්වා පන සභායෙ වා තස්ස සම්මුඛෙ නගරද්වාරමූලෙ වා තෙසංයෙව හත්ථපාසෙ වා අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ පන ගාමො අපරික්ඛිත්තො හොති, යස්මිං ඝරෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තස්මිං ඝරෙ තස්ස ඝරස්ස වා හත්ථපාසෙ වත්ථබ්බං.

සචෙ (පාරා. 480) එකකුලස්ස සන්තකං **නිවෙසනං** හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච නානාගබ්භං නානාඔවරකං, අන්තොනිවෙසනෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොනිවෙසනෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තං, යස්මිං ගබ්භෙ චීවරං නික්ඛිත්තං හොති, තස්මිං ගබ්භෙ වත්ථබ්බං ගබ්භස්ස හත්ථපාසෙ වා. සචෙ නානාකුලස්ස නිවෙසනං හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච නානාගබ්භං නානාඔවරකං, යස්මිං ගබ්භෙ චීවරං නික්ඛිත්තං හොති, තස්මිං ගබ්භෙ වත්ථබ්බං, සබ්බෙසං සාධාරණෙ ඝරද්වාරමූලෙ වා ගබ්භස්ස වා ඝරද්වාරමූලස්ස වා හත්ථපාසෙ. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, යස්මිං ගබ්භෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තස්මිං ගබ්භෙ වත්ථබ්බං ගබ්භස්ස වා හත්ථපාසෙ. **උදොසිතඅඩ්ඩමාළපාසාදහම්මියෙසු**පි නිවෙසනෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

සචෙ එකකුලස්ස **නාවා** හොති, අන්තොනාවායං චීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොනාවායං වත්ථබ්බං. සචෙ නානාකුලස්ස නාවා හොති නානාගබ්භා නානාඔවරකා, යස්මිං ඔවරකෙ චීවරං නික්ඛිත්තං හොති, තස්මිං ඔවරකෙ වත්ථබ්බං ඔවරකස්ස හත්ථපාසෙ වා.

සචෙ එකකුලස්ස **සත්ථො** හොති, තස්මිං සත්ථෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා පුරතො වා පච්ඡතො වා සත්තබ්භන්තරා න විජහිතබ්බා, පස්සතො අබ්භන්තරං න විජහිතබ්බං. එකං අබ්භන්තරං අට්ඨවීසතිහත්ථං හොති. සචෙ නානාකුලස්ස සත්ථො හොති, සත්ථෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා චීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. සචෙ සත්ථො ගච්ඡන්තො ගාමං වා නදිං වා පරියාදියිත්වා තිට්ඨති, අන්තොපවිට්ඨෙන සද්ධිං එකාබද්ධො හුත්වා ඔරඤ්ච පාරඤ්ච ඵරිත්වා ඨිතො හොති, සත්ථපරිහාරො ලබ්භති. අථ ගාමෙ වා නදියා වා පරියාපන්නො හොති, ගාමපරිහාරො චෙව නදීපරිහාරො ච ලබ්භති. සචෙ විහාරසීමං අතික්කමිත්වා තිට්ඨති, අන්තොසීමාය ච චීවරං හොති, විහාරං ගන්ත්වා වසිතබ්බං. සචෙ බහිසීමාය චීවරං හොති, සත්ථසමීපෙයෙව වසිතබ්බං. සචෙ ගච්ඡන්තො සත්ථො සකටෙ වා භග්ගෙ ගොණෙ වා නට්ඨෙ අන්තරා ඡිජ්ජති, යස්මිං කොට්ඨාසෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තත්ථ වසිතබ්බං.

සචෙ එකකුලස්ස **ඛෙත්තං** හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච, අන්තොඛෙත්තෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොඛෙත්තෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, චීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. සචෙ නානාකුලස්ස ඛෙත්තං හොති

පරික්ඛිත්තඤ්ච, අන්තොඛෙත්තෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා ද්වාරමූලෙ වත්ථබ්බං ද්වාරමූලස්ස හත්ථපාසෙ වා. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, චීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං.

සචෙ එකකුලස්ස **ධඤ්ඤකරණං** හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච, අන්තොධඤ්ඤකරණෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොධඤ්ඤකරණෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, චීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. සචෙ නානාකුලස්ස ධඤ්ඤකරණං හොති පරික්ඛිත්තඤ්ච, අන්තොධඤ්ඤකරණෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා ද්වාරමූලෙ වා වත්ථබ්බං ද්වාරමූලස්ස වා හත්ථපාසෙ. සචෙ අපරික්ඛිත්තං හොති, චීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං. **පුප්ඵාරාමඵලාරාමෙසුපි** ඛෙත්තෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

සචෙ එකකුලස්ස **විහාරො** හොති පරික්ඛිත්තො ච, අන්තොවිහාරෙ චීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොවිහාරෙ වත්ථබ්බං. සචෙ අපරික්ඛිත්තො හොති, යස්මිං විහාරෙ චීවරං නික්ඛිත්තං, තස්මිං වත්ථබ්බං තස්ස විහාරස්ස වා හත්ථපාසෙ.

සචෙ එකකුලස්ස **රුක්ඛමූලං** හොති, යං මජ්ඣන්හිකෙ කාලෙ සමන්තා ඡායා ඵරති, අන්තොඡායාය චීවරං නික්ඛිපිත්වා අන්තොඡායාය වත්ථබ්බං. විරළසාඛස්ස පන රුක්ඛස්ස ආතපෙන ඵුට්ඨොකාසෙ ඨපිතං නිස්සග්ගියමෙව හොති, තස්මා තාදිසස්ස රුක්ඛස්ස සාඛච්ඡායාය වා ඛන්ධච්ඡායාය වා ඨපෙතබ්බං. සචෙ සාඛාය වා විටපෙ වා ඨපෙති, උපරි අඤ්ඤසාඛච්ඡායාය ඵුට්ඨොකාසෙයෙව ඨපෙතබ්බං. ඛුද්දකරුක්ඛස්ස ඡායා දූරං ගච්ඡති, ඡායාය ගතට්ඨානෙ ඨපෙතුං වට්ටතියෙව. සචෙ නානාකුලස්ස රුක්ඛමූලං හොති, චීවරස්ස හත්ථපාසෙ වසිතබ්බං.

අජ්ඣොකාසෙ පන අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ චීවරං ඨපෙත්වා තස්ස සමන්තා සත්තබ්භන්තරෙ වසිතබ්බං. අගාමකං නාම අරඤ්ඤං විඤ්ඣාටවිආදීසු වා සමුද්දමජ්ඣෙ වා මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ දීපකෙසු ලබ්භති. තාදිසෙ අරඤ්ඤෙ මජ්ඣෙ ඨිතස්ස සමන්තා සත්තබ්භන්තරපරිච්ඡෙදො, විනිබ්බෙධෙන චුද්දස හොන්ති. මජ්ඣෙ නිසින්නො පුරත්ථිමාය වා පච්ඡිමාය වා දිසාය පරියන්තෙ ඨපිතචීවරං රක්ඛති. සචෙ පන අරුණුග්ගමනසමයෙ කෙසග්ගමත්තම්පි පුරත්ථිමං දිසං ගච්ඡති, පච්ඡිමාය දිසාය චීවරං නිස්සග්ගියං හොති. එස නයො ඉතරස්මිං. නිස්සග්ගියං පන චීවරං අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති.

52. සචෙ පධානිකො භික්ඛු සබ්බරත්තිං පධානමනුයුඤ්ජිත්වා පච්චූසසමයෙ ''නහායිස්සාමී''ති තීණි චීවරානි තීරෙ ඨපෙත්වා නදිං ඔතරති, නහායන්තස්සෙව චස්ස අරුණං උට්ඨහති, කිං කාතබ්බං? සො හි යදි උත්තරිත්වා චීවරං නිවාසෙති, නිස්සග්ගියං චීවරං, අනිස්සජ්ජිත්වා පරිභුඤ්ජනපච්චයා දුක්කටං ආපජ්ජති. අථ නග්ගො ගච්ඡති, එවම්පි දුක්කටං ආපජ්ජතීති? නාපජ්ජති. සො හි යාව අඤ්ඤං භික්ඛුං දිස්වා විනයකම්මං න කරොති, තාව තෙසං චීවරානං අපරිභොගාරහත්තා නට්ඨචීවරට්ඨානෙ ඨිතො හොති, නට්ඨචීවරස්ස ච අකප්පියං නාම නත්ථි, තස්මා එකං නිවාසෙත්වා ද්වෙ හත්ථෙන ගහෙත්වා විහාරං ගන්ත්වා විනයකම්මං කාතබ්බං. සචෙ දූරෙ විහාරො හොති, අන්තරාමග්ගෙ මනුස්සා සඤ්චරන්ති, එකං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා එකං අංසකූටෙ ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ විහාරෙ සභාගං භික්ඛුං න පස්සති, භික්ඛාචාරං ගතා හොන්ති, සඞ්ඝාටිං බහිගාමෙ ඨපෙත්වා සන්තරුත්තරෙන ආසනසාලං ගන්ත්වා විනයකම්මං කාතබ්බං. සචෙ බහිගාමෙ චොරභයං හොති, පාරුපිත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ ආසනසාලා සම්බාධා හොති, ජනාකිණ්ණා න සක්කා එකමන්තෙ චීවරං අපනෙත්වා විනයකම්මං කාතුං, එකං භික්ඛුං ආදාය බහිගාමං ගන්ත්වා විනයකම්මං කත්වා චීවරානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි.

සචෙ ථෙරා භික්ඛූ දහරානං හත්ථෙ පත්තචීවරං දත්වා මග්ගං ගච්ඡන්තා පච්ඡිමයාමෙ සයිතුකාමා හොන්ති, අත්තනො අත්තනො චීවරං හත්ථපාසෙ කත්වාව සයිතබ්බං. සචෙ ගච්ඡන්තානංයෙව අසම්පත්තෙසු දහරෙසු අරුණං උග්ගච්ඡති, චීවරං නිස්සග්ගියං හොති, නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති. දහරානම්පි පුරතො ගච්ඡන්තානං ථෙරෙසු අසම්පත්තෙසු එසෙව නයො. මග්ගං විරජ්ඣිත්වා අරඤ්ඤෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං අපස්සන්තෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන දහරා ''මයං, භන්තෙ, මුහුත්තං සයිත්වා අසුකස්මිං නාම ඔකාසෙ තුම්හෙ සම්පාපුණිස්සාමා''ති වත්වා යාව අරුණුග්ගමනා සයන්ති, චීවරඤ්ච නිස්සග්ගියං හොති, නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති. දහරෙ උයොයාජෙත්වා ථෙරෙසු සයන්තෙසුපි එසෙව නයො. ද්වෙධාපථං දිස්වා ථෙරා ''අයං මග්ගො'' , දහරා ''අයං මග්ගො''ති වත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වචනං අග්ගහෙත්වා ගතා, සහ අරුණස්ස උග්ගමනා චීවරානි ච නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති. සචෙ දහරා මග්ගතො ඔක්කම්ම ''අන්තොඅරුණෙයෙව නිවත්තිස්සාමා''ති භෙසජ්ජත්ථාය ගාමං පවිසිත්වා ආගච්ඡන්ති, අසම්පත්තානංයෙව ච නෙසං අරුණො උග්ගච්ඡති, චීවරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන ධෙනුභයෙන වා සුනඛභයෙන වා මුහුත්තං ඨත්වා ''ගමිස්සාමා''ති ඨත්වා වා නිසීදිත්වා වා ගච්ඡන්ති, අන්තරා අරුණෙ උග්ගතෙ චීවරානි ච නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති.

සචෙ ''අන්තොඅරුණෙයෙව ආගමිස්සාමා''ති අන්තොසීමායං ගාමං පවිට්ඨානං අන්තරා අරුණො උග්ගච්ඡති, නෙව චීවරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, න නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන ''විභායතු තාවා''ති නිසීදන්ති, අරුණෙ උග්ගතෙ න චීවරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො පන පටිප්පස්සම්භති. සචෙ යෙපි ''අන්තොඅරුණෙයෙව ආගමිස්සාමා''ති සාමන්තවිහාරං ධම්මස්සවනත්ථාය සඋස්සාහා ගච්ඡන්ති, අන්තරාමග්ගෙයෙව ච නෙසං අරුණො උග්ගච්ඡති, චීවරානි නිස්සග්ගියානි හොන්ති, නිස්සයො පන න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ ධම්මගාරවෙන ''යාවපරියොසානං සුත්වාව ගමිස්සාමා''ති නිසීදන්ති, සහ අරුණස්ස උග්ගමනා චීවරානිපි නිස්සග්ගියානි හොන්ති,

නිස්සයො ච පටිප්පස්සම්භති. ථෙරෙන දහරං චීවරධොවනත්ථාය ගාමකං පෙසෙන්තෙන අත්තනො චීවරං පච්චුද්ධරිත්වාව දාතබ්බං, දහරස්සපි චීවරං පච්චුද්ධරාපෙත්වාව ඨපෙතබ්බං. සචෙ අසතියා ගච්ඡති, අත්තනො චීවරං පච්චුද්ධරිත්වා දහරස්ස චීවරං විස්සාසෙන ගහෙත්වා ඨපෙතබ්බං. සචෙ ථෙරො න සරති, දහරොව සරති, දහරෙන අත්තනො චීවරං පච්චුද්ධරිත්වා ථෙරස්ස චීවරං විස්සාසෙන ගහෙත්වා ගන්ත්වා වත්තබ්බං ''භන්තෙ, තුම්හාකං චීවරං අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජථා''ති. අත්තනොපි චීවරං අධිට්ඨාතබ්බං. එවං එකස්ස සතියාපි ආපත්තිමොක්ඛො හොති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

චීවරවිප්පවාසවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

10. භණ්ඩපටිසාමනවිනිච්ඡයකථා

53. **භණ්ඩස්ස පටිසාමනන්ති** පරෙසං භණ්ඩස්ස ගොපනං. පරෙසඤ්හි (පාචි. අට්ඨ. 506) කප්පියවත්ථු වා හොතු අකප්පියවත්ථු වා, අන්තමසො මාතු කණ්ණපිළන්ධනං තාලපණ්ණම්පි ගිහිසන්තකං භණ්ඩාගාරිකසීසෙන පටිසාමෙන්තස්ස පාචිත්තියං. සචෙ පන මාතාපිතූනං සන්තකං අවස්සං පටිසාමෙතබ්බං කප්පියභණ්ඩං හොති, අත්තනො අත්ථාය ගහෙත්වා පටිසාමෙතබ්බං. ‘‘ඉදං පටිසාමෙත්වා දෙහී’’ති පන වුත්තෙ ‘‘න වට්ටතී’’ති පටික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ ‘‘පටිසාමෙහී’’ති පාතෙත්වා ගච්ඡන්ති, පලිබොධො නාම හොති, පටිසාමෙතුං වට්ටති. විහාරෙ කම්මං කරොන්තා වඩ්ඪකීආදයො වා රාජවල්ලභා වා ‘‘අත්තනො උපකරණභණ්ඩං වා සයනභණ්ඩං වා පටිසාමෙත්වා දෙථා’’ති වදන්ති, ඡන්දෙනපි භයෙනපි න කාතබ්බමෙව, ගුත්තට්ඨානං පන දස්සෙතුං වට්ටති, බලක්කාරෙන පාතෙත්වා ගතෙසු ච පටිසාමෙතුං.

සචෙ (පාරා. අට්ඨ. 1.111) අත්තනො හත්ථෙ පටිසාමනත්ථාය ඨපිතං භණ්ඩං සාමිකෙන ‘‘දෙහි මෙ භණ්ඩ’’න්ති යාචිතො අදාතුකාමො ‘‘නාහං ගණ්හාමී’’ති භණති, සම්පජානමුසාවාදෙපි අදින්නාදානස්ස පයොගත්තා දුක්කටං. ‘‘කිං තුම්හෙ භණථ, නෙවිදං මය්හං අනුරූපං, න තුම්හාක’’න්තිආදීනි වදන්තස්සපි දුක්කටමෙව. ‘‘රහො මයා එතස්ස හත්ථෙ ඨපිතං, න අඤ්ඤො කොචි ජානාති, දස්සති නු ඛො මෙ, නො’’ති සාමිකො විමතිං උප්පාදෙති, භික්ඛුස්ස ථුල්ලච්චයං. තස්ස ඵරුසාදිභාවං දිස්වා සාමිකො ‘‘න මය්හං දස්සතී’’ති ධුරං නික්ඛිපති, තත්‍ර සචායං භික්ඛු ‘‘කිලමෙත්වා නං දස්සාමී’’ති දානෙ සඋස්සාහො, රක්ඛති තාව. සචෙපි සො දානෙ නිරුස්සාහො, භණ්ඩසාමිකො පන ගහණෙ සඋස්සාහො, රක්ඛතියෙව. යදි පන තස්මිං දානෙ නිරුස්සාහො භණ්ඩසාමිකො ‘‘න මය්හං දස්සතී’’ති ධුරං නික්ඛිපති, එවං උභින්නං ධුරනික්ඛෙපෙන භික්ඛුනො පාරාජිකං. යදිපි මුඛෙන ‘‘දස්සාමී’’ති වදති, චිත්තෙන පන අදාතුකාමො, එවම්පි සාමිකස්ස ධුරනික්ඛෙපෙ පාරාජිකං. තං පන සඞ්ගොපනත්ථාය අත්තනො හත්ථෙ පරෙහි ඨපිතං භණ්ඩං අගුත්තදෙසතො ඨානා චාවෙත්වා ගුත්තට්ඨානෙ ඨපනත්ථාය හරතො අනාපත්ති. ථෙය්‍යචිත්තෙනපි ඨානා චාවෙන්තස්ස අවහාරො නත්ථි. කස්මා? අත්තනො හත්ථෙ නික්ඛිත්තත්තා, භණ්ඩදෙය්‍යං පන හොති. ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභුඤ්ජතොපි එසෙව නයො.

54. පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං සන්තකං පන යං කිඤ්චි පරික්ඛාරං පටිසාමෙතුං වට්ටති. සචෙ ආගන්තුකො භික්ඛු ආවාසිකානං චීවරකම්මං කරොන්තානං සමීපෙ පත්තචීවරං ඨපෙත්වා ‘‘එතෙ සඞ්ගොපෙස්සන්තී’’ති මඤ්ඤමානො නහායිතුං වා අඤ්ඤත්‍ර වා ගච්ඡති, සචෙ තං ආවාසිකා සඞ්ගොපෙන්ති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ, නට්ඨෙ ගීවා න හොති. සචෙපි සො ‘‘ඉදං, භන්තෙ, ඨපෙථා’’ති වත්වා ගච්ඡති, ඉතරෙ ච කිච්චපසුතත්තා න ජානන්ති, එසෙව නයො. අථාපි තෙ ‘‘ඉදං, භන්තෙ, ඨපෙථා’’ති වුත්තා ‘‘මයං බ්‍යාවටා’’ති පටික්ඛිපන්ති, ඉතරො ච ‘‘අවස්සං ඨපෙස්සන්තී’’ති අනාදියිත්වා ගච්ඡති, එසෙව නයො. සචෙ පන තෙ තෙන යාචිතා වා අයාචිතා වා ‘‘මයං ඨපෙස්සාම, ත්වං ගච්ඡා’’ති වදන්ති, තං සඞ්ගොපිතබ්බං. නො චෙ සඞ්ගොපෙන්ති, නට්ඨෙ ගීවා. කස්මා? සම්පටිච්ඡිතත්තා.

යො භික්ඛු භණ්ඩාගාරිකො හුත්වා පච්චූසසමයෙ එව භික්ඛූනං පත්තචීවරානි හෙට්ඨාපාසාදං ඔරොපෙත්වා ද්වාරං අපිදහිත්වා තෙසම්පි අනාරොචෙත්වාව දූරෙ භික්ඛාචාරං ගච්ඡති, තානි චෙ චොරා හරන්ති, තස්සෙව ගීවා. යො පන භික්ඛු භික්ඛූහි ‘‘ඔරොපෙථ, භන්තෙ, පත්තචීවරානි, කාලො සලාකග්ගහණස්සා’’ති වුත්තො ‘‘සමාගතාත්ථා’’ති පුච්ඡිත්වා ‘‘ආම සමාගතාම්හා’’ති වුත්තෙ පත්තචීවරානි නීහරිත්වා නික්ඛිපිත්වා භණ්ඩාගාරද්වාරං බන්ධිත්වා ‘‘තුම්හෙ පත්තචීවරානි ගහෙත්වා හෙට්ඨාපාසාදද්වාරං පටිජග්ගිත්වා ගච්ඡෙය්‍යාථා’’ති වත්වා ගච්ඡති. තත්‍ර චෙකො අලසජාතිකො භික්ඛු භික්ඛූසු ගතෙසු පච්ඡා අක්ඛීනි පුඤ්ඡන්තො උට්ඨහිත්වා උදකට්ඨානං මුඛධොවනත්ථං ගච්ඡති, තං ඛණං දිස්වා චොරා තස්ස පත්තචීවරං හරන්ති, සුහටං, භණ්ඩාගාරිකස්ස ගීවා න හොති.

සචෙපි කොචි භණ්ඩාගාරිකස්ස අනාරොචෙත්වාව භණ්ඩාගාරෙ අත්තනො පරික්ඛාරං ඨපෙති, තස්මිම්පි නට්ඨෙ භණ්ඩාගාරිකස්ස ගීවා න හොති. සචෙ පන භණ්ඩාගාරිකො තං දිස්වා ‘‘අට්ඨානෙ ඨපිත’’න්ති ගහෙත්වා ඨපෙති, නට්ඨෙ තස්සෙව ගීවා. සචෙපි ඨපිතභික්ඛුනා ‘‘මයා, භන්තෙ, ඊදිසො නාම පරික්ඛාරො ඨපිතො, උපධාරෙය්‍යාථා’’ති වුත්තො ‘‘සාධූ’’ති සම්පටිච්ඡති, දුන්නික්ඛිත්තං වා මඤ්ඤමානො අඤ්ඤස්මිං ඨානෙ ඨපෙති, නට්ඨෙ තස්සෙව ගීවා. ‘‘නාහං ජානාමී’’ති පටික්ඛිපන්තස්ස පන නත්ථි ගීවා. යොපි තස්ස පස්සන්තස්සෙව ඨපෙති, භණ්ඩාගාරිකඤ්ච න සම්පටිච්ඡාපෙති, නට්ඨං සුනට්ඨමෙව. සචෙ පන තං භණ්ඩාගාරිකො අඤ්ඤත්‍ර ඨපෙති, නට්ඨෙ ගීවා . සචෙ භණ්ඩාගාරං සුගුත්තං, සබ්බො සඞ්ඝස්ස චෙතියස්ස ච පරික්ඛාරො තත්ථෙව ඨපීයති, භණ්ඩාගාරිකො ච බාලො අබ්‍යත්තො ද්වාරං විවරිත්වා ධම්මකථං වා සොතුං අඤ්ඤං වා කිඤ්චි කාතුං කත්ථචි ගච්ඡති, තං ඛණං දිස්වා යත්තකං චොරා හරන්ති, සබ්බං තස්ස ගීවා. භණ්ඩාගාරතො නික්ඛමිත්වා බහි චඞ්කමන්තස්ස වා ද්වාරං විවරිත්වා සරීරං උතුං ගාහාපෙන්තස්ස වා තත්ථෙව සමණධම්මානුයොගෙන නිසින්නස්ස වා තත්ථෙව නිසීදිත්වා කෙනචි කම්මෙන බ්‍යාවටස්ස වා උච්චාරපස්සාවපීළිතස්සපි සතො තත්ථෙව උපචාරෙ විජ්ජමානෙ බහි ගච්ඡතො වා අඤ්ඤෙන වා කෙනචි ආකාරෙන පමත්තස්ස සතො ද්වාරං විවරිත්වා වා විවටමෙව පවිසිත්වා වා සන්ධිං ඡින්දිත්වා වා යත්තකං තස්ස පමාදපච්චයා චොරා හරන්ති, සබ්බං තස්සෙව ගීවා. ‘‘උණ්හසමයෙ පන වාතපානං විවරිත්වා නිපජ්ජිතුං වට්ටතී’’ති වදන්ති. උච්චාරපීළිතස්ස පන තස්මිං උපචාරෙ අසති අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්තස්ස ගිලානපක්ඛෙ ඨිතත්තා අවිසයො, තස්මා ගීවා න හොති.

55. යො පන අන්තො උණ්හපීළිතො ද්වාරං සුගුත්තං කත්වා බහි නික්ඛමති, චොරා තං ගහෙත්වා ‘‘ද්වාරං විවරා’’ති වදන්ති, යාවතතියං න විවරිතබ්බං. යදි පන තෙ චොරා ‘‘සචෙ න විවරසි, තඤ්ච මාරෙස්සාම, ද්වාරඤ්ච භින්දිත්වා පරික්ඛාරං හරිස්සාමා’’ති ඵරසුආදීනි උක්ඛිපන්ති, ‘‘මයි ච මතෙ සඞ්ඝස්ස ච සෙනාසනෙ විනට්ඨෙ ගුණො නත්ථී’’ති විවරිතුං වට්ටති. ඉධාපි ‘‘අවිසයත්තා ගීවා නත්ථී’’ති වදන්ති. සචෙ කොචි ආගන්තුකො කුඤ්චිකං වා දෙති, ද්වාරං වා විවරති, යත්තකං චොරා හරන්ති, සබ්බං තස්ස ගීවා. සඞ්ඝෙන භණ්ඩාගාරං ගුත්තත්ථාය සූචියන්තකඤ්ච කුඤ්චිකමුද්දිකා ච යොජෙත්වා දින්නා හොති, භණ්ඩාගාරිකො ඝටිකමත්තං දත්වා නිපජ්ජති, චොරා විවරිත්වා පරික්ඛාරං හරන්ති, තස්සෙව ගීවා. සූචියන්තකඤ්ච කුඤ්චිකමුද්දිකඤ්ච යොජෙත්වා නිපන්නං පනෙතං සචෙ චොරා ආගන්ත්වා ‘‘ද්වාරං විවරාහී’’ති වදන්ති, තත්ථ පුරිමනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. එවං සුගුත්තං කත්වා නිපන්නෙ පන සචෙ භිත්තිං වා ඡදනං වා භින්දිත්වා උමඞ්ගෙන වා පවිසිත්වා හරන්ති, න තස්ස ගීවා.

සචෙ භණ්ඩාගාරෙ අඤ්ඤෙපි ථෙරා වසන්ති, විවටෙ ද්වාරෙ අත්තනො අත්තනො පරික්ඛාරං ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, භණ්ඩාගාරිකො තෙසු ගතෙසු ද්වාරං න ජග්ගති, සචෙ තත්ථ කිඤ්චි අවහරීයති, භණ්ඩාගාරිකස්ස ඉස්සරවතාය භණ්ඩාගාරිකස්සෙව ගීවා, ථෙරෙහි පන සහායෙහි භවිතබ්බං. අයඤ්හි සාමීචි. යදි භණ්ඩාගාරිකො ‘‘තුම්හෙ බහි ඨත්වා තුම්හාකං පරික්ඛාරං ගණ්හථ , මා පවිසිත්ථා’’ති වදති, තෙසඤ්ච එකො ලොලමහාථෙරො සාමණෙරෙහි චෙව උපට්ඨාකෙහි ච සද්ධිං භණ්ඩාගාරං පවිසිත්වා නිසීදති චෙව නිපජ්ජති ච, යත්තකං භණ්ඩං නස්සති, සබ්බං තස්ස ගීවා, භණ්ඩාගාරිකෙන පන අවසෙසථෙරෙහි ච සහායෙහි භවිතබ්බං. අථ භණ්ඩාගාරිකොව ලොලසාමණෙරෙ ච උපට්ඨාකෙ ච ගහෙත්වා භණ්ඩාගාරෙ නිසීදති චෙව නිපජ්ජති ච, යත්තකං නස්සති, සබ්බං තස්සෙව ගීවා. තස්මා භණ්ඩාගාරිකෙනෙව තත්ථ වසිතබ්බං, අවසෙසෙහි අප්පෙව රුක්ඛමූලෙ වසිතබ්බං, න ච භණ්ඩාගාරෙති.

56. යෙ පන අත්තනො අත්තනො සභාගභික්ඛූනං වසනගබ්භෙසු පරික්ඛාරං ඨපෙන්ති, පරික්ඛාරෙ නට්ඨෙ යෙහි ඨපිතො, තෙසංයෙව ගීවා, ඉතරෙහි පන සහායෙහි භවිතබ්බං. යදි පන සඞ්ඝො භණ්ඩාගාරිකස්ස විහාරෙයෙව යාගුභත්තං දාපෙති, සො ච භික්ඛාචාරත්ථාය ගාමං ගච්ඡති, නට්ඨං තස්සෙව ගීවා. භික්ඛාචාරං පවිසන්තෙහි අතිරෙකචීවරං රක්ඛණත්ථාය ඨපිතවිහාරවාරිකස්සපි යාගුභත්තං වා නිවාපං වා ලභමානස්සෙව භික්ඛාචාරං ගච්ඡතො යං තත්ථ නස්සති, සබ්බං ගීවා. න කෙවලඤ්ච එත්තකමෙව, භණ්ඩාගාරිකස්ස විය යං තස්ස පමාදපච්චයා නස්සති, සබ්බං ගීවා.

සචෙ විහාරො මහා හොති, අඤ්ඤං පදෙසං රක්ඛිතුං ගච්ඡන්තස්ස අඤ්ඤස්මිං පදෙසෙ නික්ඛිත්තං හරන්ති, අවිසයත්තා ගීවා න හොති. ඊදිසෙ පන විහාරෙ වෙමජ්ඣෙ සබ්බෙසං ඔසරණට්ඨානෙ පරික්ඛාරෙ ඨපෙත්වා නිසීදිතබ්බං, විහාරවාරිකා වා ද්වෙ තයො ඨපෙතබ්බා. සචෙ තෙසම්පි අප්පමත්තානං ඉතො චිතො ච රක්ඛතංයෙව කිඤ්චි නස්සති, ගීවා න හොති. විහාරවාරිකෙ බන්ධිත්වා හරිතභණ්ඩම්පි චොරානං පටිපථං ගතෙසු අඤ්ඤෙන මග්ගෙන හරිතභණ්ඩම්පි න තෙසං ගීවා. සචෙ විහාරවාරිකානං විහාරෙ දාතබ්බං යාගුභත්තං වා නිවාපො වා න හොති, තෙහි පත්තබ්බලාභතො අතිරෙකා ද්වෙ තිස්සො යාගුසලාකා තෙසං පහොනකභත්තසලාකා ච ඨපෙතුං වට්ටති, නිබද්ධං කත්වා පන න ඨපෙතබ්බා. මනුස්සා හි විප්පටිසාරිනො හොන්ති ‘‘විහාරවාරිකායෙව අම්හාකං භත්තං භුඤ්ජන්තී’’ති, තස්මා පරිවත්තෙත්වා පරිවත්තෙත්වා ඨපෙතබ්බා. සචෙ තෙසං සභාගා සලාකභත්තාදීනි ආහරිත්වා දෙන්ති, ඉච්චෙතං කුසලං . නො චෙ දෙන්ති, වාරං ගාහාපෙත්වා නීහරාපෙතබ්බානි. සචෙ විහාරවාරිකො ද්වෙ තිස්සො යාගුසලාකා ච චත්තාරි පඤ්ච සලාකභත්තානි ච ලභමානො භික්ඛාචාරං ගච්ඡති, භණ්ඩාගාරිකස්ස විය සබ්බං නට්ඨං ගීවා හොති. සචෙ සඞ්ඝස්ස විහාරපාලානං දාතබ්බං භත්තං වා නිවාපො වා නත්ථි, භික්ඛූ විහාරවාරං ගහෙත්වා අත්තනො අත්තනො නිස්සිතකෙ විහාරං ජග්ගාපෙන්ති, සම්පත්තවාරං අග්ගහෙතුං න ලභති. යථා අඤ්ඤෙ භික්ඛූ කරොන්ති, තථෙව කාතබ්බං. භික්ඛූහි පන අසහායස්ස වා අදුතියස්ස වා යස්ස සභාගො භික්ඛු භත්තං ආනෙත්වා දාතා නත්ථි, එවරූපස්ස වාරො න පාපෙතබ්බො.

යම්පි පාකවට්ටත්ථාය විහාරෙ ඨපෙන්ති, තං ගහෙත්වා උපජීවන්තෙන ඨාතබ්බං. යො තං න උපජීවති, සො වාරං න ගාහාපෙතබ්බො. ඵලාඵලත්ථායපි විහාරෙ භික්ඛුං ඨපෙන්ති, ජග්ගිත්වා ගොපෙත්වා ඵලවාරෙන භාජෙත්වා ඛාදන්ති. යො තානි ඛාදති, තෙන ඨාතබ්බං, අනුපජීවන්තො න ගාහාපෙතබ්බො.
සෙනාසනමඤ්චපීඨපච්චත්ථරණරක්ඛණත්ථායපි ඨපෙන්ති, ආවාසෙ වසන්තෙන ඨාතබ්බං, අබ්භොකාසිකො පන රුක්ඛමූලිකො වා න ගාහාපෙතබ්බො. එකො නවකො හොති, බහුස්සුතො පන බහූනං ධම්මං වාචෙති, පරිපුච්ඡං දෙති, පාළිං වණ්ණෙති, ධම්මකථං කථෙති, සඞ්ඝස්ස භාරං නිත්ථරති, අයං ලාභං පරිභුඤ්ජන්තොපි ආවාසෙ වසන්තොපි වාරං න ගාහාපෙතබ්බො. ‘‘පුරිසවිසෙසො නාම ඤාතබ්බො’’ති වදන්ති. උපොසථාගාරපටිමාඝරජග්ගනකස්ස පන දිගුණං යාගුභත්තං, දෙවසිකං තණ්ඩුලනාළි, සංවච්ඡරෙ තිචීවරං දසවීසග්ඝනකං කප්පියභණ්ඩඤ්ච දාතබ්බං. සචෙ පන තස්ස තං ලභමානස්සෙව පමාදෙන තත්ථ කිඤ්චි නස්සති, සබ්බං ගීවා. බන්ධිත්වා බලක්කාරෙන අච්ඡින්නං, න ගීවා. තත්ථ චෙතියස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා සන්තකෙන චෙතියස්ස සන්තකං රක්ඛාපෙතුං වට්ටති, චෙතියස්ස සන්තකෙන සඞ්ඝස්ස සන්තකං රක්ඛාපෙතුං න වට්ටති. යං පන චෙතියස්ස සන්තකෙන සද්ධිං සඞ්ඝස්ස සන්තකං ඨපිතං හොති, තං චෙතියසන්තකෙ රක්ඛාපිතෙ රක්ඛිතමෙව හොතීති එවං වට්ටති. පක්ඛවාරෙන උපොසථාගාරාදීනි රක්ඛතොපි පමාදවසෙන නට්ඨං ගීවායෙවාති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

භණ්ඩපටිසාමනවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

11. කයවික්කයසමාපත්තිවිනිච්ඡයකථා

57. **කයවික්කයසමාපත්තීති** කයවික්කයසමාපජ්ජනං. ‘‘ඉමිනා ඉමං දෙහී’’තිආදිනා (පාරා. අට්ඨ. 2.595) හි නයෙන පරස්ස කප්පියභණ්ඩං ගණ්හන්තො කයං සමාපජ්ජති, අත්තනො කප්පියභණ්ඩං දෙන්තො වික්කයං. අයං පන කයවික්කයො ඨපෙත්වා පඤ්ච සහධම්මිකෙ අවසෙසෙහි ගිහිපබ්බජිතෙහි අන්තමසො මාතාපිතූහිපි සද්ධිං න වට්ටති.

තත්‍රායං විනිච්ඡයො – වත්ථෙන වා වත්ථං හොතු, භත්තෙන වා භත්තං, යං කිඤ්චි කප්පියං ‘‘ඉමිනා ඉමං දෙහී’’ති වදති, දුක්කටං. එවං වත්වා මාතුයාපි අත්තනො භණ්ඩං දෙති, දුක්කටං, ‘‘ඉමිනා ඉමං දෙහී’’ති වුත්තො වා ‘‘ඉමං දෙහි, ඉමං තෙ දස්සාමී’’ති තං වත්වා වා මාතුයාපි භණ්ඩං අත්තනා ගණ්හාති, දුක්කටං, අත්තනො භණ්ඩෙ පරහත්ථං, පරභණ්ඩෙ ච අත්තනො හත්ථං සම්පත්තෙ නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. මාතරං වා පන පිතරං වා ‘‘ඉමං දෙහී’’ති වදතො විඤ්ඤත්ති න හොති, ‘‘ඉමං ගණ්හාහී’’ති දදතො සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං න හොති. අඤ්ඤාතකං ‘‘ඉමං දෙහී’’ති වදතො විඤ්ඤත්ති, ‘‘ඉමං ගණ්හාහී’’ති දදතො සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං, ‘‘ඉමිනා ඉමං දෙහී’’ති කයවික්කයං ආපජ්ජතො නිස්සග්ගියං. තස්මා කප්පියභණ්ඩං පරිවත්තන්තෙන මාතාපිතූහිපි සද්ධිං කයවික්කයං, අඤ්ඤාතකෙහි සද්ධිං තිස්සො ආපත්තියො මොචෙන්තෙන පරිවත්තෙතබ්බං.

තත්‍රායං පරිවත්තනවිධි – භික්ඛුස්ස පාථෙය්‍යතණ්ඩුලා හොන්ති, සො අන්තරාමග්ගෙ භත්තහත්ථං පුරිසං දිස්වා ‘‘අම්හාකං තණ්ඩුලා අත්ථි, න ච නො ඉමෙහි අත්ථො, භත්තෙන පන අත්ථො’’ති වදති, පුරිසො තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා භත්තං දෙති, වට්ටති. තිස්සොපි ආපත්තියො න හොන්ති, අන්තමසො නිමිත්තකම්මමත්තම්පි න හොති. කස්මා? මූලස්ස අත්ථිතාය. යො පන එවං අකත්වා ‘‘ඉමිනා ඉමං දෙහී’’ති පරිවත්තෙති, යථාවත්ථුකමෙව. විසාඛං දිස්වා ‘‘ඉමං ඔදනං භුඤ්ජිත්වා රජනං වා දාරූනි වා ආහරා’’ති වදති, රජනඡල්ලිගණනාය දාරුගණනාය ච නිස්සග්ගියානි හොන්ති. ‘‘ඉමං ඔදනං භුඤ්ජිත්වා ඉමං නාම කරොථා’’ති දන්තකාරාදීහි සිප්පිකෙහි ධම්මකරණාදීසු තං තං පරික්ඛාරං කාරෙති, රජකෙහි වා වත්ථං ධොවාපෙති, යථාවත්ථුකමෙව. නහාපිතෙන කෙසෙ ඡින්දාපෙති , කම්මකාරෙහි නවකම්මං කාරෙති, යථාවත්ථුකමෙව. සචෙ පන ‘‘ඉදං භත්තං භුඤ්ජිත්වා ඉදං කරොථා’’ති න වදති, ‘‘ඉදං භත්තං භුඤ්ජ, භුත්තොසි, භුඤ්ජිස්සසි, ඉදං නාම කරොහී’’ති වදති, වට්ටති. එත්ථ ච කිඤ්චාපි වත්ථධොවනෙ වා කෙසච්ඡෙදනෙ වා භූමිසොධනාදිනවකම්මෙ වා පරභණ්ඩං අත්තනො හත්ථගතං නිස්සජ්ජිතබ්බං නාම නත්ථි, **මහාඅට්ඨකථායං** පන දළ්හං කත්වා වුත්තත්තා න සක්කා එතං පටික්ඛිපිතුං, තස්මා යථා නිස්සග්ගියවත්ථුම්හි පරිභුත්තෙ වා නට්ඨෙ වා පාචිත්තියං දෙසෙති, එවමිධාපි දෙසෙතබ්බං.

යං කිඤ්චි කප්පියභණ්ඩං ගණ්හිතුකාමතාය අග්ඝං පුච්ඡිතුං වට්ටති, තස්මා ‘‘අයං තව පත්තො කිං අග්ඝතී’’ති පුච්ඡිතෙ ‘‘ඉදං නාමා’’ති වදති, සචෙ අත්තනො කප්පියභණ්ඩං මහග්ඝං හොති, එවඤ්ච නං පටිවදති ‘‘උපාසක මම ඉදං වත්ථු මහග්ඝං, තව පත්තං අඤ්ඤස්ස දෙහී’’ති. තං සුත්වා ඉතරො ‘‘අඤ්ඤං ථාලකම්පි දස්සාමී’’ති වදති, ගණ්හිතුං වට්ටති. සචෙ සො පත්තො මහග්ඝො, භික්ඛුනො වත්ථු අප්පග්ඝං, පත්තසාමිකො වස්ස අප්පග්ඝභාවං න ජානාති, පත්තො න ගහෙතබ්බො, ‘‘මම වත්ථු අප්පග්ඝ’’න්ති ආචික්ඛිතබ්බං. මහග්ඝභාවං ඤත්වා වඤ්චෙත්වා ගණ්හන්තොපි හි භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බතං ආපජ්ජති. සචෙ පත්තසාමිකො ‘‘හොතු, භන්තෙ, සෙසං මම පුඤ්ඤං භවිස්සතී’’ති දෙති, වට්ටති. කප්පියකාරකස්ස පන ‘‘ඉමිනා ඉමං ගහෙත්වා දෙහී’’ති ආචික්ඛිතුං වට්ටති, තස්මා යස්ස හත්ථතො භණ්ඩං ගණ්හාති, තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං අන්තමසො තස්ස පුත්තභාතිකම්පි කප්පියකාරකං කත්වා ‘‘ඉමිනා ඉමං නාම ගහෙත්වා දෙහී’’ති ආචික්ඛති, සො චෙ ඡෙකො හොති, පුනප්පුනං අපනෙත්වා විවදිත්වා ගණ්හාති, තුණ්හීභූතෙන ඨාතබ්බං. නො චෙ ඡෙකො හොති, න ජානාති ගහෙතුං, වාණිජකො ච තං වඤ්චෙති, ‘‘මා ගණ්හාහී’’ති වත්තබ්බො.

‘‘ඉදං පටිග්ගහිතං තෙලං වා සප්පි වා අම්හාකං අත්ථි, අම්හාකඤ්ච අඤ්ඤෙන අප්පටිග්ගහිතකෙන අත්ථො’’ති වුත්තෙ පන සචෙ සො තං ගහෙත්වා අඤ්ඤං දෙති, පඨමං අත්තනො තෙලං න මිනාපෙතබ්බං. කස්මා? නාළියඤ්හි අවසිට්ඨතෙලං හොති, තං පච්ඡා මිනන්තස්ස අප්පටිග්ගහිතං දූසෙය්‍ය. අයඤ්ච කයවික්කයො නාම කප්පියභණ්ඩවසෙන වුත්තො. කප්පියෙන හි කප්පියං පරිවත්තෙන්තස්ස කයවික්කයසික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං වුත්තං, අකප්පියෙන පන අකප්පියං පරිවත්තෙන්තස්ස, කප්පියෙන වා අකප්පියං අකප්පියෙන වා කප්පියං පරිවත්තෙන්තස්ස රූපියසංවොහාරසික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං, තස්මා උභොසු වා එකස්මිං වා අකප්පියෙ සති රූපියසංවොහාරො නාම හොති.

58. රූපියසංවොහාරස්ස ච ගරුභාවදීපනත්ථං ඉදං පත්තචතුක්කං වෙදිතබ්බං. යො හි රූපියං උග්ගණ්හිත්වා තෙන අයබීජං සමුට්ඨාපෙති, තං කොට්ටාපෙත්වා තෙන ලොහෙන පත්තං කාරෙති, අයං පත්තො මහාඅකප්පියො නාම, න සක්කා කෙනචි උපායෙන කප්පියො කාතුං. සචෙපි තං විනාසෙත්වා ථාලකං කාරෙති, තම්පි අකප්පියං. වාසිං කාරෙති, තාය ඡින්නදන්තකට්ඨම්පි අකප්පියං. බළිසං කාරෙති, තෙන මාරිතා මච්ඡාපි අකප්පියා. වාසිං තාපෙත්වා උදකං වා ඛීරං වා උණ්හාපෙති, තම්පි අකප්පියමෙව.

යො පන රූපියං උග්ගණ්හිත්වා තෙන පත්තං කිණාති, අයම්පි පත්තො අකප්පියො. ‘‘පඤ්චන්නම්පි සහධම්මිකානං න කප්පතී’’ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. සක්කා පන කප්පියො කාතුං. සො හි මූලෙ මූලසාමිකානං, පත්තෙ

ච පත්තසාමිකානං දින්නෙ කප්පියො හොති, කප්පියභණ්ඩං දත්වා ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

යොපි රූපියං උග්ගණ්හාපෙත්වා කප්පියකාරකෙන සද්ධිං කම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා ‘‘අයං මය්හං රුච්චතී’’ති වදති, කප්පියකාරකො ච තං රූපියං දත්වා කම්මාරං සඤ්ඤාපෙති, අයම්පි පත්තො කප්පියවොහාරෙන ගහිතොපි දුතියපත්තසදිසොයෙව, මූලස්ස සම්පටිච්ඡිතත්තා අකප්පියො. කස්මා සෙසානං න කප්පතීති? මූලස්ස අනිස්සට්ඨත්තා.

යො පන රූපියං අසම්පටිච්ඡිත්වා ‘‘ථෙරස්ස පත්තං කිණිත්වා දෙහී’’ති පහිතකප්පියකාරකෙන සද්ධිං කම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා ‘‘ඉමෙ කහාපණෙ ගහෙත්වා ඉමං දෙහී’’ති කහාපණෙ දාපෙත්වා ගහිතො, අයං පත්තො එතස්සෙව භික්ඛුනො න වට්ටති දුබ්බිචාරිතත්තා, අඤ්ඤෙසං පන වට්ටති මූලස්ස අසම්පටිච්ඡිතත්තා. මහාසුමත්ථෙරස්ස කිර උපජ්ඣායො අනුරුද්ධත්ථෙරො නාම අහොසි. සො අත්තනො එවරූපං පත්තං සප්පිස්ස පූරෙත්වා සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජි. තිපිටකචූළනාගත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකානං එවරූපො පත්තො අහොසි. තං ථෙරොපි සප්පිස්ස පූරෙත්වා සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජාපෙසීති. ඉදං අකප්පියපත්තචතුක්කං.

සචෙ පන රූපියං අසම්පටිච්ඡිත්වා ‘‘ථෙරස්ස පත්තං කිණිත්වා දෙහී’’ති පහිතකප්පියකාරකෙන සද්ධිං කම්මාරකුලං ගන්ත්වා පත්තං දිස්වා ‘‘අයං මය්හං රුච්චතී’’ති වා ‘‘ඉමාහං ගහෙස්සාමී’’ති වා වදති, කප්පියකාරකො ච තං රූපියං දත්වා කම්මාරං සඤ්ඤාපෙති, අයං පත්තො සබ්බකප්පියො බුද්ධානම්පි පරිභොගාරහො. ඉමං පන රූපියසංවොහාරං කරොන්තෙන ‘‘ඉමිනා ඉමං ගහෙත්වා දෙහී’’ති කප්පියකාරකම්පි ආචික්ඛිතුං න වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

කයවික්කයසමාපත්තිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

12. රූපියාදිපටිග්ගහණවිනිච්ඡයකථා

59. **රූපියාදිපටිග්ගහො**ති ජාතරූපාදිපටිග්ගණ්හනං. තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.583-4) ජාතරූපං රජතං ජාතරූපමාසකො රජතමාසකොති චතුබ්බිධං නිස්සග්ගියවත්ථු. තම්බලොහාදීහි කතො **ලොහමාසකො**. සාරදාරුනා වා වෙළුපෙසිකාය වා අන්තමසො තාලපණ්ණෙනපි රූපං ඡින්දිත්වා කතො **දාරුමාසකො**. ලාඛාය වා නියྻාසෙන වා රූපං සමුට්ඨාපෙත්වා කතො **ජතුමාසකො**. යො යො යත්ථ යත්ථ ජනපදෙ යදා යදා වොහාරං ගච්ඡති, අන්තමසො අට්ඨිමයොපි චම්මමයොපි රුක්ඛඵලබීජමයොපි සමුට්ඨාපිතරූපොපි අසමුට්ඨාපිතරූපොපීති අයං සබ්බොපි රජතමාසකෙනෙව සඞ්ගහිතො. මුත්තා මණි වෙළුරියො සඞ්ඛො සිලා පවාළං ලොහිතඞ්කො මසාරගල්ලං සත්ත ධඤ්ඤානි දාසිදාසඛෙත්තවත්ථුපුප්ඵාරාමඵලාරාමාදයොති ඉදං දුක්කටවත්ථු. තත්ථ නිස්සග්ගියවත්ථුං අත්තනො වා සඞ්ඝගණපුග්ගලචෙතියානං වා අත්ථාය සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති. අත්තනො අත්ථාය සම්පටිච්ඡතො නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං හොති, සෙසානං අත්ථාය දුක්කටං. දුක්කටවත්ථුං සබ්බෙසම්පි අත්ථාය සම්පටිච්ඡතො දුක්කටමෙව.

තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.538-9) – සචෙ කොචි ජාතරූපරජතං ආහරිත්වා ''ඉදං සඞ්ඝස්ස දම්මි, ආරාමං වා කරොථ චෙතියං වා භොජනසාලාදීනං වා අඤ්ඤතර''න්ති වදති, ඉදං සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති. සචෙ පන ''නයිදං භික්ඛූනං සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටතී''ති පටික්ඛිත්තෙ ''වඩ්ඪකීනං වා කම්මකාරානං වා හත්ථෙ භවිස්සති , කෙවලං තුම්හෙ සුකතදුක්කටං ජානාථා''ති වත්වා තෙසං හත්ථෙ දත්වා පක්කමති, වට්ටති. අථාපි ''මම මනුස්සානං හත්ථෙ භවිස්සති, මය්හමෙව වා හත්ථෙ භවිස්සති, කෙවලං තුම්හෙ යං යස්ස දාතබ්බං, තදත්ථාය පෙසෙථා''ති වදති, එවම්පි වට්ටති. සචෙ පන සංඝං වා ගණං වා පුග්ගලං වා අනාමසිත්වා ''ඉදං හිරඤ්ඤසුවණ්ණං චෙතියස්ස දෙම, විහාරස්ස දෙම, නවකම්මස්ස දෙමා''ති වදන්ති, පටික්ඛිපිතුං න වට්ටති, ''ඉමෙ ඉදං භණන්තී''ති කප්පියකාරකානං ආචික්ඛිතබ්බං. ''චෙතියාදීනං අත්ථාය තුම්හෙ ගහෙත්වා ඨපෙත්වා''ති වුත්තෙ පන ''අම්හාකං ගහෙතුං න වට්ටතී''ති පටික්ඛිපිතබ්බං.

සචෙ පන කොචි බහුං හිරඤ්ඤසුවණ්ණං ආනෙත්වා ''ඉදං සංඝස්ස දම්මි, චත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා''ති වදති, තඤ්චෙ සංඝො සම්පටිච්ඡති, පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි ආපත්ති. තත්‍ර චෙකො භික්ඛු ''නයිදං කප්පතී''ති පටික්ඛිපති, උපාසකො ච ''යදින කප්පති, මය්හමෙව භවිස්සතී''ති තං ආදාය ගච්ඡති. සො භික්ඛු ''තයා සංඝස්ස ලාභන්තරායො කතො''ති න කෙනචි කිඤ්චි වත්තබ්බො. යො හි තං චොදෙති, ස්වෙව සාපත්තිකො හොති. තෙන පනෙකෙන බහූ අනාපත්තිකා කතා. සචෙ පන භික්ඛූහි ''න වට්ටතී''ති පටික්ඛිත්තෙ ''කප්පියකාරකානං වා හත්ථෙ භවිස්සති, මම පුරිසානං වා මය්හං වා හත්ථෙ භවිස්සති, කෙවලං තුම්හෙ පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා''ති වදති, වට්ටති.

චතුපච්චයත්ථාය ච දින්නං යෙන යෙන පච්චයෙන අත්ථො හොති, තං තදත්ථං උපනෙතබ්බං. **චීවරත්ථාය** දින්නං චීවරෙයෙව උපනෙතබ්බං. සචෙ චීවරෙන තාදිසො අත්ථො නත්ථි, පිණ්ඩපාතාදීහි සංඝො කිලමති, සංඝසුට්ඨුතාය අපලොකෙත්වා තදත්ථායපි උපනෙතබ්බං. එස නයො **පිණ්ඩපාතගිලානපච්චයත්ථාය** දින්නෙපි. **සෙනාසනත්ථාය** දින්නං පන සෙනාසනස්ස ගරුභණ්ඩත්තා සෙනාසනෙයෙව උපනෙතබ්බං. සචෙ පන භික්ඛූසු සෙනාසනං ඡඩ්ඩෙත්වා ගතෙසු සෙනාසනං විනස්සති, ඊදිසෙ කාලෙ සෙනාසනං විස්සජ්ජෙත්වාපි භික්ඛූනං පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො, තස්මා සෙනාසනජග්ගනත්ථං මූලච්ඡෙජ්ජං අකත්වා යාපනමත්තං පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

60. සචෙ කොචි ''මය්හං තිසස්සසම්පාදනකං මහාතළාකං අත්ථි, තං සංඝස්ස දම්මී''ති වදති, තඤ්චෙ සංඝො සම්පටිච්ඡති, පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි ආපත්තියෙව. යො පන තං පටික්ඛිපති, සො පුරිමනයෙනෙව න කෙනචි කිඤ්චි වත්තබ්බො. යො හි තං චොදෙති, ස්වෙව සාපත්තිකො හොති . තෙන පනෙකෙන බහූ අනාපත්තිකා කතා. යො පන ''තාදිසංයෙව තළාකං දම්මී''ති වත්වා භික්ඛූහි ''න වට්ටතී''ති පටික්ඛිත්තො වදති ''අසුකඤ්ච අසුකඤ්ච සඞ්ඝස්ස තළාකං අත්ථි, තං කථං වට්ටතී''ති. සො වත්තබ්බො ''කප්පියං කත්වා දින්නං භවිස්සතී''ති. කථං දින්නං කප්පියං හොතීති. ''චත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා''ති වත්වා දින්නන්ති. සො සචෙ ''සාධු, භන්තෙ චත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා''ති දෙති, වට්ටති. අථාපි ''තළාකං ගණ්හථා''ති වත්වා ''න වට්ටතී''ති පටික්ඛිත්තො ''කප්පියකාරකො අත්ථී''ති පුච්ඡිත්වා ''නත්ථී''ති වුත්තෙ ''ඉදං අසුකො නාම විචාරෙස්සති, අසුකස්ස වා හත්ථෙ මය්හං වා හත්ථෙ භවිස්සති, සඞ්ඝො කප්පියභණ්ඩං පරිභුඤ්ජතූ''ති වදති, වට්ටති. සචෙපි ''න වට්ටතී''ති පටික්ඛිත්තො ''උදකං පරිභුඤ්ජිස්සති, භණ්ඩකං ධොවිස්සති, මිගපක්ඛිනො පිවිස්සන්තී''ති වදති, එවම්පි වට්ටති. අථාපි ''න වට්ටතී''ති පටික්ඛිත්තො වදති ''කප්පියසීසෙන ගණ්හථා''ති. ''සාධු උපාසක, සඞ්ඝො පානීයං පිවිස්සති, භණ්ඩකං ධොවිස්සති, මිගපක්ඛිනො පිවිස්සන්තී''ති වත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. අථාපි ''මම තළාකං වා පොක්ඛරණිං වා සඞ්ඝස්ස දම්මී''ති වුත්තෙ ''සාධු උපාසක, සඞ්ඝො පානීයං පිවිස්සතී''තිආදීනි වත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතියෙව.

යදි පන භික්ඛූහි හත්ථකම්මං යාචිත්වා සහත්ථෙන ච කප්පියපථවිං ඛණිත්වා උදකපරිභොගත්ථාය තළාකං කාරිතං හොති, තඤ්චෙ නිස්සාය සස්සං නිප්ඵාදෙත්වා මනුස්සා විහාරෙ කප්පියභණ්ඩං දෙන්ති, වට්ටති. අථ මනුස්සා එව සඞ්ඝස්ස උපකාරත්ථාය සඞ්ඝිකභූමිං ඛණිත්වා තං නිස්සාය නිප්ඵන්නසස්සතො කප්පියභණ්ඩං දෙන්ති, එතම්පි වට්ටති. ''අම්හාකං එකං කප්පියකාරකං ඨපෙථා''ති වුත්තෙ ච ඨපෙතුම්පි ලබ්භති. අථ තෙ මනුස්සා රාජබලිනා උපද්දුතා පක්කමන්ති, අඤ්ඤෙ පටිපජ්ජන්ති, න ච භික්ඛූනං කිඤ්චි දෙන්ති, උදකං වාරෙතුං ලබ්භති, තඤ්ච ඛො කසිකම්මකාලෙයෙව, න සස්සකාලෙ. සචෙ තෙ වදන්ති ''නනු, භන්තෙ, පුබ්බෙපි මනුස්සා ඉමං නිස්සාය සස්සං

අකංසූ''ති, තතො වත්තබ්බා ''තෙ සඞ්ඝස්ස ඉමඤ්ච ඉමඤ්ච උපකාරං අකංසු, ඉදඤ්චිදඤ්ච කප්පියභණ්ඩකං අදංසූ''ති. සචෙ තෙ වදන්ති ''මයම්පි දස්සාමා''ති, එවම්පි වට්ටති.

සචෙ පන කොචි අබ්‍යත්තො අකප්පියවොහාරෙන තළාකං පටිග්ගණ්හාති වා කාරෙති වා, තං භික්ඛූහි න පරිභුඤ්ජිතබ්බං, තං නිස්සාය ලද්ධකප්පියභණ්ඩම්පි අකප්පියමෙව . සචෙ භික්ඛූහි පරිච්චත්තභාවං ඤත්වා සාමිකො වා තස්ස පුත්තධීතරො වා අඤ්ඤො වා කොචි වංසෙ උප්පන්නො පුන කප්පියවොහාරෙන දෙති, වට්ටති. පච්ඡින්නෙ කුලවංසෙ යො තස්ස ජනපදස්ස සාමිකො, සො අච්ඡින්දිත්වා කප්පියවොහාරෙන පුන දෙති චිත්තලපබ්බතෙ භික්ඛුනා නීහටඋදකවාහකං **අළනාගරාජමහෙසී** විය, එවම්පි වට්ටති. කප්පියවොහාරෙපි උදකවසෙන පටිග්ගහිතතළාකෙ සුද්ධචිත්තානං මත්තිකුද්ධරණපාළිබන්ධනාදීනි ච කාතුං වට්ටති. තං නිස්සාය පන සස්සං කරොන්තෙ දිස්වා කප්පියකාරකං ඨපෙතුං න වට්ටති. යදි තෙ සයමෙව කප්පියභණ්ඩං දෙන්ති, ගහෙතබ්බං. නො චෙ දෙන්ති, න චොදෙතබ්බං. පච්චයවසෙන පටිග්ගහිතතළාකෙ කප්පියකාරකං ඨපෙතුං වට්ටති, මත්තිකුද්ධරණපාළිබන්ධනාදීනි කාරෙතුං න වට්ටති. සචෙ කප්පියකාරකා සයමෙව කරොන්ති, වට්ටති. අබ්‍යත්තෙන පන ලජ්ජිභික්ඛුනා කාරාපිතෙසු කිඤ්චාපි පටිග්ගහණං කප්පියං, භික්ඛුස්ස පන පයොගපච්චයා උප්පන්නෙන මිස්සත්තා විසගතපිණ්ඩපාතො විය අකප්පියමංසරසමිස්සභොජනං විය ච දුබ්බිනිභොගං හොති, සබ්බෙසං අකප්පියමෙව.

61. සචෙ පන උදකස්ස ඔකාසො අත්ථි, තළාකස්ස පාළි ථිරා, ''යථා බහුං උදකං ගණ්හාති, එවං කරොහි, තීරසමීපෙ උදකං කරොහී''ති එවං උදකමෙව විචාරෙති, වට්ටති. උද්ධනෙ අග්ගිං න පාතෙන්ති, ''උදකකම්මං ලබ්භතූ උපාසකා''ති වත්තුං වට්ටති, ''සස්සං කත්වා ආහරථා''ති වත්තුං පන න වට්ටති. සචෙ පන තළාකෙ අතිබහුං උදකං දිස්වා පස්සතො වා පිට්ඨිතො වා මාතිකං නීහරාපෙති, වනං ඡින්දාපෙත්වා කෙදාරෙ කාරාපෙති, පොරාණකෙදාරෙසු වා පකතිභාගං අග්ගහෙත්වා අතිරෙකං ගණ්හාති, නවසස්සෙ වා අපරිච්ඡින්නභාගෙ ''එත්තකෙ කහාපණෙ දෙථා''ති කහාපණෙ උට්ඨාපෙති, සබ්බෙසං අකප්පියං.

යො පන ''කසථ වපථා''ති අවත්වා ''එත්තකාය භූමියා එත්තකො නාම භාගො''ති එවං භූමිං වා පතිට්ඨාපෙති, ''එත්තකෙ භූමිභාගෙ අම්හෙහි සස්සං කතං, එත්තකං නාම භාගං ගණ්හථා''ති වදන්තෙසු කස්සකෙසු භූමිප්පමාණගහණත්ථං රජ්ජුයා වා දණ්ඩෙන වා මිනාති, ඛලෙ වා ඨත්වා රක්ඛති, ඛලතො වා නීහරාපෙති, කොට්ඨාගාරෙ වා පටිසාමෙති, තස්සෙව තං අකප්පියං. සචෙ කස්සකා කහාපණෙ ආහරිත්වා ''ඉමෙ සඞ්ඝස්ස ආහටා''ති වදන්ති, අඤ්ඤතරො ච භික්ඛු ''න සඞ්ඝො කහාපණෙ ඛාදතී''ති සඤ්ඤාය ''එත්තකෙහි කහාපණෙහි සාටකෙ ආහරථ , එත්තකෙහි යාගුආදීනි සම්පාදෙථා''ති වදති, යං තෙ ආහරන්ති, තං සබ්බෙසං අකප්පියං. කස්මා? කහාපණානං විචාරිතත්තා. සචෙ ධඤ්ඤං ආහරිත්වා ''ඉදං සඞ්ඝස්ස ආහට''න්ති වදන්ති, අඤ්ඤතරො ච භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව ''එත්තකෙහි වීහීහි ඉදඤ්චිදඤ්ච ආහරථා''ති වදති, යං තෙ ආහරන්ති, තං තස්සෙව අකප්පියං. කස්මා? ධඤ්ඤස්ස විචාරිතත්තා. සචෙ තණ්ඩුලං වා අපරණ්ණං වා ආහරිත්වා ''ඉදං සඞ්ඝස්ස ආහට''න්ති වදන්ති, අඤ්ඤතරො ච භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව ''එත්තකෙහි තණ්ඩුලෙහි ඉදඤ්චිදඤ්ච ආහරථා''ති වදති, යං තෙ ආහරන්ති, තං සබ්බෙසං කප්පියං. කස්මා? කප්පියානං තණ්ඩුලාදීනං විචාරිතත්තා. කයවික්කයෙපි අනාපත්ති කප්පියකාරකස්ස ආචික්ඛිතත්තා.

62. පුබ්බෙ පන චිත්තලපබ්බතෙ එකො භික්ඛු චතුසාලද්වාරෙ ''අහො වත ස්වෙ සඞ්ඝස්ස එත්තකප්පමාණෙ පූවෙ පචෙය්‍යු''න්ති ආරාමිකානං සඤ්ඤාජනනත්ථං භූමියං මණ්ඩලං අකාසි. තං දිස්වා ඡෙකො ආරාමිකො තථෙව කත්වා දුතියදිවසෙ භෙරියා ආකොටිතාය සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ පූවං ගහෙත්වා සඞ්ඝත්ථෙරං ආහ – ''භන්තෙ, අම්හෙහි ඉතො පුබ්බෙ නෙව පිතූනං, න පිතාමහානං එවරූපං සුතපුබ්බං, එකෙන අය්‍යෙන චතුසාලද්වාරෙ පූවත්ථාය සඤ්ඤා කතා, ඉතො දානි පභුති අය්‍යා අත්තනො අත්තනො චිත්තානුරූපං වදන්තු, අම්හාකම්පි ඵාසුවිහාරො භවිස්සතී''ති. මහාථෙරො තතොව නිවත්ති, එකභික්ඛුනාපි පූවො න ගහිතො. එවං පුබ්බෙ තත්‍රුප්පාදං න පරිභුඤ්ජිංසු. තස්මා –

සල්ලෙඛං අච්චජන්තෙන, අප්පමත්තෙන භික්ඛුනා;
කප්පියෙපි න කාතබ්බා, ආමිසත්ථාය ලොලතාති. (පාරා. අට්ඨ. 2.538-9);

යො චායං තළාකෙ වුත්තො, පොක්ඛරණීඋදකවාහකමාතිකාදීසුපි එසෙව නයො.

63. පුබ්බණ්ණාපරණ්ණඋච්ඡුඵලාඵලාදීනං විරුහනට්ඨානං යං කිඤ්චි ඛෙත්තං වා වත්ථුං වා ''දම්මී''ති වුත්තෙපි ''න වට්ටතී''ති පටික්ඛිපිත්වා තළාකෙ වුත්තනයෙනෙව යදා කප්පියවොහාරෙන ''චතුපච්චයපරිභොගත්ථාය දම්මී''ති වදති, තදා සම්පටිච්ඡිතබ්බං, ''වනං දම්මි අරඤ්ඤං දම්මී''ති වුත්තෙ පන වට්ටති. සචෙ මනුස්සා භික්ඛූහි අනාණත්තායෙව තත්ථ රුක්ඛෙ ඡින්දිත්වා අපරණ්ණාදීනි සම්පාදෙත්වා භික්ඛූනං භාගං දෙන්ති, වට්ටති, අදෙන්තා න චොදෙතබ්බා. සචෙ කෙනචිදෙව අන්තරායෙන තෙසු පක්කන්තෙසු අඤ්ඤෙ කරොන්ති, න ච භික්ඛූනං කිඤ්චි දෙන්ති, තෙ වාරෙතබ්බා. සචෙ වදන්ති ''නනු, භන්තෙ, පුබ්බෙ මනුස්සා ඉධ සස්සානි අකංසූ''ති, තතො වත්තබ්බා ''තෙ සඞ්ඝස්ස ඉදඤ්චිදඤ්ච කප්පියභණ්ඩං අදංසූ''ති. සචෙ වදන්ති ''මයම්පි දස්සාමා''ති, එවං වට්ටති.

කිඤ්චි සස්සුට්ඨානකං භූමිප්පදෙසං සන්ධාය ''සීමං දෙමා''ති වදන්ති, වට්ටති. සීමපරිච්ඡෙදනත්ථං පන ථම්භා වා පාසාණා වා සයං න ඨපෙතබ්බා, භූමි නාම අනග්ඝා, අප්පකෙනපි පාරාජිකො භවෙය්‍ය. ආරාමිකානං පන වත්තබ්බං

‘‘ඉමිනා ඨානෙන අම්හාකං සීමා ගතා’’ති. සචෙපි හි තෙ අධිකං ගණ්හන්ති, පරියායෙන කථිතත්තා අනාපත්ති. යදි පන රාජරාජමහාමත්තාදයො සයමෙව එම්හෙ ඨපාපෙත්වා ‘‘චත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථා’’ති දෙන්ති, වට්ටතියෙව.

සචෙ කොචි අන්තොසීමායං තළාකං වා ඛණති, විහාරමජ්ඣෙන වා මාතිකං නෙති, චෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණාදීනි දූසෙන්ති, වාරෙතබ්බො. සචෙ සඞ්ඝො කිඤ්චි ලභිත්වා ආමිසගරුකතාය න වාරෙති, එකො භික්ඛු වාරෙති, සොව භික්ඛු ඉස්සරො. සචෙ එකො භික්ඛු න වාරෙති ‘‘නෙථ තුම්හෙ’’ති, තෙසංයෙව පක්ඛො හොති. සඞ්ඝො වාරෙති, සඞ්ඝොව ඉස්සරො. සඞ්ඝිකෙසු හි කම්මෙසු යො ධම්මකම්මං කරොති, සොව ඉස්සරො. සචෙ වාරියමානොපි කරොති, හෙට්ඨා ගහිතං පංසුං හෙට්ඨා පක්ඛිපිත්වා, උපරි ගහිතං පංසුං උපරි පක්ඛිපිත්වා පූරෙතබ්බො.

සචෙ කොචි යථාජාතමෙව උච්ඡුං වා අපරණ්ණං වා අලාබුකුම්භණ්ඩාදිකං වා වල්ලිඵලං දාතුකාමො ‘‘එතං සබ්බං උච්ඡුඛෙත්තං අපරණ්ණවත්ථුං වල්ලිඵලාවාටං දම්මී’’ති වදති, සහ වත්ථුනා පරාමට්ඨත්තා න වට්ටතීති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන ‘‘අභිලාපමත්තමෙතං, සාමිකානංයෙව හි සො භූමිභාගො, තස්මා වට්ටතී’’ති ආහ. ‘‘දාසං දම්මී’’ති වදති, න වට්ටති. ‘‘ආරාමිකං දම්මි, වෙයාවච්චකරං දම්මි, කප්පියකාරකං දම්මී’’ති වුත්තෙ වට්ටති. සචෙ ආරාමිකො පුරෙභත්තම්පි පච්ඡාභත්තම්පි සඞ්ඝස්සෙව කම්මං කරොති, සාමණෙරස්ස විය සබ්බං භෙසජ්ජං පටිජග්ගනම්පි තස්ස කාතබ්බං. සචෙ පුරෙභත්තමෙව සඞ්ඝස්ස කම්මං කරොති, පච්ඡාභත්තං අත්තනො කරොති, සායං නිවාපො න දාතබ්බො. යෙපි පඤ්චදිවසවාරෙන වා පක්ඛවාරෙන වා සඞ්ඝස්ස කම්මං කත්වා සෙසකාලෙ අත්තනො කම්මං කරොන්ති, තෙසම්පි කරණකාලෙයෙව භත්තඤ්ච නිවාපො ච දාතබ්බො. සචෙ සඞ්ඝස්ස කම්මං නත්ථි, අත්තනොයෙව කම්මං කත්වා ජීවන්ති, තෙ චෙ හත්ථකම්මමූලං ආනෙත්වා දෙන්ති, ගහෙතබ්බං. නො චෙ දෙන්ති, න කිඤ්චි වත්තබ්බා. යං කිඤ්චි රජකදාසම්පි පෙසකාරදාසම්පි ආරාමිකනාමෙන සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති.

සචෙ ‘‘ගාවො දෙමා’’ති වදන්ති, ‘‘න වට්ටතී’’ති පටික්ඛිපිතබ්බා. ඉමා ගාවො කුතොති. පණ්ඩිතෙහි පඤ්චගොරසපරිභොගත්ථාය දින්නාති. ‘‘මයම්පි පඤ්චගොරසපරිභොගත්ථාය දෙමා’’ති වුත්තෙ වට්ටන්ති. අජිකාදීසුපි එසෙව නයො. ‘‘හත්ථිං දෙම, අස්සං, මහිංසං, කුක්කුටං, සූකරං දෙමා’’ති වදන්ති, සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති. සචෙ කෙචි මනුස්සා ‘‘අප්පොස්සුක්කා, භන්තෙ, තුම්හෙ හොථ, මයං ඉමෙ ගහෙත්වා තුම්හාකං කප්පියභණ්ඩං දස්සාමා’’ති ගණ්හන්ති, වට්ටති. කුක්කුටසූකරෙ ‘‘සුඛං ජීවන්තූ’’ති අරඤ්ඤෙ විස්සජ්ජාපෙතුං වට්ටති. ‘‘ඉමං තළාකං, ඉමං ඛෙත්තං, ඉමං වත්ථුං විහාරස්ස දෙමා’’ති වුත්තෙ පටික්ඛිපිතුං න ලබ්භති.

64. සචෙ කොචි භික්ඛුං උද්දිස්ස දූතෙන හිරඤ්ඤසුවණ්ණාදිචීවරචෙතාපන්නං පහිණෙය්‍ය ‘‘ඉමිනා චීවරචෙතාපන්නෙන චීවරං චෙතාපෙත්වා ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරෙන අච්ඡාදෙහී’’ති, සො චෙ දූතො තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදෙය්‍ය ‘‘ඉදං ඛො, භන්තෙ, ආයස්මන්තං උද්දිස්ස චීවරචෙතාපන්නං ආභතං, පටිග්ගණ්හතු ආයස්මා චීවරචෙතාපන්න’’න්ති, තෙන භික්ඛුනා සො දූතො එවමස්ස වචනීයො ‘‘න ඛො මයං, ආවුසො, චීවරචෙතාපන්නං පටිග්ගණ්හාම, චීවරඤ්ච ඛො මයං පටිග්ගණ්හාම කාලෙන කප්පිය’’න්ති. සො චෙ දූතො තං භික්ඛුං එවං වදෙය්‍ය ‘‘අත්ථි පනායස්මතො කොචි වෙය්‍යාවච්චකරො’’ති, චීවරත්ථිකෙන භික්ඛුනා වෙය්‍යාවච්චකරො නිද්දිසිතබ්බො ආරාමිකො වා උපාසකො වා ‘‘එසො ඛො, ආවුසො, භික්ඛූනං වෙය්‍යාවච්චකරො’’ති. න වත්තබ්බො ‘‘තස්ස දෙහී’’ති වා ‘‘සො වා නික්ඛිපිස්සති, සො වා පරිවත්තෙස්සති, සො වා චෙතාපෙස්සතී’’ති . සො චෙ දූතො තං වෙය්‍යාවච්චකරං සඤ්ඤාපෙත්වා තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදෙය්‍ය ‘‘යං ඛො, භන්තෙ, ආයස්මා වෙය්‍යාවච්චකරං නිද්දිසි, ආණත්තො සො මයා, උපසඞ්කමතු ආයස්මා කාලෙන, චීවරෙන තං අච්ඡාදෙස්සතී’’ති. චීවරත්ථිකෙන භික්ඛුනා වෙය්‍යාවච්චකරො උපසඞ්කමිත්වා ද්වත්තික්ඛත්තුං චොදෙතබ්බො සාරෙතබ්බො ‘‘අත්ථො මෙ, ආවුසො, චීවරෙනා’’ති. න වත්තබ්බො ‘‘දෙහි මෙ චීවරං, ආහර මෙ චීවරං, පරිවත්තෙහි මෙ චීවරං, චෙතාපෙහි මෙ චීවර’’න්ති. සචෙ ද්වත්තික්ඛත්තුං චොදයමානො සාරයමානො තං චීවරං අභිනිප්ඵාදෙති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ අභිනිප්ඵාදෙති, තත්ථ ගන්ත්වා චතුක්ඛත්තුං පඤ්චක්ඛත්තුං ඡක්ඛත්තුපරමං තුණ්හීභූතෙන උද්දිස්ස ඨාතබ්බං, න ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, න ආමිසං පටිග්ගහෙතබ්බං, න ධම්මො භාසිතබ්බො. ‘‘කිං කාරණා ආගතොසී’’ති පුච්ඡියමානෙන ‘‘ජානාහි, ආවුසො’’ති එත්තකමෙව වත්තබ්බං.

සචෙ ආසනෙ වා නිසීදති, ආමිසං වා පටිග්ගණ්හාති, ධම්මං වා භාසති, ඨානං භඤ්ජති. සචෙ චතුක්ඛත්තුං චොදෙති, චතුක්ඛත්තුං ඨාතබ්බං. පඤ්චක්ඛත්තුං චොදෙති, ද්වික්ඛත්තුං ඨාතබ්බං. ඡක්ඛත්තුං චොදෙති, න ඨාතබ්බං. එකාය හි චොදනාය ඨානද්වයං භඤ්ජති. යථා ඡක්ඛත්තුං චොදෙත්වා න ඨාතබ්බං, එවං ද්වාදසක්ඛත්තුං ඨත්වා න චොදෙතබ්බං. තස්මා සචෙ චොදෙතියෙව න තිට්ඨති, ඡ චොදනා ලබ්භන්ති. සචෙ තිට්ඨතියෙව න චොදෙති, ද්වාදස ඨානානි ලබ්භන්ති. සචෙ චොදෙතිපි තිට්ඨතිපි, එකාය චොදනාය ද්වෙ ඨානානි හාපෙතබ්බානි. තත්ථ යො එකදිවසමෙව පුනප්පුනං ගන්ත්වා ඡක්ඛත්තුං චොදෙති, සකිංයෙව වා ගන්ත්වා ‘‘අත්ථො මෙ, ආවුසො, චීවරෙනා’’ති ඡක්ඛත්තුං වදති, තත්ථ එකදිවසමෙව පුනප්පුනං ගන්ත්වා ද්වාදසක්ඛත්තුං තිට්ඨති, සකිමෙව වා ගන්ත්වා තත්‍ර තත්‍ර ඨානෙ තිට්ඨති, සොපි සබ්බචොදනායො සබ්බට්ඨානානි ච භඤ්ජති, කො පන වාදො නානාදිවසෙසු. තතො චෙ උත්තරි වායමමානො තං චීවරං අභිනිප්ඵාදෙති, පයොගෙ දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං හොති. නො චෙ සක්කොති තං අභිනිප්ඵාදෙතුං, යතො රාජතො රාජමහාමත්තතො වා අස්ස භික්ඛුනො තං චීවරචෙතාපන්නං ආනීතං, තස්ස සන්තිකං සාමං වා ගන්තබ්බං, දූතො වා පාහෙතබ්බො ‘‘යං ඛො තුම්හෙ ආයස්මන්තො භික්ඛුං උද්දිස්ස චීවරචෙතාපන්නං

පහිණිත්ථ, න තං තස්ස භික්ඛුනො කිඤ්චි අත්ථං අනුභොති, යුඤ්ජන්තායස්මන්තො සකං, මා තුම්හාකං සන්තකං විනස්සතූ''ති. අයං තත්ථ සාමීචි. යො පන නෙව සාමං ගච්ඡති, න දූතං පාහෙති, වත්තභෙදෙ දුක්කටං ආපජ්ජති.

65. කිං පන (පාරා. අට්ඨ. 2.538-9) සබ්බකප්පියකාරකෙසු එවං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති? න පටිපජ්ජිතබ්බං. අයඤ්හි කප්පියකාරකො නාම සඞ්ඛෙපතො දුවිධො නිද්දිට්ඨො අනිද්දිට්ඨො ච. තත්ථ නිද්දිට්ඨො දුවිධො භික්ඛුනා නිද්දිට්ඨො දූතෙන නිද්දිට්ඨොති. අනිද්දිට්ඨොපි දුවිධො මුඛවෙවටිකකප්පියකාරකො පරම්මුඛකප්පියකාරකොති. තෙසු භික්ඛුනා නිද්දිට්ඨො සම්මුඛාසම්මුඛවසෙන චතුබ්බිධො හොති, තථා දූතෙන නිද්දිට්ඨොපි. කථං? ඉධෙකච්චො භික්ඛුස්ස චීවරත්ථාය දූතෙන අකප්පියවත්ථුං පහිණති, දූතො තං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා ''ඉදං, භන්තෙ, ඉත්ථන්නාමෙන තුම්හාකං චීවරත්ථාය පහිතං, ගණ්හථ න''න්ති වදති, භික්ඛු ''නයිදං කප්පතී''ති පටික්ඛිපති, දූතො ''අත්ථි පන තෙ, භන්තෙ, වෙයාවච්චකරො''ති පුච්ඡති, පුඤ්ඤත්ථිකෙහි ච උපාසකෙහි ''භික්ඛූනං වෙයාවච්චං කරොථා''ති ආණත්තා වා, භික්ඛූනං වා සන්දිට්ඨසම්භත්තා කෙචි වෙයාවච්චකරා හොන්ති, තෙසං අඤ්ඤතරො තස්මිං ඛණෙ භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නිසින්නො හොති, භික්ඛු තං නිද්දිසති ''අයං භික්ඛූනං වෙයාවච්චකරො''ති, දූතො තස්ස හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා ''ථෙරස්ස චීවරං කිණිත්වා දෙහී''ති ගච්ඡති, අයං භික්ඛුනා සම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

නො චෙ භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ නිසින්නො හොති, අපිච ඛො භික්ඛු නිද්දිසති ''අසුකස්මිං නාම ගාමෙ ඉත්ථන්නාමො භික්ඛූනං වෙයාවච්චකරො''ති, සො ගන්ත්වා තස්ස හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා ''ථෙරස්ස චීවරං කිණිත්වා දදෙය්‍යාසී''ති ආගන්ත්වා භික්ඛුස්ස ආරොචෙත්වා ගච්ඡති, අයමෙකො භික්ඛුනා අසම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

න හෙව ඛො සො දූතො අත්තනා ආගන්ත්වා ආරොචෙති, අපිච ඛො අඤ්ඤං පහිණති ''දින්නං මයා, භන්තෙ, තස්ස හත්ථෙ චීවරචෙතාපන්නං, තුම්හෙ චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථා''ති, අයං දුතියො භික්ඛුනා අසම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

න හෙව ඛො අඤ්ඤං පහිණති, අපිච ගච්ඡන්තොව භික්ඛුං වදති ''අහං තස්ස හත්ථෙ චීවරචෙතාපන්නං දස්සාමි, තුම්හෙ චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථා''ති, අයං තතියො භික්ඛුනා අසම්මුඛානිද්දිට්ඨොති එවං එකො සම්මුඛානිද්දිට්ඨො තයො අසම්මුඛානිද්දිට්ඨාති ඉමෙ චත්තාරො භික්ඛුනා නිද්දිට්ඨවෙයාවච්චකරා නාම. එතෙසු ඉධ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං.

අපරො භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව දූතෙන පුච්ඡිතො නත්ථිතාය වා අවිචාරෙතුකාමතාය වා ''නත්ථම්හාකං කප්පියකාරකො''ති වදති, තස්මිං ඛණෙ කොචි මනුස්සො ආගච්ඡති, දූතො තස්ස හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා ''ඉමස්ස හත්ථතො චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථා''ති වත්වා ගච්ඡති, අයං දූතෙන සම්මුඛානිද්දිට්ඨොති එවං එකො සම්මුඛානිද්දිට්ඨො.

අපරො දූතො ගාමං පවිසිත්වා අත්තනා අභිරුචිතස්ස කස්සචි හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා පුරිමනයෙනෙව ආගන්ත්වා වා ආරොචෙති, අඤ්ඤං වා පහිණති ''අහං අසුකස්ස නාම හත්ථෙ චීවරචෙතාපන්නං දස්සාමි, තුම්හෙ චීවරං ගණ්හෙය්‍යාථා''ති වත්වා වා ගච්ඡති, අයං තතියො දූතෙන අසම්මුඛානිද්දිට්ඨොති එවං එකො සම්මුඛානිද්දිට්ඨො තයො අසම්මුඛානිද්දිට්ඨාති ඉමෙ චත්තාරො දූතෙන නිද්දිට්ඨවෙයාවච්චකරා නාම. එතෙසු මෙණ්ඩකසික්ඛාපදෙ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. වුත්තඤ්හෙතං –

> ''සන්ති, භික්ඛවෙ, මනුස්සා සද්ධා පසන්නා, තෙ කප්පියකාරකානං හත්ථෙ හිරඤ්ඤං උපනික්ඛිපන්ති 'ඉමිනා යං අය්‍යස්ස කප්පියං, තං දෙථා'ති. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යං තතො කප්පියං, තං සාදිතුං, න ත්වෙවාහං, භික්ඛවෙ, 'කෙනචි පරියායෙන ජාතරූපරජතං සාදිතබ්බං පරියෙසිතබ්බ'න්ති වදාමී''ති (මහාව. 299).

එත්ථ චොදනාය පරිමාණං නත්ථි, මූලං අසාදියන්තෙන සහස්සක්ඛත්තුම්පි චොදනාය වා ඨානෙන වා කප්පියභණ්ඩං සාදිතුං වට්ටති. නො චෙ දෙති, අඤ්ඤං කප්පියකාරකං ඨපෙත්වාපි ආහරාපෙතබ්බං. සචෙ ඉච්ඡති, මූලසාමිකානම්පි කථෙතබ්බං. නො චෙ ඉච්ඡති, න කථෙතබ්බං.

අපරො භික්ඛු පුරිමනයෙනෙව දූතෙන පුච්ඡිතො ''නත්ථම්හාකං කප්පියකාරකො''ති වදති, තදඤ්ඤො සමීපෙ ඨිතො සුත්වා ''ආහර භො, අහං අය්‍යස්ස චීවරං චෙතාපෙත්වා දස්සාමී''ති වදති. දූතො ''හන්ද භො දදෙය්‍යාසී''ති තස්ස හත්ථෙ දත්වා භික්ඛුස්ස අනාරොචෙත්වාව ගච්ඡති, අයං මුඛවෙවටිකකප්පියකාරකො. අපරො භික්ඛුනො උපට්ඨාකස්ස වා අඤ්ඤස්ස වා හත්ථෙ අකප්පියවත්ථුං දත්වා ''ථෙරස්ස චීවරං දදෙය්‍යාසී''ති එත්තොව පක්කමති, අයං පරම්මුඛාකප්පියකාරකොති ඉමෙ ද්වෙ අනිද්දිට්ඨකප්පියකාරකා නාම. එතෙසු අඤ්ඤාතකඅප්පවාරිතෙසු විය පටිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ සයමෙව චීවරං ආනෙත්වා දදන්ති, ගහෙතබ්බං. නො චෙ, න කිඤ්චි වත්තබ්බා. යථා ච දූතස්ස හත්ථෙ චීවරත්ථාය අකප්පියවත්ථුම්හි පෙසිතෙ විනිච්ඡයො වුත්තො, එවං පිණ්ඩපාතාදීනම්පි අත්ථාය පෙසිතෙ සයං ආගන්ත්වා දීයමානෙ ච විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

66. උපනික්ඛිත්තසාදියනෙ පන අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.583-4) – කිඤ්චි අකප්පියවත්ථුං පාදමූලෙ ඨපෙත්වා ''ඉදං අය්‍යස්ස හොතූ''ති වුත්තෙ සචෙපි චිත්තෙන සාදියති, ගණ්හිතුකාමො හොති, කායෙන වා වාචාය වා

‘‘නයිදං කප්පතී’’ති පටික්ඛිපති, අනාපත්ති . කායවාචාහි වා අප්පටික්ඛිපිත්වාපි සුද්ධචිත්තො හුත්වා ‘‘නයිදං අම්හාකං කප්පතී’’ති න සාදියති, අනාපත්තියෙව. තීසු ද්වාරෙසු හි යෙන කෙනචි පටික්ඛිත්තං පටික්ඛිත්තමෙව හොති. සචෙ පන කායවාචාහි අප්පටික්ඛිපිත්වා චිත්තෙන අධිවාසෙති, කායවාචාහි කත්තබ්බස්ස පටික්ඛෙපස්ස අකරණතො අකිරියසමුට්ඨානං කායද්වාරෙ ච වචීද්වාරෙ ච ආපත්තිං ආපජ්ජති, මනොද්වාරෙ පන ආපත්ති නාම නත්ථි.

එකො සතං වා සහස්සං වා පාදමූලෙ ඨපෙති ‘‘තුය්හිදං හොතූ’’ති, භික්ඛු ‘‘නයිදං කප්පතී’’ති පටික්ඛිපති, උපාසකො ‘‘පරිච්චත්තං මයා තුම්හාක’’න්ති ගතො, අඤ්ඤො තත්ථ ආගන්ත්වා පුච්ඡති ‘‘කිං, භන්තෙ, ඉද’’න්ති, යං තෙන ච අත්තනා ච වුත්තං, තං ආචික්ඛිතබ්බං. සො චෙ වදති ‘‘ගොපයිස්සාමහං, භන්තෙ, ගුත්තට්ඨානං දස්සෙථා’’ති, සත්තභූමිකම්පි පාසාදං අභිරුහිත්වා ‘‘ඉදං ගුත්තට්ඨාන’’න්ති ආචික්ඛිතබ්බං, ‘‘ඉධ නික්ඛිපාහී’’ති න වත්තබ්බං. එත්තාවතා කප්පියඤ්ච අකප්පියඤ්ච නිස්සාය ඨිතං හොති, ද්වාරං පිදහිත්වා රක්ඛන්තෙන වසිතබ්බං. සචෙ කිඤ්චි වික්කායිකභණ්ඩං පත්තං වා චීවරං වා ගහෙත්වා ආගච්ඡති, ‘‘ඉදං ගහෙස්සථ, භන්තෙ’’ති වුත්තෙ ‘‘උපාසක, අත්ථි අම්හාකං ඉමිනා අත්ථො, වත්ථු ච එවරූපං නාම සංවිජ්ජති, කප්පියකාරකො නත්ථී’’ති වත්තබ්බං. සචෙ සො වදති ‘‘අහං කප්පියකාරකො භවිස්සාමි, ද්වාරං විවරිත්වා දෙථා’’ති, ද්වාරං විවරිත්වා ‘‘ඉමස්මිං ඔකාසෙ ඨපිත’’න්ති වත්තබ්බං, ‘‘ඉදං ගණ්හා’’ති න වත්තබ්බං. එවම්පි කප්පියඤ්ච අකප්පියඤ්ච නිස්සාය ඨිතමෙව හොති. සො චෙ තං ගහෙත්වා තස්ස කප්පියභණ්ඩං දෙති, වට්ටති. සචෙ අධිකං ගණ්හාති, ‘‘න මයං තව භණ්ඩං ගණ්හාම, නික්ඛමාහී’’ති වත්තබ්බො.

67. යෙන පන ජාතරූපාදිචතුබ්බිධං නිස්සග්ගියවත්ථු පටිග්ගහිතං, තෙන කිං කාතබ්බන්ති? සඞ්ඝමජ්ඣෙ නිස්සජ්ජිතබ්බං. කථං? තෙන භික්ඛුනා (පාරා. 584) සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා වුඩ්ඪානං භික්ඛූනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො ‘‘අහං, භන්තෙ, රූපියං පටිග්ගහෙසිං, ඉදං මෙ නිස්සග්ගියං, ඉමාහං නිස්සජ්ජාමී’’ති නිස්සජ්ජිත්වා ආපත්ති දෙසෙතබ්බා. බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන ආපත්ති පටිග්ගහෙතබ්බා. සචෙ තත්ථ ආගච්ඡති ආරාමිකො වා උපාසකො වා, සො වත්තබ්බො ‘‘ආවුසො, ඉදං ජානාහී’’ති. සචෙ සො භණති ‘‘ඉමිනා කිං ආහරිස්සාමී’’ති, න වත්තබ්බො ‘‘ඉමං වා ඉමං වා ආහරා’’ති, කප්පියං ආචික්ඛිතබ්බං සප්පිං වා තෙලං වා මධුං වා ඵාණිතං වා. ආචික්ඛන්තෙන ච ‘‘ඉමිනා සප්පිං වා තෙලං වා මධුං වා ඵාණිතං වා ආහරා’’ති න වත්තබ්බං, ‘‘ඉදඤ්චිදඤ්ච සඞ්ඝස්ස කප්පිය’’න්ති එත්තකමෙව වත්තබ්බං. සචෙ සො තෙන පරිවත්තෙත්වා කප්පියං ආහරති, රූපියපටිග්ගාහකං ඨපෙත්වා සබ්බෙහෙව භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, රූපියපටිග්ගාහකෙන භාගො න ගහෙතබ්බො.

අඤ්ඤෙසං (පාරා. අට්ඨ. 2.583-4) භික්ඛූනං වා ආරාමිකානං වා පත්තභාගම්පි ලභිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, අන්තමසො මක්කටාදීහි තතො හරිත්වා අරඤ්ඤෙ ඨපිතං වා තෙසං හත්ථතො ගළිතං වා තිරච්ඡානපටිග්ගහිතම්පි පංසුකූලම්පි න වට්ටතියෙව. තතො ආහටෙන ඵාණිතෙන සෙනාසනධූපනම්පි න වට්ටති. සප්පිනා වා තෙලෙන වා පදීපං කත්වා දීපාලොකෙ නිපජ්ජිතුං, කසිණපරිකම්මං කාතුං, පොත්ථකම්පි වාචෙතුං න වට්ටති. තෙලමධුඵාණිතෙහි පන සරීරෙ වණං මක්ඛෙතුං න වට්ටතියෙව. තෙන වත්ථුනා මඤ්චපීඨාදීනි වා ගණ්හන්ති, උපොසථාගාරං වා භොජනසාලං වා කරොන්ති, පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති. ඡායාපි ගෙහපරිච්ඡෙදෙන ඨිතාව න වට්ටති, පරිච්ඡෙදාතික්කන්තා ආගන්තුකත්තා වට්ටති. තං වත්ථුං විස්සජ්ජෙත්වා කතෙන මග්ගෙනපි සෙතුනාපි නාවායපි උළුම්පෙනාපි ගන්තුං න වට්ටති. තෙන වත්ථුනා ඛණාපිතාය පොක්ඛරණියා උබ්භිදොදකං පාතුං වා පරිභුඤ්ජිතුං වා න වට්ටති. අන්තො උදකෙ පන අසති අඤ්ඤං ආගන්තුකං උදකං වා වස්සොදකං වා පවිට්ඨං වට්ටති. කීතාය යෙන සද්ධිං කීතා, තං ආගන්තුකම්පි න වට්ටති. තං වත්ථුං උපනික්ඛෙපං ඨපෙත්වා සඞ්ඝො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජති, තෙපි පච්චයා තස්ස න වට්ටන්ති. ආරාමො ගහිතො හොති, සොපි පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති. යදි භූමිපි බීජම්පි අකප්පියං, නෙව භූමිං, න ඵලං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ භූමිංයෙව කිණිත්වා අඤ්ඤානි බීජානි රොපිතානි, ඵලං වට්ටති. අථ බීජානි කිණිත්වා කප්පියභූමියං රොපිතානි, ඵලං න වට්ටති, භූමියං නිසීදිතුං වා නිපජ්ජිතුං වා වට්ටති.

සචෙ පන තත්ථ ආගතො කප්පියකාරකො තං පරිවත්තෙත්වා සඞ්ඝස්ස කප්පියං සප්පිතෙලාදිං ආහරිතුං න ජානාති, සො වත්තබ්බො ‘‘ආවුසො, ඉමං ඡඩ්ඩෙහී’’ති. සචෙ සො ඡඩ්ඩෙති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ඡඩ්ඩෙති, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු රූපියඡඩ්ඩකො සම්මන්නිතබ්බො යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, ඡඩ්ඩිතාඡඩ්ඩිතඤ්ච ජානෙය්‍ය. එවඤ්ච පන සම්මන්නිතබ්බො, පඨමං භික්ඛු යාචිතබ්බො, යාචිත්වා බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං රූපියඡඩ්ඩකං සම්මන්නෙය්‍ය, එසා ඤත්ති. සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං රූපියඡඩ්ඩකං සම්මන්නති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො රූපියඡඩ්ඩකස්ස සම්මුති , සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය. සම්මතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු රූපියඡඩ්ඩකො, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති (පාරා. 585).

68. තෙන සම්මතෙන (පාරා. අට්ඨ. 2.585) භික්ඛුනා නිමිත්තං අකත්වා අක්ඛීනි නිමීලෙත්වා නදියා වා පපාතෙ වා වනගහනෙ වා ගූථං විය අනපෙක්ඛෙන පතිතොකාසං අසමන්නාහරන්තෙන ඡඩ්ඩෙතබ්බං. සචෙ නිමිත්තං කත්වා පාතෙති, දුක්කටං ආපජ්ජති. එවං ජිගුච්ඡිතබ්බෙපි රූපියෙ භගවා පරියායෙන භික්ඛූනං පරිභොගං ආචික්ඛි.

රූපියපටිග්ගාහකස්ස පන කෙනචි පරියායෙන තතො උප්පන්නපච්චයපරිභොගො න වට්ටති. යථා චායං එතස්ස න වට්ටති, එවං අසන්තසම්භාවනාය වා කුලදූසකකම්මෙන වා කුහනාදීහි වාඋප්පන්නපච්චයා නෙව තස්ස, න අඤ්ඤස්ස වට්ටන්ති, ධම්මෙන සමෙන උප්පන්නාපි අපච්චවෙක්ඛිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති. චත්තාරො හි පරිභොගා – ථෙය්‍යපරිභොගො ඉණපරිභොගො දායජ්ජපරිභොගො සාමිපරිභොගොති. තත්ථ සඞ්ඝමජ්ඣෙපි නිසීදිත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස දුස්සීලස්ස පරිභොගො **ථෙය්‍යපරිභොගො** නාම. සීලවතො අපච්චවෙක්ඛිතපරිභොගො **ඉණපරිභොගො** නාම. තස්මා චීවරං පරිභොගෙ පරිභොගෙ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං, පිණ්ඩපාතො ආලොපෙ ආලොපෙ , තථා අසක්කොන්තෙන පුරෙභත්තපච්ඡාභත්තපුරිමයාමමජ්ඣිමයාමපච්ඡිමයාමෙසු. සචස්ස අපච්චවෙක්ඛතො අරුණො උග්ගච්ඡති, ඉණපරිභොගට්ඨානෙ තිට්ඨති. සෙනාසනම්පි පරිභොගෙ පරිභොගෙ පච්චවෙක්ඛිතබ්බං. භෙසජ්ජස්ස පටිග්ගහණෙපි පරිභොගෙපි සතිපච්චයතා වට්ටති, එවං සන්තෙපි පටිග්ගහණෙ සතිං කත්වා පරිභොගෙ අකරොන්තස්සෙව ආපත්ති, පටිග්ගහණෙ පන සතිං අකත්වා පරිභොගෙ කරොන්තස්ස අනාපත්ති. චතුබ්බිධා හි සුද්ධි – දෙසනාසුද්ධි සංවරසුද්ධි පරියෙට්ඨිසුද්ධි පච්චවෙක්ඛණසුද්ධීති.

තත්ථ **දෙසනාසුද්ධි** නාම පාතිමොක්ඛසංවරසීලං. තඤ්හි දෙසනාය සුජ්ඣනතො ‘‘දෙසනාසුද්ධී’’ති වුච්චති. **සංවරසුද්ධි** නාම ඉන්ද්‍රියසංවරසීලං. තඤ්හි ‘‘න පුනෙවං කරිස්සාමී’’ති චිත්තාධිට්ඨානසංවරෙනෙව සුජ්ඣනතො ‘‘සංවරසුද්ධී’’ති වුච්චති. **පරියෙට්ඨිසුද්ධි** නාම ආජීවපාරිසුද්ධිසීලං. තඤ්හි අනෙසනං පහාය ධම්මෙන සමෙන පච්චයෙ උප්පාදෙන්තස්ස පරියෙසනාය සුද්ධත්තා ‘‘පරියෙට්ඨිසුද්ධී’’ති වුච්චති. **පච්චවෙක්ඛණසුද්ධි** නාම පච්චයපරිභොගසන්නිස්සිතසීලං. තඤ්හි ‘‘පටිසඞ්ඛා යොනිසො චීවරං පටිසෙවාමී’’තිආදිනා (ම. නි. 1.23; අ. නි. 6.58) නයෙන වුත්තෙන පච්චවෙක්ඛණෙන සුජ්ඣනතො ‘‘පච්චවෙක්ඛණසුද්ධී’’ති වුච්චති, තෙන වුත්තං ‘‘පටිග්ගහණෙ පන සතිං අකත්වා පරිභොගෙ කරොන්තස්ස අනාපත්තී’’ති.

සත්තන්නං සෙක්ඛානං පච්චයපරිභොගො **දායජ්ජපරිභොගො** නාම. තෙ හි භගවතො පුත්තා, තස්මා පිතුසන්තකානං පච්චයානං දායාදා හුත්වා තෙ පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්ති. කිං පන තෙ භගවතො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්ති, ගිහීනං පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තීති? ගිහීහි දින්නාපි භගවතා අනුඤ්ඤාතත්තා භගවතො සන්තකා හොන්ති, තස්මා භගවතො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තීති වෙදිතබ්බං. **ධම්මදායාදසුත්ත** (ම. නි. 1.29 ආදයො) ඤ්චෙත්ථ සාධකං. ඛීණාසවානං පරිභොගො **සාමිපරිභොගො** නාම. තෙ හි තණ්හාය දාසබ්‍යං අතීතත්තා සාමිනො හුත්වා පරිභුඤ්ජන්ති. ඉති ඉමෙසු පරිභොගෙසු සාමිපරිභොගො ච දායජ්ජපරිභොගො ච සබ්බෙසම්පි වට්ටති, ඉණපරිභොගො න වට්ටති, ථෙය්‍යපරිභොගෙ කථායෙව නත්ථි.

අපරෙපි චත්තාරො පරිභොගා – ලජ්ජිපරිභොගො අලජ්ජිපරිභොගො ධම්මියපරිභොගො අධම්මියපරිභොගොති. තත්ථ අලජ්ජිනො ලජ්ජිනා සද්ධිං පරිභොගො වට්ටති, ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො. ලජ්ජිනො අලජ්ජිනා සද්ධිං යාව න ජානාති, තාව වට්ටති. ආදිතො පට්ඨාය හි අලජ්ජී නාම නත්ථි, තස්මා යදාස්ස අලජ්ජිභාවං ජානාති, තදා වත්තබ්බො ‘‘තුම්හෙ කායද්වාරෙ වචීද්වාරෙ ච වීතික්කමං කරොථ, තං අප්පතිරූපං, මා එවමකත්ථා’’ති. සචෙ අනාදියිත්වා කරොතියෙව, යදි තෙන සද්ධිං පරිභොගං කරොති, සොපි අලජ්ජීයෙව හොති. යොපි අත්තනො භාරභූතෙන අලජ්ජිනා සද්ධිං පරිභොගං කරොති, සොපි නිවාරෙතබ්බො. සචෙ න ඔරමති, අයම්පි අලජ්ජීයෙව හොති. එවං එකො අලජ්ජී අලජ්ජිසතම්පි කරොති. අලජ්ජිනො පන අලජ්ජිනාව සද්ධිං පරිභොගෙ ආපත්ති නාම නත්ථි. ලජ්ජිනො ලජ්ජිනා සද්ධිං පරිභොගො ද්වින්නං ඛත්තියකුමාරානං සුවණ්ණපාතියං භොජනසදිසො. ධම්මියාධම්මියපරිභොගො පච්චයවසෙනෙව වෙදිතබ්බො. තත්ථ සචෙ පුග්ගලොපි අලජ්ජී, පිණ්ඩපාතොපි අධම්මියො, උභො ජෙගුච්ඡා. පුග්ගලො අලජ්ජී, පිණ්ඩපාතො ධම්මියො, පුග්ගලං ජිගුච්ඡිත්වා පිණ්ඩපාතො න ගහෙතබ්බො. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘දුස්සීලො සඞ්ඝතො උද්දෙසභත්තාදීනි ලභිත්වා සඞ්ඝස්සෙව දෙති, එතානි යථාදානමෙව ගහිතත්තා වට්ටන්තී’’ති වුත්තං. පුග්ගලො ලජ්ජී, පිණ්ඩපාතො අධම්මියො, පිණ්ඩපාතො ජෙගුච්ඡො න ගහෙතබ්බො. පුග්ගලො ලජ්ජී, පිණ්ඩපාතොපි ධම්මියො, වට්ටති.

අපරෙ ද්වෙ පග්ගහා ද්වෙ ච පරිභොගා – ලජ්ජිපග්ගහො අලජ්ජිපග්ගහො, ධම්මපරිභොගො ආමිසපරිභොගොති. තත්ථ අලජ්ජිනො ලජ්ජිං පග්ගහෙතුං වට්ටති, න සො ආපත්තියා කාරෙතබ්බො . සචෙ පන ලජ්ජී අලජ්ජිං පග්ගණ්හාති, අනුමොදනාය අජ්ඣෙසති, ධම්මකථාය අජ්ඣෙසති, කුලෙසු උපත්ථම්භෙති, ඉතරොපි ‘‘අම්හාකං ආචරියො ඊදිසො ච ඊදිසො චා’’ති තස්ස පරිසති වණ්ණං භාසති, අයං සාසනං ඔසක්කාපෙති අන්තරධාපෙතීති වෙදිතබ්බො. ධම්මපරිභොගආමිසපරිභොගෙසු පන යත්ථ ආමිසපරිභොගො වට්ටති, ධම්මපරිභොගොපි තත්ථ වට්ටති. යො පන කොටියං ඨිතො, ගන්ථො තස්ස පුග්ගලස්ස අච්චයෙන නස්සිස්සති, තං ධම්මානුග්ගහෙන උග්ගණ්හිතුං වට්ටතීති වුත්තං. තත්‍රිදං වත්ථු – මහාභයෙ කිර එකස්සෙව භික්ඛුනො මහානිද්දෙසො පගුණො අහොසි. අථ චතුනිකායිකතිස්සත්ථෙරස්ස උපජ්ඣායො මහාතිපිටකත්ථෙරො නාම මහාරක්ඛිතත්ථෙරං ආහ ‘‘ආවුසො මහාරක්ඛිත, එතස්ස සන්තිකෙ මහානිද්දෙසං ගණ්හාහී’’ති. ‘‘පාපො කිරායං, භන්තෙ, න ගණ්හාමී’’ති. ‘‘ගණ්හාවුසො, අහං තෙ සන්තිකෙ නිසීදිස්සාමී’’ති. ‘‘සාධු, භන්තෙ, තුම්හෙසු නිසින්නෙසු ගණ්හිස්සාමී’’ති පට්ඨපෙත්වා රත්තින්දිවං නිරන්තරං පරියාපුණන්තො ඔසානදිවසෙ හෙට්ඨාමඤ්චෙ ඉත්ථිං දිස්වා ‘‘භන්තෙ, සුතංයෙව මෙ පුබ්බෙ, සචාහං එවං ජානෙය්‍යං, න ඊදිසස්ස සන්තිකෙ ධම්මං පරියාපුණෙය්‍යා’’න්ති ආහ. තස්ස පන සන්තිකෙ බහූ මහාථෙරා උග්ගණ්හිත්වා මහානිද්දෙසං පතිට්ඨාපෙසුන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

රූපියාදිපටිග්ගහණවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

13. දානලක්ඛණාදිවිනිච්ඡයකථා

69. **දානවිස්සාසග්ගාහෙහි ලාභස්ස පරිණාමනන්ති** එත්ථ තාව දානන්ති අත්තනො සන්තකස්ස චීවරාදිපරික්ඛාරස්ස සද්ධිවිහාරිකාදීසු යස්ස කස්සචි දානං. තත්‍රිදං දානලක්ඛණං – ‘‘ඉදං තුය්හං දෙමි දදාමි දජ්ජාමි ඔණොජෙමි පරිච්චජාමි විස්සජ්ජාමී’’ති වා ‘‘ඉත්ථන්නාමස්ස දෙමි…පෙ…. විස්සජ්ජාමී’’ති වා වදති, සම්මුඛාපි පරම්මුඛාපි දින්නංයෙව හොති. ‘‘තුය්හං ගණ්හාහී’’ති වුත්තෙ ‘‘මය්හං ගණ්හාමී’’ති වදති, සුදින්නං සුග්ගහිතඤ්ච. ‘‘තව සන්තකං කරොහි, තව සන්තකං හොතු, තව සන්තකං හොතී’’ති වුත්තෙ ‘‘මම සන්තකං කරොමි, මම සන්තකං හොතු, මම සන්තකං කරිස්සාමී’’ති වදති, දුදින්නං දුග්ගහිතඤ්ච. නෙව දාතා දාතුං ජානාති, න ඉතරො ගහෙතුං, සචෙ පන ‘‘තව සන්තකං කරොහී’’ති වුත්තෙ ‘‘සාධු, භන්තෙ, මය්හං ගණ්හාමී’’ති ගණ්හාති, සුග්ගහිතං. සචෙ පන එකො ‘‘ඉදං චීවරං ගණ්හාහී’’ති වදති, ඉතරො ‘‘න ගණ්හාමී’’ති වදති, පුන සො ‘‘දින්නං මයා තුය්හං, ගණ්හාහී’’ති වදති, ඉතරොපි ‘‘න මය්හං ඉමිනා අත්ථො’’ති වදති, තතො පුරිමොපි ‘‘මයා දින්න’’න්ති දසාහං අතික්කාමෙති, පච්ඡිමොපි ‘‘මයා පටික්ඛිත්ත’’න්ති, කස්ස ආපත්තීති? න කස්සචි. යස්ස පන රුච්චති, තෙන අධිට්ඨහිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. ‘‘ඉත්ථන්නාමස්ස දෙහී’’ති දින්නං යාව පරස්ස හත්ථං න පාපුණාති, තාව යො පහිණති, තස්සෙව සන්තකං, ‘‘ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී’’ති දින්නං පන යස්ස පහීයති, තස්ස සන්තකං. තස්මා භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉදං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දෙහී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ යො පහිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, සුග්ගහිතං. යස්ස පහීයති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං.

භික්ඛු (මහාව. 378-379) භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දෙහී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති ‘‘යො පහිණති, සො කාලකතො’’ති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිතං. යස්ස පහීයති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දෙහී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති ‘‘යස්ස පහීයති, සො කාලකතො’’ති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිතං. යො පහිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, සුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දෙහී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති ‘‘උභො කාලකතා’’ති, යො පහිණති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිතං. යස්ස පහීයති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ යො පහිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. යස්ස පහීයති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, සුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති ‘‘යො පහිණති, සො කාලකතො’’ති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිතං. යස්ස පහීයති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, සුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති ‘‘යස්ස පහීයති, සො කාලකතො’’ති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිතං. යො පහිණති, තස්ස විස්සාසා ගණ්හාති, දුග්ගහිතං. භික්ඛු භික්ඛුස්ස හත්ථෙ චීවරං පහිණති ‘‘ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී’’ති. සො අන්තරාමග්ගෙ සුණාති ‘‘උභො කාලකතා’’ති. යො පහිණති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ද්වාධිට්ඨිතං. යස්ස පහීයති, තස්ස මතකචීවරං අධිට්ඨාති, ස්වාධිට්ඨිතං.

පරිච්චජිත්වා දින්නං පුන කෙනචි කාරණෙන කුපිතො ආහරාපෙතුං න ලභති. අත්තනා දින්නම්පි හි චීවරං සකසඤ්ඤාය අච්ඡින්දතො නිස්සග්ගියං, අඤ්ඤං පරික්ඛාරං අන්තමසො සූචිම්පි අච්ඡින්දතො දුක්කටං. සචෙ පන ‘‘භන්තෙ, තුම්හාකං ඉදං සාරුප්ප’’න්ති සයමෙව දෙති, ගහෙතුං වට්ටති. අථ පන ‘‘ආවුසො, මයං තුය්හං ‘වත්තපටිවත්තං කරිස්සති, අම්හාකං සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගණ්හිස්සති, ධම්මං පරියාපුණිස්සතී’ති චීවරං අදම්හා, සො දානි ත්වං න වත්තං කරොසි, න උපජ්ඣං ගණ්හාසි, න ධම්මං පරියාපුණාසී’’ති එවමාදීනි වුත්තො ‘‘භන්තෙ, චීවරත්ථාය මඤ්ඤෙ භණථ, ඉදං වො චීවර’’න්ති දෙති, එවම්පි වට්ටති. දිසාපක්කමන්තං වා පන දහරං ‘‘නිවත්තෙථ න’’න්ති භණති, සො න නිවත්තති, චීවරෙ ගහෙත්වා නිරුන්ධථාති, එවඤ්චෙ නිවත්තති, සාධු. සචෙ ‘‘පත්තචීවරත්ථාය මඤ්ඤෙ තුම්හෙ භණථ, ගණ්හථ න’’න්ති දෙති, එවම්පි වට්ටති. විබ්භමන්තං වා දිස්වා ‘‘මයං තුය්හං ‘වත්තං කරිස්සතී’ති පත්තචීවරං අදම්හා, සො දානි ත්වං විබ්භමිත්වා චරසී’’ති වදති, ඉතරො ‘‘ගණ්හථ තුම්හාකං පත්තචීවර’’න්ති දෙති, එවම්පි වට්ටති. ‘‘මම සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගණ්හන්තස්සෙව දෙමි, අඤ්ඤත්ථ ගණ්හන්තස්ස න දෙමි, වත්තං කරොන්තස්සෙව දෙමි, අකරොන්තස්ස න දෙමි, ධම්මං පරියාපුණන්තස්සෙව දෙමි, අපරියාපුණන්තස්ස න දෙමි, අවිබ්භමන්තස්සෙව දෙමි, විබ්භමන්තස්ස න දෙමී’’ති එවං පන දාතුං න වට්ටති, දදතො දුක්කටං, ආහරාපෙතුං පන වට්ටති, විස්සජ්ජෙත්වා දින්නං අච්ඡින්දිත්වා ගණ්හන්තො භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. අයං තාව දානෙ විනිච්ඡයො.

70. **විස්සාසග්ගාහලක්ඛණං** පන ඉමිනා සුත්තෙන ජානිතබ්බං –

‘‘අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස විස්සාසං ගහෙතුං සන්දිට්ඨො ච හොති, සම්භත්තො ච, ආලපිතො ච, ජීවති ච, ගහිතෙ ච අත්තමනො හොතී’’ති (මහාව. 356).

තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 1.131) **සන්දිට්ඨොති** දිට්ඨමත්තකමිත්තො. **සම්භත්තොති** දළ්හමිත්තො. **ආලපිතොති** ‘‘මම සන්තකං යං ඉච්ඡසි, තං ගණ්හෙය්‍යාසි, ආපුච්ඡිත්වා ගහණෙ කාරණං නත්ථී’’ති වුත්තො. **ජීවතීති** අනුට්ඨානසෙය්‍යාය සයිතොපි යාවජීවිතින්ද්‍රියුපච්ඡෙදං න පාපුණාති. **ගහිතෙ ච අත්තමනොති** ගහිතෙ තුට්ඨචිත්තො හොති. ‘‘එවරූපස්ස

සන්තකං ගහිතෙ මෙ අත්තමනො භවිස්සතී''ති ජානන්තෙන ගහෙතුං වට්ටති. අනවසෙසපරියාදානවසෙන චෙතානි පඤ්චඞ්ගානි වුත්තානි, විස්සාසග්ගාහො පන තීහි අඞ්ගෙහි රුහති සන්දිට්ඨො, ජීවති, ගහිතෙ අත්තමනො, සම්භත්තො, ජීවති, ගහිතෙ අත්තමනො, ආලපිතො, ජීවති, ගහිතෙ අත්තමනොති. යො පන න ජීවති, න ච ගහිතෙ අත්තමනො හොති, තස්ස සන්තකං විස්සාසග්ගාහෙන ගහිතම්පි පුන දාතබ්බං. දදමානෙන ච මතකධනං තාව යෙ තස්ස ධනෙ ඉස්සරා ගහට්ඨා වා පබ්බජිතා වා, තෙසං දාතබ්බං. අනත්තමනස්ස සන්තකං තස්සෙව දාතබ්බං, යො පන පඨමංයෙව ''සුට්ඨු කතං තයා මම සන්තකං ගණ්හන්තෙනා''ති වචීභෙදෙන වා චිත්තුප්පාදමත්තෙන වා අනුමොදිත්වා පච්ඡා කෙනචි කාරණෙන කුපිතො, පච්චාහරාපෙතුං න ලභති, යොපි අදාතුකාමො, චිත්තෙන පන අධිවාසෙති, න කිඤ්චි වදති, සොපි පුන පච්චාහරාපෙතුං න ලභති. යො පන ''මයා තුම්හාකං සන්තකං ගහිතං වා පරිභුත්තං වා''ති වුත්තෙ ''ගහිතං වා හොතු පරිභුත්තං වා, මයා පන තං කෙනචිදෙව කරණීයෙන ඨපිතං, තං පාකතිකං කාතුං වට්ටතී''ති වදති, අයං පච්චාහරාපෙතුං ලභති. අයං විස්සාසග්ගාහෙ විනිච්ඡයො.

71. **ලාභස්ස පරිණාමනන්ති** ඉදං පන අඤ්ඤෙසං අත්ථාය පරිණතලාභස්ස අත්තනො අඤ්ඤස්ස වා පරිණාමනං සන්ධාය වුත්තං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.659-660) – සඞ්ඝස්ස පරිණතං සහධම්මිකානං වා ගිහීනං වා අන්තමසො මාතුසන්තකම්පි ''ඉදං මය්හං දෙහී''ති සඞ්ඝස්ස පරිණතභාවං ඤත්වා අත්තනො පරිණාමෙත්වා ගණ්හන්තස්ස නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, ''ඉමස්ස භික්ඛුනො දෙහී''ති එවං අඤ්ඤස්ස පරිණාමෙන්තස්ස සුද්ධිකපාචිත්තියං. තස්මා යොපි වස්සිකසාටිකසමයෙ මාතුසරෙපි සඞ්ඝස්ස පරිණතං වස්සිකසාටිකං ඤත්වා අත්තනො පරිණාමෙති, නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, පරස්ස පරිණාමෙති, සුද්ධිකපාචිත්තියං. මනුස්සා ''සඞ්ඝභත්තං කරිස්සාමා''ති සප්පිතෙලාදීනි ආහරන්ති, ගිලානො චෙපි භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පරිණතභාවං ඤත්වා කිඤ්චි යාචති, නිස්සග්ගියං පාචිත්තියමෙව. සචෙ පන සො ''තුම්හාකං සප්පිආදීනි ආභතානි අත්ථී''ති පුච්ඡිත්වා ''ආම, අත්ථී''ති වුත්තෙ ''මය්හම්පි දෙථා''ති වදති, වට්ටති. අථාපි නං කුක්කුච්චායන්තං උපාසකා වදන්ති ''සඞ්ඝොපි අම්හෙහි දින්නමෙව ලභති, ගණ්හථ, භන්තෙ''ති, එවම්පි වට්ටති.

එකස්මිං විහාරෙ සඞ්ඝස්ස පරිණතං අඤ්ඤවිහාරං උද්දිසිත්වා ''අසුකස්මිං නාම විහාරෙ සඞ්ඝස්ස දෙථා''ති පරිණාමෙති, ''කිං සඞ්ඝස්ස දානෙන, චෙතියස්ස පූජං කරොථා''ති එවං චෙතියස්ස වා පරිණාමෙති, දුක්කටං. චෙතියස්ස පරිණතං අඤ්ඤචෙතියස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා ගණස්ස වා පුග්ගලස්ස වා පරිණාමෙති, දුක්කටමෙව. නියමෙත්වා අඤ්ඤචෙතියස්ස අත්ථාය රොපිතමාලාවච්ඡතො අඤ්ඤචෙතියම්හි පුප්ඵම්පි ආරොපෙතුං න වට්ටති, එකස්ස චෙතියස්ස පන ඡත්තං වා පටාකං වා ආරොපෙත්වා ඨිතං දිස්වා සෙසං අඤ්ඤචෙතියස්ස දාපෙතුං වට්ටති. අන්තමසො සුනඛස්සපි පරිණතං ''ඉමස්ස සුනඛස්ස මා දෙහි, එතස්ස දෙහී''ති එවං අඤ්ඤපුග්ගලස්ස පරිණාමෙති, දුක්කටං. සචෙ පන දායකා ''මයං සඞ්ඝභත්තං කාතුකාමා, චෙතියපූජං කාතුකාමා, එකස්ස භික්ඛුනො පරික්ඛාරං දාතුකාමා, තුම්හාකං රුචියා දස්සාම, භණථ කත්ථ දෙමා''ති වදන්ති, එවං වුත්තෙ තෙන භික්ඛුනා ''යත්ථ ඉච්ඡථ, තත්ථ දෙථා''ති වත්තබ්බා. සචෙ පන කෙවලං ''කත්ථ දෙමා''ති පුච්ඡන්ති, ''යත්ථ තුම්හාකං දෙය්‍යධම්මො පරිභොගං වා ලභෙය්‍ය, පටිසඞ්ඛාරං වා ලභෙය්‍ය, චිරට්ඨිතිකො වා අස්ස, යත්ථ වා පන තුම්හාකං චිත්තං පසීදති, තත්ථ දෙථා''ති වත්තුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

දානලක්ඛණාදිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

14. පථවීඛණනවිනිච්ඡයකථා

72. පථවීති ද්වෙ පථවී ජාතා ච පථවී අජාතා ච පථවීති. තත්ථ **ජාතා** නාම **පථවී** සුද්ධපංසුකා සුද්ධමත්තිකා අප්පපාසාණා අප්පසක්ඛරා අප්පකඨලා අප්පමරුම්බා අප්පවාලුකා යෙභුය්‍යෙනපංසුකා යෙභුය්‍යෙනමත්තිකා, අදඩ්ඪාපි වුච්චති ‘‘ජාතා පථවී’’ති. යොපි පංසුපුඤ්ජො වා මත්තිකාපුඤ්ජො වා අතිරෙකචාතුමාසං ඔවට්ඨො, සොපි වුච්චති ‘‘ජාතා පථවී’’ති. **අජාතා** නාම **පථවී** සුද්ධපාසාණා සුද්ධසක්ඛරා සුද්ධකඨලා සුද්ධමරුම්බා සුද්ධවාලුකා අප්පපංසුකා අප්පමත්තිකා යෙභුය්‍යෙනපාසාණා යෙභුය්‍යෙනසක්ඛරා යෙභුය්‍යෙනකඨලා යෙභුය්‍යෙනමරුම්බා යෙභුය්‍යෙනවාලුකා, දඩ්ඪාපි වුච්චති ‘‘අජාතා පථවී’’ති. යොපි පංසුපුඤ්ජො වා මත්තිකාපුඤ්ජො වා ඔමකචාතුමාසං ඔවට්ඨො, සොපි වුච්චති ‘‘අජාතා පථවී’’ති (පාචි. 84-86).

තත්ථ ජාතපථවිං ඛණන්තස්ස ඛණාපෙන්තස්ස වා පාචිත්තියං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාචි. අට්ඨ. 86) – සචෙ සයං ඛණති, පහාරෙ පහාරෙ පාචිත්තියං. සචෙ අඤ්ඤං ආණාපෙති, සකිං ආණත්තො සචෙපි සකලදිවසං ඛණති, ආණාපකස්ස එකමෙව පාචිත්තියං. සචෙ පන කුසීතො හොති, පුනප්පුනං ආණාපෙතබ්බො, තං ආණාපෙත්වා ඛණාපෙන්තස්ස වාචාය වාචාය පාචිත්තියං. සචෙ ‘‘පොක්ඛරණිං ඛණාහී’’ති වදති, වට්ටති. ඛතායෙව හි පොක්ඛරණී නාම හොති. තස්මා අයං කප්පියවොහාරො. එස නයො ‘‘වාපිං තළාකං ආවාටං ඛණා’’තිආදීසුපි. ‘‘ඉමං ඔකාසං ඛණ, ඉමස්මිං ඔකාසෙ පොක්ඛරණිං ඛණා’’ති වත්තුං පන න වට්ටති. ‘‘කන්දං ඛණ, මූලං ඛණා’’ති අනියමෙත්වා වත්තුං වට්ටති, ‘‘ඉමං වල්ලිං ඛණ, ඉමස්මිං ඔකාසෙ කන්දං වා මූලං වා ඛණා’’ති වත්තුං න වට්ටති.

73. පොක්ඛරණිං සොධෙන්තෙහි යො කුටෙහි උස්සිඤ්චිතුං සක්කා හොති තනුකකද්දමො, තං අපනෙතුං වට්ටති, බහලො න වට්ටති. ආතපෙන සුක්ඛකද්දමො ඵලති, තත්‍ර යො හෙට්ඨා පථවියා අසම්බන්ධො, තමෙව අපනෙතුං වට්ටති. උදකෙන ගතට්ඨානෙ උදකපප්පටකො නාම හොති, වාතපහාරෙන චලති, තං අපනෙතුං වට්ටති. පොක්ඛරණීආදීනං තටං භිජ්ජිත්වා උදකසාමන්තා පතති. සචෙ ඔමකචාතුමාසං ඔවට්ඨං, ඡින්දිතුං භින්දිතුං වා වට්ටති, චාතුමාසතො උද්ධං න වට්ටති. සචෙ පන උදකෙයෙව පතති, දෙවෙන අතිරෙකචාතුමාසං ඔවට්ඨෙපි උදකෙයෙව උදකස්ස පතිතත්තා වට්ටති.

පාසාණපිට්ඨියං සොණ්ඩිං ඛණන්ති, සචෙ තත්ථ පඨමමෙව සුඛුමරජං පතති, තං දෙවෙන ඔවට්ඨං හොති, චාතුමාසච්චයෙන අකප්පියපථවීසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. උදකෙ පරියාදින්නෙ සොණ්ඩිං සොධෙන්තෙහි විකොපෙතුං න වට්ටති. සචෙ පඨමමෙව උදකෙන පූරති, පච්ඡා රජං පතති, තං විකොපෙතුං වට්ටති. තත්ථ හි දෙවෙ වස්සන්තෙපි උදකෙයෙව උදකං පතති. පිට්ඨිපාසාණෙ සුඛුමරජං හොති, දෙවෙ ඵුසායන්තෙ අල්ලීයති, තම්පි චාතුමාසච්චයෙන විකොපෙතුං න වට්ටති. අකතපබ්භාරෙ වම්මිකො උට්ඨිතො හොති, යථාසුඛං විකොපෙතුං වට්ටති. සචෙ අබ්භොකාසෙ උට්ඨහති, ඔමකචාතුමාසං ඔවට්ඨොයෙව වට්ටති. රුක්ඛාදීසු ආරුළ්හඋපචිකමත්තිකායම්පි එසෙව නයො. ගණ්ඩුප්පාදගූථමූසිකුක්කරගොකණ්ටකාදීසුපි එසෙව නයො. ගොකණ්ටකො නාම ගාවීනං ඛුරච්ඡින්නකද්දමො වුච්චති. සචෙ පන හෙට්ඨිමතලෙන භූමිසම්බන්ධො හොති, එකදිවසම්පි න වට්ටති. කසිතට්ඨානෙ නඞ්ගලච්ඡින්නමත්තිකාපිණ්ඩං ගණ්හන්තස්ස එසෙව නයො.

පුරාණසෙනාසනං හොති අච්ඡදනං වා විනට්ඨච්ඡදනං වා අතිරෙකචාතුමාසං ඔවට්ඨං ජාතපථවීසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති, තතො අවසෙසං ඡදනිට්ඨකං වා ගොපානසීආදිකං උපකරණං වා ‘‘ඉට්ඨකං ගණ්හාමි, ගොපානසිං භිත්තිපාදං පදරත්ථරණං පාසාදත්ථම්භං ගණ්හාමී’’ති සඤ්ඤාය ගණ්හිතුං වට්ටති, තෙන සද්ධිං මත්තිකා පතති, අනාපත්ති, භිත්තිමත්තිකං ගණ්හන්තස්ස පන ආපත්ති. සචෙ යා යා අතින්තා, තං තං ගණ්හාති, අනාපත්ති. අන්තොගෙහෙ මත්තිකාපුඤ්ජො හොති, තස්මිං එකදිවසං ඔවට්ඨෙ ගෙහං ඡාදෙන්ති. සචෙ සබ්බො තින්තො, චාතුමාසච්චයෙන ජාතපථවීයෙව. අථස්ස උපරිභාගොයෙව තින්තො, අන්තො අතින්තො, යත්තකං තින්තං, තං කප්පියකාරකෙහි කප්පියවොහාරෙන අපනාමෙත්වා සෙසං යථාසුඛං වළඤ්ජෙතුං වට්ටති උදකෙන තෙමිතත්තා. එකාබද්ධායෙව හි ජාතපථවී හොති, න ඉතරාති. අබ්භොකාසෙ මත්තිකාපාකාරො හොති, අතිරෙකචාතුමාසං ඔවට්ඨො ජාතපථවීසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, තත්ථ ලග්ගපංසුං පන අල්ලහත්ථෙන ඵුසිත්වා ගහෙතුං වට්ටති. සචෙ ඉට්ඨකපාකාරො හොති, යෙභුය්‍යෙනකඨලට්ඨානෙ තිට්ඨති, යථාසුඛං විකොපෙතුං වට්ටති. අබ්භොකාසෙ ඨිතමණ්ඩපත්ථම්භං ඉතො චිතො ච සඤ්චාලෙත්වා පථවිං විකොපෙන්තෙන ගහෙතුං න වට්ටති, උජුකමෙව උද්ධරිතුං වට්ටති. අඤ්ඤම්පි සුක්ඛරුක්ඛං සුක්ඛඛාණුකං වා ගණ්හන්තස්ස එසෙව නයො.

74. නවකම්මත්ථං ථම්භං වා පාසාණං වා රුක්ඛං වා දණ්ඩකෙහි උච්චාලෙත්වා පවට්ටෙන්තා ගච්ඡන්ති , තත්ථ ජාතපථවී භිජ්ජති, සචෙ සුද්ධචිත්තා පවට්ටෙන්ති, අනාපත්ති. අථ පන තෙන අපදෙසෙන පථවිං භින්දිතුකාමායෙව හොන්ති, ආපත්ති. සාඛාදීනි කඩ්ඪන්තානම්පි පථවියං දාරූනි ඵාලෙන්තානම්පි එසෙව නයො. පථවියං අට්ඨිසූචිකණ්ටකාදීසුපි යං කිඤ්චි ආකොටෙතුං වා පවෙසෙතුං වා න වට්ටති, ‘‘පස්සාවධාරාය වෙගෙන පථවිං භින්දිස්සාමී’’ති එවං පස්සාවම්පි කාතුං න වට්ටති. කරොන්තස්ස භිජ්ජති, ආපත්ති, ‘‘විසමභූමිං සමං කරිස්සාමී’’ති සම්මජ්ජනියා සංසිතුම්පි න වට්ටති. වත්තසීසෙනෙව හි සම්මජ්ජිතබ්බං. කෙචි කත්තරයට්ඨියා භූමිං කොට්ටෙන්ති, පාදඞ්ගුට්ඨකෙන විලිඛන්ති, ‘‘චඞ්කමිතට්ඨානං දස්සෙස්සාමා’’ති පුනප්පුනං භූමිං භින්දන්තා චඞ්කමන්ති, සබ්බං න

වට්ටති, වීරියසම්පග්ගහත්ථං පන සමණධම්මං කරොන්තෙන සුද්ධචිත්තෙන වඩ්කමිතුං වට්ටති. ''හත්ථං ධොවිස්සාමා''ති පථවියං සංසන්ති, න වට්ටති, අසංසන්තෙන පන අල්ලහත්ථං පථවියං ඨපෙත්වා රජං ගහෙතුං වට්ටති.

කෙචි කණ්ඩුකච්ඡුආදීහි ආබාධිකා ඡින්නතටාදීසු අඞ්ගපච්චඞ්ගානි සංසන්ති, න වට්ටති. ජාතපථවිං දහති වා දහාපෙති වා, පාචිත්තියං, අන්තමසො පත්තම්පි පචන්තො යත්තකෙසු ඨානෙසු අග්ගිං දෙති වා දාපෙති වා, තත්තකානි පාචිත්තියානි, තස්මා පත්තං පචන්තෙනපි පුබ්බෙ පක්කට්ඨානෙයෙව පචිතබ්බො. අදඩ්ඪාය පථවියා අග්ගිං ඨපෙතුං න වට්ටති, පත්තපචනකපාලස්ස පන උපරි අග්ගිං ඨපෙතුං වට්ටති. දාරූනං උපරි ඨපෙති, සො අග්ගි තානි දහන්තො ගන්ත්වා පථවිං දහති, න වට්ටති. ඉට්ඨකකපාලාදීසුපි එසෙව නයො. තත්‍රාපි හි ඉට්ඨකාදීනංයෙව උපරි ඨපෙතුං වට්ටති. කස්මා? තෙසං අනුපාදානත්තා. න හි තානි අග්ගිස්ස උපාදානසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡන්ති, සුක්ඛඛාණුසුක්ඛරුක්ඛාදීසුපි අග්ගිං දාතුං න වට්ටති. සචෙ පන ''පථවිං අප්පත්තමෙව නිබ්බාපෙත්වා ගමිස්සාමී''ති දෙති, වට්ටති. පච්ඡා නිබ්බාපෙතුං න සක්කොති, අවිසයත්තා අනාපත්ති. තිණුක්කං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො හත්ථෙ ඩය්හමානෙ භූමියං පාතෙති, අනාපත්ති. පතිතට්ඨානෙයෙව උපාදානං දත්වා අග්ගිං කාතුං වට්ටති. දඩ්ඪපථවියා ච යත්තකං ඨානං උසුමාය අනුගතං, සබ්බං විකොපෙතුං වට්ටති.

යො පන අජානනකො භික්ඛු අරණිසහිතෙන අග්ගිං නිබ්බත්තෙත්වා හත්ථෙන උක්ඛිපිත්වා ''කිං කරොමී''ති වදති, ''ජාලෙහී''ති වත්තබ්බො. ''හත්ථො ඩය්හතී''ති වදති, ''යථා න ඩය්හති, තථා කරොහී''ති වත්තබ්බො. ''භූමියං පාතෙහී''ති පන න වත්තබ්බො. සචෙ හත්ථෙ ඩය්හමානෙ පාතෙති, ''පථවිං දහිස්සාමී''ති අපාතිතත්තා අනාපත්ති, පතිතට්ඨානෙ පන අග්ගිං කාතුං වට්ටති. ''ඉමස්ස ථම්භස්ස ආවාටං ජාන, මහාමත්තිකං ජාන, ථුසමත්තිකං ජාන, මහාමත්තිකං දෙහි, ථුසමත්තිකං දෙහි, මත්තිකං ආහර, පංසුං ආහර, මත්තිකාය අත්ථො, පංසුනා අත්ථො , ඉමස්ස ථම්භස්ස ආවාටං කප්පියං කරොහි, ඉමං මත්තිකං කප්පියං කරොහි, ඉමං පංසුං කප්පියං කරොහී''ති එවං කප්පියවොහාරෙන යං කිඤ්චි කාරාපෙතුං වට්ටති. අඤ්ඤවිහිතො කෙනචි සද්ධිං කිඤ්චි කථෙන්තො පාදඞ්ගුට්ඨකෙන කත්තරයට්ඨියා වා පථවිං විලිඛන්තො තිට්ඨති, එවං අසතියා විලිඛන්තස්ස භින්දන්තස්ස වා අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

පථවීඛණනවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

15. භූතගාමවිනිච්ඡයකථා

75. **භූතගාමොති** පඤ්චහි බීජෙහි ජාතානං රුක්ඛලතාදීනමෙතං අධිවචනං. තත්‍රිමානි පඤ්ච බීජානි – මූලබීජං ඛන්ධබීජං ඵළුබීජං අග්ගබීජං බීජබීජන්ති. තත්ථ **මූලබීජං** නාම හලිද්දි සිඞ්ගිවෙරං වචා වචත්තං අතිවිසං කටුකරොහිණී උසීරං භද්දමුත්තකං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලෙ ජායන්ති මූලෙ සඤ්ජායන්ති, එතං මූලබීජං නාම. **ඛන්ධබීජං** නාම අස්සත්ථො නිග්‍රොධො පිලක්ඛො උදුම්බරො කච්ඡකො කපිත්ථනො, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ඛන්ධෙ ජායන්ති ඛන්ධෙ සඤ්ජායන්ති, එතං ඛන්ධබීජං නාම. **ඵළුබීජං** නාම උච්ඡු වෙළු නළො, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි පබ්බෙ ජායන්ති පබ්බෙ සඤ්ජායන්ති, එතං ඵළුබීජං නාම. **අග්ගබීජං** නාම අජ්ජුකං ඵණිජ්ජකං හිරිවෙරං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි අග්ගෙ ජායන්ති අග්ගෙ සඤ්ජායන්ති, එතං අග්ගබීජං නාම. **බීජබීජං** නාම පුබ්බණ්ණං අපරණ්ණං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි බීජෙ ජායන්ති බීජෙ සඤ්ජායන්ති, එතං බීජබීජං නාම (පාචි. 91). තත්ථ භූතගාමෙ භූතගාමසඤ්ඤී ඡින්දති වා ඡින්දාපෙති වා භින්දති වා භින්දාපෙති වා පචති වා පචාපෙති වා, පාචිත්තියං. භූතගාමඤ්හි විකොපෙන්තස්ස පාචිත්තියං, භූතගාමපරිමොචිතං පඤ්චවිධම්පි බීජගාමං විකොපෙන්තස්ස දුක්කටං.

76. බීජගාමභූතගාමො (පාචි. අට්ඨ. 922) නාමෙස අත්ථි උදකට්ඨො, අත්ථි ථලට්ඨො. තත්ථ උදකට්ඨො සාසපමත්තිකතිලබීජකාදිභෙදා සපණ්ණිකා ච අපණ්ණිකා ච සබ්බා සෙවාලජාති, අන්තමසො උදකපප්පටකං උපාදාය ‘‘භූතගාමො’’ති වෙදිතබ්බො. උදකපප්පටකො නාම උපරි ථද්ධො ඵරුසවණ්ණො හෙට්ඨා මුදු නීලවණ්ණො හොති. තත්ථ යස්ස සෙවාලස්ස මූලං ඔරුහිත්වා පථවියං පතිට්ඨිතං, තස්ස පථවී ඨානං. යො උදකෙ සඤ්චරති, තස්ස උදකං. පථවියං පතිට්ඨිතං යත්ථ කත්ථචි විකොපෙන්තස්ස, උද්ධරිත්වා වා ඨානන්තරං සඞ්කාමෙන්තස්ස පාචිත්තියං, උදකෙ සඤ්චරන්තං විකොපෙන්තස්සෙව පාචිත්තියං. හත්ථෙහි පන ඉතො චිතො ච වියූහිත්වා නහායිතුං වට්ටති. සකලඤ්හි උදකං තස්ස ඨානං, තස්මා න සො එත්තාවතා ඨානන්තරං සඞ්කාමිතො හොති. උදකතො පන උදකෙන විනා සඤ්චිච්ච උක්ඛිපිතුං න වට්ටති, උදකෙන සද්ධිං උක්ඛිපිත්වා පුන උදකෙ පක්ඛිපිතුං වට්ටති. උප්පලිනිපදුමිනිආදීනි ජලජවල්ලිතිණානි උදකතො උද්ධරන්තස්ස වා තත්ථෙව විකොපෙන්තස්ස වා පාචිත්තියං, පරෙහි උප්පාටිතානි විකොපෙන්තස්ස දුක්කටං. තානි හි බීජගාමෙ සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති, තිලබීජකසාසපමත්තිකසෙවාලොපි උදකතො උද්ධටො අමිලාතො අග්ගබීජසඞ්ගහං ගච්ඡති. **මහාපච්චරියාදීසු** ‘‘අනන්තකතිලබීජකඋදකපප්පටකාදීනි දුක්කටවත්ථූනී’’ති වුත්තං, තත්ථ කාරණං න දිස්සති. **අන්ධකට්ඨකථායං** ‘‘සම්පුණ්ණභූතගාමං න හොති, තස්මා දුක්කට’’න්ති වුත්තං, තම්පි න සමෙති. භූතගාමෙ හි පාචිත්තියං බීජගාමෙ දුක්කටං වුත්තං. අසම්පුණ්ණභූතගාමො නාම තතියො කොට්ඨාසො නෙව **පාළියං, න අට්ඨකථාසු** ආගතො, අථෙතං බීජගාමසඞ්ගහං ගමිස්සතීති, තම්පි න යුත්තං අභූතගාමමූලත්තා තාදිසස්ස බීජගාමස්සාති. අපිච ‘‘ගරුකලහුකෙසු ගරුකෙ ඨාතබ්බ’’න්ති එතං විනයලක්ඛණං.

ථලට්ඨෙ ඡින්නරුක්ඛානං අවසිට්ඨො හරිතඛාණු නාම හොති, තත්ථ කකුධකරඤ්ජපියඞ්ගුපනසාදීනං ඛාණු උද්ධං වඩ්ඪති, සො භූතගාමෙන සඞ්ගහිතො. තාලනාළිකෙරාදීනං ඛාණු උද්ධං න වඩ්ඪති, සො බීජගාමෙන සඞ්ගහිතො. කදලියා පන අඵලිතාය ඛාණු භූතගාමෙන සඞ්ගහිතො, ඵලිතාය බීජගාමෙන. කදලී පන ඵලිතා යාව නීලපණ්ණා, තාව භූතගාමෙනෙව සඞ්ගහිතා, තථා ඵලිතො වෙළු. යදා පන අග්ගතො පට්ඨාය සුස්සති, තදා බීජගාමෙන සඞ්ගහං ගච්ඡති. කතරබීජගාමෙන? ඵළුබීජගාමෙන. කිං තතො නිබ්බත්තති? න කිඤ්චි. යදි හි නිබ්බත්තෙය්‍ය, භූතගාමෙන සඞ්ගහං ගච්ඡෙය්‍ය. ඉන්දසාලාදිරුක්ඛෙ ඡින්දිත්වා රාසිං කරොන්ති, කිඤ්චාපි රාසිකතදණ්ඩකෙහි රතනප්පමාණාපි සාඛා නික්ඛමන්ති, බීජගාමෙනෙව පන සඞ්ගහං ගච්ඡන්ති. මණ්ඩපත්ථාය වා වතිඅත්ථාය වා වල්ලිආරොපනත්ථාය වා භූමියං නිඛණන්ති, මූලෙසු චෙව පණ්ණෙසු ච නිග්ගතෙසු පුන භූතගාමසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡන්ති, මූලමත්තෙසු පන පණ්ණමත්තෙසු වා නිග්ගතෙසුපි බීජගාමෙන සඞ්ගහිතා එව.

යානි කානිචි බීජානි පථවියං වා උදකෙන සිඤ්චිත්වා ඨපිතානි, කපාලාදීසු වා අල්ලපංසුං පක්ඛිපිත්වා නික්ඛිත්තානි හොන්ති, සබ්බානි මූලමත්තෙ වා පණ්ණමත්තෙ වා නිග්ගතෙපි බීජානියෙව. සචෙපි මූලානි ච උපරි අඞ්කුරො ච නිග්ගච්ඡති, යාව අඞ්කුරො හරිතො න හොති, තාව බීජානියෙව. මුග්ගාදීනං පන පණ්ණෙසු උට්ඨිතෙසු, වීහිආදීනං වා අඞ්කුරෙ හරිතෙ නීලවණ්ණෙ ජාතෙ භූතගාමසඞ්ගහං ගච්ඡන්ති. තාලට්ඨීනං පඨමං සූකරදාඨා විය මූලං නිග්ගච්ඡති, නිග්ගතෙපි යාව උපරි පත්තවට්ටි න නිග්ගච්ඡති, තාව බීජගාමො නාමයෙව. නාළිකෙරස්ස තචං භින්දිත්වා දන්තසූචි විය අඞ්කුරො නිග්ගච්ඡති, යාව මිගසිඞ්ගසදිසා නීලපත්තවට්ටි න හොති, තාව බීජගාමොයෙව. මූලෙ අනිග්ගතෙපි තාදිසාය පත්තවට්ටියා ජාතාය අමූලකභූතගාමෙ සඞ්ගහං ගච්ඡති.

අම්බට්ඨිආදීනි වීහිආදීහි විනිච්ඡිනිතබ්බානි. වන්දාකා වා අඤ්ඤා වා යා කාචි රුක්ඛෙ ජායිත්වා රුක්ඛං ඔත්ථරති, රුක්ඛොව තස්සා ඨානං, තං විකොපෙන්තස්ස වා තතො උද්ධරන්තස්ස වා පාචිත්තියං. එකා අමූලිකා ලතා හොති, අඞ්ගුලිවෙඨකො විය වනප්පගුම්බදණ්ඩකෙ වෙඨෙති, තස්සාපි අයමෙව විනිච්ඡයො. ගෙහපමුඛපාකාරවෙදිකා චෙතියාදීසු නීලවණ්ණො සෙවාලො හොති, යාව ද්වෙ තීණි පත්තානි න සඤ්ජායන්ති, තාව අග්ගබීජසඞ්ගහං ගච්ඡති. පත්තෙසු ජාතෙසු පාචිත්තියවත්ථු, තස්මා තාදිසෙසු ඨානෙසු සුධාලෙපම්පි දාතුං න වට්ටති, අනුපසම්පන්නෙන ලිත්තස්ස උපරි සිනෙහලෙපො දාතුං වට්ටති. සචෙ නිදාඝසමයෙ සුක්ඛසෙවාලො තිට්ඨති, තං සම්මුඤ්ජනීආදීහි සංඝිත්වා අපනෙතුං වට්ටති. පානීයඝටාදීනං බහි සෙවාලො දුක්කටවත්ථු, අන්තො අබ්බොහාරිකො, දන්තකට්ඨපූවාදීසු කණ්ණකම්පි අබ්බොහාරිකමෙව. වුත්තඤ්හෙතං ‘‘සචෙ ගෙරුකපරිකම්මකතා භිත්ති කණ්ණකිතා හොති, චොළකං තෙමෙත්වා පීළෙත්වා පමජ්ජිතබ්බා’’ති (මහාව. 66).

77. පාසාණජාති පාසාණදද්දුසෙවාලසෙලෙය්‍යකාදීනි අහරිතවණ්ණානි අපත්තකානි ච දුක්කටවත්ථුකානි. අහිච්ඡත්තකං යාව මකුළං හොති, තාව දුක්කටවත්ථු, පුප්ඵිතකාලතො පට්ඨාය අබ්බොහාරිකං, අල්ලරුක්ඛතො පන අහිච්ඡත්තකං ගණ්හන්තො රුක්ඛතචං විකොපෙති, තස්මා තත්ථ පාචිත්තියං. රුක්ඛපපටිකායපි එසෙව නයො. යා පන ඉන්දසාලකකුධාදීනං පපටිකා රුක්ඛතො මුච්චිත්වා තිට්ඨති, තං ගණ්හන්තස්ස අනාපත්ති. නිය්‍යාසම්පි රුක්ඛතො මුච්චිත්වා ඨිතං සුක්ඛරුක්ඛෙ වා ලග්ගං ගණ්හිතුං වට්ටති, අල්ලරුක්ඛතො න වට්ටති. ලාඛායපි එසෙව නයො. රුක්ඛං චාලෙත්වා පණ්ඩුපලාසං වා පරිණතකණිකාරාදිපුප්ඵං වා පාතෙන්තස්ස පාචිත්තියමෙව. හත්ථකුක්කුච්චෙන මුදුකෙසු ඉන්දසාලනුහීබන්ධාදීසු වා තත්ථජාතකතාලපණ්ණාදීසු වා අක්ඛරං ඡින්දන්තස්සපි එසෙව නයො. සාමණෙරානං පුප්ඵං ඔචිනන්තානං සාඛං ඔනාමෙත්වා දාතුං වට්ටති. තෙහි පන පුප්ඵෙහි පානීයං න වාසෙතබ්බං, පානීයවාසත්ථිකෙන සාමණෙරං උක්ඛිපිත්වා ඔචිනාපෙතබ්බානි. ඵලසාඛාපි අත්තනා ඛාදිතුකාමෙන න ඔනාමෙතබ්බා, සාමණෙරං උක්ඛිපිත්වා ඵලං ගාහාපෙතබ්බං. කිඤ්චි ගච්ඡං වාලතං වා උප්පාටෙන්තෙහි සාමණෙරෙහි සද්ධිං ගහෙත්වා ආකඩ්ඪිතුං න වට්ටති, තෙසං පන උස්සාහජනනත්ථං අනාකඩ්ඪන්තෙන කඩ්ඪනාකාරං දස්සෙන්තෙන විය අග්ගෙ ගහෙතුං වට්ටති. යෙසං රුක්ඛානං සාඛා රුහති, තෙසං සාඛං මක්ඛිකබීජනාදීනං අත්ථාය කප්පියං අකාරාපෙත්වා ගහිතං, තචෙ වා පත්තෙ වා අන්තමසො නඛෙනපි විලෙඛන්තස්ස දුක්කටං. අල්ලසිඞ්ගිවෙරාදීසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන කප්පියං කාරාපෙත්වා සීතලෙ පදෙසෙ ඨපිතස්ස මූලං සඤ්ජායති, උපරිභාගෙ ඡින්දිතුං වට්ටති. සචෙ අඞ්කුරො ජායති, හෙට්ඨාභාගෙ ඡින්දිතුං වට්ටති, මූලෙ ච අඞ්කුරෙ ච ජාතෙ න වට්ටති.

‘‘සම්මුඤ්ජනීසලාකායපි තිණානි ඡින්දිස්සාමී’’ති භූමියං සම්මජ්ජන්තො සයං වා ඡින්දති, අඤ්ඤෙන වා ඡෙදාපෙති, න වට්ටති. චඞ්කමන්තොපි ‘‘ඡිජ්ජනකං ඡිජ්ජතු, භිජ්ජනකං භිජ්ජතු, චඞ්කමිතට්ඨානං දස්සෙස්සාමී’’ති සඤ්චිච්ච පාදෙහි අක්කමන්තො තිණවල්ලිආදීනි සයං වා ඡින්දති, අඤ්ඤෙන වා ඡෙදාපෙති, න වට්ටති. සචෙපි හි තිණං වා ලතං වා ගන්ථිං කරොන්තස්ස භිජ්ජති, ගන්ථිම්පි කාතුං න වට්ටති. තාලරුක්ඛාදීසු පන චොරානං අනාරුහණත්ථාය දාරුමක්කටකං ආකොටෙන්ති, කණ්ටකෙ බන්ධන්ති, භික්ඛුස්ස එවං කාතුං න වට්ටති. සචෙ දාරුමක්කටකො රුක්ඛෙ අල්ලීනමත්තොව හොති, රුක්ඛං න පීළෙති, වට්ටති. ‘‘රුක්ඛං ඡින්ද, ලතං ඡින්ද, කන්දං වා මූලං වා උප්පාටෙහී’’ති වත්තුං වට්ටති අනියමිතත්තා. නියමෙත්වා පන ‘‘ඉමං රුක්ඛං ඡින්දා’’තිආදි වත්තුං න වට්ටති. නාමං ගහෙත්වාපි ‘‘අම්බරුක්ඛං චතුරංසවල්ලිං ආලුවකන්දං මුඤ්ජතිණං අසුකරුක්ඛච්ඡල්ලිං ඡින්ද භින්ද උප්පාටෙහී’’තිආදිවචනම්පි අනියමිතමෙව හොති. ‘‘ඉමං අම්බරුක්ඛ’’න්තිආදිවචනමෙව හි නියමිතං නාම, තං න වට්ටති. පත්තම්පි පචිතුකාමො තිණාදීනං උපරි සඤ්චිච්ච අග්ගිං කරොන්තො සයං වා පචති, අඤ්ඤෙන වා පචාපෙති, න වට්ටති. අනියමෙත්වා පන ‘‘මුග්ගෙ පච, මාසෙ පචා’’තිආදි වත්තුං වට්ටති, ‘‘ඉමෙ මුග්ගෙ පචා’’ති එවං වත්තුං න වට්ටති. ‘‘ඉමං මූලභෙසජ්ජං ජාන, ඉමං මූලං වා පණ්ණං වා දෙහි, ඉමං රුක්ඛං වා ලතං වා ආහර, ඉමිනා පුප්ඵෙන ඵලෙන වා අත්ථො, ඉමං රුක්ඛං වා ලතං වා ඵලං වා කප්පියං කරොහී’’ති එවං පන වත්තුං වට්ටති. එත්තාවතා භූතගාමපරිමොචිතං කතං හොති.

78. පරිභුඤ්ජන්තෙන පන බීජගාමපරිමොචනත්ථං පුන කප්පියං කාරාපෙතබ්බං. කප්පියකරණඤ්චෙත්ථ ඉමිනා සුත්තානුසාරෙන වෙදිතබ්බං –

> ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහි සමණකප්පෙහි ඵලං පරිභුඤ්ජිතුං අග්ගිපරිජිතං සත්ථපරිජිතං නඛපරිජිතං අබීජං නිබ්බට්ටබීජඤ්ඤෙව පඤ්චම’’න්ති (චූළව. 250).

තත්ථ **අග්ගිපරිජිතන්ති** අග්ගිනා පරිජිතං අධිභූතං දඩ්ඪං ඵුට්ඨන්ති අත්ථො. **සත්ථපරිජිතන්ති** සත්ථෙන පරිජිතං අධිභූතං ඡින්නං විද්ධං වාති අත්ථො. එස නයො නඛපරිජිතෙ. අබීජනිබ්බට්ටබීජානි සයමෙව කප්පියානි. අග්ගිනා කප්පියං කරොන්තෙන කට්ඨග්ගිගොමයග්ගිආදීසු යෙන කෙනචි අන්තමසො ලොහඛණ්ඩෙනපි ආදිත්තෙන කප්පියං කාතබ්බං, තඤ්ච ඛො එකදෙසෙ ඵුසන්තෙන ‘‘කප්පිය’’න්ති වත්වාව කාතබ්බං. සත්ථෙන කරොන්තෙන යස්ස කස්සචි ලොහමයසත්ථස්ස අන්තමසො සූචිනඛච්ඡෙදනානම්පි තුණ්ඩෙන වා ධාරාය වා ඡෙදං වා වෙධං වා දස්සෙන්තෙන ‘‘කප්පිය’’න්ති වත්වාව කාතබ්බං. නඛෙන කප්පියං කරොන්තෙන පූතිනඛෙන න කාතබ්බං, මනුස්සානං පන සීහබ්‍යග්ඝදීපිමක්කටානං සකුන්තානඤ්ච නඛා තිඛිණා හොන්ති, තෙහි කාතබ්බං. අස්සමහිංසසූකරමිගගොරූපාදීනං ඛුරා අතිඛිණා, තෙහි න කාතබ්බං, කතම්පි අකතං හොති. හත්ථිනඛා පන ඛුරා න හොන්ති, තෙහි ච වට්ටති. යෙහි පන කාතුං වට්ටති, තෙහි තත්ථජාතකෙහිපි උද්ධරිත්වා ගහිතකෙහිපි ඡෙදං වා වෙධං වා දස්සෙන්තෙන ‘‘කප්පිය’’න්ති වත්වාව කාතබ්බං.

තත්ථ සචෙපි බීජානං පබ්බතමත්තො රාසි, රුක්ඛසහස්සං වා ඡින්දිත්වා එකාබද්ධං කත්වා උච්ඡුනං වා මහාභාරො බන්ධිත්වා ඨපිතො හොති, එකස්මිං බීජෙ වා රුක්ඛසාඛාය වා උච්ඡුම්හි වා කප්පියෙ කතෙ සබ්බං කතං හොති. උච්ඡු ච දාරූනි ච එකතො බද්ධානි හොන්ති, ‘‘උච්ඡුං කප්පියං කරිස්සාමී’’ති දාරුං විජ්ඣති, වට්ටතියෙව. සචෙ පන යාය රජ්ජුයා වා වල්ලියා වා බද්ධානි, තං විජ්ඣති, න වට්ටති. උච්ඡුඛණ්ඩානං පච්ඡිං පූරෙත්වා ආහරන්ති, එකස්මිං ඛණ්ඩෙ කප්පියෙ කතෙ සබ්බං කතමෙව. මරිචපක්කාදීහි ච මිස්සෙත්වා භත්තං ආහරන්ති, ‘‘කප්පියං කරොහී’’ති වුත්තෙ සචෙපි භත්තසිත්ථෙ විජ්ඣති, වට්ටතියෙව. තිලතණ්ඩුලාදීසුපි එසෙව නයො. යාගුයා පක්ඛිත්තානි පන එකාබද්ධානි හුත්වා න සන්තිට්ඨන්ති, තත්ථ එකමෙකං විජ්ඣිත්වා කප්පියං කාතබ්බමෙව. කපිත්ථඵලාදීනං අන්තො

මිඤ්ජං කටාහං මුඤ්චිත්වා සඤ්චරති, භින්දාපෙත්වා කප්පියං කාරාපෙතබ්බං, එකාබද්ධං හොති, කටාහෙපි කාතුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

භූතගාමවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

16. සහසෙය්‍යවිනිච්ඡයකථා

79. දුවිධං සහසෙය්‍යකන්ති ‘‘යො පන භික්ඛු අනුපසම්පන්නෙන උත්තරිදිරත්තතිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය, පාචිත්තියං (පාචි. 49). යො පන භික්ඛු මාතුගාමෙන සහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍ය, පාචිත්තිය’’න්ති (පාචි. 56) එවං වුත්තං සහසෙය්‍යසික්ඛාපදද්වයං සන්ධාය වුත්තං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාචි. අට්ඨ. 50-51) – අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිණ්ණං රත්තීනං උපරි චතුත්ථදිවසෙ අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ සබ්බච්ඡන්නසබ්බපරිච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යච්ඡන්නයෙභුය්‍යපරිච්ඡන්නෙ වා සෙනාසනෙ පුබ්බාපරියෙන වා එකක්ඛණෙ වා නිපජ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං. තත්ථ ඡදනං අනාහච්ච දියඩ්ඪහත්ථුබ්බෙධෙන පාකාරාදිනා යෙන කෙනචි පරිච්ඡන්නම්පි සබ්බපරිච්ඡන්නමිච්චෙව වෙදිතබ්බං. යං සෙනාසනං උපරි පඤ්චහි ඡදනෙහි අඤ්ඤෙන වා කෙනචි සබ්බමෙව පරිච්ඡන්නං, ඉදං **සබ්බච්ඡන්නං** නාම සෙනාසනං. අට්ඨකථාසු පන පාකටවොහාරං ගහෙත්වා වාචුග්ගතවසෙන ‘‘සබ්බච්ඡන්නං නාම පඤ්චහි ඡදනෙහි ඡන්න’’න්ති වුත්තං. කිඤ්චාපි වුත්තං, අථ ඛො දුස්සකුටියං සයන්තස්සපි න සක්කා අනාපත්ති කාතුං, තස්මා යං කිඤ්චි පටිච්ඡාදනසමත්ථං ඉධ ඡදනඤ්ච පරිච්ඡන්නඤ්ච වෙදිතබ්බං. පඤ්චවිධච්ඡදනෙයෙව හි ගය්හමානෙ පදරච්ඡන්නෙපි සහසෙය්‍යා න භවෙය්‍ය, තස්මා යං සෙනාසනං භූමිතො පට්ඨාය යාවඡදනං ආහච්ච පාකාරෙන වා අඤ්ඤෙන වා කෙනචි අන්තමසො වත්ථෙනපි පරික්ඛිත්තං, ඉදං **සබ්බපරිච්ඡන්නං** නාම සෙනාසනං. ඡදනං අනාහච්ච සබ්බන්තිමෙන පරියායෙන දියඩ්ඪහත්ථුබ්බෙධෙන පාකාරාදිනා පරික්ඛිත්තම්පි සබ්බපරිච්ඡන්නමෙව. යස්ස පන උපරි බහුතරං ඨානං ඡන්නං, අප්පං අච්ඡන්නං, සමන්තතො වා බහුතරං පරික්ඛිත්තං, අප්පං අපරික්ඛිත්තං, ඉදං **යෙභුය්‍යෙනඡන්නං යෙභුය්‍යෙනපරිච්ඡන්නං** නාම.

ඉමිනා ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙපි සත්තභූමිකො පාසාදො එකූපචාරො හොති, සතගබ්භං වා චතුසාලං, එකං සෙනාසනමිච්චෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. එවරූපෙ සෙනාසනෙ අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං චතුත්ථදිවසෙ අත්ථඞ්ගතෙ සූරියෙ නිපජ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං වුත්තං. සචෙ පන සම්බහුලා සාමණෙරා, එකො භික්ඛු, සාමණෙරගණනාය පාචිත්තියා. තෙ චෙ උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජන්ති, තෙසං පයොගෙ පයොගෙ භික්ඛුස්ස ආපත්ති, භික්ඛුස්ස උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජනෙ පන භික්ඛුස්සෙව පයොගෙන භික්ඛුස්ස ආපත්ති. සචෙ සම්බහුලා භික්ඛූ, එකො සාමණෙරො, එකොපි සබ්බෙසං ආපත්තිං කරොති. තස්ස උට්ඨායුට්ඨාය නිපජ්ජනෙනපි භික්ඛූනං ආපත්තියෙව. උභයෙසං සම්බහුලභාවෙපි එසෙව නයො.

80. අපිචෙත්ථ එකාවාසාදිකම්පි චතුක්කං වෙදිතබ්බං. යො හි එකස්මිං ආවාසෙ එකෙනෙව අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්ස චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය දෙවසිකා ආපත්ති. යොපි එකස්මිංයෙව ආවාසෙ නානාඅනුපසම්පන්නෙහි සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්සපි. යොපි නානාආවාසෙසු එකෙනෙව අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං තිරත්තං සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්සපි. යොපි නානාආවාසෙසු නානාඅනුපසම්පන්නෙහි සද්ධිං යොජනසතම්පි ගන්ත්වා සහසෙය්‍යං කප්පෙති, තස්සපි චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය දෙවසිකා ආපත්ති.

අයඤ්ච සහසෙය්‍යාපත්ති නාම ‘‘භික්ඛුං ඨපෙත්වා අවසෙසො අනුපසම්පන්නො නාමා’’ති වචනතො අන්තමසො පාරාජිකවත්ථුභූතෙන තිරච්ඡානගතෙනපි සද්ධිං හොති, තස්මා සචෙපි ගොධාබිළාලමඞ්ගුසාදීසු කොචි පවිසිත්වා භික්ඛුනො වසනසෙනාසනෙ එකූපචාරට්ඨානෙ සයති, සහසෙය්‍යාව හොති. යදි පන ථම්භානං උපරි කතපාසාදස්ස උපරිමතලෙන සද්ධිං අසම්බද්ධභිත්තිකස්ස භිත්තියා උපරියිතසුසිරතුලාසීසස්ස සුසිරෙන පවිසිත්වා තුලාය අබ්භන්තරෙ සයිත්වා තෙනෙව සුසිරෙන නික්ඛමිත්වා ගච්ඡති, හෙට්ඨාපාසාදෙ සයිතභික්ඛුස්ස අනාපත්ති. සචෙ ඡදනෙ ඡිද්දං හොති, තෙන පවිසිත්වා අන්තොඡදනෙ වසිත්වා තෙනෙව පක්කමති, නානූපචාරෙ උපරිමතලෙ ඡදනබ්භන්තරෙ සයිතස්ස ආපත්ති, හෙට්ඨිමතලෙ සයිතස්ස අනාපත්ති. සචෙ අන්තොපාසාදෙනෙව ආරොහිත්වා සබ්බතලානි පරිභුඤ්ජන්ති, එකූපචාරානි හොන්ති, තෙසු යත්ථ කත්ථචි සයිතස්ස ආපත්ති, සභාසඞ්ඛෙපෙන කතෙ අඩ්ඪකුට්ටකෙ සෙනාසනෙ සයිතස්ස තුලාවාළසඞ්ඝාටාදීසු කපොතාදයො සයන්ති, ආපත්තියෙව. පරික්ඛෙපස්ස බහිගතෙ නිබ්බකොසබ්භන්තරෙ සයන්ති, අනාපත්ති. පරිමණ්ඩලං වා චතුරස්සං වා එකච්ඡදනාය ගබ්භමාලාය සතගබ්භං චෙපි සෙනාසනං හොති, තත්‍ර චෙ එකෙන සාධාරණද්වාරෙන පවිසිත්වා විසුං පාකාරෙන අපරිච්ඡින්නගබ්භූපචාරෙ සබ්බගබ්භෙපි පවිසන්ති, එකගබ්භෙපි අනුපසම්පන්නෙ නිපන්නෙ සබ්බගබ්භෙසු නිපන්නානං ආපත්ති. සචෙ සපමුඛා ගබ්භා හොන්ති, පමුඛඤ්ච උපරි අච්ඡන්නං, පමුඛෙ සයිතො ගබ්භෙ සයිතානං ආපත්තිං න කරොති. සචෙ පන ගබ්භච්ඡදනෙනෙව සද්ධිං සම්බන්ධඡදනං, තත්‍ර සයිතො සබ්බෙසං ආපත්තිං කරොති. කස්මා? සබ්බච්ඡන්නත්තා ච සබ්බපරිච්ඡන්නත්තා ච. ගබ්භපරික්ඛෙපොයෙව හිස්ස පරික්ඛෙපො.

81. යෙපි එකසාලද්විසාලතිසාලචතුසාලසන්නිවෙසා මහාපාසාදා එකස්මිං ඔකාසෙ පාදෙ ධොවිත්වා පවිට්ඨෙන සක්කා හොන්ති සබ්බත්ථ අනුපරිගන්තුං, තෙසුපි සහසෙය්‍යාපත්තියා න මුච්චති. සචෙ තස්මිං තස්මිං ඨානෙ උපචාරං පරිච්ඡින්දිත්වා කතා හොන්ති, එකූපචාරට්ඨානෙයෙව ආපත්ති. ද්වීහි ද්වාරෙහි යුත්තස්ස සුධාඡදනමණ්ඩපස්ස මජ්ඣෙ පාකාරං කරොන්ති, එකෙන ද්වාරෙන පවිසිත්වා එකස්මිං පරිච්ඡෙදෙ අනුපසම්පන්නො සයති, එකස්මිං භික්ඛු, අනාපත්ති. පාකාරෙ ගොධාදීනං පවිසනමත්තං ඡිද්දං හොති, එකස්මිඤ්ච පරිච්ඡෙදෙ ගොධා සයන්ති, අනාපත්තියෙව. න හි ඡිද්දෙන ගෙහං එකූපචාරං නාම හොති. සචෙ පාකාරමජ්ඣෙ ඡින්දිත්වා ද්වාරං යොජෙන්ති, එකූපචාරතාය ආපත්ති. තං ද්වාරං කවාටෙන පිදහිත්වා සයන්ති, ආපත්තියෙව. න හි ද්වාරපිදහනෙන ගෙහං නානූපචාරං නාම හොති, ද්වාරං වා අද්වාරං. කවාටඤ්හි සංවරණවිවරණෙහි යථාසුඛං වළඤ්ජනත්ථාය කතං, න වළඤ්ජුපච්ඡෙදනත්ථාය. සචෙ

තං ද්වාරං පුන ඉට්ඨකාහි පිදහන්ති, අද්වාරං හොති, පුරිමෙ නානූපචාරභාවෙයෙව තිට්ඨති. දීඝපමුඛං චෙතියඝරං හොති, එකං කවාටං අන්තො, එකං බහි, ද්වින්නං කවාටානං අන්තරෙ අනුපසම්පන්නො අන්තොචෙතියඝරෙ සයන්තස්ස ආපත්තිං කරොති එකූපචාරත්තා.

අයඤ්හෙත්ථ සඞ්ඛෙපො – සෙනාසනං බුද්දකං වා හොතු මහන්තං වා, අඤ්ඤෙන සද්ධිං සම්බන්ධං වා අසම්බන්ධං වා, දීඝං වා වට්ටං වා චතුරස්සං වා, එකභූමිකං වා අනෙකභූමිකං වා, යං යං එකූපචාරං, සබ්බත්ථ සහසෙය්‍යාපත්ති හොතීති. එත්ථ ච යෙන කෙනචි පටිච්ඡදනෙන සබ්බච්ඡන්නෙ සබ්බපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, යෙභුය්‍යෙනඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙනපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, සබ්බච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙනපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, සබ්බච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, යෙභුය්‍යෙනඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, සබ්බපරිච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙනඡන්නෙ පාචිත්තියං, සබ්බපරිච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪච්ඡන්නෙ පාචිත්තියං, යෙභුය්‍යෙනපරිච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪච්ඡන්නෙ පාචිත්තියන්ති අට්ඨ පාචිත්තියානි. උපඩ්ඪච්ඡන්නෙ උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ දුක්කටං, සබ්බච්ඡන්නෙ චූළකපරිච්ඡන්නෙ දුක්කටං, යෙභුය්‍යෙනඡන්නෙ චූළකපරිච්ඡන්නෙ දුක්කටං, සබ්බපරිච්ඡන්නෙ චූළකච්ඡන්නෙ දුක්කටං, යෙභුය්‍යෙනපරිච්ඡන්නෙ චූළකච්ඡන්නෙ දුක්කටන්ති පඤ්ච දුක්කටානි වෙදිතබ්බානි. සබ්බච්ඡන්නෙ සබ්බඅපරිච්ඡන්නෙ, සබ්බපරිච්ඡන්නෙ සබ්බඅච්ඡන්නෙ, යෙභුය්‍යෙනඅච්ඡන්නෙ යෙභුය්‍යෙනඅපරිච්ඡන්නෙ, උපඩ්ඪච්ඡන්නෙ චූළකපරිච්ඡන්නෙ, උපඩ්ඪපරිච්ඡන්නෙ චූළකච්ඡන්නෙ චූළකපරිච්ඡන්නෙ ච අනාපත්ති. මාතුගාමෙන සහ නිපජ්ජන්තස්සපි අයමෙව විනිච්ඡයො. අයඤ්හෙත්ථ විසෙසො – අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං නිපජ්ජන්තස්ස චතුත්ථදිවසෙ ආපත්ති, මාතුගාමෙන සද්ධිං පඨමදිවසෙති. යක්ඛිපෙතීහි පන දිස්සමානකරූපාහි තිරච්ඡානගතිත්ථියා ච මෙථුනධම්මවත්ථුභූතාය එව දුක්කටං, සෙසාහි අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

සහසෙය්‍යාවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

17. මඤ්චපීඨාදිසඞ්ඝිකසෙනාසනෙසු පටිපජ්ජිතබ්බවිනිච්ඡයකථා

82. **විහාරෙ සඞ්ඝිකෙ සෙය්‍යං, සන්ථරිත්වාන පක්කමෙ**ති සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ සෙය්‍යං සන්ථරිත්වාන අඤ්ඤත්ථ වසිතුකාමතාය විහාරතො පක්කමනං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො –

> ‘‘යො පන භික්ඛු සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරෙය්‍ය න උද්ධරාපෙය්‍ය අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡෙය්‍ය, පාචිත්තිය’’න්ති (පාචි. 115) –

වචනතො සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ සෙය්‍යං සයං සන්ථරිත්වා අඤ්ඤෙන වා සන්ථරාපෙත්වා උද්ධරණාදීනි අකත්වා පරික්ඛිත්තස්ස ආරාමස්ස පරික්ඛෙපං, අපරික්ඛිත්තස්ස උපචාරං අතික්කමන්තස්ස පාචිත්තියං.

තත්ථ **සෙය්‍යා** නාම භිසි චිමිලිකා උත්තරත්ථරණං භූමත්ථරණං තට්ටිකා චම්මඛණ්ඩො නිසීදනං පච්චත්ථරණං තිණසන්ථාරො පණ්ණසන්ථාරොති දසවිධා. තත්ථ **භිසී**ති මඤ්චකභිසි වා පීඨකභිසි වා. **චිමිලිකා** නාම සුධාදිපරිකම්මකතාය භූමියා වණ්ණානුරක්ඛණත්ථං කතා, තං හෙට්ඨා පත්ථරිත්වා උපරි කටසාරකං පත්ථරන්ති. **උත්තරත්ථරණං** නාම මඤ්චපීඨානං උපරි අත්ථරිතබ්බකපච්චත්ථරණං. **භූමත්ථරණං** නාම භූමියං අත්ථරිතබ්බා කටසාරකාදිවිකති. **තට්ටිකා** නාම තාලපණ්ණෙහි වා වාකෙහි වා කතතට්ටිකා. **චම්මඛණ්ඩො** නාම සීහබ්‍යග්ඝදීපිතරච්ඡචම්මාදීසුපි යං කිඤ්චි චම්මං. අට්ඨකථාසු හි සෙනාසනපරිභොගෙ පටික්ඛිත්තචම්මං න දිස්සති, තස්මා සීහබ්‍යග්ඝචම්මාදීනං පරිහරණෙයෙව පටික්ඛෙපො වෙදිතබ්බො. **නිසීදන**න්ති සදසං වෙදිතබ්බං. **පච්චත්ථරණ**න්ති පාවාරො කොජවොති එත්තකමෙව වුත්තං. **තිණසන්ථාරො**ති යෙසං කෙසඤ්චි තිණානං සන්ථාරො. එස නයො **පණ්ණසන්ථාරෙ**පි. එවං පන ඉමං දසවිධං සෙය්‍යං සඞ්ඝිකෙ විහාරෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා පක්කමන්තෙන ආපුච්ඡිත්වා පක්කමිතබ්බං, ආපුච්ඡන්තෙන ච භික්ඛුම්හි සති භික්ඛු ආපුච්ඡිතබ්බො, තස්මිං අසති සාමණෙරො, තස්මිං අසති ආරාමිකො, තස්මිං අසති යෙන විහාරො කාරිතො, සො විහාරසාමිකො, තස්ස වා කුලෙ යො කොචි ආපුච්ඡිතබ්බො, තස්මිම්පි අසති චතූසු පාසාණෙසු මඤ්චං ඨපෙත්වා මඤ්චෙ අවසෙසමඤ්චපීඨානි ආරොපෙත්වා උපරි භිසිආදිකං දසවිධම්පි සෙය්‍යං රාසිං කත්වා දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානානි පිදහිත්වා ගමියවත්තං පූරෙත්වා ගන්තබ්බං.

සචෙ පන සෙනාසනං ඔවස්සති, ඡදනත්ථඤ්ච තිණං වා ඉට්ඨකා වා ආනීතා හොන්ති, සචෙ උස්සහති, ඡාදෙතබ්බං. නො චෙ සක්කොති, යො ඔකාසො අනොවස්සකො, තත්ථ මඤ්චපීඨාදීනි නික්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ සබ්බම්පි ඔවස්සති, උස්සහන්තෙන අන්තොගාමෙ උපාසකානං ඝරෙ ඨපෙතබ්බං. සචෙ තෙපි ‘‘සඞ්ඝිකං නාම, භන්තෙ, භාරියං, අග්ගිදාහාදීනං භායාමා’’ති න සම්පටිච්ඡන්ති, අබ්භොකාසෙපි පාසාණානං උපරි මඤ්චං ඨපෙත්වා සෙසං පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව නික්ඛිපිත්වා තිණෙහි ච පණ්ණෙහි ච පටිච්ඡාදෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. යඤ්හි තත්ථ අඞ්ගමත්තම්පි අවසිස්සති, තං අඤ්ඤෙසං තත්ථ ආගතභික්ඛූනං උපකාරං භවිස්සතීති. උද්ධරිත්වා ගච්ඡන්තෙන පන මඤ්චපීඨකවාටං සබ්බං අපනෙත්වා සංහරිත්වා චීවරවංසෙ ලග්ගෙත්වාව ගන්තබ්බං. පච්ඡා ආගන්ත්වා වසනකභික්ඛුනාපි පුන මඤ්චපීඨං ඨපයිත්වා ගච්ඡන්තෙන තථෙව කාතබ්බං. අන්තොකුට්ටතො සෙය්‍යං බහිකුට්ටෙ පඤ්ඤපෙත්වා වසන්තෙන ගමනකාලෙ පුන ගහිතට්ඨානෙයෙව පටිසාමෙතබ්බං. උපරිපාසාදතො ඔරොපෙත්වා හෙට්ඨාපාසාදෙ වසන්තස්සපි එසෙව නයො. රත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානෙසු මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා බහිගමනකාලෙ පුන ගහිතට්ඨානෙයෙව ඨපෙතබ්බං.

83. සෙනාසනෙසු පන අයං ආපුච්ඡිතබ්බානාපුච්ඡිතබ්බවිනිච්ඡයො – යා තාව භූමියං දීඝසාලා වා පණ්ණසාලා වා හොති, යං වා රුක්ඛත්ථම්භෙසු කතගෙහං උපචිකානං උට්ඨානට්ඨානං හොති, තතො පක්කමන්තෙන තාව ආපුච්ඡිත්වාව පක්කමිතබ්බං. තස්මිඤ්හි කතිපයානි දිවසානි අජග්ගියමානෙ වම්මිකාව සන්තිට්ඨන්ති. යං පන පාසාණපිට්ඨියං වා පාසාණත්ථම්භෙසු වා කතසෙනාසනං සිලුච්චයලෙණං වා සුධාලිත්තසෙනාසනං වා, යත්ථ යත්ථ උපචිකාසඞ්කා නත්ථි, තතො පක්කමන්තස්ස ආපුච්ඡිත්වාපි අනාපුච්ඡිත්වාපි ගන්තුං වට්ටති, ආපුච්ඡනං පන වත්තං. සචෙ තාදිසෙපි සෙනාසනෙ එකෙන පස්සෙන උපචිකා ආරොහන්ති, ආපුච්ඡිත්වාව ගන්තබ්බං. යො පන ආගන්තුකො භික්ඛු සඞ්ඝිකසෙනාසනං ගහෙත්වාව සන්තං භික්ඛුං අනුවත්තන්තො අත්තනො සෙනාසනං අග්ගහෙත්වා වසති, යාව සො න ගණ්හාති, තාව තං සෙනාසනං පුරිමභික්ඛුස්සෙව පලිබොධො. යදා පන සො සෙනාසනං ගහෙත්වා අත්තනො ඉස්සරියෙන වසති, තතො පට්ඨාය ආගන්තුකස්සෙව පලිබොධො. සචෙ උභොපි විභජිත්වා ගණ්හන්ති, උභින්නම්පි පලිබොධො.

මහාපච්චරියං පන වුත්තං – සචෙ ද්වෙ තයො එකතො හුත්වා පඤ්ඤපෙන්ති, ගමනකාලෙ සබ්බෙහි ආපුච්ඡිතබ්බං. තෙසු වෙ පඨමං ගච්ඡන්තො ‘‘පච්ඡිමො ජග්ගිස්සතී’’ති ආභොගං කත්වා ගච්ඡති, වට්ටති , පච්ඡිමස්ස ආභොගෙන මුත්ති නත්ථි. බහූ එකං පෙසෙත්වා සන්ථරාපෙන්ති, ගමනකාලෙ සබ්බෙහි වා ආපුච්ඡිතබ්බං, එකං වා පෙසෙත්වා ආපුච්ඡිතබ්බං. අඤ්ඤතො මඤ්චපීඨාදීනි ආනෙත්වා අඤ්ඤත්‍ර වසිත්වා ගමනකාලෙ තත්ථෙව නෙතබ්බානි. සචෙ අඤ්ඤතො ආනෙත්වා වසමානස්ස අඤ්ඤො වුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, න පටිබාහිතබ්බො , ‘‘මයා, භන්තෙ, අඤ්ඤාවාසතො ආනීතං, පාකතිකං කරෙය්‍යාථා’’ති වත්තබ්බං. තෙන ‘‘එවං කරිස්සාමී’’ති සම්පටිච්ඡිතෙ ඉතරස්ස ගන්තුං වට්ටති. එවං අඤ්ඤත්ථ හරිත්වාපි සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස හි නට්ඨං වා ජිණ්ණං වා චොරෙහි වා

හටං ගීවා නෙව හොති, පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස පන ගීවා හොති. අඤ්ඤස්ස මඤ්චපීඨං පන සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං ගීවායෙව. අන්තොවිහාරෙ සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා ''අජ්ජෙව ආගන්ත්වා පටිජග්ගිස්සාමී''ති එවං සාපෙක්ඛො නදීපාරං ගාමන්තරං වා ගන්ත්වා යත්ථස්ස ගමනචිත්තං උප්පන්නං, තත්ථෙව ඨිතො කඤ්චි පෙසෙත්වා ආපුච්ඡති, නදීපූරරාජචොරාදීසු වා කෙනචි පලිබොධෙන හොති උපද්දුතො, න සක්කොති පච්චාගන්තුං, එවංභූතස්ස අනාපත්ති.

විහාරස්ස උපචාරෙ පන උපට්ඨානසාලාය වා මණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරති න උද්ධරාපෙති අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡති, දුක්කටං. වුත්තප්පකාරඤ්හි දසවිධං සෙය්‍යං අන්තොගබ්භාදිම්හි ගුත්තට්ඨානෙ පඤ්ඤපෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස යස්මා සෙය්‍යාපි සෙනාසනම්පි උපචිකාහි පලුජ්ජති, වම්මිකරාසියෙව හොති, තස්මා පාචිත්තියං වුත්තං. බහි පන උපට්ඨානසාලාදීසු පඤ්ඤපෙත්වා ගච්ඡන්තස්ස සෙය්‍යාමත්තමෙව නස්සෙය්‍ය ඨානස්ස අගුත්තතාය, න සෙනාසනං, තස්මා එත්ථ දුක්කටං වුත්තං. මඤ්චපීඨං පන යස්මා න සක්කා සහසා උපචිකාහි ඛායිතුං, තස්මා තං විහාරෙපි සන්ථරිත්වා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං. විහාරස්සූපචාරෙ උපට්ඨානසාලායං මණ්ඩපෙ රුක්ඛමූලෙපි සන්ථරිත්වා පක්කමන්තස්ස දුක්කටමෙව.

84. ''යො පන භික්ඛු සඞ්ඝිකං මඤ්චං වා පීඨං වා භිසිං වා කොච්ඡං වා අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරෙය්‍ය න උද්ධරාපෙය්‍ය අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡෙය්‍ය, පාචිත්තිය''න්ති (පාචි. 109) වචනතො සඞ්ඝිකානි පන මඤ්චපීඨාදීනි චත්තාරි අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා උද්ධරණාදීනි අකත්වා ''අජ්ජෙව ආගමිස්සාමී''ති ගච්ඡන්තස්සපි ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ පාචිත්තියං. එත්ථ **කොච්ඡං** නාම වාකමයං වා උසීරමයං වා මුඤ්ජමයං වා පබ්බජමයං වා හෙට්ඨා ච උපරි ච විත්ථතං මජ්ඣෙ සංඛිත්තං පණවසණ්ඨානං කත්වා බද්ධං. තං කිර මජ්ඣෙ සීහබ්‍යග්ඝචම්මපරික්ඛිත්තම්පි කරොන්ති, අකප්පියචම්මං නාමෙත්ථ නත්ථි. සෙනාසනඤ්හි සොවණ්ණමයම්පි වට්ටති, තස්මා තං මහග්ඝං හොති.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අට්ඨ මාසෙ අවස්සිකසඞ්කෙතෙ මණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා යත්ථ කාකා වා කුලලා වා න ඌහදන්ති, තත්ථ සෙනාසනං නික්ඛිපිතු''න්ති (පාචි. 110) වචනතො පන වස්සිකවස්සානමාසාති එවං අපඤ්ඤාතෙ චත්තාරො හෙමන්තිකෙ, චත්තාරො ගිම්හිකෙති අට්ඨ මාසෙ සාඛාමණ්ඩපෙ වා පදරමණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා නික්ඛිපිතුං වට්ටති. යස්මිං පන කාකා වා කුලලා වා අඤ්ඤෙ වා සකුන්තා ධුවනිවාසෙන කුලාවකෙ කත්වා වසන්ති, තස්ස රුක්ඛස්ස මූලෙ න නික්ඛිපිතබ්බං. ''අට්ඨ මාසෙ''ති වචනතො යෙසු ජනපදෙසු වස්සකාලෙ න වස්සති, තෙසු චත්තාරො මාසෙ නික්ඛිපිතුං න වට්ටතියෙව. ''අවස්සිකසඞ්කෙතෙ''ති වචනතො යත්ථ හෙමන්තෙ දෙවො වස්සති, තත්ථ හෙමන්තෙපි අජ්ඣොකාසෙ නික්ඛිපිතුං න වට්ටති. ගිම්හෙ පන සබ්බත්ථ විගතවලාහකං විසුද්ධං නභං හොති, එවරූපෙ කාලෙ කෙනචිදෙව කරණීයෙන අජ්ඣොකාසෙ මඤ්චපීඨං නික්ඛිපිතුං වට්ටති.

85. අබ්භොකාසිකෙනපි වත්තං ජානිතබ්බං. තස්ස හි සචෙ පුග්ගලිකමඤ්චකො අත්ථි, තත්ථෙව සයිතබ්බං. සඞ්ඝිකං ගණ්හන්තෙන වෙත්තෙන වා වාකෙන වා වීතමඤ්චකො ගහෙතබ්බො, තස්මිං අසති පුරාණමඤ්චකො ගහෙතබ්බො, තස්මිං අසති නවවායිමො වා ඕනද්ධකො වා ගහෙතබ්බො. ගහෙත්වා පන ''අහං උක්කට්ඨරුක්ඛමූලිකො උක්කට්ඨඅබ්භොකාසිකො''ති චීවරකුටිම්පි අකත්වා අසමයෙ අජ්ඣොකාසෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා පඤ්ඤපෙත්වා නිපජ්ජිතුං න වට්ටති. සචෙ පන චතුග්ගුණෙනපි චීවරෙන කතා කුටි අතෙමෙන්තං රක්ඛිතුං න සක්කොති, සත්තාහවද්දලිකාදීනි භවන්ති, භික්ඛුනො කායානුගතිකත්තා වට්ටති. අරඤ්ඤෙ පණ්ණකුටීසු වසන්තානං සීලසම්පදාය පසන්නචිත්තා මනුස්සා නවං මඤ්චපීඨං දෙන්ති ''සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථා''ති, වසිත්වා ගච්ඡන්තෙහි සාමන්තවිහාරෙ සභාගභික්ඛූනං පෙසෙත්වා ගන්තබ්බං, සභාගානං අභාවෙන අනොවස්සකෙ නික්ඛිපිත්වා ගන්තබ්බං, අනොවස්සකෙ අසති රුක්ඛෙ ලග්ගෙත්වා ගන්තබ්බං. චෙතියඞ්ගණෙ සම්මජ්ජනිං ගහෙත්වා භොජනසාලඞ්ගණං වා උපොසථාගාරඞ්ගණං වා පරිවෙණදිවාට්ඨානඅග්ගිසාලාදීසු වා අඤ්ඤතරං සම්මජ්ජිත්වා ධොවිත්වා පුන සම්මජ්ජනිමාළකෙයෙව ඨපෙතබ්බා. උපොසථාගාරාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං ගහෙත්වා අවසෙසානි සම්මජ්ජන්තස්සපි එසෙව නයො.

යො පන භික්ඛාචාරමග්ගං සම්මජ්ජන්තො ගන්තුකාමො හොති, තෙන සම්මජ්ජිත්වා සචෙ අන්තරාමග්ගෙ සාලා අත්ථි, තත්ථ ඨපෙතබ්බා. සචෙ නත්ථි, වලාහකානං අනුට්ඨිතභාවං සල්ලක්ඛෙත්වා ''යාවාහං ගාමතො නික්ඛමාමි, තාව න වස්සිස්සතී''ති ජානන්තෙන යත්ථ කත්ථචි නික්ඛිපිත්වා පුන පච්චාගච්ඡන්තෙන පාකතිකට්ඨානෙ ඨපෙතබ්බා. ''සචෙ වස්සිස්සතීති ජානන්තො අජ්ඣොකාසෙ ඨපෙති, දුක්කට''න්ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. සචෙ පන තත්‍ර තත්‍රෙව සම්මජ්ජනත්ථාය සම්මජ්ජනී නික්ඛිත්තා හොති, තං තං ඨානං සම්මජ්ජිත්වා තත්‍ර තත්‍රෙව නික්ඛිපිතුං වට්ටති, ආසනසාලං සම්මජ්ජන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං. තත්‍රිදං වත්තං – මජ්ඣතො පට්ඨාය පාදට්ඨානාභිමුඛා වාලිකා හරිතබ්බා, කචවරං හත්ථෙහි ගහෙත්වා බහි ඡඩ්ඩෙතබ්බං.

86. සචෙ වුත්තප්පකාරං චතුබ්බිධම්පි සඞ්ඝිකං සෙනාසනං අජ්ඣොකාසෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා මණ්ඩපෙ වා අනුපසම්පන්නෙන සන්ථරාපෙති, යෙන සන්ථරාපිතං, තස්ස පලිබොධො. සචෙ පන උපසම්පන්නෙන සන්ථරාපෙති, යෙන සන්ථතං, තස්ස පලිබොධො. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාචි. අට්ඨ. 111) – ථෙරො භොජනසාලායං භත්තකිච්චං කත්වා දහරං ආණාපෙති ''ගච්ඡ දිවාට්ඨානෙ මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙහී''ති. සො තථා කත්වා නිසින්නො, ථෙරො යථාරුචි විචරිත්වා තත්ථ ගන්ත්වා ඵලකං වා උත්තරාසඞ්ගං වා ඨපෙති, තතො පට්ඨාය ථෙරස්ස පලිබොධො.

නිසීදිත්වා සයං ගච්ඡන්තො නෙව උද්ධරති න උද්ධරාපෙති, ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ පාචිත්තියං. සචෙ පන ථෙරො තත්ථ චීවරං වා උත්තරාසඞ්ගං වා අට්ඨපෙත්වා චඞ්කමන්තොව දහරං ''ගච්ඡ ත්ව''න්ති භණති, තෙන ''ඉදං, භන්තෙ, මඤ්චපීඨ''න්ති ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ ථෙරො වත්තං ජානාති, ''ත්වං ගච්ඡ, අහං පාකතිකං කරිස්සාමී''ති වත්තබ්බං. සචෙ බාලො හොති අනුග්ගහිතවත්තො, ''ගච්ඡ, මා ඉධ තිට්ඨ, නෙව නිසීදිතුං න නිපජ්ජිතුං දෙමී''ති දහරං තජ්ජෙතියෙව. දහරෙන ''භන්තෙ, සුඛං සයථා''ති කප්පං ලභිත්වා වන්දිත්වා ගන්තබ්බං. තස්මිං ගතෙ ථෙරස්සෙව පලිබොධො, පුරිමනයෙනෙව චස්ස ආපත්ති වෙදිතබ්බා.

අථ පන ආණත්තික්ඛණෙයෙව දහරො ''මය්හං භණ්ඩෙ භණ්ඩධොවනාදි කිඤ්චි කරණීයං අත්ථී''ති වදති, ථෙරො පන තං ''පඤ්ඤපෙත්වා ගච්ඡාහී''ති වත්වා භොජනසාලතො නික්ඛමිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡති, පාදුද්ධාරෙන කාරෙතබ්බො . සචෙ තත්ථෙව ගන්ත්වා නිසීදති, පුරිමනයෙනෙව චස්ස ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ ආපත්ති. සචෙ පන ථෙරො සාමණෙරං ආණාපෙති, සාමණෙරෙ තත්ථ මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා නිසින්නෙපි භොජනසාලතො අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්තො පාදුද්ධාරෙන කාරෙතබ්බො. ගන්ත්වා නිසින්නො පුන ගමනකාලෙ ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ ආපත්තියා කාරෙතබ්බො. සචෙ පන ආණාපෙන්තො ''මඤ්චපීඨං පඤ්ඤපෙත්වා තත්ථෙව නිසීදා''ති ආණාපෙති, යත්‍රිච්ඡති, තත්‍ර ගන්ත්වා ආගන්තුං ලභති. සයං පන පාකතිකං අකත්වා ගච්ඡන්තස්ස ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ පාචිත්තියං. අන්තරසන්නිපාතෙ මඤ්චපීඨාදීනි පඤ්ඤපෙත්වා නිසින්නෙහි ගමනකාලෙ ආරාමිකානං ''ඉදං පටිසාමෙථා''ති වත්තබ්බං, අවත්වා ගච්ඡන්තානං ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ ආපත්ති.

87. මහාධම්මස්සවනං නාම හොති, තත්ථ උපොසථාගාරතොපි භොජනසාලතොපි ආහරිත්වා මඤ්චපීඨානි පඤ්ඤපෙන්ති, ආවාසිකානංයෙව පලිබොධො. සචෙ ආගන්තුකා ''ඉදං අම්හාකං උපජ්ඣායස්ස, ඉදං ආචරියස්සා''ති ගණ්හන්ති, තතො පට්ඨාය තෙසං පලිබොධො. ගමනකාලෙ පාකතිකං අකත්වා ලෙඩ්ඩුපාතං අතික්කමන්තානං ආපත්ති. **මහාපච්චරියං** පන වුත්තං ''යාව අඤ්ඤෙ න නිසීදන්ති, තාව යෙහි පඤ්ඤත්තං, තෙසං භාරො, අඤ්ඤෙසු ආගන්ත්වා නිසින්නෙසු නිසින්නකානං භාරො. සචෙ තෙ අනුද්ධරිත්වා වා අනුද්ධරාපෙත්වා වා ගච්ඡන්ති, දුක්කටං. කස්මා? අනාණත්තියා පඤ්ඤපිතත්තා''ති. ධම්මාසනෙ පඤ්ඤත්තෙ යාව උස්සාරකො වා ධම්මකථිකො වා නාගච්ඡති, තාව පඤ්ඤාපකානං පලිබොධො. තස්මිං ආගන්ත්වා නිසින්නෙ තස්ස පලිබොධො. සකලං අහොරත්තං ධම්මස්සවනං හොති, අඤ්ඤො උස්සාරකො වා ධම්මකථිකො වා උට්ඨාති, අඤ්ඤො නිසීදති, යො යො ආගන්ත්වා නිසීදති, තස්ස තස්සෙව භාරො. උට්ඨහන්තෙන පන ''ඉදමාසනං තුම්හාකං භාරො''ති වත්වා ගන්තබ්බං. සචෙපි ඉතරස්මිං අනාගතෙ පඨමං නිසින්නො උට්ඨාය ගච්ඡති, තස්මිඤ්ච අන්තොඋපචාරට්ඨෙයෙව ඉතරො ආගන්ත්වා නිසීදති, උට්ඨාය ගතො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො. සචෙ පන ඉතරස්මිං අනාගතෙයෙව පඨමං නිසින්නො උට්ඨායාසනා ලෙඩ්ඩුපාතං අතික්කමති, ආපත්තියා කාරෙතබ්බො. ''සබ්බත්ථ ලෙඩ්ඩුපාතාතික්කමෙ පඨමපාදෙ දුක්කටං, දුතියපාදෙ පාචිත්තිය''න්ති අයං නයො **මහාපච්චරියං** වුත්තොති.

88. සචෙ පන වුත්තප්පකාරසෙනාසනතො අඤ්ඤං සඞ්ඝිකං චිමිලිකං වා උත්තරත්ථරණං වා භූමත්ථරණං වා තට්ටිකං වා චම්මඛණ්ඩං වා පාදපුඤ්ඡනිං වා ඵලකපීඨං වා අජ්ඣොකාසෙ සන්ථරිත්වා වා සන්ථරාපෙත්වා වා තං පක්කමන්තො නෙව උද්ධරති න උද්ධරාපෙති අනාපුච්ඡං වා ගච්ඡති, දුක්කටං. ආධාරකං පත්තපිධානකං පාදකඨලිකං තාලවණ්ටං බීජනිපත්තකං යං කිඤ්චි දාරුභණ්ඩං අන්තමසො පානීයඋළුඞ්කං පානීයසඞ්ඛං අජ්ඣොකාසෙ නික්ඛිපිත්වා ගච්ඡන්තස්සපි දුක්කටං. අජ්ඣොකාසෙ රජනං පචිත්වා රජනභාජනං රජනඋළුඞ්කො රජනදොණිකාති සබ්බං අග්ගිසාලාය පටිසාමෙතබ්බං. සචෙ අග්ගිසාලා නත්ථි, අනොවස්සකෙ පබ්භාරෙ නික්ඛිපිතබ්බං. තස්මිම්පි අසති යත්ථ ඔලොකෙන්තා භික්ඛූ පස්සන්ති, තාදිසෙ ඨානෙ ඨපෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. අඤ්ඤපුග්ගලිකෙ පන මඤ්චපීඨාදිසෙනාසනෙපි දුක්කටමෙව. එත්ථ පන ''යස්මිං විස්සාසග්ගාහො න රුහති, තස්ස සන්තකෙ දුක්කටං. යස්මිං පන විස්සාසග්ගාහො රුහති, තස්ස සන්තකං අත්තනො පුග්ගලිකමෙව හොතී''ති **මහාපච්චරියාදීසු** වුත්තං. අත්තනො පුග්ගලිකෙ පන අනාපත්තියෙව. යො භික්ඛු වා සාමණෙරො වා ආරාමිකො වා ලජ්ජී හොති, අත්තනො පලිබොධං විය මඤ්ඤති, තථාරූපං අනාපුච්ඡිත්වා ගච්ඡන්තස්සපි අනාපත්ති. යො පන ආතපෙ ඔතාපෙන්තො ''ආගන්ත්වා උද්ධරිස්සාමී''ති ගච්ඡති, තස්සපි අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

මඤ්චපීඨාදිසඞ්ඝිකසෙනාසනෙසු

පටිපජ්ජිතබ්බවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

18. කාලිකවිනිච්ඡයකථා

89. **කාලිකානිපි චත්තාරීති** එත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 255-256) යාවකාලිකං යාමකාලිකං සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකන්ති ඉමානි චත්තාරි කාලිකානි වෙදිතබ්බානි. තත්ථ පුරෙභත්තං පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං යං කිඤ්චි ඛාදනියභොජනීයං යාව මජ්ඣන්හිකසඞ්ඛාතො කාලො, තාව පරිභුඤ්ජිතබ්බතො **යාවකාලිකං**. සද්ධිං අනුලොමපානෙහි අට්ඨවිධං පානං යාව රත්තියා පච්ඡිමයාමසඞ්ඛාතො යාමො, තාව පරිභුඤ්ජිතබ්බතො යාමො කාලො අස්සාති **යාමකාලිකං**. සප්පිආදි පඤ්චවිධං භෙසජ්ජං පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං නිධෙතබ්බතො සත්තාහො කාලො අස්සාති **සත්තාහකාලිකං**. ඨපෙත්වා උදකං අවසෙසං සබ්බම්පි පටිග්ගහිතං යාවජීවං පරිහරිත්වා සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජිතබ්බතො **යාවජීවිකන්**ති වුච්චති.

90. තත්ථ යාවකාලිකෙසු **භොජනීයං** නාම ඔදනො කුම්මාසො සත්තු මච්ඡො මංසන්ති. පඤ්ච භොජනානි යාමකාලිකං සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං **ඛාදනීයං** නාම. එත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 248-9) පන යං තාව සක්ඛලිමොදකාදි පුබ්බණ්ණාපරණ්ණමයං ඛාදනීයං, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි. යම්පි වනමූලාදිප්පභෙදං ආමිසගතිකං හොති. සෙය්‍යථිදං – මූලඛාදනීයං කන්දඛාදනීයං මුළාලඛාදනීයං මත්ථකඛාදනීයං ඛන්ධඛාදනීයං තචඛාදනීයං පත්තඛාදනීයං පුප්ඵඛාදනීයං ඵලඛාදනීයං අට්ඨිඛාදනීයං පිට්ඨඛාදනීයං නිය්‍යාසඛාදනීයන්ති, ඉදම්පි ඛාදනීයසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති.

තත්ථ පන ආමිසගතිකසල්ලක්ඛණත්ථං ඉදං මුඛමත්තනිදස්සනං – **මූලඛාදනීයෙ** තාව මූලකමූලං ඛාරකමූලං චච්චුමූලං තම්බකමූලං තණ්ඩුලෙය්‍යකමූලං වත්ථුලෙය්‍යකමූලං වජකලිමූලං ජජ්ඣරිමූලන්ති එවමාදීනි සූපෙය්‍යපණ්ණමූලානි ආමිසගතිකානි. එත්ථ ච වජකලිමූලෙ ජරට්ඨං ඡින්දිත්වා ඡඩ්ඩෙන්ති, තං යාවජීවිකං හොති. අඤ්ඤම්පි එවරූපං එතෙනෙව නයෙන වෙදිතබ්බං. මූලකඛාරකජජ්ඣරිමූලානං පන ජරට්ඨානිපි ආමිසගතිකානෙවාති වුත්තං. යානි පන පාළියං –

> ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මූලානි භෙසජ්ජානි හලිද්දිං සිඞ්ගිවෙරං වචං වචත්තං අතිවිසං කටුකරොහිණිං උසීරං භද්දමුත්තකං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලානි භෙසජ්ජානි නෙව ඛාදනීයෙ ඛාදනීයත්ථං ඵරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං ඵරන්තී’’ති (මහාව. 263) –

වුත්තානි, තානි යාවජීවිකානි. තෙසං චූළපඤ්චමූලං මහාපඤ්චමූලන්තිආදිනා නයෙන ගණියමානානං ගණනාය අන්තො නත්ථි, ඛාදනීයත්ථඤ්ච භොජනීයත්ථඤ්ච අඵරණභාවොයෙව පනෙතෙසං ලක්ඛණං. තස්මා යං කිඤ්චි මූලං තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරති, තං යාවකාලිකං, ඉතරං යාවජීවිකන්ති වෙදිතබ්බං . සුබහුං වත්වාපි හි ඉමස්මිංයෙව ලක්ඛණෙ ඨාතබ්බං. නාමසඤ්ඤාසු පන වුච්චමානාසු තං තං නාමං අජානන්තානං සම්මොහොයෙව හොති, තස්මා නාමසඤ්ඤාය ආදරං අකත්වා ලක්ඛණමෙව දස්සිතං. යථා ච මූලෙ, එවං කන්දාදීසුපි ලක්ඛණං දස්සයිස්සාම, තස්සෙව වසෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. යඤ්ච තං පාළියං හලිද්දාදි අට්ඨවිධං වුත්තං, තස්ස ඛන්ධතචපුප්ඵඵලාදි සබ්බං යාවජීවිකන්ති වුත්තං.

කන්දඛාදනීයෙ දුවිධො කන්දො දීඝො ච භිසකිංසුකකන්දාදි, වට්ටො ච උප්පලකසෙරුකකන්දාදි, යං ගණ්ඨිතිපි වදන්ති. තත්ථ සබ්බෙසං කන්දානං ජිණ්ණජරට්ඨට්ඨානඤ්ච ඡල්ලි ච සුඛුමමූලානි ච යාවජීවිකානි, තරුණො පන සුඛඛාදනීයො සාලකල්‍යාණිපොතකකන්දො කිංසුකපොතකකන්දො අම්බාටකකන්දො කෙතකකන්දො මාලුවකන්දො භිසසඞ්ඛාතො පදුමපුණ්ඩරීකකන්දො පිණ්ඩාලුමසාලුආදයො ච ඛීරවල්ලිකන්දො ආලුවකන්දො සිග්ගුකන්දො තාලකන්දො නීලුප්පලරත්තුප්පලකුමුදසොගන්ධිකානං කන්දා කදලිකන්දො වෙළුකන්දො කසෙරුකකන්දොති එවමාදයො තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථඤ්ච භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකකන්දා යාවකාලිකා. ඛීරවල්ලිකන්දො අධොතො යාවජීවිකො, ධොතො යාවකාලිකො. ඛීරකාකොලිජීවිකඋසභකලසුණාදිකන්දා පන යාවජීවිකා. තෙ පාළියං ‘‘යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලානි භෙසජ්ජානී’’ති එවං (මහාව. 263) මූලභෙසජ්ජසඞ්ගහෙනෙව සඞ්ගහිතා.

මුළාලඛාදනීයෙ පදුමමුළාලං පුණ්ඩරීකමුළාලං මූලසදිසංයෙව. එරකමුළාලං කන්දුලමුළාලන්ති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකමුළාලං යාවකාලිකං, හලිද්දිසිඞ්ගිවෙරමකචිචතුරස්සවල්ලිකෙතකතාලහින්තාලකුන්තාලනාළිකෙරපූගරුක්ඛාදිමුළාලං පන යාවජීවිකං. තං සබ්බම්පි පාළියං ‘‘යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි මූලානි භෙසජ්ජානී’’ති එවං මූලභෙසජ්ජසඞ්ගහෙනෙව සඞ්ගහිතං.

මත්ථකඛාදනීයෙ තාලහින්තාලකුන්තාලකෙතකනාළිකෙරපූගරුක්ඛඛජ්ජූරිවෙත්තඑරකකදලීනං කළීරසඞ්ඛාතා මත්ථකා, වෙණුකළීරො නළකළීරො උච්ඡුකළීරො මූලකකළීරො සාසපකළීරො සතාවරිකළීරො සත්තන්නං ධඤ්ඤානං කළීරාති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකො රුක්ඛවල්ලිආදීනං මත්ථකො යාවකාලිකො, හලිද්දිසිඞ්ගිවෙරවචමකචිලසුණානං කළීරා, තාලහින්තාලකුන්තාලනාළිකෙරකළීරානඤ්ච ඡින්දිත්වා පාතිතො ජරට්ඨබුන්දො යාවජීවිකො.

ඛන්ධඛාදනීයෙ අන්තොපථවීගතො සාලකල්‍යාණීඛන්ධො උච්ඡුඛන්ධො නීලුප්පලරත්තුප්පලකුමුදසොගන්ධිකානං දණ්ඩකඛන්ධාති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකො ඛන්ධො යාවකාලිකො, උප්පලජාතීනං පණ්ණදණ්ඩකො පදුමජාතීනං සබ්බොපි දණ්ඩකො කරවින්දදණ්ඩාදයො ච අවසෙසසබ්බඛන්ධා යාවජීවිකා.

තචඛාදනීයෙ උච්ඡුතචොව එකො යාවකාලිකො, සොපි සරසො, සෙසො සබ්බො යාවජීවිකො. තෙසං පන මත්ථකඛන්ධතචානං තිණ්ණම්පි පාළියං කසාවභෙසජ්ජෙන සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. වුත්තඤ්හෙතං –

> ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කසාවානි භෙසජ්ජානි නිම්බකසාවං කුටජකසාවං පටොලකසාවං ඵග්ගවකසාවං නත්තමාලකසාවං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි කසාවානි භෙසජ්ජානි නෙව ඛාදනීයෙ ඛාදනීයත්ථං ඵරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං ඵරන්තී’’ති (මහාව. 263).

එත්ථ හි එතෙසම්පි සඞ්ගහො සිජ්ඣති. වුත්තකසාවානි ච සබ්බකප්පියානීති වෙදිතබ්බානි.

පත්තඛාදනීයෙ මූලකං ඛාරකො චච්චු තම්බකො තණ්ඩුලෙය්‍යකො පපුන්නාගො වත්ථුලෙය්‍යකො වජකලි ජජ්ඣරි සෙල්ලු සිග්ගු කාසමද්දකො උම්මාචීනමුග්ගො මාසො රාජමාසො ඨපෙත්වා මහානිප්ඵාවං අවසෙසනිප්ඵාවො අග්ගිමන්ථො සුනිසන්නකො සෙතවරණො නාළිකා භූමියං ජාතලොණීති එතෙසං පත්තානි, අඤ්ඤානි ච එවරූපානි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථඤ්ච භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකානි පත්තානි එකංසෙන යාවකාලිකානි , යා පනඤ්ඤා මහානබපිට්ඨිමත්තපණ්ණා ලොණිරුක්ඛෙ ච ගච්ඡෙ ච ආරොහති, තස්සා පත්තං යාවජීවිකං. බ්‍රහ්මිපත්තඤ්ච යාවකාලිකන්ති දීපවාසිනො වදන්ති. අම්බපල්ලවං යාවකාලිකං, අසොකපල්ලවං පන යාවජීවිකං. යානි චඤ්ඤානි පාළියං –

> ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පණ්ණානි භෙසජ්ජානි නිම්බපණ්ණං කුටජපණ්ණං පටොලපණ්ණං සුලසිපණ්ණං කප්පාසපණ්ණං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි පණ්ණානි භෙසජ්ජානි නෙව ඛාදනීයෙ ඛාදනීයත්ථං ඵරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං ඵරන්තී’’ති (මහාව. 263) –

වුත්තානි, තානි යාවජීවිකානි. න කෙවලඤ්ච පණ්ණානි, තෙසං පුප්ඵඵලානිපි. යාවජීවිකපණ්ණානං පන එග්ගවපණ්ණං අජ්ජුකපණ්ණං ඵණිජ්ජකපණ්ණං තම්බූලපණ්ණං පදුමිනිපණ්ණන්ති එවං ගණනවසෙන අන්තො නත්ථි.

පුප්ඵඛාදනීයෙ මූලකපුප්ඵං ඛාරකපුප්ඵං චච්චුපුප්ඵං තම්බකපුප්ඵං වජකලිපුප්ඵං ජජ්ඣරිපුප්ඵං චූළනිප්ඵාවපුප්ඵං මහානිප්ඵාවපුප්ඵං කසෙරුකපුප්ඵං නාළිකෙරතාලකෙතකානං තරුණපුප්ඵානි සෙතවරණපුප්ඵං සිග්ගුපුප්ඵං උප්පලපදුමජාතිකානං පුප්ඵානං කණ්ණිකාමත්තං අගන්ධිපුප්ඵං කරීරපුප්ඵං ජීවන්තී පුප්ඵන්ති එවමාදි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණපුප්ඵං යාවකාලිකං, අසොකබකුලකුය්‍යකපුන්නාගචම්පකජාතිකරවීරකණිකාරකුන්දනවමාලිකමල්ලිකාදීනං පන පුප්ඵං යාවජීවිකං, තස්ස ගණනාය අන්තො නත්ථි. පාළියං පනස්ස කසාවභෙසජ්ජෙන සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො.

ඵලඛාදනීයෙ

පනසලබුජතාලනාළිකෙරඅම්බජම්බුඅම්බාටකතින්තිණිකමාතුලුඞ්ගකපිත්ථලාබුකුම්භණ්ඩපුස්සඵලතිම්බරූසකතිපුසවාතිඞ්ගණචොචමොචමධුකාදීනං ඵලානි, යානි ලොකෙ තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරන්ති, සබ්බානි තානි යාවකාලිකානි, නාමගණනවසෙන තෙසං න සක්කා පරියන්තං දස්සෙතුං. යානි පන පාළියං –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඵලානි භෙසජ්ජානි බිලඞ්ගං පිප්පලිං මරිචං හරීතකං විභීතකං ආමලකං ගොට්ඨඵලං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ඵලානි භෙසජ්ජානි නෙව ඛාදනීයෙ ඛාදනීයත්ථං ඵරන්ති, න භොජනීයෙ භොජනීයත්ථං ඵරන්තී”ති (මහාව. 263) –

වුත්තානි , තානි යාවජීවිකානි. තෙසම්පි අපරිපක්කානි අච්ඡිවබිම්බවරණකෙතකකාස්මරීආදීනං ඵලානි ජාතිඵලං කටුකඵලං එළා තක්කොලන්ති එවං නාමවසෙන න සක්කා පරියන්තං දස්සෙතුං.

අට්ඨිඛාදනීයෙ ලබුජට්ඨි පනසට්ඨි අම්බාටකට්ඨි සාලට්ඨි ඛජ්ජූරිකෙතකතිම්බරූසකානං තරුණඵලට්ඨි තින්තිණිකට්ඨි බිම්බඵලට්ඨි උප්පලපදුමජාතීනං පොක්ඛරට්ඨීති එවමාදීනි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු මනුස්සානං පකතිආහාරවසෙන ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකානි අට්ඨීනි යාවකාලිකානි, මධුකට්ඨි පුන්නාගට්ඨි හරීතකාදීනං අට්ඨීනි සිද්ධත්ථකට්ඨි රාජිකට්ඨීති එවමාදීනි අට්ඨීනි යාවජීවිකානි. තෙසං පාළියං ඵලභෙසජ්ජෙනෙව සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො.

පිට්ඨඛාදනීයෙ සත්තන්නං තාව ධඤ්ඤානං ධඤ්ඤානුලොමානං අපරණ්ණානඤ්ච පිට්ඨං පනසපිට්ඨං ලබුජපිට්ඨං අම්බාටකපිට්ඨං සාලපිට්ඨං ධොතකතාලපිට්ඨං ඛීරවල්ලිපිට්ඨඤ්චාති එවමාදීනි තෙසු තෙසු ජනපදෙසු පකතිආහාරවසෙන මනුස්සානං ඛාදනීයත්ථං භොජනීයත්ථඤ්ච ඵරණකානි පිට්ඨානි යාවකාලිකානි, අධොතකං තාලපිට්ඨං ඛීරවල්ලිපිට්ඨං අස්සගන්ධාදිපිට්ඨානි ච යාවජීවිකානි. තෙසං පාළියං කසාවෙහි මූලඵලෙහි ච සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො.

නිය්‍යාසඛාදනීයෙ – එකො උච්ඡුනිය්‍යාසොව සත්තාහකාලිකො, සෙසා –

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ජතූනි භෙසජ්ජානි හිඞ්ගුං හිඞ්ගුජතුං හිඞ්ගුසිපාටිකං තකං තකපත්තිං තකපණ්ණිං සජ්ජුලසං, යානි වා පනඤ්ඤානිපි අත්ථි ජතූනි භෙසජ්ජානී”ති (මහාව. 263) –

එවං පාළියං වුත්තා නිය්‍යාසා යාවජීවිකා. තත්ථ යෙවාපනකවසෙන සඞ්ගහිතානං අම්බනිය්‍යාසො කණිකාරනිය්‍යාසොති එවං නාමවසෙන න සක්කා පරියන්තං දස්සෙතුං. එවං ඉමෙසු මූලඛාදනීයාදීසු යං කිඤ්චි යාවකාලිකං, සබ්බම්පි ඉමස්මිං අත්ථෙ අවසෙසං ඛාදනීයං නාමාති සඞ්ගහිතං.

91. යාමකාලිකෙසු පන **අට්ඨ පානානි** නාම අම්බපානං ජම්බුපානං චොචපානං මොචපානං මධුකපානං මුද්දිකපානං සාලූකපානං ඵාරුසකපානන්ති ඉමානි අට්ඨ පානානි. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 300) **අම්බපානන්ති** ආමෙහි වා පක්කෙහි වා අම්බෙහි කතපානං. තත්ථ ආමෙහි කරොන්තෙන අම්බතරුණානි භින්දිත්වා උදකෙ පක්ඛිපිත්වා ආතපෙ ආදිච්චපාකෙන පචිත්වා පරිස්සාවෙත්වා තදහුපටිග්ගහිතකෙහි මධුසක්කරකප්පූරාදීහි යොජෙත්වා කාතබ්බං, එවං කතං පුරෙභත්තමෙව කප්පති. අනුපසම්පන්නෙහි කතං ලභිත්වා පන පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසපරිභොගෙනපි වට්ටති, පච්ඡාභත්තං නිරාමිසපරිභොගෙන යාව අරුණුග්ගමනා වට්ටති. එස නයො සබ්බපානෙසු. **ජම්බුපානන්ති** ජම්බුඵලෙහි කතපානං. **චොචපානන්ති** අට්ඨිකකදලිඵලෙහි කතපානං. **මොචපානන්ති** අනට්ඨිකෙහි කදලිඵලෙහි කතපානං. **මධුකපානන්ති** මධුකානං ජාතිරසෙන කතපානං. තං පන උදකසම්භින්නං වට්ටති, සුද්ධං න වට්ටති. **මුද්දිකපානන්ති** මුද්දිකා උදකෙ මද්දිත්වා අම්බපානං විය කතපානං. **සාලූකපානන්ති** රත්තුප්පලනීලුප්පලාදීනං සාලූකෙ මද්දිත්වා කතපානං. **ඵාරුසකපානන්ති** ඵාරුසකඵලෙහි අම්බපානං විය කතපානං. ඉමානි අට්ඨ පානානි සීතානිපි ආදිච්චපාකානිපි වට්ටන්ති, අග්ගිපාකානි න වට්ටන්ති.

අවසෙසානි වෙත්තතින්තිණිකමාතුලුඞ්ගකපිත්ථකොසම්බකරමන්දාදිඛුද්දකඵලපානානි අට්ඨපානගතිකානෙව. තානි කිඤ්චාපි පාළියං න වුත්තානි, අථ ඛො කප්පියං අනුලොමෙන්ති, තස්මා කප්පන්ති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං ඵලරසං ඨපෙත්වා ධඤ්ඤඵලරස”න්ති (මහාව. අට්ඨ. 300) වුත්තත්තා ඨපෙත්වා සානුලොමධඤ්ඤඵලරසං අඤ්ඤං ඵලපානං නාම අකප්පියං නත්ථි, සබ්බං යාමකාලිකමෙව. තත්ථ **සානුලොමධඤ්ඤඵලරසො** නාම සත්තන්නඤ්චෙව ධඤ්ඤානං තාලනාළිකෙරපනසලබුජඅලාබුකුම්භණ්ඩපුස්සඵලතිපුසඵලඑළාලුකාති නවන්නඤ්ච මහාඵලානං සබ්බෙසඤ්ච පුබ්බණ්ණාපරණ්ණානං අනුලොමධඤ්ඤානං රසො යාවකාලිකො, තස්මා පච්ඡාභත්තං න වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං පත්තරසං ඨපෙත්වා ඩාකරස”න්ති (මහාව. 300) වුත්තත්තා පක්කඩාකරසං ඨපෙත්වා යාවකාලිකපත්තානම්පි සීතොදකෙන මද්දිත්වා කතරසො වා ආදිච්චපාකො වා වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං පුප්ඵරසං ඨපෙත්වා මධුකපුප්ඵරස”න්ති වුත්තත්තා මධුකපුප්ඵරසං ඨපෙත්වා සබ්බොපි පුප්ඵරසො වට්ටති.

92. සත්තාහකාලිකං නාම සප්පි නවනීතං තෙලං මධු ඵාණිතන්ති ඉමානි පඤ්ච භෙසජ්ජානි. තත්ථ **සප්පි** නාම ගොසප්පි වා අජිකාසප්පි වා මහිංසසප්පි වා යෙසං මංසං කප්පති, තෙසං සප්පි. **නවනීතං** නාම තෙසංයෙව නවනීතං. **තෙලං** නාම තිලතෙලං සාසපතෙලං මධුකතෙලං එරණ්ඩතෙලං වසාතෙලං. **මධු** නාම මක්ඛිකාමධු. **ඵාණිතං** නාම උච්ඡුම්හා නිබ්බත්තං (පචි. 260). යාවජීවිකං පන හෙට්ඨා යාවකාලිකෙ මූලඛාදනීයාදීසු වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

93. තත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 256) අරුණොදයෙ පටිග්ගහිතං යාවකාලිකං සතක්ඛත්තුම්පි නිදහිත්වා යාව කාලො නාතික්කමති, තාව පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, යාමකාලිකං එකං අහොරත්තං, සත්තාහකාලිකං සත්තරත්තං, ඉතරං සති පච්චයෙ යාවජීවම්පි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. පටිග්ගහෙත්වා එකරත්තං වීතිනාමිතං පන යං කිඤ්චි යාවකාලිකං වා යාමකාලිකං වා අජ්ඣොහරිතුකාමතාය ගණ්හන්තස්ස පටිග්ගහණෙ තාව දුක්කටං, අජ්ඣොහරතො පන එකමෙකස්මිං අජ්ඣොහාරෙ සන්නිධිපච්චයා පාචිත්තියං. සචෙපි පත්තො දුද්ධොතො හොති, යං අඞ්ගුලියා ඝංසන්තස්ස ලෙඛා පඤ්ඤායති, ගණ්ඨිකපත්තස්ස වා ගණ්ඨිකන්තරෙ ස්නෙහො පවිට්ඨො හොති, සො උණ්හෙ ඔතාපෙන්තස්ස පග්ඝරති, උණ්හයාගුයා වා ගහිතාය සන්දිස්සති, තාදිසෙ පත්තෙපි පුනදිවසෙ භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං, තස්මා පත්තං ධොවිත්වා පුන තත්ථ අච්ඡොදකං වා ආසිඤ්චිත්වා අඞ්ගුලියා වා ඝංසිත්වා නිස්නෙහභාවො ජානිතබ්බො. සචෙ හි උදකෙ වා ස්නෙහභාවො, පත්තෙ වා අඞ්ගුලිලෙඛා පඤ්ඤායති, දුද්ධොතො හොති, තෙලවණ්ණපත්තෙ පන අඞ්ගුලිලෙඛා පඤ්ඤායති, සා අබ්බොහාරිකා. යම්පි භික්ඛූ නිරපෙක්ඛා සාමණෙරානං පරිච්චජන්ති, තඤ්චෙ සාමණෙරා

නිදහිත්වා දෙන්ති, සබ්බං වට්ටති. සයං පටිග්ගහෙත්වා අපරිච්චත්තමෙව හි දුතියදිවසෙ න වට්ටති. තතො හි එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොහරතො පාචිත්තියමෙව. අකප්පියමංසෙසු මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයෙන සද්ධිං පාචිත්තියං, අවසෙසෙසු දුක්කටෙන සද්ධිං.

යාමකාලිකං සති පච්චයෙ අජ්ඣොහරතො පාචිත්තියං, ආහාරත්ථාය අජ්ඣොහරතො දුක්කටෙන සද්ධිං පාචිත්තියං. සචෙ පවාරිතො හුත්වා අනතිරිත්තකතං අජ්ඣොහරති, පකතිආමිසෙ ද්වෙ පාචිත්තියානි, මනුස්සමංසෙ ථුල්ලච්චයෙන සද්ධිං ද්වෙ, සෙසඅකප්පියමංසෙ දුක්කටෙන සද්ධිං. යාමකාලිකං සති පච්චයෙ සාමිසෙන මුඛෙන අජ්ඣොහරතො ද්වෙ, නිරාමිසෙන එකමෙව. ආහාරත්ථාය අජ්ඣොහරතො විකප්පද්වයෙපි දුක්කටං වඩ්ඪති. සචෙ විකාලෙ අජ්ඣොහරති, පකතිභොජනෙ සන්නිධිපච්චයා ච විකාලභොජනපච්චයා ච ද්වෙ පාචිත්තියානි, අකප්පියමංසෙ ථුල්ලච්චයං දුක්කටඤ්ච වඩ්ඪති. යාමකාලිකෙ විකාලපච්චයා අනාපත්ති. අනතිරිත්තපච්චයා පන විකාලෙ සබ්බවිකප්පෙසු අනාපත්ති.

සත්තාහකාලිකං පන යාවජීවිකඤ්ච ආහාරත්ථාය පටිග්ගණ්හතො පටිග්ගණ්හනපච්චයා තාව දුක්කටං, අජ්ඣොහරතො පන සචෙ නිරාමිසං හොති, අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං. අථ ආමිසසංසට්ඨං පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතං හොති, යථාවත්ථුකං පාචිත්තියමෙව.

94. සත්තාහකාලිකෙසු පන සප්පිආදීසු අයං විනිච්ඡයො (පාරා. අට්ඨ. 2.622) – **සප්පි** තාව පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං තදහුපුරෙභත්තං සාමිසම්පි නිරාමිසම්පි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසං පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සත්තාහාතික්කමෙ සචෙ එකභාජනෙ ඨපිතං, එකං නිස්සග්ගියං. සචෙ බහුසු, වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියානි. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතං නිරාමිසමෙව වට්ටති, පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා උග්ගහිතකං කත්වා නික්ඛිත්තං අජ්ඣොහරිතුං න වට්ටති, අබ්භඤ්ජනාදීසු උපනෙතබ්බං. සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති අනජ්ඣොහරණීයතං ආපන්නත්තා. සචෙ අනුපසම්පන්නො පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතනවනීතෙන සප්පිං කත්වා දෙති, පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, සචෙ සයං කරොති, සත්තාහම්පි නිරාමිසමෙව වට්ටති. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතනවනීතෙන යෙන කෙනචි කතසප්පි සත්තාහම්පි නිරාමිසමෙව වට්ටති, උග්ගහිතකෙන කතෙ පුබ්බෙ වුත්තසුද්ධසප්පිනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතඛීරෙන වා දධිනා වා කතසප්පි අනුපසම්පන්නෙන කතං සාමිසම්පි තදහුපුරෙභත්තං වට්ටති, සයංකතං නිරාමිසමෙව වට්ටති.

95. **නවනීතං** තාපෙන්තස්ස හි සාමංපාකො න හොති, සාමංපක්කෙන පන තෙන සද්ධිං ආමිසං න වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය ච න වට්ටතියෙව. සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති සවත්ථුකස්ස පටිග්ගහිතත්තා. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතකෙහි කතං පන අබ්භඤ්ජනාදීසු උපනෙතබ්බං. පුරෙභත්තම්පි ච උග්ගහිතකෙහි කතං, උභයෙසම්පි සත්තාහාතික්කමෙ අනාපත්ති. එස නයො අකප්පියමංසසප්පිම්හි. අයං පන විසෙසො – යත්ථ පාළියං ආගතසප්පිනා නිස්සග්ගියං, තත්ථ ඉමිනා දුක්කටං. **අන්ධකට්ඨකථායං** කාරණපතිරූපකං වත්වා මනුස්සසප්පි ච නවනීතඤ්ච පටික්ඛිත්තං, තං දුප්පටික්ඛිත්තං **සබ්බඅට්ඨකථාසු** අනුඤ්ඤාතත්තා. පරතො චස්ස විනිච්ඡයොපි ආගච්ඡිස්සති. පාළියං ආගතනවනීතම්පි පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං තදහුපුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය නිරාමිසමෙව. සත්තාහාතික්කමෙ නානාභාජනෙසු ඨපිතෙ භාජනගණනාය, එකභාජනෙපි අමිස්සෙත්වා පිණ්ඩපිණ්ඩවසෙන ඨපිතෙ පිණ්ඩගණනාය නිස්සග්ගියානි. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතං සප්පිනයෙන වෙදිතබ්බං. එත්ථ පන දධිගුළිකායොපි තක්කබින්දූනිපි හොන්ති, තස්මා ධොතං වට්ටතීති උපඩ්ඪත්ථෙරා ආහංසු. මහාසිවත්ථෙරො පන ''භගවතා අනුඤ්ඤාතකාලතො පට්ඨාය තක්කතො උද්ධටමත්තමෙව ඛාදිංසූ''ති ආහ. තස්මා නවනීතං පරිභුඤ්ජන්තෙන ධොවිත්වා දධිතක්කමක්ඛිකාකිපිල්ලිකාදීනි අපනෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පචිත්වා සප්පිං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුකාමෙන අධොතම්පි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. යං තත්ථ දධිගතං වා තක්කගතං වා, තං ඛයං ගමිස්සති. එත්තාවතා හි සවත්ථුකපටිග්ගහිතං නාම න හොතීති අයමෙත්ථ අධිප්පායො. ආමිසෙන සද්ධිං පක්කත්තා පන තස්මිම්පි කුක්කුච්චායන්ති කුක්කුච්චකා. ඉදානි උග්ගහෙත්වා ඨපිතනවනීතෙ ච පුරෙභත්තං ඛීරදධීනි පටිග්ගහෙත්වා කතනවනීතෙ ච පච්ඡාභත්තං තානි පටිග්ගහෙත්වා කතනවනීතෙ ච උග්ගහිතකෙහි කතනවනීතෙ ච අකප්පියමංසනවනීතෙ ච සබ්බො ආපත්තානාපත්තිපරිභොගාපරිභොගනයො සප්පිම්හි වුත්තක්කමෙනෙව ගහෙතබ්බො. තෙලභික්ඛාය පවිට්ඨානං පන භික්ඛූනං තත්ථෙව සප්පිම්පි නවනීතම්පි පක්කතෙලම්පි අපක්කතෙලම්පි ආකිරන්ති. තත්ථ තක්කදධිබින්දූනිපි භත්තසිත්ථානිපි තණ්ඩුලකණාපි මක්ඛිකාදයොපි හොන්ති, ආදිච්චපාකං කත්වා පරිස්සාවෙත්වා ගහිතං සත්තාහකාලිකං හොති. පටිග්ගහෙත්වා ච ඨපිතභෙසජ්ජෙහි සද්ධිං පචිත්වා නත්ථුපානම්පි කාතුං වට්ටති. සචෙ වද්දලිසමයෙ ලජ්ජී සාමණෙරො යථා තත්ථ පතිතතණ්ඩුලකණාදයො න පච්චන්ති, එවං අග්ගිම්හි විලීයාපෙත්වා පරිස්සාවෙත්වා පුන පචිත්වා දෙති, පුරිමනයෙනෙව සත්තාහං වට්ටති.

96. **තෙලෙසු** තිලතෙලං තාව පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය නිරාමිසමෙව වට්ටති. සත්තාහාතික්කමෙ තස්ස භාජනගණනාය නිස්සග්ගියභාවො වෙදිතබ්බො. පච්ඡාභත්තං පටිග්ගහිතං සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, උග්ගහිතකං කත්වා නික්ඛිත්තං අජ්ඣොහරිතුං න වට්ටති, සීසමක්ඛනාදීසු උපනෙතබ්බං, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. පුරෙභත්තං තිලෙ පටිග්ගහෙත්වා කතතෙලං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය අනජ්ඣොහරණීයං හොති, සීසමක්ඛනාදීසු උපනෙතබ්බං, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. පච්ඡාභත්තං තිලෙ පටිග්ගහෙත්වා කතතෙලං අනජ්ඣොහරණීයමෙව සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා. සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති, සීසමක්ඛනාදීසු උපනෙතබ්බං. පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා උග්ගහිතකතිලෙහි කතතෙලෙපි එසෙව නයො. පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතතිලෙ භජ්ජිත්වා වා තිලපිට්ඨං වා සෙදෙත්වා උණ්හොදකෙන වා තෙමෙත්වා කතතෙලං සචෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං, පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, අත්තනා කතං නිබ්බට්ටිතත්තා පුරෙභත්තං නිරාමිසං වට්ටති, සාමංපක්කත්තා සාමිසං න වට්ටති. සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා පන පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය උභයම්පි අනජ්ඣොහරණීයං, සීසමක්ඛනාදීසු උපනෙතබ්බං, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. යදි පන අප්පං උණ්හොදකං හොති අබ්භුක්කිරණමත්තං, අබ්බොහාරිකං හොති සාමංපාකගණනං න ගච්ඡති. සාසපතෙලාදීසුපි අවත්ථුකපටිග්ගහිතෙසු අවත්ථුකතිලතෙලෙ වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො.

සචෙ පන පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතානං සාසපාදීනං චුණ්ණෙහි ආදිච්චපාකෙන සක්කා තෙලං කාතුං, තං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය නිරාමිසමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ නිස්සග්ගියං. යස්මා පන සාසපමධුකචුණ්ණානි සෙදෙත්වා එරණ්ඩකට්ඨීනි ච භජ්ජිත්වා එව තෙලං කරොන්ති, තස්මා එතෙසං තෙලං අනුපසම්පන්නෙහි කතං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, වත්ථූනං යාවජීවිකත්තා පන සවත්ථුකපටිග්ගහණෙ දොසො නත්ථි. අත්තනා කතං සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං. උග්ගහිතකෙහි කතං අනජ්ඣොහරණීයං, බාහිරපරිභොගෙ වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. තෙලකරණත්ථාය සාසපමධුකඑරණ්ඩකට්ඨීනි පටිග්ගහෙත්වා කතතෙලං සත්තාහකාලිකං, දුතියදිවසෙ කතං ඡාහං වට්ටති, තතියදිවසෙ කතං පඤ්චාහං වට්ටති, චතුත්ථ, පඤ්චම, ඡට්ඨ, සත්තමදිවසෙ කතං තදහෙව වට්ටති. සචෙ යාව අරුණස්ස උග්ගමනා තිට්ඨති, නිස්සග්ගියං, අට්ඨමදිවසෙ කතං අනජ්ඣොහරණීයං, අනිස්සග්ගියත්තා පන බාහිරපරිභොගෙ වට්ටති. සචෙපි න කරොති, තෙලත්ථාය ගහිතසාසපාදීනං සත්තාහාතික්කමෙ දුක්කටමෙව. පාළියං පන අනාගතානි අඤ්ඤානිපි නාළිකෙරනිම්බකොසම්බකරමන්දාදීනං තෙලානි අත්ථි, තානි පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං අතික්කාමයතො දුක්කටං හොති. අයමෙතෙසු විසෙසො – සෙසං යාවකාලිකවත්ථුං යාවජීවිකවත්ථුඤ්ච සල්ලක්ඛෙත්වා සාමංපාකසවත්ථුකපුරෙභත්තපච්ඡාභත්තපටිග්ගහිතඋග්ගහිතවත්ථුවිධානං සබ්බං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

වසාතෙලං නාම ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්ච වසානි අච්ඡවසං මච්ඡවසං සුසුකාවසං සූකරවසං ගද්‍රභවස''න්ති (මහාව. 262) එවං අනුඤ්ඤාතවසානං තෙලං. එත්ථ ච ''අච්ඡවස''න්ති වචනෙන ඨපෙත්වා මනුස්සවසං සබ්බෙසං අකප්පියමංසානං වසා අනුඤ්ඤාතා. මච්ඡග්ගහණෙන ච සුසුකාපි ගහිතා හොන්ති, වාළමච්ඡත්තා පන විසුං වුත්තං. මච්ඡාදිග්ගහණෙන චෙත්ථ සබ්බෙසම්පි කප්පියමංසානං වසා අනුඤ්ඤාතා. මංසෙසු හි දස මනුස්සහත්ථිඅස්සසුනඛඅහිසීහබ්‍යග්ඝදීපිඅච්ඡතරච්ඡානං මංසානි අකප්පියානි, වසාසු එකා මනුස්සවසා. ඛීරාදීසු අකප්පියං නාම නත්ථි. අනුපසම්පන්නෙහි කතං නිබ්බට්ටිතං වසාතෙලං පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති. යං පන තත්ථ සුඛුමරජසදිසං මංසං වා න්හාරු වා අට්ඨි වා ලොහිතං වා හොති, තං අබ්බොහාරිකං. සචෙ පන වසං පටිග්ගහෙත්වා සයං කරොති, පුරෙභත්තං පටිග්ගහෙත්වා පචිත්වා පරිස්සාවෙත්වා සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

නිරාමිසපරිභොගඤ්හි සන්ධාය ඉදං වුත්තං ''කාලෙ පටිග්ගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං කාලෙ සංසට්ඨං තෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතු''න්ති (මහාව. 262). තත්‍රාපි අබ්බොහාරිකං අබ්බොහාරිකමෙව, පච්ඡාභත්තං පන පටිග්ගහෙතුං වා කාතුං වා න වට්ටතියෙව. වුත්තඤ්හෙතං –

''විකාලෙ චෙ, භික්ඛවෙ, පටිග්ගහිතං විකාලෙ නිප්පක්කං විකාලෙ සංසට්ඨං, තං චෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති තිණ්ණං දුක්කටානං. කාලෙ චෙ, භික්ඛවෙ, පටිග්ගහිතං විකාලෙ නිප්පක්කං විකාලෙ සංසට්ඨං, තං චෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති ද්වින්නං දුක්කටානං. කාලෙ චෙ, භික්ඛවෙ, පටිග්ගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං විකාලෙ සංසට්ඨං, තං චෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස . කාලෙ චෙ, භික්ඛවෙ, පටිග්ගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං කාලෙ සංසට්ඨං, තං චෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, අනාපත්තී''ති (මහාව. 262).

උපතිස්සත්ථෙරං පන අන්තෙවාසිකා පුච්ඡිංසු ''භන්තෙ, සප්පිනවනීතවසානි එකතො පචිත්වා නිබ්බට්ටිතානි වට්ටන්ති, න වට්ටන්තී''ති? ''න වට්ටන්ති, ආවුසො''ති. ථෙරො කිරෙත්ථ පක්කතෙලකසටෙ විය කුක්කුච්චායති. තතො නං උත්තරි පුච්ඡිංසු ''භන්තෙ, නවනීතෙ දධිගුළිකා වා තක්කබින්දු වා හොති, එතං වට්ටතී''ති? ''එතම්පි, ආවුසො, න වට්ටතී''ති. තතො නං ආහංසු ''භන්තෙ, එකතො පචිත්වා එකතො සංසට්ඨානි තෙජවන්තානි හොන්ති, රොගං නිග්ගණ්හන්තී''ති. ''සාධාවුසො''ති ථෙරො සම්පටිච්ඡි. මහාසුමත්ථෙරො පනාහ ''කප්පියමංසවසාව සාමිසපරිභොගෙ වට්ටති, ඉතරා නිරාමිසපරිභොගෙ වට්ටතී''ති. මහාපදුමත්ථෙරො පන ''ඉදං කි''න්ති පටික්ඛිපිත්වා ''නනු වාතාබාධිකා භික්ඛූ පඤ්චමූලකසාවයාගුයං අච්ඡසූකරතෙලාදීනි පක්ඛිපිත්වා යාගුං පිවන්ති, සා තෙජුස්සදත්තා රොගං නිග්ගණ්හාතී''ති වත්වා ''වට්ටතී''ති ආහ.

97. මධු නාම මධුකරීහි මධුමක්ඛිකාහි ඛුද්දකමක්ඛිකාහි භමරමක්ඛිකාහි ච කතං මධු. තං පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසපරිභොගම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ නිස්සග්ගියං. සචෙ සිලෙසසදිසං මහාමධුං ඛණ්ඩං කත්වා ඨපිතං, ඉතරං වා නානාභාජනෙසු, වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියානි. සචෙ එකමෙව ඛණ්ඩං, එකභාජනෙ වා ඉතරං, එකමෙව නිස්සග්ගියං. උග්ගහිතකං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, අරුමක්ඛනාදීසු උපනෙතබ්බං. මධුපටලං වා මධුසිත්ථකං වා සචෙ මධුනා අමක්ඛිතං පරිසුද්ධං, යාවජීවිකං, මධුමක්ඛිතං පන මධුගතිකමෙව. චීරිකා නාම සපක්ඛා දීඝමක්ඛිකා තුම්බළනාමිකා ච අට්ඨිපක්ඛිකා කාළමහාභමරා හොන්ති, තෙසං ආසයෙසු නිය්‍යාසසදිසං මධු හොති, තං යාවජීවිකං.

98. **ඵාණිතං** නාම උච්ඡුරසං උපාදාය අපක්කා වා අවත්ථුකපක්කා වා සබ්බාපි අවත්ථුකා උච්ඡුවිකති. තං ඵාණිතං පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ වත්ථුගණනාය නිස්සග්ගියං. බහූ පිණ්ඩා චුණ්ණෙ කත්වා එකභාජනෙ පක්ඛිත්තා හොන්ති ඝනසන්නිවෙසා, එකමෙව නිස්සග්ගියං. උග්ගහිතකං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, සරධූපනාදීසු උපනෙතබ්බං. පුරෙභත්තං පටිග්ගහිතෙන අපරිස්සාවිතඋච්ඡුරසෙන කතඵාණිතං සචෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං, සාමිසම්පි වට්ටති, සයංකතං නිරාමිසමෙව වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය පන සවත්ථුකපටිග්ගහිතත්තා අනජ්ඣොහරණීයං, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. පච්ඡාභත්තං අපරිස්සාවිතපටිග්ගහිතෙන කතම්පි අනජ්ඣොහරණීයමෙව, සත්තාහාතික්කමෙපි අනාපත්ති. එස නයො උච්ඡුං පටිග්ගහෙත්වා කතඵාණිතෙපි. පුරෙභත්තං පන පරිස්සාවිතපටිග්ගහිතෙන කතං සචෙ අනුපසම්පන්නෙන කතං, පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව. සයංකතං පුරෙභත්තම්පි නිරාමිසමෙව, පච්ඡාභත්තං පරිස්සාවිතපටිග්ගහිතෙන කතං පන නිරාමිසමෙව සත්තාහං වට්ටති. උග්ගහිතකතං වුත්තනයමෙව. ''ඣාමඋච්ඡුඵාණිතං වා කොට්ටිතඋච්ඡුඵාණිතං වා පුරෙභත්තමෙව වට්ටතී''ති **මහාඅට්ඨකථායං** වුත්තං. **මහාපච්චරියං** පන ''එතං සවත්ථුකපක්කං වට්ටති, නො වට්ටතී''ති පුච්ඡං කත්වා ''උච්ඡුඵාණිතං පච්ඡාභත්තං නො වට්ටනකං නාම නත්ථී''ති වුත්තං, තං යුත්තං. සීතොදකෙන කතං මධුකපුප්ඵඵාණිතං පුරෙභත්තං සාමිසම්පි වට්ටති, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය සත්තාහං නිරාමිසමෙව වට්ටති, සත්තාහාතික්කමෙ වත්ථුගණනාය දුක්කටං, ඛීරං පක්ඛිපිත්වා කතං මධුකඵාණිතං යාවකාලිකං. ඛණ්ඩසක්ඛරං පන ඛීරජල්ලිකං අපනෙත්වා සොධෙන්ති, තස්මා වට්ටති.

99. මධුකපුප්ඵං පන පුරෙභත්තම්පි අල්ලං වට්ටති. භජ්ජිතම්පි වට්ටති, භජ්ජිත්වා තිලාදීහි මිස්සං වා අමිස්සං වා කත්වා කොට්ටිතං වට්ටති. යදි පන තං ගහෙත්වා මෙරයත්ථාය යොජෙන්ති, යොජිතං බීජතො පට්ඨාය න වට්ටති. කදලිඛජ්ජූරිඅම්බලබුජපනසචිඤ්චාදීනං සබ්බෙසං යාවකාලිකඵලානං ඵාණිතං යාවකාලිකමෙව. මරිචපක්කෙහි ඵාණිතං කරොන්ති, තං යාවජීවිකං. එවං යථාවුත්තානි සත්තාහකාලිකානි සප්පිආදීනි පඤ්ච ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්ච භෙසජ්ජානී''ති (මහාව. 260) භෙසජ්ජනාමෙන අනුඤ්ඤාතත්තා භෙසජ්ජකිච්චං කරොන්තු වා මා වා, ආහාරත්ථං ඵරිතුං සමත්ථානිපි පටිග්ගහෙත්වා තදහුපුරෙභත්තං යථාසුඛං, පච්ඡාභත්තතො පට්ඨාය සති පච්චයෙ වුත්තනයෙන සත්තාහං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි, සත්තාහාතික්කමෙ පන භෙසජ්ජසික්ඛාපදෙන නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං. සචෙපි සාසපමත්තං හොති, සකිං වා අඞ්ගුලියා ගහෙත්වා ජිව්හාය සායනමත්තං, නිස්සජ්ජිතබ්බමෙව පාචිත්තියඤ්ච දෙසෙතබ්බං. නිස්සට්ඨං පටිලභිත්වා න අජ්ඣොහරිතබ්බං, න කායිකෙන පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං , කායො වා කායෙ අරු වා න මක්ඛෙතබ්බං. තෙහි මක්ඛිතානි කාසාවකත්තරයට්ඨිඋපාහනපාදකඨලිකමඤ්චපීඨාදීනිපි අපරිභොගානි. ''ද්වාරවාතපානකවාටෙසුපි හත්ථෙන ගහණට්ඨානං න මක්ඛෙතබ්බ''න්ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. ''කසාවෙ පන පක්ඛිපිත්වා ද්වාරවාතපානකවාටානි මක්ඛෙතබ්බානී''ති **මහාඅට්ඨකථායං** වුත්තං. පදීපෙ වා කාළවණ්ණෙ වා උපනෙතුං වට්ටති. අඤ්ඤෙන පන භික්ඛුනා කායිකෙන පරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං, න අජ්ඣොහරිතබ්බං. ''අනාපත්ති අන්තොසත්තාහං අධිට්ඨෙතී''ති (පාරා. 625) වචනතො පන සත්තාහබ්භන්තරෙ සප්පිඤ්ච තෙලඤ්ච වසඤ්ච මුද්ධනි තෙලං වා අබ්භඤ්ජනං වා මධුං අරුමක්ඛනං ඵාණිතං සරධූපනං අධිට්ඨෙති අනාපත්ති, නෙව නිස්සග්ගියං හොති. සචෙ අධිට්ඨිතතෙලං අනධිට්ඨිතතෙලභාජනෙ ආකිරිතුකාමො හොති, භාජනෙ චෙ සුඛුමං ඡිද්දං, පවිට්ඨං පවිට්ඨං තෙලං පුරාණතෙලෙන අජ්ඣොත්ථරීයති, පුන අධිට්ඨාතබ්බං. අථ මහාමුඛං හොති, සහසාව බහු තෙලං පවිසිත්වා පුරාණතෙලං අජ්ඣොත්ථරති, පුන අධිට්ඨානකිච්චං නත්ථි. අධිට්ඨිතගතිකමෙව හි තං හොති. එතෙන නයෙන අධිට්ඨිතතෙලභාජනෙ අනධිට්ඨිතතෙලආකිරණම්පි වෙදිතබ්බං.

සචෙ පන සත්තාහාතික්කන්තං අනුපසම්පන්නස්ස පරිච්චජිත්වා දෙති, පුන තෙන අත්තනො සන්තකං කත්වා දින්නං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ හි සො අභිසඞ්ඛරිත්වා වා අනභිසඞ්ඛරිත්වා වා තස්ස භික්ඛුනො නත්ථුකම්මත්ථං දදෙය්‍ය, ගහෙත්වා නත්ථුකම්මං කාතබ්බං. සචෙ බාලො හොති, දාතුං න ජානාති, අඤ්ඤෙන භික්ඛුනා වත්තබ්බො ''අත්ථි තෙ සාමණෙර තෙල''න්ති? ''ආම, භන්තෙ, අත්ථී''ති. ආහර ථෙරස්ස භෙසජ්ජං කරිස්සාමාති. එවම්පි වට්ටති. සචෙ ද්වින්නං සන්තකං එකෙන පටිග්ගහිතං අවිභත්තං හොති, සත්තාහාතික්කමෙ ද්වින්නම්පි අනාපත්ති, පරිභුඤ්ජිතුං පන න වට්ටති. සචෙ යෙන පටිග්ගහිතං, සො ඉතරං භණති ''ආවුසො, ඉමං තෙලං සත්තාහමත්තං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතී''ති, සො ච පරිභොගං න කරොති, කස්ස ආපත්ති? න කස්සචි. කස්මා? යෙන පටිග්ගහිතං, තෙන විස්සජ්ජිතත්තා, ඉතරස්ස අප්පටිග්ගහිතත්තා.

100. ඉමෙසු (මහාව. අට්ඨ. 305) පන චතූසු කාලිකෙසු යාවකාලිකං යාමකාලිකන්ති ඉදමෙව ද්වයං අන්තොවුත්ථකඤ්චෙව සන්නිධිකාරකඤ්ච හොති, සත්තාහකාලිකඤ්ච යාවජීවිකඤ්ච අකප්පියකුටියං නික්ඛිපිතුම්පි වට්ටති, සන්නිධිම්පි න ජනෙති. යාවකාලිකං පන අත්තනා සද්ධිං සම්භින්නරසානි තීණිපි යාමකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති. යාමකාලිකං ද්වෙපි සත්තාහකාලිකාදීනි අත්තනො සභාවං උපනෙති, සත්තාහකාලිකම්පි අත්තනා සද්ධිං සංසට්ඨං යාවජීවිකං අත්තනො සභාවඤ්ඤෙව උපනෙති, තස්මා යාවකාලිකෙන තදහුපටිග්ගහිතෙන සද්ධිං සංසට්ඨං සම්භින්නරසං සෙසකාලිකත්තයං තදහුපුරෙභත්තමෙව වට්ටති. යාමකාලිකෙන සංසට්ඨං පන ඉතරද්වයං තදහුපටිග්ගහිතං යාව අරුණුග්ගමනා වට්ටති. සත්තාහකාලිකෙන පන තදහුපටිග්ගහිතෙන සද්ධිං සංසට්ඨං තදහුපටිග්ගහිතං වා පුරෙපටිග්ගහිතං වා යාවජීවිකං සත්තාහං කප්පති. ද්වීහපටිග්ගහිතෙන ඡාහං. තීහපටිග්ගහිතෙන පඤ්චාහං…පෙ.… සත්තාහපටිග්ගහිතෙන තදහෙව කප්පතීති වෙදිතබ්බං. කාලයාමසත්තාහාතික්කමෙසු චෙත්ථ විකාලභොජනසන්නිධිභෙසජ්ජසික්ඛාපදානං වසෙන ආපත්තියො වෙදිතබ්බා.

සචෙ පන එකතො පටිග්ගහිතානිපි චත්තාරි කාලිකානි සම්භින්නරසානි න හොන්ති, තස්ස තස්සෙව කාලස්ස වසෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. සචෙ හි ජල්ලිම්පි අනපනෙත්වා සකලෙනෙව නාළිකෙරඵලෙන සද්ධිං අම්බපානාදිපානකං පටිග්ගහිතං හොති, නාළිකෙරං අපනෙත්වා තං

විකාලෙපි කප්පති. උපරි සප්පිපිණ්ඩං ඨපෙත්වා සීතලපායාසං දෙන්ති, යං පායාසෙන අසංසට්ඨං සප්පි, තං අපනෙත්වා සත්තාහං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. ඵද්ධමධුඵාණිතාදීසුපි එසෙව නයො. තක්කොලජාතිඵලාදීහි අලඞ්කරිත්වා පිණ්ඩපාතං දෙන්ති, තානි උද්ධරිත්වා ධොවිත්වා යාවජීවං පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යාගුයං පක්ඛිපිත්වා දින්නසිඞ්ගිවෙරාදීසුපි තෙලාදීසු පක්ඛිපිත්වා දින්නලට්ඨිමධුකාදීසුපි එසෙව නයො. එවං යං යං අසම්භින්නරසං හොති, තං තං එකතො පටිග්ගහිතම්පි යථා සුද්ධං හොති, තථා ධොවිත්වා තච්ඡෙත්වා වා තස්ස තස්ස කාලස්ස වසෙන පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ සම්භින්නරසං හොති සංසට්ඨං, න වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

කාලිකවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

19. කප්පියභූමිවිනිච්ඡයකථා

101. **කප්පියාචතුභූමියොති** එත්ථ ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චතස්සො කප්පියභූමියො උස්සාවනන්තිකං ගොනිසාදිකං ගහපතිං සම්මුති’’න්ති (මහාව. 295) වචනතො උස්සාවනන්තිකා ගොනිසාදිකා ගහපති සම්මුතීති ඉමා චතස්සො කප්පියභූමියො වෙදිතබ්බා. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 295) **උස්සාවනන්තිකා** තාව එවං කාතබ්බා – යො ථම්භානං වා උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිඛනිත්වා විහාරො කරීයති, තස්ස හෙට්ඨා ථම්භපටිච්ඡකා පාසාණා භූමිගතිකා එව. පඨමත්ථම්භං පන පඨමභිත්තිපාදං වා පතිට්ඨාපෙන්තෙහි බහූහි සම්පරිවාරෙත්වා ‘‘කප්පියකුටිං කරොම, කප්පියකුටිං කරොමා’’ති වාචං නිච්ඡාරෙන්තෙහි මනුස්සෙසු උක්ඛිපිත්වා පතිට්ඨාපෙන්තෙසු ආමසිත්වා වා සයං උක්ඛිපිත්වා වා ථම්භො වා භිත්තිපාදො වා පතිට්ඨාපෙතබ්බො. **කුරුන්දිමහාපච්චරීසු** පන ‘‘කප්පියකුටි කප්පියකුටීති වත්වා පතිට්ඨාපෙතබ්බ’’න්ති වුත්තං. **අන්ධකට්ඨකථායං** ‘‘සඞ්ඝස්ස කප්පියකුටිං අධිට්ඨාමී’’ති වුත්තං, තං පන අවත්වාපි අට්ඨකථාසු වුත්තනයෙන වුත්තෙ දොසො නත්ථි. ඉදං පනෙත්ථ සාධාරණලක්ඛණං ‘‘ථම්භපතිට්ඨාපනඤ්ච වචනපරියොසානඤ්ච සමකාලං වට්ටතී’’ති. සචෙ හි අනිට්ඨිතෙ වචනෙ ථම්භො පතිට්ඨාති, අප්පතිට්ඨිතෙ වා තස්මිං වචනං නිට්ඨාති, අකතා හොති කප්පියකුටි. තෙනෙව **මහාපච්චරියං** වුත්තං ‘‘බහූහි සම්පරිවාරෙත්වා වත්තබ්බං, අවස්සඤ්හි එත්ථ එකස්සපි වචනනිට්ඨානඤ්ච ථම්භපතිට්ඨානඤ්ච එකතො භවිස්සතී’’ති. ඉට්ඨකාසිලාමත්තිකාකුට්ටකාසු පන කුටීසු හෙට්ඨා චයං බන්ධිත්වා වා අබන්ධිත්වා වා කරොන්තු, යතො පට්ඨාය භිත්තිං උට්ඨාපෙතුකාමා හොන්ති, තං සබ්බපඨමං ඉට්ඨකං වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ගහෙත්වා වුත්තනයෙනෙව කප්පියකුටි කාතබ්බා, ඉට්ඨකාදයො භිත්තියං පඨමිට්ඨකාදීනං හෙට්ඨා න වට්ටන්ති, ථම්භා පන උපරි උග්ගච්ඡන්ති, තස්මා වට්ටන්ති. **අන්ධකට්ඨකථායං** ‘‘ථම්භෙහි කරියමානෙ චතූසු කොණෙසු චත්තාරො ථම්භා, ඉට්ඨකාදිකුට්ටෙ චතූසු කොණෙසු ද්වෙ තිස්සො ඉට්ඨකා අධිට්ඨාතබ්බා’’ති වුත්තං. තථා පන අකතායපි දොසො නත්ථි, අට්ඨකථාසු හි වුත්තමෙව පමාණං.

ගොනිසාදිකා දුවිධා ආරාමගොනිසාදිකා විහාරගොනිසාදිකාති. තාසු යත්ථ නෙව ආරාමො, න සෙනාසනානි පරික්ඛිත්තානි හොන්ති, අයං **ආරාමගොනිසාදිකා** නාම. යත්ථ සෙනාසනානි සබ්බානි වා එකච්චානි වා පරික්ඛිත්තානි, ආරාමො අපරික්ඛිත්තො, අයං **විහාරගොනිසාදිකා** නාම. ඉති උභයත්‍රාපි ආරාමස්ස අපරික්ඛිත්තභාවොයෙව පමාණං. ‘‘ආරාමො පන උපඩ්ඪපරික්ඛිත්තොපි බහුතරං පරික්ඛිත්තොපි පරික්ඛිත්තොයෙව නාමා’’ති **කුරුන්දිමහාපච්චරීසු** වුත්තං, එත්ථ කප්පියකුටිං ලද්ධුං වට්ටති.

ගහපතීති මනුස්සා ආවාසං කත්වා ‘‘කප්පියකුටිං දෙම, පරිභුඤ්ජථා’’ති වදන්ති, එසා ගහපති නාම, ‘‘කප්පියකුටිං කාතුං දෙමා’’ති වුත්තෙපි වට්ටතියෙව. **අන්ධකට්ඨකථායං** පන ‘‘යස්මා භික්ඛුං ඨපෙත්වා සෙසසහධම්මිකානං සබ්බෙසඤ්ච දෙවමනුස්සානං හත්ථතො පටිග්ගහො ච සන්නිධි ච අන්තොවුත්ථඤ්ච තෙසං සන්තකං භික්ඛුස්ස වට්ටති, තස්මා තෙසං ගෙහානි වා තෙහි දින්නකප්පියකුටි වා ගහපතීති වුච්චතී’’ති වුත්තං, පුනපි වුත්තං ‘‘භික්ඛුසඞ්ඝස්ස විහාරං ඨපෙත්වා භික්ඛුනුපස්සයො වා ආරාමිකානං වා තිත්ථියානං වා දෙවතානං වා නාගානං වා අපි බ්‍රහ්මානං විමානං කප්පියකුටි හොතී’’ති, තං සුවුත්තං. සඞ්ඝසන්තකමෙව හි භික්ඛුසන්තකං වා ගෙහං ගහපතිකුටිකා න හොති.

සම්මුති නාම ඤත්තිදුතියකම්මවාචාය සාවෙත්වා සම්මතා. එවඤ්ච පන, භික්ඛවෙ, සම්මන්නිතබ්බා, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං විහාරං කප්පියභූමිං සම්මන්නෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.
>
> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො. සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං විහාරං කප්පියභූමිං සම්මන්නති. යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස විහාරස්ස කප්පියභූමියා සම්මුති, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.
>
> ‘‘සම්මතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො විහාරො කප්පියභූමි ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති (මහාව. 295).

කම්මවාචං අවත්වා අපලොකනකම්මවසෙන සාවෙත්වා කතාපි සම්මතා එව.

102. යං (මහාව. අට්ඨ. 295) ඉමාසු චතූසු කප්පියභූමීසු වුත්තං ආමිසං, තං සබ්බං අන්තොවුත්ථසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති. භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච අන්තොවුත්ථඅන්තොපක්කමොචනත්ථඤ්හි කප්පියකුටියො අනුඤ්ඤාතා. යං පන අකප්පියභූමියං සහසෙය්‍යප්පහොනකෙ ගෙහෙ වුත්තං සඞ්ඝිකං වා පුග්ගලිකං වා භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා වා සන්තකං එකරත්තම්පි ඨපිතං, තං අන්තොවුත්ථං, තත්ථ පක්කඤ්ච අන්තොපක්කං නාම හොති, එතං න කප්පති. සත්තාහකාලිකං පන යාවජීවිකඤ්ච වට්ටති.

තත්‍රායං විනිච්ඡයො – සාමණෙරො භික්ඛුස්ස තණ්ඩුලාදිකං ආමිසං ආහරිත්වා කප්පියකුටියං නික්ඛිපිත්වා පුනදිවසෙ පචිත්වා දෙති, අන්තොවුත්ථං න හොති. තත්ථ අකප්පියකුටියං නික්ඛිත්තසප්පිආදීසු කිඤ්චි පක්ඛිපිත්වා දෙති. මුඛසන්නිධි නාම හොති. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘අන්තොවුත්ථං හොතී’’ති වුත්තං. තත්ථ නාමමත්තමෙව නානාකරණං, භික්ඛු අකප්පියකුටියං ඨපිතසප්පිඤ්ච යාවජීවිකපණ්ණඤ්ච එකතො පචිත්වා පරිභුඤ්ජති, සත්තාහං නිරාමිසං වට්ටති. සචෙ ආමිසසංසට්ඨං කත්වා පරිභුඤ්ජති, අන්තොවුත්ථඤ්චෙව සාමංපක්කඤ්ච හොති. එතෙනුපායෙන සබ්බසංසග්ගා වෙදිතබ්බා. යං කිඤ්චි ආමිසං භික්ඛුනො පචිතුං න වට්ටති. සචෙපිස්ස උණ්හයාගුයා සුලසිපණ්ණානි වා සිඞ්ගිවෙරං වා ලොණං වා පක්ඛිපන්ති, තම්පි චාලෙතුං න වට්ටති, ‘‘යාගුං නිබ්බාපෙමී’’ති පන චාලෙතුං වට්ටති. උත්තණ්ඩුලභත්තං ලභිත්වා පිදහිතුං න වට්ටති. සචෙ පන මනුස්සා පිදහිත්වා දෙන්ති, වට්ටති. ‘‘භත්තං මා නිබ්බායතූ’’ති පිදහිතුං වට්ටති, ඛීරතක්කාදීසු පන සකිං කුථිතෙසු අග්ගිං කාතුං වට්ටති පුනපාකස්ස අනුඤ්ඤාතත්තා.

ඉමා පන කප්පියකුටියො කදා ජහිතවත්ථුකා හොන්ති? උස්සාවනන්තිකා තාව යා ථම්භානං උපරි භිත්තිපාදෙ වා නිඛනිත්වා කතා, සා සබ්බෙසු ථම්භෙසු ච භිත්තිපාදෙසු ච අපනීතෙසු ජහිතවත්ථුකා හොති. සචෙ පන ථම්භෙ වා භිත්තිපාදෙ වා පරිවත්තෙන්ති, යො යො ඨිතො, තත්ථ තත්ථ පතිට්ඨාති, සබ්බෙසුපි පරිවත්තිතෙසු අජහිතවත්ථුකාව හොති. ඉට්ඨකාදීහි කතා චයස්ස උපරි භිත්තිඅත්ථාය ඨපිතං ඉට්ඨකං වා සිලං වා මත්තිකාපිණ්ඩං වා ආදිං කත්වා විනාසිතකාලෙ ජහිතවත්ථුකාව හොති. යෙහි පන ඉට්ඨකාදීහි අධිට්ඨිතා, තෙසු අපනීතෙසුපි තදඤ්ඤෙසු පතිට්ඨාතීති අජහිතවත්ථුකාව හොති. ගොනිසාදිකා පාකාරාදීහි පරික්ඛෙපෙ කතෙ ජහිතවත්ථුකාව හොති. පුන තස්මිං ආරාමෙ කප්පියකුටිං ලද්ධුං වට්ටති. සචෙ පන පුනපි පාකාරාදයො තත්ථ තත්ථ ඛණ්ඩා හොන්ති, තතො තතො ගාවො පවිසන්ති, පුන කප්පියකුටි හොති. ඉතරා පන ද්වෙ ගොපානසීමත්තං ඨපෙත්වා සබ්බස්මිං ඡදනෙ විනට්ඨෙ ජහිතවත්ථුකාව හොන්ති. සචෙ ගොපානසීනං උපරි එකම්පි පක්ඛපාසකමණ්ඩලං අත්ථි, රක්ඛති.

103. යත්‍ර පනිමා චතස්සොපි කප්පියභූමියො නත්ථි, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? අනුපසම්පන්නස්ස දත්වා තස්ස සන්තකං කත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. තත්‍රිදං වත්ථු – කරවිකතිස්සත්ථෙරො කිර විනයධරපාමොක්ඛො මහාසීවත්ථෙරස්ස සන්තිකං අගමාසි. සො දීපාලොකෙන සප්පිකුම්භං පස්සිත්වා ‘‘භන්තෙ, කිමෙත’’න්ති පුච්ඡි. ථෙරො ‘‘ආවුසො, ගාමතො සප්පිකුම්භො ආභතො ලූඛදිවසෙ සප්පිනා භුඤ්ජනත්ථායා’’ති ආහ. තතො නං තිස්සත්ථෙරො ‘‘න වට්ටති, භන්තෙ’’ති ආහ. ථෙරො පුනදිවසෙ පමුඛෙ නික්ඛිපාපෙසි. තිස්සත්ථෙරො පුන එකදිවසං ආගතො තං දිස්වා තථෙව පුච්ඡිත්වා ‘‘භන්තෙ, සහසෙය්‍යාප්පහොනකට්ඨානෙ ඨපෙතුං න වට්ටතී’’ති ආහ. ථෙරො පුනදිවසෙ බහි නීහරාපෙත්වා නික්ඛිපාපෙසි, තං චොරා හරිංසු. සො පුන එකදිවසං ආගතං තිස්සත්ථෙරමාහ ‘‘ආවුසො, තයා ‘න වට්ටතී’ති වුත්තෙ සො කුම්භො බහි නික්ඛිත්තො චොරෙහි හටො’’ති. තතො නං තිස්සත්ථෙරො ආහ ‘‘නනු, භන්තෙ, අනුපසම්පන්නස්ස දාතබ්බො අස්ස, අනුපසම්පන්නස්ස හි දත්වා තස්ස සන්තකං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතී’’ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

කප්පියභූමිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

20. පටිග්ගහණවිනිච්ඡයකථා

104. **ඛාදනීයාදිපටිග්ගාහො**ති අජ්ඣොහරිතබ්බස්ස යස්ස කස්සචි ඛාදනීයස්ස වා භොජනීයස්ස වා පටිග්ගහණං. තත්‍රායං විනිච්ඡයො – පඤ්චහි අඞ්ගෙහි පටිග්ගහණං රුහති, ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස උච්චාරණමත්තං හොති, හත්ථපාසො පඤ්ඤායති, අභිහාරො පඤ්ඤායති, දෙවො වා මනුස්සො වා තිරච්ඡානගතො වා කායෙන කායපටිබද්ධෙන නිස්සග්ගියෙන වා දෙති, තඤ්චෙ භික්ඛු කායෙන වා කායපටිබද්ධෙන වා පටිග්ගණ්හාති. එවං පඤ්චහඞ්ගෙහි පටිග්ගහණං රුහති.

තත්ථ ඨිතනිසින්නනිපන්නානං වසෙන එවං **හත්ථපාසො** වෙදිතබ්බො – සචෙ භික්ඛු නිසින්නො හොති, ආසනස්ස පච්ඡිමන්තතො පට්ඨාය, සචෙ ඨිතො, පණ්හිඅන්තතො පට්ඨාය, සචෙ නිපන්නො, යෙන පස්සෙන නිපන්නො, තස්ස පාරිමන්තතො පට්ඨාය, දායකස්ස නිසින්නස්ස වා ඨිතස්ස වා නිපන්නස්ස වා ඨපෙත්වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඞ්ගං, තස්ස ඔරිමන්තෙන පරිච්ඡින්දිත්වා අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථො හත්ථපාසො නාම.

සචෙ පන දායකපටිග්ගාහකෙසු එකො ආකාසෙ හොති, එකො භූමියං, භූමට්ඨස්ස ච සීසෙන, ආකාසට්ඨස්ස ච ඨපෙත්වා දාතුං වා ගහෙතුං වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඞ්ගං, තස්ස ඔරිමන්තෙන හත්ථපාසපමාණං පරිච්ඡින්දිතබ්බං. සචෙපි එකො කූපෙ හොති, එකො කූපතටෙ, එකො වා පන රුක්ඛෙ, එකො පථවියං, වුත්තනයෙනෙව හත්ථපාසපමාණං පරිච්ඡින්දිතබ්බං. එවරූපෙ හත්ථපාසෙ ඨත්වා සචෙපි පක්ඛී මුඛතුණ්ඩකෙන වා හත්ථී වා සොණ්ඩාය ගහෙත්වා පුප්ඵං වා ඵලං වා දෙති, පටිග්ගහණං රුහති. සචෙ පන අඩ්ඪට්ඨමරතනස්සපි හත්ථිනො ඛන්ධෙ නිසින්නො තෙන සොණ්ඩාය දීයමානං ගණ්හාති, වට්ටතියෙව. හත්ථාදීසු යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන අන්තමසො පාදඞ්ගුලියාපි දීයමානං කායෙන දින්නං නාම හොති. පටිග්ගහණෙපි එසෙව නයො. යෙන කෙනචි හි සරීරාවයවෙන ගහිතං කායෙන ගහිතමෙව හොති. සචෙපි නත්ථුකරණියං දීයමානං නාසාපුටෙන අකල්ලකො වා මුඛෙන පටිග්ගණ්හාති, ආභොගමෙව හෙත්ථ පමාණං.

105. කටච්ඡුආදීසු පන යෙන කෙනචි උපකරණෙන දින්නං කායපටිබද්ධෙන දින්නං නාම හොති. පටිග්ගහණෙපි එසෙව නයො. යෙන කෙනචි හි සරීරසම්බද්ධෙන පත්තථාලකාදිනා ගහිතං කායපටිබද්ධෙන ගහිතමෙව හොති. කායතො පන කායපටිබද්ධතො ච මොචෙත්වා හත්ථපාසෙ ඨිතස්ස කායෙ වා කායපටිබද්ධෙ වා පාතියමානම්පි නිස්සග්ගියෙන පයොගෙන දින්නං නාම හොති. එකො බහූනි භත්තබ්‍යඤ්ජනභාජනානි සීසෙ කත්වා භික්ඛුස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා ඨිතකොව ''ගණ්හථා''ති වදති, න තාව අභිහාරො පඤ්ඤායති, තස්මා න ගහෙතබ්බං. සචෙ පන ඊසකම්පි ඔනමති, භික්ඛුනා හත්ථං පසාරෙත්වා හෙට්ඨිමභාජනං එකදෙසෙනපි සම්පටිච්ඡිතබ්බං. එත්තාවතා සබ්බභාජනානි පටිග්ගහිතානි හොන්ති. තතො පට්ඨාය ඔරොපෙත්වා උග්ඝාටෙත්වා වා යං ඉච්ඡති, තං ගහෙතුං වට්ටති. භත්තපච්ඡිආදිම්හි පන එකභාජනෙ වත්තබ්බමෙව නත්ථි.

කාජෙන භත්තං හරන්තොපි සචෙ කාජං ඔනමෙත්වා දෙති, වට්ටති. තිංසහත්ථො වෙණු හොති, එකස්මිං අන්තෙ ගුළකුම්භො බද්ධො, එකස්මිං සප්පිකුම්භො, තඤ්චෙ පටිග්ගණ්හාති, සබ්බං පටිග්ගහිතමෙව. උච්ඡුයන්තදොණිතො පග්ඝරන්තමෙව ''රසං ගණ්හථා''ති වදති, අභිහාරො න පඤ්ඤායතීති න ගහෙතබ්බො. සචෙ පන කසටං ඡඩ්ඩෙත්වා හත්ථෙන උස්සිඤ්චිත්වා දෙති, වට්ටති. බහූ පත්තා මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා කටසාරෙ වා දොණියං වා ඵලකෙ වා ඨපිතා හොන්ති, යත්ථ ඨිතස්ස දායකො හත්ථපාසෙ හොති, තත්ථ ඨත්වා පටිග්ගහණසඤ්ඤාය මඤ්චාදීනි අඞ්ගුලියාපි ඵුසිත්වා ඨිතෙන වා නිසින්නෙන වා නිපන්නෙන වා යං තෙසු පත්තෙසු දීයති, තං සබ්බං පටිග්ගහිතං හොති. සචෙපි ''පටිග්ගහෙස්සාමී''ති මඤ්චාදීනි අභිරුහිත්වා නිසීදති, වට්ටතියෙව.

පථවියං පන සචෙපි කුච්ඡියා කුච්ඡිං ආහච්ච ඨිතා හොන්ති, යං යං අඞ්ගුලියා වා සූචියා වා ඵුසිත්වා නිසින්නො හොති, තත්ථ තත්ථ දීයමානමෙව පටිග්ගහිතං හොති. යත්ථ කත්ථචි මහාකටසාරහත්ථත්ථරණාදීසු ඨපිතපත්තෙ පටිග්ගහණං න රුහතීති වුත්තං, තං හත්ථපාසාතික්කමං සන්ධාය වුත්තනන්ති වෙදිතබ්බං, හත්ථපාසෙ පන සති යත්ථ කත්ථචි වට්ටති අඤ්ඤත්‍ර තත්ථජාතකා. තත්ථජාතකෙ පන පදුමිනිපණ්ණෙ වා කිංසුකපණ්ණාදිම්හි වා න වට්ටති. න හි තං කායපටිබද්ධසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. යථා ච තත්ථජාතකෙ, එවං ඛාණුකෙ බන්ධිත්වා ඨපිතමඤ්චාදිම්හි අසංහාරිමෙ ඵලකෙ වා පාසාණෙ වා න රුහතියෙව. තෙපි හි තත්ථජාතකසඞ්ඛ්‍යූපගා හොන්ති. භූමියං අත්ථතෙසු සුඛුමෙසු තින්තිණිකාදිපණ්ණෙසු පටිග්ගහණං න රුහති. න හි තානි සන්ධාරෙතුං සමත්ථානීති. මහන්තෙසු පන පදුමිනිපණ්ණාදීසු රුහති. සචෙ හත්ථපාසං අතික්කම්මඨිතො දීඝදණ්ඩකෙන උළුඞ්කෙන දෙති, ''ආගන්ත්වා දෙහී''ති වත්තබ්බො. වචනං අසුත්වා වා අනාදියිත්වා වා පත්තෙ ආකිරතියෙව, පුන පටිග්ගහෙතබ්බං. දූරෙ ඨත්වා භත්තපිණ්ඩං ඛිපන්තෙපි එසෙව නයො.

106. සචෙ පත්තථවිකතො නීහරියමානෙ පත්තෙ රජනචුණ්ණානි හොන්ති, සති උදකෙ ධොවිතබ්බො, අසති රජනචුණ්ණං පුඤ්ඡිත්වා පටිග්ගහෙත්වා වා පිණ්ඩාය චරිතබ්බං. සචෙ පිණ්ඩාය චරන්තස්ස පත්තෙ රජං පතති, පටිග්ගහෙත්වා භික්ඛා ගණ්හිතබ්බා, අප්පටිග්ගහෙත්වා ගණ්හතො විනයදුක්කටං, තං පන පුන පටිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජතො අනාපත්ති. සචෙ පන ''පටිග්ගහෙත්වා දෙථා''ති වුත්තෙ වචනං අසුත්වා වා අනාදියිත්වා වා භික්ඛං දෙන්තියෙව, විනයදුක්කටං නත්ථි, පුන පටිග්ගහෙත්වා අඤ්ඤා භික්ඛා ගහෙතබ්බා. සචෙ මහාවාතො තතො තතො

රජං පාතෙති, න සක්කා හොති භික්ඛං ගහෙතුං, ‘‘අනුපසම්පන්නස්ස දස්සාමී’’ති සුද්ධචිත්තෙන ආභොගං කත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති. එවං පිණ්ඩාය චරිත්වා විහාරං වා ආසනසාලං වා ගන්ත්වා තං අනුපසම්පන්නස්ස දත්වා පුන තෙන දින්නං වා තස්ස විස්සාසෙන වා පටිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ භික්ඛාචාරෙ සරජං පත්තං භික්ඛුස්ස දෙති, සො වත්තබ්බො ‘‘ඉමං පටිග්ගහෙත්වා භික්ඛං වා ගණ්හෙය්‍යාසි පරිභුඤ්ජෙය්‍යාසි වා’’ති, තෙන තථා කාතබ්බං. සචෙ රජං උපරි උප්පිලවති, කඤ්ජිකං පවාහෙත්වා සෙසං භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ අන්තොපවිට්ඨං හොති, පටිග්ගහෙතබ්බං. අනුපසම්පන්නෙ අසති හත්ථතො අමොචෙන්තෙනෙව යත්ථ අනුපසම්පන්නො අත්ථි, තත්ථ නෙත්වා පටිග්ගහෙතබ්බං. සුක්ඛභත්තෙ පතිතරජං අපනෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ අතිසුඛුමං හොති, උපරි භත්තෙන සද්ධිං අපනෙතබ්බං, පටිග්ගහෙත්වා වා භුඤ්ජිතබ්බං. යාගුං වා සූපං වා පුරතො ඨපෙත්වා ආලුළෙන්තානං භාජනතො ඵුසිතානි උග්ගන්ත්වා පත්තෙ පතන්ති, පත්තො පටිග්ගහෙතබ්බො.

107. උළුඞ්කෙන ආහරිත්වා දෙන්තානං පඨමතරං උළුඞ්කතො ථෙවා පත්තෙ පතන්ති, සුපතිතා, අභිහටත්තා දොසො නත්ථි. සචෙපි චරුකෙන භත්තෙ ආකිරියමානෙ චරුකතො මසි වා ඡාරිකා වා පතති, අභිහටත්තා නෙවත්ථි දොසො. අනන්තරස්ස භික්ඛුනො දීයමානං පත්තතො උප්පතිත්වා ඉතරස්ස පත්තෙ පතති, සුපතිතං. පටිග්ගහිතමෙව හි තං හොති. සචෙ ජජ්ඣරිසාඛාදිං චාලෙත්වා එකස්ස භික්ඛුනො දෙන්තානං සාඛතො ඵුසිතානි අඤ්ඤස්ස පත්තෙ පතන්ති, පත්තො පටිග්ගහෙතබ්බො, යස්ස පත්තස්ස උපරි චාලෙන්ති, තස්ස පත්තෙ පතිතෙසු දාතුකාමතාය අභිහටත්තා දොසො නත්ථි. පායාසස්ස පූරෙත්වා පත්තං දෙන්ති, උණ්හත්තා හෙට්ඨා ගහෙතුං න සක්කොති, මුඛවට්ටියාපි ගහෙතුං වට්ටති. සචෙ තථාපි න සක්කොති, ආධාරකෙන ගහෙතබ්බො. ආසනසාලාය පත්තං ගහෙත්වා නිසින්නො භික්ඛු නිද්දං ඔක්කන්තො හොති, නෙව ආහරියමානං, න දීයමානං ජානාති, අප්පටිග්ගහිතං හොති. සචෙ පන ආභොගං කත්වා නිසින්නො හොති, වට්ටති. සචෙපි සො හත්ථෙන ආධාරකං මුඤ්චිත්වා පාදෙන පෙල්ලෙත්වා නිද්දායති, වට්ටතියෙව. පාදෙන ආධාරකං අක්කමිත්වා පටිග්ගණ්හන්තස්ස පන ජාගරන්තස්සපි අනාදරපටිග්ගහණං හොති, තස්මා න කත්තබ්බං. කෙචි ‘‘එවං ආධාරකෙන පටිග්ගහණං කායපටිබද්ධපටිබද්ධෙන පටිග්ගහණං නාම හොති , තස්මා න වට්ටතී’’ති වදන්ති, තං වචනමත්තමෙව, අත්ථතො පන සබ්බම්පෙතං කායපටිබද්ධමෙව හොති. කායසංසග්ගෙපි චෙස නයො දස්සිතො. යම්පි භික්ඛුස්ස දීයමානං පතති, තම්පි සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

තත්‍රිදං සුත්තං –

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යං දීයමානං පතති, තං සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං, පරිච්චත්තං තං, භික්ඛවෙ, දායකෙහී’’ති (චූළව. 273).

ඉදඤ්ච පන සුත්තං නෙය්‍යත්ථං, තස්මා එවමෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බො – යං දීයමානං දායකස්ස හත්ථතො පරිගළිත්වා සුද්ධාය වා භූමියා පදුමිනිපණ්ණෙ වා වත්ථකටසාරකාදීසු වා පතති, තං සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. යං පන සරජාය භූමියං පතති, තං රජං පුඤ්ඡිත්වා වා ධොවිත්වා වා පටිග්ගහෙත්වා වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පවට්ටන්තං අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො සන්තිකං ගච්ඡති, තෙන ආහරාපෙතුම්පි වට්ටති. සචෙ තං භික්ඛුං වදති ‘‘ත්වංයෙව ඛාදා’’ති, තස්සපි ඛාදිතුං වට්ටති, අනාණත්තෙන පන තෙන න ගහෙතබ්බං. ‘‘අනාණත්තෙනපි ඉතරස්ස දස්සාමීති ගහෙතුං වට්ටතී’’ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. කස්මා පනෙතං ඉතරස්ස භික්ඛුනො ගහෙතුං න වට්ටතීති? භගවතා අනනුඤ්ඤාතත්තා. භගවතා හි ‘‘සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතු’’න්ති වදන්තෙන යස්සෙව තං දීයමානං පතති, තස්ස අප්පටිග්ගහිතකම්පි තං ගහෙත්වා පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො. ‘‘පරිච්චත්තං තං, භික්ඛවෙ, දායකෙහී’’ති වචනෙන පනෙත්ථ පරසන්තකභාවො දීපිතො, තස්මා අඤ්ඤස්ස සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති, තස්ස පන ආණත්තියා වට්ටතීති අයං කිරෙත්ථ අධිප්පායො. යස්මා ච එතං අප්පටිග්ගහිතකත්තා අනුඤ්ඤාතං, තස්මා යථාඨිතංයෙව අනාමසිත්වා කෙනචි පිදහිත්වා ඨපිතං දුතියදිවසෙපි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, සන්නිධිපච්චයා අනාපත්ති, පටිග්ගහෙත්වා පන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. තං දිවසංයෙව හි තස්ස සාමං ගහෙත්වා පරිභොගො අනුඤ්ඤාතො, න තතො පරන්ති අයම්පි කිරෙත්ථ අධිප්පායො.

108. ඉදානි අබ්බොහාරිකනයො වුච්චති. භුඤ්ජන්තානඤ්හි දන්තා ඛීයන්ති, නඛා ඛීයන්ති, පත්තස්ස වණ්ණො ඛීයති, සබ්බං අබ්බොහාරිකං. සත්ථකෙන උච්ඡුආදීසු ඵාලිතෙසු මලං පඤ්ඤායති, එතං නවසමුට්ඨිතං නාම, පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සත්ථකං ධොවිත්වා ඵාලිතෙසු මලං න පඤ්ඤායති, ලොහගන්ධමත්තං හොති, තං අබ්බොහාරිකං. යම්පි සත්ථකං ගහෙත්වා පරිහරන්ති , තෙන ඵාලිතෙපි එසෙව නයො. න හි තං පරිභොගත්ථාය පරිහරන්තීති. මූලභෙසජ්ජාදීනි පිසන්තානං වා කොට්ටෙන්තානං වා නිසදනිසදපොතකඋදුක්ඛලමුසලාදීනි ඛීයන්ති, පරිහරණකවාසිං තාපෙත්වා භෙසජ්ජත්ථාය තක්කෙ වා ඛීරෙ වා පක්ඛිපන්ති, තත්ථ නීලිකා පඤ්ඤායති, සත්ථකෙ වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො. ආමකතක්කාදීසු පන සයං න පක්ඛිපිතබ්බා, පක්ඛිපති චෙ, සාමංපාකතො න මුච්චති. දෙවෙ වස්සන්තෙ පිණ්ඩාය චරන්තස්ස සරීරතො වා චීවරතො වා කිලිට්ඨඋදකං පත්තෙ පතති, පටිග්ගහෙතබ්බං. රුක්ඛමූලාදීසු භුඤ්ජන්තස්ස පතිතෙපි එසෙව නයො. සචෙ පන සත්තාහං වස්සන්තෙ දෙවෙ සුද්ධං උදකං හොති, අබ්භොකාසතො වා පතති, වට්ටති.

109. සාමණෙරස්ස ඔදනං දෙන්තෙන තස්ස පත්තගතං අච්ඡුපන්තෙනෙව දාතබ්බො, පත්තො වාස්ස පටිග්ගහෙතබ්බො. අප්පටිග්ගහිතෙ ඔදනං ඡුපිත්වා පුන අත්තනො පත්තෙ ඔදනං ගණ්හන්තස්ස උග්ගහිතකො හොති. සචෙ පන දාතුකාමො හුත්වා ‘‘ආහර, සාමණෙර, පත්තං, ඔදනං ගණ්හාහී’’ති වදති, ඉතරො ‘‘අලං මය්හ’’න්ති

පටික්ඛිපති, පුන ‘‘තවෙතං මයා පරිච්චත්ත’’න්ති ච වුත්තෙ ‘‘න මය්හං එතෙනත්ථො’’ති වදති, සතක්ඛත්තුම්පි පරිච්චජතු, යාව අත්තනො හත්ථගතං, තාව පටිග්ගහිතමෙව හොති. සචෙ පන ආධාරකෙ ඨිතං නිරපෙක්ඛො ‘‘ගණ්හාහී’’ති වදති, පුන පටිග්ගහෙතබ්බං. සාපෙක්ඛො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා ‘‘එත්තො පූවං වා භත්තං වා ගණ්හාහී’’ති සාමණෙරං වදති, සාමණෙරො හත්ථං ධොවිත්වා සචෙපි සතක්ඛත්තුං ගහෙත්වා අත්තනො පත්තගතං අඵුසන්තොව අත්තනො පත්තෙ පක්ඛිපති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. යදි පන අත්තනො පත්තගතං ඵුසිත්වා තතො ගණ්හාති, සාමණෙරසන්තකෙන සංසට්ඨං හොති, පුන පටිග්ගහෙතබ්බං. කෙචි පන ‘‘සචෙපි ගය්හමානං ඡිජ්ජිත්වා තත්ථ පතති, පුන පටිග්ගහෙතබ්බ’’න්ති වදන්ති. තං ‘‘එකං භත්තපිණ්ඩං ගණ්හ, එකං පූවං ගණ්හ, ඉමස්ස ගුළපිණ්ඩස්ස එත්තකං පදෙසං ගණ්හා’’ති එවං පරිච්ඡින්දිත්වා වුත්තෙ වෙදිතබ්බං, ඉධ පන පරිච්ඡෙදො නත්ථි, තස්මා යං සාමණෙරස්ස පත්තෙ පතති, තදෙව පටිග්ගහණං විජහති, හත්ථගතං පන යාව සාමණෙරො වා ‘‘අල’’න්ති න ඔරමති, භික්ඛු වා න වාරෙති, තාව භික්ඛුස්සෙව සන්තකං, තස්මා පටිග්ගහණං න විජහති. සචෙ අත්තනො වා භික්ඛූනං වා යාගුපචනකභාජනෙ කෙසඤ්චි අත්ථාය භත්තං පක්ඛිපති, ‘‘සාමණෙර, භාජනස්ස උපරි හත්ථං කරොහී’’ති වත්වා තස්ස හත්ථෙ පක්ඛිපිතබ්බං. තස්ස හත්ථතො භාජනෙ පතිතඤ්හි දුතියදිවසෙ භාජනස්ස අකප්පියභාවං න කරොති පරිච්චත්තත්තා. සචෙ එවං අකත්වා පක්ඛිපති, පත්තම්පි භාජනං නිරාමිසං කත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

110. දායකා යාගුකුටං ඨපෙත්වා ගතා, තං දහරසාමණෙරො පටිග්ගණ්හාපෙතුං න සක්කොති, භික්ඛු පත්තං උපනාමෙති, සාමණෙරො කුටස්ස ගීවං පත්තස්ස මුඛවට්ටියං ඨපෙත්වා ආවජ්ජෙති, පත්තගතා යාගු පටිග්ගහිතාව හොති. අථ වා භික්ඛු භූමියං හත්ථං ඨපෙති, සාමණෙරො පවට්ටෙත්වා හත්ථං ආරොපෙති, වට්ටති. පූවපච්ඡිභත්තපච්ඡිඋච්ඡුභාරාදීසුපි එසෙව නයො. සචෙ පටිග්ගහණූපගං භාරං ද්වෙ තයො සාමණෙරා දෙන්ති, එකෙන වා බලවතා උක්ඛිත්තං ද්වෙ තයො භික්ඛූ ගණ්හන්ති, වට්ටති. මඤ්චස්ස වා පීඨස්ස වා පාදෙ තෙලඝටං වා ඵාණිතඝටං වා ලග්ගෙන්ති, භික්ඛුස්ස මඤ්චෙපි පීඨෙපි නිසීදිතුං වට්ටති, උග්ගහිතකං නාම න හොති.

නාගදන්තකෙ වා අඞ්කුසකෙ වා ද්වෙ තෙලඝටා ලග්ගිතා හොන්ති උපරි පටිග්ගහිතකො, හෙට්ඨා අප්පටිග්ගහිතකො. උපරිමං ගහෙතුං වට්ටති, හෙට්ඨා පටිග්ගහිතකො, උපරි අප්පටිග්ගහිතකො, උපරිමං ගහෙත්වා ඉතරං ගණ්හතො උපරිමො උග්ගහිතකො හොති. හෙට්ඨාමඤ්චෙ අප්පටිග්ගහිතකං තෙලථාලකං හොති, තඤ්චෙ සම්මජ්ජන්තො සම්මුඤ්ජනියා ඝට්ටෙති, උග්ගහිතකං න හොති, ‘‘පටිග්ගහිතකං ගණ්හිස්සාමී’’ති අප්පටිග්ගහිතකං ගහෙත්වා ඤත්වා පුන ඨපෙති, උග්ගහිතකං න හොති, බහි නීහරිත්වා සඤ්ජානාති, බහි අට්ඨපෙත්වා හරිත්වා තත්ථෙව ඨපෙතබ්බං, නත්ථි දොසො. සචෙ පන පුබ්බෙ විවරිත්වා ඨපිතං, න පිදහිතබ්බං. යථා පුබ්බෙ ඨිතං, තථෙව ඨපෙතබ්බං. සචෙ බහි ඨපෙති, පුන න ඡුපිතබ්බං.

111. පටිග්ගහිතකෙ තෙලාදිම්හි කණ්ණිකා උට්ඨෙති, සිඞ්ගිවෙරාදිම්හි ඝනචුණ්ණං, තංසමුට්ඨානමෙව නාම තං, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. තාලං වා නාළිකෙරං වා ආරුළ්හො යොත්තෙන ඵලපිණ්ඩිං ඔතාරෙත්වා උපරි ඨිතොව ‘‘ගණ්හථා’’ති වදති, න ගහෙතබ්බං. සචෙ අඤ්ඤො භූමියං ඨිතො යොත්තපාසකෙ ගහෙත්වා උක්ඛිපිත්වා දෙති, වට්ටති. සඵලං මහාසාඛං කප්පියං කාරෙත්වා පටිග්ගණ්හාති, ඵලානි පටිග්ගහිතානෙව හොන්ති, යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. අන්තොවතියං ඨත්වා වතිං ඡින්දිත්වා උච්ඡුං වා තිම්බරූසකං වා දෙන්ති, හත්ථපාසෙ සති වට්ටති. දණ්ඩකෙසු අපහරිත්වා නිග්ගතං ගණ්හන්තස්ස වට්ටති, පහරිත්වා නිග්ගතෙ අට්ඨකථාසු දොසො න දස්සිතො. මයං පන ‘‘යං ඨානං පහටං, තතො සයංපතිතම්පි හොතී’’ති තක්කයාම, තම්පි ඨත්වා ගච්ඡන්තෙ යුජ්ජති සුඞ්කඝාතතො පවට්ටෙත්වා බහිපතිතභණ්ඩං විය. වතිං වා පාකාරං වා ලඞ්ඝාපෙත්වා දෙන්ති, සචෙ පන අපුථුලො පාකාරො, අන්තොපාකාරෙ බහිපාකාරෙ ච ඨිතස්ස හත්ථපාසො පහොති, හත්ථසතම්පි උද්ධං ගන්ත්වා සම්පත්තං ගහෙතුං වට්ටති.

භික්ඛු ගිලානං සාමණෙරං ඛන්ධෙන වහති, සො ඵලාඵලං දිස්වා ගහෙත්වා ඛන්ධෙ නිසින්නොව දෙති , වට්ටති. අපරො භික්ඛුං වහන්තො ඛන්ධෙ නිසින්නස්ස භික්ඛුනො දෙති, වට්ටතියෙව. භික්ඛු ඵලිනිං සාඛං ඡායත්ථාය ගහෙත්වා ගච්ඡති, ඵලානි ඛාදිතුං චිත්තෙ උප්පන්නෙ පටිග්ගහාපෙත්වා ඛාදිතුං වට්ටති. මච්ඡිකවාරණත්ථං කප්පියං කාරෙත්වා පටිග්ගණ්හාති, ඛාදිතුකාමො චෙ හොති, මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති, ඛාදන්තස්ස නත්ථි දොසො. භික්ඛු පටිග්ගහණාරහං භණ්ඩං මනුස්සානං යානෙ ඨපෙත්වා මග්ගං ගච්ඡති, යානං කද්දමෙ ලග්ගති, දහරො චක්කං ගහෙත්වා උක්ඛිපති, වට්ටති, උග්ගහිතකං නාම න හොති. නාවාය ඨපෙත්වා නාවං අරිත්තෙන වා පාජෙති, හත්ථෙන වා කඩ්ඪති, වට්ටති. උළුම්පෙපි එසෙව නයො. චාටියං වා කුණ්ඩකෙ වා ඨපෙත්වාපි තං අනුපසම්පන්නෙන ගාහාපෙත්වා අනුපසම්පන්නං බාහායං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති. තස්මිම්පි අසති අනුපසම්පන්නං ගාහාපෙත්වා තං බාහායං ගහෙත්වා තරිතුං වට්ටති.

උපාසකා ගමිකභික්ඛූනං පාථෙය්‍යතණ්ඩුලෙ දෙන්ති, සාමණෙරා භික්ඛූනං තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා අත්තනො තණ්ඩුලෙ ගහෙතුං න සක්කොන්ති, භික්ඛූ තෙසං තණ්ඩුලෙ ගණ්හන්ති, සාමණෙරා අත්තනා ගහිතතණ්ඩුලෙසු ඛීණෙසු ඉතරෙහි තණ්ඩුලෙහි යාගුං පචිත්වා සබ්බෙසං පත්තානි පටිපාටියා ඨපෙත්වා යාගුං ආකිරන්ති, පණ්ඩිතො සාමණෙරො අත්තනො පත්තං ගහෙත්වා ථෙරස්ස දෙති, ථෙරස්ස පත්තං දුතියත්ථෙරස්සාති එවං සබ්බානිපි පරිවත්තෙති, සබ්බෙහි සාමණෙරස්ස සන්තකං භුත්තං හොති, වට්ටති. සචෙපි සාමණෙරො අපණ්ඩිතො හොති, අත්තනො පත්තෙ යාගුං සයමෙව පාතුං ආරභති, ‘‘ආවුසො, තුය්හං යාගුං මය්හං දෙහී’’ති ථෙරෙහි පටිපාටියා යාචිත්වාපි පිවිතුං වට්ටති, සබ්බෙහි සාමණෙරස්ස සන්තකමෙව භුත්තං හොති, නෙව උග්ගහිතපච්චයා, න

සන්නිධිපච්චයා වජ්ජං ඵුසන්ති. එත්ථ පන මාතාපිතූනං තෙලාදීනි, ඡායාදීනං අත්ථාය සාඛාදීනි ච හරන්තානං ඉමෙසඤ්ච විසෙසො න දිස්සති, තස්මා කාරණං උපපරික්ඛිතබ්බං.

112. සාමණෙරො භත්තං පචිතුකාමො තණ්ඩුලෙ ධොවිත්වා නිච්චාලෙතුං න සක්කොති, භික්ඛුනා තණ්ඩුලෙ ච භාජනඤ්ච පටිග්ගහෙත්වා තණ්ඩුලෙ ධොවිත්වා නිච්චාලෙත්වා භාජනං උද්ධනං ආරොපෙතබ්බං, අග්ගි න කාතබ්බො, පක්කකාලෙ විවරිත්වා පක්කභාවො ජානිතබ්බො. සචෙ දුප්පක්කං හොති, පාකත්ථාය පිදහිතුං න වට්ටති, රජස්ස වා ඡාරිකාය වා අපතනත්ථාය වට්ටති, පක්කකාලෙ ඔරොපිතුං භුඤ්ජිතුම්පි වට්ටති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. සාමණෙරො පටිබලො පචිතුං, ඛණො පනස්ස නත්ථි කත්ථචි ගන්තුකාමො, භික්ඛුනා සතණ්ඩුලොදකං භාජනං පටිග්ගහෙත්වා උද්ධනං ආරොපෙත්වා ‘‘අග්ගිං ජාලෙත්වා ගච්ඡා’’ති වත්තබ්බො. තතො පරං පුරිමනයෙනෙව සබ්බං කාතුං වට්ටති. භික්ඛු යාගුඅත්ථාය සුද්ධභාජනං ආරොපෙත්වා උදකං තාපෙති, වට්ටති. තත්තෙ උදකෙ සාමණෙරො තණ්ඩුලෙ පක්ඛිපති, තතො පට්ඨාය භික්ඛුනා අග්ගි න කාතබ්බො, පක්කයාගුං පටිග්ගහෙත්වා පාතුං වට්ටති. සාමණෙරො යාගුං පචති, හත්ථකුක්කුච්චකො භික්ඛු කීළන්තො භාජනං ආමසති, පිධානං ආමසති, උග්ගතං ඵෙණං ඡින්දිත්වා පහරති, තස්සෙව පාතුං න වට්ටති, දුරුපචිණ්ණං නාම හොති. සචෙ පන දබ්බිං වා උළුඞ්කං වා ගහෙත්වා අනුක්ඛිපන්තො ආලොළෙති, සබ්බෙසං න වට්ටති, සාමංපාකඤ්චෙව හොති දුරුපචිණ්ණඤ්ච. සචෙ උක්ඛිපති, උග්ගහිතකම්පි හොති.

113. භික්ඛුනා පිණ්ඩාය චරිත්වා ආධාරකෙ පත්තො ඨපිතො හොති. තත්‍ර චෙ අඤ්ඤො ලොලභික්ඛු කීළන්තො පත්තං ආමසති, පත්තපිධානං ආමසති, තස්සෙව තතො ලද්ධභත්තං න වට්ටති. **සචෙ** න පත්තං උක්ඛිපිත්වා ඨපෙති, සබ්බෙසං න වට්ටති. තත්ථජාතකඵලිනිසාඛාය වා වල්ලියා වා ගහෙත්වා චාලෙති, තස්සෙව තතො ලද්ධඵලං න වට්ටති, දුරුපචිණ්ණදුක්කටඤ්ච ආපජ්ජති. ‘‘ඵලරුක්ඛං පන අපස්සයිතුං වා තත්ථ කණ්ටකං වා බන්ධිතුං වට්ටති, දුරුපචිණ්ණං න හොතී’’ති **මහාපච්චරියං වුත්තං**. අරඤ්ඤෙ පතිතං පන අම්බඵලාදිං දිස්වා ‘‘සාමණෙරස්ස දස්සාමී’’ති ආහරිත්වා දාතුං වට්ටති. සීහවිඝාසාදිං දිස්වාපි ‘‘සාමණෙරස්ස දස්සාමී’’ති පටිග්ගහෙත්වා වා අප්පටිග්ගහෙත්වා වා ආහරිත්වා දාතුං වට්ටති. සචෙ පන සක්කොති විතක්කං සොධෙතුං, තතො ලද්ධං ඛාදිතුම්පි වට්ටති, නෙව ආමකමංසපටිග්ගහණපච්චයා, න උග්ගහිතකපච්චයා වජ්ජං ඵුසති. මාතාපිතූනං අත්ථාය තෙලාදීනි ගහෙත්වා ගච්ඡතො අන්තරාමග්ගෙ බ්‍යාධි උප්පජ්ජති, තතො යං ඉච්ඡති, තං පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පන මූලෙපි පටිග්ගහිතං හොති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. මාතාපිතූනං තණ්ඩුලෙ ආහරිත්වා දෙති, තෙ තතොයෙව යාගුආදීනි සම්පාදෙත්වා තස්ස දෙන්ති, වට්ටති, සන්නිධිපච්චයා උග්ගහිතපච්චයා වා දොසො නත්ථි.

114. භික්ඛු පිදහිත්වා උදකං තාපෙති, යාව පරික්ඛයා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ ඡාරිකා පතති, පටිග්ගහෙතබ්බං. දීඝසණ්ඩාසෙන ථාලකං ගහෙත්වා තෙලං පචන්තස්ස ඡාරිකා පතති, හත්ථෙන අමුඤ්චන්තෙනෙව පචිත්වා ඔතාරෙත්වා පටිග්ගහෙතබ්බං. සචෙ අඞ්ගාරාපි දාරූනිපි පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතානි, මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති. භික්ඛු උච්ඡුං ඛාදති, සාමණෙරො ‘‘මය්හම්පි දෙථා’’ති වදති, ‘‘ඉතො ඡින්දිත්වා ගණ්හා’’ති වුත්තො ගණ්හාති, අවසෙසෙ පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. ගුළපිණ්ඩං ඛාදන්තස්සපි එසෙව නයො. වුත්තොකාසතො ඡින්දිත්වා ගහිතාවසෙසඤ්හි අජහිතපටිග්ගහණමෙව හොති. භික්ඛු ගුළං භාජෙන්තො පටිග්ගහෙත්වා කොට්ඨාසෙ කරොති, භික්ඛූපි සාමණෙරාපි ආගන්ත්වා එකග්ගහණෙනෙව එකමෙකං කොට්ඨාසං ගණ්හන්ති, ගහිතාවසෙසං පටිග්ගහිතමෙව හොති. සචෙ ලොලසාමණෙරො ගණ්හිත්වා ගණ්හිත්වා පුන ඨපෙති, තස්ස ගහිතාවසෙසං අප්පටිග්ගහිතකමෙව හොති.

භික්ඛු ධූමවට්ටිං පටිග්ගහෙත්වා ධූමං පිවති, මුඛඤ්ච කණ්ඨො ච මනොසිලාය ලිත්තො විය හොති, යාවකාලිකං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, යාවකාලිකෙන යාවජීවිකසංසග්ගෙ දොසො නත්ථි. පත්තං වා රජනං වා පචන්තස්ස කණ්ණනාසච්ඡිද්දෙහි ධූමො පවිසති, බ්‍යාධිපච්චයා පුප්ඵං වා ඵලං වා උපසිඞ්ඝති, අබ්බොහාරිකත්තා වට්ටති. හත්තුග්ගාරො තාලුං ආහච්ච අන්තොයෙව පවිසති, අවිසයත්තා වට්ටති, මුඛං පවිට්ඨං පන අජ්ඣොහරතො විකාලෙ ආපත්ති. දන්තන්තරෙ ලග්ගස්ස ආමිසස්ස රසො පවිසති, ආපත්තියෙව. සචෙ සුඛුමං ආමිසං හොති, රසො න පඤ්ඤායති, අබ්බොහාරිකපක්ඛං භජති. උපකට්ඨෙ කාලෙ නිරුදකට්ඨානෙ භත්තං භුඤ්ජිත්වා කක්ඛාරෙත්වා ද්වෙ තයො ඛෙළපිණ්ඩෙ පාතෙත්වා උදකට්ඨානං ගන්ත්වා මුඛං වික්ඛාලෙතබ්බං. පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතසිඞ්ගිවෙරාදීනං අඞ්කුරා නික්ඛමන්ති, පුන පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. ලොණෙ අසති සමුද්දොදකෙන ලොණකිච්චං කාතුං වට්ටති, පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතලොණොදකං ලොණං හොති, ලොණං වා උදකං හොති, රසො වා ඵාණිතං හොති, ඵාණිතං වා රසො හොති, මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති.

හිමකරකා උදකගතිකා එව. පාරිහාරිකෙන කතකට්ඨිනා උදකං පසාදෙන්ති, තං අබ්බොහාරිකං, ආමිසෙන සද්ධිං වට්ටති. ආමිසගතිකෙහි කපිත්ථඵලාදීහි පසාදිතං පුරෙභත්තමෙව වට්ටති. පොක්ඛරණීආදීසු උදකං බහලං හොති, වට්ටති. සචෙ පන මුඛෙ හත්ථෙ ච ලග්ගති, න වට්ටති, පටිග්ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. ඛෙත්තෙසු කසිතට්ඨානෙ බහලං උදකං හොති, පටිග්ගහෙතබ්බං. සචෙ සන්දිත්වා කන්දරාදීනි පවිසිත්වා නදිං පූරෙති, වට්ටති. කකුධසොබ්භාදයො හොන්ති රුක්ඛතො පතිතෙහි පුප්ඵෙහි සඤ්ඡන්නොදකා. සචෙ පුප්ඵරසො න පඤ්ඤායති, පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි. පරිත්තං උදකං හොති, රසො පඤ්ඤායති, පටිග්ගහෙතබ්බං. පබ්බතකන්දරාදීසු කාළවණ්ණපණ්ණච්ඡන්නඋදකෙපි එසෙව නයො.

පානීයඝටෙ සරෙණුකානි වා සවණ්ටඛීරානි වා පුප්ඵානි පක්ඛිත්තානි හොන්ති, පටිග්ගහෙතබ්බං, පුප්ඵානි වා පටිග්ගහෙත්වා පක්ඛිපිතබ්බානි. පාටලිමල්ලිකා පක්ඛිත්තා හොන්ති, වාසමත්තං තිට්ඨති, තං අබ්බොහාරිකං. දුතියදිවසෙපි ආමිසෙන සද්ධිං වට්ටති. භික්ඛුනා ඨපිතපුප්ඵවාසිතකපානීයතො සාමණෙරො පානීයං ගහෙත්වා පීතාවසෙසකං තත්ථෙව ආකිරති, පටිග්ගහෙතබ්බං. පදුමසරාදීසු උදකං සන්ථරිත්වා ඨිතං පුප්ඵරෙණුං ඝටෙන වික්ඛම්භෙත්වා උදකං ගහෙතුං වට්ටති. කප්පියං කාරාපෙත්වා පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතං දන්තකට්ඨං හොති, සචෙ තස්ස රසං පිවිතුකාමො , මූලපටිග්ගහණමෙව වට්ටති, අප්පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතං පටිග්ගහෙතබ්බං. අජානන්තස්ස රසෙ පවිට්ඨෙපි ආපත්තියෙව. අචිත්තකඤ්හි ඉදං සික්ඛාපදං.

115. මහාභූතෙසු කිං වට්ටති, කිං න වට්ටතීති? ඛීරං තාව වට්ටති, කප්පියමංසඛීරං වා හොතු අකප්පියමංසඛීරං වා, පිවන්තස්ස අනාපත්ති. අස්සු ඛෙළො සිඞ්ඝාණිකා මුත්තං කරීසං සෙම්හං දන්තමලං අක්ඛිගූථකො කණ්ණගූථකො සරීරෙ උට්ඨිතලොණන්ති ඉදං සබ්බං වට්ටති. යං පනෙත්ථ ඨානතො චවිත්වා පත්තෙ වා හත්ථෙ වා පතති, තං පටිග්ගහෙතබ්බං, අඞ්ගලග්ගං පටිග්ගහිතකමෙව. උණ්හපායාසං භුඤ්ජන්තස්ස සෙදො අඞ්ගුලිඅනුසාරෙන එකාබද්ධොව හුත්වා පායාසෙ සන්තිට්ඨති, පිණ්ඩාය වා චරන්තස්ස හත්ථතො පත්තස්ස මුඛවට්ටිතො වා පත්තතලං ඔරොහති, එත්ථ පටිග්ගහණකිච්චං නත්ථි, ඣාමමහාභූතෙ ඉදං නාම න වට්ටතීති නත්ථි, දුජ්ඣාපිතං පන න වට්ටති. සුජ්ඣාපිතං පන මනුස්සට්ඨිම්පි චුණ්ණං කත්වා ලෙහෙ උපනෙතුං වට්ටති. චත්තාරි මහාවිකටානි අසති කප්පියකාරකෙ සාමං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. එත්ථ ච දුබ්බචොපි අසමත්ථොපි කප්පියකාරකො අසන්තපක්ඛෙයෙව තිට්ඨති. ඡාරිකාය අසති සුක්ඛදාරුං ඣාපෙත්වා ඡාරිකා ගහෙතබ්බා. සුක්ඛදාරුම්හි අසති අල්ලදාරුං රුක්ඛතො ඡින්දිත්වාපි කාතුං වට්ටති. ඉදං පන චතුබ්බිධම්පි මහාවිකටං කාලොදිස්සං නාම, සප්පදට්ඨක්ඛණෙයෙව වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

පටිග්ගහණවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

21. පවාරණාවිනිච්ඡයකථා

116. **පටික්ඛෙපපවාරණා**ති පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරං භුඤ්ජමානෙන යස්ස කස්සචි අභිහටභොජනස්ස පටික්ඛෙපසඞ්ඛාතා පවාරණා. සා ච න කෙවලං පටික්ඛෙපමත්තෙන හොති, අථ ඛො පඤ්චඞ්ගවසෙන. තත්‍රිමානි පඤ්චඞ්ගානි – අසනං, භොජනං, දායකස්ස හත්ථපාසෙ ඨානං, අභිහාරො, අභිහටස්ස පටික්ඛෙපොති. තත්ථ **අසනන්ති** විප්පකතභොජනං, භුඤ්ජමානො චෙස පුග්ගලො හොතීති අත්ථො. **භොජනන්ති** පවාරණප්පහොනකං භොජනං, ඔදනාදීනඤ්ච අඤ්ඤතරං පටික්ඛිපිතබ්බං භොජනං හොතීති අත්ථො. **දායකස්ස හත්ථපාසෙ ඨානන්ති** පවාරණප්පහොනකං භොජනං ගණ්හිත්වා දායකස්ස අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථප්පමාණෙ ඔකාසෙ අවට්ඨානං. **අභිහාරොති** හත්ථපාසෙ ඨිතස්ස දායකස්ස කායෙන අභිහාරො. **අභිහටස්ස පටික්ඛෙපොති** එවං අභිහටස්ස කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛෙපො. ඉති ඉමෙසං පඤ්චන්නං අඞ්ගානං වසෙන පවාරණා හොති. වුත්තම්පි චෙතං –

> ‘‘පඤ්චහි, උපාලි, ආකාරෙහි පවාරණා පඤ්ඤායති, අසනං පඤ්ඤායති, භොජනං පඤ්ඤායති, හත්ථපාසෙ ඨිතො, අභිහරති, පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායතී’’ති (පරි. 428).

117. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (පාචි. අට්ඨ. 238-9) – ‘‘අසන’’න්තිආදීසු තාව යං අස්නාති, යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ඨිතෙන අභිහටං පටික්ඛිපති, තං ඔදනො කුම්මාසො සත්තු මච්ඡො මංසන්ති ඉමෙසං අඤ්ඤතරමෙව වෙදිතබ්බං. තත්ථ **ඔදනො** නාම සාලි වීහි යවො ගොධුමො කඞ්ගු වරකො කුද්‍රූසකොති සත්තන්නං ධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙහි නිබ්බත්තො. තත්‍ර **සාලීති** අන්තමසො නීවාරං උපාදාය සබ්බාපි සාලිජාති. **වීහීති** සබ්බාපි වීහිජාති. **යවගොධුමෙසු** භෙදො නත්ථි. **කඞ්ගූති** සෙතරත්තකාළභෙදා සබ්බාපි කඞ්ගුජාති. **වරකොති** අන්තමසො වරකචොරකං උපාදාය සබ්බාපි සෙතවණ්ණා වරකජාති. **කුද්‍රූසකොති** කාළකුද්‍රූසකො චෙව සාමාකාදිභෙදා ච සබ්බාපි තිණධඤ්ඤජාති. නීවාරවරකචොරකා චෙත්ථ ධඤ්ඤානුලොමාති වදන්ති, ධඤ්ඤානි හොන්තු ධඤ්ඤානුලොමානි වා, එතෙසං වුත්තප්පභෙදානං සත්තන්නං ධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා ‘‘භත්තං පචිස්සාමා’’ති වා ‘‘යාගුං පචිස්සාමා’’ති වා ‘‘අම්බිලපායාසාදීසු අඤ්ඤතරං පචිස්සාමා’’ති වා යං කිඤ්චි සන්ධාය පචන්තු, සචෙ උණ්හං සීතලං වා භුඤ්ජන්තානං භොජනකාලෙ ගහිතගහිතට්ඨානෙ ඔධි පඤ්ඤායති, ඔදනසඞ්ගහමෙව ගච්ඡති, පවාරණං ජනෙති. සචෙ ඔධි න පඤ්ඤායති, යාගුසඞ්ගහං ගච්ඡති, පවාරණං න ජනෙති.

යොපි පායාසො වා පණ්ණඵලකළීරමිස්සකා අම්බිලයාගු වා උද්ධනතො ඔතාරිතමත්තා අබ්භුණ්හා හොති ආවජ්ජිත්වා පිවිතුං සක්කා, හත්ථෙන ගහිතොකාසෙපි ඔධිං න දස්සෙති, පවාරණං න ජනෙති. සචෙ පන උසුමාය විගතාය සීතලභූතා ඝනභාවං ගච්ඡති, ඔධිං දස්සෙති, පුන පවාරණං ජනෙති, පුබ්බෙ තනුභාවො න රක්ඛති. සචෙපි දධිතක්කාදීනි ආරොපෙත්වා බහු පණ්ණඵලකළීරෙ පක්ඛිපිත්වා මුට්ඨිමත්තාපි තණ්ඩුලා පක්ඛිත්තා හොන්ති, භොජනකාලෙ චෙ ඔධි පඤ්ඤායති, පවාරණං ජනෙති. අයාගුකෙ නිමන්තනෙ ‘‘යාගුං දස්සාමා’’ති භත්තෙ උදකකඤ්ජිකඛීරාදීනි ආකිරිත්වා ‘‘යාගුං ගණ්හථා’’ති දෙන්ති. කිඤ්චාපි තනුකො හොති, පවාරණං ජනෙතියෙව. සචෙ පන පක්කුථිතෙසු උදකාදීසු පක්ඛිපිත්වා පචිත්වා දෙන්ති, යාගුසඞ්ගහමෙව ගච්ඡති. යාගුසඞ්ගහං ගතෙපි තස්මිං වා අඤ්ඤස්මිං වා යත්ථ මච්ඡමංසං පක්ඛිපන්ති, සචෙ සාසපමත්තම්පි මච්ඡමංසඛණ්ඩං වා න්හාරු වා පඤ්ඤායති, පවාරණං ජනෙති, සුද්ධරසකො පන රසකයාගු වා න ජනෙති. ඨපෙත්වා වුත්තධඤ්ඤතණ්ඩුලෙ අඤ්ඤෙහි වෙණුතණ්ඩුලාදීහි වා කණ්ඩමූලඵලෙහි වා යෙහි කෙහිචි කතං භත්තම්පි පවාරණං න ජනෙති, පගෙව ඝනයාගු. සචෙ පනෙත්ථ මච්ඡමංසං පක්ඛිපන්ති, ජනෙති. **මහාපච්චරියං** ‘‘පුප්ඵිඅත්ථාය භත්තම්පි පවාරණං ජනෙතී’’ති වුත්තං. පුප්ඵිඅත්ථාය භත්තං නාම පුප්ඵිඛජ්ජකත්ථාය කුථිතුදකෙ පක්ඛිපිත්වා සෙදිතතණ්ඩුලා වුච්චන්ති. සචෙ පන තෙ තණ්ඩුලෙ සුක්ඛාපෙත්වා ඛාදන්ති, වට්ටති, නෙව සත්තුසඞ්ඛ්‍යං, න භත්තසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡන්ති. පුන තෙහි කතභත්තං පවාරෙතියෙව. තෙ තණ්ඩුලෙ සප්පිතෙලාදීසු වා පචන්ති, පූවං වා කරොන්ති, න පවාරෙන්ති. පුථුකා වා තාහි කතසත්තුභත්තාදීනි වා න පවාරෙන්ති.

කුම්මාසො නාම යවෙහි කතකුම්මාසො. අඤ්ඤෙහි පන මුග්ගාදීහි කතකුම්මාසො පවාරණං න ජනෙති.

සත්තු නාම සාලිවීහියවෙහි කතසත්තු. කඞ්ගුවරකකුද්‍රූසකසීසානිපි භජ්ජිත්වා ඊසකං කොට්ටෙත්වා ථුසෙ පලාපෙත්වා පුන දළ්හං කොට්ටෙත්වා චුණ්ණං කරොන්ති. සචෙපි තං අල්ලත්තා එකබද්ධං හොති, සත්තුසඞ්ගහමෙව ගච්ඡති. ඛරපාකභජ්ජිතානං වීහීනං තණ්ඩුලෙ කොට්ටෙත්වා දෙන්ති, තම්පි චුණ්ණං සත්තුසඞ්ගහමෙව ගච්ඡති. සමපාකභජ්ජිතානං පන වීහීනං වා වීහිපලාසානං වා තණ්ඩුලා භජ්ජිතතණ්ඩුලා එව වා න පවාරෙන්ති. තෙසං පන තණ්ඩුලානං චුණ්ණං පවාරෙති, ඛරපාකභජ්ජිතානං වීහීනං කුණ්ඩකම්පි පවාරෙති. සමපාකභජ්ජිතානං පන ආතපසුක්ඛානං වා කුණ්ඩකං න පවාරෙති. ලාජා වා තෙහි කතභත්තසත්තුආදීනි වා න පවාරෙන්ති, භජ්ජිතපිට්ඨං වා යං කිඤ්චි සුද්ධඛජ්ජකං වා න පවාරෙති. මච්ඡමංසපූරිතඛජ්ජකං පන සත්තුමොදකො වා පවාරෙති. **මච්ඡො මංසඤ්ච** පාකටමෙව.

අයං පන විසෙසො – සචෙ යාගුං පිවන්තස්ස යාගුසිත්ථමත්තානෙව ද්වෙ මච්ඡඛණ්ඩානි වා මංසඛණ්ඩානි වා එකභාජනෙ වා නානාභාජනෙ වා දෙන්ති, තානි චෙ අඛාදන්තො අඤ්ඤං යං කිඤ්චි පවාරණප්පහොනකං පටික්ඛිපති,

න පවාරෙති. තතො එකං ඛාදිතං, එකං හත්ථෙ වා පත්තෙ වා හොති, සො චෙ අඤ්ඤං පටික්ඛිපති, පවාරෙති. ද්වෙපි ඛාදිතානි හොන්ති, මුඛෙ සාසපමත්තම්පි අවසිට්ඨං නත්ථි, සචෙපි අඤ්ඤං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කප්පියමංසං ඛාදන්තො කප්පියමංසං පටික්ඛිපති, පවාරෙති. කප්පියමංසං ඛාදන්තො අකප්පියමංසං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කස්මා? අවත්ථුතාය. යඤ්හි භික්ඛුනො ඛාදිතුං වට්ටති, තංයෙව පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති. ඉදං පන ජානන්තො අකප්පියත්තා පටික්ඛිපති, අජානන්තොපි පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ ඨිතමෙව පටික්ඛිපති නාම, තස්මා න පවාරෙති. සචෙ පන අකප්පියමංසං ඛාදන්තො කප්පියමංසං පටික්ඛිපති, පවාරෙති. කස්මා? වත්ථුතාය. යඤ්හි තෙන පටික්ඛිත්තං, තං පවාරණාය වත්ථු, යං පන ඛාදති, තං කිඤ්චාපි පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ ඨිතං, ඛාදියමානං පන මංසභාවං න ජහති, තස්මා පවාරෙති. අකප්පියමංසං වා ඛාදන්තො අකප්පියමංසං පටික්ඛිපති, පුරිමනයෙනෙව න පවාරෙති. කප්පියමංසං වා අකප්පියමංසං වා ඛාදන්තො පඤ්චන්නං භොජනානං යං කිඤ්චි කප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, පවාරෙති. කුලදූසකවෙජ්ජකම්මඋත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනසාදිතරූපියාදීහි නිබ්බත්තං බුද්ධපටිකුට්ඨං අනෙසනාය උප්පන්නං අකප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කප්පියභොජනං වා අකප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කප්පියභොජනං වා අකප්පියභොජනං වා භුඤ්ජන්තොපි කප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, පවාරෙති. අකප්පියභොජනං පටික්ඛිපති, න පවාරෙතීති සබ්බත්ථ වුත්තනයෙනෙව කාරණං වෙදිතබ්බං.

118. එවං ‘‘අසන’’න්තිආදීසු යඤ්ච අස්නාති, යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ඨිතෙන අභිහටං පටික්ඛිපන්තො පවාරණං ආපජ්ජති, තං උත්වා ඉදානි යථා ආපජ්ජති, තස්ස ජානනත්ථං අයං විනිච්ඡයො – **අසනං භොජනන්ති** එත්ථ තාව යෙන එකසිත්ථම්පි අජ්ඣොහටං හොති සො සචෙ පත්තමුඛහත්ථානං යත්ථ කත්ථචි පඤ්චසු භොජනෙසු එකස්මිම්පි සති අඤ්ඤං පඤ්චසු භොජනෙසු එකම්පි පටික්ඛිපති, පවාරෙති. කත්ථචි භොජනං නත්ථි, ආමිසගන්ධමත්තං පඤ්ඤායති, න පවාරෙති. මුඛෙ ච හත්ථෙ ච භොජනං නත්ථි, පත්තෙ අත්ථි, තස්මිං පන ආසනෙ අභුඤ්ජිතුකාමො, විහාරං වා පවිසිත්වා භුඤ්ජිතුකාමො, අඤ්ඤස්ස වා දාතුකාමො තස්මිං චෙ අන්තරෙ භොජනං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කස්මා? විප්පකතභොජනභාවස්ස උපච්ඡින්නත්තා. ‘‘යොපි අඤ්ඤත්‍ර ගන්ත්වා භුඤ්ජිතුකාමො මුඛෙ හත්තං ගිලිත්වා සෙසං ආදාය ගච්ඡන්තො අන්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤං භොජනං පටික්ඛිපති, තස්සපි පවාරණා න හොතී’’ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. යථා ච පත්තෙ, එවං හත්ථෙපි. මුඛෙපි වා විජ්ජමානං භොජනං සචෙ අනජ්ඣොහරිතුකාමො හොති, තස්මිඤ්ච ඛණෙ අඤ්ඤං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. එකස්මිඤ්හි පදෙ වුත්තං ලක්ඛණං සබ්බත්ථ වෙදිතබ්බං හොති. අපිච **කුරුන්දියං** එස නයො දස්සිතොයෙව. වුත්තඤ්හි තත්ථ ‘‘මුඛෙ හත්තං ගිලිතං, හත්ථෙ හත්තං විසාසාදස්ස දාතුකාමො, පත්තෙ හත්තං භික්ඛුස්ස දාතුකාමො, සචෙ තස්මිං ඛණෙ පටික්ඛිපති, න පවාරෙතී’’ති.

හත්ථපාසෙ ඨිතොති එත්ථ පන සචෙ භික්ඛු නිසින්නො හොති, ආසනස්ස පච්ඡිමන්තතො පට්ඨාය, සචෙ ඨිතො, පණ්හිඅන්තතො පට්ඨාය, සචෙ නිපන්නො, යෙන පස්සෙන නිපන්නො, තස්ස පාරිමන්තතො පට්ඨාය, දායකස්ස නිසින්නස්ස වා ඨිතස්ස වා නිපන්නස්ස වා ඨපෙත්වා පසාරිතහත්ථං යං ආසන්නතරං අඞ්ගං, තස්ස ඔරිමන්තෙන පරිච්ඡින්දිත්වා අඩ්ඪතෙය්‍යහත්ථො ‘‘හත්ථපාසො’’ති වෙදිතබ්බො. තස්මිං ඨත්වා අභිහටං පටික්ඛිපන්තස්සෙව පවාරණා හොති, න තතො පරං.

අභිහරතීති හත්ථපාසබ්භන්තරෙ ඨිතො ගහණත්ථං උපනාමෙති. සචෙ පන අනන්තරනිසින්නොපි භික්ඛු හත්ථෙ වා ඌරූසු වා ආධාරකෙ වා ඨිතං පත්තං අනභිහරිත්වා ‘‘හත්තං ගණ්හාහී’’ති වදති, තං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි. හත්තපච්ඡිං ආනෙත්වා පුරතො භූමියං ඨපෙත්වා ‘‘ගණ්හාහී’’ති වුත්තෙපි එසෙව නයො. ඊසකං පන උද්ධරිත්වා වා අපනාමෙත්වා වා ‘‘ගණ්හථා’’ති වුත්තෙ පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති. ථෙරාසනෙ නිසින්නො ථෙරො දූරෙ නිසින්නස්ස දහරභික්ඛුස්ස පත්තං පෙසෙත්වා ‘‘ඉතො ඔදනං ගණ්හාහී’’ති වදති, ගණ්හිත්වා පන ගතො තුණ්හී තිට්ඨති, දහරො ‘‘අලං මය්හ’’න්ති පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කස්මා? ථෙරස්ස දූරභාවතො දූතස්ස ච අනභිහරණතො. සචෙ පන ගහෙත්වා ආගතො භික්ඛු ‘‘ඉදං හත්තං ගණ්හා’’ති වදති, තං පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති. පරිවෙසනායඑකො එකෙන හත්ථෙන ඔදනපච්ඡිං, එකෙන කටච්ඡුං ගහෙත්වා භික්ඛුං පරිවිසති, තත්‍ර චෙ අඤ්ඤො ආගන්ත්වා ‘‘අහං පච්ඡිං ධාරෙස්සාමි, ත්වං ඔදනං දෙහී’’ති වත්වා ගහිතමත්තමෙව කරොති, පරිවෙසකො එව පන තං ධාරෙති, තස්මා සා අභිහටාව හොති, තතො දාතුකාමතාය ගණ්හන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පවාරණා හොති. සචෙ පන පරිවෙසකෙන ඵුට්ඨමත්තාව හොති, ඉතරොව නං ධාරෙති, තතො දාතුකාමතාය ගණ්හන්තං පටික්ඛිපන්තස්ස පවාරණා න හොති, කටච්ඡුනා උද්ධටහත්තෙ පන හොති. කටච්ඡුනා අභිහාරොයෙව හි තස්ස අභිහාරො. ‘‘ද්වින්නං සමභාරෙපි පටික්ඛිපන්තො පවාරෙතියෙවා’’ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. අනන්තරස්ස භික්ඛුනො හත්තෙ දීයමානෙ ඉතරො පත්තං හත්ථෙන පිදහති, පවාරණා නත්ථි. කස්මා? අඤ්ඤස්ස අභිහටෙ පටික්ඛිත්තත්තා.

පටික්ඛෙපො පඤ්ඤායතීති එත්ථ වාචාය අභිහටං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි, කායෙන අභිහටං පන යෙන කෙනචි ආකාරෙන කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිපන්තස්ස පවාරණා හොතීති වෙදිතබ්බො. තත්‍ර කායෙන පටික්ඛෙපො නාම අඞ්ගුලිං වා හත්ථං වා මක්ඛිකාබීජනිං වා චීවරකණ්ණං වා චාලෙති, භමුකාය වා ආකාරං කරොති, කුද්ධො වා ඔලොකෙති. වාචාය පටික්ඛෙපො නාම ‘‘අල’’න්ති වා ‘‘න ගණ්හාමී’’ති වා ‘‘මා ආකිරා’’ති වා ‘‘අපගච්ඡා’’ති වා වදති. එවං යෙන කෙනචි ආකාරෙන කායෙන වා වාචාය වා පටික්ඛිත්තෙ පවාරණා හොති.

119. එකො අභිහටෙ හත්තෙ පවාරණාය භීතො හත්ථෙ අපනෙත්වා පුනප්පුනං පත්තෙ ඔදනං ආකිරන්තං ‘‘ආකිර ආකිර, කොට්ටෙත්වා කොට්ටෙත්වා පූරෙහී’’ති වදති, එත්ථ කථන්ති? මහාසුමත්ථෙරො තාව ‘‘අනාකිරණත්ථාය

වුත්තත්තා පවාරණා හොතී’’ති ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන ‘‘ආකිර පූරෙහීති වදන්තස්ස නාම කස්සචි පවාරණා අත්ථී’’ති වත්වා ‘‘න පවාරෙතී’’ති ආහ.

අපරො භත්තං අභිහරන්තං භික්ඛුං සල්ලක්ඛෙත්වා ‘‘කිං, ආවුසො, ඉතොපි කිඤ්චි ගණ්හිස්සසි, දම්මි තෙ කිඤ්චී’’ති ආහ, තත්‍රාපි ‘‘එවං නාගමිස්සතීති වුත්තත්තා පවාරණා හොතී’’ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන ‘‘ගණ්හිස්සසීති වදන්තස්ස නාම කස්සචි පවාරණා අත්ථී’’ති වත්වා ‘‘න පවාරෙතී’’ති ආහ.

එකො සමංසකං රසං අභිහරිත්වා ‘‘රසං ගණ්හථා’’ති වදති, තං සුත්වා පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි. ‘‘මච්ඡමංසරස’’න්ති වුත්තෙ පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති, ‘‘ඉදං ගණ්හථා’’ති වුත්තෙපි හොතියෙව. මංසං විසුං කත්වා ‘‘මංසරසං ගණ්හථා’’ති වදති, ‘‘තත්ථ චෙ සාසපමත්තම්පි මංසඛණ්ඩං අත්ථි, තං පටික්ඛිපතො පවාරණා හොති. සචෙ පන පරිස්සාවිතො හොති, වට්ටතී’’ති අභයත්ථෙරො ආහ.

මංසරසෙන ආපුච්ඡන්තං මහාථෙරො ‘‘මුහුත්තං ආගමෙහී’’ති වත්වා ‘‘ථාලකං, ආවුසො, ආහරා’’ති ආහ, එත්ථ කථන්ති? මහාසුමත්ථෙරො තාව ‘‘අභිහාරකස්ස ගමනං උපච්ඡින්නං, තස්මා පවාරෙතී’’ති ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන ‘‘අයං කුහිං ගච්ඡති, කීදිසං එතස්ස ගමනං, ගණ්හන්තස්සපි නාම කස්සචි පවාරණා අත්ථී’’ති වත්වා ‘‘න පවාරෙතී’’ති ආහ.

කළීරපනසාදීහි මිස්සෙත්වා මංසං පචන්ති, තං ගහෙත්වා ‘‘කළීරසූපං ගණ්හථ, පනසබ්‍යඤ්ජනං ගණ්හථා’’ති වදන්ති, එවම්පි න පවාරෙති. කස්මා? අපවාරණාරහස්ස නාමෙන වුත්තත්තා. සචෙ පන ‘‘මච්ඡසූපං මංසසූප’’න්ති වා ‘‘ඉදං ගණ්හථා’’ති වා වදන්ති, පවාරෙති, මංසකරම්බකො නාම හොති. තං දාතුකාමොපි ‘‘කරම්බකං ගණ්හථා’’ති වදති, වට්ටති, න පවාරෙති, ‘‘මංසකරම්බක’’න්ති වා ‘‘ඉද’’න්ති වා වුත්තෙ පන පවාරෙති. එස නයො සබ්බෙසු මච්ඡමංසමිස්සකෙසු.

120. ‘‘යො පන නිමන්තනෙ භුඤ්ජමානො මංසං අභිහටං ‘උද්දිස්සකත’න්ති මඤ්ඤමානො පටික්ඛිපති, පවාරිතොව හොතී’’ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. මිස්සකකථා පන **කුරුන්දියං** සුට්ඨු වුත්තා. එවඤ්හි තත්ථ වුත්තං – පිණ්ඩචාරිකො භික්ඛු භත්තමිස්සකං යාගුං ආහරිත්වා ‘‘යාගුං ගණ්හථා’’ති වදති, න පවාරෙති, ‘‘භත්තං ගණ්හථා’’ති වුත්තෙ පවාරෙති. කස්මා? යෙනාපුච්ඡිතො, තස්ස අත්ථිතාය. අයමෙත්ථ අධිප්පායො – ‘‘යාගුමිස්සකං ගණ්හථා’’ති වදති, තත්‍ර චෙ යාගු බහුතරා වා හොති සමසමා වා, න පවාරෙති. යාගු මන්දා, භත්තං බහුතරං, පවාරෙති. ඉදඤ්ච සබ්බඅට්ඨකථාසු වුත්තත්තා න සක්කා පටික්ඛිපිතුං, කාරණං පනෙත්ථ දුද්දසං. ‘‘භත්තමිස්සකං ගණ්හථා’’ති වදති, භත්තං බහුතරං වා සමං වා අප්පතරං වා හොති, පවාරෙතියෙව . භත්තං වා යාගුං වා අනාමසිත්වා ‘‘මිස්සකං ගණ්හථා’’ති වදති, තත්‍ර චෙ භත්තං බහුතරං වා සමකං වා හොති, පවාරෙති, අප්පතරං න පවාරෙති, ඉදඤ්ච කරම්බකෙන න සමානෙතබ්බං. කරම්බකො හි මංසමිස්සකොපි හොති අමංසමිස්සකොපි, තස්මා කරම්බකන්ති වුත්තෙ පවාරණා නත්ථි, ඉදං පන භත්තමිස්සකමෙව. එත්ථ වුත්තනයෙනෙව පවාරණා හොති. බහුරසෙ භත්තෙ රසං, බහුඛීරෙ ඛීරං, බහුසප්පිම්හි ච පායාසෙ සප්පිං ගණ්හථාති විසුං කත්වා දෙති, තං පටික්ඛිපතො පවාරණා නත්ථි.

යො පන ගච්ඡන්තො පවාරෙති, සො ගච්ඡන්තොව භුඤ්ජිතුං ලභති. කද්දමං වා උදකං වා පත්වා ඨිතෙන අතිරිත්තං කාරෙතබ්බං. සචෙ අන්තරා නදී පූරා හොති, නදීතීරෙ ගුම්බං අනුපරියායන්තෙන භුඤ්ජිතබ්බං. අථ නාවා වා සෙතු වා අත්ථි, තං අභිරුහිත්වාපි චඞ්කමන්තෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං, ගමනං න උපච්ඡින්දිතබ්බං. යානෙ වා හත්ථිඅස්සපිට්ඨෙ වා චන්දමණ්ඩලෙ වා සූරියමණ්ඩලෙ වා නිසීදිත්වා පවාරිතෙන යාව මජ්ඣන්හිකං, තාව තෙසු ගච්ඡන්තෙසුපි නිසින්නෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං. යො ඨිතො පවාරෙති, ඨිතෙනෙව, යො නිසින්නො පවාරෙති, නිසින්නෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං, තං තං ඉරියාපථං විකොපෙන්තෙන අතිරිත්තං කාරෙතබ්බං. යො උක්කුටිකො නිසීදිත්වා පවාරෙති, තෙන උක්කුටිකෙනෙව භුඤ්ජිතබ්බං. තස්ස පන හෙට්ඨා පලාලපීඨං වා කිඤ්චි වා නිසීදනකං දාතබ්බං. පීඨකෙ නිසීදිත්වා පවාරිතෙන ආසනං අචාලෙත්වාව චතස්සො දිසා පරිවත්තන්තෙන භුඤ්ජිතුං ලබ්භති. මඤ්චෙ නිසීදිත්වා පවාරිතෙන ඉතො වා එත්තො වා සඤ්චරිතුං න ලබ්භති. සචෙ පන නං සහ මඤ්චෙන උක්ඛිපිත්වා අඤ්ඤත්‍ර නෙන්ති, වට්ටති. නිපජ්ජිත්වා පවාරිතෙන නිපන්නෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පරිවත්තන්තෙන යෙන පස්සෙන නිපන්නො, තස්ස ඨානං නාතික්කමෙතබ්බං.

121. පවාරිතෙන පන කිංකාතබ්බන්ති? යෙන ඉරියාපථෙන පවාරිතො හොති, තං විකොපෙත්වා අඤ්ඤෙන ඉරියාපථෙන චෙ භුඤ්ජති, අතිරිත්තං කාරාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. අනතිරිත්තං පන යං කිඤ්චි යාවකාලිකසඞ්ගහිතං ඛාදනීයං වා භොජනීයං වා ඛාදති වා භුඤ්ජති වා, අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං.

තත්ථ **අනතිරිත්තං** නාම නාතිරිත්තං, න අධිකන්ති අත්ථො. තං පන යස්මා කප්පියකතාදීහි සත්තහි විනයකම්මාකාරෙහි අකතං වා ගිලානස්ස අනධිකං වා හොති, තස්මා පදභාජනෙ වුත්තං –

‘‘අනතිරිත්තං නාම අකප්පියකතං හොති, අප්පටිග්ගහිතකතං හොති, අනුච්චාරිතකතං හොති, අහත්ථපාසෙ කතං හොති, අභුත්තාවිනා කතං හොති, භුත්තාවිනා ච පවාරිතෙන ආසනා වුට්ඨිතෙන කතං

හොති, ‘අලමෙතං සබ්බ’න්ති අවුත්තං හොති, න ගිලානාතිරිත්තං හොති, එතං අනතිරිත්තං නාමා’’ති (පාචි. 239).

තත්ථ **අකප්පියකත**න්ති යං තත්ථ ඵලං වා කන්දමූලාදිං වා පඤ්චහි සමණකප්පෙහි කප්පියං අකතං, යඤ්ච අකප්පියමංසං වා අකප්පියභොජනං වා, එතං අකප්පියං නාම. තං අකප්පියං ‘‘අලමෙතං සබ්බ’’න්ති එවං අතිරිත්තං කතම්පි ‘‘අකප්පියකත’’න්ති වෙදිතබ්බං. **අප්පටිග්ගහිතකත**න්ති භික්ඛුනා අප්පටිග්ගහිතංයෙව පුරිමනයෙන අතිරිත්තං කතං. **අනුච්චාරිතකත**න්ති කප්පියං කාරෙතුං ආගතෙන භික්ඛුනා ඊසකම්පි අනුක්ඛිත්තං වා අනපනාමිතං වා කතං. **අහත්ථපාසෙ කත**න්ති කප්පියං කාරෙතුං ආගතස්ස හත්ථපාසතො බහි ඨිතෙන කතං. **අභුත්තාවිනා කත**න්ති යො ‘‘අලමෙතං සබ්බ’’න්ති අතිරිත්තං කරොති, තෙන පවාරණප්පහොනකභොජනං අභුත්තෙන කතං. **භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආසනා වුට්ඨිතෙන කත**න්ති ඉදං උත්තානමෙව. **‘‘අලමෙතං සබ්බ’’න්ති අවුත්ත**න්ති වචීභෙදං කත්වා එවං අවුත්තං හොති. ඉති ඉමෙහි සත්තහි විනයකම්මාකාරෙහි යං අතිරිත්තං කප්පියං අකතං, යඤ්ච න ගිලානාතිරිත්තං, තදුභයම්පි ‘‘අනතිරිත්ත’’න්ති වෙදිතබ්බං.

122. අතිරිත්තං පන තස්සෙව පටිපක්ඛනයෙන වෙදිතබ්බං. තෙනෙව වුත්තං පදභාජනෙ –

‘‘අතිරිත්තං නාම කප්පියකතං හොති, පටිග්ගහිතකතං හොති, උච්චාරිතකතං හොති, හත්ථපාසෙ කතං හොති, භුත්තාවිනා කතං හොති, භුත්තාවිනා පවාරිතෙන ආසනා අවුට්ඨිතෙන කතං හොති, ‘අලමෙතං සබ්බ’න්ති වුත්තං හොති, ගිලානාතිරිත්තං හොති, එතං අතිරිත්තං නාමා’’ති (පාචි. 239).

අපිචෙත්ථ **භුත්තාවිනා කතං හොතී**ති අනන්තරනිසින්නස්ස සභාගස්ස භික්ඛුනො පත්තතො එකම්පි සිත්ථං වා මංසහීරං වා ඛාදිත්වා කතම්පි ‘‘භුත්තාවිනාව කතං හොතී’’ති වෙදිතබ්බං. **ආසනා අවුට්ඨිතෙනා**ති එත්ථ පන අසම්මොහත්ථං අයං විනිච්ඡයො – ද්වෙ භික්ඛූ පාතොයෙව භුඤ්ජමානා පවාරිතා හොන්ති, එකෙන තත්ථෙව නිසීදිතබ්බං, ඉතරෙන නිච්චභත්තං වා සලාකභත්තං වා ආනෙත්වා උපඩ්ඪං තස්ස භික්ඛුනො පත්තෙ ආකිරිත්වා හත්ථං ධොවිත්වා සෙසං තෙන භික්ඛුනා කප්පියං කාරාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. කස්මා? යඤ්හි තස්ස හත්ථෙ ලග්ගං, තං අකප්පියං හොති. සචෙ පන පඨමං නිසින්නො භික්ඛු සයමෙව තස්ස පත්තතො හත්ථෙන ගණ්හාති, හත්ථධොවනකිච්චං නත්ථි. සචෙ පන එවං ‘කප්පියං කාරෙත්වා භුඤ්ජන්තස්ස පුන කිඤ්චි බ්‍යඤ්ජනං වා ඛාදනීයං වා පත්තෙ ආකිර’න්ති යෙන පඨමං කප්පියං කතං හොති, සො පුන කාතුං න ලභති. යෙන අකතං, තෙන කාතබ්බං, යඤ්ච අකතං, තං කාතබ්බං. **යෙන අකත**න්ති අඤ්ඤෙන භික්ඛුනා යෙන පඨමං න කතං, තෙන කාතබ්බං. **යඤ්ච අකත**න්ති යෙන පඨමං කප්පියං කතං, තෙනපි යං අකතං, තං කාතබ්බං. පඨමභාජනෙ පන කාතුං න ලබ්භති. තත්ථ හි කරියමානෙ පඨමං කතෙන සද්ධිං කතං හොති, තස්මා අඤ්ඤස්මිං භාජනෙ කාතුං වට්ටතීති අධිප්පායො. එවං කතං පන තෙන භික්ඛුනා පඨමං කතෙන සද්ධිං භුඤ්ජිතුං වට්ටති.

කප්පියං කරොන්තෙන ච න කෙවලං පත්තෙයෙව, කුණ්ඩෙපි පච්ඡියම්පි යත්ථ කත්ථචි පුරතො ඨපෙත්වා ඔනාමිතභාජනෙ කාතබ්බං. තං සචෙ භික්ඛුසතං පවාරිතං හොති, සබ්බෙසං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, අප්පවාරිතානම්පි වට්ටති. යෙන පන කප්පියං කතං, තස්ස න වට්ටති. සචෙපි පවාරෙත්වා පිණ්ඩාය පවිට්ඨං භික්ඛුං පත්තං ගහෙත්වා අවස්සං භුඤ්ජනකෙ මඞ්ගලනිමන්තනෙ නිසීදාපෙන්ති, අතිරිත්තං කාරාපෙත්වාව භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ තත්ථ අඤ්ඤො භික්ඛු නත්ථි, ආසනසාලං වා විහාරං වා පත්තං පෙසෙත්වා කාරෙතබ්බං, කප්පියං කරොන්තෙන පන අනුපසම්පන්නස්ස හත්ථෙ ඨිතං න කාතබ්බං. සචෙ ආසනසාලායං අබ්‍යත්තො භික්ඛු හොති, සයං ගන්ත්වා කප්පියං කාරාපෙත්වා ආනෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං.

ගිලානාතිරිත්තන්ති එත්ථ න කෙවලං යං ගිලානස්ස භුත්තාවසෙසං හොති, තං ගිලානාතිරිත්තං, අථ ඛො යං කිඤ්චි ගිලානං උද්දිස්ස ‘‘අජ්ජ වා යදා වා ඉච්ඡති, තදා ඛාදිස්සතී’’ති ආහටං, තං සබ්බං ගිලානාතිරිත්තන්ති වෙදිතබ්බං. යාමකාලිකං පන සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකං වා යං කිඤ්චි අනතිරිත්තං ආහාරත්ථාය පරිභුඤ්ජන්තස්ස අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ දුක්කටං. සචෙ පන යාමකාලිකාදීනි ආමිසසංසට්ඨානි හොන්ති, ආහාරත්ථායපි අනාහාරත්ථායපි පටිග්ගහෙත්වා අජ්ඣොහරන්තස්ස පාචිත්තියමෙව, අසංසට්ඨානි පන සති පච්චයෙ භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

පවාරණාවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

22. පබ්බජ්ජාවිනිච්ඡයකථා

123. **පබ්බජ්ජා**ති එත්ථ පන පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං කුලපුත්තං පබ්බාජෙන්තෙන යෙ පාළියං ''න භික්ඛවෙ පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵුට්ඨො පබ්බාජෙතබ්බො''තිආදිනා (මහාව. 89) පටික්ඛිත්තා පුග්ගලා, තෙ වජ්ජෙත්වා පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතො පුග්ගලො පබ්බාජෙතබ්බො. තත්‍රායං විනිච්ඡයො (මහාව. අට්ඨ. 88) – කුට්ඨං ගණ්ඩො කිලාසො සොසො අපමාරොති ඉමෙහි පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵුට්ඨො න පබ්බාජෙතබ්බො, පබ්බාජෙන්තො පන දුක්කටං ආපජ්ජති ''යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති වුත්තත්තා. තත්ථ **කුට්ඨ**න්ති රත්තකුට්ඨං වා හොතු කාළකුට්ඨං වා, යං කිඤ්චි කිටිභදද්දුකච්ඡුආදිප්පභෙදම්පි සබ්බං කුට්ඨමෙවාති වුත්තං. තඤ්චෙ නඛපිට්ඨිප්පමාණම්පි වඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං හොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන නිවාසනපාවුරණෙහි පකතිපටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නඛපිට්ඨිප්පමාණං අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං හොති, වට්ටති. ''මුඛෙ පන හත්ථපාදපිට්ඨීසු වා සචෙපි අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතං, නඛපිට්ඨිතො ච ඛුද්දකතරම්පි න වට්ටතියෙවා''ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. තිකිච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙන්තෙනපි පකතිවණ්ණෙ ජාතෙයෙව පබ්බාජෙතබ්බො, ගොධාපිට්ඨිසදිසචුණ්ණඔකිරණසරීරම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති.

ගණ්ඩොති මෙදගණ්ඩො වා හොතු අඤ්ඤො වා, යො කොචි කොලට්ඨිමත්තකොපි චෙ වඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතො ගණ්ඩො හොති, න පබ්බාජෙතබ්බො. පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ පන කොලට්ඨිමත්තෙ අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතෙ වට්ටති, මුඛාදිකෙ අප්පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ අවඩ්ඪනකපක්ඛෙ ඨිතෙපි න වට්ටති. තිකිච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙන්තෙනපි සරීරං සච්ඡවිං කාරාපෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. උණ්ණිගණ්ඩා නාම හොන්ති ගොථනකා විය අඞ්ගුලිකා විය ච තත්ථ තත්ථ ලම්බන්ති, එතෙපි ගණ්ඩායෙව, තෙසු සති පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. දහරකාලෙ ඛීරපීළකා යොබ්බන්නකාලෙ ච මුඛෙ ඛරපීළකා නාම හොන්ති, මහල්ලකකාලෙ නස්සන්ති, න තා ගණ්ඩසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡන්ති, තාසු සති පබ්බාජෙතුං වට්ටති. අඤ්ඤා පන සරීරෙ ඛරපීළකා නාම, අපරා පදුමකණ්ණිකා නාම හොන්ති, අඤ්ඤා සාසපබීජකා නාම සාසපමත්තායෙව සකලසරීරං ඵරන්ති, සබ්බා කුට්ඨජාතිකාව, තාසු සති න පබ්බාජෙතබ්බො.

කිලාසොති න භිජ්ජනකං න පග්ඝරණකං පදුමපුණ්ඩරීකපත්තවණ්ණං කුට්ඨං. යෙන ගුන්නං විය සබලං සරීරං හොති, තස්මිං කුට්ඨෙ වුත්තනයෙනෙව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. **සොසො**ති සොසබ්‍යාධි. තස්මිං සති න පබ්බාජෙතබ්බො. **අපමාරො**ති පිත්තුම්මාදො වා යක්ඛුම්මාදො වා. තත්ථ පුබ්බවෙරිකෙන අමනුස්සෙන ගහිතො දුත්තිකිච්ඡො හොති, අප්පමත්තකෙපි පන අපමාරෙ සති න පබ්බාජෙතබ්බො.

124. ''න, භික්ඛවෙ, රාජභටො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 90) වචනතො රාජභටොපි න පබ්බාජෙතබ්බො. එත්ථ ච අමච්චො වා හොතු මහාමත්තො වා සෙවකො වා කිඤ්චි ඨානන්තරං පත්තො වා අප්පත්තො වා, යො කොචි රඤ්ඤො භත්තවෙතනභටො, සබ්බො රාජභටොති සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. තස්ස පන පුත්තනත්තභාතුකා යෙ රාජතො භත්තවෙතනං න ගණ්හන්ති, තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති. යො පන රාජතො ලද්ධං නිබද්ධභොගං වා මාසසංවච්ඡරපරිබ්බයං වා රඤ්ඤොයෙව නිය්‍යාදෙති, පුත්තභාතුකෙ වා තං ඨානං සම්පටිච්ඡාපෙත්වා රාජානං ''න දානාහං දෙවස්ස භටො''ති ආපුච්ඡති, යෙන වා යංකාරණා වෙතනං ගහිතං, තං කම්මං කතං හොති, යො වා ''පබ්බජස්සූ''ති රඤ්ඤා අනුඤ්ඤාතො හොති, තම්පි පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

125. චොරොපි ධජබන්ධො න පබ්බාජෙතබ්බො ''න, භික්ඛවෙ, ධජබන්ධො චොරො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 91) වුත්තත්තා. තත්ථ ධජං බන්ධිත්වා විය විචරතීති **ධජබන්ධො,** මූලදෙවාදයො විය ලොකෙ පාකටොති වුත්තං හොති. තස්මා යො ගාමඝාතං වා පන්ථදුහනං වා නගරෙ සන්ධිච්ඡෙදාදිකම්මං වා කරොන්තො විචරති, පඤ්ඤායති ච ''අසුකො නාම ඉදං ඉදං කරොතී''ති, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. යො පන රාජපුත්තො රජ්ජං පත්ථෙන්තො ගාමඝාතාදීනි කරොති, සො පබ්බාජෙතබ්බො. රාජානො හි තස්මිං පබ්බජිතෙ තුස්සන්ති, සචෙ පන න තුස්සන්ති, න පබ්බාජෙතබ්බො. පුබ්බෙ මහාජනෙ පාකටො චොරො පච්ඡා චොරකම්මං පහාය පඤ්ච සීලානි සමාදියති, තඤ්චෙ මනුස්සා එවං ජානන්ති, පබ්බාජෙතබ්බො. යෙ පන අම්බලබුජාදිචොරකා සන්ධිච්ඡෙදාදිචොරා එව වා අදිස්සමානා ථෙය්‍යං කරොන්ති, පච්ඡාපි ''ඉමිනා නාම ඉදං කත''න්ති න පඤ්ඤායන්ති, තෙපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

126. කාරභෙදකො පන චොරො න පබ්බාජෙතබ්බො ''න, භික්ඛවෙ, කාරභෙදකො චොරො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 92) වුත්තත්තා. තත්ථ කාරො වුච්චති බන්ධනාගාරං. ඉධ පන අන්දුබන්ධනං වා හොතු සඞ්ඛලිකබන්ධනං වා රජ්ජුබන්ධනං වා ගාමබන්ධනං වා නිගමබන්ධනං වා නගරබන්ධනං වා පුරිසගුත්ති වා ජනපදබන්ධනං වා දීපබන්ධනං වා, යො එතෙසු යං කිඤ්චි බන්ධනං භින්දිත්වා වා ඡින්දිත්වා වා මුඤ්චිත්වා වා විවරිත්වා වා අපස්සමානානං වා පලායති, සො **කාරභෙදකො**ති සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. තස්මා ඊදිසො කාරභෙදකො චොරො දීපබන්ධනං භින්දිත්වා දීපන්තරං ගතොපි න පබ්බාජෙතබ්බො. යො පන න චොරො, කෙවලං හත්ථකම්මං අකරොන්තො ''එවං නො අපලායන්තො කරිස්සතී''ති රාජයුත්තාදීහි බද්ධො, සො කාරං භින්දිත්වා පලාතොපි පබ්බාජෙතබ්බො. යො පන ගාමනිගමපට්ටනාදීනි කෙණියා ගහෙත්වා තං අසම්පාදෙන්තො බන්ධනාගාරං පවෙසිතො හොති, සොපි පලායිත්වා ආගතො න පබ්බාජෙතබ්බො. යොපි කසිකම්මාදීහි ධනං සම්පාදෙත්වා ජීවන්තො

‘‘නිධානං ඉමිනා ලද්ධ’’න්ති පෙසුඤ්ඤං උපසංහරිත්වා කෙනචි බන්ධාපිතො හොති, තං තත්ථෙව පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, පලායිත්වා ගතං පන ගතට්ඨානෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

127. ‘‘න, භික්ඛවෙ, ලිඛිතකො චොරො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 93) වචනතො පන ලිඛිතකො චොරො න පබ්බාජෙතබ්බො. තත්ථ **ලිඛිතකො** නාම යො කොචි චොරිකං වා අඤ්ඤං වා ගරුං රාජාපරාධං කත්වා පලාතො, රාජා ච නං පණ්ණෙ වා පොත්ථකෙ වා ‘‘ඉත්ථන්නාමො යත්ථ දිස්සති, තත්ථ ගහෙත්වා මාරෙතබ්බො’’ති වා ‘‘හත්ථපාදාදීනි අස්ස ඡින්දිතබ්බානී’’ති වා ‘‘එත්තකං නාම දණ්ඩං ආහරාපෙතබ්බො’’ති වා ලිඛාපෙති, අයං ලිඛිතකො නාම, සො න පබ්බාජෙතබ්බො.

128. කසාහතො කතදණ්ඩකම්මොපි න පබ්බාජෙතබ්බො ‘‘න, භික්ඛවෙ, කසාහතො කතදණ්ඩකම්මො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 94) වචනතො. එත්ථ පන යො වචනපෙසනාදීනි අකරොන්තො හඤ්ඤති, න සො කතදණ්ඩකම්මො. යො පන කෙණියා වා අඤ්ඤථා වා කිඤ්චි ගහෙත්වා ඛාදිත්වා පුන දාතුං අසක්කොන්තො ‘‘අයමෙව තෙ දණ්ඩො හොතූ’’ති කසාහි හඤ්ඤති, අයමෙව **කසාහතො කතදණ්ඩකම්මො**. සො ච කසාහි වා හතො හොතු අඩ්ඪදණ්ඩකාදීනං වා අඤ්ඤතරෙන, යාව අල්ලවණො හොති, න තාව පබ්බාජෙතබ්බො, වණෙ පන පාකතිකෙ කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන ජාණූහි වා කප්පරෙහි වා නාළිකෙරපාසාණාදීහි වා ඝාතෙත්වා මුත්තො හොති, සරීරෙ චස්ස ගණ්ඨියො පඤ්ඤායන්ති, න පබ්බාජෙතබ්බො, ඵාසුකං කත්වා එව ගණ්ඨීසු සන්නිසින්නාසු පබ්බාජෙතබ්බො.

129. ලක්ඛණාහතො පන කතදණ්ඩකම්මො න පබ්බාජෙතබ්බො ‘‘න, භික්ඛවෙ, ලක්ඛණාහතො කතදණ්ඩකම්මො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 95) වචනතො. එත්ථපි කතදණ්ඩකම්මභාවො පුරිමනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. යස්ස පන නලාටෙ වා ඌරුආදීසු වා තත්තෙන ලොහෙන ලක්ඛණං ආහතං හොති, සො සචෙ භුජිස්සො, යාව අල්ලවණො හොති , තාව න පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපිස්ස වණා රුළ්හා හොන්ති ඡවියා සමපරිච්ඡෙදා, ලක්ඛණං න පඤ්ඤායති, තිමණ්ඩලං නිවත්ථස්ස උත්තරාසඞ්ගෙ කතෙ පටිච්ඡන්නොකාසෙ වෙ හොති, පබ්බාජෙතුං වට්ටති, අප්පටිච්ඡන්නොකාසෙ චෙ, න වට්ටති.

130. ‘‘න, භික්ඛවෙ, ඉණායිකො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 96) වචනතො ඉණායිකොපි න පබ්බාජෙතබ්බො. තත්ථ **ඉණායිකො** නාම යස්ස පිතිපිතාමහෙහි වා ඉණං ගහිතං හොති , සයං වා ඉණං ගහිතං හොති, යං වා ආඨපෙත්වා මාතාපිතූහි කිඤ්චි ගහිතං හොති, සො තං ඉණං පරෙසං ධාරෙතීති ඉණායිකො. යං පන අඤ්ඤෙ ඤාතකා ආඨපෙත්වා කිඤ්චි ගණ්හන්ති, සො න ඉණායිකො. න හි තෙ තං ආඨපෙතුං ඉස්සරා, තස්මා තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති, ඉතරං න වට්ටති. සචෙ පනස්ස ඤාතිසාලොහිතා ‘‘මයං දස්සාම, පබ්බාජෙථ න’’න්ති ඉණං අත්තනො භාරං කරොන්ති, අඤ්ඤො වා කොචි තස්ස ආචාරසම්පත්තිං දිස්වා ‘‘පබ්බාජෙථ නං, අහං ඉණං දස්සාමී’’ති වදති, පබ්බාජෙතුං වට්ටති. තෙසු අසති භික්ඛුනා තථාරූපස්ස උපට්ඨාකස්සපි ආරොචෙතබ්බං ‘‘සහෙතුකො සත්තො ඉණපලිබොධෙන න පබ්බජතී’’ති. සචෙ සො පටිපජ්ජති, පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි අත්තනො කප්පියභණ්ඩං අත්ථි, ‘‘එතං දස්සාමී’’ති පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන නෙව ඤාතකාදයො පටිපජ්ජන්ති, න අත්තනො ධනං අත්ථි, ‘‘පබ්බාජෙත්වා භික්ඛාය චරිත්වා මොචෙස්සාමී’’ති පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. සචෙ පබ්බාජෙති, දුක්කටං. පලාතොපි ආනෙත්වා දාතබ්බො. නො චෙ දෙති, සබ්බං ඉණං ගීවා හොති. අජානිත්වා පබ්බාජයතො අනාපත්ති, පස්සන්තෙන පන ආනෙත්වා ඉණසාමිකානං දස්සෙතබ්බො, අපස්සන්තස්ස ගීවා න හොති.

සචෙ ඉණායිකො අඤ්ඤං දෙසං ගන්ත්වා පුච්ඡියමානොපි ‘‘නාහං කස්සචි කිඤ්චි ධාරෙමී’’ති වත්වා පබ්බජති, ඉණසාමිකො ච තං පරියෙසන්තො තත්ථ ගච්ඡති, දහරො තං දිස්වා පලායති, සො ථෙරං උපසඞ්කමිත්වා ‘‘අයං, භන්තෙ, කෙන පබ්බාජිතො, මම එත්තකං නාම ධනං ගහෙත්වා පලාතො’’ති වදති, ථෙරෙන වත්තබ්බං ‘‘මයා, උපාසක, ‘අණණො අහ’න්ති වදන්තො පබ්බාජිතො, කිං දානි කරොමි, පස්ස මෙ පත්තචීවර’’න්ති. අයං තත්ථ සාමීචි. පලාතෙ පන ගීවා න හොති. සචෙ පන නං ථෙරස්ස සම්මුඛාව දිස්වා ‘‘අයං මම ඉණායිකො’’ති වදති, ‘‘තව ඉණායිකං ත්වමෙව ජානාහී’’ති වත්තබ්බො, එවම්පි ගීවා න හොති. සචෙපි සො ‘‘පබ්බජිතො අයං දානි කුහිං ගමිස්සතී’’ති වදති, ථෙරෙන ‘‘ත්වංයෙව ජානාහී’’ති වත්තබ්බො. එවම්පිස්ස පලාතෙ ගීවා න හොති. සචෙ පන ථෙරො ‘‘කුහිං දානි අයං ගමිස්සති, ඉධෙව අච්ඡතූ’’ති වදති, සො චෙ පලායති, ගීවා හොති. සචෙ සො සහෙතුකො සත්තො හොති වත්තසම්පන්නො , ථෙරෙන ‘‘ඊදිසො අය’’න්ති වත්තබ්බං. ඉණසාමිකො චෙ ‘‘සාධූ’’ති විස්සජ්ජෙති, ඉච්චෙතං කුසලං, ‘‘උපඩ්ඪුපඩ්ඪං දෙථා’’ති වදති, දාතබ්බං. අපරෙන සමයෙන අතිආරාධකො හොති, ‘‘සබ්බං දෙථා’’ති වුත්තෙපි දාතබ්බමෙව. සචෙ පන උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීසු කුසලො හොති බහූපකාරො භික්ඛූනං, භික්ඛාචාරවත්තෙන පරියෙසිත්වාපි ඉණං දාතබ්බමෙව.

131. දාසොපි න පබ්බාජෙතබ්බො ‘‘න, භික්ඛවෙ, දාසො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 97) වචනතො. තත්ථ චත්තාරො **දාසා** අන්තොජාතො ධනක්කීතො කරමරානීතො සාමං දාසබ්‍යං උපගතොති. තත්ථ **අන්තොජාතො** නාම ජාතියා දාසො ඝරදාසියා පුත්තො. **ධනක්කීතො** නාම මාතාපිතූනං සන්තිකා පුත්තො වා සාමිකානං සන්තිකා දාසො වා ධනං දත්වා දාසචාරිත්තං ආරොපෙත්වා කීතො. එතෙ ද්වෙපි න පබ්බාජෙතබ්බා. පබ්බාජෙන්තෙන තත්ථ තත්ථ චාරිත්තවසෙන අදාසෙ කත්වා පබ්බාජෙතබ්බා. **කරමරානීතො** නාම තිරොරට්ඨං විලොපං වා කත්වා උපලාපෙත්වා වා තිරොරට්ඨතො භුජිස්සමානුසකානි ආහරන්ති, අන්තොරට්ඨෙයෙව

වා කතාපරාධං කිඤ්චි ගාමං රාජා ''විලුම්පථා''ති ච ආණාපෙති, තතො මානුසකානිපි ආහරන්ති, තත්ථ සබ්බෙ පුරිසා දාසා, ඉත්ථියො දාසියො. එවරූපො කරමරානීතො දාසො යෙහි ආනීතො, තෙසං සන්තිකෙ වසන්තො වා බන්ධනාගාරෙ බද්ධො වා පුරිසෙහි රක්ඛියමානො වා න පබ්බාජෙතබ්බො, පලායිත්වා පන ගතො ගතට්ඨානෙ පබ්බාජෙතබ්බො. රඤ්ඤා තුට්ඨෙන ''කරමරානීතකෙ මුඤ්චථා''ති වත්වා වා සබ්බසාධාරණෙන වා නයෙන බන්ධනමොක්ඛෙ කතෙ පබ්බාජෙතබ්බොව.

සාමං දාසබ්‍යං උපගතො නාම ජීවිතහෙතු වා ආරක්ඛහෙතු වා ''අහං තෙ දාසො''ති සයමෙව දාසභාවං උපගතො රාජූනං හත්ථිඅස්සගොමහිංසගොපකාදයො විය. තාදිසො දාසො න පබ්බාජෙතබ්බො. රඤ්ඤො වණ්ණදාසීනං පුත්තා හොන්ති අමච්චපුත්තසදිසා, තෙපි න පබ්බාජෙතබ්බා. භුජිස්සිත්ථියො අසඤ්ඤතා වණ්ණදාසීහි සද්ධිං විචරන්ති, තාසං පුත්තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ සයමෙව පණ්ණං ආරොපෙන්ති, න වට්ටති. භට්ටිපුත්තගණාදීනං දාසාපි තෙහි අදින්නා න පබ්බාජෙතබ්බා. විහාරෙසු රාජූහි ආරාමිකදාසා නාම දින්නා හොන්ති, තෙපි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති, භුජිස්සෙ කත්වා පන පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **මහාපච්චරියං** ''අන්තොජාතධනක්කීතකෙ ආනෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස 'ආරාමිකෙ දෙමා'ති දෙන්ති, තක්කං සීසෙ ආසිත්තකසදිසාව හොන්ති, තෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටතී''ති වුත්තං. **කුරුන්දියං** පන ''ආරාමිකං දෙමාති කප්පියවොහාරෙන දෙන්ති, යෙන කෙනචි වොහාරෙන දින්නො හොතු, නෙව පබ්බාජෙතබ්බො''ති වුත්තං. දුග්ගතමනුස්සා ''සඞ්ඝං නිස්සාය ජීවිස්සාමා''ති විහාරෙ කප්පියකාරකා හොන්ති, එතෙ පබ්බාජෙතුං වට්ටති. යස්ස මාතාපිතරො දාසා , මාතා එව වා දාසී, පිතා අදාසො, තං පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. යස්ස පන මාතා අදාසී, පිතා දාසො, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. භික්ඛුස්ස ඤාතකා වා උපට්ඨාකා වා දාසං දෙන්ති ''ඉමං පබ්බාජෙථ, තුම්හාකං වෙය්‍යාවච්චං කරිස්සතී''ති, අත්තනො වාස්ස දාසො අත්ථි, භුජිස්සො කතොව පබ්බාජෙතබ්බො. සාමිකා දාසං දෙන්ති ''ඉමං පබ්බාජෙථ, සචෙ අභිරමිස්සති, අදාසො. විබ්භමිස්සති චෙ, අම්හාකං දාසොව භවිස්සතී''ති, අයං තාවකාලිකො නාම, තං පබ්බාජෙතුං න වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. නිස්සාමිකදාසො හොති, සොපි භුජිස්සො කතොව පබ්බාජෙතබ්බො. අජානන්තො පබ්බාජෙත්වා උපසම්පාදෙත්වා වා පච්ඡා ජානන්ති, භුජිස්සං කාතුමෙව වට්ටති.

ඉමස්ස ච අත්ථස්ස පකාසනත්ථං ඉදං වත්ථුං වදන්ති – එකා කිර කුලදාසී එකෙන සද්ධිං අනුරාධපුරා පලායිත්වා රොහණෙ වසමානා පුත්තං පටිලභි, සො පබ්බජිත්වා උපසම්පන්නකාලෙ ලජ්ජී කුක්කුච්චකො අහොසි. අථෙකදිවසං මාතරං පුච්ඡි ''කිං උපාසිකෙ තුම්හාකං භාතා වා භගිනී වා නත්ථි, න කිඤ්චි ඤාතකං පස්සාමී''ති. තාත, අහං අනුරාධපුරෙ කුලදාසී, තව පිතරා සද්ධිං පලායිත්වා ඉධ වසාමීති. සීලවා භික්ඛු ''අසුද්ධා කිර මෙ පබ්බජ්ජා''ති සංවෙගං ලභිත්වා මාතරං තස්ස කුලස්ස නාමගොත්තං පුච්ඡිත්වා අනුරාධපුරං ආගම්ම තස්ස කුලස්ස ඝරද්වාරෙ අට්ඨාසි, ''අතිච්ඡථ, භන්තෙ''ති වුත්තෙපි නාතික්කමි. තෙ ආගන්ත්වා ''කිං, භන්තෙ''ති පුච්ඡිංසු. ''තුම්හාකං ඉත්ථන්නාමා දාසී පලාතා අත්ථී''ති? ''අත්ථි, භන්තෙ''. අහං තස්සා පුත්තො, සචෙ මං තුම්හෙ අනුජානාථ, පබ්බජ්ජං ලභාමි, තුම්හෙ මය්හං සාමිකාති. තෙ හට්ඨතුට්ඨා හුත්වා ''සුද්ධා, භන්තෙ, තුම්හාකං පබ්බජ්ජා''ති තං භුජිස්සං කත්වා මහාවිහාරෙ වසාපෙසුං චතූහි පච්චයෙහි පටිජග්ගන්තා. ථෙරො තං කුලං නිස්සාය වසමානොයෙව අරහත්තං පාපුණීති.

132. ''න, භික්ඛවෙ, හත්ථච්ඡින්නො පබ්බාජෙතබ්බො. න පාදච්ඡින්නො, න හත්ථපාදච්ඡින්නො, න කණ්ණච්ඡින්නො, න කණ්ණනාසච්ඡින්නො, න අඞ්ගුලිච්ඡින්නො, න අළච්ඡින්නො, න කණ්ඩරච්ඡින්නො, න ඵණහත්ථකො, න ඛුජ්ජො, න වාමනො න ගලගණ්ඩී, න ලක්ඛණාහතො, න කසාහතො, න ලිඛිතකො, න සීපදී, න පාපරොගී, න පරිසදූසකො, න කාණො, න කුණී, න ඛඤ්ජො, න පක්ඛහතො, න ඡින්නිරියාපථො, න ජරාදුබ්බලො, න අන්ධො, න මූගො, න බධිරො, න අන්ධමූගො, න අන්ධබධිරො, න මූගබධිරො, න අන්ධමූගබධිරො පබ්බාජෙතබ්බො, යො පබ්බාජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 119) වචනතො පන හත්ථච්ඡින්නාදයොපි න පබ්බාජෙතබ්බා.

තත්ථ **හත්ථච්ඡින්නොති** යස්ස හත්ථතලෙ වා මණිබන්ධෙ වා කප්පරෙ වා යත්ථ කත්ථචි එකො වා ද්වෙ වා හත්ථා ඡින්නා හොන්ති. **පාදච්ඡින්නොති** යස්ස අග්ගපාදෙ වා ගොප්ඵකෙසු වා ජඞ්ඝාය වා යත්ථ කත්ථචි එකො වා ද්වෙ වා පාදා ඡින්නා හොන්ති. **හත්ථපාදච්ඡින්නොති** යස්ස වුත්තප්පකාරෙනෙව චතූසු හත්ථපාදෙසු ද්වෙ වා තයො වා සබ්බෙ වා හත්ථපාදා ඡින්නා හොන්ති. **කණ්ණච්ඡින්නොති** යස්ස කණ්ණමූලෙ වා කණ්ණසක්ඛලිකාය වා එකො වා ද්වෙ වා කණ්ණා ඡින්නා හොන්ති. යස්ස පන කණ්ණාවට්ටෙ ඡිජ්ජන්ති, සක්කා ච හොති සඞ්ඝාටෙතුං, සො කණ්ණං සඞ්ඝාටෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. **නාසච්ඡින්නොති** යස්ස අජපදකෙ වා අග්ගෙ වා එකපුටෙ වා යත්ථ කත්ථචි නාසා ඡින්නා හොති. යස්ස පන නාසිකා සක්කා හොති සන්ධෙතුං, සො තං ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. **කණ්ණනාසච්ඡින්නො** උභයවසෙන වෙදිතබ්බො. **අඞ්ගුලිච්ඡින්නොති** යස්ස නඛසෙසං අදස්සෙත්වා එකා වා බහූ වා අඞ්ගුලියො ඡින්නා හොන්ති. යස්ස පන සුත්තතන්තුමත්තම්පි නඛසෙසං පඤ්ඤායති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **අළච්ඡින්නොති** යස්ස චතූසු අඞ්ගුට්ඨකෙසු අඞ්ගුලියං වුත්තනයෙනෙව එකො වා බහූ වා අඞ්ගුට්ඨකා ඡින්නා හොන්ති. **කණ්ඩරච්ඡින්නොති** යස්ස කණ්ඩරනාමකා මහාන්හාරූ පුරතො වා පච්ඡතො වා ඡින්නා හොන්ති, යෙසු එකස්සපි ඡින්නත්තා අග්ගපාදෙන වා චඞ්කමති, මූලෙන වා චඞ්කමති, න පාදං පතිට්ඨාපෙතුං සක්කොති.

ඵණහත්ථකොති යස්ස වග්ගුලිපක්ඛකා විය අඞ්ගුලියො සම්බද්ධා හොන්ති, එතං පබ්බාජෙතුකාමෙන අඞ්ගුලන්තරිකායො ඵාලෙත්වා සබ්බං අන්තරචම්මං අපනෙත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. යස්සපි ඡ අඞ්ගුලියො හොන්ති, තං පබ්බාජෙතුකාමෙන අධිකං අඞ්ගුලිං ඡින්දිත්වා ඵාසුකං කත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. **ඛුජ්ජොති** යො උරස්ස වා පිට්ඨියා වා පස්සස්ස වා නික්ඛන්තත්තා ඛුජ්ජසරීරො. යස්ස පන කිඤ්චි කිඤ්චි අඞ්ගපච්චඞ්ගං ඊසකං වඞ්කං, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. මහාපුරිසො එව හි බ්‍රහ්මුජුගත්තො, අවසෙසො සත්තො අඛුජ්ජො නාම නත්ථි.

වාමනොති ජඞ්ඝවාමනො වා කටිවාමනො වා උභයවාමනො වා. ජඞ්ඝවාමනස්ස කටිතො පට්ඨාය හෙට්ඨිමකායො රස්සො හොති, උපරිමකායො පරිපුණ්ණො. කටිවාමනස්ස කටිතො පට්ඨාය උපරිමකායො රස්සො හොති, හෙට්ඨිමකායො පරිපුණ්ණො. උභයවාමනස්ස උභොපි කායා රස්සා හොන්ති, යෙසං රස්සත්තා භූතානං විය පරිවටුමො මහාකුච්ඡිඝටසදිසො අත්තභාවො හොති, තං තිවිධම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති.

ගලගණ්ඩීති යස්ස කුම්භණ්ඩං විය ගලෙ ගණ්ඩො හොති. දෙසනාමත්තමෙව චෙතං, යස්මිං කිස්මිඤ්චි පන පදෙසෙ ගණ්ඩෙ සති න පබ්බාජෙතබ්බො. තත්ථ විනිච්ඡයො ''න, භික්ඛවෙ, පඤ්චහි ආබාධෙහි ඵුට්ඨො පබ්බාජෙතබ්බො''ති (මහාව. 89) එත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. **ලක්ඛණාහතකසාහතලිඛිතකෙසු** යං වත්තබ්බං, තං හෙට්ඨා වුත්තමෙව. **සීපදීති** භාරපාදො වුච්චති. යස්ස පාදො ථූලො හොති සඤ්ජාතපීළකො ඛරො, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. යස්ස පන න තාව ඛරභාවං ගණ්හාති, සක්කා හොති උපනාහං බන්ධිත්වා උදකආවාටෙ පවෙසෙත්වා උදකවාලිකාය පූරෙත්වා යථා සිරා පඤ්ඤායන්ති, ජඞ්ඝා ච තෙලනාළිකා විය හොති, එවං මිලාපෙතුං, තස්ස පාදං ඊදිසං කත්වා තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ පුන වඩ්ඪති, උපසම්පාදෙන්තෙනපි තථා කත්වාව උපසම්පාදෙතබ්බො. **පාපරොගීති** අරිසභගන්දරපිත්තසෙම්හකාසසොසාදීසු යෙන කෙනචි රොගෙන නිච්චාතුරො අතෙකිච්ඡරොගො ජෙගුච්ඡො අමනාපො, අයං න පබ්බාජෙතබ්බො.

133. **පරිසදූසකොති** යො අත්තනො විරූපතාය පරිසං දූසෙති, අතිදීඝො වා හොති අඤ්ඤෙසං සීසප්පමාණනාභිප්පදෙසො, අතිරස්සො වා උභයවාමනභූතරූපං විය, අතිකාළො වා ඣාපිතක්ඛෙත්තෙ ඛාණුකො විය, අච්චොදාතො වා දධිතක්කාදීහි පමජ්ජිතතම්බලොහවණ්ණො, අතිකිසො වා මන්දමංසලොහිතො අට්ඨිසිරාචම්මසරීරො විය, අතිථූලො වා භාරියමංසො මහොදරො මහාභූතසදිසො, අභිමහන්තසීසො වා පච්ඡිං සීසෙ කත්වා ඨිතො විය, අතිඛුද්දකසීසො වා සරීරස්ස අනනුරූපෙන අතිඛුද්දකෙන සීසෙන සමන්නාගතො, කූටකූටසීසො වා තාලඵලපිණ්ඩිසදිසෙන සීසෙන සමන්නාගතො, සිඛරසීසො වා උද්ධං අනුපුබ්බතනුකෙන සීසෙන සමන්නාගතො, නාළිසීසො වා මහාවෙළුපබ්බසදිසෙන සීසෙන සමන්නාගතො, කප්පසීසො වා පබ්භාරසීසො වා චතූසු පස්සෙසු යෙන කෙනචි පස්සෙන ඔනතෙන සීසෙන සමන්නාගතො, වණසීසො වා පූතිසීසො වා කණ්ණිකකෙසො වා පාණකෙහි ඛායිතකෙදාරෙ සස්සසදිසෙහි තහිං තහිං උට්ඨිතෙහි කෙසෙහි සමන්නාගතො, නිල්ලොමසීසො වා ථූලථද්ධකෙසො වා තාලහීරසදිසෙහි කෙසෙහි සමන්නාගතො, ජාතිපලිතෙහි පණ්ඩරකෙසො වා පකතිතම්බකෙසො වා ආදිත්තෙහි විය කෙසෙහි සමන්නාගතො, ආවට්ටසීසො වා ගුන්නං සරීරෙ ආවට්ටසදිසෙහි උද්ධග්ගෙහි කෙසාවට්ටෙහි සමන්නාගතො, සීසලොමෙහි සද්ධිං එකාබද්ධභමුකලොමො වා ජාලබද්ධෙන විය නලාටෙන සමන්නාගතො.

සම්බද්ධභමුකො වා නිල්ලොමභමුකො වා මක්කටභමුකො වා අතිමහන්තක්ඛි වා අතිඛුද්දකක්ඛි වා මහිංසචම්මෙ වාසිකොණෙන පහරිත්වා කතඡිද්දසදිසෙහි අක්ඛීහි සමන්නාගතො, විසමක්ඛි වා එකෙන මහන්තෙන, එකෙන ඛුද්දකෙන අක්ඛිනා සමන්නාගතො, විසමචක්කලො වා එකෙන උද්ධං, එකෙන අධොති එවං විසමජාතෙහි අක්ඛිචක්කෙහි සමන්නාගතො, කෙකරො වා ගම්භීරක්ඛි වා යස්ස ගම්භීරෙ උදපානෙ උදකතාරකා විය අක්ඛිතාරකා පඤ්ඤායන්ති, නික්ඛන්තක්ඛි වා යස්ස කක්කටස්සෙව අක්ඛිතාරකා නික්ඛන්තා හොන්ති, හත්ථිකණ්ණො වා මහන්තාහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්නාගතො, මූසිකකණ්ණො වා ජතුකකණ්ණො වා ඛුද්දකාහි කණ්ණසක්ඛලීහි සමන්නාගතො, ඡිද්දමත්තකණ්ණො වා යස්ස විනා කණ්ණසක්ඛලීහි කණ්ණච්ඡිද්දමත්තමෙව හොති, අවිද්ධකණ්ණො වා, යොනකජාතිකො පන පරිසදූසකො න හොති, සභාවොයෙව හි සො තස්ස. කණ්ණභගන්දරිකො වා නිච්චපූතිනා කණ්ණෙන සමන්නාගතො, ගණ්ඩිකණ්ණො වා සදා පග්ඝරිතපුබ්බෙන කණ්ණෙන සමන්නාගතො, ටඞ්කිතකණ්ණො වා ගොභත්තනාළිකාය අග්ගසදිසෙහි කණ්ණෙහි සමන්නාගතො, අතිපිඞ්ගලක්ඛි වා, මධුපිඞ්ගලං පන පබ්බාජෙතුං වට්ටති. නිප්පඛුමක්ඛි වා අස්සුපග්ඝරණක්ඛි වා පුප්ඵිතක්ඛි වා අක්ඛිපාකෙන සමන්නාගතක්ඛි වා.

අතිමහන්තනාසිකො වා අතිඛුද්දකනාසිකො වා චිපිටනාසිකො වා මජ්ඣෙ අප්පතිට්ඨහිත්වා එකපස්සෙ ඨිතවඞ්කනාසිකො වා දීඝනාසිකො වා සුකතුණ්ඩසදිසාය ජිව්හාය ලෙහිතුං සක්කුණෙය්‍යාය නාසිකාය සමන්නාගතො, නිච්චං පග්ඝරිතසිඞ්ඝාණිකනාසො වා, මහාමුඛො වා යස්ස පටඞ්ගමණ්ඩූකස්සෙව මුඛනිමිත්තංයෙව මහන්තං හොති, මුඛං පන ලාබුසදිසං අතිඛුද්දකං, භින්නමුඛො වා වඞ්කමුඛො වා මහාඔට්ඨො වා උක්ඛලිමුඛවට්ටිසදිසෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්නාගතො, තනුකඔට්ඨො වා භෙරිචම්මසදිසෙහි දන්තෙ පිදහිතුං අසමත්ථෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්නාගතො, මහාධරොට්ඨො වා තනුකඋත්තරොට්ඨො වා තනුකඅධරොට්ඨො වා මහාඋත්තරොට්ඨො වා ඔට්ඨඡින්නකො වා එළමුඛො වා උප්පක්කමුඛො වා සඞ්ඛතුණ්ඩකො වා බහි සෙතෙහි අන්තො අතිරත්තෙහි ඔට්ඨෙහි සමන්නාගතො, දුග්ගන්ධකුණපමුඛො වා, මහාදන්තො වා අට්ඨකදන්තසදිසෙහි දන්තෙහි සමන්නාගතො, අසුරදන්තො වා හෙට්ඨා වා උපරි වා බහි නික්ඛන්තදන්තො, යස්ස පන සක්කා හොති ඔට්ඨෙහි පිදහිතුං, කථෙන්තස්සෙව පඤ්ඤායති, නො අකථෙන්තස්ස, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. පූතිදන්තො වා නිද්දන්තො වා අතිඛුද්දකදන්තො වා යස්ස පන දන්තන්තරෙ කලන්දකදන්තො විය සුඛුමදන්තො හොති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

මහාහනුකො වා ගොහනුසදිසෙන හනුනා සමන්නාගතො, දීඝහනුකො වා චිපිටහනුකො වා අන්තොපවිට්ඨෙන විය අතිරස්සෙන හනුකෙන සමන්නාගතො, භින්නහනුකො වා වඞ්කහනුකො වා නිම්මස්සුදාඨිකො වා භික්ඛුනීසදිසමුඛො, දීඝගලො වා බකගලසදිසෙන ගලෙන සමන්නාගතො, රස්සගලො වා අන්තොපවිට්ඨෙන විය ගලෙන සමන්නාගතො, භින්නගලො වා භට්ඨඅංසකූටො වා අහත්ථො වා එකහත්ථො වා අතිරස්සහත්ථො වා අතිදීඝහත්ථො වා භින්නඋරො වා භින්නපිට්ඨි වා කච්ඡුගත්තො වා කණ්ඩුගත්තො වා දද්දුගත්තො වා ගොධාගත්තො

වා යස්ස ගොධාය විය ගත්තතො චුණ්ණානි පතන්ති. සබ්බඤ්චෙතං විරූපකරණං සන්ධාය විත්ථාරිතවසෙන වුත්තං, විනිච්ඡයො පනෙත්ථ පඤ්චාබාධෙසු වුත්තනයෙන වෙදිතබ්බො.

හට්ඨකටිකො වා මහාආනිසදො වා උද්ධනකූටසදිසෙහි ආනිසදමංසෙහි අච්චුග්ගතෙහි සමන්නාගතො, මහාඌරුකො වා වාතණ්ඩිකො වා මහාජාණුකො වා සඞ්ඝට්ටනජාණුකො වා දීඝජඞ්ඝො වා යට්ඨිසදිසජඞ්ඝො, විකටො වා සඞ්ඝට්ටො වා උබ්බද්ධපිණ්ඩිකො වා, සො දුවිධො හෙට්ඨා ඔරුළ්හාහි වා උපරි ආරුළ්හාහි වා මහතීහි ජඞ්ඝපිණ්ඩිකාහි සමන්නාගතො, මහාජඞ්ඝො වා ථූලජඞ්ඝපිණ්ඩිකො වා මහාපාදො වා මහාපණ්හි වා පිට්ඨිකපාදො වා පාදවෙමජ්ඣතො උට්ඨිතජඞ්ඝො, වඞ්කපාදො වා, සො දුවිධො අන්තො වා බහි වා පරිවත්තපාදො, ගණ්ඨිකඞ්ගුලි වා සිඞ්ගිවෙරඵණසදිසාහි අඞ්ගුලීහි සමන්නාගතො, අන්ධනඛො වා කාළවණ්ණෙහි පූතිනඛෙහි සමන්නාගතො, සබ්බොපි එස පරිසදූසකො. එවරූපො පරිසදූසකො න පබ්බාජෙතබ්බො.

134. **කාණොති** පසන්නන්ධො වා හොතු පුප්ඵාදීහි වා උපහතපසාදො, ද්වීහි වා එකෙන වා අක්ඛිනා න පස්සති, සො න පබ්බාජෙතබ්බො. **මහාපච්චරියං** පන එකක්ඛිකාණො "කාණො"ති වුත්තො, ද්විඅක්ඛිකාණො අන්ධෙන සඞ්ගහිතො. **මහාඅට්ඨකථායං** ජච්චන්ධො "අන්ධො"ති වුත්තො. තස්මා උභයම්පි පරියායෙන යුජ්ජති. **කුණීති** හත්ථකුණී වා පාදකුණී වා අඞ්ගුලිකුණී වා, යස්ස එතෙසු හත්ථාදීසු යං කිඤ්චි වඞ්කං පඤ්ඤායති. **ඛඤ්ජොති** නතජාණුකො වා භින්නජඞ්ඝො වා මජ්ඣෙ සංකුටිතපාදත්තා කුණ්ඨපාදකො වා පිට්ඨිපාදමජ්ඣෙන චඞ්කමන්තො, අග්ගෙ සංකුටිතපාදත්තා කුණ්ඨපාදකො වා පිට්ඨිපාදග්ගෙන චඞ්කමන්තො, අග්ගපාදෙනෙව චඞ්කමනඛඤ්ජො වා පණ්හිකාය චඞ්කමනඛඤ්ජො වා පාදස්ස බාහිරන්තෙන චඞ්කමනඛඤ්ජො වා පාදස්ස අබ්භන්තරෙන චඞ්කමනඛඤ්ජො වා ගොප්ඵකානං උපරි භග්ගත්තා සකලෙන පිට්ඨිපාදෙන චඞ්කමනඛඤ්ජො වා. සබ්බොපෙස ඛඤ්ජොයෙව, න පබ්බාජෙතබ්බො.

පක්ඛහතොති යස්ස එකො හත්ථො වා පාදො වා අද්ධසරීරං වා සුඛං න වහති. **ඡින්නිරියාපථොති** පීඨසප්පී වුච්චති. **ජරාදුබ්බලොති** ජිණ්ණභාවෙන දුබ්බලො අත්තනො චීවරරජනාදිකම්මම්පි කාතුං අසමත්ථො. යො පන මහල්ලකොපි බලවා හොති, අත්තානං පටිජග්ගිතුං සක්කොති, සො පබ්බාජෙතබ්බො. **අන්ධොති** ජච්චන්ධො වුච්චති. **මූගොති** යස්ස වචීභෙදො න පවත්තති, යස්සපි පවත්තති, සරණගමනං පන පරිපුණ්ණං භාසිතුං න සක්කොති, තාදිසං මම්මනම්පි පබ්බාජෙතුං න වට්ටති. යො පන සරණගමනමත්තං පරිපුණ්ණං භාසිතුං සක්කොති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **බධිරොති** යො සබ්බෙන සබ්බං න සුණාති. යො පන මහාසද්දං සුණාති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. **අන්ධමූගාදයො** උභයදොසවසෙන වුත්තා. යෙසඤ්ච පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා, උපසම්පදාපි තෙසං පටික්ඛිත්තාව. සචෙ පන තෙ සඞ්ඝො උපසම්පාදෙති, සබ්බෙපි සූපසම්පන්නා, කාරකසඞ්ඝො පන ආචරියුපජ්ඣායා ච ආපත්තිතො න මුච්චන්ති.

135. පණ්ඩකො උභතොබ්‍යඤ්ජනකො ථෙය්‍යසංවාසකො තිත්ථියපක්කන්තකො තිරච්ඡානගතො මාතුඝාතකො පිතුඝාතකො අරහන්තඝාතකො ලොහිතුප්පාදකො සඞ්ඝභෙදකො භික්ඛුනීදූසකොති ඉමෙ පන එකාදස පුග්ගලා "පණ්ඩකො, භික්ඛවෙ, අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො, උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො"ති (මහාව. 109) ආදිවචනතො අභබ්බා, නෙව තෙසං පබ්බජ්ජා, න උපසම්පදා ච රුහති, තස්මා න පබ්බාජෙතබ්බා න උපසම්පාදෙතබ්බා, ජානිත්වා පබ්බාජෙන්තො උපසම්පාදෙන්තො ච දුක්කටං ආපජ්ජති. අජානිත්වාපි පබ්බාජිතා උපසම්පාදිතා ච ජානිත්වා ලිඞ්ගනාසනාය නාසෙතබ්බා.

තත්ථ **පණ්ඩකොති** ආසිත්තපණ්ඩකො උසූයපණ්ඩකො ඔපක්කමිකපණ්ඩකො පක්ඛපණ්ඩකො නපුංසකපණ්ඩකොති පඤ්ච පණ්ඩකා. තෙසු යස්ස පරෙසං අඞ්ගජාතං මුඛෙන ගහෙත්වා අසුචිනා ආසිත්තස්ස පරිළාහො වූපසම්මති, අයං **ආසිත්තපණ්ඩකො**. යස්ස පරෙසං අජ්ඣාචාරං පස්සතො උසූයාය උප්පන්නාය පරිළාහො වූපසම්මති, අයං **උසූයපණ්ඩකො**. යස්ස උපක්කමෙන බීජානි අපනීතානි, අයං **ඔපක්කමිකපණ්ඩකො**. එකච්චො පන අකුසලවිපාකානුභාවෙන කාළපක්ඛෙ පණ්ඩකො හොති, ජුණ්හපක්ඛෙ පනස්ස පරිළාහො වූපසම්මති, අයං **පක්ඛපණ්ඩකො**. යො පන පටිසන්ධියංයෙව අභාවකො උප්පන්නො, අයං **න පුංසකපණ්ඩකො**. තෙසු ආසිත්තපණ්ඩකස්ස ච උසූයපණ්ඩකස්ස ච පබ්බජ්ජා න වාරිතා, ඉතරෙසං තිණ්ණං වාරිතා. "තෙසුපි පක්ඛපණ්ඩකස්ස යස්මිං පක්ඛෙ පණ්ඩකො හොති, තස්මිංයෙවස්ස පක්ඛෙ පබ්බජ්ජා වාරිතා"ති **කුරුන්දියං** වුත්තං.

136. **උභතොබ්‍යඤ්ජනකොති** (මහාව. අට්ඨ. 116) ඉත්ථිනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච පුරිසනිමිත්තුප්පාදනකම්මතො ච උභතොබ්‍යඤ්ජනමස්ස අත්ථීති උභතොබ්‍යඤ්ජනකො. සො දුවිධො හොති ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකොති. තත්ථ ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති, පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං. පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසනිමිත්තං පාකටං, ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං. ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස ඉත්ථීසු පුරිසත්තං කරොන්තස්ස ඉත්ථිනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං හොති, පුරිසනිමිත්තං පාකටං. පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස පුරිසානං ඉත්ථිභාවං උපගච්ඡන්තස්ස පුරිසනිමිත්තං පටිච්ඡන්නං හොති, ඉත්ථිනිමිත්තං පාකටං හොති. ඉත්ථිඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො සයඤ්ච ගබ්භං ගණ්හාති, පරඤ්ච ගණ්හාපෙති, පුරිසඋභතොබ්‍යඤ්ජනකො පන සයං න ගණ්හාති, පරං පන ගණ්හාපෙතීති ඉදමෙතෙසං නානාකරණං. ඉමස්ස පන දුවිධස්සපි උභතොබ්‍යඤ්ජනකස්ස නෙව පබ්බජ්ජා අත්ථි, න උපසම්පදා.

137. **ථෙය්‍යසංවාසකොති** තයො ථෙය්‍යසංවාසකා ලිඞ්ගත්ථෙනකො සංවාසත්ථෙනකො උභයත්ථෙනකොති . තත්ථ යො සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා න භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, න යථාවුඩ්ඪං වන්දනං සාදියති, න ආසනෙන පටිබාහති, න උපොසථපවාරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං ලිඞ්ගමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා **ලිඞ්ගත්ථෙනකො** නාම. යො පන භික්ඛූහි පබ්බාජිතො සාමණෙරො සමානො විදෙසං ගන්ත්වා ''අහං දසවස්සො වා වීසතිවස්සො වා''ති මුසා වත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, යථාවුඩ්ඪං වන්දනං සාදියති, ආසනෙන පටිබාහති, උපොසථපවාරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං සංවාසමත්තස්සෙව ථෙනිතත්තා **සංවාසත්ථෙනකො** නාම. භික්ඛුවස්සගණනාදිකො හි සබ්බොපි කිරියභෙදො ඉමස්මිං අත්ථෙ ''සංවාසො''ති වෙදිතබ්බො. සික්ඛං පච්චක්ඛාය ''න මං කොචි ජානාතී''ති පුන එවං පටිපජ්ජන්තෙපි එසෙව නයො. යො පන සයං පබ්බජිත්වා විහාරං ගන්ත්වා භික්ඛුවස්සානි ගණෙති, යථාවුඩ්ඪං වන්දනං සාදියති, ආසනෙන පටිබාහති, උපොසථපවාරණාදීසු සන්දිස්සති, අයං ලිඞ්ගස්ස චෙව සංවාසස්ස ච ථෙනිතත්තා **උභයත්ථෙනකො** නාම. අයං තිවිධොපි ථෙය්‍යසංවාසකො අනුපසම්පන්නො න උපසම්පාදෙතබ්බො, උපසම්පන්නො නාසෙතබ්බො, පුන පබ්බජ්ජං යාචන්තොපි න පබ්බාජෙතබ්බො.

138. එත්ථ ච අසම්මොහත්ථං ඉදං පකිණ්ණකං වෙදිතබ්බං –

''රාජදුබ්භික්ඛකන්තාර, රොගවෙරිභයෙන වා;
චීවරාහරණත්ථං වා, ලිඞ්ගං ආදියතීධ යො.

''සංවාසං නාධිවාසෙති, යාව සො සුද්ධමානසො;
ථෙය්‍යසංවාසකො නාම, තාව එස න වුච්චතී''ති. (මහාව. අට්ඨ. 110);

තත්‍රායං විත්ථාරනයො – ඉධෙකච්චස්ස රාජා කුද්ධො හොති, සො ''එවං මෙ සොත්ථි භවිස්සතී''ති සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා පලායති. තං දිස්වා රඤ්ඤො ආරොචෙන්ති, රාජා ''සචෙ පබ්බජිතො, න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතු''න්ති තස්මිං කොධං පටිවිනෙති. සො ''වූපසන්තං මෙ රාජභය''න්ති සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතො පබ්බාජෙතබ්බො. අථාපි ''සාසනං නිස්සාය මයා ජීවිතං ලද්ධං, හන්ද දානි අහං පබ්බජාමී''ති උප්පන්නසංවෙගො තෙනෙව ලිඞ්ගෙන ආගන්ත්වා ආගන්තුකවත්තං න සාදියති, භික්ඛූහි පුට්ඨො වා අපුට්ඨො වා යථාභූතමත්තානං ආවිකත්වා පබ්බජ්ජං යාචති, ලිඞ්ගං අපනෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන සො වත්තං සාදියති, පබ්බජිතාලයං දස්සෙති, සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති, අයං න පබ්බාජෙතබ්බො.

ඉධ පනෙකච්චො දුබ්භික්ඛෙ ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියභත්තානි භුඤ්ජන්තො දුබ්භික්ඛෙ වීතිවත්තෙ සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරො මහාකන්තාරං නිත්ථරිතුකාමො හොති, සත්ථවාහො ච පබ්බජිතෙ ගහෙත්වා ගච්ඡති. සො ''එවං මං සත්ථවාහො ගහෙත්වා ගමිස්සතී''ති සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා සත්ථවාහෙන සද්ධිං කන්තාරං නිත්ථරිත්වා ඛෙමන්තං පත්වා සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරො රොගභයෙ උප්පන්නෙ ජීවිතුං අසක්කොන්තො සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා සබ්බපාසණ්ඩියභත්තානි භුඤ්ජන්තො රොගභයෙ වූපසන්තෙ සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරස්ස එකො වෙරිකො කුද්ධො හොති, ඝාතෙතුකාමො නං විචරති. සො ''එවං මෙ සොත්ථි භවිස්සතී''ති සයමෙව ලිඞ්ගං ගහෙත්වා පලායති. වෙරිකො ''කුහිං සො''ති පරියෙසන්තො ''පබ්බජිත්වා පලාතො''ති සුත්වා ''සචෙ පබ්බජිතො, න තං ලබ්භා කිඤ්චි කාතු''න්ති තස්මිං කොධං පටිවිනෙති. සො ''වූපසන්තං මෙ වෙරිභය''න්ති සඞ්ඝමජ්ඣං අනොසරිත්වාව ගිහිලිඞ්ගං ගහෙත්වා ආගතොති සබ්බං පුරිමසදිසමෙව.

අපරො ඤාතිකුලං ගන්ත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය ගිහී හුත්වා ''ඉමානි චීවරානි ඉධ නස්සිස්සන්ති, සචෙපි ඉමානි ගහෙත්වා විහාරං ගමිස්සාමි, අන්තරාමග්ගෙ මං 'චොරො'ති ගහෙස්සන්ති, යංනූනාහං කායපරිහාරියානි කත්වා ගච්ඡෙය්‍ය''න්ති චීවරාහරණත්ථං නිවාසෙත්වා ච පාරුපිත්වා ච විහාරං ගච්ඡති. තං දූරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වා සාමණෙරා ච දහරා ච අබ්භුග්ගච්ඡන්ති, වත්තං දස්සෙන්ති. සො න සාදියති, යථාභූතමත්තානං ආවිකරොති. සචෙ භික්ඛූ ''න දානි මයං තං මුඤ්චිස්සාමා''ති බලක්කාරෙන පබ්බාජෙතුකාමා හොන්ති, කාසායානි අපනෙත්වා පුන පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ පන ''නයිමෙ මං හීනායාවත්තභාවං ජානන්තී''ති තංයෙව භික්ඛුභාවං පටිජානිත්වා සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති, අයං න පබ්බාජෙතබ්බො.

අපරො මහාසාමණෙරො ඤාතිකුලං ගන්ත්වා උප්පබ්බජිත්වා කම්මන්තානුට්ඨානෙන උබ්බාළ්හො පුන ''දානි අහං සාමණෙරො භවිස්සාමි, ථෙරොපි මෙ උප්පබ්බජිතභාවං න ජානාතී''ති තදෙව පත්තචීවරං ආදාය විහාරං ගච්ඡති, තමත්ථං භික්ඛූනං න ආරොචෙති, සාමණෙරභාවං පටිජානාති, අයං ථෙය්‍යසංවාසකොයෙව, පබ්බජ්ජං න ලභති. සචෙපිස්ස ලිඞ්ගග්ගහණකාලෙ එවං හොති ''නාහං කස්සචි ආරොචෙස්සාමී''ති, විහාරඤ්ච ගතො ආරොචෙති,

ගහණෙනෙව ථෙය්‍යසංවාසකො. අථාපිස්ස ගහණකාලෙ ‘‘ආචික්ඛිස්සාමී’’ති චිත්තං උප්පන්නං හොති, විහාරඤ්ච ගන්ත්වා ‘‘කුහිං ත්වං, ආවුසො, ගතො’’ති වුත්තො ‘‘න දානි මං ඉමෙ ජානන්තී’’ති වඤ්චෙත්වා නාචික්ඛති, ‘‘නාචික්ඛිස්සාමී’’ති සහ ධුරනික්ඛෙපෙන අයම්පි ථෙය්‍යසංවාසකොව. සචෙ පනස්ස ගහණකාලෙපි ‘‘ආචික්ඛිස්සාමී’’ති හොති, විහාරං ගන්ත්වාපි ආචික්ඛති, අයං පුන පබ්බජ්ජං ලභති.

අපරො දහරසාමණෙරො මහන්තො වා පන අබ්‍යත්තො. සො පුරිමනයෙනෙව උප්පබ්බජිත්වාඝරෙ වච්ඡකගොරක්ඛණාදීනි කම්මානි කාතුං න ඉච්ඡති. තමෙනං ඤාතකා තානියෙව කාසායානි අච්ඡාදෙත්වා ථාලකං වා පත්තං වා හත්ථෙ දත්වා ‘‘ගච්ඡ, සමණොව හොහී’’තිඝරා නීහරන්ති. සො විහාරං ගච්ඡති, නෙව නං භික්ඛූ ජානන්ති ‘‘අයං උප්පබ්බජිත්වා පුන සයමෙව පබ්බජිතො’’ති, නාපි සයං ජානාති ‘‘යො එවං පබ්බජති, සො ථෙය්‍යසංවාසකො නාම හොතී’’ති. සචෙ පන තං පරිපුණ්ණවස්සං උපසම්පාදෙන්ති, සූපසම්පන්නො. සචෙ පන අනුපසම්පන්නකාලෙයෙව විනයවිනිච්ඡයෙ වත්තමානෙ සුණාති ‘‘යො එවං පබ්බජති, සො ථෙය්‍යසංවාසකො නාම හොතී’’ති, තෙන ‘‘මයා එවං කත’’න්ති භික්ඛූනං ආචික්ඛිතබ්බං. එවං පුන පබ්බජ්ජං ලභති. සචෙ පන ‘‘දානි න මං කොචි ජානාතී’’ති නාරොචෙති, ධුරං නික්ඛිත්තමත්තෙයෙව ථෙය්‍යසංවාසකො.

භික්ඛු සික්ඛං පච්චක්ඛාය ලිඞ්ගං අනපනෙත්වා දුස්සීලකම්මං කත්වා වා අකත්වා වා පුන සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තං වස්සගණනාදිභෙදං විධිං පටිපජ්ජති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සික්ඛං අප්පච්චක්ඛාය සලිඞ්ගෙ ඨිතො මෙථුනං පටිසෙවිත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති, පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති. **අන්ධකට්ඨකථායං** පන ‘‘එසො ථෙය්‍යසංවාසකො’’ති වුත්තං, තං න ගහෙතබ්බං.

එකො භික්ඛු කාසායෙ සඋස්සාහොව ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජති, අයම්පි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති, පබ්බජ්ජාමත්තං ලභති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා ඔදාතං නිවාසෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙත්වා වස්සගණනාදිභෙදං විධිං ආපජ්ජති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සාමණෙරො සලිඞ්ගෙ ඨිතො මෙථුනාදිඅස්සමණකරණධම්මං ආපජ්ජිත්වාපිථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. සචෙපි කාසායෙ සඋස්සාහොව කාසායානි අපනෙත්වා මෙථුනං පටිසෙවිත්වා පුන කාසායානි නිවාසෙති, නෙව ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සචෙ පන කාසායෙ ධුරං නික්ඛිපිත්වා නග්ගො වා ඔදාතවත්ථො වා මෙථුනසෙවනාදීහි අස්සමණො හුත්වා කාසායං නිවාසෙති, ථෙය්‍යසංවාසකො හොති.

සචෙ ගිහිභාවං පත්ථයමානො කාසායං ඔවට්ටිකං කත්වා අඤ්ඤෙන වා ආකාරෙන ගිහිනිවාසනෙන නිවාසෙති ‘‘සොභති නු ඛො මෙ ගිහිලිඞ්ගං, න සොභතී’’ති වීමංසනත්ථං, රක්ඛති තාව. ‘‘සොභතී’’ති සම්පටිච්ඡිත්වා පන පුන ලිඞ්ගං සාදියන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසනසම්පටිච්ඡනෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන නිවත්ථකාසාවස්ස උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසති වා සම්පටිච්ඡති වා, රක්ඛතියෙව. භික්ඛුනියාපි එසෙව නයො. සාපි ගිහිභාවං පත්ථයමානා සචෙ කාසායං ගිහිනිවාසනං නිවාසෙති ‘‘සොභති නු ඛො මෙ ගිහිලිඞ්ගං, න සොභතී’’ති වීමංසනත්ථං, රක්ඛතියෙව. සචෙ ‘‘සොභතී’’ති සම්පටිච්ඡති, න රක්ඛති. ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසනසම්පටිච්ඡනෙසුපි එසෙව නයො. නිවත්ථකාසායස්ස පන උපරි ඔදාතං නිවාසෙත්වා වීමංසතු වා සම්පටිච්ඡතු වා, රක්ඛතියෙව.

සචෙ කොචි වුඩ්ඪපබ්බජිතො වස්සානි අගණෙත්වා පාළියම්පි අට්ඨත්වා එකපස්සෙන ගන්ත්වා මහාපෙළාදීසු කටච්ඡුනා උක්ඛිත්තෙ භත්තපිණ්ඩෙ පත්තං උපනාමෙත්වා සෙනො විය මංසපෙසිං ගහෙත්වා ගච්ඡති, ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති, භික්ඛුවස්සානි පන ගණෙත්වා ගණ්හන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො හොති. සයං සාමණෙරොව සාමණෙරපටිපාටියා කූටවස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති. භික්ඛු භික්ඛුපටිපාටියා කූටවස්සානි ගණෙත්වා ගණ්හන්තො භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො.

139. **තිත්ථියපක්කන්තකොති** තිත්ථියෙසු පක්කන්තො පවිට්ඨොති තිත්ථියපක්කන්තකො, සොපි න පබ්බාජෙතබ්බො. තත්‍රායං විනිච්ඡයො – උපසම්පන්නො භික්ඛු ‘‘තිත්ථියො භවිස්සාමී’’ති සලිඞ්ගෙනෙව තෙසං උපස්සයං ගච්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං, තෙසං ලිඞ්ගෙ ආදින්නමත්තෙ තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. යොපි සයමෙව ‘‘තිත්ථියො භවිස්ස’’න්ති කුසචීරාදීනි නිවාසෙති, තිත්ථියපක්කන්තකො හොතියෙව. යො පන නග්ගො නහායන්තො අත්තානං ඔලොකෙත්වා ‘‘සොභති මෙ ආජීවකභාවො, ආජීවකො භවිස්ස’’න්ති කාසායානි අනාදාය නග්ගො ආජීවකානං උපස්සයං ගච්ඡති, පදවාරෙ පදවාරෙ දුක්කටං. සචෙ පනස්ස අන්තරාමග්ගෙ හිරොත්තප්පං උප්පජ්ජති, දුක්කටානි දෙසෙත්වා මුච්චති. තෙසං උපස්සයං ගන්ත්වාපි තෙහි වා ඔවදිතො අත්තනා වා ‘‘ඉමෙසං පබ්බජ්ජා අතිදුක්ඛා’’ති දිස්වා නිවත්තන්තොපි මුච්චතියෙව. සචෙ පන ‘‘කිං තුම්හාකං පබ්බජ්ජාය උක්කට්ඨ’’න්ති පුච්ඡිත්වා ‘‘කෙසමස්සුලුඤ්චනාදීනී’’ති වුත්තො එකකෙසම්පි ලුඤ්චාපෙති, උක්කුටිකප්පධානාදීනි වා වත්තානි ආදියති, මොරපිඤ්ඡාදීනි වා නිවාසෙති, තෙසං ලිඞ්ගං ගණ්හාති, ‘‘අයං පබ්බජ්ජා සෙට්ඨා’’ති සෙට්ඨභාවං වා උපගච්ඡති, න මුච්චති, තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. සචෙ පන ‘‘සොභති නු ඛො මෙ තිත්ථියපබ්බජ්ජා, නනු ඛො සොභතී’’ති වීමංසනත්ථං කුසචීරාදීනි වා නිවාසෙති, ජටං වා බන්ධති, ඛාරිකාජං වා ආදියති, යාව න සම්පටිච්ඡති ලද්ධිං, තාව රක්ඛති, සම්පටිච්ඡිතමත්තෙ තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. අච්ඡින්නචීවරො පන කුසචීරාදීනි නිවාසෙන්තො රාජභයාදීහි වා තිත්ථියලිඞ්ගං ගණ්හන්තො ලද්ධියා අභාවෙන නෙව තිත්ථියපක්කන්තකො හොති. ‘‘අයඤ්ච තිත්ථියපක්කන්තකො නාම උපසම්පන්නභික්ඛුනා කථිතො, තස්මා සාමණෙරො සලිඞ්ගෙන තිත්ථියායතනං

ගතොපි පුන පබ්බජ්ජඤ්ච උපසම්පදඤ්ච ලභතී''ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. පුරිමො පන ථෙය්‍යසංවාසකො අනුපසම්පන්නෙන කථිතො, තස්මා උපසම්පන්නො කූටවස්සං ගණෙන්තොපි අස්සමණො න හොති. ලිඞ්ගෙ සඋස්සාහො පාරාජිකං ආපජ්ජිත්වා භික්ඛුවස්සාදීනි ගණ්හන්තොපි ථෙය්‍යසංවාසකො න හොති.

140. **තිරච්ඡානගතොති** නාගො වා හොතු සුපණ්ණමාණවකාදීනං වා අඤ්ඤතරො අන්තමසො සක්කං දෙවරාජානං උපාදාය යො කොචි අමනුස්සජාතියො, සබ්බොව ඉමස්මිං අත්ථෙ ''තිරච්ඡානගතො''ති වෙදිතබ්බො. සො ච නෙව උපසම්පාදෙතබ්බො න පබ්බාජෙතබ්බො, උපසම්පන්නොපි නාසෙතබ්බො.

141. **මාතුඝාතකාදීසු** පන යෙන මනුස්සිත්ථිභූතා ජනිකා මාතා සයම්පි මනුස්සජාතිකෙනෙව සතා සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපිතා, අයං ආනන්තරියෙන මාතුඝාතකකම්මෙන **මාතුඝාතකො**. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච පටික්ඛිත්තා. යෙන පන මනුස්සිත්ථිභූතාපි අජනිකා පොසාවනිකා මාතා වා චූළමාතා වා ජනිකාපි වා න මනුස්සිත්ථිභූතා මාතා ඝාතිතා, තස්ස පබ්බජ්ජා න වාරිතා, න ච ආනන්තරිකො හොති. යෙන සයං තිරච්ඡානභූතෙන මනුස්සිත්ථිභූතා මාතා ඝාතිතා, සොපි ආනන්තරිකො න හොති, තිරච්ඡානගතත්තා පනස්ස පබ්බජ්ජා පටික්ඛිත්තා. **පිතුඝාතකෙපි** එසෙව නයො. සචෙපි හි වෙසියා පුත්තො හොති, ''අයං මෙ පිතා''ති න ජානාති, යස්ස සම්භවෙන නිබ්බත්තො, සො චෙ අනෙන ඝාතිතො, පිතුඝාතකොත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති.

අරහන්තඝාතකොපි මනුස්සඅරහන්තවසෙනෙව වෙදිතබ්බො. මනුස්සජාතියඤ්හි අන්තමසො අපබ්බජිතම්පි ඛීණාසවං දාරකං වා දාරිකං වා සඤ්චිච්ච ජීවිතා වොරොපෙන්තො අරහන්තඝාතකොව හොති, ආනන්තරියඤ්ච ඵුසති, පබ්බජ්ජා චස්ස වාරිතා. අමනුස්සජාතිකං පන අරහන්තං මනුස්සජාතිකං වා අවසෙසං අරියපුග්ගලං ඝාතෙත්වා ආනන්තරිකො න හොති, පබ්බජ්ජාපිස්ස න වාරිතා, කම්මං පන බලවං හොති. තිරච්ඡානො මනුස්සඅරහන්තම්පි ඝාතෙත්වා ආනන්තරිකො න හොති, කම්මං පන භාරියන්ති අයමෙත්ථ විනිච්ඡයො.

යො පන දෙවදත්තො විය දුට්ඨචිත්තෙන වධකචිත්තෙන තථාගතස්ස ජීවමානකසරීරෙ ඛුද්දකමක්ඛිකාය පිවනමත්තම්පි ලොහිතං උප්පාදෙති, අයං **ලොහිතුප්පාදකො** නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා. යො පන රොගවූපසමත්ථං ජීවකො විය සත්ථෙන ඵාලෙත්වා පූතිමංසලොහිතං හරිත්වා ඵාසුකං කරොති, බහුං සො පුඤ්ඤං පසවතීති.

යො දෙවදත්තො විය සාසනං උද්ධම්මං උබ්බිනයං කත්වා චතුන්නං කම්මානං අඤ්ඤතරවසෙන සඞ්ඝං භින්දති, අයං **සඞ්ඝභෙදකො** නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා.

යො පන පකතත්තං භික්ඛුනිං තිණ්ණං මග්ගානං අඤ්ඤතරස්මිං දූසෙති, අයං **භික්ඛුනීදූසකො** නාම. එතස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච වාරිතා. යො පන කායසංසග්ගෙන සීලවිනාසං පාපෙති, තස්ස පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච න වාරිතා. බලක්කාරෙන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා අනිච්ඡමානංයෙව දූසෙන්තොපි භික්ඛුනීදූසකොයෙව, බලක්කාරෙන පන ඔදාතවත්ථවසනං කත්වා ඉච්ඡමානං දූසෙන්තො භික්ඛුනීදූසකො න හොති. කස්මා? යස්මා ගිහිභාවෙ සම්පටිච්ඡිතමත්තෙයෙව සා අභික්ඛුනී හොති. සකිංසීලවිපන්නං පච්ඡා දූසෙන්තො සික්ඛමානසාමණෙරීසු ච විප්පටිපජ්ජන්තො නෙව භික්ඛුනීදූසකො හොති, පබ්බජ්ජම්පි උපසම්පදම්පි ලභති. ඉති ඉමෙ එකාදස අභබ්බපුග්ගලා වෙදිතබ්බා.

142. **ඌනවීසතිවස්සස්ස** පන උපසම්පදායෙව පටික්ඛිත්තා, න පබ්බජ්ජා, තස්මා පටිසන්ධිග්ගහණතො පට්ඨාය පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො උපසම්පාදෙතබ්බො. ගබ්භවීසොපි හි පරිපුණ්ණවීසතිවස්සොත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. යථාහ භගවා –

> ''යං, භික්ඛවෙ, මාතුකුච්ඡිස්මිං පඨමං චිත්තං උප්පන්නං, පඨමං විඤ්ඤාණං පාතුභූතං, තදුපාදාය සාවස්ස ජාති. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගබ්භවීසං උපසම්පාදෙතු''න්ති (මහාව. 124).

තත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 404) යො ද්වාදස මාසෙ මාතුකුච්ඡිස්මිං වසිත්වා මහාපවාරණාය ජාතො, සො තතො පට්ඨාය යාව එකූනවීසතිමෙ වස්සෙ මහාපවාරණා, තං අතික්කමිත්වා පාටිපදෙ උපසම්පාදෙතබ්බො. එතෙනුපායෙන හායනවඩ්ඪනං වෙදිතබ්බං. පොරාණකත්ථෙරා පන එකූනවීසතිවස්සං සාමණෙරං නික්ඛමනීයපුණ්ණමාසිං අතික්කම්ම පාටිපදදිවසෙ උපසම්පාදෙන්ති. කස්මා? එකස්මිං වස්සෙ ඡ චාතුද්දසිකඋපොසථා හොන්ති, ඉති වීසතියා වස්සෙසු චත්තාරො මාසා පරිහායන්ති, රාජානො තතියෙ තතියෙ වස්සෙ වස්සං උක්කඩ්ඪන්ති, ඉති අට්ඨාරසවස්සෙසු ඡ මාසා වඩ්ඪන්ති, තතො උපොසථවසෙන පරිහීනෙ චත්තාරො මාසෙ අපනෙත්වා ද්වෙ මාසා අවසෙසා හොන්ති, තෙ ද්වෙ මාසෙ ගහෙත්වා වීසති වස්සානි පරිපුණ්ණානි හොන්තීති නික්කඞ්ඛා හුත්වා නික්ඛමනීයපුණ්ණමාසිං අතික්කම්ම පාටිපදෙ උපසම්පාදෙන්ති.

එත්ථ පන යො පවාරෙත්වා වීසතිවස්සො භවිස්සති, තං සන්ධාය ''එකූනවීසතිවස්ස''න්ති වුත්තං. තස්මා යො මාතුකුච්ඡිස්මිං ද්වාදස මාසෙ වසි, සො එකවීසතිවස්සො හොති. යො සත්ත මාසෙ වසි, සො සත්තමාසාධිකවීසතිවස්සො. ඡමාසජාතො පන න ජීවති, ඌනවීසතිවස්සං පන ''පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො''ති සඤ්ඤාය උපසම්පාදෙන්තස්ස අනාපත්ති, පුග්ගලො පන අනුපසම්පන්නොව හොති. සචෙ පන සො දසවස්සච්චයෙන අඤ්ඤං

උපසම්පාදෙති, තඤ්චෙ මුඤ්චිත්වා ගණො පූරති, සූපසම්පන්නො. සොපි ච යාව න ජානාති, තාවස්ස නෙව සග්ගන්තරායො න මොක්ඛන්තරායො, ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං.

143. ඉති ඉමෙහි පබ්බජ්ජාදොසෙහි විරහිතොපි ''න, භික්ඛවෙ, අනනුඤ්ඤාතො මාතාපිතූහි පුත්තො පබ්බාජෙතබ්බො''ති (මහාව. 105) වචනතො මාතාපිතූහි අනනුඤ්ඤාතො න පබ්බාජෙතබ්බො. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 105) **මාතාපිතූහී**ති ජනකෙ සන්ධාය වුත්තං. සචෙ ද්වෙපි අත්ථි, ද්වෙපි ආපුච්ඡිතබ්බා. සචෙ පිතා මතො හොති මාතා වා, යො ජීවති, සො ආපුච්ඡි තබ්බො, පබ්බජිතාපි ආපුච්ඡිතබ්බාව. ආපුච්ඡන්තෙන සයං වා ගන්ත්වා ආපුච්ඡිතබ්බං, අඤ්ඤො වා පෙසෙතබ්බො. සො එව වා පෙසෙතබ්බො ''ගච්ඡ මාතාපිතරො ආපුච්ඡිත්වා එහී''ති. සචෙ ''අනුඤ්ඤාතොම්හී''ති වදති, සද්දහන්තෙන පබ්බාජෙතබ්බො. පිතා සයං පබ්බජිතො පුත්තම්පි පබ්බාජෙතුකාමො හොති, මාතරං ආපුච්ඡිත්වා පබ්බාජෙතු. මාතා වා ධීතරං පබ්බාජෙතුකාමා පිතරං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතු. පිතා පුත්තදාරෙන අනත්ථිකො පලායි, මාතා ''ඉමං පබ්බජෙථා''ති පුත්තං භික්ඛූනං දෙති, ''පිතාස්ස කුහි''න්ති වුත්තෙ ''චිත්තකෙළිං කීළිතුං පලාතො''ති වදති, තං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. මාතා කෙනචි පුරිසෙන සද්ධිං පලාතා හොති, පිතා පන ''පබ්බාජෙථා''ති වදති, එත්ථාපි එසෙව නයො. පිතා විප්පවුත්ථො හොති, මාතා පුත්තං ''පබ්බාජෙථා''ති අනුජානාති, ''පිතාස්ස කුහි''න්ති වුත්තෙ ''කිං තුම්හාකං පිතරා, අහං ජානිස්සාමී''ති වදති, පබ්බාජෙතුං වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං.

මාතාපිතරො මතා, දාරකො චූළමාතාදීනං සන්තිකෙ සංවද්ධො, තස්මිං පබ්බාජියමානෙ ඤාතකා කලහං වා කරොන්ති ඛියන්ති වා, තස්මා විවාදුපච්ඡෙදනත්ථං ආපුච්ඡිත්වා පබ්බාජෙතබ්බො, අනාපුච්ඡිත්වා පබ්බාජෙන්තස්ස පන ආපත්ති නත්ථි. දහරකාලෙ ගහෙත්වා පොසකා මාතාපිතරො නාම හොන්ති, තෙසුපි එසෙව නයො. පුත්තො අත්තානං නිස්සාය ජීවති, න මාතාපිතරො. සචෙපි රාජා හොති, ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතො පබ්බජිත්වා පුන විබ්භමති, සචෙපි සතක්ඛත්තුං පබ්බජිත්වා විබ්භමති, ආගතාගතකාලෙ පුනප්පුනං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි එවං වදන්ති ''අයං විබ්භමිත්වා ගෙහං ආගතො, අම්හාකං කම්මං න කරොති, පබ්බජිත්වා තුම්හාකං වත්තං න පූරෙති, නත්ථි ඉමස්ස ආපුච්ඡනකිච්චං , ආගතාගතං නං පබ්බාජෙය්‍යාථා''ති, එවං නිස්සට්ඨං පුන අනාපුච්ඡාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති.

යොපි දහරකාලෙයෙව ''අයං තුම්හාකං දින්නො, යදා ඉච්ඡථ, තදා පබ්බාජෙය්‍යාථා''ති එවං දින්නො හොති, සොපි ආගතාගතො පුන අනාපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො. යං පන දහරකාලෙයෙව ''ඉමං, භන්තෙ, පබ්බාජෙය්‍යාථා''ති අනුජානිත්වා පච්ඡා වුඩ්ඪිප්පත්තකාලෙ නානුජානන්ති, අයං න අනාපුච්ඡා පබ්බාජෙතබ්බො. එකො මාතාපිතූහි සද්ධිං භණ්ඩිත්වා ''පබ්බාජෙථ ම''න්ති ආගච්ඡති, ''ආපුච්ඡිත්වා එහී''ති ච වුත්තො ''නාහං ගච්ඡාමි, සචෙ මං න පබ්බාජෙථ, විහාරං වා ඣාපෙමි, සත්ථෙන වා තුම්හෙ පහරාමි, තුම්හාකං ඤාතකානං වා උපට්ඨාකානං වා ආරාමච්ඡෙදනාදීහි අනත්ථං උප්පාදෙමි, රුක්ඛා වා පතිත්වා මරාමි, චොරමජ්ඣං වා පවිසාමි, දෙසන්තරං වා ගච්ඡාමී''ති වදති, තං තස්සෙව රක්ඛණත්ථාය පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ පනස්ස මාතාපිතරො ආගන්ත්වා ''කස්මා අම්හාකං පුත්තං පබ්බාජයිත්ථා''ති වදන්ති, තෙසං තමත්ථං ආරොචෙත්වා ''රක්ඛණත්ථාය නං පබ්බාජයිම්හ, පඤ්ඤායථ තුම්හෙ පුත්තෙනා''ති වත්තබ්බා. ''රුක්ඛා පතිස්සාමී''ති අභිරුහිත්වා පන හත්ථපාදෙ මුඤ්චන්තං පබ්බාජෙතුං වට්ටතියෙව.

එකො විදෙසං ගන්ත්වා පබ්බජ්ජං යාචති, ආපුච්ඡිත්වා චෙ ගතො, පබ්බාජෙතබ්බො. නො චෙ, දහරභික්ඛුං පෙසෙත්වා ආපුච්ඡාපෙත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. අතිදූරඤ්චෙ හොති, පබ්බාජෙත්වාපි භික්ඛූහි සද්ධිං පෙසෙත්වා දස්සෙතුං වට්ටති. **කුරුන්දියං** පන වුත්තං ''සචෙ දූරං හොති, මග්ගො ච මහාකන්තාරො, 'ගන්ත්වා ආපුච්ඡිස්සාමී'ති පබ්බාජෙතුං වට්ටතී''ති. සචෙ පන මාතාපිතූනං බහූ පුත්තා හොන්ති, එවඤ්ච වදන්ති ''භන්තෙ, එතෙසං දාරකානං යං ඉච්ඡථ, තං පබ්බාජෙය්‍යාථා''ති, දාරකෙ වීමංසිත්වා යං ඉච්ඡති, සො පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙපි සකලෙන කුලෙන වා ගාමෙන වා අනුඤ්ඤාතො හොති ''භන්තෙ, ඉමස්මිං කුලෙ වා ගාමෙ වා යං ඉච්ඡථ, තං පබ්බාජෙය්‍යාථා''ති, යං ඉච්ඡති, සො පබ්බාජෙතබ්බොති.

144. එවං (මහාව. අට්ඨ. 34) පබ්බජ්ජාදොසවිරහිතං මාතාපිතූහි අනුඤ්ඤාතං පබ්බාජෙන්තෙනපි ච සචෙ අච්ඡින්නකෙසො හොති, එකසීමායඤ්ච අඤ්ඤෙපි භික්ඛූ අත්ථි, කෙසච්ඡෙදනත්ථාය භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡිතබ්බං. තත්‍රායං ආපුච්ඡනවිධි (මහාව. අට්ඨ. 98) – සීමාපරියාපන්නෙ භික්ඛූ සන්නිපාතෙත්වා පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං තත්ථ නෙත්වා ''සඞ්ඝං, භන්තෙ, ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමී''ති තික්ඛත්තුං වා ද්වික්ඛත්තුං වා සකිං වා වත්තබ්බං. එත්ථ ච ''ඉමස්ස දාරකස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමී''තිපි ''ඉමස්ස සමණකරණං ආපුච්ඡාමී''තිපි ''අයං සමණො හොතුකාමො''තිපි ''අයං පබ්බජිතුකාමො''තිපි වත්තුං වට්ටතියෙව. සචෙ සභාගට්ඨානං හොති, දස වා වීසති වා තිංසං වා භික්ඛූ වසන්තීති පරිච්ඡෙදො පඤ්ඤායති, තෙසං ඨිතොකාසං වා නිසින්නොකාසං වා ගන්ත්වාපි පුරිමනයෙනෙව ආපුච්ඡිතබ්බං. පබ්බජ්ජාපෙක්ඛං විනාව දහරභික්ඛූ වා සාමණෙරෙ වා පෙසෙත්වාපි ''එකො, භන්තෙ, පබ්බජ්ජාපෙක්ඛො අත්ථි, තස්ස භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡාමා''තිආදිනා නයෙන ආපුච්ඡාපෙතුං වට්ටති. සචෙ කෙචි භික්ඛූ සෙනාසනං වා ගුම්බාදීනි වා පවිසිත්වා නිද්දායන්ති වා සමණධම්මං වා කරොන්ති, ආපුච්ඡකා ච පරියෙසන්තාපි අදිස්වා ''සබ්බෙ ආපුච්ඡිතා අම්හෙහී''ති සඤ්ඤිනො හොන්ති, පබ්බජ්ජා නාම ලහුකකම්මං, තස්මා පබ්බජිතො සුපබ්බජිතො, පබ්බාජෙන්තස්සපි අනාපත්ති.

සචෙ පන විහාරො මහා හොති අනෙකභික්ඛුසහස්සාවාසො, සබ්බෙ භික්ඛූ සන්නිපාතාපෙතුම්පි දුක්කරං, පගෙව පටිපාටියා ආපුච්ඡිතුං, ඛණ්ඩසීමාය වා ඨත්වා නදීසමුද්දාදීනි වා ගන්ත්වා පබ්බාජෙතබ්බො. යො පන නවමුණ්ඩො වා හොති විබ්භන්තකො වා නිගණ්ඨාදීසු අඤ්ඤතරො වා ද්වඞ්ගුලකෙසො වා ඌනද්වඞ්ගුලකෙසො වා, තස්ස කෙසච්ඡෙදනකිච්චං නත්ථි, තස්මා භණ්ඩුකම්මං අනාපුච්ඡිත්වාපි තාදිසං පබ්බාජෙතුං වට්ටති. ද්වඞ්ගුලාතිරිත්තකෙසො පන යො හොති අන්තමසො එකසිඛාමත්තධරොපි, සො භණ්ඩුකම්මං ආපුච්ඡිත්වාව පබ්බාජෙතබ්බො.

145. එවං ආපුච්ඡිත්වා පබ්බාජෙන්තෙන ච පරිපුණ්ණපත්තචීවරොව පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ තස්ස නත්ථි, යාචිතකෙනපි පත්තචීවරෙන පබ්බාජෙතුං වට්ටති, සභාගට්ඨානෙ විස්සාසෙන ගහෙත්වාපි පබ්බාජෙතුං වට්ටති. සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 118) පන අපක්කං පත්තං චීවරූපගානි ච වත්ථානි ගහෙත්වා ආගතො හොති, යාව පත්තො පච්චති, චීවරානි ච කරීයන්ති, තාව විහාරෙ වසන්තස්ස අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතං දාතුං වට්ටති, ථාලකෙසු භුඤ්ජිතුං වට්ටති. පුරෙභත්තං සාමණෙරභාගසමකො ආමිසභාගො දාතුං වට්ටති, සෙනාසනග්ගාහො පන සලාකභත්තඋද්දෙසභත්තනිමන්තනාදීනි ච න වට්ටන්ති. පච්ඡාභත්තම්පි සාමණෙරභාගසමො තෙලතණ්ඩුලමධුඵාණිතාදිභෙසජ්ජභාගො වට්ටති. සචෙ ගිලානො හොති, භෙසජ්ජමස්ස කාතුං වට්ටති, සාමණෙරස්ස විය සබ්බං පටිජග්ගනකම්මං. උපසම්පදාපෙක්ඛං පන යාචිතකෙන පත්තචීවරෙන උපසම්පාදෙතුං න වට්ටති. ''න, භික්ඛවෙ, යාචිතකෙන පත්තචීවරෙන උපසම්පාදෙතබ්බො, යො උපසම්පාදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 118) වුත්තං. තස්මා සො පරිපුණ්ණපත්තචීවරොයෙව උපසම්පාදෙතබ්බො. සචෙ තස්ස නත්ථි, ආචරියුපජ්ඣායා චස්ස දාතුකාමා හොන්ති, අඤ්ඤෙ වා භික්ඛූ නිරපෙක්ඛෙහි නිස්සජ්ජිත්වා අධිට්ඨානුපගං පත්තචීවරං දාතබ්බං. යාචිතකෙන පන පත්තෙන වා චීවරෙන වා උපසම්පාදෙන්තස්සෙව ආපත්ති හොති, කම්මං පන න කුප්පති.

146. පරිපුණ්ණපත්තචීවරං (මහාව. අට්ඨ. 34) පබ්බාජෙන්තෙනපි සචෙ ඔකාසො හොති, සයං පබ්බාජෙතබ්බො. සචෙ උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි බ්‍යාවටො හොති, ඔකාසං න ලභති, එකො දහරභික්ඛු වත්තබ්බො ''එතං පබ්බාජෙහී''ති. අවුත්තොපි චෙ දහරභික්ඛු උපජ්ඣායං උද්දිස්ස පබ්බාජෙති, වට්ටති. සචෙ දහරභික්ඛු නත්ථි, සාමණෙරොපි වත්තබ්බො ''එතං ඛණ්ඩසීමං නෙත්වා පබ්බාජෙත්වා කාසායානි අච්ඡාදෙත්වා එහී''ති. සරණානි පන සයං දාතබ්බානි. එවං භික්ඛුනාව පබ්බාජිතො හොති. පුරිසඤ්හි භික්ඛුතො අඤ්ඤො පබ්බාජෙතුං න ලභති, මාතුගාමං භික්ඛුනීතො අඤ්ඤො, සාමණෙරො පන සාමණෙරී වා ආණත්තියා කාසායානි දාතුං ලභන්ති, කෙසොරොපනං යෙන කෙනචි කතං සුකතං.

සචෙ පන හබ්බරූපො හොති සහෙතුකො ඤාතො යසස්සී කුලපුත්තො, ඔකාසං කත්වාපි සයමෙව පබ්බාජෙතබ්බො, ''මත්තිකාමුට්ඨිං ගහෙත්වා නහායිත්වා ආගච්ඡාහී''ති ච න පන විස්සජ්ජෙතබ්බො . පබ්බජිතුකාමානඤ්හි පඨමං බලවඋස්සාහො හොති, පච්ඡා පන කාසායානි ච කෙසහරණසත්ථකඤ්ච දිස්වා උත්‍රසන්ති, එත්තොයෙව පලායන්ති, තස්මා සයමෙව නහානතිත්ථං නෙත්වා සචෙ නාතිදහරො, ''නහාහී''ති වත්තබ්බො, කෙසා පනස්ස සයමෙව මත්තිකං ගහෙත්වා ධොවිතබ්බා . දහරකුමාරකො පන සයං උදකං ඔතරිත්වා ගොමයමත්තිකාහි ඝංසිත්වා නහාපෙතබ්බො. සචෙපිස්ස කච්ඡු වා පිළකා වා හොන්ති, යථා මාතා පුත්තං න ජිගුච්ඡති, එවමෙවං අජිගුච්ඡන්තෙන සාධුකං හත්ථපාදතො ච සීසතො ච පට්ඨාය ඝංසිත්වා ඝංසිත්වා නහාපෙතබ්බො. කස්මා? එත්තකෙන හි උපකාරෙන කුලපුත්තා ආචරියුපජ්ඣායෙසු ච සාසනෙ ච බලවසිනෙහා තිබ්බගාරවා අනිවත්තිධම්මා හොන්ති, උප්පන්නං අනභිරතිං විනොදෙත්වා ථෙරභාවං පාපුණන්ති, කතඤ්ඤුකතවෙදිනො හොන්ති.

එවං නහාපනකාලෙ පන කෙසමස්සුං ඔරොපනකාලෙ වා ''ත්වං ඤාතො යසස්සී, ඉදානි මයං තං නිස්සාය පච්චයෙහි න කිලමිස්සාමා''ති න වත්තබ්බො, අඤ්ඤාපි අනිය්‍යානිකකථා න වත්තබ්බා, අථ ඛ්වස්ස ''ආවුසො, සුට්ඨු උපධාරෙහි, සතිං උපට්ඨාපෙහී''ති වත්වා තචපඤ්චකකම්මට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං. ආචික්ඛන්තෙන ච වණ්ණසණ්ඨානගන්ධාසයොකාසවසෙන අසුචිජෙගුච්ඡපටික්කූලභාවං නිජ්ජීවනිස්සත්තභාවං වා පාකටං කරොන්තෙන ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ හි සො පුබ්බෙ මද්දිතසඞ්ඛාරො හොති භාවිතභාවනො කණ්ටකවෙධාපෙක්ඛො විය පරිපක්කගණ්ඩො සූරියුග්ගමනාපෙක්ඛං විය ච පරිණතපදුමං, අථස්ස ආරද්ධමත්තෙ කම්මට්ඨානං මනසිකාරෙ ඉන්දාසනි විය පබ්බතෙ කිලෙසපබ්බතෙ චුණ්ණයමානංයෙව ඤාණං පවත්තති, ඛුරග්ගෙයෙව අරහත්තං පාපුණාති. යෙ හි කෙචි ඛුරග්ගෙ අරහත්තං පත්තා, සබ්බෙ තෙ එවරූපං සවනං ලභිත්වා කල්‍යාණමිත්තෙන ආචරියෙන දින්ននයං නිස්සාය, නො අනිස්සාය. තස්මාස්ස ආදිතොව එවරූපී කථා කථෙතබ්බාති.

කෙසෙසු පන ඔරොපිතෙසු හලිද්දිචුණ්ණෙන වා ගන්ධචුණ්ණෙන වා සීසඤ්ච සරීරඤ්ච උබ්බට්ටෙත්වා ගිහිගන්ධං අපනෙත්වා කාසායානි තික්ඛත්තුං වා ද්වික්ඛත්තුං වා සකිං වා පටිග්ගාහාපෙතබ්බො. අථාපිස්ස හත්ථෙ අදත්වා ආචරියො වා උපජ්ඣායො වා සයමෙව අච්ඡාදෙති, වට්ටති. සචෙ අඤ්ඤං දහරං වා සාමණෙරං වා උපාසකං වා ආණාපෙති ''ආවුසො, එතානි කාසායානි ගහෙත්වා එතං අච්ඡාදෙහී''ති, තඤ්ඤෙව වා ආණාපෙති ''එතානි ගහෙත්වා අච්ඡාදෙහී''ති, සබ්බං තං වට්ටති, සබ්බං තෙන භික්ඛුනාව දින්නං හොති. යං පන නිවාසනං වා පාරුපනං වා අනාණත්තියා නිවාසෙති වා පාරුපති වා, තං අපනෙත්වා පුන දාතබ්බං. භික්ඛුනා හි සහත්ථෙන වා ආණත්තියා වා දින්නමෙව කාසායං වට්ටති, අදින්නං න වට්ටති. සචෙපි තස්සෙව සන්තකං හොති, කො පන වාදො උපජ්ඣායමූලකෙ.

147. එවං පන දින්නානි කාසායානි අච්ඡාදාපෙත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කාරාපෙත්වා යෙ තත්ථ සන්නිපතිතා භික්ඛූ, තෙසං පාදෙ වන්දාපෙත්වා අථ සරණගහණත්ථං උක්කුටිකං නිසීදාපෙත්වා අඤ්ජලිං පග්ගණ්හාපෙත්වා ''එවං වදෙහී''ති වත්තබ්බො, ''යමහං වදාමි, තං වදෙහී''ති වත්තබ්බො. අථස්ස උපජ්ඣායෙන වා ආචරියෙන වා ''බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමී''තිආදිනා නයෙන සරණානි දාතබ්බානි යථාවුත්තපටිපාටියාව, න උප්පටිපාටියා. සචෙ හි එකපදම්පි එකක්ඛරම්පි උප්පටිපාටියා දෙති, බුද්ධං සරණංයෙව වා තික්ඛත්තුං දත්වා පුන ඉතරෙසු එකෙකං තික්ඛත්තුං දෙති, අදින්නානි හොන්ති සරණානි.

ඉමඤ්ච පන සරණගමනූපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා අනුඤ්ඤාතඋපසම්පදා එකතොසුද්ධියා වට්ටති, සාමණෙරපබ්බජ්ජා පන උභතොසුද්ධියාව වට්ටති, නො එකතොසුද්ධියා. තස්මා උපසම්පදාය සචෙ ආචරියො ඤත්තිදොසඤ්චෙව කම්මවාචාදොසඤ්ච වජ්ජෙත්වා කම්මං කරොති, සුකතං හොති. පබ්බජ්ජාය පන ඉමානි තීණි සරණානි බු-කාර ධ-කාරාදීනං බ්‍යඤ්ජනානං ඨානකරණසම්පදං අහාපෙන්තෙන ආචරියෙනපි අන්තෙවාසිකෙනපි වත්තබ්බානි. සචෙ ආචරියො වත්තුං සක්කොති, අන්තෙවාසිකො න සක්කොති, අන්තෙවාසිකො වා සක්කොති, ආචරියො න සක්කොති, උභොපි වා න සක්කොන්ති, න වට්ටති. සචෙ පන උභොපි සක්කොන්ති, වට්ටති. ඉමානි ච පන දදමානෙන ''බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමී''ති එවං එකසම්බන්ධානි අනුනාසිකන්තානි වා කත්වා දාතබ්බානි, ''බුද්ධම සරණම ගච්ඡාමී''ති එවං විච්ඡින්දිත්වා මකාරන්තානි වා කත්වා දාතබ්බානි. **අන්ධකට්ඨකථායං** ''නාමං සාවෙත්වා 'අහං, භන්තෙ, බුද්ධරක්ඛිතො යාවජීවං බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමී''ති වුත්තං, තං එකට්ඨකථායම්පි නත්ථි, පාළියම්පි න වුත්තං, තෙසං රුචිමත්තමෙව, තස්මා න ගහෙතබ්බං. න හි තථා අවදන්තස්ස සරණං කුප්පති. එත්තාවතා ච සාමණෙරභූමියං පතිට්ඨිතො හොති.

148. සචෙ පනෙස ගතිමා හොති පණ්ඩිතජාතිකො, අථස්ස තස්මිංයෙව ඨානෙ සික්ඛාපදානි උද්දිසිතබ්බානි. කථං? යථා භගවතා උද්දිට්ඨානි. වුත්තඤ්හෙතං –

> ''අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, සාමණෙරානං දස සික්ඛාපදානි, තෙසු ච සාමණෙරෙහි සික්ඛිතුං. පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදානා වෙරමණී, අබ්‍රහ්මචරියා වෙරමණී, මුසාවාදා වෙරමණී, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණී, විකාලභොජනා වෙරමණී, නච්චගීතවාදිත විසූකදස්සනා වෙරමණී, මාලාගන්ධ විලෙපන ධාරණ මණ්ඩන විභූසනට්ඨානා වෙරමණී, උච්චාසයනමහාසයනා වෙරමණී, ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා වෙරමණී''ති (මහාව. 106).

අන්ධකට්ඨකථායං පන ''අහං, භන්තෙ, ඉත්ථන්නාමො යාවජීවං පාණාතිපාතා වෙරමණිසික්ඛාපදං සමාදියාමී''ති එවං සරණදානං විය සික්ඛාපදදානම්පි වුත්තං, තං නෙව පාළියං, න අට්ඨකථාසු අත්ථි, තස්මා යථාපාළියාව උද්දිසිතබ්බානි. පබ්බජ්ජා හි සරණගමනෙහෙව සිද්ධා, සික්ඛාපදානි පන කෙවලං සික්ඛාපදපූරණත්ථං ජානිතබ්බානි, තස්මා පාළියා ආගතනයෙනෙව උග්ගහෙතුං අසක්කොන්තස්ස යාය කායචි භාසාය අත්ථවසෙනපි ආචික්ඛිතුං වට්ටති. යාව පන අත්තනා සික්ඛිතබ්බසික්ඛාපදානි න ජානාති, සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණට්ඨානනිසජ්ජාදීසු පානභොජනාදිවිධිම්හි ච න කුසලො හොති, තාව භොජනසාලං වා සලාකභාජනට්ඨානං වා අඤ්ඤං වා තථාරූපට්ඨානං න පෙසෙතබ්බො, සන්තිකාවචරොයෙව කාතබ්බො, බාලදාරකො විය පටිපජ්ජිතබ්බො, සබ්බමස්ස කප්පියාකප්පියං ආචික්ඛිතබ්බං, නිවාසනපාරුපනාදීසු අභිසමාචාරිකෙසු විනෙතබ්බො. තෙනපි –

> ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, දසහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං සාමණෙරං නාසෙතුං. පාණාතිපාතී හොති, අදින්නාදායී හොති, අබ්‍රහ්මචාරී හොති, මුසාවාදී හොති, මජ්ජපායී හොති, බුද්ධස්ස අවණ්ණං භාසති, ධම්මස්ස අවණ්ණං භාසති, සඞ්ඝස්ස අවණ්ණං භාසති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, භික්ඛුනීදූසකො හොතී''ති (මහාව. 108) –

එවං වුත්තානි දස නාසනඞ්ගානි ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා ආභිසමාචාරිකං පරිපූරෙන්තෙන දසවිධෙ සීලෙ සාධුකං සික්ඛිතබ්බං.

149. යො පන (මහාව. අට්ඨ. 108) පාණාතිපාතාදීසු දසසු නාසනඞ්ගෙසු එකම්පි කම්මං කරොති, සො ලිඞ්ගනාසනාය නාසෙතබ්බො. තීසු හි නාසනාසු ලිඞ්ගනාසනායෙව ඉධාධිප්පෙතා. යථා ච භික්ඛූනං පාණාතිපාතාදීසු තා තා ආපත්තියො හොන්ති, න තථා සාමණෙරානං. සාමණෙරො හි කුන්ථකිපිල්ලිකම්පි මාරෙත්වා මඞ්ගුලණ්ඩකම්පි භින්දිත්වා නාසෙතබ්බතංයෙව පාපුණාති, තාවදෙවස්ස සරණගමනානි ච උපජ්ඣායග්ගහණඤ්ච සෙනාසනග්ගාහො ච පටිප්පස්සම්භන්ති, සඞ්ඝලාභං න ලභති, ලිඞ්ගමත්තමෙව එකං අවසිට්ඨං හොති. සො සචෙ ආකිණ්ණදොසොව හොති, ආයතිං සංවරෙ න තිට්ඨති, නික්කඩ්ඪිතබ්බො. අථ සහසා විරජ්ඣිත්වා ''දුට්ඨු මයා කත''න්ති පුන සංවරෙ ඨාතුකාමො හොති, ලිඞ්ගනාසනකිච්චං නත්ථි, යථානිවත්ථපාරුතස්සෙව සරණානි දාතබ්බානි, උපජ්ඣායො දාතබ්බො. සික්ඛාපදානි පන සරණගමනෙනෙව ඉජ්ඣන්ති. සාමණෙරානඤ්හි සරණගමනං භික්ඛූනං උපසම්පදකම්මවාචාසදිසං, තස්මා භික්ඛූනං විය චතුපාරිසුද්ධිසීලං ඉමිනාපි දස සීලානි සමාදින්නානෙව හොන්ති, එවං සන්තෙපි දළ්හීකරණත්ථං ආයතිං සංවරෙ පතිට්ඨාපනත්ථං පුන දාතබ්බානි. සචෙ පුරිමිකාය පුන සරණානි ගහිතානි, පච්ඡිමිකාය වස්සාවාසිකං ලච්ඡති. සචෙ පච්ඡිමිකාය ගහිතානි, සඞ්ඝෙන අපලොකෙත්වා ලාභො දාතබ්බො. අදින්නාදානෙ තිණසලාකමත්තෙනපි වත්ථුනා, අබ්‍රහ්මචරියෙ තීසු මග්ගෙසු යත්ථ කත්ථචි විප්පටිපත්තියා, මුසාවාදෙ

හසාධිප්පායතායපි මුසා භණිතෙ අස්සමණො හොති, නාසෙතබ්බතං ආපජ්ජති, මජ්ජපානෙ පන භික්ඛුනො අජානිත්වාපි බීජතො පට්ඨාය මජ්ජං පිවන්තස්ස පාචිත්තියං. සාමණෙරො ජානිත්වා පිවන්තොව සීලභෙදං ආපජ්ජති, න අජානිත්වා. යානි පනස්ස ඉතරානි පඤ්ච සික්ඛාපදානි, එතෙසු භින්නෙසු න නාසෙතබ්බො, දණ්ඩකම්මං කාතබ්බං. සික්ඛාපදෙ පන පුන දින්නෙපි අදින්නෙපි වට්ටති, දණ්ඩකම්මෙන පන පීළෙත්වා ආයතිං සංවරෙ ඨපනත්ථාය දාතබ්බමෙව.

අවණ්ණභාසනෙ පන ''අරහං සම්මාසම්බුද්ධො''තිආදීනං පටිපක්ඛවසෙන බුද්ධස්ස වා ''ස්වාක්ඛාතො''තිආදීනං පටිපක්ඛවසෙන ධම්මස්ස වා ''සුප්පටිපන්නො''තිආදීනං පටිපක්ඛවසෙන සඞ්ඝස්ස වා අවණ්ණං භාසන්තො රතනත්තයං නින්දන්තො ගරහන්තො ආචරියුපජ්ඣායාදීහි ''මා එවං අවචා''ති අවණ්ණභාසනෙ ආදීනවං දස්සෙත්වා නිවාරෙතබ්බො. ''සචෙ යාවතතියං වුච්චමානො න ඔරමති, කණ්ටකනාසනාය නාසෙතබ්බො''ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන ''සචෙ එවං වුච්චමානො තං ලද්ධිං නිස්සජ්ජති, දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අච්චයං දෙසාපෙතබ්බො. සචෙ න නිස්සජ්ජති, තථෙව ආදාය පග්ගය්හ තිට්ඨති, ලිඞ්ගනාසනාය නාසෙතබ්බො''ති වුත්තං, තං යුත්තං. අයමෙව හි නාසනා ඉධාධිප්පෙතාති. මිච්ඡාදිට්ඨිකෙපි එසෙව නයො. සස්සතුච්ඡෙදානඤ්හි අඤ්ඤතරදිට්ඨිකො සචෙ ආචරියාදීහි ඔවදියමානො නිස්සජ්ජති, දණ්ඩකම්මං කාරෙත්වා අච්චයං දෙසාපෙතබ්බො, අපටිනිස්සජ්ජන්තොව නාසෙතබ්බො. භික්ඛුනීදූසකො චෙත්ථ කාමං අබ්‍රහ්මචාරිග්ගහණෙන ගහිතොව, අබ්‍රහ්මචාරිං පන ආයතිං සංවරෙ ඨාතුකාමං සරණානි දත්වා උපසම්පාදෙතුං වට්ටති. භික්ඛුනීදූසකො ආයතිං සංවරෙ ඨාතුකාමොපි පබ්බජ්ජම්පි න ලභති, පගෙව උපසම්පදන්ති එතමත්ථං දස්සෙතුං ''භික්ඛුනීදූසකො''ති ඉදං විසුං දසමං අඞ්ගං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං.

150. ''අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස සාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මං කාතුං. භික්ඛූනං අලාභාය පරිසක්කති, භික්ඛූනං අනත්ථාය පරිසක්කති, භික්ඛූනං අවාසාය පරිසක්කති, භික්ඛූ අක්කොසති, පරිභාසති, භික්ඛූ භික්ඛූහි භෙදෙති''ති (මහාව. 107) ''වචනතො පන ඉමානි පඤ්ච අඞ්ගානි, සික්ඛාපදෙසු ච පච්ඡිමානි විකාලභොජනාදීනි පඤ්චාති දස දණ්ඩකම්මවත්ථූනි. කිංපනෙත්ථ දණ්ඩකම්මං කත්තබ්බ''න්ති? ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යත්ථ වා වසති, යත්ථ වා පටික්කමති, තත්ථ ආවරණං කාතු''න්ති (මහාව. 107) වචනතො යත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 107) වසති වා පවිසති වා, තත්ථ ආවරණං කාතබ්බං ''මා ඉධ පවිසා''ති. උභයෙනපි අත්තනො පරිවෙණඤ්ච වස්සග්ගෙන පත්තසෙනාසනඤ්ච වුත්තං. තස්මා න සබ්බො සඞ්ඝාරාමො ආවරණං කාතබ්බො, කරොන්තො ච දුක්කටං ආපජ්ජති ''න, භික්ඛවෙ, සබ්බො සඞ්ඝාරාමො ආවරණං කාතබ්බො, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති වුත්තත්තා. න ච මුඛද්වාරිකො ආහාරො ආවරණං කාතබ්බො, කරොන්තො ච දුක්කටං ආපජ්ජති ''න, භික්ඛවෙ, මුඛද්වාරිකො ආහාරො ආවරණං කාතබ්බො, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති වුත්තත්තා. තස්මා ''අජ්ජ මා ඛාද මා භුඤ්ජා''ති වදතොපි ''ආහාරම්පි නිවාරෙස්සාමී''ති පත්තචීවරං අන්තො නික්ඛිපතොපි සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං. අනාචාරස්ස පන දුබ්බචසාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මං කත්වා යාගුං වා භත්තං වා පත්තචීවරං වා දස්සෙත්වා ''එත්තකෙ නාම දණ්ඩකම්මෙ ආහටෙ ඉදං ලච්ඡසී''ති වත්තුං වට්ටති. භගවතා හි ආවරණමෙව දණ්ඩකම්මං වුත්තං. ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි පන ''අපරාධානුරූපං උදකදාරුවාලිකාදීනං ආහරාපනම්පි කාතබ්බ''න්ති වුත්තං, තස්මා තම්පි කාතබ්බං, තඤ්ච ඛො ''ඔරමිස්සති විරමිස්සතී''ති අනුකම්පාය, න ''නස්සිස්සති විබ්භමිස්සතී''තිආදිනයප්පවත්තෙන පාපජ්ඣාසයෙන. ''දණ්ඩකම්මං කරොමී''ති ච උණ්හපාසාණෙ වා නිපජ්ජාපෙතුං පාසාණිට්ඨකාදීනි වා සීසෙ නික්ඛිපාපෙතුං උදකං වා පවෙසෙතුං න වට්ටති.

උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡාපි දණ්ඩකම්මං න කාරෙතබ්බං ''න, භික්ඛවෙ, උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා ආවරණං කාතබ්බං, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 108) වචනතො. එත්ථ පන ''තුම්හාකං සාමණෙරස්ස අයං නාම අපරාධො, දණ්ඩකම්මමස්ස කරොථා''ති තික්ඛත්තුං වුත්තෙ සචෙ සො උපජ්ඣායො දණ්ඩකම්මං න කරොති, සයං කාතුං වට්ටති. සචෙපි ආදිතො උපජ්ඣායො වදති ''මය්හං සාමණෙරානං දොසෙ සති තුම්හෙ දණ්ඩකම්මං කරොථා''ති, කාතුං වට්ටතියෙව. යථා ච සාමණෙරානං, එවං සද්ධිවිහාරිකන්තෙවාසිකානම්පි දණ්ඩකම්මං කාතුං වට්ටති, අඤ්ඤෙසං පන පරිසා න අපලාළෙතබ්බා, අපලාළෙන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති ''න, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤස්ස පරිසා අපලාළෙතබ්බා, යො අපලාළෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 108) වචනතො . තස්මා ''තුම්හාකං පත්තං දෙම, චීවරං දෙමා''ති අත්තනො උපට්ඨානකරණත්ථං සඞ්ගණ්හිත්වා සාමණෙරා වා හොන්තු උපසම්පන්නා වා, අන්තමසො දුස්සීලභික්ඛුස්සපි පරස්ස පරිසභූතෙ භින්දිත්වා ගණ්හිතුං න වට්ටති, ආදීනවං පන වත්තුං වට්ටති ''තයා නහායිතුං ආගතෙන ගූථමක්ඛනං විය කතං දුස්සීලං නිස්සාය විහරන්තෙනා''ති. සචෙ සො සයමෙව ජානිත්වා උපජ්ඣං වා නිස්සයං වා යාචති, දාතුං වට්ටති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

පබ්බජ්ජාවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

23. නිස්සයවිනිච්ඡයකථා

151. **නිස්සයො**ති එත්ථ පන අයං නිස්සයො නාම කෙන දාතබ්බො, කෙන න දාතබ්බො, කස්ස දාතබ්බො, කස්ස න දාතබ්බො, කථං ගහිතො හොති, කථං පටිප්පස්සම්භති, නිස්සාය කෙන වසිතබ්බං, කෙන ච න වසිතබ්බන්ති? තත්ථ **කෙන දාතබ්බො, කෙන න දාතබ්බො**ති එත්ථ තාව ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙකදසවස්සෙන වා උපසම්පාදෙතුං, නිස්සයං දාතු''න්ති (මහාව. 76, 82) ච වචනතො යො බ්‍යත්තො හොති පටිබලො උපසම්පදාය දසවස්සො වා අතිරෙකදසවස්සො වා, තෙන දාතබ්බො, ඉතරෙන න දාතබ්බො. සචෙ දෙති, දුක්කටං ආපජ්ජති.

එත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 145-147) ච ''බ්‍යත්තො''ති ඉමිනා පරිසුපට්ඨාපකබහුස්සුතො වෙදිතබ්බො. පරිසුපට්ඨාපකෙන හි සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන පරිසං අභිවිනයෙ විනෙතුං ද්වෙ විභඞ්ගා පගුණා වාචුග්ගතා කාතබ්බා, අසක්කොන්තෙන තීහි ජනෙහි සද්ධිං පරිවත්තනක්ඛමා කාතබ්බා, කම්මාකම්මඤ්ච ඛන්ධකවත්තඤ්ච උග්ගහෙතබ්බං, පරිසාය පන අභිධම්මෙ විනයනත්ථං සචෙ මජ්ඣිමභාණකො හොති, මූලපණ්ණාසකො උග්ගහෙතබ්බො, දීඝභාණකෙන මහාවග්ගො, සංයුත්තභාණකෙන හෙට්ඨිමා වා තයො වග්ගා මහාවග්ගො වා, අඞ්ගුත්තරභාණකෙන හෙට්ඨා වා උපරි වා උපඩ්ඪනිකායො උග්ගහෙතබ්බො, අසක්කොන්තෙන තිකනිපාතතො පට්ඨාය උග්ගහෙතුම්පි වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන ''එකං ගණ්හන්තෙන චතුක්කනිපාතං වා පඤ්චකනිපාතං වා උග්ගහෙතුං වට්ටතී''ති වුත්තං. ජාතකභාණකෙන සාට්ඨකථං ජාතකං උග්ගහෙතබ්බං, තතො ඔරං න වට්ටති. ''ධම්මපදම්පි සහ වත්ථුනා උග්ගහෙතුං වට්ටතී''ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. තතො තතො සමුච්චයං කත්වා මූලපණ්ණාසකමත්තං වට්ටති, ''න වට්ටතී''ති **කුරුන්දට්ඨකථායං** පටික්ඛිත්තං, ඉතරාසු විචාරණායෙව නත්ථි. අභිධම්මෙ කිඤ්චි ගහෙතබ්බන්ති න වුත්තං. යස්ස පන සාට්ඨකථම්පි විනයපිටකං අභිධම්මපිටකඤ්ච පගුණං, සුත්තන්තෙ ච වුත්තප්පකාරො ගන්ථො නත්ථි, පරිසං උපට්ඨාපෙතුං න ලභති. යෙන පන සුත්තන්තතො ච විනයතො ච වුත්තප්පමාණො ගන්ථො උග්ගහිතො, අයං පරිසුපට්ඨාකො බහුස්සුතොව හොති, දිසාපාමොක්ඛො යෙනකාමංගමො පරිසං උපට්ඨාපෙතුං ලභති, අයං ඉමස්මිං අත්ථෙ ''බ්‍යත්තො''ති අධිප්පෙතො.

යො පන අන්තෙවාසිනො වා සද්ධිවිහාරිකස්ස වා ගිලානස්ස සක්කොති උපට්ඨානාදීනි කාතුං, අයං ඉධ ''පටිබලො''ති අධිප්පෙතො. යං පන වුත්තං –

> ''පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න අසෙක්ඛෙන සමාධික්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න අසෙක්ඛෙන පඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න අසෙක්ඛෙන විමුත්තික්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න අසෙක්ඛෙන විමුත්තිඤාණදස්සනක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.
>
> ''අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. අත්තනා න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න පරං අසෙක්ඛෙ සීලක්ඛන්ධෙ සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්ඛෙන සමාධික්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න පරං අසෙක්ඛෙ සමාධික්ඛන්ධෙ සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්ඛෙන පඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න පරං අසෙක්ඛෙ පඤ්ඤාක්ඛන්ධෙ සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්ඛෙන විමුත්තික්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න පරං අසෙක්ඛෙ විමුත්තික්ඛන්ධෙ සමාදපෙතා. අත්තනා න අසෙක්ඛෙන විමුත්තිඤාණදස්සනක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න පරං අසෙක්ඛෙ විමුත්තිඤාණදස්සනක්ඛන්ධෙ සමාදපෙතා. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.
>
> ''අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. අස්සද්ධො හොති, අහිරිකො හොති, අනොත්තප්පී හොති, කුසීතො හොති, මුට්ඨස්සති හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං , න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.
>
> ''අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. අධිසීලෙ සීලවිපන්නො හොති, අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපන්නො හොති, අතිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපන්නො හොති, අප්පස්සුතො හොති, දුප්පඤ්ඤො හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

‘‘අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. න පටිබලො හොති අන්තෙවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ගිලානං උපට්ඨාතුං වා උපට්ඨාපෙතුං වා, අනභිරතං වූපකාසෙතුං වා වූපකාසාපෙතුං වා, උප්පන්නං කුක්කුච්චං ධම්මතො විනොදෙතුං, ආපත්තිං න ජානාති, ආපත්තියා වුට්ඨානං න ජානාති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

‘‘අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. න පටිබලො හොති අන්තෙවාසිං වා සද්ධිවිහාරිං වා ආභිසමාචාරිකාය සික්ඛාය සික්ඛාපෙතුං, ආදිබ්‍රහ්මචරියකාය සික්ඛාය විනෙතුං, අභිධම්මෙ විනෙතුං, අභිවිනයෙ විනෙතුං, උප්පන්නං දිට්ඨිගතං ධම්මතො විවෙචෙතුං. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

‘‘අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො . ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, උභයානි ඛො පනස්ස පාතිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන න ස්වාගතානි හොන්ති න සුවිභත්තානි න සුප්පවත්තීනි න සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තසො අනුබ්‍යඤ්ජනසො. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො.

‘‘අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, ඌනදසවස්සො හොති . ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො’’තිආදි (මහාව. 84). තම්පි –

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන දසවස්සෙන වා අතිරෙකදසවස්සෙන වා උපසම්පාදෙතුං, නිස්සයං දාතු’’න්ති (මහාව. 76, 82) එවං සඞ්ඛෙපතො වුත්තස්සෙව උපජ්ඣායාචරියලක්ඛණස්ස විත්ථාරදස්සනත්ථං වුත්තං.

තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 84) කිඤ්චි අයුත්තවසෙන පටික්ඛිත්තං, කිඤ්චි ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන. තථා හි ‘‘න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙනා’’ති ච ‘‘අත්තනා න අසෙක්ඛෙනා’’ති ච ‘‘අස්සද්ධො’’ති ච ආදීසු තීසු පඤ්චකෙසු අයුත්තවසෙන පටික්ඛෙපො කතො, න ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන. යො හි අසෙක්ඛෙහි සීලක්ඛන්ධාදීහි අසමන්නාගතො පරෙ ච තත්ථ සමාදපෙතුං අසක්කොන්තො අස්සද්ධියාදිදොසයුත්තොව හුත්වා පරිසං පරිහරති, තස්ස පරිසා සීලාදීහි පරියායතියෙව න වඩ්ඪති, තස්මා ‘‘තෙන න උපසම්පාදෙතබ්බ’’න්තිආදි අයුත්තවසෙන වුත්තං, න ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන. න හි ඛීණාසවස්සෙව උපජ්ඣාචරියභාවො භගවතා අනුඤ්ඤාතො, යදි තස්සෙව අනුඤ්ඤාතො අභවිස්ස, ‘‘සචෙ උපජ්ඣායස්ස අනභිරති උප්පන්නා හොතී’’තිආදිං න වදෙය්‍ය, යස්මා පන ඛීණාසවස්ස පරිසා සීලාදීහි න පරිහායති, තස්මා ‘‘පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙතබ්බ’’න්තිආදි වුත්තං.

අධිසීලෙ සීලවිපන්නොතිආදීසු පාරාජිකඤ්ච සඞ්ඝාදිසෙසඤ්ච ආපන්නො අධිසීලෙ සීලවිපන්නො නාම. ඉතරෙ පඤ්චාපත්තික්ඛන්ධෙ ආපන්නො **අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපන්නො** නාම. සම්මාදිට්ඨිං පහාය අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො **අතිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපන්නො** නාම. යත්තකං සුතං පරිසං පරිහරන්තස්ස ඉච්ඡිතබ්බං, තෙන විරහිතත්තා **අප්පස්සුතො.** යං තෙන ජානිතබ්බං ආපත්තාදි, තස්ස අජානනතො **දුප්පඤ්ඤො.** ඉමස්මිං පඤ්චකෙ පුරිමානි තීණි පදානි අයුත්තවසෙන වුත්තානි, පච්ඡිමානි ද්වෙ ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන.

ආපත්තිං න ජානාතීති ‘‘ඉදං නාම මයා කත’’න්ති වුත්තෙ ‘‘ඉමං නාම ආපත්තිං අයං ආපන්නො’’ති න ජානාති. **වුට්ඨානං න ජානාතීති** ‘‘වුට්ඨානගාමිනිතො වා දෙසනාගාමිනිතො වා ආපත්තිතො එවං නාම වුට්ඨානං හොතී’’ති න ජානාති. ඉමස්මිඤ්හි පඤ්චකෙ පුරිමානි ද්වෙ පදානි අයුත්තවසෙන වුත්තානි, පච්ඡිමානි තීණි ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන.

ආභිසමාචාරිකාය සික්ඛායාති ඛන්ධකවත්තෙ විනෙතුං න පටිබලො හොතීති අත්ථො. **ආදිබ්‍රහ්මචරියකායාති** සෙක්ඛපණ්ණත්තියං විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො. **අභිධම්මෙති** නාමරූපපරිච්ඡෙදෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො. **අභිවිනයෙති** සකලෙ විනයපිටකෙ විනෙතුං න පටිබලොති අත්ථො. **විනෙතුං න පටිබලොති** ච සබ්බත්ථ සික්ඛාපෙතුං න සක්කොතීති අත්ථො. **ධම්මතො විවෙචෙතුන්ති** ධම්මෙන කාරණෙන විස්සජ්ජාපෙතුං. ඉමස්මිං පඤ්චකෙ සබ්බපදෙසු ආපත්ති.

‘‘ආපත්තිං න ජානාතී’’තිආදිපඤ්චකස්මිං **විත්ථාරෙනාති** උභතොවිභඞ්ගෙන සද්ධිං. **න ස්වාගතානීති** න සුට්ඨු ආගතානි. **සුවිභත්තානීති** සුට්ඨු විභත්තානි පදපච්චාභට්ඨසඞ්කරදොසරහිතානි. **සුප්පවත්තීනීති** පගුණානි වාචුග්ගතානි සුවිනිච්ඡිතානි. **සුත්තසොති** ඛන්ධකපරිවාරතො ආහරිතබ්බසුත්තවසෙන සුට්ඨු විනිච්ඡිතානි. **අනුබ්‍යඤ්ජනසොති** අක්ඛරපදපාරිපූරියා ච සුවිනිච්ඡිතානි අඛණ්ඩානි අවිපරීතක්ඛරානි. එතෙන අට්ඨකථා දීපිතා. අට්ඨකථාතො හි එස විනිච්ඡයො හොතීති. ඉමස්මිං පඤ්චකෙපි සබ්බපදෙසු ආපත්ති. ඌනදසවස්සපරියොසානපඤ්චකෙපි එසෙව නයො. ඉති ආදිතො තයො පඤ්චකා, චතුත්ථෙ තීණි පදානි, පඤ්චමෙ ද්වෙ පදානීති සබ්බෙපි චත්තාරො පඤ්චකා අයුත්තවසෙන වුත්තා, චතුත්ථෙ පඤ්චකෙ ද්වෙ පදානි, පඤ්චමෙ තීණි, ඡට්ඨසත්තමට්ඨමා තයො පඤ්චකාති සබ්බෙපි චත්තාරො පඤ්චකා ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන වුත්තා.

සුක්කපක්ඛෙ පන වුත්තවිපරියායෙන ‘‘පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා උපසම්පාදෙතබ්බං, නිස්සයො දාතබ්බො, සාමණෙරො උපට්ඨාපෙතබ්බො. අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොතී’’තිආදිනා (මහාව. 84) අට්ඨ පඤ්චකා ආගතායෙව. තත්ථ සබ්බත්ථෙව අනාපත්ති.

152. **කස්ස දාතබ්බො, කස්ස න දාතබ්බොති** එත්ථ පන යො ලජ්ජී හොති, තස්ස දාතබ්බො. ඉතරස්ස න දාතබ්බො ‘‘න, භික්ඛවෙ, අලජ්ජීනං නිස්සයො දාතබ්බො, යො දදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 120) වචනතො. නිස්සාය වසන්තෙනපි අලජ්ජී නිස්සාය න වසිතබ්බං. වුත්තඤ්හෙතං ‘‘න, භික්ඛවෙ, අලජ්ජීනං නිස්සාය වත්ථබ්බං, යො වසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 120). එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 120) ච **අලජ්ජීනන්ති** උපයොගත්ථෙ සාමිවචනං, අලජ්ජිපුග්ගලෙ නිස්සාය න වසිතබ්බන්ති වුත්තං හොති. තස්මා නවං ඨානං ගතෙන ‘‘එහි, භික්ඛු, නිස්සයං ගණ්හාහී’’ති වුච්චමානෙනපි චතූහපඤ්චාහං නිස්සයදායකස්ස ලජ්ජිභාවං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බො. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චතූහපඤ්චාහං ආගමෙතුං යාව භික්ඛුසභාගතං ජානාමී’’ති (මහාව. 120) හි වුත්තං. සචෙ ‘‘ථෙරො ලජ්ජී’’ති භික්ඛූනං සන්තිකෙ සුත්වා ආගතදිවසෙයෙව ගහෙතුකාමො හොති, ථෙරො පන ‘‘ආගමෙහි තාව, වසන්තො ජානිස්සසී’’ති කතිපාහං ආචාරං උපපරික්ඛිත්වා නිස්සයං දෙති, වට්ටති, පකතියා නිස්සයගහණට්ඨානං ගතෙන පන තදහෙව ගහෙතබ්බො, එකදිවසම්පි පරිහාරො නත්ථි. සචෙ පඨමයාමෙ ආචරියස්ස ඔකාසො නත්ථි, ඔකාසං අලභන්තො ‘‘පච්චූසසමයෙ ගහෙස්සාමී’’ති සයති, අරුණං උග්ගතම්පි න ජානාති, අනාපත්ති. සචෙ පන ‘‘ගණ්හිස්සාමී’’ති ආභොගං අකත්වා සයති, අරුණුග්ගමනෙ දුක්කටං. අගතපුබ්බං ඨානං ගතෙන ද්වෙ තීණි දිවසානි වසිත්වා ගන්තුකාමෙන අනිස්සිතෙන වසිතබ්බං. ‘‘සත්තාහං වසිස්සාමී’’ති ආලයං කරොන්තෙන පන නිස්සයො ගහෙතබ්බො. සචෙ ථෙරො ‘‘කිං සත්තාහං වසන්තස්ස නිස්සයෙනා’’ති වදති, පටික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය ලද්ධපරිහාරො හොති.

‘‘අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නෙන භික්ඛුනා නිස්සයං අලභමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථු’’න්ති වචනතො පන අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නො සචෙ අත්තනා සද්ධිං අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නං නිස්සයදායකං න ලභති, එවං නිස්සයං අලභමානෙන අනිස්සිතෙන බහූනිපි දිවසානි ගන්තුං වට්ටති. සචෙ පුබ්බෙ නිස්සයං ගහෙත්වා වුත්ථපුබ්බං කිඤ්චි ආවාසං පවිසති, එකරත්තං වසන්තෙනපි නිස්සයො ගහෙතබ්බො. අන්තරාමග්ගෙ විස්සමන්තො වා සත්ථං වා පරියෙසන්තො කතිපාහං වසති, අනාපත්ති. අන්තොවස්සෙ පන නිබද්ධවාසං වසිතබ්බං, නිස්සයො ච ගහෙතබ්බො. නාවාය ගච්ඡන්තස්ස පන වස්සානෙ ආගතෙපි නිස්සයං අලභන්තස්ස අනාපත්ති. සචෙ අන්තරාමග්ගෙ ගිලානො හොති, නිස්සයං අලභමානෙන අනිස්සිතෙන වසිතුං වට්ටති.

ගිලානුපට්ඨාකොපි ගිලානෙන යාචියමානො අනිස්සිතො එව වසිතුං ලභති. වුත්තඤ්හෙතං ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානෙන භික්ඛුනා නිස්සයං අලභමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථුං, අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානුපට්ඨාකෙන භික්ඛුනා නිස්සයං අලභමානෙන යාචියමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථු’’න්ති (මහාව. 121). සචෙ පන ‘‘යාචාහි ම’’න්ති වුච්චමානොපි ගිලානො මානෙන න යාචති, ගන්තබ්බං.

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආරඤ්ඤිකෙන භික්ඛුනා ඵාසුවිහාරං සල්ලක්ඛෙන්තෙන නිස්සයං අලභමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථුං ‘යදා පතිරූපො නිස්සයදායකො ආගච්ඡිස්සති, තදා තස්ස නිස්සාය වසිස්සාමී’’’ති වචනතො පන යත්ථ වසන්තස්ස සමථවිපස්සනානං පටිලාභවසෙන ඵාසු හොති, තාදිසං ඵාසුවිහාරං සල්ලක්ඛෙන්තෙන නිස්සයං අලභමානෙන අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. ඉමඤ්ච පන පරිහාරං නෙව සොතාපන්නො, න සකදාගාමිඅනාගාමිඅරහන්තො ලභන්ති, න ථාමගතස්ස සමාධිනො වා විපස්සනාය වා ලාභී, විස්සට්ඨකම්මට්ඨානෙ පන බාලපුථුජ්ජනෙ කථාව නත්ථි. යස්ස ඛො පන සමථො වා විපස්සනා වා තරුණා හොති, අයං ඉමං පරිහාරං ලභති, පවාරණාසඞ්ගහොපි එතස්සෙව අනුඤ්ඤාතො. තස්මා ඉමිනා පුග්ගලෙන ආචරියෙ පවාරෙත්වා ගතෙපි ‘‘යදා පතිරූපොනිස්සයදායකො ආගච්ඡිස්සති, තං නිස්සාය වසිස්සාමී’’ති ආභොගං කත්වා පුන යාව ආසාළ්හීපුණ්ණමා, තාව අනිස්සිතෙන වත්ථුං වට්ටති. සචෙ පන ආසාළ්හීමාසෙ ආචරියො නාගච්ඡති, යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්තබ්බං.

153. **කථං ගහිතො හොතීති** එත්ථ උපජ්ඣායස්ස සන්තිකෙ තාව උපජ්ඣං ගණ්හන්තෙන එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා ‘‘උපජ්ඣායො මෙ, භන්තෙ, හොහී’’ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. එවං සද්ධිවිහාරිකෙන වුත්තෙ සචෙ උපජ්ඣායො ‘‘සාහූ’’ති වා ‘‘ලහූ’’ති වා ‘‘ඔපායික’’න්ති වා ‘‘පතිරූප’’න්ති වා ‘‘පාසාදිකෙන සම්පාදෙහී’’ති වා කායෙන විඤ්ඤාපෙති, වාචාය විඤ්ඤාපෙති, කායෙන වාචාය විඤ්ඤාපෙති, ගහිතො හොති උපජ්ඣායො. ඉදමෙව හෙත්ථ උපජ්ඣායග්ගහණං, යදිදං උපජ්ඣායස්ස ඉමෙසු පඤ්චසු

පදෙසු යස්ස කස්සචි පදස්ස වාචාය සාවනං කායෙන වා අත්ථවිඤ්ඤාපනන්ති. කෙචි පන ''සාධූ''ති සම්පටිච්ඡනං සන්ධාය වදන්ති, න තං පමාණං. ආයාචනදානමත්තෙන හි ගහිතො හොති උපජ්ඣායො, න එත්ථ සම්පටිච්ඡනං අඞ්ගං. සද්ධිවිහාරිකෙනපි න කෙවලං ''ඉමිනා මෙ පදෙන උපජ්ඣායො ගහිතො''ති ඤාතුං වට්ටති, ''අජ්ජතග්ගෙ දානි ථෙරො මය්හං භාරො, අහම්පි ථෙරස්ස භාරො''ති ඉදම්පි ඤාතුං වට්ටති (මහාව. අට්ඨ. 64). වුත්තඤ්හෙතං –

> ''උපජ්ඣායො, භික්ඛවෙ, සද්ධිවිහාරිකම්හි පුත්තචිත්තං උපට්ඨපෙස්සති, සද්ධිවිහාරිකො උපජ්ඣායම්හි පිතුචිත්තං උපට්ඨපෙස්සති, එවං තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං සගාරවා සප්පතිස්සා සභාගවුත්තිනො විහරන්තා ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ වුඩ්ඪිං විරූළ්හිං වෙපුල්ලං ආපජ්ජිස්සන්තී''ති (මහාව. 65).

ආචරියස්ස සන්තිකෙ නිස්සයග්ගහණෙපි අයමෙව විනිච්ඡයො. අයං පනෙත්ථ විසෙසො – ආචරියස්ස සන්තිකෙ නිස්සයං ගණ්හන්තෙන උක්කුටිකං නිසීදිත්වා ''ආචරියො මෙ, භන්තෙ, හොහි, ආයස්මතො නිස්සාය වච්ඡාමී''ති (මහාව. 77) තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං, සෙසං වුත්තනයමෙව.

154. **කථං පටිප්පස්සම්භතීති** එත්ථ තාව උපජ්ඣායම්හා පඤ්චහාකාරෙහි නිස්සයපටිප්පස්සද්ධි වෙදිතබ්බා, ආචරියම්හා ඡහි ආකාරෙහි. වුත්තඤ්හෙතං –

> ''පඤ්චිමා, භික්ඛවෙ, නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො උපජ්ඣායම්හා. උපජ්ඣායො පක්කන්තො වා හොති, විබ්භන්තො වා, කාලකතො වා, පක්ඛසඞ්කන්තො වා, ආණත්තියෙව පඤ්චමී. ඉමා ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්ච නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො උපජ්ඣායම්හා.
>
> ඡයිමා , භික්ඛවෙ, නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො ආචරියම්හා. ආචරියො පක්කන්තො වා හොති, විබ්භන්තො වා, කාලකතො වා, පක්ඛසඞ්කන්තො වා, ආණත්තියෙව පඤ්චමී, උපජ්ඣායෙන වා සමොධානගතො හොති. ඉමා ඛො, භික්ඛවෙ, ඡ නිස්සයපටිප්පස්සද්ධියො ආචරියම්හා''ති (මහාව. 83).

තත්‍රායං විනිච්ඡයො (මහාව. අට්ඨ. 83) – **පක්කන්තොති** දිසං ගතො. එවං ගතෙ ච පන තස්මිං සචෙ විහාරෙ නිස්සයදායකො අත්ථි, යස්ස සන්තිකෙ අඤ්ඤදාපි නිස්සයො වා ගහිතපුබ්බො හොති, යො වා එකසම්භොගපරිභොගො, තස්ස සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො, එකදිවසම්පි පරිහාරො නත්ථි. සචෙ තාදිසො නත්ථි, අඤ්ඤො ලජ්ජී පෙසලො අත්ථි, තස්ස පෙසලභාවං ජානන්තෙන තදහෙව නිස්සයො යාචිතබ්බො. සචෙ දෙති, ඉච්චෙතං කුසලං. අථ පන ''තුම්හාකං උපජ්ඣායො ලහුං ආගමිස්සතී''ති පුච්ඡති, උපජ්ඣායෙන චෙ තථා වුත්තං, ''ආම, භන්තෙ''ති වත්තබ්බං. සචෙ වදති ''තෙන හි උපජ්ඣායස්ස ආගමනං ආගමෙථා''ති, වට්ටති. අථ පනස්ස පකතියා පෙසලභාවං න ජානාති, චත්තාරි පඤ්ච දිවසානි තස්ස භික්ඛුස්ස සභාගතං ඔලොකෙත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා නිස්සයො ගහෙතබ්බො. සචෙ පන විහාරෙ නිස්සයදායකො නත්ථි, උපජ්ඣායො ච ''අහං කතිපාහෙන ආගමිස්සාමි, මා උක්කණ්ඨිත්ථා''ති වත්වා ගතො, යාව ආගමනා පරිහාරො ලබ්භති, අථාපි නං තත්ථ මනුස්සා පරිච්ඡින්නකාලතො උත්තරිපි පඤ්ච වා දස වා දිවසානි වාසෙන්තියෙව, තෙන විහාරං පවත්ති පෙසෙතබ්බා ''දහරා මා උක්කණ්ඨන්තු, අහං අසුකදිවසං නාම ආගමිස්සාමී''ති, එවම්පි පරිහාරො ලබ්භති. අථ ආගච්ඡතො අන්තරාමග්ගෙ නදීපූරෙන වා චොරාදීහි වා උපද්දවො හොති, ථෙරො උදකොසක්කනං වා ආගමෙති, සහායෙ වා පරියෙසති, තං චෙ පවත්තිං දහරා සුණන්ති, යාව ආගමනා පරිහාරො ලබ්භති. සචෙ පන සො ''ඉධෙවාහං වසිස්සාමී''ති පහිණති, පරිහාරො නත්ථි. යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්තබ්බං. විබ්භන්තෙ පන කාලකතෙ පක්ඛසඞ්කන්තෙ වා එකදිවසම්පි පරිහාරො නත්ථි, යත්ථ නිස්සයො ලබ්භති, තත්ථ ගන්තබ්බං.

ආණත්තීති පන නිස්සයපණාමනා වුච්චති, තස්මා ''පණාමෙමි ත''න්ති වා ''මා ඉධ පටික්කමී''ති වා ''නීහර තෙ පත්තචීවර''න්ති වා ''නාහං තයා උපට්ඨාපෙතබ්බො''ති වාති ඉමිනා පාළිනයෙන ''මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡී''තිආදිනා පාළිමුත්තකනයෙන වා යො නිස්සයපණාමනාය පණාමිතො හොති, තෙන උපජ්ඣායො ඛමාපෙතබ්බො. සචෙ ආදිතොව න ඛමති, දණ්ඩකම්මං ආහරිත්වා තික්ඛත්තුං තාව සයමෙව ඛමාපෙතබ්බො. නො චෙ ඛමති, තස්මිං විහාරෙ මහාථෙරෙ ගහෙත්වා ඛමාපෙතබ්බො. නො චෙ ඛමති, සාමන්තවිහාරෙ භික්ඛූ ගහෙත්වා ඛමාපෙතබ්බො. සචෙ එවම්පි න ඛමති, අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා උපජ්ඣායස්ස සභාගානං සන්තිකෙ වසිතබ්බං ''අප්පෙව නාම 'සභාගානං මෙ සන්තිකෙ වසතී'ති ඤත්වාපි ඛමෙය්‍යා''ති. සචෙ එවම්පි න ඛමති, තත්‍රෙව වසිතබ්බං. තත්‍ර චෙ දුබ්භික්ඛාදිදොසෙන න සක්කා හොති වසිතුං, තංයෙව විහාරං ආගන්ත්වා අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ නිස්සයං ගහෙත්වා වසිතුං වට්ටති. අයමාණත්තියං විනිච්ඡයො.

ආචරියම්හා නිස්සයපටිප්පස්සද්ධීසු **ආචරියො පක්කන්තො වා හොතීති** එත්ථ කොචි ආචරියො ආපුච්ඡිත්වා පක්කමති, කොචි අනාපුච්ඡිත්වා, අන්තෙවාසිකොපි එවමෙව. තත්‍ර සචෙ අන්තෙවාසිකො ආචරියං ආපුච්ඡති ''අසුකං නාම, භන්තෙ, ඨානං ගන්තුං ඉච්ඡාමි කෙනචිදෙව කරණීයෙනා''ති, ආචරියෙන ච ''කදා ගමිස්සසී''ති වුත්තො ''සායන්හෙ වා රත්තිං වා උට්ඨහිත්වා ගමිස්සාමී''ති වදති, ආචරියොපි ''සාධූ''ති සම්පටිච්ඡති, තං ඛණංයෙව නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන ''භන්තෙ, අසුකං නාම ඨානං ගන්තුකාමොම්හී''ති වුත්තෙ ආචරියො ''අසුකස්මිං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡා ජානිස්සසී''ති වදති, සො ච ''සාධූ''ති සම්පටිච්ඡති, තතො චෙ ගතො සුගතො. සචෙ පන න ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. අථාපි ''ගච්ඡාමී''ති වුත්තෙ ආචරියෙන ''මා තාව ගච්ඡ, රත්තිං මන්තෙත්වා

ජානිස්සාමා''ති වුත්තො මන්තෙත්වා ගච්ඡති, සුගතො. නො චෙ ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. ආචරියං අනාපුච්ඡා පක්කමන්තස්ස පන උපචාරසීමාතික්කමෙ නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති, අන්තොඋපචාරසීමතො පටිනිවත්තන්තස්ස න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පන ආචරියො අන්තෙවාසිකං ආපුච්ඡති ''ආවුසො, අසුකං නාම ඨානං ගමිස්සාමී''ති, අන්තෙවාසිකෙන ච ''කදා''ති වුත්තෙ ''සායන්හෙ වා රත්තිභාගෙ වා''ති වදති, අන්තෙවාසිකොපි ''සාධූ''ති සම්පටිච්ඡති, තං ඛණංයෙව නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති, සචෙ පන ආචරියො ''ස්වෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ගමිස්සාමී''ති වදති, ඉතරො ච ''සාධූ''ති සම්පටිච්ඡති, එකදිවසං තාව නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති, පුනදිවසෙ පටිප්පස්සද්ධො හොති. ''අසුකස්මිං නාම ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ජානිස්සාමි මම ගමනං වා අගමනං වා''ති වත්වා පන සචෙ න ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. අථාපි ''ගච්ඡාමී''ති වුත්තෙ අන්තෙවාසිකෙන ''මා තාව ගච්ඡථ, රත්තිං මන්තෙත්වා ජානිස්සථා''ති වුත්තො මන්තෙත්වාපි න ගච්ඡති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ උභොපි ආචරියන්තෙවාසිකා කෙනචිදෙව කරණීයෙන බහිසීමං ගච්ඡන්ති, තතො චෙ ආචරියො ගමියචිත්තෙ උප්පන්නෙ අනාපුච්ඡාව ගන්ත්වා ද්වින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තොයෙව නිවත්තති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා නිවත්තති, පටිප්පස්සද්ධො හොති. ආචරියුපජ්ඣායා ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කම්ම අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසන්ති, නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. ආචරියෙ විබ්භන්තෙ කාලකතෙ පක්ඛසඞ්කන්තෙ ච තං ඛණංයෙව පටිප්පස්සම්භති.

ආණත්තියං පන ආචරියො මුඤ්චිතුකාමොව හුත්වා නිස්සයපණාමනාය පණාමෙති, අන්තෙවාසිකො ච ''කිඤ්චාපි මං ආචරියො පණාමෙති, අථ ඛො හදයෙන මුදුකො''ති සාලයො හොති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. සචෙපි ආරියො සාලයො, අන්තෙවාසිකො නිරාලයො ''න දානි ඉමං නිස්සාය වසිස්සාමී''ති ධුරං නික්ඛිපති, එවම්පි න පටිප්පස්සම්භති. උභින්නං සාලයභාවෙ පන න පටිප්පස්සම්භතියෙව, උභින්නං ධුරනික්ඛෙපෙන පටිප්පස්සම්භති, පණාමිතෙන දණ්ඩකම්මං ආහරිත්වා තික්ඛත්තුං ඛමාපෙතබ්බො. නො චෙ ඛමති, උපජ්ඣායෙ වුත්තනයෙන පටිපජ්ජිතබ්බං. යථාපඤ්ඤත්තං පන ආචරියුපජ්ඣායවත්තං පරිපූරෙන්තං අධිමත්තපෙමාදිපඤ්චඞ්ගසමන්නාගතං අන්තෙවාසිකං සද්ධිවිහාරිකං වා පණාමෙන්තස්ස දුක්කටං, ඉතරං අපණාමෙන්තස්සපි දුක්කටමෙව. වුත්තඤ්හෙතං –

> ''න, භික්ඛවෙ, සම්මාවත්තන්තො පණාමෙතබ්බො, යො පණාමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. න ච, භික්ඛවෙ, අසම්මාවත්තන්තො න පණාමෙතබ්බො, යො න පණාමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස (මහාව. 80).
>
> ''පඤ්චහි , භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතං අන්තෙවාසිකං අපණාමෙන්තො ආචරියො සාතිසාරො හොති, පණාමෙන්තො අනතිසාරො හොති. ආචරියම්හි නාධිමත්තං පෙමං හොති, නාධිමත්තො පසාදො හොති, නාධිමත්තා හිරී හොති, නාධිමත්තො ගාරවො හොති, නාධිමත්තා භාවනා හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං අන්තෙවාසිකං අපණාමෙන්තො ආචරියො සාතිසාරො හොති, පණාමෙන්තො අනතිසාරො හොති (මහාව. 81).
>
> ''පඤ්චහි , භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතං සද්ධිවිහාරිකං අපණාමෙන්තො උපජ්ඣායො සාතිසාරො හොති, පණාමෙන්තො අනතිසාරො හොති. උපජ්ඣායම්හි නාධිමත්තං පෙමං හොති, නාධිමත්තො පසාදො හොති, නාධිමත්තා හිරී හොති, නාධිමත්තො ගාරවො හොති, නාධිමත්තා භාවනා හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං සද්ධිවිහාරිකං අපණාමෙන්තො උපජ්ඣායො සාතිසාරො හොති, පණාමෙන්තො අනතිසාරො හොතී''තිආදි (මහාව. 68).

තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 68) **නාධිමත්තං පෙමං හොතීති** උපජ්ඣායම්හි අධිමත්තං ගෙහස්සිතපෙමං න හොති. **නාධිමත්තා භාවනා හොතීති** අධිමත්තා මෙත්තාභාවනා න හොතීති අත්ථො.

උපජ්ඣායෙන වා සමොධානගතොති එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 83) දස්සනසවනවසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සචෙ හි ආචරියං නිස්සාය වසන්තො සද්ධිවිහාරිකො එකවිහාරෙ චෙතියං වා වන්දන්තං, එකගාමෙ වා පිණ්ඩාය චරන්තං උපජ්ඣායං පස්සති, නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති. උපජ්ඣායො පස්සති, සද්ධිවිහාරිකො න පස්සති, න පටිප්පස්සම්භති. මග්ගප්පටිපන්නං වා ආකාසෙන වා ගච්ඡන්තං උපජ්ඣායං දිස්වා දූරත්තා ''භික්ඛූ''ති ජානාති, ''උපජ්ඣායො''ති න ජානාති, න පටිප්පස්සම්භති. සචෙ ජානාති, පටිප්පස්සම්භති. උපරිපාසාදෙ උපජ්ඣායො වසති, හෙට්ඨා සද්ධිවිහාරිකො, තං අදිස්වාව යාගුං පිවිත්වා පක්කමති, ආසනසාලාය වා නිසින්නං අදිස්වාව එකමන්තෙ භුඤ්ජිත්වා පක්කමති, ධම්මස්සවනමණ්ඩපෙ වා නිසින්නම්පි තං අදිස්වාව ධම්මං සුත්වා පක්කමති, නිස්සයො න පටිප්පස්සම්භති. එවං තාව දස්සනවසෙන සමොධානං වෙදිතබ්බං. සවනවසෙන පන සචෙ උපජ්ඣායස්ස විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ වා ධම්මං වා කථෙන්තස්ස අනුමොදනං වා කරොන්තස්ස සද්දං සුත්වා ''උපජ්ඣායස්ස මෙ සද්දො''ති සඤ්ජානාති, නිස්සයො පටිප්පස්සම්භති, අසඤ්ජානන්තස්ස න පටිප්පස්සම්භති. අයං සමොධානෙ විනිච්ඡයො.

155. නිස්සාය කෙන වසිතබ්බං, කෙන න වසිතබ්බන්ති එත්ථ පන ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන පඤ්ච වස්සානි නිස්සාය වත්ථුං, අබ්‍යත්තෙන යාවජීව''න්ති (මහාව. 103) වචනතො යො අබ්‍යත්තො හොති, තෙන යාවජීවං නිස්සායෙව වසිතබ්බං. සචායං (මහාව. අට්ඨ. 103) වුඩ්ඪතරං ආචරියං න ලභති, උපසම්පදාය සට්ඨිවස්සො වා සත්තතිවස්සො වා හොති, නවකතරස්සපි බ්‍යත්තස්ස සන්තිකෙ උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා ''ආචරියො මෙ, ආවුසො, හොහි, ආයස්මතො නිස්සාය වච්ඡාමී''ති එවං තික්ඛත්තුං වත්වා නිස්සයො

ගහෙතබ්බොව. ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡන්තෙනපි උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා ‘‘ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමි ආචරියා’’ති වත්තබ්බං. එස නයො සබ්බආපුච්ඡනෙසු.

යො පන බ්‍යත්තො හොති උපසම්පදාය පඤ්චවස්සො, තෙන අනිස්සිතෙන වත්ථුං වට්ටති. තස්මා නිස්සයමුච්චනකෙන (පාචි. අට්ඨ. 145-147) උපසම්පදාය පඤ්චවස්සෙන සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන ද්වෙ මාතිකා පගුණා වාචුග්ගතා කත්තබ්බා, පක්ඛදිවසෙසු ධම්මස්සවනත්ථාය සුත්තන්තතො චත්තාරො භාණවාරා, සම්පත්තානං පරිසානං පරිකථනත්ථාය **අන්ධකවින්ද**(අ. නි. 5.114) **මහාරාහුලොවාද**(ම. නි. 2.113 ආදයො) **අම්බට්ඨ**(දී. නි. 1.254 ආදයො) සදිසො එකො කථාමග්ගො, සඞ්ඝභත්තමඞ්ගලාමඞ්ගලෙසු අනුමොදනත්ථාය තිස්සො අනුමොදනා, උපොසථපවාරණාදිජානනත්ථං කම්මාකම්මවිනිච්ඡයො, සමණධම්මකරණත්ථං සමාධිවසෙන වා විපස්සනාවසෙන වා අරහත්තපරියොසානමෙකං කම්මට්ඨානං, එත්තකං උග්ගහෙතබ්බං. එත්තාවතා හි අයං බහුස්සුතො හොති චාතුද්දිසො, යත්ථ කත්ථචි අත්තනො ඉස්සරියෙන වසිතුං ලභති. යං පන වුත්තං –

‘‘පඤ්චහි , භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. න අසෙක්ඛෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති, න අසෙක්ඛෙන සමාධික්ඛන්ධෙන… න අසෙක්ඛෙන පඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන… න අසෙක්ඛෙන විමුත්තික්ඛන්ධෙන… න අසෙක්ඛෙන විමුත්තිඤාණදස්සනක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

‘‘අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. අස්සද්ධො හොති, අහිරිකො හොති, අනොත්තප්පී හොති, කුසීතො හොති, මුට්ඨස්සති හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

‘‘අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. අධිසීලෙ සීලවිපන්නො හොති, අජ්ඣාචාරෙ ආචාරවිපන්නො හොති, අතිදිට්ඨියා දිට්ඨිවිපන්නො හොති, අප්පස්සුතො හොති, දුප්පඤ්ඤො හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

‘‘අපරෙහිපි , භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, උභයානි ඛො පනස්ස පාතිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන න ස්වාගතානි හොන්ති න සුවිභත්තානි න සුප්පවත්තීනි න සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තසො අනුබ්‍යඤ්ජනසො. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං.

‘‘අපරෙහිපි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බං. ආපත්තිං න ජානාති, අනාපත්තිං න ජානාති, ලහුකං ආපත්තිං න ජානාති, ගරුකං ආපත්තිං න ජානාති, ඌනපඤ්චවස්සො හොති. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතෙන භික්ඛුනා න අනිස්සිතෙන වත්ථබ්බ’’න්ති (මහාව. 103). එත්ථාපි පුරිමනයෙනෙව අයුත්තවසෙන ආපත්තිඅඞ්ගවසෙන ච පටික්ඛෙපො කතොති දට්ඨබ්බං.

බාලානං පන අබ්‍යත්තානං දිසංගමිකානං අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකානං අනුඤ්ඤා න දාතබ්බා. සචෙ දෙන්ති, ආචරියුපජ්ඣායානං දුක්කටං. තෙ චෙ අනනුඤ්ඤාතා ගච්ඡන්ති, තෙසම්පි දුක්කටං. වුත්තඤ්හෙතං –

‘‘ඉධ පන, භික්ඛවෙ, සම්බහුලා භික්ඛූ බාලා අබ්‍යත්තා දිසංගමිකා ආචරියුපජ්ඣායෙ ආපුච්ඡන්ති. තෙ, භික්ඛවෙ, ආචරියුපජ්ඣායෙහි පුච්ඡිතබ්බා ‘‘කහං ගමිස්සථ, කෙන සද්ධිං ගමිස්සථා’’ති. තෙ චෙ, භික්ඛවෙ, බාලා අබ්‍යත්තා අඤ්ඤෙ බාලෙ අබ්‍යත්තෙ අපදිසෙය්‍යුං. න, භික්ඛවෙ, ආචරියුපජ්ඣායෙහි අනුජානිතබ්බා, අනුජානෙය්‍යුං චෙ, ආපත්ති දුක්කටස්ස. තෙ චෙ, භික්ඛවෙ, බාලා අබ්‍යත්තා අනනුඤ්ඤාතා ආචරියුපජ්ඣායෙහි ගච්ඡෙය්‍යුං චෙ, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 163).

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

නිස්සයවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

24. සීමාවිනිච්ඡයකථා

156. **සීමාති** එත්ථ (කඞ්ඛා. අට්ඨ. නිදානවණ්ණනා) සීමා නාමෙසා බද්ධසීමා අබද්ධසීමාති දුවිධා හොති. තත්ථ එකාදස විපත්තිසීමායො අතික්කමිත්වා තිවිධසම්පත්තියුත්තා නිමිත්තෙන නිමිත්තං බන්ධිත්වා සම්මතා සීමා **බද්ධසීමා** නාම. අතිඛුද්දකා, අතිමහතී, ඛණ්ඩනිමිත්තා, ඡායානිමිත්තා, අනිමිත්තා, බහිසීමෙ ඨිතසම්මතා, නදියා සම්මතා, සමුද්දෙ සම්මතා, ජාතස්සරෙ සම්මතා, සීමාය සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා, සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතාති ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්තීති වචනතො එතා **විපත්තිසීමායො** නාම.

තත්ථ **අතිඛුද්දකා** නාම යත්ථ එකවීසති භික්ඛූ නිසීදිතුං න සක්කොන්ති. **අතිමහතී** නාම යා කෙසග්ගමත්තෙනපි තියොජනං අතික්කමිත්වා සම්මතා. **ඛණ්ඩනිමිත්තා** නාම අඝටිතනිමිත්තා වුච්චති. පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා අනුක්කමෙන දක්ඛිණාය දිසාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය කිත්තෙත්වා පුන පුරත්ථිමාය දිසාය පුබ්බකිත්තිතං පටිකිත්තෙත්වා ඨපෙතුං වට්ටති, එවං අඛණ්ඩනිමිත්තා හොති. සචෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තත්ථෙව ඨපෙති, ඛණ්ඩනිමිත්තා හොති. අපරාපි **ඛණ්ඩනිමිත්තා** නාම යා අනිමිත්තුපගං තචසාරරුක්ඛං වා ඛාණුකං වා පංසුපුඤ්ජං වා වාලුකපුඤ්ජං වා අඤ්ඤතරං අන්තරා එකනිමිත්තං කත්වා සම්මතා. **ඡායානිමිත්තා** නාම පබ්බතඡායාදීනං යං කිඤ්චි ඡායං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා. **අනිමිත්තා** නාම සබ්බෙන සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙත්වා සම්මතා. **බහිසීමෙ ඨිතසම්මතා** නාම නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා නිමිත්තානං බහි ඨිතෙන සම්මතා. **නදියා, සමුද්දෙ, ජාතස්සරෙ සම්මතා** නාම එතෙසු නදිආදීසු සම්මතා. සා හි එවං සම්මතාපි ''සබ්බා, භික්ඛවෙ, නදී අසීමා, සබ්බො සමුද්දො අසීමො, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො''ති (මහාව. 147) වචනතො අසම්මතාව හොති. **සීමාය සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා** (මහාව. අට්ඨ. 148) නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං සම්භින්දන්තෙන සම්මතා. සචෙ හි පොරාණකස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය අම්බො චෙව ජම්බු චාති ද්වෙ රුක්ඛා අඤ්ඤමඤ්ඤං සංසට්ඨවිටපා හොන්ති, තෙසු අම්බස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ ජම්බු, විහාරසීමා ච **ජම්බුං** අන්තොකත්වා අම්බං කිත්තෙත්වා බද්ධා හොති. අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය විහාරෙ කතෙ සීමං බන්ධන්තා භික්ඛූ තං අම්බං අන්තොකත්වා ජම්බුං කිත්තෙත්වා බන්ධන්ති , සීමාය සීමං සම්භින්නා හොති. තස්මා සචෙ පඨමතරං කතස්ස විහාරස්ස සීමා අසම්මතා හොති, සීමාය උපචාරො ඨපෙතබ්බො. සචෙ සම්මතා හොති, පච්ඡිමකොටියා හත්ථමත්තා සීමන්තරිකා ඨපෙතබ්බා. **කුරුන්දියං** ''විදත්ථිමත්තම්පි'', **මහාපච්චරියං** ''චතුරඞ්ගුලමත්තම්පි වට්ටතී''ති වුත්තං. **එකරුක්ඛොපි** ච ද්වින්නං සීමානං නිමිත්තං හොති. සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඞ්කරං කරොති, තස්මා න කාතබ්බො. **සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතා** නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙන සම්මතා. සචෙ හි පරෙසං බද්ධසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා අන්තොකත්වා අත්තනො සීමං සම්මන්නන්ති, සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරිතා නාම හොති. භික්ඛුනීනං පන සීමං අජ්ඣොත්ථරිත්වා අන්තොපි භික්ඛූනං සීමං සම්මන්නිතුං වට්ටති. භික්ඛුනීනම්පි භික්ඛූනං සීමාය එසෙව නයො. න හි තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස කම්මෙ ගණපූරකා හොන්ති, න කම්මවාචං වග්ගං කරොන්ති. ඉති ඉමා එකාදස විපත්තිසීමායො අතික්කමිත්වා සීමා සම්මන්නිතබ්බා.

157. **තිවිධසම්පත්තියුත්තා** නාම නිමිත්තසම්පත්තියා පරිසසම්පත්තියා කම්මවාචාසම්පත්තියා ච යුත්තා. තත්ථ **නිමිත්තසම්පත්තියා යුත්තා** නාම පබ්බතනිමිත්තං පාසාණනිමිත්තං වනනිමිත්තං රුක්ඛනිමිත්තං මග්ගනිමිත්තං වම්මිකනිමිත්තං නදිනිමිත්තං උදකනිමිත්තන්ති එවං වුත්තෙසු අට්ඨසු නිමිත්තෙසු තස්මිං තස්මිං දිසාභාගෙ යථාලද්ධානි නිමිත්තුපගානි නිමිත්තානි ''පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං. පබ්බතො, භන්තෙ. එසො පබ්බතො නිමිත්ත''න්තිආදිනා නයෙන සම්මා කිත්තෙත්වා සම්මතා.

තත්‍රායං විනිච්ඡයො (මහාව. අට්ඨ. 138) – විනයධරෙන පුච්ඡිතබ්බං ''පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්ත''න්ති? ''පබ්බතො, භන්තෙ''ති. ඉදං පන උපසම්පන්නො වා ආචික්ඛතු අනුපසම්පන්නො වා, වට්ටතියෙව. පුන විනයධරෙන ''එසො පබ්බතො නිමිත්ත''න්ති එවං නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං, ''එතං පබ්බතං නිමිත්තං කරොම, කරිස්සාම, නිමිත්තං කතො, නිමිත්තං හොතු, හොති, භවිස්සතී''ති එවං පන කිත්තෙතුං න වට්ටති. පාසාණාදීසුපි එසෙව නයො. පුරත්ථිමාය දිසාය, පුරත්ථිමාය අනුදිසාය, දක්ඛිණාය දිසාය, දක්ඛිණාය අනුදිසාය, පච්ඡිමාය දිසාය, පච්ඡිමාය අනුදිසාය, උත්තරාය දිසාය, උත්තරාය අනුදිසාය කිං නිමිත්තං? උදකං, භන්තෙ. එතං උදකං නිමිත්තන්ති කිත්තෙතබ්බං. එත්ථ පන අට්ඨපෙත්වා පුන ''පුරත්ථිමාය දිසාය කිං නිමිත්තං? පබ්බතො, භන්තෙ. එසො පබ්බතො නිමිත්ත''න්ති එවං පඨමං කිත්තිතනිමිත්තං කිත්තෙත්වාව ඨපෙතබ්බං. එවඤ්හි නිමිත්තෙන නිමිත්තං ඝටිතං හොති, නිමිත්තානි සකිං කිත්තිතානිපි කිත්තිතානෙව හොන්ති. **අන්ධකට්ඨකථායං** පන ''තික්ඛත්තුං සීමමණ්ඩලං බන්ධන්තෙන නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බ''න්ති වුත්තං.

158. ඉදානි නිමිත්තුපගානි පබ්බතාදීනි වෙදිතබ්බානි – තිවිධො **පබ්බතො** සුද්ධපංසුපබ්බතො සුද්ධපාසාණපබ්බතො උභයමිස්සකොති. සො තිවිධොපි වට්ටති, වාලිකරාසි පන න වට්ටති. ඉතරොපි හත්ථිප්පමාණතො ඔමකතරො න වට්ටති, හත්ථිප්පමාණතො පට්ඨාය සිනෙරුප්පමාණොපි වට්ටති. සචෙ චතූසු දිසාසු චත්තාරො තීසු වා තයො පබ්බතා හොන්ති , චතූහි වා තීහි වා පබ්බතනිමිත්තෙහි සම්මන්නිතුම්පි වට්ටති, ද්වීහි පන නිමිත්තෙහි එකෙන වා සම්මන්නිතුං න වට්ටති. ඉතො පරෙසු පාසාණනිමිත්තාදීසුපි එසෙව නයො. තස්මා පබ්බතනිමිත්තං කරොන්තෙන පුච්ඡිතබ්බං ''එකාබද්ධො, න එකාබද්ධො''ති. සචෙ එකාබද්ධො හොති, න

කාතබ්බො. තඤ්හි චතූසු වා අට්ඨසු වා දිසාසු කිත්තෙන්තෙනපි එකමෙව නිමිත්තං කිත්තිතං හොති, තස්මා යො එවං චක්කසණ්ඨානෙන විහාරම්පි පරික්ඛිපිත්වා ඨිතො පබ්බතො, තං එකදිසාය කිත්තෙත්වා අඤ්ඤාසු දිසාසු තං බහිද්ධා කත්වා අන්තො අඤ්ඤානි නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. සචෙ පබ්බතස්ස තතියභාගං වා උපඩ්ඪං වා අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති, පබ්බතං අකිත්තෙත්වා යත්තකං පදෙසං අන්තො කත්තුකාමා, තස්ස පරතො තස්මිංයෙව පබ්බතෙ ජාතරුක්ඛවම්මිකාදීසු අඤ්ඤතරං නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. සචෙ එකයොජනද්වියොජනප්පමාණං සබ්බං පබ්බතං අන්තො කත්තුකාමා හොන්ති, පබ්බතස්ස පරතො භූමියං ජාතරුක්ඛවම්මිකාදීනි නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි.

පාසාණනිමිත්තෙ අයගුළොපි පාසාණසඞ්ඛ්‍යාමෙව ගච්ඡති, තස්මා යො කොචි පාසාණො වට්ටති. පමාණතො පන හත්ථිප්පමාණො පබ්බතසඞ්ඛ්‍යං ගතො, තස්මා සො න වට්ටති, මහාගොණමහාමහිංසප්පමාණො පන වට්ටති. හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන ද්වත්තිංසපලගුළපිණ්ඩප්පමාණො වට්ටති, තතො ඛුද්දකතරො ඉට්ඨකා වා මහන්තීපි න වට්ටති, අනිමිත්තුපගපාසාණානං රාසිපි න වට්ටති, පගෙව පංසුවාලුකරාසි. භූමිසමො ඛලමණ්ඩලසදිසො පිට්ඨිපාසාණො වා භූමිතො ඛාණුකො විය උට්ඨිතපාසාණො වා හොති, සොපි පමාණුපගො චෙ, වට්ටති. පිට්ඨිපාසාණො අතිමහන්තොපි පාසාණසඞ්ඛ්‍යාමෙව ගච්ඡති, තස්මා සචෙ මහතො පිට්ඨිපාසාණස්ස එකප්පදෙසං අන්තොසීමාය කත්තුකාමා හොන්ති, තං අකිත්තෙත්වා තස්සුපරි අඤ්ඤො පාසාණො කිත්තෙතබ්බො. සචෙ පිට්ඨිපාසාණුපරි විහාරං කරොන්ති, විහාරමජ්ඣෙන වා පිට්ඨිපාසාණො විනිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡති, එවරූපො පිට්ඨිපාසාණො න වට්ටති. සචෙ හි තං කිත්තෙන්ති, නිමිත්තස්ස උපරි විහාරො හොති, නිමිත්තඤ්ච නාම බහිසීමාය හොති, විහාරොපි බහිසීමායං ආපජ්ජති. විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතපිට්ඨිපාසාණො එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ න කිත්තෙතබ්බො.

වනනිමිත්තෙ තිණවනං වා තචසාරතාලනාළිකෙරාදිරුක්ඛවනං වා න වට්ටති, අන්තොසාරානං පන සාකසාලාදීනං අන්තොසාරමිස්සකානං වා රුක්ඛානං වනං වට්ටති, තඤ්ච ඛො හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන චතුපඤ්චරුක්ඛමත්තම්පි, තතො ඔරං න වට්ටති, පරං යොජනසතිකම්පි වට්ටති. සචෙ පන වනමජ්ඣෙ විහාරං කරොන්ති, වනං න කිත්තෙතබ්බං. එකදෙසං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙහිපි වනං අකිත්තෙත්වා තත්ථ රුක්ඛපාසාණාදයො කිත්තෙතබ්බා. විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතවනං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ න කිත්තෙතබ්බං.

රුක්ඛනිමිත්තෙ තචසාරො තාලනාළිකෙරාදිරුක්ඛො න වට්ටති, අන්තොසාරො ජීවමානකො අන්තමසො උබ්බෙධතො අට්ඨඞ්ගුලො පරිණාහතො සූචිදණ්ඩකප්පමාණොපි වට්ටති. තතො ඔරං න වට්ටති, පරං ද්වාදසයොජනො සුප්පතිට්ඨිතනිග්‍රොධොපි වට්ටති. වංසනළකසරාවාදීසු බීජං රොපෙත්වා වඩ්ඪාපිතො පමාණුපගොපි න වට්ටති, තතො අපනෙත්වා පන තං ඛණම්පි භූමියං රොපෙත්වා කොට්ඨකං කත්වා උදකං ආසිඤ්චිත්වා කිත්තෙතුං වට්ටති. නවමූලසාඛානිග්ගමනං අකාරණං, ඛන්ධං ඡින්දිත්වා රොපිතෙ පන එතං යුජ්ජති. කිත්තෙන්තෙන ච ‘‘රුක්ඛො’’තිපි වත්තුං වට්ටති ‘‘සාකරුක්ඛො’’තිපි ‘‘සාලරුක්ඛො’’තිපි. එකාබද්ධං පන සුප්පතිට්ඨිතනිග්‍රොධසදිසං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙතුං න වට්ටති.

මග්ගනිමිත්තෙ අරඤ්ඤඛෙත්තනදීතළාකමග්ගාදයො න වට්ටන්ති, ජඞ්ඝමග්ගො වා සකටමග්ගො වා වට්ටති. යො නිබ්බිජ්ඣිත්වා ද්වෙ තීණි ගාමන්තරානි ගච්ඡති, යො පන ජඞ්ඝමග්ගසකටමග්ගතො ඔක්කමිත්වා පුන සකටමග්ගමෙව ඔතරති, යෙ වා ජඞ්ඝමග්ගසකටමග්ගා අවළඤ්ජා, තෙ න වට්ටන්ති, ජඞ්ඝසත්ථසකටසත්ථෙහි වළඤ්ජියමානායෙව වට්ටන්ති. සචෙ ද්වෙ මග්ගා නික්ඛමිත්වා පච්ඡා සකටධුරමිව එකීභවන්ති, ද්වෙධා භින්නට්ඨානෙ වා සම්බන්ධට්ඨානෙ වා සකිං කිත්තෙත්වා පුන න කිත්තෙතබ්බා. එකාබද්ධනිමිත්තඤ්හෙතං හොති. සචෙ විහාරං පරික්ඛිපිත්වා චත්තාරො මග්ගා චතූසු දිසාසු ගච්ඡන්ති, මජ්ඣෙ එකං කිත්තෙත්වා අපරං කිත්තෙතුං න වට්ටති. එකාබද්ධනිමිත්තඤ්හෙතං. කොණං නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතං පන පරභාගෙ කිත්තෙතුං වට්ටති. විහාරමජ්ඣෙන නිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතමග්ගො පන න කිත්තෙතබ්බො, කිත්තිතෙ නිමිත්තස්ස උපරි විහාරො හොති. සචෙ සකටමග්ගස්ස අන්තිමචක්කමග්ගං නිමිත්තං කරොන්ති, මග්ගො බහිසීමාය හොති, සචෙ බාහිරචක්කමග්ගං නිමිත්තං කරොන්ති, බාහිරචක්කමග්ගො බහිසීමාය හොති , සෙසං අන්තොසීමං භජති. මග්ගං කිත්තෙන්තෙන ‘‘මග්ගො පන්ථො පථො පජ්ජො’’තිආදීසු දසසු යෙන කෙනචි නාමෙන ච කිත්තෙතුං වට්ටති, පරිඛාසණ්ඨානෙන විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ගතමග්ගො එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙතුං න වට්ටති.

වම්මිකනිමිත්තෙ හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන තං දිවසං ජාතො අට්ඨඞ්ගුලුබ්බෙධො ගොවිසාණප්පමාණොපි වම්මිකො වට්ටති, තතො ඔරං න වට්ටති. පරං හිමවන්තපබ්බතසදිසොපි වට්ටති, විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ඨිතං පන එකාබද්ධං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙතුං න වට්ටති.

නදීනිමිත්තෙ යස්සා ධම්මිකානං රාජූනං කාලෙ අන්වඩ්ඪමාසං අනුදසාහං අනුපඤ්චාහන්ති එවං දෙවෙ වස්සන්තෙ වලාහකෙසු විගතමත්තෙසු සොතං පච්ඡිජ්ජති, අයං නදීසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති. යස්සා පන ඊදිසෙ සුවුට්ඨිකාලෙ වස්සානස්ස චාතුමාසෙ සොතං න පච්ඡිජ්ජති, යත්ථ තිත්ථෙන වා අතිත්ථෙන වා සික්ඛාකරණීයෙ ආගතලක්ඛණෙන තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා අන්තරවාසකං අනුක්ඛිපිත්වා උත්තරන්තියා භික්ඛුනියා එකඞ්ගුලද්වඞ්ගුලමත්තම්පි අන්තරවාසකො තෙමියති, අයං නදී සීමං බන්ධන්තානං නිමිත්තං හොති. භික්ඛුනියා නදීපාරගමනෙපි උපොසථාදිසඞ්ඝකම්මකරණෙපි නදීපාරසීමාසම්මන්නනෙපි අයමෙව නදී. යා පන මග්ගො විය සකටධුරසණ්ඨානෙන වා පරිඛාසණ්ඨානෙන වා විහාරං පරික්ඛිපිත්වා ගතා, තං එකත්ථ කිත්තෙත්වා අඤ්ඤත්ථ කිත්තෙතුං න වට්ටති. විහාරස්ස චතූසු දිසාසු අඤ්ඤමඤ්ඤං විනිබ්බිජ්ඣිත්වා ගතෙ නදීචතුක්කෙපි එසෙව නයො. අසම්මිස්සා නදියො පන

වතස්සොපි කිත්තෙතුං වට්ටති. සචෙ වතිං කරොන්තො විය රුක්ඛපාදෙ නිඛණිත්වා වල්ලිපලාලාදීහි නදීසොතං රුන්ධන්ති, උදකං අජ්ඣොත්ථරිත්වා ආවරණං පවත්තතියෙව, නිමිත්තං කාතුං වට්ටති. යථා පන උදකං න පවත්තති, එවං සෙතුම්හි කතෙ අපවත්තමානා නදීනිමිත්තං කාතුං න වට්ටති, පවත්තනට්ඨානෙ නදීනිමිත්තං, අප්පවත්තනට්ඨානෙ උදකනිමිත්තං කාතුං වට්ටති. යා පන දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නිරුදකභාවෙන න පවත්තති, සා වට්ටති. මහානදිතො උදකමාතිකං නීහරන්ති, සා කුන්නදීසදිසා හුත්වා තීණි සස්සානි සම්පාදෙන්තී නිච්චං පවත්තති, කිඤ්චාපි පවත්තති, නිමිත්තං කාතුං න වට්ටති. යා පන මූලෙ මහානදිතො නීහතාපි කාලන්තරෙන තෙනෙව නීහතමග්ගෙන නදිං භින්දිත්වා සයං ගච්ඡති, ගච්ඡන්තී පරතො සුසුමාරාදිසමාකිණ්ණා නාවාදීහි සඤ්චරිතබ්බා නදී හොති, තං නිමිත්තං කාතුං වට්ටති.

උදකනිමිත්තෙ නිරුදකට්ඨානෙ නාවාය වා චාටිආදීසු වා උදකං පූරෙත්වා උදකනිමිත්තං කිත්තෙතුං න වට්ටති, භූමිගතමෙව වට්ටති. තඤ්ච ඛො අප්පවත්තනඋදකං ආවාටපොක්ඛරණීතළාකජාතස්සරලොණිසමුද්දාදීසු ඨිතං, අට්ඨිතං පන ඔඝනදීඋදකවාහකමාතිකාදීසු උදකං න වට්ටති . **අන්ධකට්ඨකථායං** පන ‘‘ගම්භීරෙසු ආවාටාදීසු උක්ඛෙපිමං උදකං නිමිත්තං න කාතබ්බ’’න්ති වුත්තං, තං දුවුත්තං, අත්තනොමතිමත්තමෙව. ඨිතං පන අන්තමසො සූකරඛතායපි ගාමදාරකානං කීළනවාපියම්පි තං ඛණඤ්ඤෙව පථවියං ආවාටං කත්වා කුටෙහි ආහරිත්වා පූරිතඋදකම්පි සචෙ යාව කම්මවාචාපරියොසානා තිට්ඨති, අප්පං වා හොතු බහුං වා, වට්ටති. තස්මිං පන ඨානෙ නිමිත්තසඤ්ඤාකරණත්ථං පාසාණවාලිකාපංසුආදිරාසි වා පාසාණත්ථම්භො වා දාරුත්ථම්භො වා කාතබ්බො. තං කාතුං කාරෙතුඤ්ච භික්ඛුස්ස වට්ටති, ලාභසීමායං පන න වට්ටති. සමානසංවාසකසීමා කස්සචි පීළනං න කරොති, කෙවලං භික්ඛූනං විනයකම්මමෙව සාධෙති, තස්මා එත්ථ වට්ටති.

ඉමෙහි ච අට්ඨහි නිමිත්තෙහි අසම්මිස්සෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං සම්මිස්සෙහිපි සීමා සම්මන්නිතුං වට්ටතියෙව. සා එවං සම්මන්නිත්වා බජ්ඣමානා එකෙන ද්වීහි වා නිමිත්තෙහි අබද්ධා හොති, තීණි පන ආදිං කත්වා වුත්තප්පකාරානං නිමිත්තානං සතෙනපි බද්ධා හොති. සා තීහි සිඞ්ඝාටකසණ්ඨානා හොති, චතූහි චතුරස්සා වා සිඞ්ඝාටකඅඩ්ඪචන්දමුදිඞ්ගාදිසණ්ඨානා වා, තතො අධිකෙහි නානාසණ්ඨානා. එවං වුත්තනයෙන නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා සම්මතා ‘‘නිමිත්තසම්පත්තියුත්තා’’ති වෙදිතබ්බා.

159. **පරිසසම්පත්තියුත්තා** නාම සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චතූහි භික්ඛූහි සන්නිපතිත්වා යාවතිකා තස්මිං ගාමඛෙත්තෙ බද්ධසීමං වා නදීසමුද්දජාතස්සරෙ වා අනොක්කමිත්වා ඨිතා භික්ඛූ, තෙ සබ්බෙ හත්ථපාසෙ වා කත්වා ඡන්දං වා ආහරිත්වා සම්මතා.

160. **කම්මවාචාසම්පත්තියුත්තා** නාම –

> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යාවතා සමන්තා නිමිත්තා කිත්තිතා, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො එතෙහි නිමිත්තෙහි සීමං සම්මන්නෙය්‍ය සමානසංවාසං එකූපොසථං, එසා ඤත්ති.
>
> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යාවතා සමන්තා නිමිත්තා කිත්තිතා, සඞ්ඝො එතෙහි නිමිත්තෙහි සීමං සම්මන්නති සමානසංවාසං එකූපොසථං, යස්සායස්මතො ඛමති එතෙහි නිමිත්තෙහි සීමාය සම්මුති සමානසංවාසාය එකූපොසථාය, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.
>
> ‘‘සම්මතා සීමා සඞ්ඝෙන එතෙහි නිමිත්තෙහි සමානසංවාසා එකූපොසථා, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති (මහාව. 139) –

එවං වුත්තාය පරිසුද්ධාය ඤත්තිදුතියකම්මවාචාය සම්මතා. කම්මවාචාපරියොසානෙ නිමිත්තානං අන්තො සීමා හොති, නිමිත්තානි සීමතො බහි හොන්ති.

161. එවං බද්ධාය ච සීමාය තිචීවරෙන විප්පවාසසුඛත්ථං දළ්හීකම්මත්ථඤ්ච අවිප්පවාසසම්මුති කාතබ්බා. සා පන එවං කත්තබ්බා –

> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යා සා සඞ්ඝෙන සීමා සම්මතා සමානසංවාසා එකූපොසථා, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො තං සීමං තිචීවරෙන අවිප්පවාසං සම්මන්නෙය්‍ය ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච, එසා ඤත්ති.
>
> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යා සා සඞ්ඝෙන සීමා සම්මතා සමානසංවාසා එකූපොසථා, සඞ්ඝො තං සීමං තිචීවරෙන අවිප්පවාසං සම්මන්නති ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච, යස්සායස්මතො ඛමති එතිස්සා සීමාය තිචීවරෙන අවිප්පවාසාය සම්මුති ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘සම්මතා සා සීමා සඞ්ඝෙන තිචීවරෙන අවිප්පවාසා ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති (මහාව. 143).

එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 144) ච නිගමනගරානම්පි ගාමෙනෙව සඞ්ගහො වෙදිතබ්බො. **ගාමූපචාරොති** පරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපො, අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපොකාසො. ඉමෙසු පන ගාමගාමූපචාරෙසු අධිට්ඨිතතෙචීවරිකො භික්ඛු පරිහාරං න ලභති. අයඤ්හි අවිප්පවාසසීමා ‘‘ඨපෙත්වා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්චා’’ති වුත්තත්තා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච න ඔත්ථරති, සමානසංවාසකසීමාව ඔත්ථරති. සමානසංවාසකසීමා චෙත්ථ අත්තනො ධම්මතාය ගච්ඡති, අවිප්පවාසසීමා පන යත්ථ සමානසංවාසකසීමා, තත්ථෙව ගච්ඡති. න හි තස්සා විසුං නිමිත්තකිත්තනං අත්ථි, තත්ථ සචෙ අවිප්පවාසාය සම්මුතිකාලෙ ගාමො අත්ථි, තං සා න ඔත්ථරති . සචෙ පන සම්මතාය සීමාය පච්ඡා ගාමො නිවිසති, සොපි සීමසඞ්ඛ්‍යංයෙව ගච්ඡති. යථා ච පච්ඡා නිවිට්ඨො, එවං පඨමං නිවිට්ඨස්ස පච්ඡා වඩ්ඪිතප්පදෙසොපි සීමසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. සචෙ සීමාසම්මුතිකාලෙ ගෙහානි කතානි, ‘‘පවිසිස්සාමා’’ති ආලයොපි අත්ථි, මනුස්සා පන අප්පවිට්ඨා, පොරාණකගාමං වා සචෙ ගෙහමෙව ඡඩ්ඩෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගතා, අගාමොයෙව එස, සීමා ඔත්ථරති. සචෙ පන එකම්පි කුලං පවිට්ඨං වා අගතං වා අත්ථි, ගාමොයෙව, සීමා න ඔත්ථරති. අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො.

162. අයං පන විත්ථාරො (මහාව. අට්ඨ. 138) සීමං බන්ධිතුකාමෙන හි සාමන්තවිහාරෙසු භික්ඛූ තස්ස තස්ස විහාරස්ස සීමාපරිච්ඡෙදං පුච්ඡිත්වා බද්ධසීමවිහාරානං සීමාය සීමන්තරිකං, අබද්ධසීමවිහාරානං සීමාය උපචාරං ඨපෙත්වා දිසාචාරිකභික්ඛූනං නිස්සඤ්චාරසමයෙ සචෙ එකස්මිං ගාමඛෙත්තෙ සීමං බන්ධිතුකාමා, යෙ තත්ථ බද්ධසීමවිහාරා, තෙසු භික්ඛූනං ‘‘මයං අජ්ජ සීමං බන්ධිස්සාම, තුම්හෙ සකසීමාය පරිච්ඡෙදතො මා නික්ඛමිත්ථා’’ති පෙසෙතබ්බං. යෙ අබද්ධසීමවිහාරා, තෙසු භික්ඛූ එකජ්ඣං සන්නිපාතෙතබ්බා, ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහරාපෙතබ්බො. ‘‘සචෙ අඤ්ඤානිපි ගාමඛෙත්තානි අන්තොකාතුකාමා, තෙසු ගාමෙසු යෙ භික්ඛූ වසන්ති, තෙහිපි ආගන්තබ්බං, අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දො ආහරිතබ්බො’’ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පන ‘‘නානාගාමඛෙත්තානි නාම පාටියෙක්කං බද්ධසීමසදිසානි, න තතො ඡන්දපාරිසුද්ධි ආගච්ඡති, අන්තොනිමිත්තගතෙහි පන භික්ඛූහි ආගන්තබ්බ’’න්ති වත්වා පුන ආහ ‘‘සමානසංවාසකසීමාසම්මන්නනකාලෙ ආගමනම්පි අනාගමනම්පි වට්ටති, අවිප්පවාසසීමාසම්මන්නනකාලෙ පන අන්තොනිමිත්තගතෙහි ආගන්තබ්බං, අනාගච්ඡන්තානං ඡන්දො ආහරිතබ්බො’’ති.

එවං සන්නිපතිතෙසු භික්ඛූසු ඡන්දාරහානං ඡන්දෙ ආහටෙ තෙසු තෙසු මග්ගෙසු නදීතිත්ථගාමද්වාරාදීසු ච ආගන්තුකභික්ඛූනං සීඝං සීඝං හත්ථපාසනයනත්ථඤ්චෙව බහිසීමකරණත්ථඤ්ච ආරාමිකෙ චෙව සමණුද්දෙසෙ ච ඨපෙත්වා භෙරිසඤ්ඤං වා සඞ්ඛසඤ්ඤං වා කත්වා නිමිත්තකිත්තනානන්තරං වුත්තාය ‘‘සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො’’තිආදිකාය කම්මවාචාය සීමා බන්ධිතබ්බා. කම්මවාචාපරියොසානෙයෙව නිමිත්තානි බහිකත්වා හෙට්ඨා පථවීසන්ධාරකං උදකපරියන්තං කත්වා සීමා ගතා හොති.

163. ඉමං පන සමානසංවාසකසීමං සම්මන්නන්තෙහි පබ්බජ්ජූපසම්පදාදීනං සඞ්ඝකම්මානං සුඛකරණත්ථං පඨමං **ඛණ්ඩසීමා** බන්ධිතබ්බා. තං පන බන්ධන්තෙහි වත්තං ජානිතබ්බං. සචෙ හි බොධිචෙතියභත්තසාලාදීනි සබ්බවත්ථූනි පතිට්ඨාපෙත්වා කතවිහාරෙ බන්ධන්ති, විහාරමජ්ඣෙ බහූනං සමොසරණට්ඨානෙ අබන්ධිත්වා විහාරපච්චන්තෙ විවිත්තොකාසෙ බන්ධිතබ්බා. අකතවිහාරෙ බන්ධන්තෙහි බොධිචෙතියාදීනං සබ්බවත්ථූනං ඨානං සල්ලක්ඛෙත්වා යථා පතිට්ඨිතෙසු වත්ථූසු විහාරපච්චන්තෙ විවිත්තොකාසෙ හොති, එවං බන්ධිතබ්බා. සා හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන සචෙ එකවීසති භික්ඛූ ගණ්හාති, වට්ටති, තතො ඔරං න වට්ටති, පරං භික්ඛුසහස්සං ගණ්හන්තීපි වට්ටති. තං බන්ධන්තෙහි සීමමාළකස්ස සමන්තා නිමිත්තුපගා පාසාණා ඨපෙතබ්බා, න ඛණ්ඩසීමාය ඨිතෙහි මහාසීමා බන්ධිතබ්බා, න මහාසීමාය ඨිතෙහි ඛණ්ඩසීමා, ඛණ්ඩසීමායමෙව පන ඨත්වා ඛණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා.

තත්‍රායං බන්ධනවිධි – සමන්තා ‘‘එසො පාසාණො නිමිත්ත’’න්ති එවං නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා. අථ තස්සා එව දළ්හීකම්මත්ථං අවිප්පවාසකම්මවාචා කාතබ්බා. එවඤ්හි ‘‘සීමං සමූහනිස්සාමා’’ති ආගතා සමූහනිතුං න සක්ඛිස්සන්ති. සීමං සම්මන්නිත්වා බහි සීමන්තරිකපාසාණා ඨපෙතබ්බා. සීමන්තරිකා පච්ඡිමකොටියා එකරතනප්පමාණා වට්ටති. ‘‘විදත්ථිප්පමාණාපි වට්ටතී’’ති **කුරුන්දියං,** ‘‘චතුරඞ්ගුලප්පමාණාපි වට්ටතී’’ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. සචෙ පන විහාරො මහා හොති, ද්වෙපි තිස්සොපි තතුත්තරිම්පි ඛණ්ඩසීමායො බන්ධිතබ්බා.

එවං ඛණ්ඩසීමං සම්මන්නිත්වා මහාසීමසම්මුතිකාලෙ ඛණ්ඩසීමතො නික්ඛමිත්වා මහාසීමායං ඨත්වා සමන්තා අනුපරියායන්තෙහි සීමන්තරිකපාසාණා කිත්තෙතබ්බා, තතො අවසෙසනිමිත්තානි කිත්තෙත්වා හත්ථපාසං අවිජහන්තෙහි කම්මවාචාය සමානසංවාසකසීමං සම්මන්නිත්වා තස්සා දළ්හීකම්මත්ථං අවිප්පවාසකම්මවාචාපි කාතබ්බා. එවඤ්හි ‘‘සීමං සමූහනිස්සාමා’’ති ආගතා සමූහනිතුං න සක්ඛිස්සන්ති. සචෙ පන ඛණ්ඩසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා තතො සීමන්තරිකාය නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා මහාසීමාය නිමිත්තානි කිත්තෙන්ති, එවං තීසු ඨානෙසු නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා යං සීමං ඉච්ඡන්ති, තං පඨමං බන්ධිතුං වට්ටති. එවං සන්තෙපි යථාවුත්තනයෙන ඛණ්ඩසීමතොව පට්ඨාය බන්ධිතබ්බා. එවං බද්ධාසු පන සීමාසු ඛණ්ඩසීමාය ඨිතා භික්ඛූ මහාසීමාය කම්මං කරොන්තානං න කොපෙන්ති, මහාසීමාය වා ඨිතා ඛණ්ඩසීමාය කරොන්තානං, සීමන්තරිකාය පන ඨිතා උභින්නම්පි

න කොපෙන්ති. ගාමඛෙත්තෙ ඨත්වා කම්මං කරොන්තානං පන සීමන්තරිකාය ඨිතා කොපෙන්ති. සීමන්තරිකා හි ගාමඛෙත්තං භජති.

සීමා ච නාමෙසා න කෙවලා පථවීතලෙයෙව බද්ධා බද්ධා නාම හොති, අථ ඛො පිට්ඨිපාසාණෙපි කුටිගෙහෙපි ලෙණෙපි පාසාදෙපි පබ්බතමත්ථකෙපි බද්ධා බද්ධායෙව හොති. තත්ථ **පිට්ඨිපාසාණෙ** බන්ධන්තෙහි පාසාණපිට්ඨියං රාජිං වා කොට්ටෙත්වා උදුක්ඛලං වා ඛණිත්වා නිමිත්තං න කාතබ්බං, නිමිත්තුපගපාසාණෙ ඨපෙත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. කම්මවාචාපරියොසානෙ සීමා පථවීසන්ධාරකං උදකපරියන්තං කත්වා ඔතරති. නිමිත්තපාසාණා යථාඨානෙ න තිට්ඨන්ති, තස්මා සමන්තතො රාජී වා උපට්ඨාපෙතබ්බා, චතූසු වා කොණෙසු පාසාණා විජ්ඣිතබ්බා, ''අයං සීමාපරිච්ඡෙදො''ති වත්වා අක්ඛරානි වා ඡින්දිතබ්බානි. කෙචි උසූයකා ''සීමං ඣාපෙස්සාමා''ති අග්ගිං දෙන්ති, පාසාණාව ඣායන්ති, න සීමා.

කුටිගෙහෙපි භිත්තිං අකිත්තෙත්වා එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසට්ඨානං අන්තොකරිත්වා පාසාණනිමිත්තානි ඨපෙත්වා සීමා සම්මන්නිතබ්බා, අන්තොකුට්ටමෙව සීමා හොති. සචෙ අන්තොකුට්ටෙ එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො නත්ථි, පමුඛෙ නිමිත්තපාසාණෙ ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ එවම්පි නප්පහොති, බහි නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙපි නිමිත්තානි ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා. එවං සම්මතාය පන සබ්බං කුටිගෙහං සීමට්ඨමෙව හොති.

චතුභිත්තියලෙණෙපි බන්ධන්තෙහි කුට්ටං අකිත්තෙත්වා පාසාණාව කිත්තෙතබ්බා, අන්තො ඔකාසෙ අසති පමුඛෙපි නිමිත්තානි ඨපෙතබ්බානි, එවං ලෙණස්ස අන්තො ච බහි ච සීමා හොති.

උපරිපාසාදෙපි භිත්තිං අකිත්තෙත්වා අන්තොපාසාණෙ ඨපෙත්වා සීමා සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ නප්පහොති, පමුඛෙපි පාසාණෙ ඨපෙත්වා සම්මන්නිතබ්බා. එවං සම්මතා උපරිපාසාදෙයෙව හොති, හෙට්ඨා න ඔතරති. සචෙ පන බහූසු ථම්භෙසු තුලානං උපරි කතපාසාදස්ස හෙට්ඨිමතලෙ කුට්ටො යථා නිමිත්තානං අන්තො හොති, එවං උට්ඨහිත්වා තුලාරුක්ඛෙහි එකසම්බන්ධො ඨිතො, හෙට්ඨාපි ඔතරති, එකථම්භපාසාදස්ස පන උපරිතලෙ බද්ධා සීමා. සචෙ ථම්භමත්ථකෙ එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො හොති, හෙට්ඨා ඔතරති. සචෙ පාසාදභිත්තිතො නිග්ගතෙසු නියූහකාදීසු පාසාණෙ ඨපෙත්වා සීමං බන්ධන්ති, පාසාදභිත්ති අන්තොසීමාය හොති. හෙට්ඨා පනස්සා ඔතරණානොතරණං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

හෙට්ඨාපාසාදෙ කිත්තෙන්තෙහිපි භිත්ති ච රුක්ඛත්ථම්භා ච න කිත්තෙතබ්බා, භිත්තිලග්ගෙ පන පාසාණත්ථම්භෙ කිත්තෙතුං වට්ටති. එවං කිත්තිතා සීමා හෙට්ඨාපාසාදස්ස පරියන්තථම්භානං අන්තොයෙව හොති. සචෙ පන හෙට්ඨාපාසාදස්ස කුට්ටො උපරිමතලෙන සම්බද්ධො හොති, උපරිපාසාදම්පි අභිරුහති. සචෙ පාසාදස්ස බහි නිබ්බොදකපතනට්ඨානෙ නිමිත්තානි කරොන්ති, සබ්බො පාසාදො සීමට්ඨො හොති.

පබ්බතමත්ථකෙ තලං හොති එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසාරහං, තත්ථ පිට්ඨිපාසාණෙ විය සීමං බන්ධන්ති, හෙට්ඨාපබ්බතෙපි තෙනෙව පරිච්ඡෙදෙන සීමා ඔතරති. තාලමූලකපබ්බතෙපි උපරි සීමා බද්ධා හෙට්ඨා ඔතරතෙව. යො පන විතානසණ්ඨානො හොති, උපරි එකවීසතියා භික්ඛූනං ඔකාසො අත්ථි, හෙට්ඨා නත්ථි, තස්සූපරි බද්ධා සීමා හෙට්ඨා න ඔතරති. එවං මුදිඞ්ගසණ්ඨානො වා හොතු පණවසණ්ඨානො වා, යස්ස හෙට්ඨා වා මජ්ඣෙ වා සීමප්පමාණං නත්ථි, තස්ස උපරි බද්ධා සීමා හෙට්ඨා න ඔතරති. යස්ස පන ද්වෙ කූටානි ආසන්නෙ ඨිතානි, එකස්සපි උපරි සීමප්පමාණං නප්පහොති, තස්ස කූටන්තරං චිනිත්වා වා පූරෙත්වා වා එකාබද්ධං කත්වා උපරි සීමා සම්මන්නිතබ්බා. එකො සප්පඵණසදිසො පබ්බතො, තස්ස උපරි සීමප්පමාණස්ස අත්ථිතාය සීමං බන්ධන්ති, තස්ස චෙ හෙට්ඨා ආකාසපබ්භාරං හොති, සීමා න ඔතරති. සචෙ පනස්ස වෙමජ්ඣෙ සීමප්පමාණො සුසිරපාසාණො හොති, ඔතරති, සො ච පාසාණො සීමට්ඨොයෙව හොති. අථාපිස්ස හෙට්ඨාලෙණස්ස කුට්ටො අග්ගකොටිං ආහච්ච තිට්ඨති , ඔතරති, හෙට්ඨා ච උපරි ච සීමායෙව හොති. සචෙ පන හෙට්ඨා උපරිමස්ස සීමාපරිච්ඡෙදස්ස පාරතො අන්තොලෙණං හොති, බහි සීමා න ඔතරති. අථාපි උපරිමස්ස සීමාපරිච්ඡෙදස්ස ඔරතො බහි ලෙණං හොති, අන්තො සීමා න ඔතරති. අථාපි උපරි සීමාපරිච්ඡෙදො ඛුද්දකො, හෙට්ඨා ලෙණං මහන්තං සීමාපරිච්ඡෙදමතික්කමිත්වා ඨිතං, සීමා උපරියෙව හොති, හෙට්ඨා න ඔතරති. යදි පන ලෙණං ඛුද්දකං සබ්බපච්ඡිමසීමාපරිමාණං, උපරි සීමා මහතී නං අජ්ඣොත්ථරිත්වා ඨිතා, සීමා ඔතරති. අථ ලෙණං අතිඛුද්දකං සීමප්පමාණං න හොති, සීමා උපරියෙව හොති, හෙට්ඨා න ඔතරති. සචෙ තතො උපඩ්ඪං භිජ්ජිත්වා පතති, සීමප්පමාණං චෙපි හොති, බහි පතිතං අසීමා. අපතිතං පන යදි සීමප්පමාණං, සීමා හොතියෙව.

ඛණ්ඩසීමා ච නීචවත්ථුකා හොති, තං පූරෙත්වා උච්චවත්ථුකං කරොන්ති, සීමායෙව. සීමාය ගෙහං කරොන්ති, සීමට්ඨකමෙව හොති. සීමාය පොක්ඛරණිං ඛණන්ති, සීමායෙව. ඔඝො සීමාමණ්ඩලං ඔත්ථරිත්වා ගච්ඡති, සීමාමාළකෙ අට්ටං බන්ධිත්වා කම්මං කාතුං වට්ටති. සීමාය හෙට්ඨා උමඞ්ගනදී හොති, ඉද්ධිමා භික්ඛු තත්ථ නිසීදති. සචෙ සා නදී පඨමං ගතා, සීමා පච්ඡා බද්ධා, කම්මං න කොපෙති. අථ පඨමං සීමා බද්ධා, පච්ඡා නදී ගතා, කම්මං කොපෙති, හෙට්ඨාපථවීතලෙ ඨිතො පන කොපෙතියෙව.

සීමාමාළකෙ වටරුක්ඛො හොති, තස්ස සාඛා වා තතො නිග්ගතපාරොහො වා මහාසීමාය පථවීතලං වා තත්ථජාතරුක්ඛාදීනි වා ආහච්ච තිට්ඨති, මහාසීමං වා සොධෙත්වා කම්මං කාතබ්බං, තෙ වා සාඛාපාරොහා ඡින්දිත්වා

බහිට්ඨකා කාතබ්බා. අනාහච්ච ඨිතසාඛාදීසු ආරුළ්හභික්ඛූ හත්ථපාසං ආනෙතබ්බා. එවං මහාසීමාය ජාතරුක්ඛස්ස සාඛා වා පාරොහො වා වුත්තනයෙනෙව සීමාමාළකෙ පතිට්ඨාති, වුත්තනයෙනෙව සීමං සොධෙත්වා වා කම්මං කාතබ්බං, තෙ වා සාඛාපාරොහා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා. සචෙ මාළකෙ කම්මෙ කරියමානෙ කොචි භික්ඛු මාළකස්ස අන්තො පවිසිත්වා වෙහාසං ඨිතසාඛාය නිසීදති, පාදා වාස්ස භූමිගතා හොන්ති, නිවාසනපාරුපනං වා භූමිං ඵුසති, කම්මං කාතුං න වට්ටති. පාදෙ පන නිවාසනපාරුපනඤ්ච උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං කම්මං වට්ටති, ඉදඤ්ච ලක්ඛණං පුරිමනයෙපි වෙදිතබ්බං. අයං පන විසෙසො – තත්‍ර උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං න වට්ටති, හත්ථපාසමෙව ආනෙතබ්බො. සචෙ අන්තොසීමතො පබ්බතො අබ්භුග්ගච්ඡති, තත්‍රට්ඨො භික්ඛු හත්ථපාසං ආනෙතබ්බො. ඉද්ධියා අන්තොපබ්බතං පවිට්ඨෙපි එසෙව නයො. බජ්ඣමානා එව හි සීමා පමාණරහිතං පදෙසං න ඔතරති, බද්ධාය සීමාය ජාතං යං කිඤ්චි යත්ථ කත්ථචි එකසම්බන්ධෙන ගතං සීමාසඞ්ඛ්‍යාමෙව ගච්ඡතීති.

තියොජනපරමං පන **සීමං** සම්මන්නන්තෙන මජ්ඣෙ ඨත්වා යථා චතූසුපි දිසාසු දියඩ්ඪදියඩ්ඪයොජනං හොති, එවං සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ පන මජ්ඣෙ ඨත්වා එකෙකදිසතො තියොජනං කරොන්ති, ඡයොජනං හොතීති න වට්ටති. චතුරස්සං වා තිකොණං වා සම්මන්නන්තෙන යථා කොණතො කොණං තියොජනං හොති, එවං සම්මන්නිතබ්බා. සචෙ හි යෙන කෙනචි පරියන්තෙන කෙසග්ගමත්තම්පි තියොජනං අතික්කාමෙති, ආපත්තිඤ්ච ආපජ්ජති, සීමා ච අසීමා හොති.

164. ''න, භික්ඛවෙ, නදීපාරසීමා සම්මන්නිතබ්බා, යො සම්මන්නෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 140) වචනතො නදීපාරසීමා න සම්මන්නිතබ්බා. යත්‍ර පන ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙයෙව අත්ථි, එවරූපං නදීපාරසීමං සම්මන්නිතුං වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යත්ථස්ස ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා, එවරූපං නදීපාරසීමං සම්මන්නිතු''න්ති හි වුත්තං. සචෙ ධුවනාවා වා ධුවසෙතු වා අභිමුඛතිත්ථෙ නත්ථි, ඊසකං උද්ධං අභිරුහිත්වා අධො වා ඔරොහිත්වා අත්ථි, එවම්පි වට්ටති. කරවිකතිස්සත්ථෙරො පන ''ගාවුතමත්තබ්භන්තරෙපි වට්ටතී''ති ආහ.

ඉමඤ්ච පන නදීපාරසීමං සම්මන්නන්තෙන එකස්මිඤ්ච තීරෙ ඨත්වා උපරිසොතෙ නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය අත්තානං පරික්ඛිපන්තෙන යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති, තස්ස පරියොසානෙ අධොසොතෙපි නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පරතීරෙ සම්මුඛට්ඨානෙ නදීතීරෙ නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. තතො පට්ඨාය යත්තකං පරිච්ඡෙදං ඉච්ඡති, තස්ස වසෙන යාව උපරිසොතෙ පඨමං කිත්තිතනිමිත්තස්ස සම්මුඛා නදීතීරෙ නිමිත්තං, තාව කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පඨමකිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං ඝටෙතබ්බං. අථ සබ්බනිමිත්තානං අන්තො ඨිතෙ භික්ඛූ හත්ථපාසගතෙ කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා. නදියා ඨිතා අනාගතාපි කම්මං න කොපෙන්ති, සම්මුතිපරියොසානෙ ඨපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තො පරතීරෙ ච ඔරිමතීරෙ ච එකසීමා හොති, නදී පන බද්ධසීමාසඞ්ඛ්‍යං න ගච්ඡති. විසුං නදීසීමා එව හි සා.

සචෙ අන්තොනදියං දීපකො හොති, තං අන්තොසීමාය කාතුකාමෙන පුරිමනයෙනෙව අත්තනා ඨිතතීරෙ නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ ච පාරිමන්තෙ ච නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. අථ පරතීරෙ නදියා ඔරිමතීරෙ නිමිත්තස්ස සම්මුඛට්ඨානෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය පුරිමනයෙනෙව යාව උපරිසොතෙ පඨමං කිත්තිතනිමිත්තස්ස සම්මුඛා නිමිත්තං, තාව කිත්තෙතබ්බං. අථ දීපකස්ස පාරිමන්තෙ ච ඔරිමන්තෙ ච නිමිත්තං කිත්තෙත්වා පච්චාහරිත්වා පඨමං කිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං ඝටෙතබ්බං. අථ ද්වීසු තීරෙසු දීපකෙසු ච භික්ඛූ සබ්බෙ හත්ථපාසගතෙ කත්වා කම්මවාචාය සීමා සම්මන්නිතබ්බා, නදියං ඨිතා අනාගච්ඡන්තාපි කම්මං න කොපෙන්ති, සම්මුතිපරියොසානෙ ඨපෙත්වා නදිං නිමිත්තානං අන්තො තීරද්වයඤ්ච දීපකො ච එකසීමා හොති, නදී පන නදීසීමායෙව.

සචෙ පන දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡෙදතො උද්ධං වා අධො වා අධිකතරො හොති, අථ විහාරසීමාපරිච්ඡෙදනිමිත්තස්ස උජුකමෙව සම්මුඛීභූතෙ දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තතො පට්ඨාය දීපකසිඛරං පරික්ඛිපන්තෙන පුන දීපකස්ස ඔරිමන්තෙ නිමිත්තසම්මුඛෙ පාරිමන්තෙ නිමිත්තං කිත්තෙතබ්බං. තතො පරං පුරිමනයෙනෙව පරතීරෙ සම්මුඛනිමිත්තමාදිං කත්වා පරතීරෙ නිමිත්තානි ච දීපකස්ස පාරිමන්තඔරිමන්තෙ නිමිත්තානි ච කිත්තෙත්වා පඨමකිත්තිතනිමිත්තෙන සද්ධිං ඝටනා කාතබ්බා. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා පබ්බතසණ්ඨානා හොති. සචෙ පන දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡෙදතො උද්ධම්පි අධොපි අධිකතරො හොති, පුරිමනයෙනෙව දීපකස්ස උභොපි සිඛරානි පරික්ඛිපිත්වා නිමිත්තානි කිත්තෙන්තෙන නිමිත්තඝටනා කාතබ්බා. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා මුදිඞ්ගසණ්ඨානා හොති. සචෙ දීපකො විහාරසීමාපරිච්ඡෙදස්ස අන්තො ඛුද්දකො හොති, සබ්බපඨමෙන නයෙන දීපකෙ නිමිත්තානි කිත්තෙතබ්බානි. එවං කිත්තෙත්වා සම්මතා සීමා පණවසණ්ඨානා හොති. එවං තාව සීමාබන්ධනං වෙදිතබ්බං.

165. එවං බද්ධා පන සීමා කදා අසීමා හොතීති? යදා සඞ්ඝො සීමං සමූහනති, තදා අසීමා හොති. කථං පනෙසා සමූහනිතබ්බාති? ''සීමං , භික්ඛවෙ, සම්මන්නන්තෙන පඨමං සමානසංවාසසීමා සම්මන්නිතබ්බා, පච්ඡා තිචීවරෙන අවිප්පවාසො සම්මන්නිතබ්බො. සීමං, භික්ඛවෙ, සමූහනන්තෙන පඨමං තිචීවරෙන අවිප්පවාසො සමූහන්තබ්බො, පච්ඡා සමානසංවාසසීමා සමූහන්තබ්බා''ති වචනතො පඨමං අවිප්පවාසො සමූහනිතබ්බො, පච්ඡා සීමා සමූහනිතබ්බාති. කථං? බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යො සො සඞ්ඝෙන තිචීවරෙන අවිප්පවාසො සම්මතො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො තං තිචීවරෙන අවිප්පවාසං සමූහනෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යො සො සඞ්ඝෙන තිචීවරෙන අවිප්පවාසො සම්මතො, සඞ්ඝො තං තිචීරෙන අවිප්පවාසං සමූහනති. යස්සායස්මතො ඛමති එතස්ස තිචීවරෙන අවිප්පවාසස්ස සමුග්ඝාතො, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘සමූහතො සො සඞ්ඝෙන තිචීවරෙන අවිප්පවාසො, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති (මහාව. 145) –

එවං තාව අවිප්පවාසො සමූහනිතබ්බො.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යා සා සඞ්ඝෙන සීමා සම්මතා සමානසංවාසා එකූපොසථා, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො තං සීමං සමූහනෙය්‍ය සමානසංවාසං එකූපොසථං, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යා සා සඞ්ඝෙන සීමා සම්මතා සමානසංවාසා එකූපොසථා, සඞ්ඝො තං සීමං සමූහනති සමානසංවාසං එකූපොසථං. යස්සායස්මතො ඛමති එතිස්සා සීමාය සමානසංවාසාය එකූපොසථාය සමුග්ඝාතො, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘සමූහතා සා සීමා සඞ්ඝෙන සමානසංවාසා එකූපොසථා, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති (මහාව. 146) –

එවං සීමා සමූහනිතබ්බා.

සමූහනන්තෙන පන භික්ඛුනා වත්තං ජානිතබ්බං. තත්‍රිදං වත්තං (මහාව. අට්ඨ. 144) – ඛණ්ඩසීමාය ඨත්වා අවිප්පවාසසීමා න සමූහන්තබ්බා, තථා අවිප්පවාසසීමාය ඨත්වා ඛණ්ඩසීමාපි. ඛණ්ඩසීමාය පන ඨිතෙන ඛණ්ඩසීමාව සමූහනිතබ්බා, තථා ඉතරාය ඨිතෙන ඉතරා. සීමං නාම ද්වීහි කාරණෙහි සමූහනන්ති පකතියා ඛුද්දකං පුන ආවාසවඩ්ඪනත්ථාය මහතිං වා කාතුං, පකතියා මහතිං පුන අඤ්ඤෙසං විහාරොකාසදානත්ථාය ඛුද්දකං වා කාතුං. තත්ථ සචෙ ඛණ්ඩසීමඤ්ච අවිප්පවාසසීමඤ්ච ජානන්ති, සමූහනිතුඤ්චෙව බන්ධිතුඤ්ච සක්ඛිස්සන්ති. ඛණ්ඩසීමං පන ජානන්තා අවිප්පවාසං අජානන්තාපි සමූහනිතුඤ්චෙව බන්ධිතුඤ්ච සක්ඛිස්සන්ති. ඛණ්ඩසීමං අජානන්තා අවිප්පවාසංයෙව ජානන්තා චෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණඋපොසථාගාරාදීසු නිරාසඞ්කට්ඨානෙසු ඨත්වා අප්පෙව නාම සමූහනිතුං සක්ඛිස්සන්ති, පටිබන්ධිතුං පන න සක්ඛිස්සන්තෙව. සචෙ බන්ධෙය්‍යුං, සීමාසම්භෙදං කත්වා විහාරං අවිහාරං කරෙය්‍යුං, තස්මා න සමූහනිතබ්බා. යෙ පන උභොපි න ජානන්ති, තෙ නෙව සමූහනිතුං, න බන්ධිතුං සක්ඛිස්සන්ති. අයඤ්හි සීමා නාම කම්මවාචාය වා අසීමා හොති සාසනන්තරධානෙන වා, න ච සක්කා සීමං අජානන්තෙහි කම්මවාචං කාතුං, තස්මා න සමූහනිතබ්බා, සාධුකං පන ඤත්වායෙව සමූහනිතබ්බා චෙව බන්ධිතබ්බා චාති. අයං තාව බද්ධසීමාය විනිච්ඡයො.

166. **අබද්ධසීමා** පන ගාමසීමා සත්තබ්භන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමාති තිවිධා. තත්ථ යාවතා එකං ගාමඛෙත්තං, අයං **ගාමසීමා** නාම, ගාමග්ගහණෙන චෙත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 147) නගරම්පි නිගමම්පි ගහිතමෙව හොති. තත්ථ යත්තකෙ පදෙසෙ තස්ස තස්ස ගාමස්ස ගාමභොජකා බලිං ලභන්ති, සො පදෙසො අප්පො වා හොතු මහන්තො වා, ගාමසීමාත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. නගරනිගමසීමාසුපි එසෙව නයො. යම්පි එකස්මිංයෙව ගාමඛෙත්තෙ එකං පදෙසං ‘‘අයං විසුංගාමො හොතූ’’ති පරිච්ඡින්දිත්වා රාජා කස්සචි දෙති, සොපි විසුංගාමසීමා හොතියෙව, තස්මා සා ච ඉතරා ච පකතිගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමාසදිසායෙව හොන්ති, කෙවලං පන තිචීවරවිප්පවාසපරිහාරං න ලභන්ති.

අගාමකෙ පන අරඤ්ඤෙ සමන්තා සත්තබ්භන්තරා **සත්තබ්භන්තරසීමා** නාම. තත්ථ **අගාමකං** නාම **අරඤ්ඤං** විඤ්ඣාටවීආදීසු වා සමුද්දමජ්ඣෙ වා මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ දීපකෙසු ලබ්භති. **සමන්තා සත්තබ්භන්තරාති** මජ්ඣෙ ඨිතානං සබ්බදිසාසු සත්තබ්භන්තරා විනිබ්බෙධෙන චුද්දස හොන්ති. තත්ථ එකං අබ්භන්තරං අට්ඨවීසතිහත්ථප්පමාණං හොති. අයඤ්ච සීමා පරිසවසෙන වඩ්ඪති , තස්මා සමන්තා පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය අබ්භන්තරපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො. සචෙ පන ද්වෙ සඞ්ඝා විසුං උපොසථං කරොන්ති, ද්වින්නං සත්තබ්භන්තරානං අන්තරෙ අඤ්ඤමෙකං අබ්භන්තරං උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බං.

167. යා පනෙසා ‘‘සබ්බා, භික්ඛවෙ, නදී අසීමා, සබ්බො සමුද්දො අසීමො, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො’’ති (මහාව. 147) එවං නදීආදීනං බද්ධසීමභාවං පටික්ඛිපිත්වා පුන ‘‘නදියා වා, භික්ඛවෙ, සමුද්දෙ වා ජාතස්සරෙ වා යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා, අයං තත්ථ සමානසංවාසා එකූපොසථා’’ති (මහාව. 147) වුත්තා, අයං **උදකුක්ඛෙපසීමා** නාම. තත්ථ නදී නදීනිමිත්තෙ වුත්තලක්ඛණාව, සමුද්දොපි පාකටොයෙව. යො පන යෙන කෙනචි ඛණිත්වා අකතො සයංජාතො සොබ්භො සමන්තතො ආගතෙන උදකෙන පූරිතො තිට්ඨති, යත්ථ නදියං වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති, අයං ජාතස්සරො නාම. යොපි නදිං වා සමුද්දං වා භින්දිත්වා

නික්ඛන්තඋදකෙන ඛතො සොබ්භො එතං ලක්ඛණං පාපුණාති, අයම්පි ජාතස්සරොයෙව. එතෙසු නදීආදීසු යං ඨානං ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නං, අයං උදකුක්ඛෙපසීමා නාම.

කථං පන උදකුක්ඛෙපො කාතබ්බොති? යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති, එවං උදකං වා වාලුකං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා ථාමමජ්ඣිමෙන පුරිසෙන සබ්බථාමෙන ඛිපිතබ්බං. යත්ථ එවං ඛිත්තං උදකං වා වාලුකා වා පතති, අයමෙකො උදකුක්ඛෙපො, තස්ස අන්තොහත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො කම්මං කොපෙති. යාව පරිසා වඩ්ඪති, තාව සීමාපි වඩ්ඪති, පරිසපරියන්තතො උදකුක්ඛෙපොයෙව පමාණං, අයං පන එතෙසං නදීආදීනං අන්තොයෙව ලබ්භති, න බහි. තස්මා නදියා වා ජාතස්සරෙ වා යත්තකං පදෙසං පකතිවස්සකාලෙ චතූසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති, සමුද්දෙ යස්මිං පදෙසෙ පකතිවීචියො ඔසරිත්වා සණ්ඨහන්ති, තතො පට්ඨාය කප්පියභූමි, තත්ථ ඨත්වා උපොසථාදිකම්මං කාතුං වට්ටති, දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නදීජාතස්සරෙසු සුක්ඛෙසුපි සා එව කප්පියභූමි. සචෙ පන සුක්ඛෙ ජාතස්සරෙ වාපිං වා ඛණන්ති, වප්පං වා කරොන්ති, තං ඨානං ගාමඛෙත්තං හොති. යා පනෙසා ''කප්පියභූමී''ති වුත්තා, තතො බහි උදකුක්ඛෙපසීමා න ගච්ඡති, අන්තො ගච්ඡති, තස්මා තෙසං අන්තො පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය සමන්තා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො, අයමෙත්ථ සඞ්ඛෙපො.

අයං පන විත්ථාරො – සචෙ නදී නාතිදීඝා හොති, පභවතො පට්ඨාය යාව මුඛද්වාරා සබ්බත්ථ සඞ්ඝො නිසීදති, උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං නත්ථි, සකලාපි නදී එතෙසංයෙව භික්ඛූනං පහොති . යං පන මහාසුමත්ථෙරෙන වුත්තං ''යොජනං පවත්තමානායෙව නදී, තත්‍රාපි උපරි අඩ්ඪයොජනං පහාය හෙට්ඨා අඩ්ඪයොජනෙ කම්මං කාතුං වට්ටතී''ති, තං මහාපදුමත්ථෙරෙනෙව පටික්ඛිත්තං. භගවතා හි ''තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා යත්ථ කත්ථචි උත්තරන්තියා භික්ඛුනියා අන්තරවාසකො තෙමියතී''ති (පාචි. 692) ඉදං නදියා පමාණං වුත්තං, න යොජනං වා අඩ්ඪයොජනං වා, තස්මා යා ඉමස්ස සුත්තස්ස වසෙන පුබ්බෙ වුත්තලක්ඛණා නදී, තස්සා පභවතො පට්ඨාය සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ බහූ භික්ඛූ විසුං විසුං කම්මං කරොන්ති, සබ්බෙහි අත්තනො ච අඤ්ඤෙසඤ්ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස අන්තරා අඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බො, තතො අධිකං වට්ටතියෙව, ඌනං පන න වට්ටතීති වුත්තං. ජාතස්සරසමුද්දෙපි එසෙව නයො.

නදියා පන ''කම්මං කරිස්සාමා''ති ගතෙහි සචෙ නදී පරිපුණ්ණා හොති සමතිත්තිකා, උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා අන්තොනදියංයෙව කම්මං කාතබ්බං. සචෙ න සක්කොන්ති, නාවායපි ඨත්වා කාතබ්බං. ගච්ඡන්තියා පන නාවාය කාතුං න වට්ටති. කස්මා? උදකුක්ඛෙපමත්තමෙව හි සීමා. තං නාවා සීඝමෙව අතික්කමති, එවං සති අඤ්ඤිස්සා සීමාය ඤත්ති, අඤ්ඤිස්සා අනුසාවනා හොති, තස්මා නාවං අරිත්තෙන වා ඨපෙත්වා පාසාණෙ වා ලම්බෙත්වා අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ වා බන්ධිත්වා කම්මං කාතබ්බං. අන්තොනදියං බද්ධඅට්ටකෙපි අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙපි ඨිතෙහි කාතුං වට්ටති. සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා තතො නික්ඛන්තපාරොහො වා බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො, සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං. බහිනදීතීරෙ ජාතරුක්ඛස්ස අන්තොනදියං පවිට්ඨසාඛාය වා පාරොහෙ වා නාවං බන්ධිත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති, කරොන්තෙහි සීමා වා සොධෙතබ්බා, ඡින්දිත්වා වාස්ස බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො. නදීතීරෙ පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ බද්ධනාවාය න වට්ටතියෙව. නදියං සෙතුං කරොන්ති, සචෙ අන්තොනදියංයෙව සෙතු ච සෙතුපාදා ච හොන්ති, සෙතුම්හි ඨිතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපාදා වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා, කම්මං කාතුං න වට්ටති, සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං. අථ සෙතුපාදා අන්තො, සෙතු පන උභින්නම්පි තීරානං උපරිආකාසෙ ඨිතො, වට්ටති.

අන්තොනදියං පාසාණො වා දීපකො වා හොති, තත්ථ යත්තකං පදෙසං පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරෙ පකතිවස්සකාලෙ වස්සානස්ස චතූසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති, සො නදීසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. අතිවුට්ඨිකාලෙ ඔඝෙන ඔත්ථතොකාසො න ගහෙතබ්බො. සො හි ගාමසීමාසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. නදිතො මාතිකං නීහරන්තා නදියං ආවරණං කරොන්ති, තං චෙ ඔත්ථරිත්වා වා විනිබ්බිජ්ඣිත්වා වා උදකං ගච්ඡති, සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන ආවරණෙන වා කොට්ටකබන්ධනෙන වා සොතං පච්ඡින්දති, උදකං නප්පවත්තති, අප්පවත්තනට්ඨානෙ කාතුං න වට්ටති, ආවරණමත්තකෙපි කාතුං න වට්ටති. සචෙ කොචි ආවරණප්පදෙසො පුබ්බෙ වුත්තපාසාණදීපකප්පදෙසො විය උදකෙන අජ්ඣොත්ථරීයති, තත්ථ වට්ටති. සො හි නදීසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. නදිං විනාසෙත්වා තළාකං කරොන්ති, හෙට්ඨා පාළිබද්ධා උදකං ආගන්ත්වා තළාකං පූරෙත්වා තිට්ඨති, එත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති, උපරි පවත්තනට්ඨානෙ හෙට්ඨා ච ඡඩ්ඩිතොදකං නදිං ඔතරිත්වා සන්දනට්ඨානතො පට්ඨාය වට්ටති. දෙවෙ අවස්සන්තෙ හෙමන්තගිම්හෙසු වා සුක්ඛනදියාපි වට්ටති, නදිතො නීහටමාතිකාය න වට්ටති. සචෙ සා කාලන්තරෙන භිජ්ජිත්වා නදී හොති, වට්ටති. කාචි නදී උප්පතිත්වා ගාමනිගමසීමං ඔත්ථරිත්වා පවත්තති, නදීයෙව හොති, කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමාත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති.

සමුද්දෙපි කම්මං කරොන්තෙහි යං පදෙසං උද්ධං වඩ්ඪනඋදකං වා පකතිවීචි වා වෙගෙන ආගන්ත්වා ඔත්ථරති, තත්ථ කාතුං න වට්ටති. යස්මිං පන පදෙසෙ පකතිවීචියො ඔසරිත්වා සණ්ඨහන්ති, සො උදකන්තතො පට්ඨාය අන්තොසමුද්දො නාම, තත්ථ ඨිතෙහි කම්මං කාතබ්බං. සචෙ ඌමිවෙගො බාධති, නාවාය වා අට්ටකෙ වා ඨත්වා කාතබ්බං. තෙසු විනිච්ඡයො නදියං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. සමුද්දෙ පිට්ඨිපාසාණො හොති, තං කදාචි ඌමියො ආගන්ත්වා ඔත්ථරන්ති, කදාචි න ඔත්ථරන්ති, තත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති. සො හි ගාමසීමාසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. සචෙ පන වීචීසු ආගතාසුපි අනාගතාසුපි පකතිඋදකෙනෙව ඔත්ථරීයති, වට්ටති. දීපකො වා පබ්බතො වා හොති, සො චෙ දූරෙ හොති මච්ඡබන්ධානං අගමනපථෙ, අරඤ්ඤසීමාසඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. තෙසං ගමනපරියන්තස්ස ඔරතො පන

ගාමසීමාසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති, තත්ථ ගාමසීමං අසොධෙත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති. සමුද්දො ගාමසීමං වා නිගමසීමං වා ඔත්ථරිත්වා තිට්ඨති, සමුද්දොව හොති, තත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති, විහාරසීමාත්වෙව සඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති.

ජාතස්සරෙ කම්මං කරොන්තෙහි යත්ථ පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ වස්සෙ පච්ඡින්නමත්තෙ පිවිතුං වා හත්ථපාදෙ වා ධොවිතුං උදකං න හොති, සුක්ඛති, අයං න ජාතස්සරො, ගාමඛෙත්තසඞ්ඛ්‍යාමෙව ගච්ඡති, තත්ථ කම්මං න කාතබ්බං. යත්ථ පන වුත්තප්පකාරෙ වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති, අයමෙව ජාතස්සරො. තස්ස යත්තකෙ පදෙසෙ වස්සානං චාතුමාසෙ උදකං තිට්ඨති, තත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති. සචෙ ගම්භීරං උදකං, අට්ටකං බන්ධිත්වා තත්ථ ඨිතෙහිපි ජාතස්සරස්ස අන්තොජාතරුක්ඛම්හි බද්ධඅට්ටකෙපි කාතුං වට්ටති. පිට්ඨිපාසාණදීපකෙසු පනෙත්ථ නදියං වුත්තසදිසොව විනිච්ඡයො. සමවස්සදෙවකාලෙ පහොනකජාතස්සරො පන චෙපි දුබ්බුට්ඨිකකාලෙ වා ගිම්හහෙමන්තෙසු වා සුක්ඛති, නිරුදකො හොති, තත්ථ සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති. යං **අන්ධකට්ඨකථායං** වුත්තං ''සබ්බො ජාතස්සරො සුක්ඛො අනොදකො ගාමඛෙත්තංයෙව භජතී''ති, තං න ගහෙතබ්බං. සචෙ පනෙත්ථ උදකත්ථාය ආවාටං වා පොක්ඛරණිආදීනි වා ඛණන්ති, තං ඨානං අජාතස්සරො හොති, ගාමසීමාසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. ලාබුතිපුසකාදිවප්පෙ කතෙපි එසෙව නයො. සචෙ පන නං පූරෙත්වා ථලං වා කරොන්ති, එකස්මිං දිසාභාගෙ පාළිං බන්ධිත්වා සබ්බමෙව නං මහාතළාකං වා කරොන්ති, සබ්බොපි අජාතස්සරො හොති, ගාමසීමාසඞ්ඛ්‍යං ගච්ඡති. ලොණීපි ජාතස්සරසඞ්ඛ්‍යාමෙව ගච්ඡති. වස්සිකෙ චත්තාරො මාසෙ උදකට්ඨානොකාසෙ කම්මං කාතුං වට්ටතීති. අයං අබද්ධසීමාය විනිච්ඡයො.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

සීමාවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

25. උපොසථපවාරණාවිනිච්ඡයකථා

168. **උපොසථපවාරණා**ති එත්ථ (කඞ්ඛා. අට්ඨ. නිදානවණ්ණනා) දිවසවසෙන තයො උපොසථා චාතුද්දසිකො පන්නරසිකො සාමග්ගීඋපොසථොති. තත්ථ හෙමන්තගිම්හවස්සානානං තිණ්ණං උතූනං තතියසත්තමපක්ඛෙසු ද්වෙ ද්වෙ කත්වා ඡ **චාතුද්දසිකා,** සෙසා **පන්නරසිකා**ති එවං එකසංවච්ඡරෙ චතුවීසති උපොසථා. ඉදං තාව පකතිචාරිත්තං. තථාරූපපච්චයෙ සති අඤ්ඤස්මිම්පි චාතුද්දසෙ උපොසථං කාතුං වට්ටති. පුරිමවස්සංවුට්ඨානං පන පුබ්බකත්තිකපුණ්ණමා, තෙසංයෙව සචෙ භණ්ඩනකාරකෙහි උපද්දුතා පවාරණං පච්චුක්කඩ්ඪන්ති, අථ කත්තිකමාසස්ස කාළපක්ඛචාතුද්දසො වා පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමා වා පච්ඡිමවස්සංවුට්ඨානඤ්ච පච්ඡිමකත්තිකපුණ්ණමා එව වාති ඉමෙ තයො පවාරණාදිවසාපි හොන්ති. ඉදම්පි පකතිචාරිත්තමෙව. තථාරූපපච්චයෙ සති ද්වින්නං කත්තිකපුණ්ණමානං පුරිමෙසු චාතුද්දසෙසුපි පවාරණං කාතුං වට්ටති. යදා පන **කොසම්බකක්ඛන්ධකෙ** (මහාව. 451 ආදයො) ආගතනයෙන භින්නෙ භික්ඛුසඞ්ඝෙ ඔසාරිතෙ තස්මිං භික්ඛුස්මිං සඞ්ඝො තස්ස වත්ථුස්ස වූපසමාය සඞ්ඝසාමග්ගිං කරොති, තදා තාවදෙව උපොසථො කාතබ්බො. ‘‘පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බ’’න්ති වචනතො ඨපෙත්වා චාතුද්දසපන්නරසෙ අඤ්ඤොපි යො කොචි දිවසො **උපොසථදිවසො** නාම හොති, වස්සංවුට්ඨානං පන කත්තිකමාසබ්භන්තරෙ අයමෙව සාමග්ගීපවාරණාදිවසො නාම හොති. ඉති ඉමෙසු තීසු දිවසෙසු උපොසථො කාතබ්බො. කරොන්තෙන පන සචෙ චාතුද්දසිකො හොති, ‘‘අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො’’ති වත්තබ්බං. සචෙ සාමග්ගීඋපොසථො හොති, ‘‘අජ්ජුපොසථො සාමග්ගී’’ති වත්තබ්බං. පන්නරසියං පන පාළියං ආගතනයෙනෙව ‘‘අජ්ජුපොසථො පන්නරසො’’ති වත්තබ්බං.

169. සඞ්ඝෙ උපොසථො (කඞ්ඛා. අට්ඨ. නිදානවණ්ණනා), ගණෙ උපොසථො, පුග්ගලෙ උපොසථොති එවං කාරකවසෙන අපරෙපි තයො උපොසථා වුත්තා, කත්තබ්බාකාරවසෙන පන සුත්තුද්දෙසො පාරිසුද්ධිඋපොසථො අධිට්ඨානුපොසථොති අපරෙපි තයො උපොසථා. තත්ථ **සුත්තුද්දෙසො** නාම ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො’’තිආදිනා නයෙන වුත්තො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. යෙ පනිතරෙ ද්වෙ උපොසථා, තෙසු **පාරිසුද්ධිඋපොසථො** තාව අඤ්ඤෙසඤ්ච සන්තිකෙ අඤ්ඤමඤ්ඤඤ්ච ආරොචනවසෙන දුවිධො. තත්ථ ය්වායං අඤ්ඤෙසං සන්තිකෙ කරීයති, සොපි පවාරිතානඤ්ච අප්පවාරිතානඤ්ච සන්තිකෙ කරණවසෙන දුවිධො. තත්ථ මහාපවාරණාය පවාරිතානං සන්තිකෙ පච්ඡිමිකාය උපගතෙන වා අනුපගතෙන වා ඡින්නවස්සෙන වා චාතුමාසිනියං පන පවාරිතානං සන්තිකෙ අනුපගතෙන වා ඡින්නවස්සෙන වා කායසාමග්ගිං දත්වා ‘‘පරිසුද්ධො අහං භන්තෙ, පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථා’’ති තික්ඛත්තුං වත්වා කාතබ්බො. ඨපෙත්වා පන පවාරණාදිවසං අඤ්ඤස්මිං කාලෙ ආවාසිකෙහි උද්දිට්ඨමත්තෙ පාතිමොක්ඛෙ අවුට්ඨිතාය වා එකච්චාය වුට්ඨිතාය වා සබ්බාය වා වුට්ඨිතාය පරිසාය යෙ අඤ්ඤෙ සමසමා වා ථොකතරා වා ආගච්ඡන්ති, තෙහි තෙසං සන්තිකෙ වුත්තනයෙනෙව පාරිසුද්ධි ආරොචෙතබ්බා.

යො පනායං අඤ්ඤමඤ්ඤං ආරොචනවසෙන කරීයති, සො ඤත්තිං ඨපෙත්වා කරණවසෙන ච අට්ඨපෙත්වා කරණවසෙන ච දුවිධො. තත්ථ යස්මිං ආවාසෙ තයො භික්ඛූ විහරන්ති, තෙසු උපොසථදිවසෙ සන්නිපතිතෙසු එකෙන භික්ඛුනා ‘‘සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා, අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො’’ති වා ‘‘පන්නරසො’’ති වා වත්වා ‘‘යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, මයං අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරෙය්‍යාමා’’ති ඤත්තියා ඨපිතාය ථෙරෙන භික්ඛුනා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා ‘‘පරිසුද්ධො අහං, ආවුසො, පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථා’’ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. ඉතරෙහි ‘‘භන්තෙ’’ති වත්වා එවමෙව වත්තබ්බං. එවං ඤත්තිං ඨපෙත්වා කාතබ්බො. යත්‍ර පන ද්වෙ භික්ඛූ විහරන්ති, තත්‍ර ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා වුත්තනයෙනෙව පාරිසුද්ධි ආරොචෙතබ්බාති අයං **පාරිසුද්ධිඋපොසථො.**

සචෙ පන එකොව භික්ඛු හොති, සබ්බං පුබ්බකරණීයං කත්වා අඤ්ඤෙසං අනාගමනං ඤත්වා ‘‘අජ්ජ මෙ උපොසථො චාතුද්දසො’’ති වා ‘‘පන්නරසො’’ති වා වත්වා ‘‘අධිට්ඨාමී’’ති වත්තබ්බං. අයං **අධිට්ඨානුපොසථොති** එවං කත්තබ්බාකාරවසෙන තයො උපොසථා වෙදිතබ්බා. එත්තාවතා නව උපොසථා දීපිතා හොන්ති. තෙසු දිවසවසෙන පන්නරසිකො, කාරකවසෙන සඞ්ඝුපොසථො, කත්තබ්බාකාරවසෙන සුත්තුද්දෙසොති එවං තිලක්ඛණසම්පන්නෙ උපොසථෙ පවත්තමානෙ උපොසථං අකත්වා තදහුපොසථෙ අඤ්ඤං අභික්ඛුකං නානාසංවාසකෙහි වා සභික්ඛුකං ආවාසං වා අනාවාසං වා වාසත්ථාය අඤ්ඤත්‍ර සඞ්ඝෙන අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං හොති.

170. උපොසථකරණත්ථං සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ බහි උපොසථං කත්වා ආගතෙන සන්නිපාතට්ඨානං ගන්ත්වා කායසාමග්ගිං අදෙන්තෙන ඡන්දො දාතබ්බො. යොපි ගිලානො වා හොති කිච්චපසුතො වා, තෙනපි පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො. කථං? එකස්ස භික්ඛුනො සන්තිකෙ ‘‘ඡන්දං දම්මි, ඡන්දං මෙ හර, ඡන්දං මෙ ආරොචෙහී’’ති අයමත්ථො කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා විඤ්ඤාපෙතබ්බො, එවං දින්නො හොති ඡන්දො. අකතුපොසථෙන ගිලානෙන වා කිච්චපසුතෙන වා පාරිසුද්ධි දාතබ්බා. කථං? එකස්ස භික්ඛුනො සන්තිකෙ ‘‘පාරිසුද්ධිං දම්මි, පාරිසුද්ධිං මෙ හර , පාරිසුද්ධිං මෙ ආරොචෙහී’’ති අයමත්ථො කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා විඤ්ඤාපෙතබ්බො, එවං දින්නා හොති පාරිසුද්ධි. තං පන දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො. වුත්තඤ්හෙතං භගවතා ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තදහුපොසථෙ පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දම්පි දාතුං, සන්ති සඞ්ඝස්ස කරණීය’’න්ති (මහාව. 165). තත්ථ පාරිසුද්ධිදානං සඞ්ඝස්සපි අත්තනොපි උපොසථකරණං සම්පාදෙති, න අවසෙසං සඞ්ඝකිච්චං, ඡන්දදානං සඞ්ඝස්සෙව උපොසථකරණඤ්ච සෙසකිච්චඤ්ච සම්පාදෙති, අත්තනො පනස්ස උපොසථො අකතොයෙව හොති,

තස්මා පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන ඡන්දොපි දාතබ්බො. පුබ්බෙ වුත්තං පන සුද්ධිකච්ඡන්දං වා පාරිසුද්ධිං වා ඉමං වා ඡන්දපාරිසුද්ධිං එකෙන බහූනම්පි ආහරිතුං වට්ටති. සචෙ පන සො අන්තරාමග්ගෙ අඤ්ඤං භික්ඛුං පස්සිත්වා යෙසං තෙන ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා ගහිතා, තෙසඤ්ච අත්තනො ච ඡන්දපාරිසුද්ධිං දෙති, තස්සෙව ආගච්ඡති. ඉතරා පන බිළාලසඞ්ඛලිකා ඡන්දපාරිසුද්ධි නාම හොති, සා න ආගච්ඡති, තස්මා සයමෙව සන්නිපාතට්ඨානං ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං. සචෙ පන සඤ්චිච්ච නාරොචෙති, දුක්කටං ආපජ්ජති, ඡන්දපාරිසුද්ධි පන තස්මිං හත්ථපාසං උපගතමත්තෙයෙව ආගතා හොති.

171. පාරිවාසියෙන පන ඡන්දදානෙන යං කිඤ්චි සඞ්ඝකම්මං කාතුං න වට්ටති. තත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 1167) චතුබ්බිධං පාරිවාසියං පරිසපාරිවාසියං රත්තිපාරිවාසියං ඡන්දපාරිවාසියං අජ්ඣාසයපාරිවාසියන්ති. තෙසු **පරිසපාරිවාසියං** නාම භික්ඛූ කෙනචිදෙව කරණීයෙන සන්නිපතිතා හොන්ති, අථ මෙඝො වා උට්ඨෙති, උස්සාරණා වා කරියති, මනුස්සා වා අජ්ඣොත්ථරන්තා ආගච්ඡන්ති, භික්ඛූ ''අනොකාසා මයං, අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡාමා''ති ඡන්දං අවිස්සජ්ජෙත්වාව උට්ඨහන්ති. ඉදං පරිසපාරිවාසියං. කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියං, ඡන්දස්ස පන අවිස්සට්ඨත්තා කම්මං කාතුං වට්ටති.

පුන භික්ඛූ ''උපොසථාදීනි කරිස්සාමා''ති රත්තිං සන්නිපතිත්වා ''යාව සබ්බෙ සන්නිපතන්ති, තාව ධම්මං සුණිස්සාමා''ති එකං අජ්ඣෙසන්ති, තස්මිං ධම්මකථං කථෙන්තෙයෙව අරුණො උග්ගච්ඡති. සචෙ ''චාතුද්දසිකං උපොසථං කරිස්සාමා''ති නිසින්නා, පන්නරසොති කාතුං වට්ටති. සචෙ පන්නරසිකං කාතුං නිසින්නා, පාටිපදෙ අනුපොසථෙ උපොසථං කාතුං න වට්ටති, අඤ්ඤං පන සඞ්ඝකිච්චං කාතුං වට්ටති. ඉදං **රත්තිපාරිවාසියං** නාම.

පුන භික්ඛූ ''කිඤ්චිදෙව අබ්භානාදිසඞ්ඝකම්මං කරිස්සාමා''ති නිසින්නා හොන්ති, තත්‍රෙකො නක්ඛත්තපාඨකො භික්ඛු එවං වදති ''අජ්ජ නක්ඛත්තං දාරුණං, මා ඉමං කරොථා''ති. තෙ තස්ස වචනෙන ඡන්දං විස්සජ්ජෙත්වා තත්ථෙව නිසින්නා හොන්ති. අථඤ්ඤො ආගන්ත්වා ''නක්ඛත්තං පතිමානෙන්තං, අත්ථො බාලං උපච්චගා''ති (ජා. 1.1.49) වත්වා ''කිං නක්ඛත්තෙන, කරොථා''ති වදති. ඉදං **ඡන්දපාරිවාසියඤ්චෙව අජ්ඣාසයපාරිවාසියඤ්ච**. එතස්මිං පාරිවාසියෙ පුන ඡන්දපාරිසුද්ධිං අනානෙත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති.

172. සචෙ කොචි භික්ඛු ගිලානො න සක්කොති ඡන්දපාරිසුද්ධිං දාතුං, සො මඤ්චෙන වා පීඨෙන වා සඞ්ඝමජ්ඣං ආනෙතබ්බො. සචෙ ගිලානුපට්ඨාකානං භික්ඛූනං එවං හොති ''සචෙ ඛො මයං ගිලානං ඨානා චාවෙස්සාම, ආබාධො වා අභිවඩ්ඪිස්සති, කාලකිරියා වා භවිස්සතී''ති, න සො භික්ඛු ඨානා චාවෙතබ්බො, සඞ්ඝෙන තත්ථ ගන්ත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ බහූ තාදිසා ගිලානා හොන්ති, සඞ්ඝෙන පටිපාටියා ඨත්වා සබ්බෙ හත්ථපාසෙ කාතබ්බා. සචෙ දූරෙ හොන්ති, සඞ්ඝො නප්පහොති, තං දිවසං උපොසථො න කාතබ්බො. න ත්වෙව වග්ගෙන සඞ්ඝෙන උපොසථො කාතබ්බො, කරෙය්‍ය චෙ, දුක්කටං.

සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 149) එකස්මිං විහාරෙ චතූසු භික්ඛූසු වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා තයො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, තීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා ද්වෙ පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, **අධම්මෙන වග්ගං** උපොසථකම්මං හොති. සචෙ පන චත්තාරොපි සන්නිපතිත්වා පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, තයො වා ද්වෙ වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, **අධම්මෙන සමග්ගං** නාම හොති. සචෙ චතූසු ජනෙසු එකස්ස පාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා තයො පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, තීසු වා ජනෙසු එකස්ස පාරිසුද්ධිං ආහරිත්වා ද්වෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, **ධම්මෙන වග්ගං** නාම හොති. සචෙ පන චත්තාරො එකත්ථ වසන්තා සබ්බෙ සන්නිපතිත්වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසන්ති, තයො පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, ද්වෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පාරිසුද්ධිඋපොසථං කරොන්ති, **ධම්මෙන සමග්ගං** නාම හොති.

173. පවාරණාකම්මෙසු (මහාව. අට්ඨ. 212) පන සචෙ එකස්මිං විහාරෙ පඤ්චසු භික්ඛූසු වසන්තෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො ගණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චතූසු වා තීසු වා වසන්තෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා තයො වා ද්වෙ වා සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙතං **අධම්මෙන වග්ගං** පවාරණාකම්මං. සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා එකතො සන්නිපතිත්වා ගණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චත්තාරො වා තයො වා ද්වෙ වා වසන්තා එකතො සන්නිපතිත්වා සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙතං **අධම්මෙන සමග්ගං** පවාරණාකම්මං. සචෙ පඤ්චසු ජනෙසු එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා චත්තාරො සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චතූසු වා තීසු වා එකස්ස පවාරණං ආහරිත්වා තයො වා ද්වෙ වා ගණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, සබ්බමෙතං **ධම්මෙන වග්ගං** පවාරණාකම්මං. සචෙ පන සබ්බෙපි පඤ්ච ජනා එකතො සන්නිපතිත්වා සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, චත්තාරො වා තයො වා එකතො සන්නිපතිත්වා ගණඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙන්ති, ද්වෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පවාරෙන්ති, එකකො වසන්තො අධිට්ඨානපවාරණං කරොති, සබ්බමෙතං **ධම්මෙන සමග්ගං** නාම පවාරණාකම්මන්ති.

එත්ථ සචෙ චාතුද්දසිකා හොති, ''අජ්ජ මෙ පවාරණා චාතුද්දසී''ති, සචෙ පන්නරසිකා, ''අජ්ජ මෙ පවාරණා පන්නරසී''ති එවං අධිට්ඨාතබ්බං. පවාරණං දෙන්තෙන පන ''පවාරණං දම්මි, පවාරණං මෙ හර, මමත්ථාය පවාරෙහී''ති කායෙන වා වාචාය වා කායවාචාහි වා අයමත්ථො විඤ්ඤාපෙතබ්බො. එවං දින්නාය (මහාව. අට්ඨ. 213) පවාරණාය පවාරණාහාරකෙන සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එවං පවාරෙතබ්බං ''තිස්සො, භන්තෙ, භික්ඛු සඞ්ඝං පවාරෙති දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසඞ්කාය වා, වදතු තං, භන්තෙ, සඞ්ඝො අනුකම්පං උපාදාය, පස්සන්තො පටිකරිස්සති.

දුතියම්පි, භන්තෙ…පෙ…. තතියම්පි, භන්තෙ, තිස්සො භික්ඛු සඞ්ඝං පවාරෙති…පෙ…. පටිකරිස්සතී''ති. සචෙ පන වුඩ්ඪතරො හොති, ''ආයස්මා, භන්තෙ, තිස්සො''ති වත්තබ්බං. එවඤ්හි තෙන තස්සත්ථාය පවාරිතං හොති. පවාරණං දෙන්තෙන පන ඡන්දොපි දාතබ්බො, ඡන්දදානං හෙට්ඨා වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. ඉධාපි ඡන්දදානං අවසෙසකම්මත්ථාය. තස්මා සචෙ පවාරණං දෙන්තො ඡන්දං දෙති, වුත්තනයෙන ආහටාය පවාරණාය තෙන ච භික්ඛුනා සඞ්ඝෙන ච පවාරිතමෙව හොති. අථ පවාරණමෙව දෙති, න ඡන්දං, තස්ස ච පවාරණාය ආරොචිතාය සඞ්ඝෙන ච පවාරිතෙ සබ්බෙසං සුප්පවාරිතං හොති, අඤ්ඤං පන කම්මං කුප්පති. සචෙ ඡන්දමෙව දෙති, න පවාරණං, සඞ්ඝස්ස පවාරණා ච සෙසකම්මානි ච න කුප්පන්ති, තෙන පන භික්ඛුනා අප්පවාරිතං හොති, පවාරණාදිවසෙ පන බහිසීමාය පවාරණං අධිට්ඨහිත්වා ආගතෙනපි ඡන්දො දාතබ්බො තෙන සඞ්ඝස්ස පවාරණාකම්මං න කුප්පති.

සචෙ පුරිමිකාය පඤ්ච භික්ඛූ වස්සං උපගතා, පච්ඡිමිකායපි පඤ්ච, පුරිමෙහි ඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරිතෙ පච්ඡිමෙහි තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො, න එකස්මිං උපොසථග්ගෙ ද්වෙ ඤත්තියො ඨපෙතබ්බා. සචෙපි පච්ඡිමිකාය උපගතා චත්තාරො තයො ද්වෙ එකො වා හොති, එසෙව නයො. අථ පුරිමිකාය චත්තාරො, පච්ඡිමිකායපි චත්තාරො තයො ද්වෙ එකො වා, එසෙව නයො. අථාපි පුරිමිකාය තයො, පච්ඡිමිකායපි තයො ද්වෙ එකො වා, එසෙව නයො. ඉදඤ්හෙත්ථ ලක්ඛණං.

සචෙ පුරිමිකාය උපගතෙහි පච්ඡිමිකාය උපගතා ථොකතරා චෙව හොන්ති සමසමා ච, සඞ්ඝපවාරණාය ච ගණං පූරෙන්ති, සඞ්ඝපවාරණාවසෙන ඤත්ති ඨපෙතබ්බා. සචෙ පන පච්ඡිමිකාය එකො හොති, තෙන සද්ධිං තෙ චත්තාරො හොන්ති, චතුන්නං සඞ්ඝඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙතුං න වට්ටති. ගණඤත්තියා පන සො ගණපූරකො හොති, තස්මා ගණවසෙන ඤත්තිං ඨපෙත්වා පුරිමෙහි පවාරෙතබ්බං, ඉතරෙන තෙසං සන්තිකෙ පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බොති. පුරිමිකාය ද්වෙ, පච්ඡිමිකාය ද්වෙ වා එකො වා එසෙව නයො. පුරිමිකාය එකො පච්ඡිමිකාය එකොති එකෙන එකස්ස සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං, එකෙන පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පුරිමෙහි වස්සූපගතෙහි පච්ඡා වස්සූපගතා එකෙනපි අධිකතරා හොන්ති, පඨමං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිත්වා පච්ඡා ථොකතරෙහි තෙසං සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බං.

කත්තිකාය චාතුමාසිනිපවාරණාය පන සචෙ පඨමවස්සූපගතෙහි මහාපවාරණාය පවාරිතෙහි පච්ඡා උපගතා අධිකතරා වා සමසමා වා හොන්ති, පවාරණාඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙතබ්බං. තෙහි පවාරිතෙ පච්ඡා ඉතරෙහි පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. අථ මහාපවාරණායං පවාරිතා බහු හොන්ති, පච්ඡා වස්සූපගතා ථොකා වා එකො වා, පාතිමොක්ඛෙ උද්දිට්ඨෙ පච්ඡා තෙසං සන්තිකෙ තෙන පවාරෙතබ්බං. කිං පනෙතං පාතිමොක්ඛං සකලමෙව උද්දිසිතබ්බං, උදාහු එකදෙසම්පීති? එකදෙසම්පි උද්දිසිතුං වට්ටති. වුත්තඤ්හෙතං භගවතා –

> ''පඤ්චිමෙ, භික්ඛවෙ, පාතිමොක්ඛුද්දෙසා, නිදානං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං, අයං පඨමො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. නිදානං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරාජිකානි උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං, අයං දුතියො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. නිදානං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරාජිකානි උද්දිසිත්වා තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං, අයං තතියො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. නිදානං උද්දිසිත්වා චත්තාරි පාරාජිකානි උද්දිසිත්වා තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසෙ උද්දිසිත්වා ද්වෙ අනියතෙ උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං, අයං චතුත්ථො පාතිමොක්ඛුද්දෙසො. විත්ථාරෙනෙව පඤ්චමො''ති (මහාව. 150).

තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 150) **නිදානං උද්දිසිත්වා අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බ**න්ති ''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො…පෙ…. ආවිකතා හිස්ස ඵාසු හොතී''ති ඉමං නිදානං උද්දිසිත්වා ''උද්දිට්ඨං ඛො ආයස්මන්තො නිදානං, තත්ථායස්මන්තෙ පුච්ඡාමි කච්චිත්ථ පරිසුද්ධා. දුතියම්පි පුච්ඡාමි…පෙ…. එවමෙතං ධාරයාමී. සුතා ඛො පනායස්මන්තෙහි චත්තාරො පාරාජිකා ධම්මා …පෙ…. අවිවදමානෙහි සික්ඛිතබ්බ''න්ති එවං අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං. එතෙන නයෙන සෙසාපි චත්තාරො පාතිමොක්ඛුද්දෙසා වෙදිතබ්බා.

174. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සති අන්තරායෙ සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං. න, භික්ඛවෙ, අසති අන්තරායෙ සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං, යො උද්දිසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 150) වචනතො පන විනා අන්තරායා සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛං න උද්දිසිතබ්බං. තත්‍රිමෙ අන්තරායා – රාජන්තරායො චොරන්තරායො අග්‍යන්තරායො උදකන්තරායො මනුස්සන්තරායො අමනුස්සන්තරායො වාළන්තරායො සරීසපන්තරායො ජීවිතන්තරායො බ්‍රහ්මචරියන්තරායොති.

තත්ථ සචෙ භික්ඛූසු උපොසථං කරිස්සාමාති නිසින්නෙසු රාජා ආගච්ඡති, අයං **රාජන්තරායො**. චොරා ආගච්ඡන්ති, අයං **චොරන්තරායො**. දවඩාහො ආගච්ඡති, ආවාසෙ වා අග්ගි උට්ඨාති, අයං **අග්‍යන්තරායො**. මෙඝො වා උට්ඨෙති, ඔඝො වා ආගච්ඡති, අයං **උදකන්තරායො**. බහූ මනුස්සා ආගච්ඡන්ති, අයං **මනුස්සන්තරායො**. භික්ඛුං යක්ඛො ගණ්හාති, අයං **අමනුස්සන්තරායො**. බ්‍යග්ඝාදයො චණ්ඩමිගා ආගච්ඡන්ති, අයං **වාළන්තරායො**. භික්ඛුං සප්පාදයො ඩංසන්ති, අයං **සරීසපන්තරායො**. භික්ඛු ගිලානො වා හොති, කාලං වා කරොති, වෙරිනො වා තං මාරෙතුකාමා ගණ්හන්ති, අයං **ජීවිතන්තරායො**. මනුස්සා එකං වා බහූ වා භික්ඛූ බ්‍රහ්මචරියා චාවෙතුකාමා ගණ්හන්ති, අයං **බ්‍රහ්මචරියන්තරායො**. එවරූපෙසු අන්තරායෙසු සංඛිත්තෙන පාතිමොක්ඛො උද්දිසිතබ්බො, පඨමො වා

උද්දෙසො උද්දිසිතබ්බො. ආදිම්හි ද්වෙ තයො චත්තාරො වා. එත්ථ දුතියාදීසු උද්දෙසෙසු යස්මිං අපරියොසිතෙ අන්තරායො හොති, සොපි සුතෙනෙව සාවෙතබ්බො. නිදානුද්දෙසෙ පන අනිට්ඨිතෙ සුතෙන සාවෙතබ්බං නාම නත්ථි.

පවාරණාකම්මෙපි සති අන්තරායෙ ද්වෙවාචිකං එකවාචිකං සමානවස්සිකං වා පවාරෙතුං වට්ටති. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 234) ඤත්තිං ඨපෙන්තෙනපි "යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ද්වෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වත්තබ්බං. එකවාචිකෙ "එකවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති, සමානවස්සිකෙපි "සමානවස්සිකං පවාරෙය්‍යා"ති වත්තබ්බං. එත්ථ ච බහූපි සමානවස්සා එකතො පවාරෙතුං ලභන්ති. "සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අජ්ජ පවාරණා පන්නරසී, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යා"ති ඉමාය පන සබ්බසඞ්ගාහිකාය ඤත්තියා ඨපිතාය තෙවාචිකං ද්වෙවාචිකං එකවාචිකඤ්ච පවාරෙතුං වට්ටති, සමානවස්සිකං න වට්ටති. "තෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වුත්තෙ පන තෙවාචිකමෙව වට්ටති, අඤ්ඤං න වට්ටති. "ද්වෙවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වුත්තෙ ද්වෙවාචිකං තෙවාචිකඤ්ච වට්ටති, එකවාචිකඤ්ච සමානවස්සිකඤ්ච න වට්ටති. "එකවාචිකං පවාරෙය්‍යා"ති වුත්තෙ පන එකවාචිකද්වෙවාචිකතෙවාචිකානි වට්ටන්ති, සමානවස්සිකමෙව න වට්ටති. "සමානවස්සික"න්ති වුත්තෙ සබ්බං වට්ටති.

175. කෙන පන පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බන්ති? "අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ථෙරාධිකං පාතිමොක්ඛ"න්ති (මහාව. 154) වචනතො ථෙරෙන වා පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං, "අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යො තත්ථ භික්ඛු බ්‍යත්තො පටිබලො, තස්සාධෙය්‍යං පාතිමොක්ඛ"න්ති (මහාව. 155) වචනතො නවකතරෙන වා. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 155) ච කිඤ්චාපි නවකතරස්සපි බ්‍යත්තස්ස පාතිමොක්ඛං අනුඤ්ඤාතං, අථ ඛො එත්ථ අයං අධිප්පායො – සචෙ ථෙරස්ස පඤ්ච වා චත්තාරො වා තයො වා පාතිමොක්ඛුද්දෙසා නාගච්ඡන්ති, ද්වෙ පන අඛණ්ඩා සුවිසදා වාචුග්ගතා හොන්ති, ථෙරායත්තංව පාතිමොක්ඛං. සචෙ පන එත්තකම්පි විසදං කාතුං න සක්කොති, බ්‍යත්තස්ස භික්ඛුනො ආයත්තං හොති, තස්මා සයං වා උද්දිසිතබ්බං, අඤ්ඤො වා අජ්ඣෙසිතබ්බො. "න, භික්ඛවෙ, සඞ්ඝමජ්ඣෙ අනජ්ඣිට්ඨෙන පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බං, යො උද්දිසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති (මහාව. 154) වචනතො අනජ්ඣිට්ඨෙන පාතිමොක්ඛං න උද්දිසිතබ්බං. න කෙවලං පාතිමොක්ඛංයෙව, ධම්මොපි න භාසිතබ්බො "න, භික්ඛවෙ, සඞ්ඝමජ්ඣෙ අනජ්ඣිට්ඨෙන ධම්මො භාසිතබ්බො, යො භාසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා"ති (මහාව. 150) වචනතො.

අජ්ඣෙසනා චෙත්ථ සඞ්ඝෙන සම්මතධම්මජ්ඣෙසකායත්තා වා සඞ්ඝත්ථෙරායත්තා වා, තස්මා ධම්මජ්ඣෙසකෙ අසති සඞ්ඝත්ථෙරං ආපුච්ඡිත්වා වා තෙන යාචිතො වා භාසිතුං ලභති. සඞ්ඝත්ථෙරෙනපි සචෙ විහාරෙ බහූ ධම්මකථිකා හොන්ති, වාරපටිපාටියා වත්තබ්බො. "ත්වං ධම්මං භණ, ධම්මදානං දෙහී"ති වා වුත්තෙන තීහිපි විධීහි ධම්මො භාසිතබ්බො, "ඔසාරෙහී"ති වුත්තො පන ඔසාරෙතුමෙව ලභති, "කථෙහී"ති වුත්තො කථෙතුමෙව, "සරභඤ්ඤං භණාහී"ති වුත්තො සරභඤ්ඤමෙව. සඞ්ඝත්ථෙරොපි ච උච්චතරෙ ආසනෙ නිසින්නො යාචිතුං න ලභති. සචෙ උපජ්ඣායො චෙව සද්ධිවිහාරිකො ච හොති, උපජ්ඣායො ච නං උච්චාසනෙ නිසින්නො "භණා"ති වදති, සජ්ඣායං අධිට්ඨහිත්වා භණිතබ්බං. සචෙ පනෙත්ථ දහරභික්ඛූ හොන්ති, "තෙසං භණාමී"ති භණිතබ්බං. සචෙ විහාරෙ සඞ්ඝත්ථෙරො අත්තනොයෙව නිස්සිතකෙ භණාපෙති, අඤ්ඤෙ මධුරභාණකෙපි නාජ්ඣෙසති, සො අඤ්ඤෙහි වත්තබ්බො – "භන්තෙ, අසුකං නාම භණාපෙමා"ති. සචෙ "භණාපෙථා"ති වදති, තුණ්හී වා හොති, භණාපෙතුං වට්ටති. සචෙ පන පටිබාහති, න භණාපෙතබ්බං. යදි පන අනාගතෙයෙව සඞ්ඝත්ථෙරෙ ධම්මස්සවනං ආරද්ධං, පුන ආගතෙ ඨපෙත්වා ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. ඔසාරෙත්වා පන කථෙන්තෙන ආපුච්ඡිත්වා අට්ඨපෙත්වායෙව වා කථෙතබ්බං. කථෙන්තස්ස පුන ආගතෙපි එසෙව නයො.

උපනිසින්නකථායම්පි සඞ්ඝත්ථෙරොව සාමී, තස්මා තෙන සයං වා කථෙතබ්බං, අඤ්ඤො වා භික්ඛු "කථෙහී"ති වත්තබ්බො, නො ච ඛො උච්චතරෙ ආසන්නෙ නිසින්නෙන, මනුස්සානං පන "භණාහී"ති වත්තුං වට්ටති. මනුස්සා අත්තනො ජානනකං භික්ඛුං පුච්ඡන්ති, තෙන ථෙරං ආපුච්ඡිත්වාපි කථෙතබ්බං. සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරො "භන්තෙ, ඉමෙ පඤ්හං පුච්ඡන්ති"ති පුට්ඨො "කථෙහී"ති වා භණති, තුණ්හී වා හොති, කථෙතුං වට්ටති. අන්තරඝරෙ අනුමොදනාදීසුපි එසෙව නයො. සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරො "විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ වා මං අනාපුච්ඡිත්වාපි කථෙය්‍යාසී"ති අනුජානාති, ලද්ධකප්පියං හොති, සබ්බත්ථ වත්තුං වට්ටති. සජ්ඣායං කරොන්තෙනාපි ථෙරො ආපුච්ඡිතබ්බොයෙව. එකං ආපුච්ඡිත්වා සජ්ඣායන්තස්ස අපරො ආගච්ඡති, පුන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. සචෙපි "විස්සමිස්සාමී"ති ඨපිතස්ස ආගච්ඡති, පුන ආරභන්තෙන ආපුච්ඡිතබ්බං. සඞ්ඝත්ථෙරෙ අනාගතෙයෙව ආරද්ධං සජ්ඣායන්තස්සාපි එසෙව නයො. එකෙන සඞ්ඝත්ථෙරෙන "මං අනාපුච්ඡාපි යථාසුඛං සජ්ඣායාහී"ති අනුඤ්ඤාතෙ යථාසුඛං සජ්ඣායිතුං වට්ටති, අඤ්ඤස්මිං පන ආගතෙ තං ආපුච්ඡිත්වාව සජ්ඣායිතබ්බං.

යස්මිං පන විහාරෙ සබ්බෙව භික්ඛූ බාලා හොන්ති අබ්‍යත්තා න ජානන්ති පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? තෙහි භික්ඛූහි එකො භික්ඛු සාමන්තා ආවාසා සජ්ජුකං පාහෙතබ්බො "ගච්ඡාවුසො, සංඛිත්තෙන වා විත්ථාරෙන වා පාතිමොක්ඛං පරියාපුණිත්වා ආගච්ඡාහී"ති. එවඤ්චෙතං ලභෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලභෙථ, තෙහි භික්ඛූහි සබ්බෙහෙව යත්ථ තාදිසා භික්ඛූ හොන්ති, සො ආවාසො උපොසථකරණත්ථාය අන්වඩ්ඪමාසං ගන්තබ්බො, අගච්ඡන්තානං දුක්කටං. ඉදඤ්ච උතුවස්සෙයෙව, වස්සානෙ පන පුරිමිකාය පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන විනා න වස්සං උපගච්ඡිතබ්බං. සචෙ සො වස්සූපගතානං පක්කමති වා විබ්භමති වා කාලං වා කරොති, අඤ්ඤස්මිං සතියෙව පච්ඡිමිකාය වසිතුං වට්ටති, අසති අඤ්ඤත්ථ ගන්තබ්බං, අගච්ඡන්තානං දුක්කටං. සචෙ පන පච්ඡිමිකාය පක්කමති වා විබ්භමති වා කාලං වා කරොති, මාසද්වයං වසිතබ්බං.

යත්ථ පන තෙ බාලා භික්ඛූ විහරන්ති අබ්‍යත්තා, සචෙ තත්ථ කොචි භික්ඛු ආගච්ඡති බහුස්සුතො ආගතාගමො ධම්මධරො විනයධරො මාතිකාධරො පණ්ඩිතො බ්‍යත්තො මෙධාවී ලජ්ජී කුක්කුච්චකො සික්ඛාකාමො, තෙහි භික්ඛූහි සො භික්ඛු සඞ්ගහෙතබ්බො අනුග්ගහෙතබ්බො උපලාපෙතබ්බො , උපට්ඨාපෙතබ්බො චුණ්ණෙන මත්තිකාය දන්තකට්ඨෙන මුඛොදකෙන. නො චෙ සඞ්ගණ්හෙය්‍යුං අනුග්ගණ්හෙය්‍යුං උපලාපෙය්‍යුං, උපට්ඨාපෙය්‍යුං චුණ්ණෙන මත්තිකාය දන්තකට්ඨෙන මුඛොදකෙන, සබ්බෙසං දුක්කටං. ඉධ නෙව ථෙරා, න දහරා මුච්චන්ති, සබ්බෙහි වාරෙන උපට්ඨාපෙතබ්බො. අත්තනො වාරෙ අනුපට්ඨහන්තස්ස ආපත්ති. තෙන පන මහාථෙරානං පරිවෙණසම්මජ්ජනදන්තකට්ඨදානාදීනි න සාදිතබ්බානි, එවම්පි සති මහාථෙරෙහි සායංපාතං උපට්ඨානං ආගන්තබ්බං, තෙන පන තෙසං ආගමනං ඤත්වා පඨමතරං මහාථෙරානං උපට්ඨානං ගන්තබ්බං. සචස්ස සද්ධිවිහාරිකා භික්ඛූ උපට්ඨාකා අත්ථි, ''මය්හං උපට්ඨාකා අත්ථි, තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරථා''ති වත්තබ්බං. අථාපිස්ස සද්ධිවිහාරිකා නත්ථි, තස්මිංයෙව විහාරෙ එකො වා ද්වෙ වා වත්තසම්පන්නා වදන්ති ''මයං ථෙරස්ස කත්තබ්බං කරිස්සාම, අවසෙසා ඵාසු විහරන්තූ''ති, සබ්බෙසං අනාපත්ති.

176. ''යස්ස සියා ආපත්ති, සො ආවිකරෙය්‍යා''ති(මහාව. 134) ආදිවචනතො න සාපත්තිකෙන උපොසථො කාතබ්බො, තස්මා තදහුපොසථෙ ආපත්තිං සරන්තෙන දෙසෙතබ්බා. දෙසෙන්තෙන ච එකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවං වත්තබ්බො ''අහං, ආවුසො, ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නො, තං පටිදෙසෙමී''ති. සචෙ නවකතරො හොති, ''අහං, භන්තෙ''ති වත්තබ්බං. ''තං පටිදෙසෙමී''ති ඉදං පන අත්තනො අත්තනො අනුරූපවසෙන ''තං තුය්හමූලෙ, තං තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී''ති වුත්තෙපි සුවුත්තමෙව හොති. පටිග්ගාහකෙනපි අත්තනො අත්තනො අනුරූපවසෙන ''පස්සථ, භන්තෙ, තං ආපත්තිං, පස්සසි, ආවුසො, තං ආපත්ති''න්ති වා වත්තබ්බං, පුන දෙසකෙන ''ආම, ආවුසො, පස්සාමි, ආම, භන්තෙ, පස්සාමී''ති වා වත්තබ්බං. පුන පටිග්ගාහකෙන ''ආයතිං, භන්තෙ, සංවරෙය්‍යාථ, ආයතිං, ආවුසො, සංවරෙය්‍යාසී''ති වා වත්තබ්බං. එවං වුත්තෙ දෙසකෙන ''සාධු සුට්ඨු ආවුසො සංවරිස්සාමි, සාධු සුට්ඨු, භන්තෙ, සංවරිස්සාමී''ති වා වත්තබ්බං. සචෙ ආපත්තියා වෙමතිකො හොති, එකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවං වත්තබ්බො ''අහං, ආවුසො, ඉත්ථන්නාමාය ආපත්තියා වෙමතිකො, යදා නිබ්බෙමතිකො භවිස්සාමි, තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමී''ති වත්වා උපොසථො කාතබ්බො, පාතිමොක්ඛං සොතබ්බං, න ත්වෙව තප්පච්චයා උපොසථස්ස අන්තරායො කාතබ්බො. ''න, භික්ඛවෙ, සභාගා ආපත්ති දෙසෙතබ්බා, යො දෙසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. න, භික්ඛවෙ, සභාගා ආපත්ති පටිග්ගහෙතබ්බා, යො පටිග්ගණ්හෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 169) වචනතො යං ද්වෙපි ජනා විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ආපත්තිං ආපජ්ජන්ති, එවරූපා වත්ථුසභාගා ආපත්ති නෙව දෙසෙතබ්බා, න ච පටිග්ගහෙතබ්බා. විකාලභොජනපච්චයා ආපන්නං පන ආපත්තිසභාගං අනතිරිත්තභොජනපච්චයා ආපන්නස්ස සන්තිකෙ දෙසෙතුං වට්ටති.

සචෙ පන සබ්බො සඞ්ඝො විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ලහුකාපත්තිං ආපජ්ජති, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? තෙහි භික්ඛූහි එකො භික්ඛු සාමන්තා ආවාසා සජ්ජුකං පාහෙතබ්බො ''ගච්ඡාවුසො, තං ආපත්තිං පටිකරිත්වා ආගච්ඡ, මයං තෙ සන්තිකෙ ආපත්තිං පටිකරිස්සාමා''ති. එවඤ්චෙතං ලභෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලභෙථ, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො – ''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං සබ්බො සඞ්ඝො සභාගං ආපත්තිං ආපන්නො, යදා අඤ්ඤං භික්ඛුං සුද්ධං අනාපත්තිකං පස්සිස්සති, තදා තස්ස සන්තිකෙ තං ආපත්තිං පටිකරිස්සතී''ති (මහාව. 171) වත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පන වෙමතිකො හොති, ''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං සබ්බො සඞ්ඝො සභාගාය ආපත්තියා වෙමතිකො, යදා නිබ්බෙමතිකො භවිස්සති, තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සතී''ති (මහාව. 171) වත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පනෙත්ථ කොචි ''තං සභාගං ආපත්තිං දෙසෙතුං වට්ටතී''ති මඤ්ඤමානො එකස්ස සන්තිකෙ දෙසෙති, දෙසිතා සුදෙසිතාව. අඤ්ඤං පන දෙසනාපච්චයා දෙසකො පටිග්ගහණපච්චයා පටිග්ගාහකො චාති උභොපි දුක්කටං ආපජ්ජන්ති, තං නානාවත්ථුකං හොති, තස්මා අඤ්ඤමඤ්ඤං දෙසෙතබ්බං. එත්තාවතා තෙ නිරාපත්තිකා හොන්ති, තෙසං සන්තිකෙ සෙසෙහි සභාගාපත්තියො දෙසෙතබ්බා වා ආරොචෙතබ්බා වා. සචෙ තෙ එවං අකත්වා උපොසථං කරොන්ති, ''පාරිසුද්ධිං ආයස්මන්තො ආරොචෙථා''තිආදිනා නයෙන සාපත්තිකස්ස උපොසථකරණෙ පඤ්ඤත්තං දුක්කටං ආපජ්ජන්ති.

සචෙ කොචි භික්ඛු පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ ආපත්තිං සරති, තෙන භික්ඛුනා සාමන්තො භික්ඛු එවං වත්තබ්බො ''අහං, ආවුසො, ඉත්ථන්නාමං ආපත්තිං ආපන්නො, ඉතො වුට්ඨහිත්වා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමී''ති. සාමන්තො ච භික්ඛු සභාගොයෙව වත්තබ්බො. විසභාගස්ස හි වුච්චමානෙ භණ්ඩනකලහසඞ්ඝභෙදාදීනිපි හොන්ති, තස්මා තස්ස අවත්වා ''ඉතො වුට්ඨහිත්වා පටිකරිස්සාමී''ති ආභොගං කත්වා උපොසථො කාතබ්බො. සචෙ පන කොචි පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ ආපත්තියා වෙමතිකො හොති, තෙනපි සභාගොයෙව සාමන්තො භික්ඛු එවං වත්තබ්බො ''අහං, ආවුසො, ඉත්ථන්නාමාය ආපත්තියා වෙමතිකො, යදා නිබ්බෙමතිකො භවිස්සාමි, තදා තං ආපත්තිං පටිකරිස්සාමී''ති. එවඤ්ච වත්වා උපොසථො කාතබ්බො, පාතිමොක්ඛං සොතබ්බං, න ත්වෙව තප්පච්චයා උපොසථස්ස අන්තරායො කාතබ්බො.

177. ''අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, උපොසථාගාරං සම්මජ්ජිතු''න්ති(මහාව. 159) ආදිවචනතො –

''සම්මජ්ජනී පදීපො ච, උදකං ආසනෙන ච;
උපොසථස්ස එතානි, පුබ්බකරණන්ති වුච්චතී''ති. (මහාව. අට්ඨ. 168) –

එවං වුත්තං චතුබ්බිධං පුබ්බකරණං කත්වාව උපොසථො කාතබ්බො. කෙන පන තං කාතබ්බන්ති? ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ථෙරෙන භික්ඛුනා නවං භික්ඛුං ආණාපෙතුං, න, භික්ඛවෙ, ථෙරෙන ආණත්තෙන අගිලානෙන න සම්මජ්ජිතබ්බං, යො න සම්මජ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’තිආදිවචනතො යො ථෙරෙන ආණත්තො, තෙන කාතබ්බං. ආණාපෙන්තෙන ච කිඤ්චි කම්මං කරොන්තො වා සදාකාලමෙව එකො වා භාරනිත්ථරණකො වා සරභාණකධම්මකථිකාදීසු අඤ්ඤතරො වා න උපොසථාගාරසම්මජ්ජනත්ථං ආණාපෙතබ්බො, අවසෙසා පන වාරෙන ආණාපෙතබ්බා. සචෙ ආණත්තො සම්මුඤ්ජනිං තාවකාලිකම්පි න ලභති, සාඛාභඞ්ගං කප්පියං කාරෙත්වා සම්මජ්ජිතබ්බං, තම්පි අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති.

ආසනපඤ්ඤාපනත්ථං ආණත්තෙන ච සචෙ උපොසථාගාරෙ ආසනානි නත්ථි, සඞ්ඝිකාවාසතො ආහරිත්වා පඤ්ඤපෙත්වා පුන ආහරිතබ්බානි, ආසනෙසු අසති කටසාරකෙපි තට්ටිකායොපි පඤ්ඤාපෙතුං වට්ටති, තට්ටිකාසුපි අසති සාඛාභඞ්ගානි කප්පියං කාරෙත්වා පඤ්ඤපෙතබ්බානි, කප්පියකාරකං අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති.

පදීපකරණත්ථං ආණාපෙන්තෙන පන ‘‘අසුකස්මිං නාම ඔකාසෙ තෙලං වා වට්ටි වා කපල්ලිකා වා අත්ථි, තං ගහෙත්වා කරොහී’’ති වත්තබ්බො. සචෙ තෙලාදීනි නත්ථි, පරියෙසිතබ්බානි, පරියෙසිත්වා අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති. අපිච කපාලෙ අග්ගිපි ජාලෙතබ්බො.

‘‘ඡන්දපාරිසුද්ධිඋතුක්ඛානං, භික්ඛුගණනාච ඔවාදො;
උපොසථස්ස එතානි, පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චතී’’ති. (මහාව. 168) –

එවං වුත්තං පන චතුබ්බිධම්පි පුබ්බකිච්චං පුබ්බකරණතො පච්ඡා කාතබ්බං. තම්පි හි අකත්වා උපොසථො න කාතබ්බො.

178. යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍යා’’ති (මහාව. 143) වචනතො යදා සඞ්ඝස්ස උපොසථකම්මං පත්තකල්ලං හොති, තදා තං කාතබ්බං, පත්තකල්ලඤ්ච නාමෙතං චතූහි අඞ්ගෙහි සඞ්ගහිතං. තෙනාහු අට්ඨකථාචරියා –

‘‘උපොසථො යාවතිකා ච භික්ඛූ කම්මප්පත්තා,
සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්ති;
වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා තස්මිං න හොන්ති,
පත්තකල්ලන්ති වුච්චතී’’ති. (මහාව. අට්ඨ. 168);

තත්ථ **උපොසථොති** තීසු උපොසථදිවසෙසු අඤ්ඤතරදිවසො. තස්මිඤ්හි සති ඉදං සඞ්ඝස්ස උපොසථකම්මං පත්තකල්ලං නාම හොති, නාසති. යථාහ ‘‘න ච, භික්ඛවෙ, අනුපොසථෙ උපොසථො කාතබ්බො’’ති (මහාව. 183).

යාවතිකා ච භික්ඛූ කම්මප්පත්තාති යත්තකා භික්ඛූ තස්ස උපොසථකම්මස්ස පත්තා යුත්තා අනුරූපා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන චත්තාරො පකතත්තා, තෙ ච ඛො හත්ථපාසං අවිජහිත්වා එකසීමායං ඨිතා. තෙසු හි චතූසු භික්ඛූසු එකසීමායං හත්ථපාසං අවිජහිත්වා ඨිතෙස්වෙව තං සඞ්ඝස්ස උපොසථකම්මං පත්තකල්ලං නාම හොති, න ඉතරථා. යථාහ ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චතුන්නං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතු’’න්ති (මහාව. 168).

සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්තීති එත්ථ යං සබ්බො සඞ්ඝො විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්ථුනා ලහුකාපත්තිං ආපජ්ජති, එවරූපා වත්ථුසභාගා සභාගාති වුච්චති. එතාසු අවිජ්ජමානාසුපි සභාගාසු විජ්ජමානාසුපි පත්තකල්ලං හොතියෙව.

වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා තස්මිං න හොන්තීති ‘‘න, භික්ඛවෙ, සගහට්ඨාය පරිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බ’’න්ති (මහාව. 154) වචනතො ගහට්ඨො ච, ‘‘න, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනියා නිසින්නපරිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතබ්බ’’න්තිආදිනා (මහාව. 183) නයෙන වුත්තා භික්ඛුනී, සික්ඛමානා, සාමණෙරො, සාමණෙරී, සික්ඛාපච්චක්ඛාතකො, අන්තිමවත්ථුඅජ්ඣාපන්නකො , ආපත්තියා අදස්සනෙ උක්ඛිත්තකො, ආපත්තියා අප්පටිකම්මෙ උක්ඛිත්තකො, පාපිකාය දිට්ඨියා අප්පටිනිස්සග්ගෙ උක්ඛිත්තකො, පණ්ඩකො, ථෙය්‍යසංවාසකො, තිත්ථියපක්කන්තකො, තිරච්ඡානගතො, මාතුඝාතකො , පිතුඝාතකො, අරහන්තඝාතකො, භික්ඛුනීදූසකො, සඞ්ඝභෙදකො, ලොහිතුප්පාදකො, උභතොබ්‍යඤ්ජනකොති ඉමෙ වීසති චාති එකවීසති පුග්ගලා වජ්ජනීයා නාම. තෙ හත්ථපාසතො බහිකරණවසෙන වජ්ජෙතබ්බා. එතෙසු හි තිවිධෙ උක්ඛිත්තකෙ සති උපොසථං කරොන්තො සඞ්ඝො පාචිත්තියං ආපජ්ජති, සෙසෙසු දුක්කටං, එත්ථ ච **තිරච්ඡානගතොති** යස්ස උපසම්පදා පටික්ඛිත්තා. තිත්ථියා ගහට්ඨෙනෙව සඞ්ගහිතා. එතෙපි හි වජ්ජනීයා. එවං පත්තකල්ලං ඉමෙහි චතූහි අඞ්ගෙහි සඞ්ගහිතන්ති වෙදිතබ්බං. ඉදඤ්ච සබ්බං පවාරණාකම්මෙපි යොජෙත්වා දස්සෙතබ්බං. ‘‘න, භික්ඛවෙ, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන සඤ්චිච්ච න සාවෙතබ්බං, යො න සාවෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වායමිතුං ‘කථං සාවෙය්‍ය’න්ති, වායමන්තස්ස අනාපත්තී’’ති (මහාව. 154) වචනතො පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන පරිසං සාවෙතුං වායමිතබ්බන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

උපොසථපවාරණාවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

26. වස්සූපනායිකවිනිච්ඡයකථා

179. **වස්සූපනායිකා**ති එත්ථ පුරිමිකා පච්ඡිමිකාති දුවෙ වස්සූපනායිකා. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 184 ආදයො) ආසාළ්හීපුණ්ණමාය අනන්තරෙ පාටිපදදිවසෙ පුරිමිකා උපගන්තබ්බා, පච්ඡිමිකා පන ආසාළ්හීපුණ්ණමතො අපරාය පුණ්ණමාය අනන්තරෙ පාටිපදදිවසෙ. උපගච්ඡන්තෙන ච විහාරං පටිජග්ගිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙත්වා සබ්බං චෙතියවන්දනාදිසාමීචිකම්මං නිට්ඨාපෙත්වා ''ඉමස්මිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙමී''ති සකිං වා ද්වත්තික්ඛත්තුං වා වාචං නිච්ඡාරෙත්වා වස්සං උපගන්තබ්බං. සචෙපි ''ඉධ වසිස්සාමී''ති ආලයො අත්ථි, අසතියා පන වස්සං න උපෙති, ගහිතසෙනාසනං සුග්ගහිතං, ඡින්නවස්සො න හොති, පවාරෙතුං ලභතියෙව. විනාපි හි වචීභෙදං ආලයකරණමත්තෙනපි වස්සං උපගතමෙව හොති. ''ඉධ වස්සං වසිස්සාමී''ති චිත්තුප්පාදොයෙවෙත්ථ ආලයො නාම.

''න , භික්ඛවෙ, තදහුවස්සූපනායිකාය වස්සං අනුපගන්තුකාමෙන සඤ්චිච්ච ආවාසො අතික්කමිතබ්බො, යො අතික්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 186) වචනතො වස්සූපනායිකදිවසෙ වස්සං අනුපගන්තුකාමො විහාරසීමං අතික්කමති, විහාරගණනාය දුක්කටං. සචෙ හි තං දිවසං විහාරසතස්ස උපචාරං ඔක්කමිත්වා අතික්කමති, සතං ආපත්තියො. සචෙ පන විහාරං අතික්කමිත්වා අඤ්ඤස්ස විහාරස්ස උපචාරං අනොක්කමිත්වාව නිවත්තති, එකාව ආපත්ති. කෙනචි අන්තරායෙන පුරිමිකං අනුපගතෙන පච්ඡිමිකා උපගන්තබ්බා.

''න, භික්ඛවෙ, අසෙනාසනිකෙන වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 204) වචනතො යස්ස පඤ්චන්නං ඡදනානං අඤ්ඤතරෙන ඡන්නං යොජිතද්වාරබන්ධනං සෙනාසනං නත්ථි, තෙන න උපගන්තබ්බං. ''න, භික්ඛවෙ, ඡවකුටිකාය වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති(මහාව. 204) ආදිවචනතො ඡවකුටිකායං ඡත්තෙ චාටියඤ්ච උපගන්තුං න වට්ටති. තත්ථ **ඡවකුටිකා** නාම ටඞ්කිතමඤ්චාදිභෙදා කුටි. තත්ථෙව උපගන්තුං න වට්ටති, සුසානෙ පන අඤ්ඤං කුටිකං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති, ඡත්තෙපි චතූසු ථම්භෙසු ඡත්තං ඨපෙත්වා ආවරණං කත්වා ද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති, ඡත්තකුටි නාමෙසා හොති. චාටියාපි මහන්තෙන කපල්ලෙන ඡත්තෙ වුත්තනයෙන කුටිකං කත්වා උපගන්තුං වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, රුක්ඛසුසිරෙ වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 204) වචනතො සුද්ධෙ රුක්ඛසුසිරෙ උපගන්තුං න වට්ටති, මහන්තස්ස පන රුක්ඛසුසිරස්ස අන්තො පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වා පවිසනද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තුං වට්ටති, රුක්ඛං ඡින්දිත්වා ඛාණුකමත්ථකෙ පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වාපි වට්ටතියෙව. ''න, භික්ඛවෙ, රුක්ඛවිටභියා''ති(මහාව. 204) ආදිවචනතො සුද්ධෙ විටභිමත්තෙ උපගන්තුං න වට්ටති, මහාවිටපෙ පන අට්ටකං බන්ධිත්වා තත්ථ පදරච්ඡදනං කුටිකං කත්වා ද්වාරං යොජෙත්වා උපගන්තබ්බං.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, වජෙ වස්සං උපගන්තු''න්තිආදිවචනතො වජෙ සත්ථෙ නාවායඤ්ච උපගන්තුං වට්ටති. තත්ථ **වජො**ති ගොපාලකානං නිවාසට්ඨානං. වජෙ වුට්ඨිතෙ වජෙන සද්ධිං ගතස්ස වස්සච්ඡෙදෙ අනාපත්ති ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යෙන වජො, තෙන ගන්තු''න්ති (මහාව. 203) වුත්තත්තා. සත්ථෙ වස්සං උපගච්ඡන්තෙන පන වස්සූපනායිකදිවසෙ උපාසකා වත්තබ්බා ''කුටිකා ලද්ධුං වට්ටතී''ති. සචෙ කරිත්වා දෙන්ති, තත්ථ පවිසිත්වා ''ඉධ වස්සං උපෙමී''ති තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. නො චෙ දෙන්ති, සාලාසඞ්ඛෙපෙන ඨිතසකටස්ස හෙට්ඨා උපගන්තබ්බං. තම්පි අලභන්තෙන ආලයො කාතබ්බො, සත්ථෙ පන වස්සං උපගන්තුං න වට්ටති. **ආලයො** නාම ''ඉධ වස්සං වසිස්සාමී''ති චිත්තුප්පාදමත්තං. සචෙ මග්ගප්පටිපන්නෙයෙව සත්ථෙ පවාරණාදිවසො හොති, තත්ථෙව පවාරෙතබ්බං. අථ සත්ථො අන්තොවස්සෙයෙව භික්ඛුනා පත්ථිතට්ඨානං පත්වා අතික්කමති, පත්ථිතට්ඨානෙ වසිත්වා තත්ථ භික්ඛූහි සද්ධිං පවාරෙතබ්බං. අථාපි සත්ථො අන්තොවස්සෙයෙව අන්තරා එකස්මිං ගාමෙ තිට්ඨති වා විප්පකිරති වා, තස්මිංයෙව ගාමෙ භික්ඛූහි සද්ධිං වසිත්වා පවාරෙතබ්බං, අප්පවාරෙත්වා තතො පරං ගන්තුං න වට්ටති. නාවාය වස්සං උපගච්ඡන්තෙනපි කුටියංයෙව උපගන්තබ්බං, පරියෙසිත්වා අලභන්තෙන ආලයො කාතබ්බො. සචෙ අන්තොතෙමාසං නාවා සමුද්දෙයෙව හොති, තත්ථෙව පවාරෙතබ්බං. අථ නාවා කූලං ලභති, අයඤ්ච පරතො ගන්තුකාමො හොති, ගන්තුං න වට්ටති, නාවාය ලද්ධගාමෙයෙව වසිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං පවාරෙතබ්බං. සචෙපි නාවා අනුතීරමෙව අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡති, භික්ඛු ච පඨමං ලද්ධගාමෙයෙව වසිතුකාමො, නාවා ගච්ඡතු, භික්ඛුනා තත්ථෙව වසිත්වා භික්ඛූහි සද්ධිං පවාරෙතබ්බං. ඉති වජෙ සත්ථෙ නාවායන්ති තීසු ඨානෙසු නත්ථි වස්සච්ඡෙදෙ ආපත්ති, පවාරෙතුඤ්ච ලභති.

''න, භික්ඛවෙ, වස්සං උපගන්ත්වා පුරිමං වා තෙමාසං පච්ඡිමං වා තෙමාසං අවසිත්වා චාරිකා පක්කමිතබ්බා, යො පක්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 186) වචනතො පුරිමිකාය වස්සං උපගතෙන පුරිමං තෙමාසං, පච්ඡිමිකාය උපගතෙන පච්ඡිමං තෙමාසං අවසිත්වා චාරිකා න පක්කමිතබ්බා, වස්සං උපගන්ත්වා පන අරුණං අනුට්ඨාපෙත්වාපි තදහෙව සත්තාහකරණීයෙන පක්කමන්තස්සපි අන්තොසත්තාහෙ නිවත්තන්තස්ස අනාපත්ති, කො පන වාදො ද්වීහතීහං වසිත්වා සත්තාහකරණීයෙන පක්කමන්තස්ස අන්තොසත්තාහෙ නිවත්තන්තස්ස.

180. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සත්තන්නං සත්තාහකරණීයෙන පහිතෙ ගන්තුං, න ත්වෙව අප්පහිතෙ. භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියා උපාසකස්ස උපාසිකායා''ති (මහාව. 187) වචනතො පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං අඤ්ඤතරෙන සඞ්ඝගණපුග්ගලෙ උද්දිස්ස අත්තනො වා අත්ථාය විහාරං අඩ්ඪයොගං පාසාදං හම්මියං

ගුහං පරිවෙණං කොට්ඨකං උපට්ඨානසාලං අග්ගිසාලං කප්පියකුටිං වච්චකුටිං චඞ්කමං චඞ්කමනසාලං උදපානං උදපානසාලං ජන්තාඝරං ජන්තාඝරසාලං පොක්ඛරණිං මණ්ඩපං ආරාමං ආරාමවත්ථුං වා කාරෙත්වා ''ආගච්ඡන්තු භික්ඛූ, ඉච්ඡාමි දානඤ්ච දාතුං ධම්මඤ්ච සොතුං භික්ඛූ ච පස්සිතු''න්ති එවං නිද්දිසිත්වා පෙසිතෙ ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ. උපාසකො වා උපාසිකා වා තථෙව සඞ්ඝගණපුග්ගලෙ උද්දිස්ස විහාරාදීසු අඤ්ඤතරං කාරෙත්වා අත්තනො වා අත්ථාය නිවෙසනසයනිඝරාදීසු අඤ්ඤතරං කාරාපෙත්වා අඤ්ඤං වා කිච්චකරණීයං නිද්දිසිත්වා ගිලානො වා හුත්වා භික්ඛූනං සන්තිකෙ දූතං පහිණෙය්‍ය ''ආගච්ඡන්තු භදන්තා, ඉච්ඡාමි දානඤ්ච දාතුං ධම්මඤ්ච සොතුං භික්ඛූ ච පස්සිතු''න්ති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සත්තන්නං සත්තාහකරණීයෙන අප්පහිතෙපි ගන්තුං, පගෙව පහිතෙ. භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියා මාතුයා ච පිතුස්ස චා''ති (මහාව. 198) වචනතො ''ගිලානානං එතෙසං භික්ඛුආදීනං සහධම්මිකානං මාතාපිතූනඤ්ච ගිලානානංයෙව ගිලානභත්තං වා ගිලානුපට්ඨාකභත්තං වා භෙසජ්ජං වා පරියෙසිස්සාමි, පුච්ඡිස්සාමි වා උපට්ඨහිස්සාමි වා''ති ඉමිනා කාරණෙන අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං, පගෙව පහිතෙ. **අන්ධකට්ඨකථායං** පන ''යෙ මාතාපිතූනං උපට්ඨාකා ඤාතකා වා අඤ්ඤාතකා වා, තෙසම්පි අප්පහිතෙ ගන්තුං වට්ටතී''ති වුත්තං, තං නෙව අට්ඨකථායං, න පාළියං වුත්තං, තස්මා න ගහෙතබ්බං.

සචෙ පන භික්ඛුනො භාතා වා අඤ්ඤො වා ඤාතකො ගිලානො හොති, සො චෙ භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ දූතං පහිණෙය්‍ය ''අහං ගිලානො, ආගච්ඡන්තු භදන්තො, ඉච්ඡාමි භදන්තස්ස ආගත''න්ති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ. සචෙ එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛූහි සද්ධිං වසන්තො භික්ඛුභත්තිකො ගිලානො හොති, සො චෙ භික්ඛූනං සන්තිකෙ දූතං පහිණෙය්‍ය ''අහං ගිලානො, ආගච්ඡන්තු භික්ඛූ, ඉච්ඡාමි භික්ඛූනං ආගත''න්ති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන, න ත්වෙව අප්පහිතෙ.

සචෙ භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා සික්ඛමානාය සාමණෙරස්ස සාමණෙරියා අනභිරති වා කුක්කුච්චං වා දිට්ඨිගතං වා උප්පන්නං හොති, ගන්තබ්බං සත්තාහකරණීයෙන අප්පහිතෙපි ''අනභිරතිං වූපකාසෙස්සාමි වා වූපකාසාපෙස්සාමි වා කුක්කුච්චං විනොදෙස්සාමි වා විනොදාපෙස්සාමි වා දිට්ඨිගතං විවෙචෙස්සාමි වා විවෙචාපෙස්සාමි වා ධම්මකථං වා කරිස්සාමී''ති, පගෙව පහිතෙ. සචෙ කොචි භික්ඛු ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්නො හොති පරිවාසාරහො මූලායපටිකස්සනාරහො මානත්තාරහො අබ්භානාරහො වා, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං ''පරිවාසදානාදීසු උස්සුක්කං ආපජ්ජිස්සාමි, අනුස්සාවෙස්සාමි, ගණපූරකො වා භවිස්සාමී''ති, පගෙව පහිතෙ. භික්ඛුනියාපි මානත්තාරහාය මූලායපටිකස්සනාරහාය අබ්භානාරහාය වා එසෙව නයො. සචෙ සාමණෙරො උපසම්පජ්ජිතුකාමො හොති, වස්සං වා පුච්ඡිතුකාමො, සික්ඛමානා වා උපසම්පජ්ජිතුකාමා හොති, සික්ඛා වාස්සා කුපිතා, සාමණෙරී වා සික්ඛා සමාදියිතුකාමා හොති, වස්සං වා පුච්ඡිතුකාමා, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං, පගෙව පහිතෙ.

සචෙ භික්ඛුස්ස භික්ඛුනියා වා සඞ්ඝො කම්මං කාතුකාමො හොති, තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා පබ්බාජනීයං වා පටිසාරණීයං වා උක්ඛෙපනීයං වා, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං, පගෙව පහිතෙ ''කිං නු ඛො සඞ්ඝො කම්මං න කරෙය්‍ය, ලහුකාය වා පරිණාමෙය්‍යා''ති. සචෙපි කතංයෙව හොති කම්මං, අප්පහිතෙපි ගන්තබ්බං ''කිං නු ඛො සම්මා වත්තෙය්‍ය, ලොමං පාතෙය්‍ය, නෙත්ථාරං වත්තෙය්‍ය, සඞ්ඝො තං කම්මං පටිප්පස්සම්භෙය්‍යා''ති.

181. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සඞ්ඝකරණීයෙන ගන්තු''න්ති (මහාව. 199) වචනතො සෙනාසනපටිබද්ධසඞ්ඝකරණීයෙනපි ගන්තුං වට්ටති. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 199) හි යං කිඤ්චි උපොසථාගාරාදීසු සෙනාසනෙසු චෙතියඡත්තවෙදිකාදීසු වා කත්තබ්බං, අන්තමසො භික්ඛුනො පුග්ගලිකසෙනාසනම්පි සබ්බං සඞ්ඝකරණීයමෙවාති අධිප්පෙතං, තස්මා තස්ස නිප්ඵාදනත්ථං දබ්බසම්භාරාදීනි වා ආහරිතුං වඩ්ඪකීපභුතීනං භත්තවෙතනාදීනි වා දාතුං ගන්තබ්බං. අපිචෙත්ථ අයම්පි පාළිමුත්තකනයො වෙදිතබ්බො – ධම්මස්සවනත්ථාය අනිමන්තිතෙන ගන්තුං න වට්ටති, සචෙ එකස්මිං මහාවාසෙ පඨමංයෙව කතිකා කතා හොති ''අසුකදිවසං නාම සන්නිපතිතබ්බ''න්ති, නිමන්තිතොයෙව නාම හොති, ගන්තුං වට්ටති. ''භණ්ඩකං ධොවිස්සාමී''ති ගන්තුං න වට්ටති. සචෙ පන ආචරියුපජ්ඣායා පහිණන්ති, වට්ටති. නාතිදූරෙ විහාරො හොති, ''තත්ථ ගන්ත්වා අජ්ජෙව ආගමිස්සාමී''ති සම්පාපුණිතුං න සක්කොති, වට්ටති. උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනං අත්ථායපි ගන්තුං න ලභති, ''ආචරියං පන පස්සිස්සාමී''ති ගන්තුං ලභති. සචෙ නං ආචරියො ''අජ්ජ මා ගච්ඡා''ති වදති, වට්ටති, උපට්ඨාකකුලං වා ඤාතිකුලං වා දස්සනාය ගන්තුං න ලභති.

සචෙ භික්ඛූසු වස්සූපගතෙසු ගාමො චොරෙහි වුට්ඨාති, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? යෙන ගාමො, තෙන ගන්තබ්බං. සචෙ ගාමො ද්විධා භිජ්ජති, යත්ථ බහුතරා මනුස්සා, තත්ථ ගන්තබ්බං. සචෙ බහුතරා අස්සද්ධා හොන්ති අප්පසන්නා, යත්ථ සද්ධා පසන්නා, තත්ථ ගන්තබ්බං. එත්ථ ච සචෙ ගාමො අවිදූරගතො හොති, තත්ථ පිණ්ඩාය චරිත්වා විහාරමෙව ආගන්ත්වා වසිතබ්බං. සචෙ දූරං ගතො, සත්තාහවාරෙන අරුණො උට්ඨාපෙතබ්බො, න සක්කා චෙ හොති, තත්ථෙව සභාගට්ඨානෙ වසිතබ්බං. සචෙ මනුස්සා යථාපවත්තානි සලාකභත්තාදීනි දෙන්ති, ''න මයං තස්මිං විහාරෙ වසිම්හා''ති වත්තබ්බා. ''මයං විහාරස්ස වා පාසාදස්ස වා න දෙම, තුම්හාකං දෙම, යත්ථ කත්ථචි වසිත්වා භුඤ්ජථා''ති වුත්තෙ පන යථාසුඛං භුඤ්ජිතබ්බං, තෙසංයෙව තං පාපුණාති. ''තුම්හාකං වසනට්ඨානෙ පාපුණාපෙත්වා භුඤ්ජථා''ති වුත්තෙ පන යත්ථ වසන්ති, තත්ථ නෙත්වා වස්සග්ගෙන පාපුණාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පවාරිතකාලෙ වස්සාවාසිකං දෙන්ති, යදි සත්තාහවාරෙන අරුණං උට්ඨාපයිංසු, ගහෙතබ්බං. ඡින්නවස්සෙහි පන ''න මයං තත්ථ වසිම්හ, ඡින්නවස්සා

මය''න්ති වත්තබ්බං. යදි ''යෙසං අම්හාකං සෙනාසනං පාපිතං, තෙ ගණ්හන්තූ''ති වදන්ති, ගහෙතබ්බං. යං පන ''විහාරෙ උපනික්ඛිත්තකං මා විනස්සී''ති ඉධ ආහටං චීවරාදිවෙභඞ්ගියභණ්ඩං, තං තත්ථෙව ගන්ත්වා අපලොකෙත්වා භාජෙතබ්බං. ''ඉතො අය්‍යානං චත්තාරො පච්චයෙ දෙථා''ති කප්පියකාරකානං දින්නෙ ඛෙත්තවත්ථුආදිකෙ තත්‍රුප්පාදෙපි එසෙව නයො. සඞ්ඝිකඤ්හි වෙභඞ්ගියභණ්ඩං අන්තොවිහාරෙ වා බහිසීමාය වා හොතු, බහිසීමාය ඨිතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං න වට්ටති. උභයත්ථ ඨිතම්පි පන අන්තොසීමාය ඨිතානං අපලොකෙත්වා භාජෙතුං වට්ටතියෙව.

සචෙ පන වස්සූපගතා භික්ඛූ වාළෙහි උබ්බාළ්හා හොන්ති, ගණ්හන්තිපි පරිපාතෙන්තිපි, සරීසපෙහි වා උබ්බාළ්හා හොන්ති, ඩංසන්තිපි පරිපාතෙන්තිපි, චොරෙහි වා උබ්බාළ්හා හොන්ති, විලුම්පන්තිපි ආකොටෙන්තිපි, පිසාචෙහි වා උබ්බාළ්හා හොන්ති, ආවිසන්තිපි හනන්තිපි, ''එසෙව අන්තරායො''ති පක්කමිතබ්බං, නත්ථි වස්සච්ඡෙදෙ ආපත්ති. සචෙ ගාමො අග්ගිනා වා දඩ්ඪො හොති, උදකෙන වා වුළ්හො. භික්ඛූ පිණ්ඩකෙන කිලමන්ති, ''එසෙව අන්තරායො''ති පක්කමිතබ්බං, වස්සච්ඡෙදෙ අනාපත්ති. සෙනාසනං අග්ගිනා වා දඩ්ඪං හොති, උදකෙන වා වුළ්හං, භික්ඛූ සෙනාසනෙන කිලමන්ති, ''එසෙව අන්තරායො''ති පක්කමිතබ්බං, වස්සච්ඡෙදෙ අනාපත්ති. සචෙ වස්සූපගතා භික්ඛූ න ලභන්ති ලූඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං, ''එසෙව අන්තරායො''ති පක්කමිතබ්බං. සචෙ ලභන්ති ලූඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං, න ලභන්ති සප්පායානි භොජනානි, ''එසෙව අන්තරායො''ති පක්කමිතබ්බං. සචෙපි ලභන්ති ලූඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං, ලභන්ති සප්පායානි භොජනානි, න ලභන්ති සප්පායානි භෙසජ්ජානි, ''එසෙව අන්තරායො''ති පක්කමිතබ්බං. සචෙ ලභන්ති ලූඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං, ලභන්ති සප්පායානි භොජනානි, ලභන්ති සප්පායානි භෙසජ්ජානි, න ලභන්ති පතිරූපං උපට්ඨාකං, ''එසෙව අන්තරායො''ති පක්කමිතබ්බං, සබ්බත්ථ වස්සච්ඡෙදෙ අනාපත්ති.

සචෙ පන වස්සූපගතං භික්ඛුං ඉත්ථී නිමන්තෙති ''එහි, භන්තෙ, හිරඤ්ඤං වා තෙ දෙමි, සුවණ්ණං වා ඛෙත්තං වා වත්ථුං වා ගාවුං වා ගාවිං වා දාසං වා දාසිං වා තෙ දෙමි, ධීතරං වා තෙ දෙමි භරියත්ථාය, අහං වා තෙ භරියා හොමි, අඤ්ඤං වා තෙ භරියං ආනෙමී''ති, තත්‍ර චෙ භික්ඛුනො එවං හොති ''ලහුපරිවත්තං ඛො චිත්තං වුත්තං භගවතා, සියාපිමෙ බ්‍රහ්මචරියස්ස අන්තරායො''ති, පක්කමිතබ්බං, නත්ථි වස්සච්ඡෙදෙ ආපත්ති. වුත්තනයෙනෙව වෙසී වා නිමන්තෙති, ථුල්ලකුමාරී වා නිමන්තෙති, පණ්ඩකො වා නිමන්තෙති, ඤාතකා වා නිමන්තෙන්ති, රාජානො වා නිමන්තෙන්ති, චොරා වා නිමන්තෙන්ති, ධුත්තා වා නිමන්තෙන්ති, එසෙව නයො. සචෙ වස්සූපගතො භික්ඛු පස්සති අසාමිකං නිධිං, තත්‍ර චෙ භික්ඛුනො එවං හොති ''ලහුපරිවත්තං ඛො චිත්තං වුත්තං භගවතා, සියාපි මෙ බ්‍රහ්මචරියස්ස අන්තරායො''ති, පක්කමිතබ්බං, අනාපත්ති වස්සච්ඡෙදෙ.

සචෙ වස්සූපගතො භික්ඛු පස්සති සම්බහුලෙ භික්ඛූ සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමන්තෙ, සුණාති වා ''සම්බහුලා භික්ඛූ සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමන්තී''ති, තත්‍ර චෙ භික්ඛුනො එවං හොති ''ගරුකො ඛො සඞ්ඝභෙදො වුත්තො භගවතා, මා මයි සම්මුඛීභූතෙ සඞ්ඝො භිජ්ජී''ති, පක්කමිතබ්බං, අනාපත්ති වස්සච්ඡෙදෙ. සචෙ වස්සූපගතො භික්ඛු සුණාති ''අසුකස්මිං කිර ආවාසෙ සම්බහුලා භික්ඛූ සඞ්ඝභෙදාය පරක්කමන්තී''ති, තත්‍ර චෙ භික්ඛුනො එවං හොති ''තෙ ච ඛො මෙ භික්ඛූ මිත්තා, ත්‍යාහං වක්ඛාමි 'ගරුකො ඛො, ආවුසො, සඞ්ඝභෙදො වුත්තො භගවතා, මා ආයස්මන්තානං සඞ්ඝභෙදො රුච්චිත්ථා'ති, කරිස්සන්ති මෙ වචනං සුස්සූසිස්සන්ති, සොතං ඔදහිස්සන්තී''ති, පක්කමිතබ්බං, අනාපත්ති වස්සච්ඡෙදෙ, භින්නෙ පන සඞ්ඝෙ ගන්ත්වා කරණීයං නත්ථි.

සචෙ පන කොචි භික්ඛු ''ඉමං තෙමාසං ඉධ වස්සං වසථා''ති වුත්තෙ පටිස්සුණිත්වා විසංවාදෙති, දුක්කටං. න කෙවලං තස්සෙව පටිස්සවස්ස විසංවාදෙ දුක්කටං, ''ඉමං තෙමාසං භික්ඛං ගණ්හථ, උභොපි මයං ඉධ වස්සං වසිස්සාම, එකතො උද්දිසාපෙස්සාමා''ති එවමාදිනාපි තස්ස තස්ස පටිස්සවස්ස විසංවාදෙ දුක්කටං. තඤ්ච ඛො පඨමං සුද්ධචිත්තස්ස පච්ඡා විසංවාදනපච්චයා, පඨමම්පි අසුද්ධචිත්තස්ස පන පටිස්සවෙ පාචිත්තියං. විසංවාදෙ දුක්කටන්ති පාචිත්තියෙන සද්ධිං දුක්කටං යුජ්ජති.

182. වස්සූපගතෙහි (චූළව. අට්ඨ. 318) අන්තොවස්සෙ නිබද්ධවත්තං ඨපෙත්වා වස්සූපගතා භික්ඛූ ''සම්මුඤ්ජනියො බන්ධථා''ති වත්තබ්බා. සුලභා චෙ දණ්ඩකා චෙව සලාකායො ච හොන්ති, එකෙකෙන ඡ පඤ්ච මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො ද්වෙ තිස්සො යට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො වා බන්ධිතබ්බා. දුල්ලභා හොන්ති, ද්වෙ තිස්සො මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනියො එකා යට්ඨිසම්මුඤ්ජනී බන්ධිතබ්බා. සාමණෙරෙහි පඤ්ච පඤ්ච උක්කා වා කොට්ටෙතබ්බා, වසනට්ඨානෙසු කසාවපරිභණ්ඩං කාතබ්බං. වත්තං කරොන්තෙහි ච න උද්දිසිතබ්බං න උද්දිසාපෙතබ්බං, න සජ්ඣායො කාතබ්බො, න පබ්බාජෙතබ්බං න උපසම්පාදෙතබ්බං, න නිස්සයො දාතබ්බො, න ධම්මස්සවනං කාතබ්බං. සබ්බෙව හි එතෙ පපඤ්චා, නිප්පපඤ්චා හුත්වා සමණධම්මමෙව කරිස්සාමාති වා සබ්බෙ තෙරස ධුතඞ්ගානි සමාදියන්තු, සෙය්‍යං අකප්පෙත්වා ඨානචඞ්කමෙහි වීතිනාමෙන්තු, මූගබ්බතං ගණ්හන්තු, සත්තාහකරණීයෙන ගතාපි භාජනීයභණ්ඩං ලභන්තූති වා එවරූපං අධම්මිකවත්තං න කාතබ්බං. එවං පන කාතබ්බං – පරියත්තිධම්මො නාම තිවිධම්පි සද්ධම්මං පතිට්ඨාපෙති, තස්මා සක්කච්චං උද්දිසථ උද්දිසාපෙථ, සජ්ඣායං කරොථ, පධානඝරෙ වසන්තානං සඞ්ඝට්ටනං අකත්වා අන්තොවිහාරෙ නිසීදිත්වා උද්දිසථ උද්දිසාපෙථ, සජ්ඣායං කරොථ, ධම්මස්සවනං සමිද්ධං කරොථ, පබ්බාජෙන්තා සොධෙත්වා පබ්බාජෙථ, සොධෙත්වා උපසම්පාදෙථ, සොධෙත්වා නිස්සයං දෙථ. එකොපි හි කුලපුත්තො පබ්බජ්ජඤ්ච උපසම්පදඤ්ච ලභිත්වා සකලං සාසනං පතිට්ඨාපෙති, අත්තනො ථාමෙන යත්තකානි

සක්කොට, තත්තකානි ධුතඞ්ගානි සමාදියථ, අන්තොවස්සං නාමෙතං සකලදිවසං රත්තියා ච පඨමයාමපච්ඡිමයාමෙසු අප්පමත්තෙහි භවිතබ්බං, වීරියං ආරභිතබ්බං. පොරාණකමහාථෙරාපි සබ්බපලිබොධෙ ඡින්දිත්වා අන්තොවස්සෙ එකචාරියවත්තං පූරයිංසු, භස්සෙ මත්තං ජානිත්වා දසවත්ථුකථං දසඅසුභදසානුස්සතිඅට්ඨතිංසාරම්මණකථං කාතුං වට්ටති, ආගන්තුකානං වත්තං කාතුං, සත්තාහකරණීයෙන ගතානං අපලොකෙත්වා දාතුං වට්ටතීති එවරූපං වත්තං කාතබ්බං.

අපිච භික්ඛූ ඔවදිතබ්බා ''විග්ගාහිකපිසුණඵරුසවචනානි මා වදථ, දිවසෙ දිවසෙ සීලානි ආවජ්ජෙන්තා චතුරාරක්ඛං අහාපෙන්තා මනසිකාරබහුලා විහරථා''ති. දන්තකට්ඨඛාදනවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං, චෙතියං වා බොධිං වා වන්දන්තෙන ගන්ධමාලං වා පූජෙන්තෙන පත්තං වා ථවිකාය පක්ඛිපන්තෙන න කථෙතබ්බං, භික්ඛාචාරවත්තං ආචික්ඛිතබ්බං, අන්තොගාමෙ මනුස්සෙහි සද්ධිං පච්චයසඤ්ඤුත්තකථා වා විසභාගකථා වා න කථෙතබ්බා, රක්ඛිතින්ද්‍රියෙහි භවිතබ්බං, ඛන්ධකවත්තඤ්ච සෙඛියවත්තඤ්ච පූරෙතබ්බන්ති එවරූපා බහුකාපි නියාානිකකථා ආචික්ඛිතබ්බාති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

වස්සූපනායිකවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

27. උපජ්ඣායාදිවත්තවිනිච්ඡයකථා

183. **වත්තන්ති** එත්ථ පන වත්තං නාමෙතං උපජ්ඣායවත්තං ආචරියවත්තං ආගන්තුකවත්තං ආවාසිකවත්තං ගමිකවත්තං භත්තග්ගවත්තං පිණ්ඩචාරිකවත්තං ආරඤ්ඤිකවත්තං සෙනාසනවත්තං ජන්තාඝරවත්තං වච්චකුටිවත්තන්ති බහුවිධං. තත්ථ **උපජ්ඣායවත්තං** තාව එවං වෙදිතබ්බං – සද්ධිවිහාරිකෙන කාලස්සෙව උට්ඨාය උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා උපජ්ඣායස්ස දන්තකට්ඨං දාතබ්බං, මුඛොදකං දාතබ්බං. තත්ථ දන්තකට්ඨං දෙන්තෙන මහන්තං මජ්ඣිමං ඛුද්දකන්ති තීණි දන්තකට්ඨානි උපනෙත්වා ඉතො යං තීණි දිවසානි ගණ්හාති, චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව දාතබ්බං. සචෙ අනියමං කත්වා යං වා තං වා ගණ්හාති, අථ යාදිසං ලභති, තාදිසං දාතබ්බං. මුඛොදකං දෙන්තෙනපි සීතඤ්ච උණ්හඤ්ච උදකං උපනෙත්වා තතො යං තීණි දිවසානි වළඤ්ජෙති. චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය තාදිසමෙව මුඛධොවනොදකං දාතබ්බං. සචෙ දුවිධම්පි වළඤ්ජෙති, දුවිධම්පි උපනෙතබ්බං. උදකං මුඛධොවනට්ඨානෙ ඨපෙත්වා වච්චකුටිතො පට්ඨාය සම්මජ්ජිතබ්බං. ථෙරෙ වච්චකුටිගතෙ පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, එවං පරිවෙණං අසුඤ්ඤං හොති. ථෙරෙ වච්චකුටිතො අනික්ඛන්තෙයෙව ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං. සරීරකිච්චං කත්වා ආගන්ත්වා තස්මිං නිසින්නස්ස සචෙ යාගු හොති, භාජනං ධොවිත්වා යාගු උපනාමෙතබ්බා, යාගුං පිවිතස්ස උදකං දත්වා භාජනං පටිග්ගහෙත්වා නීචං කත්වා සාධුකං අප්පටිඝංසන්තෙන ධොවිත්වා පටිසාමෙතබ්බං. උපජ්ඣායම්හි වුට්ඨිතෙ ආසනං උද්ධරිතබ්බං. සචෙ සො දෙසො උක්ලාපො හොති කෙනචි කචවරෙන සංකිණ්ණො, සො දෙසො සම්මජ්ජිතබ්බො. සචෙ පන අඤ්ඤො කචවරො නත්ථි, උදකඵුසිතානෙව හොන්ති, හත්ථෙන පමජ්ජිතබ්බො.

සචෙ උපජ්ඣායො ගාමං පවිසිතුකාමො හොති, නිවාසනං දාතබ්බං, පටිනිවාසනං පටිග්ගහෙතබ්බං, කායබන්ධනං දාතබ්බං, සගුණං කත්වා සඞ්ඝාටියො දාතබ්බා, ධොවිත්වා පත්තො සඋදකො දාතබ්බො. සචෙ උපජ්ඣායො පච්ඡාසමණං ආකඞ්ඛති, තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඞ්ඝාටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා උපජ්ඣායස්ස පච්ඡාසමණෙන හොතබ්බං, නාතිදූරෙ ගන්තබ්බං, නාච්චාසන්නෙ ගන්තබ්බං. එත්ථ පන සචෙ උපජ්ඣායං නිවත්තිත්වා ඔලොකෙන්තං එකෙන වා ද්වීහි වා පදවීතිහාරෙහි සම්පාපුණාති, එත්තාවතා නාතිදූරෙ නාච්චාසන්නෙ ගතො හොතීති වෙදිතබ්බං. සචෙ උපජ්ඣායෙන භික්ඛාචාරෙ යාගුයා වා භත්තෙ වා ලද්ධෙ පත්තො උණ්හො වා භාරිකො වා හොති, අත්තනො පත්තං තස්ස දත්වා සො පත්තො ගහෙතබ්බො, න උපජ්ඣායස්ස භණමානස්ස අන්තරන්තරා කථා ඔපාතෙතබ්බා. ඉතො පට්ඨාය පන යත්ථ යත්ථ න-කාරෙන පටිසෙධො කරීයති, සබ්බත්ථ දුක්කටාපත්ති වෙදිතබ්බා. උපජ්ඣායො ආපත්තිසාමන්තා භණමානො නිවාරෙතබ්බො. නිවාරෙන්තෙන ච ‘‘භන්තෙ, ඊදිසං නාම වත්තුං වට්ටති, ආපත්ති න හොතී’’ති එවං පුච්ඡන්තෙන විය වාරෙතබ්බො, ‘‘වාරෙස්සාමී’’ති පන කත්වා ‘‘මහල්ලක, මා එවං භණා’’ති න වත්තබ්බො.

සචෙ ආසන්නෙ ගාමො හොති, විහාරෙ වා ගිලානො භික්ඛු හොති, ගාමතො පඨමතරං ආගන්තබ්බං. සචෙ දූරෙ ගාමො හොති, උපජ්ඣායෙන සද්ධිං ආගච්ඡන්තොපි නත්ථි, තෙනෙව සද්ධිං ගාමතො නික්ඛමිත්වා චීවරෙන පත්තං වෙඨෙත්වා අන්තරාමග්ගතො පඨමතරං ආගන්තබ්බං. එවං පඨමතරං ආගතෙන ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, පච්චුග්ගන්ත්වා පත්තචීවරං පටිග්ගහෙතබ්බං, පටිනිවාසනං දාතබ්බං, නිවාසනං පටිග්ගහෙතබ්බං. සචෙ චීවරං සෙදග්ගහිතං හොති, මුහුත්තං උණ්හෙ ඔතාපෙතබ්බං, න ච උණ්හෙ චීවරං නිදහිතබ්බං, චීවරං සඞ්ඝරිතබ්බං. චීවරං සඞ්ඝරන්තෙන ච චතුරඞ්ගුලං කණ්ණං උස්සාරෙත්වා චීවරං සඞ්ඝරිතබ්බං. කිංකාරණා? මා මජ්ඣෙ භඞ්ගො අහොසීති. සමං කත්වා සඞ්ඝරිතස්ස හි මජ්ඣෙ භඞ්ගො හොති, තතො නිච්චං භිජ්ජමානං දුබ්බලං හොති, තං නිවාරණත්ථමෙතං වුත්තං. තස්මා යථා අජ්ජ භඞ්ගට්ඨානෙයෙව ස්වෙ න භිජ්ජිස්සති, තථා දිවසෙ දිවසෙ චතුරඞ්ගුලං උස්සාරෙත්වා සඞ්ඝරිතබ්බං, ඔභොගෙ කායබන්ධනං කාතබ්බං.

සචෙ පිණ්ඩපාතො හොති, උපජ්ඣායො ච භුඤ්ජිතුකාමො හොති, උදකං දත්වා පිණ්ඩපාතො උපනාමෙතබ්බො, උපජ්ඣායො පානීයෙන පුච්ඡිතබ්බො. පුච්ඡන්තෙන ච තික්ඛත්තුං ‘‘පානීයං, භන්තෙ, ආහරීයතූ’’ති පානීයෙන පුච්ඡිතබ්බො. සචෙ කාලො අත්ථි, උපජ්ඣායෙ භුත්තෙ සයං භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ උපකට්ඨො කාලො, පානීයං උපජ්ඣායස්ස සන්තිකෙ ඨපෙත්වා සයම්පි භුඤ්ජිතබ්බං. භුත්තාවිස්ස උදකං දත්වා පත්තං පටිග්ගහෙත්වා නීචං කත්වා සාධුකං අප්පටිඝංසන්තෙන ධොවිත්වා වොදකං කත්වා මුහුත්තං උණ්හෙ ඔතාපෙතබ්බො, න ච උණ්හෙ පත්තො නිදහිතබ්බො, පත්තචීවරං නික්ඛිපිතබ්බං. පත්තං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙන පත්තං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන හෙට්ඨාමඤ්චං වා හෙට්ඨාපීඨං වා පරාමසිත්වා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, න ච තට්ටිකචම්මඛණ්ඩාදීහි අනන්තරහිතාය භූමියා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො. සචෙ පන කාළවණ්ණකතා වා සුධාබද්ධා වා භූමි හොති නිරජමත්තිකා, තථාරූපාය භූමියා ඨපෙතුං වට්ටති, ධොතවාලිකායපි ඨපෙතුං වට්ටති, පංසුරජසක්ඛරාදීසු න වට්ටති. තත්‍ර පන පණ්ණං වා ආධාරකං වා ඨපෙත්වා තත්‍ර නික්ඛිපිතබ්බො. චීවරං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙන චීවරං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන චීවරවංසං වා චීවරරජ්ජුං වා පමජ්ජිත්වා පාරතො අන්තං ඔරතො භොගං කත්වා චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං. ඉදඤ්ච චීවරවංසාදීනං හෙට්ඨා හත්ථං පවෙසෙත්වා අභිමුඛෙන හත්ථෙන සණිකං නික්ඛිපනත්ථං වුත්තං. අන්තෙ පන ගහෙත්වා භොගෙන චීවරවංසාදීනං උපරි ඛිපන්තස්ස භිත්තියං භොගො පටිහඤ්ඤති, තස්මා තථා න කාතබ්බං. උපජ්ඣායම්හි වුට්ඨිතෙ ආසනං උද්ධරිතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං පටිසාමෙතබ්බං. සචෙ සො දෙසො උක්ලාපො හොති, සො දෙසො සම්මජ්ජිතබ්බො.

සචෙ උපජ්ඣායො නහායිතුකාමො හොති, නහානං පටියාදෙතබ්බං. සචෙ සීතෙන අත්ථො හොති, සීතං පටියාදෙතබ්බං. සචෙ උණ්හෙන අත්ථො හොති, උණ්හං පටියාදෙතබ්බං.

සචෙ උපජ්ඣායො ජන්තාඝරං පවිසිතුකාමො හොති, චුණ්ණං සන්නෙතබ්බං, මත්තිකා තෙමෙතබ්බා. ජන්තාඝරපීඨං ආදාය උපජ්ඣායස්ස පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ගන්ත්වා ජන්තාඝරපීඨං දත්වා චීවරං පටිග්ගහෙත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, චුණ්ණං දාතබ්බං, මත්තිකා දාතබ්බා. සචෙ උස්සහති, ජන්තාඝරං පවිසිතබ්බං, පවිසන්තෙන මත්තිකාය මුඛං මක්ඛෙත්වා පුරතො ච පච්ඡතො ච පටිච්ඡාදෙත්වා ජන්තාඝරං පවිසිතබ්බං. න ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපඛජ්ජ නිසීදිතබ්බං, න නවා භික්ඛූ ආසනෙන පටිබාහිතබ්බා, ජන්තාඝරෙ උපජ්ඣායස්ස පරිකම්මං කාතබ්බං. ජන්තාඝරෙ පරිකම්මං නාම අඞ්ගාරමත්තිකාඋණ්හොදකදානාදිකං සබ්බකිච්චං. ජන්තාඝරා නික්ඛමන්තෙන ජන්තාඝරපීඨං ආදාය පුරතො ච පච්ඡතො ච පටිච්ඡාදෙත්වා ජන්තාඝරා නික්ඛමිතබ්බං.

උදකෙපි උපජ්ඣායස්ස අඞ්ගපච්චඞ්ගඝංසනාදිකං පරිකම්මං කාතබ්බං, නහාතෙන පඨමතරං උත්තරිත්වා අත්තනො ගත්තං වොදකං කත්වා නිවාසෙත්වා උපජ්ඣායස්ස ගත්තතො උදකං පමජ්ජිතබ්බං, නිවාසනං දාතබ්බං, සඞ්ඝාටි දාතබ්බා , ජන්තාඝරපීඨං ආදාය පඨමතරං ආගන්ත්වා ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, උපජ්ඣායො පානීයෙන පුච්ඡිතබ්බො. ජන්තාඝරෙ හි උණ්හසන්තාපෙන පිපාසා හොති. සචෙ උද්දිසාපෙතුකාමො හොති, උද්දිසිතබ්බො. සචෙ පරිපුච්ඡිතුකාමො හොති, පරිපුච්ඡිතබ්බො.

යස්මිං විහාරෙ උපජ්ඣායො විහරති, සචෙ සො විහාරො උක්ලාපො හොති, සචෙ උස්සහති, කෙනචි ගෙලඤ්ඤෙන අනභිභූතො හොති, සොධෙතබ්බො. අගිලානෙන හි සද්ධිවිහාරිකෙන සට්ඨිවස්සෙනාපි සබ්බං උපජ්ඣායවත්තං කාතබ්බං, අනාදරෙන අකරොන්තස්ස වත්තභෙදෙ දුක්කටං, න-කාරපටිසංයුත්තෙසු පන පදෙසු ගිලානස්සපි පටික්ඛිත්තකිරියං කරොන්තස්ස දුක්කටමෙව. විහාරං සොධෙන්තෙන පඨමං පත්තචීවරං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, නිසීදනපච්චත්ථරණං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, භිසිබිම්බොහනං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, මඤ්චො නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බො, පීඨං නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, මඤ්චපටිපාදකා නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බා, ඛෙළමල්ලකො නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බො, අපස්සෙනඵලකං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං. භූමත්ථරණං යථාපඤ්ඤත්තං සල්ලක්ඛෙත්වා නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ විහාරෙ සන්තානකං හොති, උල්ලොකා පඨමං ඔහාරෙතබ්බං, ආලොකසන්ධිකණ්ණභාගා පමජ්ජිතබ්බා. සචෙ ගෙරුකපරිකම්මකතා භිත්ති කණ්ණකිතා හොති, චොළකං තෙමෙත්වා පීළෙත්වා පමජ්ජිතබ්බා. සචෙ කාළවණ්ණකතා භූමි කණ්ණකිතා හොති, චොළකං තෙමෙත්වා පීළෙත්වා පමජ්ජිතබ්බා. සචෙ අකතා හොති භූමි, උදකෙන පරිප්ඵොසිත්වා පරිප්ඵොසිත්වා සම්මජ්ජිතබ්බා ''මා විහාරො රජෙන උහඤ්ඤී''ති, සඞ්කාරං විචිනිත්වා එකමන්තං ඡඩ්ඩෙතබ්බං.

භූමත්ථරණං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා අභිහරිත්වා යථා පඨමං පඤ්ඤත්තං අහොසි, තථෙව පඤ්ඤපෙතබ්බං. එතදත්ථමෙව හි ''යථාපඤ්ඤත්තං සල්ලක්ඛෙත්වා නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බ''න්ති වුත්තං. සචෙ පන පඨමං අජානන්තෙන කෙනචි පඤ්ඤත්තං අහොසි, සමන්තතො භිත්තිං ද්වඞ්ගුලමත්තෙන වා තිවඞ්ගුලමත්තෙන වා මොචෙත්වා පඤ්ඤපෙතබ්බං. ඉදඤ්හෙත්ථ පඤ්ඤාපනවත්තං – සචෙ කටසාරකො හොති අතිමහන්තො ච, ඡින්දිත්වා කොටිං නිවත්තෙත්වා බන්ධිත්වා පඤ්ඤපෙතබ්බො. සචෙ කොටිං නිවත්තෙත්වා බන්ධිතුං න ජානාති, න ඡින්දිතබ්බො. මඤ්චපටිපාදකා ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා යථාඨානෙ ඨපෙතබ්බා, මඤ්චො ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බො, පීඨං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං, භිසිබිම්බොහනං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං, නිසීදනපච්චත්ථරණං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං, ඛෙළමල්ලකො ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අතිහරිත්වා යථාඨානෙ ඨපෙතබ්බො, අපස්සෙනඵලකං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අතිහරිත්වා යථාඨානෙ ඨපෙතබ්බං. පත්තචීවරං නික්ඛිපිතබ්බං, පත්තං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙන පත්තං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන හෙට්ඨාමඤ්චං වා හෙට්ඨාපීඨං වා පරාමසිත්වා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, න ච අනන්තරහිතාය භූමියා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො. චීවරං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙන චීවරං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන චීවරවංසං වා චීවරරජ්ජුං වා පමජ්ජිත්වා පාරතො අන්තං, ඔරතො භොගං කත්වා චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං.

සචෙ පුරත්ථිමා සරජා වාතා වායන්ති, පුරත්ථිමා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ පච්ඡිමා, උත්තරා, දක්ඛිණා සරජා වාතා වායන්ති, දක්ඛිණා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ සීතකාලො හොති, දිවා වාතපානා විවරිතබ්බා, රත්තිං ථකෙතබ්බා. සචෙ උණ්හකාලො හොති, දිවා ථකෙතබ්බා, රත්තිං විවරිතබ්බා.

සචෙ උක්ලාපං හොති, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො, උපට්ඨානසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, අග්ගිසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, වච්චකුටි සම්මජ්ජිතබ්බා, පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙතබ්බං, ආචමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

සචෙ උපජ්ඣායස්ස අනභිරති උප්පන්නා හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන අඤ්ඤත්ථ නෙතබ්බො, අඤ්ඤො වා භික්ඛු වත්තබ්බො ''ථෙරං ගහෙත්වා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡා''ති, ධම්මකථා වාස්ස කාතබ්බා. සචෙ උපජ්ඣායස්ස කුක්කුච්චං උප්පන්නං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන විනොදෙතබ්බං, අඤ්ඤෙන වා විනොදාපෙතබ්බං ධම්මකථා වාස්ස කාතබ්බා. සචෙ උපජ්ඣායස්ස දිට්ඨිගතං උප්පන්නං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන විස්සජ්ජෙතබ්බං, අඤ්ඤො වා වත්තබ්බො ''ථෙරං දිට්ඨිගතං විස්සජ්ජාපෙහී''ති, ධම්මකථා වාස්ස කාතබ්බා. සචෙ උපජ්ඣායො ගරුධම්මං අජ්ඣාපන්නො හොති පරිවාසාරහො, සද්ධිවිහාරිකෙන උස්සුක්කං කාතබ්බං, පරිවාසදානත්ථං සො සො භික්ඛු උපසඞ්කමිත්වා යාචිතබ්බො. සචෙ අත්තනා පටිබලො හොති, අත්තනාව දාතබ්බො. නො චෙ පටිබලො හොති, අඤ්ඤෙන දාපෙතබ්බො. සචෙ උපජ්ඣායො මූලායපටිකස්සනාරහො හොති මානත්තාරහො අබ්භානාරහො වා, වුත්තනයෙනෙව උස්සුක්කං කාතබ්බං. සචෙ සඞ්ඝො උපජ්ඣායස්ස කම්මං කත්තුකාමො හොති තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා පබ්බාජනීයං වා පටිසාරණීයං වා උක්ඛෙපනීයං වා, සද්ධිවිහාරිකෙන උස්සුක්කං කාතබ්බං ''කෙන නු ඛො උපායෙන සඞ්ඝො උපජ්ඣායස්ස කම්මං න කරෙය්‍ය, ලහුකාය වා පරිණාමෙය්‍යා''ති. සද්ධිවිහාරිකෙන හි ''උපජ්ඣායස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මං කත්තුකාමො සඞ්ඝො''ති ඤත්වා එකමෙකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා ''මා, භන්තෙ, අම්හාකං උපජ්ඣායස්ස කම්මං කරිත්ථා''ති යාචිතබ්බා. සචෙ කරොන්තියෙව, ''තජ්ජනීයං වා නියස්සං වා ලහුකකම්මං කරොථා''ති යාචිතබ්බා. සචෙ කරොන්තියෙව, අථ උපජ්ඣායො ''සම්මා වත්තථ, භන්තෙ''ති යාචිතබ්බො. ඉති තං සම්මා වත්තාපෙත්වා ''පටිප්පස්සම්භෙථ, භන්තෙ, කම්ම''න්ති භික්ඛූ යාචිතබ්බා.

සචෙ උපජ්ඣායස්ස චීවරං ධොවිතබ්බං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන ධොවිතබ්බං, උස්සුක්කං වා කාතබ්බං ''කින්ති නු ඛො උපජ්ඣායස්ස චීවරං ධොවියෙථා''ති. සචෙ උපජ්ඣායස්ස චීවරං කාතබ්බං හොති, රජනං වා පචිතබ්බං, චීවරං වා රජෙතබ්බං හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන සබ්බං කාතබ්බං, උස්සක්කං වා කාතබ්බං ''කින්ති නු ඛො උපජ්ඣායස්ස චීවරං රජීයෙථා''ති. චීවරං රජන්තෙන සාධුකං සංපරිවත්තෙත්වා රජෙතබ්බං, න ච අච්ඡින්නෙ ථෙවෙ පක්කමිතබ්බං.

න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා එකච්චස්ස පත්තො දාතබ්බො, න එකච්චස්ස පත්තො පටිග්ගහෙතබ්බො, න එකච්චස්ස චීවරං දාතබ්බං, න එකච්චස්ස චීවරං පටිග්ගහෙතබ්බං, න එකච්චස්ස පරික්ඛාරො දාතබ්බො, න එකච්චස්ස පරික්ඛාරො පටිග්ගහෙතබ්බො, න එකච්චස්ස කෙසා ඡෙදෙතබ්බා, න එකච්චෙන කෙසා ඡෙදාපෙතබ්බා , න එකච්චස්ස පරිකම්මං කාතබ්බං, න එකච්චෙන පරිකම්මං කාරාපෙතබ්බං, න එකච්චස්ස වෙය්‍යාවච්චො කාතබ්බො, න එකච්චෙන වෙය්‍යාවච්චො කාරාපෙතබ්බො, න එකච්චස්ස පච්ඡාසමණෙන හොතබ්බං, න එකච්චො පච්ඡාසමණො ආදාතබ්බො, න එකච්චස්ස පිණ්ඩපාතො නීහරිතබ්බො, න එකච්චෙන පිණ්ඩපාතො නීහරාපෙතබ්බො, න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා ගාමො පවිසිතබ්බො, පිණ්ඩාය වා අඤ්ඤෙන වා කරණීයෙන පවිසිතුකාමෙන ආපුච්ඡිත්වාව පවිසිතබ්බො. සචෙ උපජ්ඣායො කාලස්සෙව වුට්ඨාය දූරං භික්ඛාචාරං ගන්තුකාමො හොති, ''දහරා පිණ්ඩාය පවිසන්තූ''ති වත්වා ගන්තබ්බං. අවත්වා ගතෙ පරිවෙණං ගන්ත්වා උපජ්ඣායං අපස්සන්තෙන ගාමං පවිසිතුං වට්ටති. සචෙ ගාමං පවිසන්තොපි පස්සති, දිට්ඨට්ඨානතො පට්ඨාය ආපුච්ඡිතුංයෙව වට්ටති. න උපජ්ඣායං අනාපුච්ඡා වාසත්ථාය වා අසුභදස්සනත්ථාය වා සුසානං ගන්තබ්බං, න දිසා පක්කමිතබ්බා, පක්කමිතුකාමෙන පන කම්මං ආචික්ඛිත්වා යාවතතියං යාචිතබ්බො. සචෙ අනුජානාති, සාධු, නො චෙ අනුජානාති, තං නිස්සාය වසතො චස්ස උද්දෙසො වා පරිපුච්ඡා වා කම්මට්ඨානං වා න සම්පජ්ජති, උපජ්ඣායො බාලො හොති අබ්‍යත්තො, කෙවලං අත්තනො සන්තිකෙ වසාපෙතුකාමතාය එව ගන්තුං න දෙති, එවරූපෙ නිවාරෙන්තෙපි ගන්තුං වට්ටති. සචෙ උපජ්ඣායො ගිලානො හොති, යාවජීවං උපට්ඨාපෙතබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං, න කත්ථචි ගන්තබ්බං. සචෙ අඤ්ඤො භික්ඛු උපට්ඨාකො අත්ථි, භෙසජ්ජං පරියෙසිත්වා තස්ස හත්ථෙ දත්වා ''භන්තෙ, අයං උපට්ඨහිස්සතී''ති වත්වා ගන්තබ්බං. ඉදං තාව උපජ්ඣායවත්තං.

184. ඉදමෙව ච අන්තෙවාසිකෙන ආචරියස්ස කත්තබ්බත්තා **ආචරියවත්තන්**ති වුච්චති. නාමමත්තමෙව හෙත්ථ නානං. තත්ථ යාව චීවරරජනං, තාව වත්තෙ අකරියමානෙ උපජ්ඣායස්ස ආචරියස්ස ච පරිහානි හොති, තස්මා තං අකරොන්තස්ස නිස්සයමුත්තකස්සපි අමුත්තකස්සපි ආපත්තියෙව, එකච්චස්ස පත්තදානතො පට්ඨාය අමුත්තනිස්සයස්සෙව ආපත්ති. උපජ්ඣායෙ ආචරියෙ වා වත්තං සාදියන්තෙ සද්ධිවිහාරිකා අන්තෙවාසිකා ච බහුකාපි හොන්තු, සබ්බෙසං ආපත්ති. සචෙ උපජ්ඣායො ආචරියො වා ''මය්හං උපට්ඨාකො අත්ථි, තුම්හෙ අත්තනො සජ්ඣායමනසිකාරාදීසු යොගං කරොථා''ති වදති, සද්ධිවිහාරිකාදීනං අනාපත්ති. උපජ්ඣායො වා ආචරියො වා සචෙ සාදියනං වා අසාදියනං වා න ජානාති, බාලො හොති, සද්ධිවිහාරිකාදයො බහූ, තෙසු එකො වත්තසම්පන්නො භික්ඛු ''උපජ්ඣායස්ස වා ආචරියස්ස වා කිච්චං අහං කරිස්සාමි, තුම්හෙ අප්පොස්සුක්කා විහරථා''ති එවඤ්චෙ අත්තනො භාරං කත්වා ඉතරෙ විස්සජ්ජෙති, තස්ස භාරකරණතො පට්ඨාය තෙසං අනාපත්ති. එත්ථ අන්තෙවාසිකෙසු පන නිස්සයන්තෙවාසිකෙන යාව ආචරියං නිස්සාය වසති, තාව සබ්බං ආචරියවත්තං කාතබ්බං. පබ්බජ්ජඋපසම්පදධම්මන්තෙවාසිකෙහි පන නිස්සයමුත්තකෙහිපි ආදිතො පට්ඨාය යාව චීවරරජනං, තාව වත්තං කාතබ්බං. අනාපුච්ඡිත්වා පත්තදානාදිම්හි පන එතෙසං අනාපත්ති.

එතෙසු පබ්බජ්ජන්තෙවාසිකො ච උපසම්පදන්තෙවාසිකො ච ආචරියස්ස යාවජීවං භාරා. නිස්සයන්තෙවාසිකො ච ධම්මන්තෙවාසිකො ච යාව සමීපෙ වසන්ති, තාව ආචරියුපජ්ඣායෙහිපි අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකා සඞ්ගහෙතබ්බා අනුග්ගහෙතබ්බා උද්දෙසෙන පරිපුච්ඡාය ඔවාදෙන අනුසාසනියා. සචෙ අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකානං පත්තො වා චීවරං වා අඤ්ඤො වා කොචි පරික්ඛාරො නත්ථි, අත්තනො අතිරෙකපත්තචීවරං අතිරෙකපරික්ඛාරො වා අත්ථි, දාතබ්බං. නො චෙ, ධම්මියෙන නයෙන පරියෙසනත්ථාය උස්සුක්කං කාතබ්බං. සචෙ අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකා

ගිලානා හොන්ති, උපජ්ඣායවත්තෙ වුත්තනයෙන දන්තකට්ඨදානං ආදිං කත්වා ආචමනකුම්භියා උදකසිඤ්චනපරියොසානං සබ්බං වත්තං කාතබ්බමෙව, අකරොන්තානං ආපත්ති. තස්මා ආචරියුපජ්ඣායෙහිපි අන්තෙවාසිකසද්ධිවිහාරිකෙසු සම්මා වත්තිතබ්බං. ආචරියුපජ්ඣායාදීසු හි යො යො න සම්මා වත්තති, තස්ස තස්ස ආපත්ති. උපජ්ඣායාදිවත්තකථා.

185. ඉදානි **ආගන්තුකවත්තාදීනි** වෙදිතබ්බානි. ආගන්තුකෙන භික්ඛුනා උපචාරසීමාසමීපං ගන්ත්වා උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා නීචං කත්වා පප්ඵොටෙත්වා උපාහනදණ්ඩකෙන ගහෙත්වා ඡත්තං උපනාමෙත්වා සීසං විවරිත්වා සීසෙ චීවරං ඛන්ධෙ කරිත්වා සාධුකං අතරමානෙන ආරාමො පවිසිතබ්බො, ආරාමං පවිසන්තෙන සල්ලක්ඛෙතබ්බං ''කත්ථ ආවාසිකා භික්ඛූ සන්නිපතන්ති''ති. යත්ථ ආවාසිකා භික්ඛූ සන්නිපතන්ති උපට්ඨානසාලාය වා මණ්ඩපෙ වා රුක්ඛමූලෙ වා, තත්ථ ගන්ත්වා එකමන්තං පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, එකමන්තං චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං, පතිරූපං ආසනං ගහෙත්වා නිසීදිතබ්බං, පානීයං පුච්ඡිතබ්බං, පරිභොජනීයං පුච්ඡිතබ්බං ''කතමං පානීයං, කතමං පරිභොජනීය''න්ති. සචෙ පානීයෙන අත්ථො හොති, පානීයං ගහෙත්වා පාතබ්බං. සචෙ පරිභොජනීයෙන අත්ථො හොති, පරිභොජනීයං ගහෙත්වා පාදා ධොවිතබ්බා. පාදෙ ධොවන්තෙන එකෙන හත්ථෙන උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං, එකෙන හත්ථෙන පාදා ධොවිතබ්බා, න තෙනෙව හත්ථෙන උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං, න තෙනෙව හත්ථෙන පාදා ධොවිතබ්බා, උපාහනපුඤ්ඡනචොළකං පුච්ඡිත්වා උපාහනා පුඤ්ඡිතබ්බා, උපාහනා පුඤ්ඡන්තෙන පඨමං සුක්ඛෙන චොළකෙන පුඤ්ඡිතබ්බා, පච්ඡා අල්ලෙන, උපාහනපුඤ්ඡනචොළකං ධොවිත්වා එකමන්තං පත්ථරිතබ්බං.

සචෙ ආවාසිකො භික්ඛු වුඩ්ඪො හොති, අභිවාදෙතබ්බො. සචෙ නවකො හොති, අභිවාදාපෙතබ්බො. සෙනාසනං පුච්ඡිතබ්බං ''කතමං මෙ සෙනාසනං පාපුණාතී''ති, අජ්ඣාවුට්ඨං වා අනජ්ඣාවුට්ඨං වා පුච්ඡිතබ්බං, ''ගොචරගාමො ආසන්නෙ, උදාහු දූරෙ, කාලස්සෙව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං, උදාහු දිවා''ති එවං භික්ඛාචාරො පුච්ඡිතබ්බො, අගොචරො පුච්ඡිතබ්බො, ගොචරො පුච්ඡිතබ්බො. අගොචරො නාම මිච්ඡාදිට්ඨිකානං ගාමො පරිච්ඡින්නභික්ඛො වා ගාමො, යත්ථ එකස්ස වා ද්වින්නං වා භික්ඛා දීයති, සෙක්ඛසම්මතානි කුලානි පුච්ඡිතබ්බානි, වච්චට්ඨානං පුච්ඡිතබ්බං, පස්සාවට්ඨානං පුච්ඡිතබ්බං, ''කිං ඉමිස්සා පොක්ඛරණියා පානීයංයෙව පිවන්ති, නහානාදිපරිභොගම්පි කරොන්ති''ති එවං පානීයඤ්චෙව පරිභොජනීයඤ්ච පුච්ඡිතබ්බං, කත්තරදණ්ඩො පුච්ඡිතබ්බො, සඞ්ඝස්ස කතිකසණ්ඨානං පුච්ඡිතබ්බං, කෙසුචි ඨානෙසු වාළමිගා වා අමනුස්සා වා හොන්ති, තස්මා ''කං කාලං පවිසිතබ්බං, කං කාලං නික්ඛමිතබ්බ''න්ති පුච්ඡිතබ්බං. සචෙ විහාරො අනජ්ඣාවුට්ඨො හොති, කවාටං ආකොටෙත්වා මුහුත්තං ආගමෙත්වා ඝටිකං උග්ඝාටෙත්වා කවාටං පණාමෙත්වා බහි ඨිතෙන නිල්ලොකෙතබ්බො.

සචෙ සො විහාරො උක්ලාපො හොති, මඤ්චෙ වා මඤ්චො ආරොපිතො හොති, පීඨෙ වා පීඨං ආරොපිතං හොති, සෙනාසනං උපරි පුඤ්ජීකතං හොති, සචෙ සක්කොති, සබ්බො විහාරො සොධෙතබ්බො, අසක්කොන්තෙන අත්තනො වසනොකාසො ජග්ගිතබ්බො. සබ්බං සොධෙතුං සක්කොන්තෙන පන උපජ්ඣායවත්තෙ වුත්තනයෙන භූමත්ථරණමඤ්චපීඨාදීනි බහි නීහරිත්වා විහාරං සොධෙත්වා පුන අතිහරිත්වා යථාඨානෙ පඤ්ඤපෙතබ්බානි.

සචෙ පුරත්ථිමා සරජා වාතා වායන්ති, පුරත්ථිමා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ පච්ඡිමා, උත්තරා, දක්ඛිණා සරජා වාතා වායන්ති, දක්ඛිණා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ සීතකාලො හොති, දිවා වාතපානා විවරිතබ්බා, රත්තිං ථකෙතබ්බා. සචෙ උණ්හකාලො හොති, දිවා ථකෙතබ්බා, රත්තිං විවරිතබ්බා.

සචෙ උක්ලාපං හොති, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො, උපට්ඨානසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා , අග්ගිසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, වච්චකුටි සම්මජ්ජිතබ්බා, පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං, ආචමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං. ඉදං ආගන්තුකවත්තං.

186. **ආවාසිකවත්තෙ** ආවාසිකෙන භික්ඛුනා ආගන්තුකං භික්ඛුං වුඩ්ඪතරං දිස්වා ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, පච්චුග්ගන්ත්වා පත්තචීවරං පටිග්ගහෙතබ්බං, පානීයෙන පුච්ඡිතබ්බො, පුච්ඡන්තෙන පන සකිං ආනීතං පානීයං සබ්බං පිවති, ''පුන ආනෙමී''ති පුච්ඡිතබ්බොයෙව. බීජනෙනපි බීජිතබ්බො, බීජන්තෙන සකිං පාදපිට්ඨියං බීජිත්වා සකිං මජ්ඣෙ, සකිං සීසෙ බීජිතබ්බො, ''අලං හොතූ''ති වුත්තෙන මන්දතරං බීජිතබ්බං, පුන ''අල''න්ති වුත්තෙන තතො මන්දතරං බීජිතබ්බං, තතියවාරං වුත්තෙන බීජනී ඨපෙතබ්බා, පාදාපිස්ස ධොවිතබ්බා. සචෙ අත්තනො තෙලං අත්ථි, තෙලෙන මක්ඛෙතබ්බා. නො චෙ අත්ථි, තස්ස සන්තකෙන මක්ඛෙතබ්බා. සචෙ උස්සහති, උපාහනා පුඤ්ඡිතබ්බා. උපාහනා පුඤ්ඡන්තෙන පඨමං සුක්ඛෙන චොළෙන පුඤ්ඡිතබ්බා, පච්ඡා අල්ලෙන, උපාහනපුඤ්ඡනචොළකං ධොවිත්වා එකමන්තං විස්සජ්ජෙතබ්බං.

ආගන්තුකො භික්ඛු අභිවාදෙතබ්බො, සෙනාසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං ''එතං සෙනාසනං පාපුණාතී''ති. අජ්ඣාවුට්ඨං වා අනජ්ඣාවුට්ඨං වා ආචික්ඛිතබ්බං, ගොචරො ආචික්ඛිතබ්බො, අගොචරො ආචික්ඛිතබ්බො, සෙක්ඛසම්මතානි කුලානි ආචික්ඛිතබ්බානි, වච්චට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං, පස්සාවට්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං, පානීයං ආචික්ඛිතබ්බං, පරිභොජනීයං ආචික්ඛිතබ්බං, කත්තරදණ්ඩො ආචික්ඛිතබ්බො, සඞ්ඝස්ස කතිකසණ්ඨානං ආචික්ඛිතබ්බං ''ඉමං කාලං පවිසිතබ්බං, ඉමං කාලං නික්ඛමිතබ්බ''න්ති.

සචෙ ආගන්තුකො නවකො හොති, නිසින්නකෙනෙව ආචික්ඛිතබ්බං ''අත්‍ර පත්තං නික්ඛිපාහි, අත්‍ර චීවරං නික්ඛිපාහි, ඉදං ආසනං, නිසීදාහී''ති. පානීයං ආචික්ඛිතබ්බං, පරිභොජනීයං ආචික්ඛිතබ්බං, උපාහනපුඤ්ඡනචොළකං ආචික්ඛිතබ්බං, ආගන්තුකො භික්ඛු අභිවාදාපෙතබ්බො, සෙනාසනාදීනිපි නිසින්නෙනෙව ආචික්ඛිතබ්බානි. වුඩ්ඪතරෙ පන ආගතෙ ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බන්ති එවමාදි සබ්බං චීවරකම්මං වා නවකම්මං වා ඨපෙත්වාපි කාතබ්බං. චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජන්තෙන සම්මුඤ්ජනිං නික්ඛිපිත්වා තස්ස වත්තං කාතුං ආරභිතබ්බං. පණ්ඩිතො හි ආගන්තුකො ''සම්මජ්ජාහි තාව චෙතියඞ්ගණ''න්ති වක්ඛති. ගිලානස්ස භෙසජ්ජං කරොන්තෙන පන සචෙ නාතිආතුරො ගිලානො හොති, භෙසජ්ජං අකත්වා වත්තමෙව කාතබ්බං, මහාගිලානස්ස පන භෙසජ්ජමෙව කාතබ්බං. පණ්ඩිතො හි ආගන්තුකො ''කරොහි තාව භෙසජ්ජ''න්ති වක්ඛති. ඉදං ආවාසිකවත්තං.

187. **ගමිකවත්තෙ** ගමිකෙන භික්ඛුනා මඤ්චපීඨාදිදාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩම්පි රජනභාජනාදි සබ්බං අග්ගිසාලායං වා අඤ්ඤස්මිං වා ගුත්තට්ඨානෙ පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා සෙනාසනං ආපුච්ඡිත්වා පක්කමිතබ්බං. සචෙ භික්ඛු න හොති, සාමණෙරො ආපුච්ඡිතබ්බො. සචෙ සාමණෙරො න හොති, ආරාමිකො ආපුච්ඡිතබ්බො. සචෙ න හොති භික්ඛු වා සාමණෙරො වා ආරාමිකො වා, චතූසු පාසාණෙසු මඤ්චං පඤ්ඤපෙත්වා මඤ්චෙ මඤ්චං ආරොපෙත්වා පීඨෙ පීඨං ආරොපෙත්වා සෙනාසනං උපරි පුඤ්ජං කරිත්වා දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා පක්කමිතබ්බං. සචෙ විහාරො ඔවස්සති, සචෙ උස්සහති, සබ්බො ඡාදෙතබ්බො, උස්සුක්කං වා කාතබ්බං ''කින්ති නු ඛො විහාරො ඡාදියෙථා''ති, එවඤ්චෙතං ලභෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලභෙථ, යො දෙසො අනොවස්සකො හොති, තත්ථ චතූසු පාසාණෙසු මඤ්චං පඤ්ඤපෙත්වා මඤ්චෙ මඤ්චං ආරොපෙත්වා පීඨෙ පීඨං ආරොපෙත්වා සෙනාසනං උපරි පුඤ්ජං කරිත්වා දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා පක්කමිතබ්බං. සචෙ විහාරො ඔවස්සති, සචෙ උස්සහති, සෙනාසනං ගාමං අතිහරිතබ්බං, උස්සුක්කං වා කාතබ්බං ''කින්ති නු ඛො සෙනාසනං ගාමං අතිහරියෙථා''ති, එවඤ්චෙතං ලභෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලභෙථ, අජ්ඣොකාසෙ චතූසු පාසාණෙසු මඤ්චං පඤ්ඤපෙත්වා මඤ්චෙ මඤ්චං ආරොපෙත්වා පීඨෙ පීඨං ආරොපෙත්වා සෙනාසනං උපරි පුඤ්ජං කරිත්වා දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං පටිසාමෙත්වා තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා පක්කමිතබ්බං ''අප්පෙව නාම අඞ්ගානිපි සෙසෙය්‍යු''න්ති. ඉදං ගමිකවත්තං.

188. **භත්තග්ගවත්තෙ** සචෙ ආරාමෙ කාලො ආරොචිතො හොති, තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඞ්ඝාටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන ගාමො පවිසිතබ්බො.

න ඔක්කම්ම ථෙරානං භික්ඛූනං පුරතො ගන්තබ්බං. සුප්පටිච්ඡන්නෙන, සුසංවුතෙන, ඔක්ඛිත්තචක්ඛුනා, අප්පසද්දෙන අන්තරඝරෙ ගන්තබ්බං, න උක්ඛිත්තකාය, න උජ්ජග්ඝිකාය අන්තරඝරෙ ගන්තබ්බං, න කායප්පචාලකං, න බාහුප්පචාලකං, න සීසප්පචාලකං අන්තරඝරෙ ගන්තබ්බං, න ඛම්භකතෙන, න ඔගුණ්ඨිතෙන, න උක්කුටිකාය අන්තරඝරෙ ගන්තබ්බං.

සුප්පටිච්ඡන්නෙන , සුසංවුතෙන, ඔක්ඛිත්තචක්ඛුනා, අප්පසද්දෙන අන්තරඝරෙ නිසීදිතබ්බං, න උක්ඛිත්තකාය, න උජ්ජග්ඝිකාය අන්තරඝරෙ නිසීදිතබ්බං, න කායප්පචාලකං, න බාහුප්පචාලකං, න සීසප්පචාලකං අන්තරඝරෙ නිසීදිතබ්බං, න ඛම්භකතෙන, න ඔගුණ්ඨිතෙන, න පල්ලත්ථිකාය අන්තරඝරෙ නිසීදිතබ්බං, න ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපඛජ්ජ නිසීදිතබ්බං. සචෙ මහාථෙරස්ස නිසින්නාසනෙන සමකං ආසනං හොති, බහූසු ආසනෙසු සති එකං ද්වෙ ආසනානි ඨපෙත්වා නිසීදිතබ්බං. භික්ඛූ ගණෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙසු අනිසීදිත්වා මහාථෙරෙන ''නිසීදා''ති වුත්තෙන නිසීදිතබ්බං. නො චෙ මහාථෙරො වදති, ''ඉදං, භන්තෙ, ආසනං උච්ච''න්ති වත්තබ්බං. ''නිසීදා''ති වුත්තෙන නිසීදිතබ්බං. සචෙ පන එවං ආපුච්ඡිතෙපි න වදති, නිසීදන්තස්ස අනාපත්ති, මහාථෙරස්සෙව ආපත්ති. නවකො හි එවරූපෙ ආසනෙ අනාපුච්ඡා නිසීදන්තො ආපජ්ජති, ථෙරො ආපුච්ඡිතෙ අනනුජානන්තො. න නවා භික්ඛූ ආසනෙන පටිබාහිතබ්බා, න සඞ්ඝාටිං ඔත්ථරිත්වා අන්තරඝරෙ නිසීදිතබ්බං.

පත්තධොවනොදකෙ දීයමානෙ උභොහි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා උදකං පටිග්ගහෙතබ්බං, දක්ඛිණොදකං පන පුරතො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා ගහෙතබ්බං, නීචං කත්වා උදකසද්දං අකරොන්තෙන අපටිඝංසන්තෙන පත්තො ධොවිතබ්බො. සචෙ උදකපටිග්ගාහකො හොති, නීචං කත්වා උදකපටිග්ගාහකෙ උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං ''මා උදකපටිග්ගාහකො උදකෙන ඔසිඤ්චි , මා සාමන්තා භික්ඛූ උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඞ්ඝාටි උදකෙන ඔසිඤ්චී''ති. සචෙ උදකපටිග්ගාහකො න හොති, නීචං කත්වා ඡමාය උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං ''මා සාමන්තා භික්ඛූ උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඞ්ඝාටි උදකෙන ඔසිඤ්චී''ති.

ඔදනෙ දීයමානෙ උභොහි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා ඔදනො පටිග්ගහෙතබ්බො. යථා සූපස්ස ඔකාසො හොති, එවං මත්තාය ඔදනො ගණ්හිතබ්බො. සචෙ හොති සප්පි වා තෙලං වා උත්තරිභඞ්ගං වා, ථෙරෙන වත්තබ්බො ''සබ්බෙසං සමකං සම්පාදෙහී''ති. ඉදඤ්ච න කෙවලං සප්පිආදීසු, ඔදනෙපි වත්තබ්බං. සප්පිආදීසු පන යං අප්පං හොති එකස්ස වා ද්වින්නං වා අනුරූපං, තං සබ්බෙසං සමකං සම්පාදෙහීති වුත්තෙ මනුස්සානං විහෙසා හොති, තස්මා තාදිසං සකිං වා ද්වික්ඛත්තුං වා ගහෙත්වා සෙසං න ගහෙතබ්බං. සක්කච්චං පිණ්ඩපාතො පටිග්ගහෙතබ්බො, පත්තසඤ්ඤිනා පිණ්ඩපාතො පටිග්ගහෙතබ්බො, සමසූපකො සමතිත්තිකො පිණ්ඩපාතො පටිග්ගහෙතබ්බො, න තාව ථෙරෙන භුඤ්ජිතබ්බං, යාව න සබ්බෙසං ඔදනො සම්පත්තො හොති. ඉදඤ්ච යං පරිච්ඡින්නභික්ඛුකං භත්තග්ගං, යත්ථ මනුස්සා

සබ්බෙසං පාපෙත්වා වන්දිතුකාමා හොන්ති, තං සන්ධාය වුත්තං . යං පන මහාභත්තග්ගං හොති, යත්ථ එකස්මිං පදෙසෙ භුඤ්ජන්ති, එකස්මිං පදෙසෙ උදකං දීයති, තත්ථ යථාසුඛං භුඤ්ජිතබ්බං.

සක්කච්චං පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, පත්තසඤ්ඤිනා පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, සපදානො පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, සමසූපකො පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, න ථූපකතො ඔමද්දිත්වා පිණ්ඩපාතො භුඤ්ජිතබ්බො, න සූපං වා බ්‍යඤ්ජනං වා ඔදනෙන පටිච්ඡාදෙතබ්බං භිය්‍යොකම්‍යතං උපාදාය, න සූපං වා ඔදනං වා අගිලානෙන අත්තනො අත්ථාය විඤ්ඤාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, න උජ්ඣානසඤ්ඤිනා පරෙසං පත්තො ඔලොකෙතබ්බො, නාතිමහන්තො කබළො කාතබ්බො, පරිමණ්ඩලං ආලොපො කාතබ්බො, න අනාහටෙ කබළෙ මුඛද්වාරං විවරිතබ්බං, න භුඤ්ජමානෙන සබ්බො හත්ථො මුඛෙ පක්ඛිපිතබ්බො, න සකබළෙන මුඛෙන බ්‍යාහරිතබ්බං, න පිණ්ඩුක්ඛෙපකං භුඤ්ජිතබ්බං, න කබළාවච්ඡෙදකං, න අවගණ්ඩකාරකං, න හත්ථනිද්ධුනකං, න සිත්ථාවකාරකං, න ජිව්හානිච්ඡාරකං, න චපුචපුකාරකං, න සුරුසුරුකාරකං, න හත්ථනිල්ලෙහකං, න පත්තනිල්ලෙහකං, න ඔට්ඨනිල්ලෙහකං භුඤ්ජිතබ්බං.

න සාමිසෙන හත්ථෙන පානීයථාලකො පටිග්ගහෙතබ්බො, න තාව ථෙරෙන හත්ථධොවනඋදකං පටිග්ගහෙතබ්බං, යාව න සබ්බෙ භුත්තාවිනො හොන්ති. සචෙ මනුස්සා ‘‘ධොවථ, භන්තෙ, පත්තඤ්ච හත්ථෙ චා’’ති වදන්ති, භික්ඛූ වා ‘‘තුම්හෙ උදකං ගණ්හථා’’ති වදන්ති, වට්ටති. උදකෙ දීයමානෙ උභොහි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා උදකං පටිග්ගහෙතබ්බං, නීචං කත්වා උදකසද්දං අකරොන්තෙන අපටිඝංසන්තෙන පත්තො ධොවිතබ්බො. සචෙ උදකපටිග්ගාහකො හොති, නීචං කත්වා උදකපටිග්ගාහකෙ උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං ‘‘මා උදකපටිග්ගාහකො උදකෙන ඔසිඤ්චි, මා සාමන්තා භික්ඛූ උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඞ්ඝාටි උදකෙන ඔසිඤ්චී’’ති. සචෙ උදකපටිග්ගාහකො න හොති, නීචං කත්වා ඡමාය උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං ‘‘මා සාමන්තා භික්ඛූ උදකෙන ඔසිඤ්චිංසු, මා සඞ්ඝාටි උදකෙන ඔසිඤ්චී’’ති, න සසිත්ථකං පත්තධොවනං අන්තරඝරෙ ඡඩ්ඩෙතබ්බං.

භත්තග්ගතො උට්ඨාය නිවත්තන්තෙසු නවකෙහි භික්ඛූහි පඨමතරං නිවත්තිතබ්බං, පච්ඡා ථෙරෙහි. සම්බාධෙසු හි ඝරෙසු මහාථෙරානං නික්ඛමනොකාසො න හොති, තස්මා එවං වුත්තං. එවං නිවත්තන්තෙහි පන නවකෙහි ගෙහද්වාරෙ ඨත්වා ථෙරෙසු නික්ඛමන්තෙසු පටිපාටියා ගන්තබ්බං. සචෙ පන මහාථෙරා ධුරෙ නිසින්නා හොන්ති, නවකා අන්තොගෙහෙ, ථෙරාසනතො පට්ඨාය පටිපාටියා එව නික්ඛමිතබ්බං , කායෙන කායං අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන යථා අන්තරෙන මනුස්සා ගන්තුං සක්කොන්ති, එවං විරළාය පාළියා ගන්තබ්බං.

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ථෙරෙන භික්ඛුනා භත්තග්ගෙ අනුමොදිතු’’න්ති (චූළව. 362) වචනතො සඞ්ඝත්ථෙරෙන භත්තග්ගෙ අනුමොදිතබ්බං. තං එකමෙව ඔහාය සෙසෙහි න ගන්තබ්බං.

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, භත්තග්ගෙ චතූහි පඤ්චහි ථෙරානුථෙරෙහි භික්ඛූහි ආගමෙතු’’න්ති (චූළව. 362) වචනතො සඞ්ඝත්ථෙරෙන අනුමොදනත්ථාය නිසින්නෙ හෙට්ඨා පටිපාටියා චතූහි නිසීදිතබ්බං, අනුථෙරෙ නිසින්නෙ මහාථෙරෙන ච හෙට්ඨා ච තීහි නිසීදිතබ්බං, පඤ්චමෙ නිසින්නෙ උපරි චතූහි නිසීදිතබ්බං, සඞ්ඝත්ථෙරෙන හෙට්ඨා දහරභික්ඛුස්මිං අජ්ඣිට්ඨෙපි සඞ්ඝත්ථෙරතො පට්ඨාය චතූහි නිසීදිතබ්බමෙව. සචෙ පන අනුමොදකො භික්ඛු ‘‘ගච්ඡථ, භන්තෙ, ආගමෙතබ්බකිච්චං නත්ථී’’ති වදති, ගන්තුං වට්ටති. මහාථෙරෙන ‘‘ගච්ඡාම, ආවුසො’’ති වුත්තෙ ‘‘ගච්ඡථා’’ති වදති, එවම්පි වට්ටති, ‘‘බහිගාමෙ ආගමිස්සාමා’’ති ආභොගං කත්වාපි බහිගාමං ගන්ත්වා අත්තනො නිස්සිතකෙ ‘‘තුම්හෙ තස්ස ආගමනං ආගමෙථා’’ති වත්වාපි ගන්තුං වට්ටතියෙව. සචෙ පන මනුස්සා අත්තනො රුචිතෙන එකෙන අනුමොදනං කාරෙන්ති, නෙව තස්ස අනුමොදතො ආපත්ති, න මහාථෙරස්ස භාරො හොති. උපනිසින්නකථායමෙව හි මනුස්සෙසු කථාපෙන්තෙසු ථෙරො ආපුච්ඡිතබ්බො. මහාථෙරෙන ච අනුමොදනාය අජ්ඣිට්ඨොව ආගමෙතබ්බොති ඉදමෙත්ථ ලක්ඛණං. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සති කරණීයෙ ආනන්තරිකං භික්ඛුං ආපුච්ඡිත්වා ගන්තු’’න්ති (චූළව. 362) වචනතො පන වච්චාදිපීළිතෙන අනන්තරං භික්ඛුං ආපුච්ඡිත්වා ගන්තබ්බන්ති. ඉදං භත්තග්ගවත්තං.

189. **පිණ්ඩචාරිකවත්තෙ** පන පිණ්ඩචාරිකෙන භික්ඛුනා ‘‘ඉදානි ගාමං පවිසිස්සාමී’’ති තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඞ්ඝාටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන ගාමො පවිසිතබ්බො. සුප්පටිච්ඡන්නෙන අන්තරඝරෙ ගන්තබ්බන්තිආදි සබ්බං භත්තග්ගවත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ඉධාපි වෙදිතබ්බං.

නිවෙසනං පවිසන්තෙන සල්ලක්ඛෙතබ්බං ‘‘ඉමිනා පවිසිස්සාමි, ඉමිනා නික්ඛමිස්සාමී’’ති, නාතිසහසා පවිසිතබ්බං, නාතිදූරෙ නාච්චාසන්නෙ ඨාතබ්බං, නාතිචිරං ඨාතබ්බං, නාතිලහුකං නිවත්තිතබ්බං, ඨිතෙන සල්ලක්ඛෙතබ්බං ‘‘භික්ඛං දාතුකාමා වා අදාතුකාමා වා’’ති . සචෙ කම්මං වා නික්ඛිපති, ආසනා වා වුට්ඨාති, කටච්ඡුං වා පරාමසති, භාජනං වා පරාමසති, ඨපෙති වා, ‘‘දාතුකාමස්සා’’ති ඨාතබ්බං. භික්ඛාය දීයමානාය වාමෙන හත්ථෙන සඞ්ඝාටිං උච්චාරෙත්වා දක්ඛිණෙන හත්ථෙන පත්තං පණාමෙත්වා උභොහි හත්ථෙහි පත්තං පටිග්ගහෙත්වා භික්ඛා පටිග්ගහෙතබ්බා, ඉත්ථී වා හොතු පුරිසො වා, භික්ඛාදානසමයෙ මුඛං න ඔලොකෙතබ්බං, සල්ලක්ඛෙතබ්බං ‘‘සූපං දාතුකාමා වා අදාතුකාමා වා’’ති. සචෙ කටච්ඡුං වා පරාමසති, භාජනං වා පරාමසති, ඨපෙති වා, ‘‘දාතුකාමස්සා’’ති ඨාතබ්බං. භික්ඛාය දින්නාය සඞ්ඝාටියා පත්තං පටිච්ඡාදෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන නිවත්තිතබ්බං.

යො පඨමං ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමති, තෙන ආසනං පඤ්ඤපෙතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං උපනික්ඛිපිතබ්බං, අවක්කාරපාති ධොවිත්වා උපට්ඨාපෙතබ්බා, පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. යො පච්ඡා ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමති, සචෙ හොති භුත්තාවසෙසො, සචෙ ආකඞ්ඛති, භුඤ්ජිතබ්බං. නො චෙ ආකඞ්ඛති, අප්පහරිතෙ වා ඡඩ්ඩෙතබ්බං, අප්පාණකෙ වා උදකෙ ඔපිලාපෙතබ්බං, තෙන ආසනං උද්ධරිතබ්බං, පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං පටිසාමෙතබ්බං, අවක්කාරපාති ධොවිත්වා පටිසාමෙතබ්බා, පානීයං පරිභොජනීයං පටිසාමෙතබ්බං, භත්තග්ගං සම්මජ්ජිතබ්බං. යො පස්සති පානීයඝටං වා පරිභොජනීයඝටං වා වච්චඝටං වා රිත්තං තුච්ඡං, තෙන උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචස්ස හොති අවිසය්හං, හත්ථවිකාරෙන දුතියං ආමන්තෙත්වා හත්ථවිලඞ්ඝකෙන උපට්ඨාපෙතබ්බං, න ච තප්පච්චයා වාචා භින්දිතබ්බාති. ඉදං පිණ්ඩචාරිකවත්තං.

190. **ආරඤ්ඤිකවත්තෙ** ආරඤ්ඤිකෙන භික්ඛුනා කාලස්සෙව උට්ඨාය පත්තං ථවිකාය පක්ඛිපිත්වා අංසෙ ලග්ගෙත්වා චීවරං ඛන්ධෙ කරිත්වා උපාහනා ආරොහිත්වා දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩං පටිසාමෙත්වා ද්වාරවාතපානං ථකෙත්වා වසනට්ඨානතො නික්ඛමිතබ්බං. ‘‘ඉදානි ගාමං පවිසිස්සාමා’’ති උපාහනා ඔමුඤ්චිත්වා නීචං කත්වා පප්ඵොටෙත්වා ථවිකාය පක්ඛිපිත්වා අංසෙ ලග්ගෙත්වා තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙන්තෙන පරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා සගුණං කත්වා සඞ්ඝාටියො පාරුපිත්වා ගණ්ඨිකං පටිමුඤ්චිත්වා ධොවිත්වා පත්තං ගහෙත්වා සාධුකං අතරමානෙන ගාමො පවිසිතබ්බො. සුප්පටිච්ඡන්නෙන අන්තරඝරෙ ගන්තබ්බන්තිආදි සබ්බං ගමනවිධානං ඉධාපි භත්තග්ගවත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

නිවෙසනං පවිසන්තෙන සල්ලක්ඛෙතබ්බං ‘‘ඉමිනා පවිසිස්සාමි, ඉමිනා නික්ඛමිස්සාමී’’තිආදි සබ්බං භික්ඛාචාරවිධානං පිණ්ඩචාරිකවත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. ආරඤ්ඤිකෙන භික්ඛුනා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ භාජනානි නප්පහොන්ති, පානීයමෙව පරිභොජනීයම්පි කත්වා උපට්ඨාපෙතබ්බං. භාජනං අලභන්තෙන වෙළුනාළිකායපි උපට්ඨාපෙතබ්බං. තම්පි අලභන්තස්ස යථා සමීපෙ උදකආවාටො හොති, එවං කාතබ්බං. අග්ගි උපට්ඨාපෙතබ්බො, අරණිසහිතං උපට්ඨාපෙතබ්බං, අරණිසහිතෙ සති අග්ගිං අකාතුම්පි වට්ටති. යථා ච ආරඤ්ඤිකස්ස, එවං කන්තාරප්පටිපන්නස්සපි අරණිසහිතං ඉච්ඡිතබ්බං. ගණවාසිනො පන තෙන විනාපි වට්ටති. කත්තරදණ්ඩො උපට්ඨාපෙතබ්බො, නක්ඛත්තපදානි උග්ගහෙතබ්බානි සකලානි වා එකදෙසානි වා, දිසාකුසලෙන භවිතබ්බං. ඉදං ආරඤ්ඤිකවත්තං.

191. **සෙනාසනවත්තෙ** යස්මිං විහාරෙ විහරති, සචෙ සො විහාරො උක්ලාපො හොති, සචෙ උස්සහති, සොධෙතබ්බො. විහාරං සොධෙන්තෙන පඨමං පත්තචීවරං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, නිසීදනපච්චත්ථරණං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, භිසිබිම්බොහනං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, මඤ්චො නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බො, පීඨං නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, මඤ්චපටිපාදකා නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බා, ඛෙළමල්ලකො නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බො, අපස්සෙනඵලකං නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං, භූමත්ථරණං යථාපඤ්ඤත්තං සල්ලක්ඛෙත්වා නීහරිත්වා එකමන්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ විහාරෙ සන්තානකං හොති, උල්ලොකා පඨමං ඔහාරෙතබ්බං, ආලොකසන්ධිකණ්ණභාගා පමජ්ජිතබ්බා. සචෙ ගෙරුකපරිකම්මකතා භිත්ති කණ්ණකිතා හොති, චොළකං තෙමෙත්වා පීළෙත්වා පමජ්ජිතබ්බා. සචෙ කාළවණ්ණකතා භූමි කණ්ණකිතා හොති, චොළකං තෙමෙත්වා පීළෙත්වා පමජ්ජිතබ්බා. සචෙ අකතා හොති භූමි, උදකෙන පරිප්ඵොසිත්වා පරිප්ඵොසිත්වා සම්මජ්ජිතබ්බා ‘‘මා විහාරො රජෙන උහඤ්ඤී’’ති, සඞ්කාරං විචිනිත්වා එකමන්තං ඡඩ්ඩෙතබ්බං.

න භික්ඛුසාමන්තා සෙනාසනං පප්ඵොටෙතබ්බං, න විහාරසාමන්තා සෙනාසනං පප්ඵොටෙතබ්බං, න පානීයසාමන්තා සෙනාසනං පප්ඵොටෙතබ්බං, න පරිභොජනීයසාමන්තා සෙනාසනං පප්ඵොටෙතබ්බං, න පටිවාතෙ අඞ්ගණෙ සෙනාසනං පප්ඵොටෙතබ්බං, අධොවාතෙ සෙනාසනං පප්ඵොටෙතබ්බං.

භූමත්ථරණං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං, මඤ්චපටිපාදකා එකමන්තං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අභිහරිත්වා යථාඨානෙ ඨපෙතබ්බා, මඤ්චො එකමන්තං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බො, පීඨං එකමන්තං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා නීචං කත්වා සාධුකං අපටිඝංසන්තෙන අසඞ්ඝට්ටෙන්තෙන කවාටපීඨං අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං , භිසිබිම්බොහනං එකමන්තං ඔතාපෙත්වා සොධෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං, නිසීදනපච්චත්ථරණං ඔතාපෙත්වා පප්ඵොටෙත්වා අතිහරිත්වා යථාපඤ්ඤත්තං පඤ්ඤපෙතබ්බං, ඛෙළමල්ලකො එකමන්තං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා අතිහරිත්වා යථාඨානෙ ඨපෙතබ්බො, අපස්සෙනඵලකං එකමන්තං ඔතාපෙත්වා පමජ්ජිත්වා යථාඨානෙ ඨපෙතබ්බං. පත්තචීවරං නික්ඛිපිතබ්බං, පත්තං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙන පත්තං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන හෙට්ඨාමඤ්චං වා හෙට්ඨාපීඨං වා පරාමසිත්වා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, න ච අනන්තරහිතාය භූමියා පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො. චීවරං නික්ඛිපන්තෙන එකෙන හත්ථෙන චීවරං ගහෙත්වා එකෙන හත්ථෙන චීවරවංසං වා චීවරරජ්ජුං වා පමජ්ජිත්වා පාරතො අන්තං, ඔරතො භොගං කත්වා චීවරං නික්ඛිපිතබ්බං.

සචෙ පුරත්ථිමා සරජා වාතා වායන්ති, පුරත්ථිමා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ පච්ඡිමා, උත්තරා, දක්ඛිණා සරජා වාතා වායන්ති, දක්ඛිණා වාතපානා ථකෙතබ්බා. සචෙ සීතකාලො හොති, දිවා වාතපානා විවරිතබ්බා, රත්තිං ථකෙතබ්බා. සචෙ උණ්හකාලො හොති, දිවා වාතපානා ථකෙතබ්බා, රත්තිං විවරිතබ්බා.

සචෙ උක්ලාපං හොති, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො, උපට්ඨානසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, අග්ගිසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, වච්චකුටි සම්මජ්ජිතබ්බා. සචෙ පානීයං න හොති, පානීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ පරිභොජනීයං න හොති, පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙතබ්බං. සචෙ ආචමනකුම්භියා උදකං න හොති, ආචමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

සචෙ වුඩ්ඪෙන සද්ධිං එකවිහාරෙ විහරති, න වුඩ්ඪං අනාපුච්ඡා උද්දෙසො දාතබ්බො, න පරිපුච්ඡා දාතබ්බා, න සජ්ඣායො කාතබ්බො, න ධම්මො භාසිතබ්බො, න පදීපො කාතබ්බො, න පදීපො විජ්ඣාපෙතබ්බො, න වාතපානා විවරිතබ්බා, න වාතපානා ථකෙතබ්බා. ද්වාරං නාම යස්මා මහාවළඤ්ජං, තස්මා තත්ථ ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, සෙසානි පන උද්දෙසදානාදීනි ආපුච්ඡිත්වාව කාතබ්බානි, දෙවසිකම්පි ආපුච්ඡිතුං වට්ටති. අථාපි ‘‘භන්තෙ, ආපුච්ඡිතමෙව හොතූ’’ති වුත්තෙ වුඩ්ඪතරො ‘‘සාධූ’’ති සම්පටිච්ඡති, සයමෙව වා ‘‘ත්වං යථාසුඛං විහරාහී’’ති වදති, එවම්පි වට්ටති. සභාගස්ස විස්සාසෙනපි වට්ටතියෙව. සචෙ වුඩ්ඪෙන සද්ධිං එකචඞ්කමෙ චඞ්කමති, යෙන වුඩ්ඪො, තෙන පරිවත්තෙතබ්බං, න ච වුඩ්ඪො සඞ්ඝාටිකණ්ණෙන ඝට්ටෙතබ්බො. ඉදං සෙනාසනවත්තං.

192. **ජන්තාඝරවත්තෙ** යො පඨමං ජන්තාඝරං ගච්ඡති, සචෙ ඡාරිකා උස්සන්නා හොති, ඡාරිකා ඡඩ්ඩෙතබ්බා. සචෙ උක්ලාපං හොති, ජන්තාඝරං සම්මජ්ජිතබ්බං, පරිභණ්ඩං සම්මජ්ජිතබ්බං, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො, ජන්තාඝරසාලා සම්මජ්ජිතබ්බා, චුණ්ණං සන්නෙතබ්බං, මත්තිකා තෙමෙතබ්බා, උදකදොණියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං. ජන්තාඝරං පවිසන්තෙන මත්තිකාය මුඛං මක්ඛෙත්වා පුරතො ච පච්ඡතො ච පටිච්ඡාදෙත්වා ජන්තාඝරං පවිසිතබ්බං, න ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපඛජ්ජ නිසීදිතබ්බං, න නවා භික්ඛූ ආසනෙන පටිබාහිතබ්බා. සචෙ උස්සහති, ජන්තාඝරෙ ථෙරානං භික්ඛූනං පරිකම්මං කාතබ්බං. ජන්තාඝරා නික්ඛමන්තෙන ජන්තාඝරපීඨං ආදාය පුරතො ච පච්ඡතො ච පටිච්ඡාදෙත්වා ජන්තාඝරා නික්ඛමිතබ්බං. සචෙ උස්සහති, උදකෙපි ථෙරානං භික්ඛූනං පරිකම්මං කාතබ්බං, න ථෙරානං භික්ඛූනං පුරතො නහායිතබ්බං, න උපරිතො නහායිතබ්බං, නහාතෙන උත්තරන්තෙන ඔතරන්තානං මග්ගො දාතබ්බො. යො පච්ඡා ජන්තාඝරා නික්ඛමති, සචෙ ජන්තාඝරං චික්ඛල්ලං හොති, ධොවිතබ්බං, මත්තිකාදොණිං ධොවිත්වා ජන්තාඝරපීඨං පටිසාමෙත්වා අග්ගිං විජ්ඣාපෙත්වා ද්වාරං ථකෙත්වා පක්කමිතබ්බං. ඉදං ජන්තාඝරවත්තං.

193. **වච්චකුටිවත්තෙ** යො වච්චකුටිං ගච්ඡති, බහි ඨිතෙන උක්කාසිතබ්බං, අන්තො නිසින්නෙනපි උක්කාසිතබ්බං, චීවරවංසෙ වා චීවරරජ්ජුයා වා චීවරං නික්ඛිපිත්වා සාධුකං අතරමානෙන වච්චකුටි පවිසිතබ්බා, නාතිසහසා පවිසිතබ්බා, න උබ්භජිත්වා පවිසිතබ්බා, වච්චපාදුකාය ඨිතෙන උබ්භජිතබ්බං, න නිත්ථුනන්තෙන වච්චො කාතබ්බො, න දන්තකට්ඨං ඛාදන්තෙන වච්චො කාතබ්බො, න බහිද්ධා වච්චදොණිකාය වච්චො කාතබ්බො, න බහිද්ධා පස්සාවදොණිකාය පස්සාවො කාතබ්බො, න පස්සාවදොණිකාය ඛෙළො කාතබ්බො, ඵාලිතෙන වා ඛරෙන වා ගණ්ඨිකෙන වා කණ්ටකෙන වා සුසිරෙන වා පූතිනා වා කට්ඨෙන න අවලෙඛිතබ්බං, අවලෙඛනකට්ඨං පන අග්ගහෙත්වා පවිට්ඨස්ස ආපත්ති නත්ථි, න අවලෙඛනකට්ඨං වච්චකූපම්හි පාතෙතබ්බං, වච්චපාදුකාය ඨිතෙන පටිච්ඡාදෙතබ්බං, නාතිසහසා නික්ඛමිතබ්බං, න උබ්භජිත්වා නික්ඛමිතබ්බං, ආචමනපාදුකාය ඨිතෙන උබ්භජිතබ්බං, න චපුචපුකාරකං ආචමෙතබ්බං, න ආචමනසරාවකෙ උදකං සෙසෙතබ්බං. ඉදඤ්ච සබ්බසාධාරණට්ඨානං සන්ධාය වුත්තං. තත්‍ර හි අඤ්ඤෙ අඤ්ඤෙ ආගච්ඡන්ති, තස්මා උදකං න සෙසෙතබ්බං. යං පන සඞ්ඝිකෙපි විහාරෙ එකදෙසෙ නිබද්ධගමනත්ථාය කතං ඨානං හොති පුග්ගලිකට්ඨානං වා, තස්මිං වට්ටති. විරෙචනං පිවිත්වා පුනප්පුනං පවිසන්තස්සපි වට්ටතියෙව. ආචමනපාදුකාය ඨිතෙන පටිච්ඡාදෙතබ්බං.

සචෙ වච්චකුටි උහතා හොති බහි වච්චමක්ඛිතා, උදකං ආහරිත්වා ධොවිතබ්බා. උදකං අත්ථි, භාජනං නත්ථි, අසන්තං නාම හොති. භාජනං අත්ථි, උදකං නත්ථි, එතම්පි අසන්තං . උභයස්මිං අසති අසන්තමෙව, කට්ඨෙන වා කෙනචි වා පුඤ්ඡිත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ අවලෙඛනපිඨරො පූරිතො හොති, අවලෙඛනකට්ඨං ඡඩ්ඩෙතබ්බං. සචෙ කචවරං අත්ථි, වච්චකුටි සම්මජ්ජිතබ්බා, පරිභණ්ඩං සම්මජ්ජිතබ්බං, පරිවෙණං සම්මජ්ජිතබ්බං, කොට්ඨකො සම්මජ්ජිතබ්බො. සචෙ ආචමනකුම්භියා උදකං න හොති, ආචමනකුම්භියා උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

‘‘න, භික්ඛවෙ, වච්චං කත්වා සති උදකෙ නාචමෙතබ්බං, යො නාචමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 373) වචනතො උදකෙ සති උදකකිච්චං අකරොන්තස්ස ආපත්ති. සචෙ උදකං අත්ථි, පටිච්ඡන්නට්ඨානං පන නත්ථි, භාජනෙන නීහරිත්වා ආචමිතබ්බං. භාජනෙ අසති පත්තෙන නීහරිතබ්බං, පත්තෙපි අසති අසන්තං නාම හොති. ‘‘ඉදං අතිවිවටං, පුරතො අඤ්ඤං උදකං භවිස්සතී’’ති ගතස්ස උදකං අලභන්තස්සෙව භික්ඛාචාරවෙලා හොති, කට්ඨෙන වා කෙනචි වා පුඤ්ඡිත්වා ගන්තබ්බං, භුඤ්ජිතුම්පි අනුමොදිතුම්පි වට්ටති. ‘‘න, භික්ඛවෙ, වච්චකුටියා යථාවුඩ්ඪං වච්චො කාතබ්බො, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආගතපටිපාටියා වච්චං කාතු’’න්ති (චූළව. 373) වචනතො වච්චකුටිං පවිසන්තෙන ආගතපටිපාටියා පවිසිතබ්බං. වච්චකුටියං පස්සාවට්ඨානෙ නහානතිත්ථෙති තීසුපි ආගතපටිපාටියෙව පමාණං. ඉදං වච්චකුටිවත්තං.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

උපජ්ඣායාදිවත්තවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

28. චතුපච්චයභාජනීයවිනිච්ඡයකථා

194. **චතුපච්චයභාජනන්ති** චීවරාදීනං චතුන්නං පච්චයානං භාජනං. තත්ථ චීවරභාජනෙ තාව චීවරපටිග්ගාහකො වෙදිතබ්බො, චීවරනිදහකො වෙදිතබ්බො, භණ්ඩාගාරිකො වෙදිතබ්බො, භණ්ඩාගාරං වෙදිතබ්බං, චීවරභාජකො වෙදිතබ්බො, චීවරභාජනං වෙදිතබ්බං.

තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 340-342) ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං භික්ඛුං චීවරපටිග්ගාහකං සම්මන්නිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, ගහිතාගහිතඤ්ච ජානෙය්‍යා''ති (මහාව. 342) වචනතො ඉමෙහි පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතො **චීවරපටිග්ගාහකො** සම්මන්නිතබ්බො. තත්ථ පච්ඡා ආගතානම්පි අත්තනො ඤාතකාදීනං පඨමතරං පටිග්ගණ්හන්තො වා එකච්චස්මිං පෙමං දස්සෙත්වා ගණ්හන්තො වා ලොභපකතිතාය අත්තනො පරිණාමෙන්තො වා **ඡන්දාගතිං ගච්ඡති නාම.** පඨමතරං ආගතස්සපි කොධවසෙන පච්ඡා ගණ්හන්තො වා දුග්ගතමනුස්සෙසු අවමඤ්ඤං කත්වා ගණ්හන්තො වා ''කිං වො ඝරෙ ඨපනොකාසො නත්ථි, තුම්හාකං සන්තකං ගහෙත්වා ගච්ඡථා''ති එවං සඞ්ඝස්ස ලාභන්තරායං කරොන්තො වා **දොසාගතිං ගච්ඡති** නාම. යො පන මුට්ඨස්සති අසම්පජානො, අයං **මොහාගතිං ගච්ඡති** නාම. පච්ඡා ආගතානම්පි ඉස්සරානං භයෙන පඨමතරං පටිග්ගණ්හන්තො වා ''චීවරපටිග්ගාහකට්ඨානං නාමෙතං භාරිය''න්ති සන්තසන්තො වා **භයාගතිං ගච්ඡති නාම**. ''මයා ඉදඤ්චිදඤ්ච ගහිතං, ඉදඤ්චිදඤ්ච න ගහිත''න්ති එවං ජානන්තො **ගහිතාගහිතං ජානාති නාම**. තස්මා යො ඡන්දාගතිආදිවසෙන න ගච්ඡති, ඤාතකඅඤ්ඤාතකඅඩ්ඪදුග්ගතෙසු විසෙසං අකත්වා ආගතපටිපාටියා ගණ්හාති, සීලාචාරපටිපත්තියුත්තො හොති සතිමා මෙධාවී බහුස්සුතො, සක්කොති දායකානං විස්සට්ඨාය වාචාය පරිමණ්ඩලෙහි පදබ්‍යඤ්ජනෙහි අනුමොදනං කරොන්තො පසාදං ජනෙතුං, එවරූපො සම්මන්නිතබ්බො.

එවඤ්ච පන සම්මන්නිතබ්බො. පඨමං භික්ඛු යාචිතබ්බො, යාචිත්වා බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරපටිග්ගාහකං සම්මන්නෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරපටිග්ගාහකං සම්මන්නති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො චීවරපටිග්ගාහකස්ස සම්මුති, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

''සම්මතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු චීවරපටිග්ගාහකො, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී''ති (මහාව. 342) –

ඉති ඉමාය කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා අන්තොවිහාරෙ සබ්බසඞ්ඝමජ්ඣෙපි ඛණ්ඩසීමායම්පි සම්මන්නිතුං වට්ටතියෙව. එවං සම්මතෙන ච විහාරපච්චන්තෙ වා පධානඝරෙ වා න අච්ඡිතබ්බං. යත්ථ පන ආගතාගතා මනුස්සා සුඛං පස්සන්ති, තාදිසෙ ධුරවිහාරට්ඨානෙ බීජනිං පස්සෙ ඨපෙත්වා සුනිවත්ථෙන සුපාරුතෙන නිසීදිතබ්බං.

195. **චීවරනිදහකොපි** ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං භික්ඛුං චීවරනිදහකං සම්මන්නිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, නිහිතානිහිතඤ්ච ජානෙය්‍යා''ති වචනතො පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතො භික්ඛු –

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරනිදහකං සම්මන්නෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

''සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරනිදහකං සම්මන්නති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො චීවරනිදහකස්ස සම්මුති, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

''සම්මතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු චීවරනිදහකො, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී''ති (මහාව. 342) –

ඉති ඉමාය කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා වුත්තනයෙනෙව සම්මන්නිතබ්බො.

196. **භණ්ඩාගාරිකොපි** ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං භික්ඛුං භණ්ඩාගාරිකං සම්මන්නිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, ගුත්තාගුත්තඤ්ච ජානෙය්‍යා''ති (මහාව. 343) වචනතො පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතො භික්ඛු ''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං භණ්ඩාගාරිකං සම්මන්නෙය්‍යා''තිආදිනා (මහාව. 343) නයෙන කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා සම්මන්නිතබ්බො.

එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 343) ච යත්ථ ඡදනාදීසු කොචි දොසො නත්ථි, තං ගුත්තං. යත්ථ පන ඡදනතිණං වා ඡදනිට්ඨකා වා යත්ථ කත්ථචි පතිතා, යෙන ඔවස්සති වා, මූසිකාදීනං වා පවෙසො හොති, භිත්තිආදීසු වා කත්ථචි ඡිද්දං හොති, උපචිකා වා

උට්ඨහන්ති, තං සබ්බං අගුත්තං නාම. තං සල්ලක්ඛෙත්වා භණ්ඩාගාරිකෙන පටිසඞ්ඛරිතබ්බං. සීතසමයෙ ද්වාරඤ්ච වාතපානඤ්ච සුපිහිතං කාතබ්බං. සීතෙන හි චීවරානි කණ්ණකිතානි හොන්ති. උණ්හසමයෙ අන්තරන්තරා වාතප්පවෙසනත්ථං විවරිතබ්බං. එවං කරොන්තො හි **ගුත්තාගුත්තං ජානාති** නාම.

197. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, භණ්ඩාගාරං සම්මන්නිතුං, යං සඞ්ඝො ආකඞ්ඛති විහාරං වා අඩ්ඪයොගං වා පාසාදං වා හම්මියං වා ගුහං වා’’ති (මහාව. 343) වචනතො **භණ්ඩාගාරං** සම්මන්නිත්වා ඨපෙතබ්බං. එත්ථ ච යො ආරාමමජ්ඣෙ ආරාමිකසාමණෙරාදීහි අවිවිත්තො සබ්බෙසං සමොසරණට්ඨානෙ විහාරො වා අඩ්ඪයොගො වා හොති, සො සම්මන්නිතබ්බො. පච්චන්තසෙනාසනං පන න සම්මන්නිතබ්බං. ඉමං පන භණ්ඩාගාරං ඛණ්ඩසීමං ගන්ත්වා ඛණ්ඩසීමාය නිසින්නෙහි සම්මන්නිතුං න වට්ටති. විහාරමජ්ඣෙයෙව ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං විහාරං භණ්ඩාගාරං සම්මන්නෙය්‍යා’’තිආදිනා (මහාව. 343) නයෙන කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා සම්මන්නිතබ්බං.

චීවරපටිග්ගාහකාදීහි පන තීහිපි අත්තනො වත්තං ජානිතබ්බං. තත්ථ චීවරපටිග්ගාහකෙන තාව යං යං මනුස්සා ‘‘කාලචීවර’’න්ති වා ‘‘අකාලචීවර’’න්ති වා ‘‘අච්චෙකචීවර’’න්ති වා ‘‘වස්සිකසාටික’’න්ති වා ‘‘නිසීදන’’න්ති වා ‘‘පච්චත්ථරණ’’න්ති වා ‘‘මුඛපුඤ්ඡනචොළ’’න්ති වා දෙන්ති, තං සබ්බං එකරාසිං කත්වා මිස්සෙත්වා න ගණ්හිතබ්බං, විසුං විසුං කත්වාව ගණ්හිත්වා චීවරනිදහකස්ස තථෙව ආචික්ඛිත්වා දාතබ්බං. චීවරනිදහකෙනපි භණ්ඩාගාරිකස්ස දදමානෙන ‘‘ඉදං කාලචීවරං…පෙ…. ඉදං මුඛපුඤ්ඡනචොළ’’න්ති ආචික්ඛිත්වාව දාතබ්බං. භණ්ඩාගාරිකෙනපි තථෙව විසුං විසුං සඤ්ඤාණං කත්වා ඨපෙතබ්බං. තතො සඞ්ඝෙන ‘‘කාලචීවරං ආහරා’’ති වුත්තෙ කාලචීවරමෙව දාතබ්බං…පෙ…. ‘‘මුඛපුඤ්ඡනචොළං ආහරා’’ති වුත්තෙ තදෙව දාතබ්බං. ඉති භගවතා චීවරපටිග්ගාහකො අනුඤ්ඤාතො, චීවරනිදහකො අනුඤ්ඤාතො, භණ්ඩාගාරිකො අනුඤ්ඤාතො, භණ්ඩාගාරං අනුඤ්ඤාතං, න බාහුලිකතාය, න අසන්තුට්ඨිතාය, අපිච ඛො සඞ්ඝානුග්ගහාය. සචෙ හි ආහටාහටං ගහෙත්වා භික්ඛූ භාජෙය්‍යුං, නෙව ආහටං, න අනාහටං, න දින්නං, න අදින්නං, න ලද්ධං, න අලද්ධං ජානෙය්‍යුං, ආහටාහටං ථෙරාසනෙ වා දදෙය්‍යුං, ඛණ්ඩාඛණ්ඩං වා ඡින්දිත්වා ගණ්හෙය්‍යුං, එවං සති අයුත්තපරිභොගො ච හොති, න ච සබ්බෙසං සඞ්ගහො කතො හොති. භණ්ඩාගාරෙ පන චීවරං ඨපෙත්වා උස්සන්නකාලෙ එකෙකස්ස භික්ඛුනො තිචීවරං වා ද්වෙ ද්වෙ වා එකෙකං වා චීවරං දස්සන්ති, ලද්ධාලද්ධං ජානිස්සන්ති, අලද්ධභාවං ඤත්වා සඞ්ගහං කාතුං මඤ්ඤිස්සන්තීති.

198. **චීවරභාජකොපි** ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං භික්ඛුං චීවරභාජකං සම්මන්නිතුං, යො න ඡන්දාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න දොසාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න මොහාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, න භයාගතිං ගච්ඡෙය්‍ය, භාජිතාභාජිතඤ්ච ජානෙය්‍යා’’ති (මහාව. 343) වචනතො පඤ්චහඞ්ගෙහි සමන්නාගතොයෙව ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං චීවරභාජකං සම්මන්නෙය්‍යා’’ති(මහාව. 343) ආදිනා නයෙන කම්මවාචාය වා අපලොකනෙන වා සම්මන්නිත්වා ඨපෙතබ්බො.

එත්ථ සභාගානං භික්ඛූනං අපාපුණන්තම්පි මහග්ඝචීවරං දෙන්තො **ඡන්දාගතිං ගච්ඡති** නාම. අඤ්ඤෙසං වුඩ්ඪතරානං පාපුණන්තම්පි මහග්ඝචීවරං අදත්වා අප්පග්ඝං දෙන්තො **දොසාගතිං ගච්ඡති** නාම. මොහමූළ්හො චීවරදානවත්තං අජානන්තො **මොහාගතිං ගච්ඡති** නාම. මුඛරානං නවකානම්පි භයෙන අපාපුණන්තං එව මහග්ඝං චීවරං දෙන්තො **භයාගතිං ගච්ඡති** නාම. යො එවං න ගච්ඡති, සබ්බෙසං තුලාභූතො පමාණභූතො මජ්ඣත්තො, සො සම්මන්නිතබ්බො. තෙනපි චීවරං භාජෙන්තෙන පඨමං ‘‘ඉදං ථූලං, ඉදං සණ්හං, ඉදං ඝනං, ඉදං තනුකං, ඉදං පරිභුත්තං, ඉදං අපරිභුත්තං, ඉදං දීඝතො එත්තකං, පුථුලතො එත්තක’’න්ති එවං වත්ථානි විචිනිත්වා ‘‘ඉදං එත්තකං අග්ඝති, ඉදං එත්තක’’න්ති එවං අග්ඝපරිච්ඡෙදං කත්වා සචෙ සබ්බෙසං එකෙකමෙව දසදසඅග්ඝනකං පාපුණාති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ පාපුණාති, යං නව වා අට්ඨ වා අග්ඝති, තං අඤ්ඤෙන එකඅග්ඝනකෙන ච ද්විඅග්ඝනකෙන ච සද්ධිං බන්ධිත්වා එතෙන උපායෙන සමෙ පටිවීසෙ ඨපෙත්වා කුසො පාතෙතබ්බො. සචෙ එකෙකස්ස දීයමානෙ චීවරෙ දිවසො නප්පහොති, දස දස භික්ඛූ ගණෙත්වා දස දස චීවරපටිවීසෙ එකතො බන්ධිත්වා භණ්ඩිකං කත්වා එකො චීවරපටිවීසො ඨපෙතබ්බො . එවං ඨපිතෙසු චීවරපටිවීසෙසු කුසො පාතෙතබ්බො. තෙහිපි භික්ඛූහි පුන කුසපාතං කත්වා භාජෙතබ්බං.

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සාමණෙරානං උපඩ්ඪපටිවීසං දාතු’’න්ති (මහාව. 343) වචනතො යෙ සාමණෙරා අත්තිස්සරා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස කත්තබ්බකම්මං න කරොන්ති, උද්දෙසපරිපුච්ඡාසු යුත්තා ආචරියුපජ්ඣායානංයෙව වත්තපටිවත්තං කරොන්ති, අඤ්ඤෙසං න කරොන්ති, එතෙසංයෙව උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො. යෙ පන පුරෙභත්තඤ්ච පච්ඡාභත්තඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝස්සෙව කත්තබ්බකිච්චං කරොන්ති, තෙසං සමකො දාතබ්බො. ඉදඤ්ච පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නෙන භණ්ඩාගාරෙ ඨපිතෙන අකාලචීවරෙනෙව කථිතං, කාලචීවරං පන සමකංයෙව දාතබ්බං. තත්‍රුප්පාදවස්සාවාසිකං සම්මුඤ්ජනීබන්ධනාදි සඞ්ඝස්ස ඵාතිකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බං. එතඤ්හෙත්ථ සබ්බෙසං වත්තං. භණ්ඩාගාරචීවරෙපි සචෙ සාමණෙරා ආගන්ත්වා ‘‘භන්තෙ, මයං යාගුං පචාම, භත්තං පචාම, ඛජ්ජකං පචාම, අප්පහරිතං කරොම, දන්තකට්ඨං ආහරාම, රඞ්ගඡල්ලිං කප්පියං කත්වා දෙම, කිං අම්හෙහි න කතං නාමා’’ති උක්කුට්ඨිං කරොන්ති, සමභාගොව දාතබ්බො. එතංයෙව විරජ්ඣිත්වා කරොන්ති, යෙසඤ්ච කරණභාවො න පඤ්ඤායති, තෙ සන්ධාය වුත්තං ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සාමණෙරානං උපඩ්ඪපටිවීසං දාතු’’න්ති. **කුරුන්දියං** පන ‘‘සචෙ සාමණෙරා ‘කස්මා මයං, භන්තෙ, සඞ්ඝකම්මං න කරොම, කරිස්සාමා’ති යාචන්ති, සමපටිවීසො දාතබ්බො’’ති වුත්තං.

සචෙ කොචි භික්ඛු සකං භාගං ගහෙත්වා සත්ථං ලභිත්වා නදිං වා කන්තාරං වා උත්තරිත්වා දිසාපක්කමිතුකාමො හොති, තස්ස ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, උත්තරන්තස්ස සකං භාගං දාතු’’න්ති (මහාව. 343) වචනතො චීවරෙසු භණ්ඩාගාරතො බහි නීහටෙසු ඝණ්ටිං පහරිත්වා භික්ඛුසඞ්ඝෙ සන්නිපතිතෙ චීවරභාජකෙන ‘‘ඉමස්ස භික්ඛුනො කොට්ඨාසෙන එත්තකෙන භවිතබ්බ’’න්ති තක්කෙත්වා නයග්ගාහෙන සමභාගෙන චීවරං දාතබ්බං. තුලාය තුලිතම්පි හි සමසමං දාතුං න සක්කා, තස්මා ඌනං වා හොතු අධිකං වා, එවං තක්කෙන නයෙන දින්නං සුදින්නං. නෙව ඌනකං පුන දාතබ්බං, නාතිරිත්තං

පටිග්ගණ්හිතබ්බං. සචෙ දස භික්ඛූ හොන්ති, සාටකාපි දසෙව, තෙසු එකො ද්වාදස අග්ඝති, සෙසා දසග්ඝනකා. සබ්බෙසු දසග්ඝනකවසෙන කුසෙ පාතිතෙ යස්ස භික්ඛුනො ද්වාදසග්ඝනකො කුසො පාතිතො, තෙන යත්තකං තස්මිං පටිවීසෙ අධිකං, තත්තකං අග්ඝනකං යං කිඤ්චි අත්තනො සන්තකං කප්පියභණ්ඩං දත්වා සො අතිරෙකභාගො ගහෙතබ්බො. සචෙ සබ්බෙසං පඤ්ච පඤ්ච වත්ථානි පත්තානි, සෙසානිපි අත්ථි, එකෙකං පන න පාපුණාති, ඡින්දිත්වා දාතබ්බානි.

ඡින්දන්තෙන ච අඩ්ඪමණ්ඩලාදීනං වා උපාහනත්ථවිකාදීනං වා පහොනකානි ඛණ්ඩානි කත්වා දාතබ්බානි. හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන චතුරඞ්ගුලවිත්ථාරම්පි අනුවාතප්පහොනකායාමං ඛණ්ඩං කත්වා දාතුං වට්ටති, අපරිභොගං පන න කාතබ්බං. සචෙපි එකස්ස භික්ඛුනො කොට්ඨාසෙ එකං වා ද්වෙ වා වත්ථානි නප්පහොන්ති, තත්ථ අඤ්ඤං සාමණකං පරික්ඛාරං ඨපෙත්වා යො තෙන තුස්සති, තස්ස තං භාගං කත්වා පච්ඡා කුසපාතො කාතබ්බො. සචෙ දස දස භික්ඛූ ගණෙත්වා වග්ගං කරොන්තානං එකො වග්ගො න පූරති, අට්ඨ වා නව වා හොන්ති, තෙසං අට්ඨ වා නව වා කොට්ඨාසා ‘‘තුම්හෙ ඉමෙ ගහෙත්වා විසුං භාජෙථා’’ති දාතබ්බා. එවං දත්වා පච්ඡා කුසපාතො කාතබ්බො.

199. ඉදානි ‘‘අට්ඨිමා, භික්ඛවෙ, මාතිකා චීවරස්ස උප්පාදාය, සීමාය දෙති, කතිකාය දෙති, භික්ඛාපඤ්ඤත්තියා දෙති, සඞ්ඝස්ස දෙති, උභතොසඞ්ඝස්ස දෙති, වස්සංවුට්ඨසඞ්ඝස්ස දෙති, ආදිස්ස දෙති, පුග්ගලස්ස දෙතී’’ති (මහාව. 379) චීවරානං පටිලාභඛෙත්තදස්සනත්ථං යා තා අට්ඨ මාතිකා වුත්තා, තාසං වසෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො.

තත්ථ ‘‘සීමාය දම්මී’’ති එවං සීමං පරාමසිත්වා දෙන්තො **සීමාය දෙති** නාම. එවං සීමාය දින්නං යාවතිකා භික්ඛූ අන්තොසීමාගතා, තෙහි භාජෙතබ්බං. සීමා ච නාමෙසා ඛණ්ඩසීමා උපචාරසීමා සමානසංවාසසීමා අවිප්පවාසසීමා ලාභසීමා ගාමසීමා නිගමසීමා නගරසීමා අබ්භන්තරසීමා උදකුක්ඛෙපසීමා ජනපදසීමා රට්ඨසීමා රජ්ජසීමා දීපසීමා චක්කවාළසීමාති පන්නරසවිධා හොති. තත්ථ **ඛණ්ඩසීමා** සීමාකථායං වුත්තාව. **උපචාරසීමා** නාම පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපෙන, අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානෙන පරිච්ඡින්නා හොති. අපිච භික්ඛූනං ධුවසන්නිපාතට්ඨානතො පරියන්තෙ ඨිතභොජනසාලතො වා නිබද්ධවසනආවාසතො වා ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස ද්වින්නං ලෙඩ්ඩුපාතානං අන්තො උපචාරසීමාති වෙදිතබ්බා. සා පන ආවාසෙසු වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪති, පරිහායන්තෙසු පරිහායති. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘භික්ඛූසුපි වඩ්ඪන්තෙසු වඩ්ඪතී’’ති වුත්තං. තස්මා සචෙ විහාරෙ සන්නිපතිතභික්ඛූහි සද්ධිං එකාබද්ධා හුත්වා යොජනසතම්පි පූරෙත්වා නිසීදන්ති, යොජනසතම්පි උපචාරසීමාව හොති, සබ්බෙසං ලාභො පාපුණාති. **සමානසංවාසඅවිප්පවාසසීමා**ද්වයම්පි වුත්තමෙව. **ලාභසීමා** නාම නෙව සම්මාසම්බුද්ධෙන අනුඤ්ඤාතා, න ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි ඨපිතා, අපිච ඛො රාජරාජමහාමත්තා විහාරං කාරෙත්වා ගාවුතං වා අඩ්ඪයොජනං වා යොජනං වා සමන්තතො පරිච්ඡින්දිත්වා ‘‘අයං අම්හාකං විහාරස්ස ලාභසීමා’’ති නාමලිඛිතකෙ ථම්භෙ නිඛණිත්වා ‘‘යං එත්ථන්තරෙ උප්පජ්ජති, සබ්බං අම්හාකං විහාරස්ස දෙමා’’ති සීමා ඨපෙන්ති, අයං ලාභසීමා නාම. **ගාමනිගමනගරඅබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමා**පි වුත්තා එව.

ජනපදසීමා නාම කාසිකොසලරට්ඨාදීනං අන්තො බහූ ජනපදා හොන්ති, තත්ථ එකෙකො ජනපදපරිච්ඡෙදො ජනපදසීමා. **රට්ඨසීමා** නාම කාසිකොසලාදිරට්ඨපරිච්ඡෙදො. **රජ්ජසීමා** නාම ‘‘චොළභොගො කෙරළභොගො’’ති එවං එකෙකස්ස රඤ්ඤො ආණාපවත්තිට්ඨානං. **දීපසීමා** නාම සමුද්දන්තෙන පරිච්ඡින්නමහාදීපා ච අන්තරදීපා ච. **චක්කවාළසීමා** චක්කවාළපබ්බතෙනෙව පරිච්ඡින්නා. එවමෙතාසු සීමාසු ඛණ්ඩසීමාය කෙනචි කම්මෙන සන්නිපතිතං සඞ්ඝං දිස්වා ‘‘එත්ථෙව සීමාය සඞ්ඝස්ස දෙමී’’ති වුත්තෙ යාවතිකා භික්ඛූ අන්තොඛණ්ඩසීමාගතා, තෙහි භාජෙතබ්බං. තෙසංයෙව හි තං පාපුණාති, අඤ්ඤෙසං සීමන්තරිකාය වා උපචාරසීමාය වා ඨිතානම්පි න පාපුණාති. ඛණ්ඩසීමාය ඨිතෙ පන රුක්ඛෙ වා පබ්බතෙ වා ඨිතස්ස හෙට්ඨා වා පථවීවෙමජ්ඣගතස්ස පාපුණාතියෙව. ‘‘ඉමිස්සා උපචාරසීමාය සඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති දින්නං පන ඛණ්ඩසීමාසීමන්තරිකාසු ඨිතානම්පි පාපුණාති. ‘‘සමානසංවාසසීමාය දම්මී’’ති දින්නං පන ඛණ්ඩසීමාසීමන්තරිකාසු ඨිතානං න පාපුණාති. අවිප්පවාසසීමාලාභසීමාසු දින්නං තාසු සීමාසු අන්තොගතානං පාපුණාති. ගාමසීමාදීසු දින්නං තාසං සීමානං අබ්භන්තරෙ බද්ධසීමාය ඨිතානම්පි පාපුණාති. අබ්භන්තරසීමාඋදකුක්ඛෙපසීමාසු දින්නං තත්ථ අන්තොගතානංයෙව පාපුණාති. ජනපදරට්ඨරජ්ජදීපචක්කවාළසීමාසුපි ගාමසීමාදීසු වුත්තසදිසොයෙව විනිච්ඡයො.

සචෙ පන ජම්බුදීපෙ ඨිතො ‘‘තම්බවණ්ණිදීපෙ සඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති වදති, තම්බපණ්ණිදීපතො එකොපි ආගන්ත්වා සබ්බෙසං ගණ්හිතුං ලභති. සචෙපි තත්රෙව එකො සභාගභික්ඛු සභාගානං භාගං ගණ්හාති, න වාරෙතබ්බො. එවං තාව යො සීමං පරාමසිත්වා දෙති, තස්ස දානෙ විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. යො පන ‘‘අසුකසීමාය’’න්ති වත්තුං න ජානාති, කෙවලං ‘‘සීමා’’ති වචනමත්තමෙව ජානන්තො විහාරං ආගන්ත්වා ‘‘සීමාය දම්මී’’ති වා ‘‘සීමට්ඨකසඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති වා භණති, සො පුච්ඡිතබ්බො ‘‘සීමා නාම බහුවිධා, කතරසීමං සන්ධාය භණසී’’ති. සචෙ වදති ‘‘අහං ‘අසුකසීමා’ති න ජානාමි, සීමට්ඨකසඞ්ඝො භාජෙත්වා ගණ්හතූ’’ති, කතරසීමාය භාජෙතබ්බං? මහාසිවත්ථෙරො කිරාහ ‘‘අවිප්පවාසසීමායා’’ති. තතො නං ආහංසු ‘‘අවිප්පවාසසීමා නාම තියොජනාපි හොති, එවං සන්තෙ තියොජනෙ ඨිතා ලාභං ගණ්හිස්සන්ති, තියොජනෙ ඨත්වා ආගන්තුකවත්තං පූරෙත්වා ආරාමං පවිසිතබ්බං භවිස්සති, ගමිකො තියොජනං ගන්ත්වා සෙනාසනං ආපුච්ඡිස්සති, නිස්සයපටිපන්නස්ස තියොජනාතික්කමෙ නිස්සයො පටිප්පස්සම්භිස්සති, පාරිවාසිකෙන තියොජනං අතික්කමිත්වා අරුණං උට්ඨපෙතබ්බං භවිස්සති, භික්ඛුනියා තියොජනෙ ඨත්වා ආරාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡිතබ්බං භවිස්සති, සබ්බම්පෙතං උපචාරසීමාපරිච්ඡෙදවසෙනෙව කාතුං වට්ටති, තස්මා උපචාරසීමාය භාජෙතබ්බ’’න්ති.

200. **කතිකාය දෙතීති** එත්ථ පන කතිකා නාම සමානලාභකතිකා. තත්රෙවං කතිකා කාතබ්බා, එකස්මිං විහාරෙ සන්නිපතිතෙහි භික්ඛූහි යං විහාරං සඞ්ගණ්හිතුකාමා සමානලාභං කාතුං ඉච්ඡන්ති , තස්ස නාමං ගහෙත්වා ‘‘අසුකො නාම විහාරො පොරාණකො’’ති වා ‘‘බුද්ධාධිවුත්ථො’’ති වා ‘‘අප්පලාභො’’ති වා ය කිඤ්චි කාරණං වත්වා ‘‘තං විහාරං ඉමිනා විහාරෙන සද්ධිං එකලාභං කාතුං සඞ්ඝස්ස රුච්චතී’’ති තික්ඛත්තුං සාවෙතබ්බං. එත්තාවතා තස්මිං විහාරෙ නිසින්නොපි ඉධ නිසින්නොව හොති. තස්මිං විහාරෙපි සඞ්ඝෙන එවමෙව කාතබ්බං. එත්තාවතා ඉධ නිසින්නොපි තස්මිං නිසින්නොව හොති. එකස්මිං විහාරෙ ලාභෙ භාජියමානෙ ඉතරස්මිං ඨිතස්ස භාගං ගහෙතුං වට්ටති. එවං එකෙන විහාරෙන සද්ධිං බහූපි ආවාසා එකලාභා කාතබ්බා. එවඤ්ච කතෙ එකස්මිං ආවාසෙ දින්නෙ සබ්බත්ථ දින්නං හොති.

201. **භික්ඛාපඤ්ඤත්ති** නාම අත්තනො පරිච්චාගපඤ්ඤාපනට්ඨානං, යත්ථ සඞ්ඝස්ස ධුවකාරා කරීයන්ති. එත්ථ ච යස්මිං විහාරෙ ඉමස්ස චීවරදායකස්ස සන්තකං සඞ්ඝස්ස පාකවට්ටං වා වත්තති, යස්මිං විහාරෙ භික්ඛූ අත්තනො භාරං කත්වා සදා ගෙහෙ භොජෙති, යත්ථ වා තෙන ආවාසො කාරිතො, සලාකභත්තාදීනි වා නිබද්ධානි, ඉමෙ ධුවකාරා නාම. යෙන පන සකලොපි විහාරො පතිට්ඨාපිතො, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි, තස්මා සචෙ සො ‘‘යත්ථ මය්හං ධුවකාරා කරීයන්ති, තත්ථ දම්මී’’ති වා ‘‘තත්ථ දෙථා’’ති වා භණති, බහූසු චෙපි ඨානෙසු ධුවකාරා හොන්ති, සබ්බත්ථ දින්නමෙව හොති. සචෙ පන එකස්මිං විහාරෙ භික්ඛූ බහුතරා හොන්ති, තෙහි වත්තබ්බං ‘‘තුම්හාකං ධුවකාරෙ එකත්ථ භික්ඛූ බහූ, එකත්ථ අප්පකා’’ති. සචෙ ‘‘භික්ඛුගණනාය ගණ්හථා’’ති භණති, තථා භාජෙත්වා ගණ්හිතුං වට්ටති. එත්ථ ච වත්ථභෙසජ්ජාදි අප්පකම්පි සුඛෙන භාජීයති. යදි පන මඤ්චො වා පීඨං වා එකමෙව හොති, තං පුච්ඡිත්වා යස්ස විහාරස්ස, එකවිහාරෙපි වා යස්ස සෙනාසනස්ස සො විචාරෙති, තත්ථ දාතබ්බං. සචෙපි ‘‘අසුකභික්ඛු ගණ්හතූ’’ති වදති, වට්ටති. අථ ‘‘මය්හං ධුවකාරෙ දෙථා’’ති වත්වා අවිචාරෙත්වා ගච්ඡති, සඞ්ඝස්සපි විචාරෙතුං වට්ටති. එවං පන විචාරෙතබ්බං, ‘‘සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වසනට්ඨානෙ දෙථා’’ති වත්තබ්බං. සචෙ තත්ථ සෙනාසනං පරිපුණ්ණං හොති, යත්ථ නප්පහොති, තත්ථ දාතබ්බං. සචෙ එකො භික්ඛු ‘‘මය්හං වසනට්ඨානෙ සෙනාසනපරිභොගභණ්ඩං නත්ථී’’ති වදති, තත්ථ දාතබ්බං.

202. **සඞ්ඝස්ස දෙතීති** එත්ථ පන සචෙ විහාරං පවිසිත්වා ‘‘ඉමානි චීවරානි සඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති දෙති, උපචාරසීමාය ඨිතෙන සඞ්ඝෙන ඝණ්ටිං පහරිත්වා කාලං ඝොසෙත්වා භාජෙතබ්බානි, සීමට්ඨකස්ස අසම්පත්තස්සපි භාගං ගණ්හන්තො න වාරෙතබ්බො. විහාරො මහා හොති, ථෙරාසනතො පට්ඨාය වත්ථෙසු දීයමානෙසු අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, ‘‘භන්තෙ, වීසතිවස්සානං දීයති, තුම්හාකං ඨිතිකා අතික්කන්තා’’ති න වත්තබ්බා, ඨිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා ඨිතිභාය දාතබ්බං. ‘‘අසුකවිහාරෙ කිර බහු චීවරං උප්පන්න’’න්ති සුත්වා යොජනන්තරිකවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං ඨිතට්ඨානතො පට්ඨාය දාතබ්බං, අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව. ‘‘බහිඋපචාරසීමාය ඨිතානං දෙථා’’ති වදන්ති, න දාතබ්බං. සචෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරද්වාරෙ වා අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති, තස්මා දාතබ්බං. සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං දාතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ ආගතානං පඨමභාගො න පාපුණාති, දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බං.

එකස්මිං විහාරෙ දස භික්ඛූ හොන්ති, දස වත්ථානි ‘‘සඞ්ඝස්ස දෙමා’’ති දෙන්ති, පාටෙක්කං භාජෙතබ්බානි. සචෙ ‘‘සබ්බානෙව අම්හාකං පාපුණන්තී’’ති ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, දුප්පාපිතානි චෙව දුග්ගහිතානි ච, ගතගතට්ඨානෙ සඞ්ඝිකානෙව හොන්ති. එකං පන උද්ධරිත්වා ‘‘ඉදං තුම්හාකං පාපුණාතී’’ති සඞ්ඝත්ථෙරස්ස පාපෙත්වා ‘‘සෙසානි අම්හාකං පාපුණන්තී’’ති ගහෙතුං වට්ටති. එකමෙව වත්ථං ‘‘සඞ්ඝස්ස දෙමා’’ති ආහරන්ති, අභාජෙත්වාව ‘‘අම්හාකං පාපුණාතී’’ති ගණ්හන්ති, දුප්පාපිතඤ්චෙව දුග්ගහිතඤ්ච. සත්ථකෙන වා හලිද්දිආදිනා වා ලෙඛං කත්වා එකකොට්ඨාසං ‘‘ඉදං ඨානං තුම්හාකං පාපුණාතී’’ති සඞ්ඝත්ථෙරස්ස පාපෙත්වා ‘‘සෙසං අම්හාකං පාපුණාතී’’ති ගහෙතුං වට්ටති. යං පන වත්ථස්සෙව පුප්ඵං වා වලි වා, තෙන පරිච්ඡෙදං කාතුං න වට්ටති. සචෙ එකං තන්තං උද්ධරිත්වා ‘‘ඉදං ඨානං තුම්හාකං පාපුණාතී’’ති ථෙරස්ස දත්වා ‘‘සෙසං අම්හාකං පාපුණාතී’’ති ගණ්හන්ති, වට්ටති. ඛණ්ඩං ඛණ්ඩං ඡින්දිත්වා භාජීයමානං වට්ටතියෙව.

එකභික්ඛුකෙ විහාරෙ සඞ්ඝස්ස චීවරෙසු උප්පන්නෙසු සචෙ පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සො භික්ඛු ‘‘සබ්බානි මය්හං පාපුණන්තී’’ති ගණ්හාති, සුග්ගහිතානි , ඨිතිකා පන න තිට්ඨති. සචෙ එකෙකං උද්ධරිත්වා ‘‘ඉදං මය්හං පාපුණාතී’’ති ගණ්හාති, ඨිතිකා තිට්ඨති. තත්ථ අට්ඨිතාය ඨිතිකාය පුන අඤ්ඤස්මිං චීවරෙ උප්පන්නෙ සචෙ එකො භික්ඛු ආගච්ඡති, මජ්ඣෙ ඡින්දිත්වා ද්වීහිපි ගහෙතබ්බං. ඨිතාය ඨිතිකාය පුන අඤ්ඤස්මිං චීවරෙ උප්පන්නෙ සචෙ නවකතරො ආගච්ඡති, ඨිතිකා හෙට්ඨා ඔරොහති. සචෙ වුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, ඨිතිකා උද්ධං ආරොහති. අථ අඤ්ඤො නත්ථි, පුන අත්තනො පාපෙත්වා ගහෙතබ්බං. ‘‘සඞ්ඝස්ස දෙමා’’ති වා ‘‘භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දෙමා’’ති වා යෙන කෙනචි ආකාරෙන සඞ්ඝං ආමසිත්වා දින්නං පන පංසුකූලිකානං න වට්ටති ‘‘ගහපතිචීවරං පටික්ඛිපාමි, පංසුකූලිකඞ්ගං සමාදියාමී’’ති වුත්තත්තා, න පන අකප්පියත්තා. භික්ඛුසඞ්ඝෙන අපලොකෙත්වා දින්නම්පි න ගහෙතබ්බං. යං පන භික්ඛු අත්තනො සන්තකං දෙති, තං භික්ඛුදත්තියං නාම වට්ටති, පංසුකූලං පන න හොති. එවං සන්තෙපි ධුතඞ්ගං න භිජ්ජති. ‘‘භික්ඛූනං දෙම, ථෙරානං දෙමා’’ති වුත්තෙ පන පංසුකූලිකානම්පි වට්ටති, ‘‘ඉදං වත්ථං සඞ්ඝස්ස දෙම, ඉමිනා උපාහනත්ථවිකපත්තත්ථවිකආයොගඅංසබද්ධකාදීනි කරොන්තූ’’ති දින්නම්පි වට්ටති. පත්තත්ථවිකාදීනං අත්ථාය දින්නානි බහූනිපි හොන්ති, චීවරත්ථායපි පහොන්ති, තතො චීවරං කත්වා පාරුපිතුං වට්ටති. සචෙ පන සඞ්ඝො භාජිතාතිරිත්තානි වත්ථානි ඡින්දිත්වා උපාහනත්ථවිකාදීනං අත්ථාය භාජෙති, තතො ගහෙතුං න වට්ටති. සාමිකෙහි විචාරිතමෙව හි වට්ටති, න ඉතරං. පංසුකූලිකං ‘‘සඞ්ඝස්ස ධම්මකරණපටාදීනං අත්ථාය දෙමා’’ති වුත්තෙපි ගහෙතුං වට්ටති, පරික්ඛාරො නාම පංසුකූලිකානම්පි ඉච්ඡිතබ්බො. යං තත්ථ අතිරෙකං හොති, තං චීවරෙපි උපනෙතුං වට්ටති. සුත්තං සඞ්ඝස්ස දෙන්ති, පංසුකූලිකෙහිපි ගහෙතබ්බං. අයං තාව විහාරං පවිසිත්වා ‘‘ඉමානි චීවරානි සඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති දින්නෙසු විනිච්ඡයො. සචෙ පන බහිඋපචාරසීමාය අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නෙ භික්ඛූ දිස්වා ‘‘සඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වා සඞ්ඝනවකස්ස වා ආරොචෙති, සචෙපි යොජනං ඵරිත්වා පරිසා ඨිතා හොති, එකාබද්ධා චෙ, සබ්බෙසං පාපුණාති. යෙ පන ද්වාදසහි හත්ථෙහි පරිසං අසම්පත්තා, තෙසං න පාපුණාති.

203. **උභතොසඞ්ඝස්ස දෙතීති** එත්ථ ‘‘උභතොසඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති වුත්තෙපි ‘‘ද්විධා සඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති, ‘‘ද්වින්නං සඞ්ඝානං දම්මී’’ති, ‘‘භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස ච දම්මී’’ති වුත්තෙපි උභතොසඞ්ඝස්ස දින්නමෙව හොති. තත්ථ සචෙ බහුකාපි භික්ඛූ හොන්ති, එකා භික්ඛුනී හොති, උපඩ්ඪං දාතබ්බං, ද්වෙ භාගෙ සමෙ කත්වා එකො භාගො දාතබ්බොති අත්ථො. සචෙ බහුකාපි භික්ඛුනියො හොන්ති, එකො භික්ඛු හොති, උපඩ්ඪං දාතබ්බං. ‘‘උභතොසඞ්ඝස්ස ච තුය්හඤ්ච දම්මී’’ති වුත්තෙ සචෙ දස දස භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච හොන්ති, එකවීසති පටිවීසෙ කත්වා එකො පුග්ගලස්ස දාතබ්බො, දස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස, දස භික්ඛුනීසඞ්ඝස්ස. යෙන පුග්ගලිකො ලද්ධො, සො සඞ්ඝතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙතුං ලභති. කස්මා? උභතොසඞ්ඝග්ගහණෙන ගහිතත්තා. ‘‘උභතොසඞ්ඝස්ස ච චෙතියස්ස ච දම්මී’’ති වුත්තෙපි එසෙව නයො. ඉධ පන චෙතියස්ස සඞ්ඝතො පාපුණනකොට්ඨාසො නාම නත්ථි, එකපුග්ගලස්ස පත්තකොට්ඨාසසමොව කොට්ඨාසො හොති. ‘‘උභතොසඞ්ඝස්ස

ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා''ති වුත්තෙ පන ද්වාවීසති කොට්ඨාසෙ කත්වා දස භික්ඛූනං, දස භික්ඛුනීනං, එකො පුග්ගලස්ස, එකො චෙතියස්ස දාතබ්බො. තත්ථ පුග්ගලො සඞ්ඝතොපි අත්තනො වස්සග්ගෙන ගහෙතුං ලභති, චෙතියස්ස එකොයෙව.

''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනීනඤ්ච දම්මී''ති වුත්තෙ පන න මජ්ඣෙ භින්දිත්වා දාතබ්බං, භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච ගණෙත්වා දාතබ්බං. ''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්චා''ති වුත්තෙ පන පුග්ගලො විසුං න ලභති, පාපුණනට්ඨානතො එකමෙව ලභති. කස්මා? භික්ඛුසඞ්ඝග්ගහණෙන ගහිතත්තා. ''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා''ති වුත්තෙපි චෙතියස්ස එකපුග්ගලපටිවීසො ලබ්භති, පුග්ගලස්ස විසුං න ලබ්භති, තස්මා එකං චෙතියස්ස දත්වා අවසෙසං භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච ගණෙත්වා භාජෙතබ්බං.

''භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච දම්මී''ති වුත්තෙපි මජ්ඣෙ භින්දිත්වා න දාතබ්බං, පුග්ගලගණනාය එව විභජිතබ්බං. ''භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්ච, භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච චෙතියස්ස ච, භික්ඛූනඤ්ච භික්ඛුනීනඤ්ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා''ති එවං වුත්තෙපි චෙතියස්ස එකපටිවීසො ලබ්භති, පුග්ගලස්ස විසුං නත්ථි, භික්ඛූ ච භික්ඛුනියො ච ගණෙත්වා එව භාජෙතබ්බං. යථා ච භික්ඛුසඞ්ඝං ආදිං කත්වා නයො නීතො, එවං භික්ඛුනීසඞ්ඝං ආදිං කත්වාපි නෙතබ්බො.

''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච තුය්හඤ්චා''ති වුත්තෙ පුග්ගලස්ස විසුං න ලබ්භති, වස්සග්ගෙනෙව ගහෙතබ්බං. ''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච චෙතියස්ස චා''ති වුත්තෙ පන චෙතියස්ස විසුං පටිවීසො ලබ්භති. ''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා''ති වුත්තෙපි චෙතියස්සෙව විසුං ලබ්භති, න පුග්ගලස්ස. ''භික්ඛූනඤ්ච තුය්හඤ්චා''ති වුත්තෙපි විසුං න ලබ්භති, ''භික්ඛූනඤ්ච චෙතියස්ස චා''ති වුත්තෙ පන චෙතියස්ස ලබ්භති. ''භික්ඛූනඤ්ච තුය්හඤ්ච චෙතියස්ස චා''ති වුත්තෙපි චෙතියස්සෙව විසුං ලබ්භති, න පුග්ගලස්ස. භික්ඛුනීසඞ්ඝං ආදිං කත්වාපි එවමෙව යොජෙතබ්බං.

පුබ්බෙ බුද්ධප්පමුඛස්ස උභතොසඞ්ඝස්ස දානං දෙන්ති, භගවා මජ්ඣෙ නිසීදති, දක්ඛිණතො භික්ඛූ, වාමතො භික්ඛුනියො නිසීදන්ති, භගවා උභින්නං සඞ්ඝත්ථෙරො, තදා භගවා අත්තනා ලද්ධපච්චයෙ අත්තනාපි පරිභුඤ්ජති, භික්ඛූනම්පි දාපෙති. එතරහි පන පණ්ඩිතමනුස්සා සධාතුකං පටිමං වා චෙතියං වා ඨපෙත්වා බුද්ධප්පමුඛස්ස උභතොසඞ්ඝස්ස දානං දෙන්ති, පටිමාය වා චෙතියස්ස වා පුරතො ආධාරකෙ පත්තං ඨපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා ''බුද්ධානං දෙමා''ති, තත්ථ පඨමං ඛාදනීයභොජනීයං දෙන්ති, විහාරං වා ආහරිත්වා ''ඉදං චෙතියස්ස දෙමා''ති පිණ්ඩපාතඤ්ච මාලාගන්ධාදීනි ච දෙන්ති, තත්ථ කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති? මාලාගන්ධාදීනි තාව චෙතියෙ ආරොපෙතබ්බානි, වත්ථෙහි පටාකා, තෙලෙන පදීපා කාතබ්බා. පිණ්ඩපාතමධුඵාණිතාදීනි පන යො නිබද්ධචෙතියජග්ගකො හොති පබ්බජිතො වා ගහට්ඨො වා, තස්ස දාතබ්බානි. නිබද්ධජග්ගකෙ අසති ආහටභත්තං ඨපෙත්වා වත්තං කත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති, උපකට්ඨෙ කාලෙ භුඤ්ජිත්වා පච්ඡාපි වත්තං කාතුං වට්ටතියෙව. මාලාගන්ධාදීසු ච යං කිඤ්චි ''ඉදං හරිත්වා චෙතියෙ පූජං කරොථා''ති වුත්තෙ දූරම්පි හරිත්වා පූජෙතබ්බං, ''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස හරා''ති වුත්තෙපි හරිතබ්බං. සචෙ පන ''අහං පිණ්ඩාය චරාමි, ආසනසාලාය භික්ඛූ අත්ථි, තෙ හරිස්සන්තී''ති වුත්තෙ ''භන්තෙ, තුය්හමෙව දම්මී''ති වදති, භුඤ්ජිතුං වට්ටති. අථ පන ''භික්ඛුසඞ්ඝස්ස දස්සාමී''ති හරන්තස්ස ගච්ඡතො අන්තරාව කාලො උපකට්ඨො හොති, අත්තනො පාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති.

204. **වස්සංවුට්ඨසඞ්ඝස්ස දෙතීති** එත්ථ පන සචෙ විහාරං පවිසිත්වා ''ඉමානි චීවරානි වස්සංවුට්ඨසඞ්ඝස්ස දම්මී''ති දෙති, යත්තකා භික්ඛූ තස්මිං ආවාසෙ වස්සච්ඡෙදං අකත්වා පුරිමවස්සංවුට්ඨා, තෙහි භාජෙතබ්බං, අඤ්ඤෙසං න පාපුණාති. දිසාපක්කන්තස්සපි සති ගාහකෙ යාව කථිනස්සුබ්භාරා දාතබ්බං. ''අනත්ථතෙ පන කථිනෙ අන්තොහෙමන්තෙ එවඤ්ච වත්වා දින්නං පච්ඡිමවස්සංවුට්ඨානම්පි පාපුණාතී''ති ලක්ඛණඤ්ඤූ වදන්ති. අට්ඨකථාසු පනෙතං න විචාරිතං. සචෙ පන බහිඋපචාරසීමායං ඨිතො ''වස්සංවුට්ඨසඞ්ඝස්ස දම්මී''ති වදති, සම්පත්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති. අථ ''අසුකවිහාරෙ වස්සංවුට්ඨසඞ්ඝස්සා''ති වදති, තත්‍ර වස්සංවුට්ඨානමෙව යාව කථිනස්සුබ්භාරා පාපුණාති. සචෙ පන ගිම්හානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය එවං වදති, තත්‍ර සම්මුඛීභූතානං සබ්බෙසං පාපුණාති. කස්මා? පිට්ඨිසමයෙ උප්පන්නත්තා. අන්තොවස්සෙයෙව ''වස්සං වසන්තානං දම්මී''ති වුත්තෙ ඡින්නවස්සා න ලභන්ති, වස්සං වසන්තාව ලභන්ති. චීවරමාසෙ පන ''වස්සං වසන්තානං දම්මී''ති වුත්තෙ පච්ඡිමිකාය වස්සූපගතානංයෙව පාපුණාති, පුරිමිකාය වස්සූපගතානඤ්ච ඡින්නවස්සානඤ්ච න පාපුණාති.

චීවරමාසතො පට්ඨාය යාව හෙමන්තස්ස පච්ඡිමො දිවසො, තාව ''වස්සාවාසිකං දෙමා''ති වුත්තෙ කථිනං අත්ථතං වා හොතු අනත්ථතං වා, අතීතවස්සංවුට්ඨානමෙව පාපුණාති. ගිම්හානං පඨමදිවසතො පට්ඨාය වුත්තෙ පන මාතිකා ආරොපෙතබ්බා ''අතීතපස්සාවාසස්ස පඤ්ච මාසා අතික්කන්තා, අනාගතො චාතුමාසච්චයෙන භවිස්සති, කතරවස්සාවාසස්ස දෙසී''ති. සචෙ ''අතීතවස්සංවුට්ඨානං දම්මී''ති වදති, තං අන්තොවස්සංවුට්ඨානමෙව පාපුණාති, දිසාපක්කන්තානම්පි සභාගා ගණ්හිතුං ලභන්ති. සචෙ ''අනාගතෙ වස්සාවාසිකං දම්මී''ති වදති, තං ඨපෙත්වා වස්සූපනායිකදිවසෙ ගහෙතබ්බං. අථ ''අගුත්තො විහාරො, චොරභයං අත්ථි, න සක්කා ඨපෙතුං ගණ්හිත්වා වා ආහිණ්ඩිතු''න්ති වුත්තෙ ''සම්පත්තානං දම්මී''ති වදති, භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං. සචෙ වදති ''ඉතො මෙ, භන්තෙ, තතියෙ වස්සෙ වස්සාවාසිකං න දින්නං, තං දම්මී''ති, තස්මිං අන්තොවස්සෙ වුට්ඨභික්ඛූනං පාපුණාති. සචෙ තෙ දිසා පක්කන්තා, අඤ්ඤො විස්සාසිකො ගණ්හාති, දාතබ්බං. අථෙකොයෙව අවසිට්ඨො, සෙසා කාලකතා, සබ්බං එකස්සෙව පාපුණාති. සචෙ එකොපි නත්ථි, සඞ්ඝිකං හොති, සම්මුඛීභූතෙහි භාජෙතබ්බං.

205. **ආදිස්ස දෙතීති** එත්ථ පන යාගුයා වා භත්තෙ වා ඛාදනීයෙ වා චීවරෙ වා සෙනාසනෙ වා භෙසජ්ජෙ වා ආදිසිත්වා පරිච්ඡින්දිත්වා දෙන්තො ආදිස්ස දෙති නාම. තත්‍රායං විනිච්ඡයො – භික්ඛූ අජ්ජතනාය වා ස්වාතනාය වා යාගුයා නිමන්තෙත්වා තෙසං ඝරං පවිට්ඨානං යාගුං දෙති, යාගුං දත්වා පීතාය යාගුයා ''ඉමානි චීවරානි යෙහි මය්හං යාගු පීතා, තෙසං දම්මී''ති දෙති, යෙහි නිමන්තිතෙහි යාගු පීතා, තෙසංයෙව පාපුණාති. යෙහි පන භික්ඛාචාරවත්තෙන ඝරද්වාරෙන ගච්ඡන්තෙහි වා ඝරං පවිට්ඨෙහි වා යාගු ලද්ධා, යෙසං වා ආසනසාලතො පත්තං ආහරිත්වා මනුස්සෙහි නීතා, යෙසං වා ථෙරෙහි පෙසිතා, තෙසං න පාපුණාති. සචෙ පන නිමන්තිතභික්ඛූහි සද්ධිං අඤ්ඤෙපි බහූ ආගන්ත්වා අන්තොගෙහඤ්ච බහිගෙහඤ්ච පූරෙත්වා නිසින්නා, දායකො ච එවං වදති ''නිමන්තිතා වා හොන්තු අනිමන්තිතා වා, යෙසං මයා යාගු දින්නා, සබ්බෙසං ඉමානි වත්ථානි හොන්තූ''ති, සබ්බෙසං පාපුණාති. යෙහි පන ථෙරානං හත්ථතො යාගු ලද්ධා, තෙසං න පාපුණාති. අථ සො ''යෙහි මය්හං යාගු

පීතා, සබ්බෙසං හොතූ''ති වදති, සබ්බෙසං පාපුණාති. හත්ථබාධනීයෙසුපි එසෙව නයො. චීවරෙ පන පුබ්බෙපි තෙන වස්සං වාසෙත්වා භික්ඛූනං චීවරං දින්නපුබ්බං හොති, සො චෙ භික්ඛූ භොජෙත්වා වදති ''යෙසං මයා පුබ්බෙ චීවරං දින්නං, තෙසංයෙව ඉමං චීවරං වා සුත්තං වා සප්පිමධුඵාණිතාදීනි වා හොන්තූ''ති, සබ්බං තෙසංයෙව පාපුණාති. සෙනාසනෙපි ''යො මයා කාරිතෙ විහාරෙ වා පරිවෙණෙ වා වසති, තස්සිදං හොතූ''ති වුත්තෙ තස්සෙව හොති. භෙසජ්ජෙපි ''මයං කාලෙන කාලං ථෙරානං සප්පිආදීනි භෙසජ්ජානි දෙම, යෙහි තානි ලද්ධානි, තෙසංයෙවිදං හොතූ''ති වුත්තෙ තෙසංයෙව හොති.

206. **පුග්ගලස්ස දෙතීති** එත්ථ පන ''ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස දම්මී''ති එවං පරම්මුඛා වා, පාදමූලෙ ඨපෙත්වා ''ඉදං, භන්තෙ, තුම්හාකං දම්මී''ති එවං සම්මුඛා වා දෙති, තං තස්සෙව හොති. සචෙ පන ''ඉදං තුම්හාකඤ්ච තුම්හාකං අන්තෙවාසිකානඤ්ච දම්මී''ති එවං වදති, ථෙරස්ස ච අන්තෙවාසිකානඤ්ච පාපුණාති. උද්දෙසං ගහෙතුං ආගතො ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො ච අත්ථි, තස්සපි පාපුණාති. ''තුම්හෙහි සද්ධිං නිබද්ධචාරිකභික්ඛූනං දම්මී''ති වුත්තෙ උද්දෙසන්තෙවාසිකානං වත්තං කත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීනි ගහෙත්වා විචරන්තානං සබ්බෙසං පාපුණාති. අයං ''පුග්ගලස්ස දෙතී''ති ඉමස්මිං පදෙ විනිච්ඡයො.

සචෙ කොචි භික්ඛු එකොව වස්සං වසති, තත්ථ මනුස්සා ''සඞ්ඝස්ස දෙමා''ති චීවරානි දෙන්ති, තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති? ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තස්සෙව තානි චීවරානි යාව කඨිනස්ස උබ්භාරා''ති (මහාව. 363) වචනතො සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 363) ගණපූරකෙ භික්ඛූ ලභිත්වා කඨිනං අත්ථතං හොති, පඤ්ච මාසෙ, නො චෙ අත්ථතං හොති, එකං චීවරමාසං අඤ්ඤත්ථ ගහෙත්වා නීතානිපි තස්සෙව තානි චීවරානි, න තෙසං අඤ්ඤො කොචි ඉස්සරො. යං යඤ්හි ''සඞ්ඝස්ස දෙමා''ති වා ''සඞ්ඝං උද්දිස්ස දෙමා''ති වා ''වස්සංවුට්ඨසඞ්ඝස්ස දෙමා''ති වා ''වස්සාවාසිකං දෙමා''ති වා දෙන්ති, සචෙපි මතකචීවරං අවිභජිත්වා තං විහාරං පවිසති, තං සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො හොති. යම්පි සො වස්සාවාසත්ථාය වඩ්ඪිං පයොජෙත්වා ඨපිතඋපනික්ඛෙපතො වා තත්රුප්පාදතො වා වස්සාවාසිකං ගණ්හාති, සබ්බං සුග්ගහිතමෙව හොති. ඉදඤ්හෙත්ථ ලක්ඛණං – යෙන තෙනාකාරෙන සඞ්ඝස්ස උප්පන්නවත්ථං අත්ථතකඨිනස්ස පඤ්ච මාසෙ, අනත්ථතකඨිනස්ස එකං චීවරමාසං පාපුණාති. සචෙ පන කොචි භික්ඛු වස්සානතො අඤ්ඤස්මිං උතුකාලෙ එකකො වසති, තත්ථ මනුස්සා ''සඞ්ඝස්ස දෙමා''ති චීවරානි දෙන්ති, තෙන භික්ඛුනා අධිට්ඨාතබ්බං ''මය්හිමානි චීවරානී''ති. අධිට්ඨහන්තෙන පන වත්තං ජානිතබ්බං. තෙන හි භික්ඛුනා ඝණ්ටිං වා පහරිත්වා කාලං වා ඝොසෙත්වා ථොකං ආගමෙත්වා සචෙ ඝණ්ටිසඤ්ඤාය වා කාලසඤ්ඤාය වා භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, තෙහි සද්ධිං භාජෙතබ්බානි. තෙහි චෙ භික්ඛූහි තස්මිං චීවරෙ භාජියමානෙ අපාතිතෙ කුසෙ අඤ්ඤො භික්ඛු ආගච්ඡති, සමකො දාතබ්බො භාගො, පාතිතෙ කුසෙ අඤ්ඤො භික්ඛු ආගච්ඡති, න අකාමා දාතබ්බො භාගො. එකකොට්ඨාසෙපි හි කුසදණ්ඩකෙ පාතිතමත්තෙ සචෙපි භික්ඛුසහස්සං හොති, ගහිතමෙව නාම චීවරං, තස්මා න අකාමා භාගො දාතබ්බො. සචෙ පන අත්තනො රුචියා දාතුකාමා හොන්ති, දෙන්තු. අනුභාගෙපි එසෙව නයො.

අථ ඝණ්ටිසඤ්ඤාය වා කාලසඤ්ඤාය වා අඤ්ඤෙ භික්ඛූ න ආගච්ඡන්ති, ''මය්හිමානි චීවරානි පාපුණන්තී''ති අධිට්ඨාතබ්බානි. එවං අධිට්ඨිතෙ සබ්බානි තස්සෙව හොන්ති, ඨිතිකා පන න තිට්ඨති. සචෙ එකෙකං උද්ධරිත්වා ''අයං පඨමභාගො මය්හං පාපුණාති, අයං දුතියභාගො''ති එවං ගණ්හාති, ගහිතානි ච සුග්ගහිතානි හොන්ති, ඨිතිකා ච තිට්ඨති, එවං පාපෙත්වා ගණ්හන්තෙනපි අධිට්ඨිතමෙව හොති. සචෙ පන ඝණ්ටිං පහරිත්වා වා අප්පහරිත්වා වා කාලම්පි ඝොසෙත්වා වා අඝොසෙත්වා වා ''අහමෙවෙත්ථ , මය්හමෙව ඉමානි චීවරානී''ති ගණ්හාති , දුග්ගහිතානි හොන්ති. අථ ''අඤ්ඤො කොචි ඉධ නත්ථි, මය්හං එතානි පාපුණන්තී''ති ගණ්හාති, සුග්ගහිතානි. අථ අනධිට්ඨහිත්වාව තානි චීවරානි ගහෙත්වා අඤ්ඤං විහාරං උද්දිස්ස ගච්ඡති ''තත්ථ භික්ඛූහි සද්ධිං භාජෙස්සාමී''ති, තානි චීවරානි ගතගතට්ඨානෙ සඞ්ඝිකානෙව හොන්ති. භික්ඛූහි දිට්ඨමත්තමෙවෙත්ථ පමාණං. තස්මා සචෙ කෙචි පටිපථං ආගච්ඡන්තා ''කුහිං, ආවුසො, ගච්ඡසී''ති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා ''කිං, ආවුසො, මයං සඞ්ඝො න හොමා''ති තත්ථෙව භාජෙත්වා ගණ්හන්ති, සුග්ගහිතානි. සචෙපි එස මග්ගා ඔක්කමිත්වා කඤ්චි විහාරං වා ආසනසාලං වා පිණ්ඩාය චරන්තො එකගෙහමෙව වා පවිසති, තත්ර ච නං භික්ඛූ දිස්වා තමත්ථං පුච්ඡිත්වා භාජෙත්වා ගණ්හන්ති, සුග්ගහිතානෙව.

''න, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤත්ර වස්සංවුට්ඨෙන අඤ්ඤත්ර චීවරභාගො සාදිතබ්බො, යො සාදියෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 364) වචනතො අඤ්ඤත්ර වස්සංවුට්ඨො අඤ්ඤත්ර භාගං ගණ්හාති, දුක්කටං. එත්ථ පන කිඤ්චාපි ලහුකා ආපත්ති, අථ ඛො ගහිතානි චීවරානි ගහිතට්ඨානෙ දාතබ්බානි. සචෙපි නට්ඨානි වා ජිණ්ණානි වා හොන්ති, තස්සෙව ගීවා. ''දෙහී''ති වුත්තෙ අදෙන්තො ධුරනික්ඛෙපෙ භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො.

එකො භික්ඛු ද්වීසු ආවාසෙසු වස්සං වසති ''එවං මෙ බහු චීවරං උප්පජ්ජිස්සතී''ති, එකං පුග්ගලපටිවීසංයෙව ලභති. තස්මා සචෙ එකෙකස්මිං විහාරෙ එකාහමෙකාහං වා සත්තාහං වා වසති, එකෙකස්මිං විහාරෙ යං එකො පුග්ගලො ලභති, තතො තතො උපඩ්ඪං උපඩ්ඪං දාතබ්බං. එවඤ්හි එකපුග්ගලපටිවීසො දින්නො හොති. සචෙ පන එකස්මිං විහාරෙ වසන්තො ඉතරස්මිං සත්තාහවාරෙන අරුණමෙව උට්ඨාපෙති, බහුතරං වසිතවිහාරතො තස්ස පටිවීසො දාතබ්බො. එවම්පි එකපුග්ගලපටිවීසොයෙව දින්නො හොති. ඉදඤ්ච නානාලාභෙහි නානූපචාරෙහි එකසීමාවිහාරෙහි කථිතං, නානාසීමාවිහාරෙ පන සෙනාසනග්ගාහො පටිප්පස්සම්භති. තස්මා තත්ථ චීවරපටිවීසො න පාපුණාති, සෙසං පන ආමිසභෙසජ්ජාදි සබ්බං සබ්බත්ථ අන්තොසීමාගතස්ස පාපුණාති.

207. ''භික්ඛුස්ස, භික්ඛවෙ, කාලකතෙ සඞ්ඝො සාමී පත්තචීවරෙ, අපිච ගිලානුපට්ඨාකා බහූපකාරා, අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සඞ්ඝෙන තිචීවරඤ්ච පත්තඤ්ච ගිලානුපට්ඨාකානං දාතුං, යං තත්ථ ලහුභණ්ඩං ලහුපරික්ඛාරං, තං සම්මුඛීභූතෙන සඞ්ඝෙන භාජෙතුං, යං තත්ථ ගරුභණ්ඩං ගරුපරික්ඛාරං, තං ආගතානාගතචාතුද්දිසස්ස සඞ්ඝස්ස අවිස්සජ්ජිකං අවෙභඞ්ගික''න්ති (මහාව. 369) වචනතො භික්ඛුස්මිං කාලකතෙ අපලොකෙත්වා වා –

> ''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු කාලකතො, ඉදං තස්ස තිචීවරඤ්ච පත්තො ච, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉමං තිචීවරඤ්ච පත්තඤ්ච ගිලානුපට්ඨාකානං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු කාලකතො, ඉදං තස්ස තිචීවරඤ්ච පත්තො ච, සඞ්ඝො ඉමං තිචීවරඤ්ච පත්තඤ්ච ගිලානුපට්ඨාකානං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉමස්ස තිචීවරස්ස ච පත්තස්ස ච ගිලානුපට්ඨාකානං දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දින්නං ඉදං සඞ්ඝෙන තිචීවරඤ්ච පත්තො ච ගිලානුපට්ඨාකානං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති (මහාව. 367) –

එවං කම්මවාචං වා සාවෙත්වා ගිලානුපට්ඨාකානං පත්තචීවරං දත්වා සෙසං ලහුපරික්ඛාරං සම්මුඛීභූතෙන සඞ්ඝෙන භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං.

208. ගිලානුපට්ඨාකානං ලාභෙ පන අයං විනිච්ඡයො – සචෙ සකලෙ භික්ඛුසඞ්ඝෙ උපට්ඨහන්තෙ කාලං කරොති, සබ්බෙපි සාමිකා. අථ එකච්චෙහි වාරෙ කතෙ එකච්චෙහි අකතෙයෙව කාලං කරොති, තත්‍ර එකච්චෙ ආචරියා වදන්ති ‘‘සබ්බෙපි අත්තනො වාරෙ සම්පත්තෙ කරෙය්‍යුං, තස්මා සබ්බෙපි සාමිනො’’ති. එකච්චෙ වදන්ති ‘‘යෙහි ජග්ගිතො, තෙ එව ලභන්ති, ඉතරෙ න ලභන්තී’’ති. සාමණෙරෙපි කාලකතෙ සචෙ චීවරං අත්ථි, ගිලානුපට්ඨාකානං දාතබ්බං. නො චෙ අත්ථි, යං අත්ථි, තං දාතබ්බං. අඤ්ඤස්මිං පරික්ඛාරෙ සති චීවරභාගං කත්වා දාතබ්බං. භික්ඛු ච සාමණෙරො ච සචෙ සමං උපට්ඨහිංසු, සමකො භාගො දාතබ්බො. අථ සාමණෙරොව උපට්ඨහති, භික්ඛුස්ස සංවිදහනමත්තමෙව හොති, සාමණෙරස්ස ජෙට්ඨකොට්ඨාසො දාතබ්බො. සචෙ සාමණෙරො භික්ඛුනා ආනීතඋදකෙන යාගුං පචිත්වා පටිග්ගහාපනමත්තමෙව කරොති, භික්ඛු උපට්ඨහති, භික්ඛුස්ස ජෙට්ඨභාගො දාතබ්බො. බහූ භික්ඛූ සබ්බෙ සමග්ගා හුත්වා උපට්ඨහන්ති, සබ්බෙසං සමකො භාගො දාතබ්බො. යො පනෙත්ථ විසෙසෙන උපට්ඨහති, තස්ස විසෙසො කාතබ්බො.

යෙන පන එකදිවසම්පි ගිලානුපට්ඨාකවසෙන යාගුභත්තං වා පචිත්වා දින්නං, න්හානං වා පටිසාදිතං, සොපි ගිලානුපට්ඨාකොව. යො පන සමීපං අනාගන්ත්වා භෙසජ්ජතණ්ඩුලාදීනි පෙසෙති, අයං ගිලානුපට්ඨාකො න හොති. යො පරියෙසිත්වා ගාහෙත්වා ආගච්ඡති, අයං ගිලානුපට්ඨාකොව . එකො වත්තසීසෙන ජග්ගති, එකො පච්චාසාය, මතකාලෙ උභොපි පච්චාසීසන්ති, උභින්නම්පි දාතබ්බං. එකො උපට්ඨහිත්වා ගිලානස්ස වා කම්මෙන අත්තනො වා කම්මෙන කත්ථචි ගතො ‘‘පුන ආගන්ත්වා ජග්ගිස්සාමී’’ති, එතස්සපි දාතබ්බං. එකො චිරං උපට්ඨහිත්වා ‘‘ඉදානි න සක්කොමී’’ති ධුරං නික්ඛිපිත්වා ගච්ඡති, සචෙපි තං දිවසමෙව ගිලානො කාලං කරොති, උපට්ඨාකභාගො න දාතබ්බො. ගිලානුපට්ඨාකො නාම ගිහී වා හොතු පබ්බජිතො වා අන්තමසො මාතුගාමොපි, සබ්බෙ භාගං ලභන්ති. සචෙ තස්ස භික්ඛුනො පත්තචීවරමත්තමෙව හොති, අඤ්ඤං නත්ථි, සබ්බං ගිලානුපට්ඨාකානංයෙව දාතබ්බං. සචෙපි සහස්සං අග්ඝති, අඤ්ඤං පන බහුම්පි පරික්ඛාරං තෙ න ලභන්ති, සඞ්ඝස්සෙව හොති. අවසෙසං භණ්ඩං බහු චෙව මහග්ඝඤ්ච, තිචීවරං අප්පග්ඝං, තතො ගහෙත්වා තිචීවරපරික්ඛාරො දාතබ්බො, සබ්බඤ්චෙතං සඞ්ඝිකතොව ලබ්භති. සචෙ පන සො ජීවමානොයෙව සබ්බං අත්තනො පරික්ඛාරං නිස්සජ්ජිත්වා කස්සචි අදාසි, කොචි වා විස්සාසං අග්ගහෙසි, යස්ස දින්නං, යෙන ච ගහිතං, තස්සෙව හොති, තස්ස රුචියා එව ගිලානුපට්ඨාකා ලභන්ති. අඤ්ඤෙසං අදත්වා දූරෙ ඨපිතපරික්ඛාරාපි තත්ථ තත්ථ සඞ්ඝස්සෙව හොන්ති. ද්වින්නං සන්තකං හොති අවිභත්තං, එකස්මිං කාලකතෙ ඉතරො සාමී. බහූනම්පි සන්තකෙ එසෙව නයො. සබ්බෙසු මතෙසු සඞ්ඝිකං හොති. සචෙපි අවිභජිත්වා සද්ධිවිහාරිකාදීනං දෙන්ති, අදින්නමෙව හොති, විභජිත්වා දින්නං පන සුදින්නං. තං තෙසු මතෙසුපි සද්ධිවිහාරිකාදීනංයෙව හොති, න සඞ්ඝස්ස.

සචෙ වස්සංවුට්ඨො භික්ඛු අනුප්පන්නෙ වා උප්පන්නෙ වා චීවරෙ අභාජිතෙ වා පක්කමති, උම්මත්තකො ඛිත්තචිත්තො වෙදනාට්ටො උක්ඛිත්තකො වා හොති, සන්තෙ පතිරූපෙ ගාහකෙ භාගො දාතබ්බො. සචෙ පන විබ්භමති වා කාලං වා කරොති සාමණෙරො වා පටිජානාති, සික්ඛං පච්චක්ඛාතකො, අන්තිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නකො, පණ්ඩකො, ථෙය්‍යසංවාසකො, තිත්ථියපක්කන්තකො, තිරච්ඡානගතො, මාතුඝාතකො, පිතුඝාතකො, අරහන්තඝාතකො, භික්ඛුනීදූසකො, සඞ්ඝභෙදකො, ලොහිතුප්පාදකො, උභතොබ්‍යඤ්ජනකො වා පටිජානාති, සඞ්ඝො සාමී, භාගො න දාතබ්බො.

සචෙ වස්සංවුට්ඨානං භික්ඛූනං අනුප්පන්නෙ චීවරෙ සඞ්ඝො භිජ්ජති, කොසම්බකභික්ඛූ විය ද්වෙ කොට්ඨාසා හොන්ති, තත්ථ මනුස්සා එකස්මිං පක්ඛෙ දක්ඛිණොදකඤ්ච ගන්ධාදීනි ච දෙන්ති, එකස්මිං චීවරානි දෙන්ති ‘‘සඞ්ඝස්ස දෙමා’’ති, යත්ථ වා උදකං දින්නං, යස්මිංයෙව පක්ඛෙ චීවරානි දෙන්ති ‘‘සඞ්ඝස්ස දෙමා’’ති, සඞ්ඝස්සෙව තානි චීවරානි, ද්වින්නම්පි කොට්ඨාසානං පාපුණන්ති, ඝණ්ටිං පහරිත්වා ද්වීහිපි පක්ඛෙහි එකතො භාජෙතබ්බානි. සචෙ පන මනුස්සා එකස්මිං පක්ඛෙ දක්ඛිණොදකං ගන්ධාදීනි ච දෙන්ති, එකස්මිං පක්ඛෙ චීවරානි දෙන්ති ‘‘පක්ඛස්ස දෙමා’’ති, පක්ඛස්සෙව තානි චීවරානි. එවඤ්හි දින්නෙ යස්ස කොට්ඨාසස්ස උදකං දින්නං, තස්ස උදකමෙව හොති. යස්ස චීවරං දින්නං, තස්සෙව චීවරං. යස්මිං පදෙසෙ දක්ඛිණොදකං පමාණං හොති, තත්ථ එකො පක්ඛො දක්ඛිණොදකස්ස ලද්ධත්තා චීවරානි ලභති, එකො චීවරානමෙව ලද්ධත්තාති උභොහි එකතො හුත්වා යථාවුඩ්ඪං භාජෙතබ්බං. ‘‘ඉදං කිර පරසමුද්දෙ ලක්ඛණ’’න්ති **මහාඅට්ඨකථායං** වුත්තං. සචෙ යස්මිං පක්ඛෙ උදකං දින්නං, තස්මිංයෙව පක්ඛෙ චීවරානි දෙන්ති ‘‘පක්ඛස්ස දෙමා’’ති, පක්ඛස්සෙව තානි චීවරානි, ඉතරො පක්ඛො අනිස්සරොයෙව. සචෙ පන වස්සංවුට්ඨානං භික්ඛූනං උප්පන්නෙ චීවරෙ අභාජිතෙ සඞ්ඝො භිජ්ජති, සබ්බෙසං සමකං භාජෙතබ්බං.

සචෙ සම්බහුලෙසු භික්ඛූසු අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නෙසු කෙචි භික්ඛූ පංසුකූලත්ථාය සුසානං ඔක්කමන්ති, කෙචි අනාගමෙන්තා පක්කමන්ති, අනාගමෙන්තානං න අකාමා භාගො දාතබ්බො, ආගමෙන්තානං පන අකාමාපි දාතබ්බො භාගො. යදි පන මනුස්සා ‘‘ඉධාගතා එව ගණ්හන්තූ’’ති දෙන්ති, සඤ්ඤාණං වා කත්වා ගච්ඡන්ති ‘‘සම්පත්තා ගණ්හන්තූ’’ති, සම්පත්තානං සබ්බෙසම්පි පාපුණාති . සචෙ ඡඩ්ඩෙත්වා ගතා, යෙන ගහිතං, සො එව සාමී. සචෙ කෙචි භික්ඛූ පඨමං සුසානං ඔක්කමන්ති, කෙචි පච්ඡා, තත්ථ පඨමං ඔක්කන්තා පංසුකූලං ලභන්ති, පච්ඡා ඔක්කන්තා න ලභන්ති. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පච්ඡා ඔක්කන්තානං න අකාමා භාගං දාතු’’න්ති (මහාව. 341) වචනතො පච්ඡා ඔක්කන්තානං අකාමා භාගො න දාතබ්බො. සචෙ පන සබ්බෙපි සමං ඔක්කන්තා, කෙචි ලභන්ති, කෙචි න ලභන්ති. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සදිසානං ඔක්කන්තානං

අකාමාපි භාගං දාතු''න්ති (මහාව. 341) වචනතො සමං ඔක්කන්තානං අකාමාපි භාගො දාතබ්බො. සචෙ පන ''ලද්ධං පංසුකූලං සබ්බෙ භාජෙත්වා ගණ්හිස්සාමා''ති බහිමෙව කතිකං කත්වා සුසානං ඔක්කන්තා කෙචි ලභන්ති, කෙචි න ලභන්ති, ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කතිකං කත්වා ඔක්කන්තානං අකාමා භාගං දාතු''න්ති (මහාව. 341) වචනතො කතිකං කත්වා ඔක්කන්තානම්පි අකාමා භාගො දාතබ්බො. අයං තාව චීවරභාජනීයකථා.

209. **පිණ්ඩපාතභාජනෙ** පන ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සඞ්ඝභත්තං උද්දෙසභත්තං නිමන්තනං සලාකභත්තං පක්ඛිකං උපොසථිකං පාටිපදික''න්ති (චූළව. 325) එවං අනුඤ්ඤාතෙසු සඞ්ඝභත්තාදීසු අයං විනිච්ඡයො (චූළව. අට්ඨ. 325) –

සඞ්ඝභත්තං නාම සකලස්ස සඞ්ඝස්ස දාතබ්බං භත්තං. තස්මා සඞ්ඝභත්තෙ ඨිතිකා නාම නත්ථි, තතොයෙව ච ''අම්හාකං අජ්ජ දස ද්වාදස දිවසා භුඤ්ජන්තානං, ඉදානි අඤ්ඤතො භික්ඛූ ආනෙථා''ති න එවං තත්ථ වත්තබ්බං, ''පුරිමදිවසෙසු අම්හෙහි න ලද්ධං, ඉදානි තං අම්හාකං ගාහෙථා''ති එවම්පි වත්තුං න ලභති. තඤ්හි ආගතාගතානං පාපුණාතියෙව.

උද්දෙසභත්තාදීසු පන අයං නයො – රඤ්ඤා වා රාජමහාමත්තෙන වා ''සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා එත්තකෙ භික්ඛූ ආනෙථා''ති පහිතෙ කාලං ඝොසෙත්වා ඨිතිකා පුච්ඡිතබ්බා. සචෙ අත්ථි, තතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. නො චෙ, ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. උද්දෙසකෙන පිණ්ඩපාතිකානම්පි න අතික්කාමෙතබ්බං. තෙ පන ධුතඞ්ගං රක්ඛන්තා සයමෙව අතික්කමිස්සන්ති. එවං ගාහියමානෙ අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, ''භන්තෙ, වීසතිවස්සානං ගාහීයති, තුම්හාකං ඨිතිකා අතික්කන්තා''ති න වත්තබ්බා, ඨිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං ගාහෙත්වා පච්ඡා ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. ''අසුකවිහාරෙ බහු උද්දෙසභත්තං උප්පන්න''න්ති සුත්වා යොජනන්තරිකවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානං ඨිතට්ඨානතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං, අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු ගාහෙතබ්බමෙව. ''බහිඋපචාරසීමාය ඨිතානං ගාහෙථා''ති වදන්ති, න ගාහෙතබ්බං. සචෙ උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරද්වාරෙ වා අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති, තස්මා ගාහෙතබ්බං. සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං ගාහෙතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ පුන ආගතානං පඨමභාගො න පාපුණාති, දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන ගාහෙතබ්බං.

එකස්මිං විහාරෙ එකං භත්තුද්දෙසට්ඨානං පරිච්ඡින්දිත්වා ගාවුතප්පමාණායපි උපචාරසීමාය යත්ථ කත්ථචි ආරොචිතං උද්දෙසභත්තං තස්මිංයෙව භත්තුද්දෙසට්ඨානෙ ගාහෙතබ්බං. එකො එකස්ස භික්ඛුනො පහිණාති ''ස්වෙ සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා දස භික්ඛූ පහිණථා''ති, තෙන සො අත්ථො භත්තුද්දෙසකස්ස ආරොචෙතබ්බො. සචෙ තං දිවසං පමුස්සති, දුතියදිවසෙ පාතොව ආරොචෙතබ්බො, අථ පමුස්සිත්වාව පිණ්ඩාය පවිසන්තො සරති, යාව උපචාරසීමං නාතික්කමති, තාව යා භොජනසාලාය පකතිඨිතිකා, තස්සායෙව වසෙන ගාහෙතබ්බං. සචෙපි උපචාරසීමං අතික්කන්තො, භික්ඛූ ච උපචාරසීමට්ඨකෙහි එකාබද්ධා හොන්ති, අඤ්ඤමඤ්ඤං ද්වාදසහත්ථන්තරං අවිජහිත්වා ගච්ඡන්ති, පකතිඨිතිකාය වසෙන ගාහෙතබ්බං. භික්ඛූනං පන තාදිසෙ එකාබද්ධෙ අසති බහිඋපචාරසීමාය යස්මිං ඨානෙ සරති, තත්ථ නවං ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. අන්තොගාමෙ ආසනසාලාය සරන්තෙන ආසනසාලාය ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. යත්ථ කත්ථචි සරිත්වා ගාහෙතබ්බමෙව, අගාහෙතුං න වට්ටති. න හි එතං දුතියදිවසෙ ලබ්භතීති.

සචෙ සකවිහාරතො අඤ්ඤං විහාරං ගච්ඡන්තෙ භික්ඛූ දිස්වා කොචි උද්දෙසභත්තං උද්දිසාපෙති, යාව අන්තොඋපචාරෙ වා උපචාරසීමට්ඨකෙහි සද්ධිං වුත්තනයෙන එකාබද්ධා වා හොන්ති, තාව සකවිහාරෙ ඨිතිකාවසෙන ගාහෙතබ්බං. බහිඋපචාරෙ ඨිතානං දින්නං පන ''සඞ්ඝතො, භන්තෙ, එත්තකෙ නාම භික්ඛූ උද්දිසථා''ති වුත්තෙ සම්පත්තසම්පත්තානං ගාහෙතබ්බං. තත්ථ ද්වාදසහත්ථන්තරං අවිජහිත්වා එකාබද්ධනයෙන දූරෙ ඨිතාපි සම්පත්තායෙවාති වෙදිතබ්බා. සචෙ යං විහාරං ගච්ඡන්ති, තත්ථ පවිට්ඨානං ආරොචෙන්ති, තස්ස විහාරස්ස ඨිතිකාවසෙන ගාහෙතබ්බං. සචෙපි ගාමද්වාරෙ වා වීථියං වා චතුක්කෙ වා අන්තරඝරෙ වා භික්ඛූ දිස්වා කොචි සඞ්ඝුද්දෙසං ආරොචෙති, තස්මිං තස්මිං ඨානෙ අන්තොඋපචාරගතානං ගාහෙතබ්බං.

සරූපචාරො චෙත්ථ එකඝරං එකූපචාරං, එකඝරං නානූපචාරං, නානාඝරං එකූපචාරං, නානාඝරං නානූපචාරන්ති ඉමෙසං වසෙන වෙදිතබ්බො. තත්ථ යං එකකුලස්ස ඝරං එකවළඤ්ජං හොති, තං සුප්පපාතපරිච්ඡෙදස්ස අන්තො එකූපචාරං නාම, තත්රුප්පන්නො උද්දෙසලාභො එකස්මිං උපචාරෙ භික්ඛාචාරවත්තෙනපි ඨිතානං සබ්බෙසං පාපුණාති. එතං **එකඝරං එකූපචාරං** නාම. යං පන එකඝරං ද්වින්නං භරියානං සුඛවිහාරත්ථාය මජ්ඣෙ භිත්තිං උට්ඨපෙත්වා නානාද්වාරවළඤ්ජං කතං, තත්රුප්පන්නො උද්දෙසලාභො භිත්තිඅන්තරිකස්ස න පාපුණාති, තස්මිං තස්මිං ඨානෙ නිසින්නස්සෙව පාපුණාති. එතං **එකඝරං නානූපචාරං** නාම. යස්මිං පන ඝරෙ බහූ භික්ඛූ නිමන්තෙත්වා අන්තොගෙහතො පට්ඨාය එකාබද්ධෙ කත්වා පටිවිස්සකඝරානිපි පූරෙත්වා නිසීදාපෙන්ති, තත්ථ උප්පන්නො උද්දෙසලාභො සබ්බෙසං පාපුණාති. යම්පි නානාකුලස්ස නිවෙසනං මජ්ඣෙ භිත්තිං අකත්වා එකද්වාරෙනෙව වළඤ්ජන්ති, තත්රාපි එසෙව නයො. එතං **නානාඝරං එකූපචාරං** නාම. යො පන නානානිවෙසනෙසු නිසින්නානං භික්ඛූනං උද්දෙසලාභො උප්පජ්ජති, කිඤ්චාපි භිත්තිච්ඡිද්දෙන භික්ඛූ දිස්සන්ති, තස්මිං තස්මිං නිවෙසනෙ නිසින්නානංයෙව පාපුණාති. එතං **නානාඝරං නානූපචාරං** නාම.

යො පන ගාමද්වාරවීථිචතුක්කෙසු අඤ්ඤතරස්මිං ඨානෙ උද්දෙසභත්තං ලභිත්වා අඤ්ඤස්මිං භික්ඛුස්මිං අසති අත්තනොව පාපුණාපෙත්වා දුතියදිවසෙපි තස්මිංයෙව ඨානෙ අඤ්ඤං ලභති, තෙන යං අඤ්ඤං නවකං වා වුඩ්ඪං වා භික්ඛුං පස්සති, තස්ස ගාහෙතබ්බං. සචෙ කොචි නත්ථි, අත්තනොව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ ආසනසාලාය නිසීදිත්වා කාලං පටිමානෙන්තෙසු භික්ඛූසු කොචි ආගන්ත්වා ''සඞ්ඝුද්දෙසපත්තං දෙථ, උද්දෙසපත්තං දෙථ, සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා පත්තං දෙථ, සඞ්ඝිකං පත්තං දෙථා''ති වා වදති, උද්දෙසපත්තං ඨිතිකාය ගාහෙත්වා දාතබ්බං. ''සඞ්ඝුද්දෙසභික්ඛුං දෙථ, සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා භික්ඛුං දෙථ, සඞ්ඝිකං භික්ඛුං දෙථා''ති වුත්තෙපි එසෙව නයො.

උද්දෙසකො පනෙත්ථ පෙසලො ලජ්ජී මෙධාවී ඉච්ඡිතබ්බො, තෙන තික්ඛත්තුං ඨිතිකං පුච්ඡිත්වා සචෙ කොචි ඨිතිකං ජානන්තො නත්ථි, ථෙරාසනතො ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන ‘‘අහං ජානාමි, දසවස්සෙන ලද්ධ’’න්ති කොචි භණති, ‘‘අත්ථාවුසො, දසවස්සා භික්ඛූ’’ති පුච්ඡිතබ්බං. සචෙ තස්ස සුත්වාව ‘‘දසවස්සම්හ දසවස්සම්හා’’ති බහූ ආගච්ඡන්ති, ‘‘තුය්හං පාපුණාති, තුය්හං පාපුණාතී’’ති අගත්වා ‘‘සබ්බෙ අප්පසද්දා හොථා’’ති වත්වා පටිපාටියා ඨපෙතබ්බා, ඨපෙත්වා ‘‘කති භික්ඛූ ඉච්ඡථා’’ති උපාසකො පුච්ඡිතබ්බො, ‘‘එත්තකෙ නාම, භන්තෙ’’ති වුත්තෙ ‘‘තුය්හං පාපුණාති, තුය්හං පාපුණාතී’’ති අවත්වා සබ්බනවකස්ස වස්සග්ගඤ්ච උතු ච දිවසභාගො ච ඡායා ච පුච්ඡිතබ්බා. සචෙ ඡායායපි පුච්ඡියමානාය අඤ්ඤො වුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, තස්ස දාතබ්බං. අථ ඡායං පුච්ඡිත්වා ‘‘තුය්හං පාපුණාතී’’ති වුත්තෙ වුඩ්ඪතරො ආගච්ඡති, න ලභති. කථාපපඤ්චෙන හි නිසින්නස්සපි නිද්දායන්තස්සපි ගාහිතං සුග්ගාහිතං, අතික්කන්තං සුඅතික්කන්තං. භාජනීයභණ්ඩඤ්හි නාමෙතං සම්පත්තස්සෙව පාපුණාති, තත්ථ සම්පත්තභාවො උපචාරෙන පරිච්ඡින්දිතබ්බො. ආසනසාලාය ච අන්තොපරික්ඛෙපො උපචාරො, තස්මිං ඨිතස්ස ලාභො පාපුණාති.

කොචි ආසනසාලතො අට්ඨ උද්දෙසපත්තෙ ආහරාපෙත්වා සත්ත පත්තෙ පණීතභොජනානං, එකං උදකස්ස පූරෙත්වා ආසනසාලං පහිණති, ගහෙත්වා ආගතා කිඤ්චි අවත්වා භික්ඛූනං හත්ථෙසු පතිට්ඨපෙත්වා පක්කමන්ති, යෙන යං ලද්ධං, තස්සෙව තං හොති. යෙන පන උදකං ලද්ධං, තස්ස අතික්කන්තම්පි ඨිතිකං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං උද්දෙසභත්තං ගාහෙතබ්බං, තඤ්ච ලූඛං වා ලභතු පණීතං වා තිචීවරපරිවාරං වා, තස්සෙව තං හොති. ඊදිසො හිස්ස පුඤ්ඤවිසෙසො, උදකං පන යස්මා ආමිසං න හොති, තස්මා අඤ්ඤං උද්දෙසභත්තං ලභති. සචෙ පන තෙ ගහෙත්වා ආගතා ‘‘ඉදං කිර, භන්තෙ, සබ්බං භාජෙත්වා භුඤ්ජථා’’ති වත්වා ගච්ඡන්ති, සබ්බෙහි භාජෙත්වා භුඤ්ජිත්වා උදකං පාතබ්බං. ‘‘සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා අට්ඨ මහාථෙරෙ දෙථ, මජ්ඣිමෙ දෙථ, නවකෙ දෙථ, පරිපුණ්ණවස්සෙ සාමණෙරෙ දෙථ, මජ්ඣිමභාණකාදයො දෙථ, මය්හං ඤාතිභික්ඛූ දෙථා’’ති වදන්තස්ස පන ‘‘උපාසක, ත්වං එවං වදසි, ඨිතිකාය පන තෙසං න පාපුණාතී’’ති වත්වා ඨිතිකාවසෙනෙව දාතබ්බා. දහරසාමණෙරෙහි පන උද්දෙසභත්තෙසු ලද්ධෙසු සචෙ දායකානං සරෙ මඞ්ගලං හොති, ‘‘තුම්හාකං ආචරියුපජ්ඣායෙ පෙසෙථා’’ති වත්තබ්බං. යස්මිං පන උද්දෙසභත්තෙ පඨමභාගො සාමණෙරානං පාපුණාති, අනුභාගො මහාථෙරානං, න තත්ථ සාමණෙරා ‘‘මයං පඨමභාගං ලභිම්හා’’ති පුරතො ගන්තුං ලභන්ති, යථාපටිපාටියා එව ගන්තබ්බං. ‘‘සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා තුම්හෙ එථා’’ති වුත්තෙ ‘‘මය්හං අඤ්ඤදාපි ජානිස්සසි, ඨිතිකා පන එවං ගච්ඡතී’’ති ඨිතිකාවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. අථ ‘‘සඞ්ඝුද්දෙසපත්තං දෙථා’’ති වත්වා අග්ගාහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, ආහටම්පි ඨිතිකාය එව ගාහෙතබ්බං.

එකො ‘‘සඞ්ඝුද්දෙසපත්තං ආහරා’’ති පෙසිතො ‘‘භන්තෙ, එකං පත්තං දෙථ, නිමන්තනභත්තං ආහරිස්සාමී’’ති වදති, සො චෙ ‘‘උද්දෙසභත්තසරතො අයං ආගතො’’ති ඤත්වා භික්ඛූහි ‘‘නනු ත්වං අසුකසරතො ආගතො’’ති වුත්තො ‘‘ආම, භන්තෙ, න නිමන්තනභත්තං, උද්දෙසභත්ත’’න්ති භණති, ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. යො පන ‘‘එකං පත්තං ආහරා’’ති වුත්තෙ ‘‘කින්ති වත්වා ආහරාමී’’ති වත්වා ‘‘යථා තෙ රුච්චතී’’ති වුත්තො ආගච්ඡති, අයං විස්සට්ඨදූතො නාම. උද්දෙසපත්තං වා පටිපාටිපත්තං වා පුග්ගලිකපත්තං වා යං ඉච්ඡති, තං එතස්ස දාතබ්බං. එකො බාලො අබ්‍යත්තො ‘‘උද්දෙසපත්තං ආහරා’’ති පෙසිතො වත්තුං න ජානාති, තුණ්හීභූතො තිට්ඨති, සො ‘‘කස්ස සන්තිකං ආගතොසී’’ති වා ‘‘කස්ස පත්තං හරිස්සසී’’ති වා න වත්තබ්බො. එවඤ්හි වුත්තො පුච්ඡාසභාගෙන ‘‘තුම්හාකං සන්තිකං ආගතොම්හී’’ති වා ‘‘තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමී’’ති වා වදෙය්‍ය. තතො තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්තා න ඔලොකෙය්‍යුං, ‘‘කුහිං ගච්ඡසි, කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසී’’ති පන වත්තබ්බො. තස්ස ‘‘උද්දෙසපත්තත්ථාය ආගතොම්හී’’ති වදන්තස්ස ගාහෙත්වා පත්තො දාතබ්බො.

එකා කුටට්ඨිතිකා නාම හොති. රඤ්ඤො වා රාජමහාමත්තස්ස වා ගෙහෙ අතිපණීතානි අට්ඨ උද්දෙසභත්තානි නිච්චං දීයන්ති, තානි එකචාරිකභත්තානි කත්වා භික්ඛූ විසුං ඨිතිකාය පරිභුඤ්ජන්ති. එකච්චෙ භික්ඛූ ‘‘ස්වෙ දානි අම්හාකං පාපුණිස්සන්තී’’ති අත්තනො ඨිතිකං සල්ලක්ඛෙත්වා ගතා. තෙසු අනාගතෙසුයෙව අඤ්ඤෙ ආගන්තුකා භික්ඛූ ආගන්ත්වා ආසනසාලාය නිසීදන්ති. තඞ්ඛණඤ්ඤෙව රාජපුරිසා ආගන්ත්වා ‘‘පණීතභත්තපත්තෙ දෙථා’’ති වදන්ති, ආගන්තුකා ඨිතිකං අජානන්තා ගාහෙන්ති, තඞ්ඛණඤ්ඤෙව ච ඨිතිකං ජානනකභික්ඛූ ආගන්ත්වා ‘‘කිං ගාහෙථා’’ති වදන්ති . රාජගෙහෙ පණීතභත්තන්ති. කතිවස්සතො පට්ඨායාති. එත්තකවස්සතො නාමාති. ‘‘මා ගාහෙථා’’ති නිවාරෙත්වා ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. ගාහිතෙ ආගතෙහිපි, පත්තදානකාලෙ ආගතෙහිපි, දින්නකාලෙ ආගතෙහිපි, රාජගෙහතො පත්තෙ පූරෙත්වා ආහටකාලෙ ආගතෙහිපි, රාජා ‘‘අජ්ජ භික්ඛූයෙව ආගච්ඡන්තූ’’ති පෙසෙත්වා භික්ඛූනංයෙව හත්ථෙ පිණ්ඩපාතං දෙති, එවං දින්නං පිණ්ඩපාතං ගහෙත්වා ආගතකාලෙ ආගතෙහිපි ඨිතිකං ජානනකභික්ඛූහි ‘‘මා භුඤ්ජිත්ථා’’ති වාරෙත්වා ඨිතිකායමෙව ගාහෙතබ්බං.

අථ නෙ රාජා භොජෙත්වා පත්තෙපි නෙසං පූරෙත්වා දෙති, යං ආහටං, තං ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං . සචෙ පන ‘‘මා තුච්ඡහත්ථා ගච්ඡන්තූ’’ති ථොකමෙව පත්තෙසු පක්ඛිත්තං හොති, තං න ගාහෙතබ්බං. ‘‘අථ භුඤ්ජිත්වා තුච්ඡපත්තාව ආගච්ඡන්ති, යං තෙහි භුත්තං, තං නෙසං ගීවා හොතී’’ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ ‘‘ගීවාකිච්චං එත්ථ නත්ථි, ඨිතිකං පන අජානන්තෙහි යාව ජානනකා ආගච්ඡන්ති, තාව නිසීදිතබ්බං සියා, එවං සන්තෙපි භික්ඛූහි භුත්තං සුභුත්තං, ඉදානි පත්තට්ඨානෙන ගාහෙතබ්බ’’න්ති.

එකො තිචීවරපරිවාරො සතග්ඝනකො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස භික්ඛුනො පත්තො, විහාරෙ ච ‘‘එවරූපො පිණ්ඩපාතො අවස්සිකස්ස පත්තො’’ති ලිඛිත්වා ඨපෙසුං. අථ සට්ඨිවස්සච්චයෙන අඤ්ඤො තථාරූපො පිණ්ඩපාතො උප්පන්නො, අයං කිං අවස්සිකඨිතිකාය ගාහෙතබ්බො, උදාහු සට්ඨිවස්සඨිතිකායාති? සට්ඨිවස්සඨිතිකායාති වුත්තං. අයඤ්හි භික්ඛුඨිතිකං ගහෙත්වායෙව වඩ්ඪිතොති. එකො උද්දෙසභත්තං භුඤ්ජිත්වා සාමණෙරො ජාතො, පුන තං භත්තං සාමණෙරඨිතිකාය පත්තං ගණ්හිතුං ලභති. අයං කිර අන්තරාභට්ඨකො නාම. යො පන පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො ‘‘ස්වෙ උද්දෙසභත්තං ලභිස්සතී’’ති අජ්ජෙව උපසම්පජ්ජති, අතික්කන්තා තස්ස ඨිතිකා. එකස්ස භික්ඛුනො උද්දෙසභත්තං පත්තං, පත්තො චස්ස න තුච්ඡො හොති, සො අඤ්ඤස්ස සමීපෙ නිසින්නස්ස පත්තං දාපෙති, තං චෙ ථෙය්‍යාය හරන්ති, ගීවා හොති. සචෙ පන සො භික්ඛු ‘‘මය්හං පත්තං දම්මී’’ති සයමෙව දෙති, අස්ස ගීවා න හොති. අථාපි තෙන භත්තෙන අනත්ථිකො හුත්වා

‘‘අලං මය්හං, තවෙතං භත්තං දම්මි, පත්තං පෙසෙත්වා ආහරාපෙහී’’ති අඤ්ඤං වදති, යං තතො ආහරීයති, සබ්බං පත්තසාමිකස්ස හොති. පත්තං චෙ ථෙය්‍යාය හරන්ති, සුභටො, භත්තස්ස දින්නත්තා ගීවා න හොති.

විහාරෙ දස භික්ඛූ හොන්ති, තෙසු නව පිණ්ඩපාතිකා, එකො සාදියනකො, ‘‘දස උද්දෙසපත්තෙ දෙථා’’ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකා ගහෙතුං න ඉච්ඡන්ති. ඉතරො භික්ඛු ‘‘සබ්බානි මය්හං පාපුණන්තී’’ති ගණ්හාති, ඨිතිකා න හොති. එකෙකං වෙ පාපෙත්වා ගණ්හාති, ඨිතිකා තිට්ඨති. එවං ගාහෙත්වා දසහිපි පත්තෙහි ආහරාපෙත්වා ‘‘භන්තෙ, මය්හං සඞ්ගහං කරොථා’’ති නව පත්තෙ පිණ්ඩපාතිකානං දෙති, භික්ඛුදත්තියං නාමෙතං, ගහෙතුං වට්ටති. සචෙ සො උපාසකො ‘‘භන්තෙ, සරං ආගන්තබ්බ’’න්ති වදති, සො ච භික්ඛු තෙ භික්ඛූ ‘‘එථ, භන්තෙ, මය්හං සහායා හොථා’’ති තස්ස සරං ගච්ඡති, යං තත්ථ ලභති, සබ්බං තස්සෙව හොති, ඉතරෙ තෙන දින්නං ලභන්ති. අථ නෙසං ඝරෙයෙව නිසීදාපෙත්වා දක්ඛිණොදකං දත්වා යාගුඛජ්ජකාදීනි දෙන්ති ‘‘භන්තෙ, යං මනුස්සා දෙන්ති, තං ගණ්හථා’’ති, තස්ස භික්ඛුනො වචනෙනෙව ඉතරෙසං වට්ටති. භුත්තාවීනං පත්තෙ පූරෙත්වා ගණ්හිත්වා ගමනත්ථාය දෙන්ති, සබ්බං තස්සෙව භික්ඛුනො හොති, තෙන දින්නං ඉතරෙසං වට්ටති. යදි පන තෙ විහාරෙයෙව තෙන භික්ඛුනා ‘‘භන්තෙ, මය්හං භික්ඛං ගණ්හථ, මනුස්සානං වචනං කාතුං වට්ටතී’’ති වුත්තා ගච්ඡන්ති, තත්ථ යං භුඤ්ජන්ති චෙව නීහරන්ති ච, සබ්බං තං තෙසංයෙව සන්තකං. අථාපි ‘‘මය්හං භික්ඛං ගණ්හථා’’ති අවුත්තා ‘‘මනුස්සානං වචනං කාතුං වට්ටතී’’ති ගච්ඡන්ති, තත්‍ර චෙ එකස්ස මධුරෙන සරෙන අනුමොදනං කරොන්තස්ස සුත්වා ථෙරානඤ්ච උපසමෙ පසීදිත්වා බහුං සමණපරික්ඛාරං දෙන්ති, අයං ථෙරෙසු පසාදෙන උප්පන්නො අකතභාගො නාම, තස්මා සබ්බෙසං පාපුණාති.

එකො සඞ්ඝතො උද්දිසාපෙත්වා ඨිතිකාය ගාහිතපත්තං හරිත්වා පණීතස්ස ඛාදනීයභොජනීයස්ස පූරෙත්වා ආහරිත්වා ‘‘ඉමං, භන්තෙ, සබ්බො සඞ්ඝො පරිභුඤ්ජතූ’’ති දෙති, සබ්බෙහි භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. පත්තසාමිකස්ස පන අතික්කන්තම්පි ඨිතිකං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං උද්දෙසභත්තං දාතබ්බං. අථ පඨමංයෙව ‘‘සබ්බං සඞ්ඝිකපත්තං දෙථා’’ති වදති, එකස්ස ලජ්ජිභික්ඛුනො සන්තකො පත්තො දාතබ්බො. ආහරිත්වා ච ‘‘සබ්බො සඞ්ඝො පරිභුඤ්ජතූ’’ති වුත්තෙ භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. එකො පාතියා භත්තං ආහරිත්වා ‘‘සඞ්ඝුද්දෙසං දම්මී’’ති වදති, එකෙකං ආලොපං අදත්වා ඨිතිකාය එකස්ස යාපනමත්තං කත්වා දාතබ්බං. අථ සො භත්තං ආහරිත්වා කිඤ්චි වත්තුං අජානන්තො තුණ්හීභූතො අච්ඡති, ‘‘කස්ස තෙ ආනීතං, කස්ස දාතුකාමොසී’’ති න වත්තබ්බං. පුච්ඡාසභාගෙන හි ‘‘තුම්හාකං ආනීතං, තුම්හාකං දාතුකාමොම්හී’’ති වදෙය්‍ය, තතො තං භික්ඛුං අඤ්ඤෙ භික්ඛූ ජිගුච්ඡන්තා ගීවං පරිවත්තෙත්වා ඔලොකෙතබ්බම්පි න මඤ්ඤෙය්‍යුං. සචෙ පන ‘‘කුහිං යාසි, කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසී’’ති වුත්තෙ ‘‘උද්දෙසභත්තං ගහෙත්වා ආගතොම්හී’’ති වදති, එකෙන ලජ්ජිභික්ඛුනා ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ ආහතං බහු හොති, සබ්බෙසං පහොති, ඨිතිකාකිච්චං නත්ථි. ථෙරාසනතො පට්ඨාය පත්තං පූරෙත්වා දාතබ්බං.

‘‘සඞ්ඝුද්දෙසපත්තං දෙථා’’ති වුත්තෙ ‘‘කිං ආහරිස්සසී’’ති අවත්වා පකතිඨිතිකාය එව ගාහෙතබ්බං. යො පන පායාසො වා රසපිණ්ඩපාතො වා නිච්චං ලබ්භති, එවරූපානං පණීතභොජනානං ආවෙණිකා ඨිතිකා කාතබ්බා, තථා සපරිවාරාය යාගුයා මහග්ඝානං ඵලානං පණීතානඤ්ච ඛජ්ජකානං. පකතිභත්තයාගුඵලඛජ්ජකානං එකාව ඨිතිකා කාතබ්බා. ‘‘සප්පිං ආහරිස්සාමී’’ති වුත්තෙ සබ්බසප්පීනං එකාව ඨිතිකා වට්ටති, තථා සබ්බතෙලානං. ‘‘මධුං ආහරිස්සාමී’’ති වුත්තෙ පන මධුනො එකාව ඨිතිකා වට්ටති, තථා ඵාණිතස්ස ලට්ඨිමධුකාදීනඤ්ච භෙසජ්ජානං. සචෙ පන ගන්ධමාලං සඞ්ඝුද්දෙසං දෙන්ති, පිණ්ඩපාතිකස්ස වට්ටති, න වට්ටතීති? ආමිසස්සෙව පටික්ඛිත්තත්තා වට්ටති. ‘‘සඞ්ඝං උද්දිස්ස දින්නත්තා පන න ගහෙතබ්බ’’න්ති වදන්ති.

උද්දෙසභත්තකථා නිට්ඨිතා.

210. නිමන්තනං පුග්ගලිකං චෙ, සයමෙව ඉස්සරො. සඞ්ඝිකං පන උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බං. සචෙ පනෙත්ථ දූතො බ්‍යත්තො හොති, ‘‘භන්තෙ, රාජගෙහෙ භික්ඛුසඞ්ඝස්ස භත්තං ගණ්හථා’’ති අවත්වා ‘‘භික්ඛං ගණ්හථා’’ති වදති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. අථ දූතො අබ්‍යත්තො ‘‘භත්තං ගණ්හථා’’ති වදති, භත්තුද්දෙසකො බ්‍යත්තො ‘‘භත්ත’’න්ති අවත්වා ‘‘භන්තෙ , තුම්හෙ යාථ, තුම්හෙ යාථා’’ති වදති, එවම්පි පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති, ‘‘තුම්හාකං, භන්තෙ, පටිපාටියා භත්තං පාපුණාතී’’ති වුත්තෙ පන න වට්ටති. සචෙ නිමන්තිතුං ආගතමනුස්සො ආසනසාලං පවිසිත්වා ‘‘අට්ඨ භික්ඛූ දෙථා’’ති වා ‘‘අට්ඨ පත්තෙ දෙථා’’ති වා වදති, එවම්පි පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති, ‘‘තුම්හෙ ච තුම්හෙ ච ගච්ඡථා’’ති වත්තබ්බං. සචෙ ‘‘අට්ඨ භික්ඛූ දෙථ, භත්තං ගණ්හථ, අට්ඨ පත්තෙ දෙථ, භත්තං ගණ්හථා’’ති වා වදති, පටිපාටියා ගාහෙතබ්බං. ගාහෙන්තෙන පන විච්ඡින්දිත්වා ‘‘භත්ත’’න්ති අවදන්තෙන ‘‘තුම්හෙ ච තුම්හෙ ච ගච්ඡථා’’ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. ‘‘භන්තෙ, තුම්හාකං පත්තං දෙථ, තුම්හෙ එථා’’ති වුත්තෙ පන ‘‘සාධු උපාසකා’’ති ගන්තබ්බං. ‘‘සඞ්ඝතො උද්දිසිත්වා තුම්හෙ එථා’’ති වුත්තෙපි ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං.

නිමන්තනභත්තඝරතො පන පත්තත්ථාය ආගතස්ස උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ඨිතිකාය පත්තො දාතබ්බො. එකො ‘‘සඞ්ඝතො පටිපාටියා පත්ත’’න්ති අවත්වා කෙවලං ‘‘එකං පත්තං දෙථා’’ති වත්වා අග්ගාහිතෙයෙව පත්තෙ යස්ස කස්සචි පත්තං ගහෙත්වා පූරෙත්වා ආහරති, තං පත්තසාමිකස්සෙව හොති. උද්දෙසභත්තෙ විය ඨිතිකාය න ගාහෙතබ්බං. ඉධාපි යො ආගන්ත්වා තුණ්හීභූතො තිට්ඨති, සො ‘‘කස්ස සන්තිකං ආගතොසී’’ති වා ‘‘කස්ස පත්තං හරිස්සසී’’ති වා න වත්තබ්බො. පුච්ඡාසභාගෙන හි ‘‘තුම්හාකං සන්තිකං ආගතො, තුම්හාකං පත්තං හරිස්සාමී’’ති වදෙය්‍ය, තතො සො භික්ඛු භික්ඛූහි ජිගුච්ඡනීයො අස්ස. ‘‘කුහිං ගච්ඡසි, කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසී’’ති පන වුත්තෙ ‘‘තස්ස පත්තත්ථාය ආගතොම්හී’’ති වදන්තස්ස පටිපාටිභත්තට්ඨිතිකාය ගහෙත්වා පත්තො දාතබ්බො. ‘‘භත්තහරණපත්තං දෙථා’’ති වුත්තෙපි පටිපාටිභත්තට්ඨිතිකාය එව දාතබ්බො. සචෙ ආහරිත්වා ‘‘සබ්බො සඞ්ඝො භුඤ්ජතූ’’ති වදති, භාජෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. පත්තසාමිකස්ස අතික්කන්තම්පි ඨිතිකං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං පටිපාටිභත්තං ගාහෙතබ්බං.

එකො පාතියා භත්තං ආහරිත්වා ‘‘සඞ්ඝස්ස දම්මී’’ති වදති, ආලොපභත්තට්ඨිතිකතො පට්ඨාය ආලොපසඞ්ඛෙපෙන භාජෙතබ්බං. සචෙ පන තුණ්හීභූතො අච්ඡති, ‘‘කස්ස තෙ ආහතං, කස්ස දාතුකාමොසී’’ති න වත්තබ්බො. සචෙ පන ‘‘කුහිං

ගච්ඡසි, කිං කරොන්තො ආහිණ්ඩසී''ති වුත්තෙ පන ''සඞ්ඝස්ස මෙ හත්තං ආහතං, ථෙරානං මෙ හත්තං ආහත''න්ති වදති, ගහෙත්වා ආලොපභත්තට්ඨිතිකාය භාජෙතබ්බං. සචෙ පන එවං ආහතං භත්තං බහු හොති, සකලසඞ්ඝස්ස පහොති, අභිහටභික්ඛා නාම, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති, ඨිතිකාපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, ථෙරාසනතො පට්ඨාය පත්තං පූරෙත්වා දාතබ්බං.

උපාසකො සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වා ගන්ථධුතඞ්ගවසෙන අභිඤ්ඤාතස්ස වා භත්තුද්දෙසකස්ස වා පහිණති ''අම්හාකං භත්තගහණත්ථාය අට්ඨ භික්ඛූ ගහෙත්වා ආගච්ඡථා''ති, සචෙපි ඤාතිඋපට්ඨාකෙහි පෙසිතං හොති, ඉමෙ තයො ජනා පුච්ඡිතුං න ලභන්ති, ආරුළ්හායෙව මාතිකං. සඞ්ඝතො අට්ඨ භික්ඛූ උද්දිසාපෙත්වා අත්තනවමෙහි ගන්තබ්බං. කස්මා? භික්ඛුසඞ්ඝස්ස හි එතෙ භික්ඛූ නිස්සාය ලාභො උප්පජ්ජතීති. ගන්ථධුතඞ්ගාදීහි පන අනභිඤ්ඤාතො ආවාසිකභික්ඛු ආපුච්ඡිතුං ලභති, තස්මා තෙන ''කිං සඞ්ඝතො ගණ්හාමි, උදාහු යෙ ජානාමි, තෙහි සද්ධිං ආගච්ඡාමී''ති මාතිකං ආරොපෙත්වා යථා දායකා වදන්ති, තථා පටිපජ්ජිතබ්බං. ''තුම්හාකං නිස්සිතකෙ වා යෙ වා ජානාථ, තෙ ගහෙත්වා එථා''ති වුත්තෙ පන යෙ ඉච්ඡන්ති, තෙහි සද්ධිං ගන්තුං ලභති. සචෙ ''අට්ඨ භික්ඛූ පහිණථා''ති පෙසෙන්ති, සඞ්ඝතොව පෙසෙතබ්බා. අත්තනා සචෙ අඤ්ඤස්මිං ගාමෙ සක්කා හොති භික්ඛා ලභිතුං, අඤ්ඤො ගාමො ගන්තබ්බො. න සක්කා චෙ හොති ලභිතුං, සොයෙව ගාමො පිණ්ඩාය පවිසිතබ්බො.

නිමන්තිතභික්ඛූ ආසනසාලාය නිසින්නා හොන්ති, තත්‍ර චෙ මනුස්සා ''පත්තෙ දෙථා''ති ආගච්ඡන්ති, අනිමන්තිතෙහි න දාතබ්බා, ''එතෙ නිමන්තිතා භික්ඛූ''ති වත්තබ්බං, ''තුම්හෙපි දෙථා''ති වුත්තෙ පන දාතුං වට්ටති. උස්සවාදීසු මනුස්සා සයමෙව පරිවෙණානි ච පධානඝරානි ච ගන්ත්වා තිපිටකෙ ච ධම්මකථිකෙ ච භික්ඛුසතෙනපි සද්ධිං නිමන්තෙන්ති, තදා තෙහි යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තුං වට්ටති. කස්මා? න හි මහාභික්ඛුසඞ්ඝෙන අත්ථිකා මනුස්සා පරිවෙණපධානඝරානි ගච්ඡන්ති, සන්නිපාතට්ඨානතොව යථාසත්ති යථාබලං භික්ඛූ ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තීති.

සචෙ පන සඞ්ඝත්ථෙරො වා ගන්ථධුතඞ්ගවසෙන අභිඤ්ඤාතො වා භත්තුද්දෙසකො වා අඤ්ඤත්‍ර වා වස්සං වසිත්වා කත්ථචි වා ගන්ත්වා පුන සකට්ඨානං ආගච්ඡති, මනුස්සා ච ආගන්තුකස්ස සක්කාරං කරොන්ති, එකවාරං යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. පටිබද්ධකාලතො පට්ඨාය දුතියවාරෙ ආරද්ධෙ සඞ්ඝතොයෙව ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. අභිනවආගන්තුකාව හුත්වා ''ඤාතී වා උපට්ඨාකෙ වා පස්සිස්සාමී''ති ගච්ඡන්ති, තත්‍ර චෙ තෙසං ඤාතී ච උපට්ඨාකා ච සක්කාරං කරොන්ති, එත්ථ පන යෙ ජානන්ති, තෙ ගහෙත්වා ගන්තුම්පි වට්ටති. යො පන අතිලාභී හොති, සකට්ඨානඤ්ච ආගන්තුකට්ඨානඤ්ච එකසදිසං, සබ්බත්ථ මනුස්සා සඞ්ඝභත්තං සජ්ජෙත්වාව නිසීදන්ති, තෙන සඞ්ඝතොව ගහෙත්වා ගන්තබ්බන්ති අයං නිමන්තනෙ විසෙසො. අවසෙසො සබ්බපඤ්හො උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බො. **කුරුන්දියං** පන ''අට්ඨ මහාථෙරෙ දෙථාති වුත්තෙ අට්ඨ මහාථෙරාව දාතබ්බා''ති වුත්තං. එස නයො මජ්ඣිමාදීසු. සචෙ පන අවිසෙසෙත්වා ''අට්ඨ භික්ඛූ දෙථා''ති වදති, සඞ්ඝතො දාතබ්බාති.

නිමන්තනභත්තකථා නිට්ඨිතා.

211. සලාකභත්තං පන ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සලාකාය වා පට්ටිකාය වා උපනිබන්ධිත්වා ඔපුඤ්ජිත්වා භත්තං උද්දිසිතු''න්ති (චූළව. 326) වචනතො රුක්ඛසාරමයාය සලාකාය වා වෙළුවිලීවතාලපණ්ණාදිමයාය පට්ටිකාය වා ''අසුකස්ස නාම සලාකභත්ත''න්ති එවං අක්ඛරානි උපනිබන්ධිත්වා පච්ඡියං වා චීවරභොගෙ වා කත්වා සබ්බසලාකායො ඔපුඤ්ජිත්වා පුනප්පුනං හෙට්ඨුපරියවසෙන ආලොළෙත්වා පඤ්චඞ්ගසමන්නාගතෙන භත්තුද්දෙසකෙන සචෙ ඨිතිකා අත්ථි, ඨිතිකතො පට්ඨාය, නො චෙ අත්ථි, ථෙරාසනතො පට්ඨාය සලාකා දාතබ්බා. පච්ඡා ආගතානම්පි එකාබද්ධවසෙන දූරෙ ඨිතානම්පි උද්දෙසභත්තෙ වුත්තනයෙනෙව දාතබ්බා.

සචෙ විහාරස්ස සමන්තතො බහූ ගොචරගාමා, භික්ඛූ පන න බහූ, ගාමවසෙනපි සලාකා පාපුණන්ති. ''තුම්හාකං අසුකගාමෙ සලාකභත්තං පාපුණාතී''ති ගාමවසෙනෙව ගාහෙතබ්බං. එවං ගාහෙන්තෙන සචෙපි එකමෙකස්මිං ගාමෙ නානප්පකාරානි සට්ඨි සලාකභත්තානි, සබ්බානි ගහිතානෙව හොන්ති. තස්ස පත්තගාමසමීපෙ අඤ්ඤානිපි ද්වෙ තීණි සලාකභත්තානි හොන්ති, තානි තස්සෙව දාතබ්බානි. න හි සක්කා තෙසං කාරණා අඤ්ඤං භික්ඛුං පහිණිතුන්ති.

සචෙ එකච්චෙසු ගාමෙසු බහූනි සලාකභත්තානි සල්ලක්ඛෙත්වා සත්තන්නම්පි අට්ඨන්නම්පි භික්ඛූනං දාතබ්බානි. දෙන්තෙන පන චතුන්නං පඤ්චන්නං භත්තානං සලාකායො එකතො බන්ධිත්වා දාතබ්බා. සචෙ තං ගාමං අතික්කමිත්වා අඤ්ඤො ගාමො හොති, තස්මිඤ්ච එකමෙව සලාකභත්තං, තං පන පාතොව දෙන්ති, තම්පි එතෙසු භික්ඛූසු එකස්ස නිග්ගහෙන දත්වා ''පාතොව තං ගහෙත්වා පච්ඡා ඔරිමගාමෙ ඉතරානි භත්තානි ගණ්හාහී''ති වත්තබ්බො. සචෙ ඔරිමගාමෙ සලාකභත්තෙසු අග්ගහිතෙස්වෙව ගහිතසඤ්ඤාය ගච්ඡති, පරභාගගාමෙ සලාකභත්තං ගහෙත්වා පුන විහාරං ආගන්ත්වා ඉතරානි ගහෙත්වා ඔරිමගාමො ගන්තබ්බො. න හි බහිසීමාය සඞ්ඝලාභො ගාහෙතුං ලබ්භතීති අයං නයො **කුරුන්දියං** වුත්තො. සචෙ පන භික්ඛූ බහූ හොන්ති, ගාමවසෙන සලාකා න පාපුණන්ති, වීථිවසෙන වා වීථියං එකගෙහවසෙන වා එකකුලවසෙන වා ගාහෙතබ්බං. වීථිආදීසු ච යත්ථ බහූනි භත්තානි, තත්ථ ගාමෙ වුත්තනයෙනෙව බහූනං භික්ඛූනං ගාහෙතබ්බානි, සලාකාසු අසති උද්දිසිත්වාපි ගාහෙතබ්බානි.

212. සලාකදායකෙන පන වත්තං ජානිතබ්බං. තෙන හි කාලස්සෙව වුට්ඨාය පත්තචීවරං ගහෙත්වා භොජනසාලං ගන්ත්වා අසම්මට්ඨට්ඨානං සම්මජ්ජිත්වා පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨාපෙත්වා ''ඉදානි භික්ඛූහි වත්තං කතං භවිස්සතී''ති කාලං සල්ලක්ඛෙත්වා ඝණ්ටිං පහරිත්වා භික්ඛූසු සන්නිපතිතෙසු පඨමමෙව වාරගාමෙ සලාකභත්තං ගාහෙතබ්බං, ''තුය්හං අසුකස්මිං නාම වාරගාමෙ සලාකා පාපුණාති, තත්‍ර ගච්ඡා''ති වත්තබ්බං. සචෙ අතිරෙකගාවුතෙ ගාමො හොති, තං දිවසං ගච්ඡන්තා කිලමන්ති, ''ස්වෙ තුය්හං වාරගාමෙ පාපුණාතී''ති අජ්ජෙව ගාහෙතබ්බං. යො වාරගාමං පෙසියමානො න ගච්ඡති, අඤ්ඤං සලාකං මග්ගති, න දාතබ්බා. සද්ධානඤ්හි මනුස්සානං පුඤ්ඤහානි ච සඞ්ඝස්ස ච ලාභච්ඡෙදො හොති, තස්මා තස්ස දුතියෙපි තතියෙපි දිවසෙ අඤ්ඤා සලාකා න දාතබ්බා, ''අත්තනො පත්තට්ඨානං ගන්ත්වා භුඤ්ජාහී''ති වත්තබ්බො, තීණි පන දිවසානි අගච්ඡන්තස්ස වාරගාමතො ඔරිමවාරගාමෙ සලාකා ගාහෙතබ්බා. තඤ්චෙ න ගණ්හාති, තතො පට්ඨාය තස්ස අඤ්ඤං

සලාකං දාතුං න වට්ටති, දණ්ඩකම්මං දළ්හං කාතබ්බං . සට්ඨිතො වා පණ්ණාසතො වා න පරිහාපෙතබ්බං. වාරගාමෙ ගාහෙත්වා විහාරවාරො ගාහෙතබ්බො, ‘‘තුය්හං විහාරවාරො පාපුණාතී’’ති වත්තබ්බං. විහාරවාරිකස්ස ද්වෙ තිස්සො යාගුසලාකායො තිස්සො චතස්සො භත්තසලාකායො ච දාතබ්බා, නිබද්ධං කත්වා පන න දාතබ්බා. යාගුභත්තදායකා හි ‘‘අම්හාකං යාගුභත්තං විහාරගොපකාවභුඤ්ජන්තී’’ති අඤ්ඤථත්තං ආපජ්ජෙය්‍යුං, තස්මා අඤ්ඤෙසු කුලෙසු දාතබ්බා.

සචෙ විහාරවාරිකානං සභාගා ආහරිත්වා දෙන්ති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ, වාරං ගහෙත්වා තෙසං යාගුභත්තං ආහරාපෙතබ්බං, තාව නෙසං සලාකා ඵාතිකම්මමෙව භවන්ති. වස්සග්ගෙන පත්තට්ඨානෙ පන අඤ්ඤම්පි පණීතභත්තසලාකං ගණ්හිතුං ලභන්තියෙව. අතිරෙකඋත්තරිභඞ්ගස්ස එකචාරිකභත්තස්ස විසුං ඨිතිකං කත්වා සලාකා දාතබ්බා. සචෙ යෙන සලාකා ලද්ධා, සො තං දිවසං තං භත්තං න ලභති, පුන දිවසෙ ගාහෙතබ්බං. භත්තඤ්ඤෙව ලභති, න උත්තරිභඞ්ගං, එවම්පි පුන ගාහෙතබ්බං. ඛීරභත්තසලාකායපි එසෙව නයො. සචෙ පන ඛීරමෙව ලභති, න භත්තං, ඛීරලාභතො පට්ඨාය පුන න ගාහෙතබ්බං. ද්වෙ තීණි එකචාරිකභත්තානි එකස්සෙව පාපුණන්ති, දුබ්භික්ඛසමයෙ සඞ්ඝනවකෙන ලද්ධකාලෙ විජටෙත්වා විසුං ගාහෙතබ්බානි. පාකතිකසලාකභත්තං අලද්ධස්සපි පුනදිවසෙ ගාහෙතබ්බං.

සචෙ ඛුද්දකො විහාරො හොති, සබ්බෙ භික්ඛූ එකසම්භොගා, උච්ඡුසලාකං ගාහෙන්තෙන යස්ස කස්සචි සම්මුඛීභූතස්ස පාපෙත්වා මහාථෙරාදීනං දිවා තච්ඡෙත්වා දාතුං වට්ටති. රසසලාකං පාපෙත්වා පච්ඡාභත්තම්පි පරිස්සාවෙත්වා ඵාණිතං වා කාරෙත්වා පිණ්ඩපාතිකාදීනම්පි දාතබ්බං, ආගන්තුකානං ආගතානාගතභාවං ඤත්වා ගාහෙතබ්බා. මහාආවාසෙ ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බා. තක්කසලාකම්පි සභාගට්ඨානෙ පාපෙත්වා වා ධූමාපෙත්වා පචාපෙත්වා වා ථෙරානං දාතුං වට්ටති. මහාආවාසෙ වුත්තනයෙනෙව පටිපජ්ජිතබ්බං. ඵලසලාකපූවසලාකභෙසජ්ජගන්ධමාලාසලාකායොපි විසුං ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බා. භෙසජ්ජාදිසලාකායො චෙත්ථ කිඤ්චාපි පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටන්ති, සලාකවසෙන පන ගාහිතත්තා න සාදිතබ්බා. අග්ගභික්ඛාමත්තං සලාකභත්තං දෙන්ති, ඨිතිකං පුච්ඡිත්වා ගාහෙතබ්බං. අසතියා ඨිතිකාය ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ තාදිසානි භත්තානි බහූනි හොන්ති, එකෙකස්ස භික්ඛුනො ද්වෙ තීණි දාතබ්බානි. නො චෙ, එකෙකමෙව දත්වා පටිපාටියා ගතාය පුන ථෙරාසනතො පට්ඨාය දාතබ්බං. අථ අන්තරාව උපච්ඡිජ්ජති, ඨිතිකා සල්ලක්ඛෙතබ්බා. යදි පන තාදිසං භත්තං නිබද්ධමෙව හොති, යස්ස පාපුණාති, සො වත්තබ්බො ‘‘ලද්ධා වා අලද්ධා වා ස්වෙපි ගණ්හෙය්‍යාසී’’ති. එකං අනිබද්ධං හොති, ලභනදිවසෙ පන යාවදත්ථං ලභති. අලභනදිවසා බහුතරා හොන්ති, තං යස්ස පාපුණාති, සො අලභිත්වා ‘‘ස්වෙ ගණ්හෙය්‍යාසී’’ති වත්තබ්බො.

යො සලාකාසු ගහිතාසු පච්ඡා ආගච්ඡති, තස්ස අතික්කන්තාව සලාකා න උපට්ඨාපෙත්වා දාතබ්බා. සලාකං නාම ඝණ්ටිං පහරණතො පට්ඨාය ආගන්ත්වා හත්ථං පසාරෙන්තොව ලභති, අඤ්ඤස්ස ආගන්ත්වා සමීපෙ ඨිතස්සපි අතික්කන්තා අතික්කන්තාව හොති. සචෙ පනස්ස අඤ්ඤො ගණ්හන්තො අත්ථි, සයං අනාගතොපි ලභති, සභාගට්ඨානෙ ‘‘අසුකො අනාගතො’’ති ඤත්වා ‘‘අයං තස්ස සලාකා’’ති ඨපෙතුං වට්ටති. සචෙ ‘‘අනාගතස්ස න දාතබ්බා’’ති කතිකං කරොන්ති, අධම්මිකා හොති. අන්තොඋපචාරෙ ඨිතස්ස හි භාජනීයභණ්ඩං පාපුණාති. සචෙ පන ‘‘අනාගතස්ස දෙථා’’ති මහාසද්දං කරොන්ති, දණ්ඩකම්මං ඨපෙතබ්බං, ‘‘ආගන්ත්වා ගණ්හන්තූ’’ති වත්තබ්බං. ඡ පඤ්චසලාකා නට්ඨා හොන්ති, භත්තුද්දෙසකො දායකානං නාමං න සරති, සො චෙ නට්ඨසලාකා මහාථෙරස්ස වා අත්තනො වා පාපෙත්වා භික්ඛූ වදෙය්‍යා ‘‘මයා අසුකගාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපිතං, තුම්හෙ තත්ථ ලද්ධසලාකභත්තං භුඤ්ජෙය්‍යාථා’’ති, වට්ටති, විහාරෙ අපාපිතං පන ආසනසාලාය තං භත්තං ලභිත්වා තත්ථෙව පාපෙත්වා භුඤ්ජිතුං න වට්ටති. ‘‘අජ්ජ පට්ඨාය මය්හං සලාකභත්තං ගණ්හථා’’ති වුත්තෙ තත්‍ර ආසනසාලාය ගාහෙතුං න වට්ටති, විහාරං ආනෙත්වා ගාහෙතබ්බං. ‘‘ස්වෙ පට්ඨායා’’ති වුත්තෙ පන භත්තුද්දෙසකස්ස ආචික්ඛිතබ්බං ‘‘ස්වෙ පට්ඨාය අසුකකුලං නාම සලාකභත්තං දෙති, සලාකග්ගාහණකාලෙ සරෙය්‍යාසී’’ති. දුබ්භික්ඛෙ සලාකභත්තං පච්ඡින්දිත්වා සුභික්ඛෙ ජාතෙ කඤ්චි භික්ඛුං දිස්වා ‘‘අජ්ජ පට්ඨාය අම්හාකං සලාකභත්තං ගණ්හථා’’ති පුන පට්ඨපෙන්ති, අන්තොගාමෙ අගාහෙත්වා විහාරං ආනෙත්වා ගාහෙතබ්බං. ඉදඤ්හි සලාකභත්තං නාම උද්දෙසභත්තසදිසං න හොති, විහාරමෙව සන්ධාය දීයති, තස්මා බහිඋපචාරෙ ගාහෙතුං න වට්ටති, ‘‘ස්වෙ පට්ඨායා’’ති වුත්තෙ පන විහාරෙ ගාහෙතබ්බමෙව.

ගමිකො භික්ඛු යං දිසාභාගං ගන්තුකාමො, තත්ථ අඤ්ඤෙන වාරගාමසලාකා ලද්ධා හොති, තං ගහෙත්වා ඉතරං භික්ඛුං ‘‘මය්හං පත්තසලාකං ත්වං ගණ්හාහී’’ති වත්වා ගන්තුං වට්ටති. තෙන පන උපචාරසීමං අනතික්කන්තෙයෙව තස්මිං තස්ස සලාකා ගාහෙතබ්බා. ඡඩ්ඩිතවිහාරෙ වසිත්වා මනුස්සා ‘‘බොධිචෙතියාදීනි ජග්ගිත්වා භුඤ්ජන්තූ’’ති සලාකභත්තං පට්ඨපෙන්ති, භික්ඛූ සභාගට්ඨානෙසු වසිත්වා කාලස්සෙව ගන්ත්වා තත්ථ වත්තං කරිත්වා තං භත්තං භුඤ්ජන්ති, වට්ටති. සචෙ තෙසු ස්වාතනාය අත්තනො පාපෙත්වා ගතෙසු ආගන්තුකො භික්ඛු ඡඩ්ඩිතවිහාරෙ වසිත්වා කාලස්සෙව වත්තං කත්වා ඝණ්ටිං පහරිත්වා සලාකභත්තං අත්තනො පාපෙත්වා ආසනසාලං ගච්ඡති, සොව තස්ස භත්තස්ස ඉස්සරො. යො පන භික්ඛූසු වත්තං කරොන්තෙසුයෙව භූමියං ද්වෙ තයො සම්මුඤ්ජනීපහාරෙ දත්වා ඝණ්ටිං පහරිත්වා ‘‘ධුරගාමෙ සලාකභත්තං මය්හං පාපුණාතී’’ති ගච්ඡති, තස්ස තං චොරිකාය ගහිතත්තා න පාපුණාති, වත්තං කත්වා පාපෙත්වා පච්ඡාගතභික්ඛූනංයෙව හොති.

එකො ගාමො අතිදූරෙ හොති, භික්ඛූ නිච්චං ගන්තුං න ඉච්ඡන්ති, මනුස්සා ‘‘මයං පුඤ්ඤෙන පරිබාහිරා හොමා’’ති වදන්ති, යෙ තස්ස ගාමස්ස ආසන්නවිහාරෙ සභාගභික්ඛූ, තෙ වත්තබ්බා ‘‘ඉමෙසං භික්ඛූනං අනාගතදිවසෙ තුම්හෙ භුඤ්ජථා’’ති, සලාකා පන දෙවසිකං පාපෙතබ්බා. තා ච ඛො පන ඝණ්ටිපහරණමත්තෙන වා පච්ඡිචාලනමත්තෙන වා පාපිතා න හොන්ති, පච්ඡිං පන ගහෙත්වා සලාකා පීඨකෙ ආකිරිතබ්බා, පච්ඡි පන මුඛවට්ටියං න ගහෙතබ්බා. සචෙ හි තත්ථ අහි වා විච්ඡිකො වා භවෙය්‍ය, දුක්ඛං උප්පාදෙය්‍ය, තස්මා හෙට්ඨා ගහෙත්වා පච්ඡිං පරම්මුඛං කත්වා සලාකා ආකිරිතබ්බා ‘‘සචෙපි සප්පො භවිස්සති, එත්තොව පලායිස්සතී’’ති. එවං සලාකා ආකිරිත්වා ගාමාදිවසෙන පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව ගාහෙතබ්බා.

අපිච එකං මහාථෙරස්ස පාපෙත්වා ‘‘අවසෙසා මය්හං පාපුණන්තී’’ති අත්තනො පාපෙත්වා වත්තං කත්වා චෙතියං වන්දිත්වා විතක්කමාළකෙ ඨිතෙහි භික්ඛූහි ‘‘පාපිතා, ආවුසො, සලාකා’’ති වුත්තෙ ‘‘ආම, භන්තෙ, තුම්හෙ ගතගතගාමෙ සලාකභත්තං ගණ්හථා’’ති වත්තබ්බං. එවඤ්හි පාපිතාපි සුපාපිතාව හොන්ති. භික්ඛූ සබ්බරත්තිං ධම්මස්සවනත්ථං අඤ්ඤං

විහාරං ගච්ඡන්තා ‘‘මයං තත්ථ දානං අග්ගහෙත්වාව අම්හාකං ගොචරගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා ආගමිස්සාමා’’ති සලාකා අග්ගහෙත්වාව ගතා විහාරෙ ථෙරස්ස පත්තං සලාකභත්තං භුඤ්ජිතුං ආගච්ඡන්ති, වට්ටති. අථ මහාථෙරොපි ‘‘අහං ඉධ කිං කරොමී’’ති තෙහියෙව සද්ධිං ගච්ඡති, තෙහි ගතවිහාරෙ අභුඤ්ජිත්වාව ගොචරගාමං අනුප්පත්තෙහි ‘‘දෙථ, භන්තෙ, පත්තෙ, සලාකයාගුආදීනි ආහරිස්සාමා’’ති වුත්තෙ පත්තා න දාතබ්බා. කස්මා, භන්තෙ, න දෙථාති. විහාරට්ඨකං භත්තං විහාරෙ වුත්ථානං පාපුණාති, මයං අඤ්ඤවිහාරෙ වුත්ථාති. ‘‘දෙථ, භන්තෙ, න මයං විහාරෙ පාලිකාය දෙම, තුම්හාකං දෙම, ගණ්හථ අම්හාකං භික්ඛ’’න්ති වුත්තෙ පන වට්ටති.

සලාකභත්තකථා නිට්ඨිතා.

213. **පක්ඛිකාදීසු** පන යං අභිලක්ඛිතෙසු චාතුද්දසී පඤ්චදසී පඤ්චමී අට්ඨමීති ඉමෙසු පක්ඛෙසු කම්මප්පසුතෙහි උපොසථං කාතුං සතිකරණත්ථාය දීයති, තං පක්ඛිකං නාම. තං සලාකභත්තගතිකමෙව හොති, ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ සලාකභත්තම්පි පක්ඛිකභත්තම්පි බහුං සබ්බෙසං විනිවිජ්ඣිත්වා ගච්ඡති, ද්වෙපි භත්තානි විසුං විසුං ගාහෙතබ්බානි. සචෙ භික්ඛුසඞ්ඝො මහා, පක්ඛිකං ගාහෙත්වා තස්ස ඨිතිකාය සලාකභත්තං ගාහෙතබ්බං, සලාකභත්තං වා ගාහාපෙත්වා තස්ස ඨිතිකාය පක්ඛිකං ගාහෙතබ්බං. යෙසං න පාපුණාති, තෙ පිණ්ඩාය චරිස්සන්ති. සචෙ ද්වෙපි භත්තානි බහූනි, භික්ඛූ මන්දා, සලාකභත්තං නාම දෙවසිකං ලබ්භති, තස්මා තං ඨපෙත්වා ‘‘පක්ඛිකං, ආවුසො, භුඤ්ජථා’’ති පක්ඛිකමෙව දාතබ්බං. පක්ඛිකං පණීතං දෙන්ති, විසුං ඨිතිකා කාතබ්බා, ‘‘ස්වෙ පක්ඛො’’ති අජ්ජ පක්ඛිකං න ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන දායකා වදන්ති ‘‘ස්වෙපි අම්හාකං ඝරෙ ලූඛභත්තං භවිස්සති, අජ්ජෙව පක්ඛිකභත්තං උද්දිසථා’’ති, එවං වට්ටති.

උපොසථිකං නාම අන්වඩ්ඪමාසෙ උපොසථදිවසෙ උපොසථඞ්ගානි සමාදියිත්වා යං අත්තනා භුඤ්ජති, තදෙව දීයති. **පාටිපදිකං** නාම ‘‘උපොසථෙ බහූ සද්ධා පසන්නා භික්ඛූනං සක්කාරං කරොන්ති, පාටිපදෙ පන භික්ඛූ කිලමන්ති, පාටිපදෙ දින්නං දුබ්භික්ඛදානසදිසං මහප්ඵලං හොති, උපොසථකම්මෙන වා පරිසුද්ධසීලානං දුතියදිවසෙ දින්නං මහප්ඵලං හොතී’’ති සල්ලක්ඛෙත්වා පාටිපදෙ දීයමානකදානං. තම්පි උභයං සලාකභත්තගතිකමෙව. ඉති ඉමානි සත්තපි භත්තානි පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටන්ති, ධුතඞ්ගභෙදං කරොන්තියෙව.

214. අපරානිපි චීවරක්ඛන්ධකෙ (මහාව. 350) විසාඛාය වරං යාචිත්වා දින්නානි ආගන්තුකභත්තං ගමිකභත්තං ගිලානභත්තං ගිලානුපට්ඨාකභත්තන්ති චත්තාරි භත්තානි පාළියං ආගතානෙව. තත්ථ ආගන්තුකානං දින්නං භත්තං **ආගන්තුකභත්තං**. එස නයො සෙසෙසු. සචෙ පනෙත්ථ ආගන්තුකභත්තානිපි ආගන්තුකාපි බහූ හොන්ති, සබ්බෙසං එකෙකං ගාහෙතබ්බං. භත්තෙසු අප්පහොන්තෙසු ඨිතිකාය ගාහෙතබ්බං. එකො ආගන්තුකො පඨමමෙව ආගන්ත්වා සබ්බං ආගන්තුකභත්තං අත්තනො ගාහෙත්වා නිසීදති, සබ්බං තස්සෙව හොති. පච්ඡා ආගතෙහි ආගන්තුකෙහි තෙන දින්නානි පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. තෙනපි එකං අත්තනො ගහෙත්වා සෙසානි දාතබ්බානි. අයං උළාරතා. සචෙ පන පඨමං ආගන්ත්වාපි අත්තනො අග්ගහෙත්වා තුණ්හීභූතො නිසීදති, පච්ඡා ආගතෙහි සද්ධිං පටිපාටියා ගණ්හිතබ්බං. සචෙ නිච්චං ආගන්තුකා ආගච්ඡන්ති, ආගතදිවසෙයෙව භුඤ්ජිතබ්බං. අන්තරන්තරා චෙ ආගච්ඡන්ති, ද්වෙ තීණි දිවසානි භුඤ්ජිතබ්බං. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘සත්ත දිවසානි භුඤ්ජිතුං වට්ටතී’’ති වුත්තං. ආවාසිකො කත්ථචි ගන්ත්වා ආගතො, තෙනපි ආගන්තුකභත්තං භුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ පන තං විහාරෙ නිබන්ධාපිතං හොති, විහාරෙ ගාහෙතබ්බං. අථ විහාරො දූරෙ හොති, ආසනසාලාය නිබන්ධාපිතං, ආසනසාලාය ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන දායකා ‘‘ආගන්තුකෙසු අසති ආවාසිකාපි භුඤ්ජන්තූ’’ති වදන්ති, වට්ටති, අවුත්තෙ පන න වට්ටති.

ගමිකභත්තෙපි අයමෙව කථාමග්ගො. අයං පන විසෙසො – ආගන්තුකො ආගන්තුකභත්තමෙව ලභති, ගමිකො ආගන්තුකභත්තම්පි ගමිකභත්තම්පි. ආවාසිකොපි පක්කමිතුකාමො ගමිකො හොති, ගමිකභත්තං ලභති. යථා පන ආගන්තුකභත්තං, එවමිදං ද්වෙ තීණි වා සත්ත වා දිවසානි න ලභති. ‘‘ගමිස්සාමී’’ති භුත්තොපි තං දිවසං කෙනචි කාරණෙන න ගතො, පුනදිවසෙපි භුඤ්ජිතුං වට්ටති සඋස්සාහත්තා. ‘‘ගමිස්සාමී’’ති භුත්තස්ස චොරා වා පන්ථං රුන්ධන්ති, උදකං වා දෙවො වා වස්සති, සත්ථො වා න ගච්ඡති, සඋස්සාහෙන භුඤ්ජිතබ්බං. ‘‘එතෙ උපද්දවෙ ඔලොකෙන්තෙන ද්වෙ තයො දිවසෙ භුඤ්ජිතුං වට්ටතී’’ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. ‘‘ගමිස්සාමි ගමිස්සාමී’’ති පන ලෙසං ඔඩ්ඩෙත්වා භුඤ්ජිතුං න ලභති.

ගිලානභත්තම්පි සචෙ සබ්බෙසං ගිලානානං පහොති, තං සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො චෙ, ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. එකො ගිලානො අරොගරූපො සක්කොති අන්තොගාමං ගන්තුං, එකො න සක්කොති, අයං මහාගිලානො නාම, එතස්ස ගිලානභත්තං දාතබ්බං. ද්වෙ මහාගිලානා, එකො ලාභී අභිඤ්ඤාතො බහුං ඛාදනීයභොජනීයං ලභති, එකො අනාථො අප්පලාභතාය අන්තොගාමං පවිසති, එතස්ස ගිලානභත්තං දාතබ්බං. ගිලානභත්තෙ දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි, යාව රොගො න වූපසම්මති, සප්පායභොජනං අභුඤ්ජන්තො න යාපෙති, තාව භුඤ්ජිතබ්බං. යදා පන මිස්සකයාගුං වා මිස්සකභත්තං වා භුත්තස්සපි රොගො න කුප්පති, තතො පට්ඨාය න භුඤ්ජිතබ්බං.

ගිලානුපට්ඨාකභත්තම්පි යං සබ්බෙසං පහොති, තං සබ්බෙසං දාතබ්බං. නො චෙ පහොති, ඨිතිකං කත්වා ගාහෙතබ්බං. ඉදම්පි ද්වීසු ගිලානෙසු මහාගිලානුපට්ඨාකස්ස ගාහෙතබ්බං, ද්වීසු මහාගිලානෙසු අනාථගිලානුපට්ඨාකස්ස. යං කුලං ගිලානභත්තම්පි දෙති ගිලානුපට්ඨාකභත්තම්පි, තත්ථ යස්ස ගිලානස්ස ගිලානභත්තං පාපුණාති, තදුපට්ඨාකස්සපි තත්ථෙව ගාහෙතබ්බං. ගිලානුපට්ඨාකභත්තෙපි දිවසපරිච්ඡෙදො නත්ථි, යාව ගිලානො ලභති, තාවස්ස උපට්ඨාකොපි ලභතීති. ඉමානි චත්තාරි භත්තානි සචෙ එවං දින්නානි හොන්ති ‘‘ආගන්තුකගමිකගිලානගිලානුපට්ඨාකා මම භික්ඛං ගණ්හන්තූ’’ති, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. සචෙ පන ‘‘ආගන්තුකාදීනං චතුන්නං භත්තං නිබන්ධාපෙමි, මම භත්තං ගණ්හන්තූ’’ති එවං දින්නානි හොන්ති, පිණ්ඩපාතිකානං න වට්ටති.

215. අපරානිපි ධුරභත්තං කුටිභත්තං වාරකභත්තන්ති තීණි භත්තානි. තත්ථ **ධුරභත්තන්ති** නිච්චභත්තං වුච්චති, තං දුවිධං සඞ්ඝිකඤ්ච පුග්ගලිකඤ්ච. තත්ථ යං ''සඞ්ඝස්ස ධුරභත්තං දෙමා''ති නිබන්ධාපිතං, තං සලාකභත්තගතිකං. ''මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හන්තූ''ති වත්වා දින්නං පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. පුග්ගලිකෙපි ''තුම්හාකං ධුරභත්තං දම්මී''ති වුත්තෙ පිණ්ඩපාතිකො චෙ, න වට්ටති, ''මම නිබද්ධභික්ඛං ගණ්හථා''ති වුත්තෙ පන වට්ටති, සාදිතබ්බං. සචෙ පච්ඡා කතිපාහෙ වීතිවත්තෙ ''ධුරභත්තං ගණ්හථා''ති වදති, මූලෙ සුට්ඨු සම්පටිච්ඡිතත්තා වට්ටති.

කුටිභත්තං නාම යං සඞ්ඝස්ස ආවාසං කාරෙත්වා ''අම්හාකං සෙනාසනවාසිනො අම්හාකංයෙව භත්තං ගණ්හන්තූ''ති එවං නිබන්ධාපිතං, තං සලාකභත්තගතිකමෙව හොති, ගාහෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. ''අම්හාකං සෙනාසනවාසිනො අම්හාකංයෙව භික්ඛං ගණ්හන්තූ''ති වුත්තෙ පන පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. යං පන පුග්ගලෙ පසීදිත්වා තස්ස ආවාසං කත්වා ''තුම්හාකං දෙමා''ති දින්නං, තං තස්සෙව හොති, තස්මිං කත්ථචි ගතෙ නිස්සිතකෙහි භුඤ්ජිතබ්බං.

වාරකභත්තං නාම දුබ්භික්ඛසමයෙ ''වාරෙන භික්ඛූ ජග්ගිස්සාමා''ති ධුරගෙහතො පට්ඨාය දින්නං, තම්පි භික්ඛාවචනෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති, ''වාරකභත්ත''න්ති වුත්තෙ පන සලාකභත්තගතිකං හොති. සචෙ තණ්ඩුලාදීනි පෙසෙන්ති ''සාමණෙරා පචිත්වා දෙන්තූ''ති, පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. ඉති ඉමානි ච තීණි, ආගන්තුකභත්තාදීනි ච චත්තාරීති සත්ත, තානි සඞ්ඝභත්තාදීහි සහ චුද්දස භත්තානි හොන්ති.

216. අට්ඨකථායං පන විහාරභත්තං අට්ඨකභත්තං චතුක්කභත්තං ගුළ්හකභත්තන්ති අඤ්ඤානිපි චත්තාරි භත්තානි වුත්තානි. තත්ථ **විහාරභත්තං** නාම විහාරෙ තත්රුප්පාදභත්තං, තං සඞ්ඝභත්තෙන සඞ්ගහිතං. තං පන තිස්සමහාවිහාරචිත්තලපබ්බතාදීසු පටිසම්භිදාප්පත්තෙහි ඛීණාසවෙහි යථා පිණ්ඩපාතිකානම්පි සක්කා හොන්ති පරිභුඤ්ජිතුං, තථා පටිග්ගහිතත්තා තාදිසෙසු ඨානෙසු පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. ''අට්ඨන්නං භික්ඛූනං දෙම, චතුන්නං දෙමා''ති එවං දින්නං පන **අට්ඨකභත්තඤ්චෙව චතුක්කභත්තඤ්ච,** තම්පි භික්ඛාවචනෙන දින්නං පිණ්ඩපාතිකානං වට්ටති. මහාභිසඞ්ඛාරෙන අතිරසකපූවෙන පත්තං ථකෙත්වා දින්නං **ගුළ්හකභත්තං** නාම. ඉමානි තීණි සලාකභත්තගතිකානෙව. අපරම්පි **ගුළ්හකභත්තං** නාම අත්ථි, ඉධෙකච්චෙ මනුස්සා මහාධම්මස්සවනඤ්ච විහාරපූජඤ්ච කාරෙත්වා ''සකලසඞ්ඝස්ස දාතුං න සක්කොම, ද්වෙ තීණි භික්ඛුසතානි අම්හාකං භික්ඛං ගණ්හන්තූ''ති භික්ඛුපරිච්ඡෙදජානනත්ථං ගුළ්හකෙ දෙන්ති, ඉදං පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති.

පිණ්ඩපාතභාජනීයං නිට්ඨිතං.

217. **ගිලානපච්චයභාජනීයං** පන එවං වෙදිතබ්බං (චූළව. අට්ඨ. 325 පක්ඛිකභත්තාදිකථා) – සප්පිආදීසු භෙසජ්ජෙසු රාජරාජමහාමත්තා සප්පිස්ස තාව කුම්භසතම්පි කුම්භසහස්සම්පි විහාරං පෙසෙන්ති, ඝණ්ටිං පහරිත්වා ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගහිතභාජනං පූරෙත්වා දාතබ්බං, පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති. සචෙ අලසජාතිකා මහාථෙරා පච්ඡා ආගච්ඡන්ති, ''භන්තෙ, වීසතිවස්සානං දීයති, තුම්හාකං ඨිතිකා අතික්කන්තා''ති න වත්තබ්බා, ඨිතිකං ඨපෙත්වා තෙසං දත්වා පච්ඡා ඨිතිකාය දාතබ්බං. ''අසුකවිහාරෙ බහු සප්පි උප්පන්න''න්ති සුත්වා යොජනන්තරවිහාරතොපි භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, සම්පත්තසම්පත්තානම්පි ඨිතට්ඨානතො පට්ඨාය දාතබ්බං. අසම්පත්තානම්පි උපචාරසීමං පවිට්ඨානං අන්තෙවාසිකාදීසු ගණ්හන්තෙසු දාතබ්බමෙව. ''බහිඋපචාරසීමාය ඨිතානං දෙථා''ති වදන්ති, න දාතබ්බං. සචෙ පන උපචාරසීමං ඔක්කන්තෙහි එකාබද්ධා හුත්වා අත්තනො විහාරද්වාරෙ අන්තොවිහාරෙයෙව වා හොන්ති, පරිසවසෙන වඩ්ඪිතා නාම සීමා හොති, තස්මා දාතබ්බා. සඞ්ඝනවකස්ස දින්නෙපි පච්ඡා ආගතානං දාතබ්බමෙව. දුතියභාගෙ පන ථෙරාසනං ආරුළ්හෙ ආගතානං පඨමභාගො න පාපුණාති, දුතියභාගතො වස්සග්ගෙන දාතබ්බං. අන්තොඋපචාරසීමං පවිසිත්වා යත්ථ කත්ථචි දින්නං හොති, සබ්බං සන්නිපාතට්ඨානෙයෙව භාජෙතබ්බං.

යස්මිං විහාරෙ දස භික්ඛූ, දසෙව ච සප්පිකුම්භා දීයන්ති, එකෙකකුම්භවසෙන භාජෙතබ්බං. එකො සප්පිකුම්භො හොති, දසභික්ඛූහි භාජෙත්වා ගහෙතබ්බං. සචෙ ''යථාඨිතංයෙව අම්හාකං පාපුණාතී''ති ගණ්හන්ති, දුග්ගහිතං, තං ගතගතට්ඨානෙ සඞ්ඝිකමෙව හොති. කුම්භං පන ආවජ්ජෙත්වා ථාලකෙ ථොකං සප්පිං කත්වා ''ඉදං මහාථෙරස්ස පාපුණාති, අවසෙසං අම්හාකං පාපුණාතී''ති වත්වා තම්පි කුම්භෙයෙව ආකිරිත්වා යථිච්ඡිතං ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ ථිනං සප්පි හොති, ලෙඛං කත්වා ''ලෙඛතො පරභාගො මහාථෙරස්ස පාපුණාති, අවසෙසං අම්හාක''න්ති ගහිතම්පි සුග්ගහිතං. වුත්තපරිච්ඡෙදතො ඌනාධිකෙසු භික්ඛූසු සප්පිකුම්භෙසු ච එතෙනෙව උපායෙන භාජෙතබ්බං. සචෙ පනෙකො භික්ඛු, එකො කුම්භො හොති, ඝණ්ටිං පහරිත්වා ''අයං මය්හං පාපුණාතී''තිපි ගහෙතුං වට්ටති. ''අයං පඨමභාගො මය්හං පාපුණාති, අයං දුතියභාගො''ති එවං ථොකං ථොකම්පි පාපෙතුං වට්ටති. එස නයො නවනීතාදීසුපි . යස්මිං පන විප්පසන්නතිලතෙලාදිම්හි ලෙඛා න සන්තිට්ඨති, තං උද්ධරිත්වා භාජෙතබ්බං. සිඞ්ගිවෙරමරිචාදිභෙසජ්ජම්පි අවසෙසපත්තථාලකාදිසමණපරික්ඛාරොපි සබ්බො වුත්තානුරූපෙනෙව නයෙන සුට්ඨු සල්ලක්ඛෙත්වා භාජෙතබ්බොති. අයං ගිලානපච්චයභාජනීයකථා.

218. ඉදානි **සෙනාසනග්ගාහෙ** විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො (චූළව. අට්ඨ. 318) – අයං සෙනාසනග්ගාහො නාම දුවිධො හොති උතුකාලෙ ච වස්සාවාසෙ ච. තත්ථ **උතුකාලෙ** තාව කෙචි ආගන්තුකා භික්ඛූ පුරෙභත්තං ආගච්ඡන්ති, කෙචි පච්ඡාභත්තං පඨමයාමං මජ්ඣිමයාමං පච්ඡිමයාමං වා. යෙ යදා ආගච්ඡන්ති, තෙසං තදාව භික්ඛූ උට්ඨාපෙත්වා සෙනාසනං දාතබ්බං, අකාලො නාම නත්ථි. සෙනාසනපඤ්ඤාපකෙන පන පණ්ඩිතෙන භවිතබ්බං, එකං වා ද්වෙ වා මඤ්චට්ඨානානි ඨපෙතබ්බානි. සචෙ විකාලෙ එකො වා ද්වෙ වා ථෙරා ආගච්ඡන්ති, තෙ වත්තබ්බා ''භන්තෙ, ආදිතො පට්ඨාය වුට්ඨාපියමානෙ සබ්බෙපි භික්ඛූ උබ්භණ්ඩිකා භවිස්සන්ති, තුම්හෙ අම්හාකං වසනට්ඨානෙ වසථා''ති.

බහූසු පන ආගතෙසු වුට්ඨාපෙත්වා පටිපාටියා දාතබ්බං. සචෙ එකෙකං පරිවෙණං පහොති, එකෙකං පරිවෙණං දාතබ්බං. තත්ථ අග්ගිසාලාදීසසාලාමණ්ඩලමාළාදයො සබ්බෙපි තස්සෙව පාපුණන්ති. එවං අප්පහොන්තෙ පාසාදග්ගෙන දාතබ්බං,

පාසාදෙසු අප්පහොන්තෙසු ඔවරකග්ගෙන දාතබ්බං, ඔවරකෙසු අප්පහොන්තෙසු සෙය්‍යග්ගෙන දාතබ්බං, සෙය්‍යග්ගෙසු අප්පහොන්තෙසු මඤ්චට්ඨානෙන දාතබ්බං, මඤ්චට්ඨානෙ අප්පහොන්තෙ එකපීඨකට්ඨානවසෙන දාතබ්බං, භික්ඛුනො පන ඨිතොකාසමත්තං න ගාහෙතබ්බං. එතඤ්හි සෙනාසනං නාම න හොති. පීඨකට්ඨානෙ පන අප්පහොන්තෙ එකං මඤ්චට්ඨානං වා එකං පීඨට්ඨානං වා ‘‘වාරෙන වාරෙන, භන්තෙ, විස්සමථා’’ති තිණ්ණං ජනානං දාතබ්බං. න හි සක්කා සීතසමයෙ සබ්බරත්තිං අජ්ඣොකාසෙව වසිතුං. මහාථෙරෙන පඨමයාමං විස්සමිත්වා නික්ඛමිත්වා දුතියත්ථෙරස්ස වත්තබ්බං ‘‘ආවුසො ඉධ පවිසාහී’’ති. සචෙ මහාථෙරො නිද්දාගරුකො හොති, කාලං න ජානාති, උක්කාසිත්වා ද්වාරං ආකොටෙත්වා ‘‘භන්තෙ කාලො ජාතො, සීතං අනුදහතී’’ති වත්තබ්බං. තෙන නික්ඛමිත්වා ඔකාසො දාතබ්බො, අදාතුං න ලභති. දුතියත්ථෙරෙනපි මජ්ඣිමයාමං විස්සමිත්වා පුරිමනයෙනෙව ඉතරස්ස දාතබ්බං. නිද්දාගරුකො වුත්තනයෙනෙව වුට්ඨාපෙතබ්බො. එවං එකරත්තිං එකමඤ්චට්ඨානං තිණ්ණං දාතබ්බං. ජම්බුදීපෙ පන එකච්චෙ භික්ඛූ ‘‘සෙනාසනං නාම මඤ්චට්ඨානං වා පීඨට්ඨානං වා කිඤ්චිදෙව කස්සචි සප්පායං හොති, කස්සචි අසප්පාය’’න්ති ආගන්තුකා හොන්තු වා මා වා, දෙවසිකං සෙනාසනං ගාහෙන්ති. අයං උතුකාලෙ සෙනාසනග්ගාහො නාම.

219. **වස්සාවාසෙ** පන අත්ථි ආගන්තුකවත්තං, අත්ථි ආවාසිකවත්තං. ආගන්තුකෙන තාව සකට්ඨානං මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගන්ත්වා වසිතුකාමෙන වස්සූපනායිකදිවසමෙව තත්ථ න ගන්තබ්බං. වසනට්ඨානං වා හි තත්‍ර සම්බාධං භවෙය්‍ය, භික්ඛාචාරො වා න සම්පජ්ජෙය්‍ය, තෙන න ඵාසුකං විහරෙය්‍ය, තස්මා ‘‘ඉදානි මාසමත්තෙන වස්සූපනායිකා භවිස්සතී’’ති තං විහාරං පවිසිතබ්බං. තත්ථ මාසමත්තං වසන්තො සචෙ උද්දෙසත්ථිකො, උද්දෙසසම්පත්තිං සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙ කම්මට්ඨානිකො, කම්මට්ඨානසප්පායතං සල්ලක්ඛෙත්වා, සචෙ පච්චයත්ථිකො, පච්චයලාභං සල්ලක්ඛෙත්වා අන්තොවස්සෙ සුඛං වසිස්සති. සකට්ඨානතො ච තත්ථ ගච්ඡන්තෙන න ගොචරගාමො ඝට්ටෙතබ්බො. න තත්ථ මනුස්සා වත්තබ්බා ‘‘තුම්හෙ නිස්සාය සලාකභත්තාදීනි වා යාගුඛජ්ජකාදීනි වා වස්සාවාසිකං වා නත්ථි, අයං චෙතියස්ස පරික්ඛාරො, අයං උපොසථාගාරස්ස, ඉදං තාළඤ්චෙව සූචි ච, සම්පටිච්ඡථ තුම්හාකං විහාර’’න්ති. සෙනාසනං පන ජග්ගිත්වා දාරුභණ්ඩමත්තිකාභණ්ඩානි පටිසාමෙත්වා ගමිකවත්තං පූරෙත්වා ගන්තබ්බං.

එවං ගච්ඡන්තෙනපි දහරෙහි පත්තචීවරභණ්ඩිකායො උක්ඛිපාපෙත්වා තෙලනාළිකත්තරදණ්ඩාදීනි ගාහෙත්වා ඡත්තං පග්ගය්හ අත්තානං දස්සෙන්තෙන ගාමද්වාරෙනෙව න ගන්තබ්බං, පටිච්ඡන්නෙන අටවිමග්ගෙන ගන්තබ්බං. අටවිමග්ගෙ අසති ගුම්බාදීනි මද්දන්තෙන න ගන්තබ්බං, ගමිකවත්තං පන පූරෙත්වා විතක්කං ඡින්දිත්වා සුද්ධචිත්තෙන ගමනවත්තෙනෙව ගන්තබ්බං. සචෙ පන ගාමද්වාරෙන මග්ගො හොති, ගච්ඡන්තඤ්ච නං සපරිවාරං දිස්වා මනුස්සා ‘‘අම්හාකං ථෙරො විය’’ති උපධාවිත්වා ‘‘කුහිං, භන්තෙ, සබ්බපරික්ඛාරෙ ගහෙත්වා ගච්ඡථා’’ති වදන්ති, තෙසු චෙ එකො එවං වදති ‘‘වස්සූපනායිකකාලො නාමායං, යත්ථ අන්තොවස්සෙනිබද්ධභික්ඛාචාරො භණ්ඩපටිච්ඡාදනඤ්ච ලබ්භති, තත්ථ භික්ඛූ ගච්ඡන්තී’’ති, තස්ස චෙ සුත්වා තෙ මනුස්සා ‘‘භන්තෙ, ඉමස්මිම්පි ගාමෙ ජනො භුඤ්ජති චෙව නිවාසෙති ච, මා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡථා’’ති වත්වා මිත්තාමච්චෙ පක්කොසිත්වා සබ්බෙ සම්මන්තයිත්වා විහාරෙ නිබද්ධවත්තඤ්ච සලාකභත්තාදීනි ච වස්සාවාසිකඤ්ච ඨපෙත්වා ‘‘ඉධෙව, භන්තෙ, වසථා’’ති යාචන්ති, සබ්බෙසං සාදිතුං වට්ටති. සබ්බඤ්චෙතං කප්පියඤ්චෙව අනවජ්ජඤ්ච. **කුරුන්දියං** පන ‘‘කුහිං ගච්ඡථාති වුත්තෙ ‘අසුකට්ඨාන’න්ති වත්වා ‘කස්මා තත්ථ ගච්ඡථා’ති වුත්තෙ ‘කාරණං ආචික්ඛිතබ්බ’’’න්ති වුත්තං. උභයම්පි පනෙතං සුද්ධචිත්තත්තාව අනවජ්ජං. ඉදං **ආගන්තුකවත්තං** නාම.

ඉදං පන **ආවාසිකවත්තං**. පටිකච්චෙව හි ආවාසිකෙහි විහාරො ජග්ගිතබ්බො, ඛණ්ඩඵුල්ලපටිසඞ්ඛරණපරිභණ්ඩානි කාතබ්බානි, රත්තිට්ඨානදිවාට්ඨානවච්චකුටිපස්සාවට්ඨානානි පධානඝරවිහාරමග්ගොති ඉමානි සබ්බානි පටිජග්ගිතබ්බානි. චෙතියෙ සුධාකම්මං මුණ්ඩවෙදිකාය තෙලමක්ඛනං මඤ්චපීඨජග්ගනන්ති ඉදම්පි සබ්බං කාතබ්බං ‘‘වස්සං වසිතුකාමා ආගන්ත්වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාකම්මට්ඨානානුයොගාදීනි කරොන්තා සුඛං වසිස්සන්තී’’ති. කතපරිකම්මෙහි ආසාළ්හීජුණ්හපඤ්චමිතො පට්ඨාය වස්සාවාසිකං පුච්ඡිතබ්බං. කත්ථ පුච්ඡිතබ්බං? යතො පකතියා ලබ්භති. යෙහි පන න දින්නපුබ්බං, තෙ පුච්ඡිතුං න වට්ටති. කස්මා පුච්ඡිතබ්බං? කදාචි හි මනුස්සා දෙන්ති, කදාචි දුබ්භික්ඛාදීහි උපද්දුතා න දෙන්ති, තත්ථ යෙ න දස්සන්ති, තෙ අපුච්ඡිත්වා වස්සාවාසිකෙ ගාහිතෙ ගාහිතභික්ඛූනං ලාභන්තරායො හොති, තස්මා පුච්ඡිත්වාව ගාහෙතබ්බං.

පුච්ඡන්තෙන ‘‘තුම්හාකං වස්සාවාසිකං ගාහණකාලො උපකට්ඨො’’ති වත්තබ්බං. සචෙ වදන්ති ‘‘භන්තෙ, ඉමං සංවච්ඡරං ඡාතකාදීහි උපද්දුතම්හ, න සක්කොම දාතු’’න්ති වා ‘‘යං පුබ්බෙ දෙම, තතො ඌනතරං දස්සාමා’’ති වා ‘‘ඉදානි කප්පාසො සුලභො, යං පුබ්බෙ දෙම, තතො බහුතරං දස්සාමා’’ති වා, තං සල්ලක්ඛෙත්වා තදනුරූපෙන නයෙන තෙසං සෙනාසනෙ භික්ඛූනං වස්සාවාසිකං ගාහෙතබ්බං. සචෙ මනුස්සා වදන්ති ‘‘යස්ස අම්හාකං වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සො තෙමාසං පානීයං උපට්ඨාපෙතු, විහාරමග්ගං ජග්ගතු, චෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණානි ජග්ගතු, බොධිරුක්ඛෙ උදකං ආසිඤ්චතූ’’ති, යස්ස තං පාපුණාති, තස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. යො පන ගාමො පටික්කම්ම යොජනද්වියොජනන්තරෙ හොති, තත්‍ර චෙ කුලානි උපනික්ඛෙපං ඨපෙත්වා පහාරෙ වස්සාවාසිකං දෙන්තියෙව, තානි කුලානි ආපුච්ඡිත්වාපි තෙසං සෙනාසනෙ වත්තං කත්වා වසන්තස්ස වස්සාවාසිතං ගාහෙතබ්බං. සචෙ පන තෙසං සෙනාසනෙ පංසුකූලිකො වසති, ආගතඤ්ච තං දිස්වා ‘‘තුම්හාකං වස්සාවාසිකං දෙමා’’ති වදන්ති, තෙන සඞ්ඝස්ස ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ තානි කුලානි සඞ්ඝස්ස දාතුං න ඉච්ඡන්ති, ‘‘තුම්හාකංයෙව දෙමා’’ති වදන්ති, සභාගො භික්ඛු ‘‘වත්තං කත්වා ගණ්හාහී’’ති වත්තබ්බො. පංසුකූලිකස්ස පනෙතං න වට්ටති. ඉති සද්ධාදෙය්‍යදායකමනුස්සා පුච්ඡිතබ්බා.

තත්‍රුප්පාදෙ පන කප්පියකාරකා පුච්ඡිතබ්බා. කථං පුච්ඡිතබ්බා? කිං, ආවුසො, සඞ්ඝස්ස භණ්ඩපටිච්ඡාදනං භවිස්සතීති? සචෙ වදන්ති ‘‘භවිස්සති, භන්තෙ, එකෙකස්ස නවහත්ථසාටකං දස්සාම, වස්සාවාසිකං ගාහෙථා’’ති, ගාහෙතබ්බං. සචෙපි වදන්ති ‘‘සාටකා නත්ථි, වත්ථු පන අත්ථි, ගාහෙථ, භන්තෙ’’ති, වත්ථුම්හි සන්තෙපි ගාහෙතුං වට්ටතියෙව. කප්පියකාරකානඤ්හි හත්ථෙ ‘‘කප්පියභණ්ඩං පරිභුඤ්ජථා’’ති දින්නවත්ථුතො යං යං කප්පියං, සබ්බං පරිභුඤ්ජිතුං අනුඤ්ඤාතං. යං පනෙත්ථ පිණ්ඩපාතත්ථාය ගිලානපච්චයත්ථාය ච උද්දිස්ස දින්නං, තං චීවරෙ උපනාමෙන්තෙහි සඞ්ඝසුට්ඨුතාය අපලොකෙත්වා උපනාමෙතබ්බං, සෙනාසනත්ථාය පන උද්දිස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. චීවරවසෙනෙව

පන චතුපච්චයවසෙන වා දින්නං චීවරෙ උපනාමෙන්තානං අපලොකනකම්මකිච්චං නත්ථි. අපලොකනකම්මං කරොන්තෙහි ච පුග්ගලවසෙනෙව කාතබ්බං, සඞ්ඝවසෙන න කාතබ්බං. ජාතරූපරජතවසෙනපි ආමකධඤ්ඤවසෙන වා අපලොකනකම්මං න වට්ටති, කප්පියභණ්ඩවසෙන චීවරතණ්ඩුලාදිවසෙනෙව ච වට්ටති. තං පන එවං කත්තබ්බං ''ඉදානි සුභික්ඛං සුලභපිණ්ඩං, භික්ඛූ චීවරෙන කිලමන්ති, එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං චීවරං කාතුං රුච්චතී''ති, ''ගිලානපච්චයො සුලභො, ගිලානො වා නත්ථි, එත්තකං නාම තණ්ඩුලභාගං භික්ඛූනං චීවරං කාතුං රුච්චතී''ති.

එවං චීවරපච්චයං සල්ලක්ඛෙත්වා සෙනාසනස්ස කාලෙ ඝොසිතෙ සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ සෙනාසනග්ගාහකො සම්මන්නිතබ්බො. සම්මන්නන්තෙන ච ද්වෙ සම්මන්නිතබ්බාති වුත්තං. එවඤ්හි නවකො වුඩ්ඪස්ස, වුඩ්ඪො ච නවකස්ස ගාහෙස්සතීති. මහන්තෙ පන මහාවිහාරසදිසෙ විහාරෙ තයො චත්තාරො ජනා සම්මන්නිතබ්බා. **කුරුන්දියං** පන ''අට්ඨපි සොළසපි ජනෙ සම්මන්නිතුං වට්ටතී''ති වුත්තං. තෙසං සම්මුති කම්මවාචායපි අපලොකනෙනපි වට්ටතියෙව. තෙහි සම්මතෙහි භික්ඛූහි සෙනාසනං සල්ලක්ඛෙතබ්බං. චෙතියඝරං බොධිඝරං ආසනඝරං සම්මුඤ්ජනිඅට්ටො දාරුඅට්ටො වච්චකුටි ඉට්ඨකසාලා වඩ්ඪකිසාලා ද්වාරකොට්ඨකො පානීයමාළො මග්ගො පොක්ඛරණීති එතානි හි අසෙනාසනානි, විහාරො අඩ්ඪයොගො පාසාදො හම්මියං ගුහා මණ්ඩපො රුක්ඛමූලං වෙළුගුම්බොති ඉමානි සෙනාසනානි, තානි ගාහෙතබ්බානි.

220. ගාහෙන්තෙන ච ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඨමං භික්ඛූ ගණෙතුං, භික්ඛූ ගණෙත්වා සෙය්‍යා ගණෙතුං, සෙය්‍යා ගණෙත්වා සෙය්‍යග්ගෙන ගාහෙතු''න්ති(චූළව. 318) ආදිවචනතො පඨමං විහාරෙ භික්ඛූ ගණෙත්වා මඤ්චට්ඨානානි ගණෙතබ්බානි, තතො එකෙකං මඤ්චට්ඨානං එකෙකස්ස භික්ඛුනො ගාහෙතබ්බං. සචෙ මඤ්චට්ඨානානි අතිරෙකානි හොන්ති, විහාරග්ගෙන ගාහෙතබ්බං. සචෙ විහාරාපි අතිරෙකා හොන්ති, පරිවෙණග්ගෙන ගාහෙතබ්බං. පරිවෙණෙසුපි අතිරෙකෙසු පුන අපරොපි භාගො දාතබ්බො. අතිමන්දෙසු හි භික්ඛූසු එකෙකස්ස භික්ඛුනො ද්වෙ තීණි පරිවෙණානි දාතබ්බානි. ගහිතෙ පන දුතියභාගෙ අඤ්ඤො භික්ඛු ආගච්ඡති, න අත්තනො අරුචියා සො භාගො තස්ස දාතබ්බො. සචෙ පන යෙන ගහිතො, සො අත්තනො රුචියා තං දුතියභාගං වා පඨමභාගං වා දෙති, වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, නිස්සීමෙ ඨිතස්ස සෙනාසනං ගාහෙතබ්බං, යො ගාහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 318) වචනතො උපචාරසීමතො බහි ඨිතස්ස න ගාහෙතබ්බං, අන්තොඋපචාරසීමාය පන දූරෙ ඨිතස්සපි ලබ්භතියෙව.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස පතිරූපං සෙය්‍යං දාතු''න්ති (චූළව. 316) වචනතො යො (චූළව. අට්ඨ. 316) කාසසාසභගන්දරාතිසාරාදීහි ගිලානො හොති, බෙළමල්ලකවච්චකපාලාදීනි ඨපෙතබ්බානි හොන්ති, කුට්ඨී වා හොති, සෙනාසනං දූසෙති, එවරූපස්ස හෙට්ඨාපාසාදපණ්ණසාලාදීසු අඤ්ඤතරං එකමන්තං සෙනාසනං දාතබ්බං. යස්මිං වසන්තෙ සෙනාසනං න දුස්සති, තස්ස වරසෙය්‍යාපි දාතබ්බාව. යොපි සිනෙහපානවිරෙචනනත්ථුකම්මාදීසු යං කිඤ්චි භෙසජ්ජං කරොති, සබ්බො සො ගිලානොයෙව. තස්සපි සල්ලක්ඛෙත්වා පතිරූපං සෙනාසනං දාතබ්බං.

''න, භික්ඛවෙ, එකෙන ද්වෙ පටිබාහෙතබ්බා, යො පටිබාහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 319) වචනතො එකෙන ද්වෙ සෙනාසනානි න ගහෙතබ්බානි. සචෙපි ගණ්හෙය්‍ය, පච්ඡිමෙන ගහණෙන පුරිමග්ගහණං පටිප්පස්සම්භති. ගහණෙන හි ගහණං පටිප්පස්සම්භති, ගහණෙන ආලයො පටිප්පස්සම්භති, ආලයෙන ගහණං පටිප්පස්සම්භති, ආලයෙන ආලයො පටිප්පස්සම්භති. කථං? ඉධෙකච්චො (චූළව. අට්ඨ. 319) වස්සූපනායිකදිවසෙ එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්‍රාපි ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙන පුරිමග්ගහණං පටිප්පස්සම්භති. අපරො ''ඉධ වසිස්සාමී''ති ආලයමත්තං කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා තත්ථ සෙනාසනං ගණ්හාති, තස්ස ඉමිනා ගහණෙනෙව පුරිමො ආලයො පටිප්පස්සම්භති. එකො ''ඉධ වසිස්සාමී''ති සෙනාසනං වා ගහෙත්වා ආලයං වා කත්වා සාමන්තවිහාරං ගන්ත්වා ''ඉධෙව දානි වසිස්සාමී''ති ආලයං කරොති, ඉච්චස්ස ආලයෙන වා ගහණං, ආලයෙන වා ආලයො පටිප්පස්සම්භති, සබ්බත්ථ පච්ඡිමෙ ගහණෙ වා ආලයෙ වා තිට්ඨති. යො පන එකස්මිං විහාරෙ සෙනාසනං ගහෙත්වා ''අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වසිස්සාමී''ති ගච්ඡති, තස්ස උපචාරසීමාතික්කමෙ සෙනාසනග්ගාහො පටිප්පස්සම්භති. යදි පන ''තත්ථ ඵාසු භවිස්සති, වසිස්සාමි, නො චෙ, ආගමිස්සාමී''ති ගන්ත්වා අඵාසුකභාවං ඤත්වා පච්චා වා ගච්ඡති, වට්ටති.

සෙනාසනග්ගාහකෙන ච සෙනාසනං ගාහෙත්වා වස්සාවාසිකං ගාහෙතබ්බං. ගාහෙන්තෙන සචෙ සඞ්ඝිකො ච සද්ධාදෙය්‍යො චාති ද්වෙ චීවරපච්චයා හොන්ති, තෙසු යං භික්ඛූ පඨමං ගහිතුං ඉච්ඡන්ති, තං ගහෙත්වා තස්ස ඨිතිකතො පට්ඨාය ඉතරො ගාහෙතබ්බො. ''සචෙ භික්ඛූනං අප්පතාය පරිවෙණග්ගෙන සෙනාසනෙ ගාහියමානෙ එකං පරිවෙණං මහාලාභං හොති, දස වා ද්වාදස වා චීවරානි ලභන්ති, තං විජටෙත්වා අඤ්ඤෙසු අලාභකෙසු ආවාසෙසු පක්ඛිපිත්වා අඤ්ඤෙසම්පි භික්ඛූනං ගාහෙතබ්බ''න්ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ ''න එවං කාතබ්බං. මනුස්සා හි අත්තනො ආවාසපටිජග්ගනත්ථාය පච්චයං දෙන්ති, තස්මා අඤ්ඤෙහි භික්ඛූහි තත්ථ පවිසිතබ්බ''න්ති.

221. සචෙ පනෙත්ථ මහාථෙරො පටික්කොසති ''මා, ආවුසො, එවං ගාහෙථ, භගවතො අනුසිට්ඨිං කරොථ. වුත්තඤ්හෙතං භගවතා ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පරිවෙණග්ගෙන ගාහෙතු''න්ති (චූළව. 318). තස්ස පටික්කොසනාය අට්ඨත්වා ''භන්තෙ, භික්ඛූ බහූ, පච්චයො මන්දො, සඞ්ගහං කාතුං වට්ටතී''ති සඤ්ඤාපෙත්වා ගාහෙතබ්බමෙව. ගාහෙන්තෙන ච සම්මතෙන භික්ඛුනා මහාථෙරස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එවං වත්තබ්බං ''භන්තෙ, තුම්හාකං සෙනාසනං පාපුණාති, පච්චයං ධාරෙථා''ති. අසුකකුලස්ස පච්චයො අසුකසෙනාසනඤ්ච මය්හං පාපුණාති, ආවුසොති. පාපුණාති භන්තෙ, ගණ්හථ නන්ති. ගණ්හාමි, ආවුසොති. ගහිතං හොති. ''සචෙ පන 'ගහිතං වො, භන්තෙ'ති වුත්තෙ 'ගහිතං මෙ'ති වා, 'ගණ්හිස්සථ, භන්තෙ'ති වුත්තෙ 'ගණ්හිස්සාමී'ති වා වදති, අග්ගහිතං හොතී''ති මහාසුමත්ථෙරො ආහ. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ ''අතීතානාගතවචනං වා හොතු වත්තමානවචනං වා, සකුප්පාදමත්තං ආලයකරණමත්තමෙව චෙත්ථ පමාණං, තස්මා ගහිතමෙව හොතී''ති.

යොපි පංසුකූලිකො භික්ඛු සෙනාසනං ගහෙත්වා පච්චයං විස්සජ්ජෙති, අයම්පි න අඤ්ඤස්මිං ආවාසෙ පක්ඛිපිතබ්බො, තස්මිංයෙව පරිවෙණෙ අග්ගිසාලාය වා දීඝසාලාය වා රුක්ඛමූලෙ වා අඤ්ඤස්ස ගාහෙතුං වට්ටති. පංසුකූලිකො ''වසාමී''ති

සෙනාසනං ජග්ගිස්සති, ඉතරො ''පච්චයං ගණ්හාමී''ති එවං ද්වීහි කාරණෙහි සෙනාසනං සුජග්ගිතතරං භවිස්සති. **මහාපච්චරියං** පන වුත්තං ''පංසුකූලිකෙ වාසත්ථාය සෙනාසනං ගණ්හන්තෙ සෙනාසනග්ගාහකෙන වත්තබ්බං, 'භන්තෙ ඉධ පච්චයො අත්ථි, සො කිං කාතබ්බො'ති. තෙන 'හෙට්ඨා අඤ්ඤං ගාහාපෙහී'ති වත්තබ්බො. සචෙ පන කිඤ්චි අවත්වාව වසති, වුට්ඨවස්සස්ස ච පාදමූලෙ ඨපෙත්වා සාටකං දෙන්ති, වට්ටති. අථ 'වස්සාවාසිකං දෙමා'ති වදන්ති, තස්මිං සෙනාසනෙ වස්සංවුට්ඨභික්ඛූනං පාපුණාතී''ති. යෙසං පන සෙනාසනං නත්ථි, කෙවලං පච්චයමෙව දෙන්ති, තෙසං පච්චයං අවස්සාවාසිකසෙනාසනෙ ගාහෙතුං වට්ටති. මනුස්සා ථූපං කත්වා වස්සාවාසිකං ගාහාපෙන්ති. ථූපො නාම අසෙනාසනං, තස්ස සමීපෙ රුක්ඛෙ වා මණ්ඩපෙ වා උපනිබන්ධිත්වා ගාහෙතබ්බං. තෙන භික්ඛුනා චෙතියං ජග්ගිතබ්බං. බොධිරුක්ඛබොධිඝරආසනඝරසම්මුඤ්ජනිඅට්ටදාරුඅට්ටවච්චකුටිද්වාරකොට්ඨකපානීයකුටිපානීයමාළකදන්තකට්ඨමාළකෙසුපි එසෙව නයො. භොජනසාලා පන සෙනාසනමෙව, තස්මා තං එකස්ස වා බහූනං වා පරිච්ඡින්දිත්වා ගාහෙතුං වට්ටතීති සබ්බමිදං විත්ථාරෙන **මහාපච්චරියං** වුත්තං.

සෙනාසනග්ගාහකෙන පන පාටිපදඅරුණතො පට්ඨාය යාව පුන අරුණං න භිජ්ජති, තාව ගාහෙතබ්බං. ඉදඤ්හි සෙනාසනග්ගාහස්ස ඛෙත්තං. සචෙ පාතොව ගාහිතෙ සෙනාසනෙ අඤ්ඤො විතක්කචාරිකො භික්ඛු ආගන්ත්වා සෙනාසනං යාචති, ''ගහිතං, භන්තෙ, සෙනාසනං, වස්සූපගතො සඞ්ඝො, රමණීයො විහාරො, රුක්ඛමූලාදීසු යත්ථ ඉච්ඡථ, තත්ථ වසථා''ති වත්තබ්බො. පච්ඡිමවස්සූපනායිකදිවසෙ පන සචෙ කාලං ඝොසෙත්වා සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ කොචි දසහත්ථං වත්ථං ආහරිත්වා වස්සාවාසිකං දෙති, ආගන්තුකො චෙ භික්ඛු සඞ්ඝත්ථෙරො හොති, තස්ස දාතබ්බං. නවකො චෙ හොති, සම්මතෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝත්ථෙරො වත්තබ්බො ''සචෙ, භන්තෙ, ඉච්ඡථ, පඨමභාගං මුඤ්චිත්වා ඉදං වත්ථං ගණ්හථා''ති, අමුඤ්චන්තස්ස න දාතබ්බං. සචෙ පන පුබ්බෙ ගාහිතං මුඤ්චිත්වා ගණ්හාති, දාතබ්බං. එතෙනෙව උපායෙන දුතියත්ථෙරතො පට්ඨාය පරිවත්තෙත්වා පත්තට්ඨානෙව ආගන්තුකස්ස දාතබ්බං. සචෙ පන පඨමවස්සූපගතා ද්වෙ තීණි චත්තාරි පඤ්ච වා වත්ථානි අලත්ථුං, ලද්ධං ලද්ධං එතෙනෙව උපායෙන විස්සජ්ජාපෙත්වා යාව ආගන්තුකස්ස සමකං හොති, තාව දාතබ්බං. තෙන සමකෙ ලද්ධෙ අවසිට්ඨො අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බො. පච්චුප්පන්නෙ ලාභෙ සති ඨිතිකාය ගාහෙතුං කතිකං කාතුං වට්ටති.

සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, ද්වීසුපි වස්සූපනායිකාසු වස්සූපගතා භික්ඛූ භික්ඛාය කිලමන්තා ''ආවුසො, ඉධ වසන්තා සබ්බෙව කිලමාම, සාධු වත ද්වෙ භාගා හොම, යෙසං ඤාතිපවාරිතට්ඨානානි අත්ථි, තෙ තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගන්ත්වා අත්තනො පත්තං වස්සාවාසිකං ගණ්හන්තූ''ති වදන්ති, තෙසු යෙ තත්ථ වසිත්වා පවාරණාය ආගච්ඡන්ති, තෙසං අපලොකෙත්වා වස්සාවාසිකං දාතබ්බං. සාදියන්තාපි හි තෙනෙව වස්සාවාසිකස්ස සාමිනො, ඛීයන්තාපි ච ආවාසිකා නෙව අදාතුං ලභන්ති. **කුරුන්දියං** පන වුත්තං ''කතිකවත්තං කාතබ්බං 'සබ්බෙසං නො ඉධ යාගුභත්තං නප්පහොති, සභාගට්ඨානෙ වසිත්වා ආගච්ඡථ, තුම්හාකං පත්තං වස්සාවාසිකං ලභිස්සථා'ති. තඤ්චෙ එකො පටිබාහති, සුපටිබාහිතං. නො චෙ පටිබාහති, කතිකා සුකතා. පච්ඡා තෙසං තත්ථ වසිත්වා ආගතානං අපලොකෙත්වා දාතබ්බං, අපලොකනකාලෙ පටිබාහිතුං න ලබ්භතී''ති. පුනපි වුත්තං ''සචෙ වස්සූපගතෙසු එකච්චානං වස්සාවාසිකෙ අපාපුණන්තෙ භික්ඛූ කතිකං කරොන්ති 'ඡින්නවස්සානං වස්සාවාසිකඤ්ච ඉදානි උප්පජ්ජනකවස්සාවාසිකඤ්ච ඉමෙසං දාතුං රුච්චතී'ති, එවං කතිකාය කතාය ගාහිතසදිසමෙව හොති, උප්පන්නුප්පන්නං තෙසමෙව දාතබ්බ''න්ති. තෙමාසං පානීයං උපට්ඨාපෙත්වා විහාරමග්ගචෙතියඞ්ගණබොධියඞ්ගණානි ජග්ගිත්වා බොධිරුක්ඛෙ උදකං සිඤ්චිත්වා පක්කන්තොපි විබ්භන්තොපි වස්සාවාසිකං ලභතියෙව. භතිනිවිට්ඨඤ්හි තෙන කතං, සඞ්ඝිකං පන අපලොකනකම්මං කත්වා ගාහිතං අන්තොවස්සෙ විබ්භන්තොපි ලභතෙව, පච්චයවසෙන ගාහිතං පන න ලභතීති වදන්ති.

සචෙ වුට්ඨවස්සො දිසංගමිකො භික්ඛු ආවාසිකස්ස හත්ථතො කිඤ්චිදෙව කප්පියභණ්ඩං ගහෙත්වා ''අසුකකුලෙ මය්හං වස්සාවාසිකං පත්තං, තං ගණ්හථා''ති වත්වා ගතට්ඨානෙ විබ්භමති, වස්සාවාසිකං සඞ්ඝිකං හොති. සචෙ පන මනුස්සෙ සම්මුඛා සම්පටිච්ඡාපෙත්වා ගච්ඡති, ලභති. ''ඉදං වස්සාවාසිකං අම්හාකං සෙනාසනෙ වුත්ථභික්ඛුනො දෙමා''ති වුත්තෙ යස්ස ගාහිතං, තස්සෙව හොති. සචෙ පන සෙනාසනසාමිකස්ස පියකම්යතාය පුත්තධීතාදයො බහූනි වත්ථානි ආහරිත්වා ''අම්හාකං සෙනාසනෙ දෙමා''ති දෙන්ති, තත්ථ වස්සූපගතස්ස එකමෙව වත්ථං දාතබ්බං, සෙසානි සඞ්ඝිකානි හොන්ති. වස්සාවාසිකඨිතිකාය ගාහෙතබ්බානි, ඨිතිකාය අසති ථෙරාසනතො පට්ඨාය ගාහෙතබ්බානි. සෙනාසනෙ වස්සූපගතං භික්ඛුං නිස්සාය උප්පන්නෙන චිත්තප්පසාදෙන බහූනි වත්ථානි ආහරිත්වා ''සෙනාසනස්ස දෙමා''ති දින්නෙසුපි එසෙව නයො. සචෙ පන පාදමූලෙ ඨපෙත්වා ''එතස්ස භික්ඛුනො දෙමා''ති වදන්ති, තස්සෙව හොන්ති.

එකස්ස ගෙහෙ ද්වෙ වස්සාවාසිකානි, පඨමභාගො සාමණෙරස්ස ගාහිතො හොති, දුතියො ථෙරාසනෙ. සො එකං දසහත්ථං, එකං අට්ඨහත්ථං සාටකං පෙසෙති ''වස්සාවාසිකං පත්තභික්ඛූනං දෙථා''ති, විචිනිත්වා වරභාගං සාමණෙරස්ස දත්වා අනුභාගො ථෙරාසනෙ දාතබ්බො . සචෙ පන උභොපි සරං නෙත්වා භොජෙත්වා සයමෙව පාදමූලෙ ඨපෙති, යං යස්ස දින්නං, තදෙව තස්ස හොති. ඉතො පරං **මහාපච්චරියං** ආගතනයො හොති – එකස්ස ඝරෙ දහරසාමණෙරස්ස වස්සාවාසිකං පාපුණාති, සො චෙ පුච්ඡති ''අම්හාකං වස්සාවාසිකං කස්ස පත්ත''න්ති, ''සාමණෙරස්සා''ති අවත්වා ''දානකාලෙ ජානිස්සසී''ති වත්වා දානදිවසෙ එකං මහාථෙරං පෙසෙත්වා නීහරාපෙතබ්බං. සචෙ යස්ස වස්සාවාසිකං පත්තං, සො විබ්භමති වා කාලං වා කරොති, මනුස්සා චෙ පුච්ඡන්ති ''කස්ස අම්හාකං වස්සාවාසිකං පත්ත''න්ති, තෙසං යථාභූතං ආචික්ඛිතබ්බං. සචෙ තෙ වදන්ති ''තුම්හාකං දෙමා''ති, තස්ස භික්ඛුනො පාපුණාති. අථ සඞ්ඝස්ස වා ගණස්ස වා දෙන්ති, සඞ්ඝස්ස වා ගණස්ස වා පාපුණාති. සචෙ වස්සූපගතා සුද්ධපංසුකූලිකායෙව හොන්ති, ආනෙත්වා දින්නං වස්සාවාසිකං සෙනාසනපරික්ඛාරං වා කත්වා ඨපෙතබ්බං, බිම්බොහනාදීනි වා කාතබ්බානීති.

අයං තාව අන්තොවස්සෙ වස්සූපනායිකදිවසවසෙන

සෙනාසනග්ගාහකථා.

222. අයමපරොපි උතුකාලෙ **අන්තරාමුත්තකො** නාම සෙනාසනග්ගාහො වෙදිතබ්බො. දිවසවසෙන හි තිවිධො සෙනාසනග්ගාහො පුරිමකො පච්ඡිමකො අන්තරාමුත්තකොති. වුත්තඤ්හෙතං –

> ‘‘තයොමෙ, භික්ඛවෙ, සෙනාසනග්ගාහා, පුරිමකො පච්ඡිමකො අන්තරාමුත්තකො. අපරජ්ජුගතාය ආසාළ්හියා පුරිමකො ගාහෙතබ්බො, මාසගතාය ආසාළ්හියා පච්ඡිමකො ගාහෙතබ්බො, අපරජ්ජුගතාය පවාරණාය ආයතිං වස්සාවාසත්ථාය අන්තරාමුත්තකො ගාහෙතබ්බො’’ති (මහාව. 318).

එතෙසු (චූළව. අට්ඨ. 318) තීසු සෙනාසනග්ගාහෙසු පුරිමකො පච්ඡිමකො චාති ඉමෙ ද්වෙ ගාහා ථාවරා, අන්තරාමුත්තකො පන සෙනාසනපටිජග්ගනත්ථං භගවතා අනුඤ්ඤාතො. තථා හි එකස්මිං විහාරෙ මහාලාභං සෙනාසනං හොති, සෙනාසනසාමිකා වස්සූපගතං භික්ඛුං සබ්බපච්චයෙහි සක්කච්චං උපට්ඨහිත්වා පවාරෙත්වා ගමනකාලෙ බහුං සමණපරික්ඛාරං දෙන්ති, මහාථෙරා දූරතොව ආගන්ත්වා වස්සූපනායිකදිවසෙ තං ගහෙත්වා ඵාසුං වසිත්වා වුට්ඨවස්සා ලාභං ගණ්හිත්වා පක්කමන්ති. ආවාසිකා ‘‘මයං එත්ථුප්පන්නං ලාභං න ලභාම, නිච්චං ආගන්තුකමහාථෙරාව ලභන්ති, තෙයෙව නං ආගන්ත්වා පටිජග්ගිස්සන්තී’’ති පලුජ්ජන්තම්පි න ඔලොකෙන්ති. භගවා තස්ස පටිජග්ගනත්ථං ‘‘අපරජ්ජුගතාය පවාරණාය ආයතිං වස්සාවාසත්ථාය අන්තරාමුත්තකො ගාහෙතබ්බො’’ති ආහ.

තං ගාහෙන්තෙන සඞ්ඝත්ථෙරො වත්තබ්බො ‘‘භන්තෙ, අන්තරාමුත්තකසෙනාසනං ගණ්හථා’’ති. සචෙ ගණ්හාති , දාතබ්බං. නො චෙ, එතෙනෙව උපායෙන අනුථෙරං ආදිං කත්වා යො ගණ්හාති, තස්ස අන්තමසො සාමණෙරස්සපි දාතබ්බං. තෙන තං සෙනාසනං අට්ඨ මාසෙ පටිජග්ගිතබ්බං, ඡදනභිත්තිභූමීසු යං කිඤ්චි ඛණ්ඩං වා ඵුල්ලං වා හොති, තං සබ්බං පටිසඞ්ඛරිතබ්බං. උද්දෙසපරිපුච්ඡාදීහි දිවසං ඛෙපෙත්වා රත්තිං තත්ථ වසිතුං වට්ටති, රත්තිං පරිවෙණෙ වසිත්වා තත්ථ දිවසං ඛෙපෙතුම්පි වට්ටති, රත්තින්දිවං තත්ථෙව වසිතුම්පි වට්ටති, උතුකාලෙ ආගතානං වුඩ්ඪානං න පටිබාහිතබ්බං. වස්සූපනායිකදිවසෙ පන සම්පත්තෙ සචෙ සඞ්ඝත්ථෙරො ‘‘මය්හං ඉදං පන සෙනාසනං දෙථා’’ති වදති, න ලභති. ‘‘භන්තෙ, ඉදං අන්තරාමුත්තකං ගහෙත්වා එකෙන භික්ඛුනා පටිජග්ගිත’’න්ති වත්වා න දාතබ්බං, අට්ඨ මාසෙ පටිජග්ගිතභික්ඛුස්සෙව ගාහිතං හොති. යස්මිං පන සෙනාසනෙ එකසංවච්ඡරෙ ද්වික්ඛත්තුං පච්චයෙ දෙන්ති ඡමාසච්චයෙන ඡමාසච්චයෙන, තං අන්තරාමුත්තකං න ගාහෙතබ්බං. යස්මිං වා තික්ඛත්තුං දෙන්ති චතුමාසච්චයෙන චතුමාසච්චයෙන, යස්මිං වා චතුක්ඛත්තුං දෙන්ති තෙමාසච්චයෙන තෙමාසච්චයෙන, තං අන්තරාමුත්තකං න ගාහෙතබ්බං. පච්චයෙනෙව හි තං පටිජග්ගනං ලභිස්සති. යස්මිං පන එකසංවච්ඡරෙ සකිදෙව බහූ පච්චයෙ දෙන්ති, එතං අන්තරාමුත්තකං ගාහෙතබ්බන්ති.

223. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අකතං වා විහාරං විප්පකතං වා නවකම්මං දාතුං, ඛුද්දකෙ විහාරෙ කම්මං ඔලොකෙත්වා ඡප්පඤ්චවස්සිකං නවකම්මං දාතුං, අඩ්ඪයොගෙ කම්මං ඔලොකෙත්වා සත්තට්ඨවස්සිකං නවකම්මං දාතුං, මහල්ලකෙ විහාරෙ පාසාදෙ වා කම්මං ඔලොකෙත්වා දසද්වාදසවස්සිකං නවකම්මං දාතු’’න්ති (චූළව. 323) වචනතො අකතං විප්පකතං වා සෙනාසනං එකස්ස භික්ඛුනො අපලොකනෙන වා කම්මවාචාය වා සාවෙත්වා නවකම්මං කත්වා වසිතුං යථාවුත්තකාලපරිච්ඡෙදවසෙන දාතබ්බං. නවකම්මිකො භික්ඛු අන්තොවස්සෙ තං ආවාසං ලභති, උතුකාලෙ පටිබාහිතුං න ලභති. ලද්ධනවකම්මෙන පන භික්ඛුනා වාසිඵරසුනිඛාදනාදීනි ගහෙත්වා සයං න කාතබ්බං, කතාකතං ජානිතබ්බං. සචෙ සො ආවාසො ජීරති, ආවාසසාමිකස්ස වා තස්ස වංසෙ උප්පන්නස්ස වා කස්සචි කථෙතබ්බං ‘‘ආවාසො තෙ නස්සති, ජග්ගථ එතං ආවාස’’න්ති. සචෙ සො න සක්කොති, භික්ඛූහි ඤාතීහි වා උපට්ඨාකෙහි වා සමාදාපෙත්වා ජග්ගිතබ්බො. සචෙ තෙපි න සක්කොන්ති, සඞ්ඝිකෙන පච්චයෙන ජග්ගිතබ්බො, තස්මිම්පි අසති එකං ආවාසං විස්සජ්ජෙත්වා අවසෙසා ජග්ගිතබ්බා, බහූ විස්සජ්ජෙත්වා එකං සණ්ඨපෙතුම්පි වට්ටතියෙව.

දුබ්භික්ඛෙ භික්ඛූසු පක්කන්තෙසු සබ්බෙ ආවාසා නස්සන්ති, තස්මා එකං වා ද්වෙ වා තයො වා ආවාසෙ විස්සජ්ජෙත්වා තතො යාගුභත්තචීවරාදීනි පරිභුඤ්ජන්තෙහි සෙසාවාසා ජග්ගිතබ්බායෙව.

කුරුන්දියං පන වුත්තං ‘‘සඞ්ඝිකෙ පච්චයෙ අසති එකො භික්ඛු ‘තුය්හං එකමඤ්චට්ඨානං ගහෙත්වා ජග්ගාහී’ති වත්තබ්බො. සචෙ බහුතරං ඉච්ඡති, තිභාගං වා උපඩ්ඪභාගං වා දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බං. අථ ථම්භමත්තමෙවෙත්ථ අවසිට්ඨං, බහුකම්මං කාතබ්බන්ති න ඉච්ඡති, ‘තුය්හං පුග්ගලිකමෙව කත්වා ජග්ගාහී’ති දාතබ්බං. එවම්පි හි ‘සඞ්ඝස්ස භණ්ඩකඨපනට්ඨානඤ්ච නවකානඤ්ච වසනට්ඨානං ලභිස්සතී’ති ජග්ගාපෙතබ්බො. එවං ජග්ගිතො පන තස්මිං ජීවන්තෙ පුග්ගලිකො හොති, මතෙ සඞ්ඝිකොව. සචෙ සද්ධිවිහාරිකානං දාතුකාමො හොති, කම්මං ඔලොකෙත්වා තිභාගං වා උපඩ්ඪං වා පුග්ගලිකං කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බො. එවඤ්හි සද්ධිවිහාරිකානං දාතුං ලභති. එවං ජග්ගනකෙ පන අසති එකං ආවාසං විස්සජ්ජෙත්වාතිආදිනා නයෙන ජග්ගාපෙතබ්බො’’ති වුත්තං. ඉදම්පි ච අඤ්ඤං තත්ථෙව වුත්තං.

ද්වෙ භික්ඛූ සඞ්ඝිකභූමිං ගහෙත්වා සොධෙත්වා සඞ්ඝිකසෙනාසනං කරොන්ති, යෙන සා භූමි පඨමං ගහිතා, සො සාමී. උභොපි පුග්ගලිකං කරොන්ති, සොයෙව සාමී. සො සඞ්ඝිකං කරොති, ඉතරො පුග්ගලිකං කරොති, අඤ්ඤං චෙ බහු සෙනාසනට්ඨානං අත්ථි, පුග්ගලිකං කරොන්තොපි න වාරෙතබ්බො. අඤ්ඤස්මිං පන තාදිසෙ පතිරූපෙ ඨානෙ අසති තං පටිබාහිත්වා සඞ්ඝිකං කරොන්තෙනෙව කාතබ්බං. යං පන තස්ස තත්ථ වයකම්මං කතං, තං දාතබ්බං. සචෙ පන කතාවාසෙ වා ආවාසකරණට්ඨානෙ වා ඡායූපගඵලූපගා රුක්ඛා හොන්ති, අපලොකෙත්වා හාරෙතබ්බා. පුග්ගලිකා චෙ හොන්ති, සාමිකා ආපුච්ඡිතබ්බා. නො චෙ දෙන්ති, යාවතතියකං ආපුච්ඡිත්වා ‘‘රුක්ඛඅග්ඝනකමූලං දස්සාමා’’ති හාරෙතබ්බා.

224. යො පන සඞ්ඝිකං වල්ලිමත්තම්පි අග්ගහෙත්වා ආහරිමෙන උපකරණෙන සඞ්ඝිකාය භූමියා පුග්ගලිකවිහාරං කාරෙති, උපඩ්ඪං සඞ්ඝිකං හොති, උපඩ්ඪං පුග්ගලිකං. පාසාදො චෙ හොති, හෙට්ඨාපාසාදො සඞ්ඝිකො, උපරි පුග්ගලිකො. සචෙ යො හෙට්ඨාපාසාදං ඉච්ඡති, හෙට්ඨාපාසාදං තස්ස හොති. අථ හෙට්ඨා ච උපරි ච ඉච්ඡති, උභයත්ථ උපඩ්ඪං ලභති. ද්වෙ සෙනාසනානි කාරෙති, එකං සඞ්ඝිකං, එකං පුග්ගලිකං. සචෙ විහාරෙ උට්ඨිතෙන දබ්බසම්භාරෙන කාරෙති, තිභාගං ලභති.

සචෙ අකතට්ඨානෙ චයං වා පමුඛං වා කරොති බහිකුට්ටෙ, උපඩ්ඪං සඞ්ඝස්ස, උපඩ්ඪං තස්ස. අථ මහන්තං විසමං පූරෙත්වා අපදෙ පදං දස්සෙත්වා කතං හොති, අනිස්සරො තත්ථ සඞ්ඝො.

සචෙ භික්ඛු සඞ්ඝිකවිහාරතො ගොපානසිආදීනි ගහෙත්වා අඤ්ඤස්මිං සඞ්ඝිකාවාසෙ යොජෙති, සුයොජිතානි. පුග්ගලිකාවාසෙ යොජෙන්තෙහි පන මූලං වා දාතබ්බං, පටිපාකතිකං වා කාතබ්බං. ඡඩ්ඩිතවිහාරතො මඤ්චපීඨාදීනි ථෙය්‍යචිත්තෙන ගණ්හන්තො උද්ධාරෙයෙව භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. ‘‘පුන ආවාසිකකාලෙ දස්සාමී’’ති ගහෙත්වා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං සුනට්ඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. අරොගං චෙ, පාකතිකං කාතබ්බං, පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං වා ජිණ්ණං වා ගීවා හොති. තතො ද්වාරවාතපානාදීනි සඞ්ඝිකාවාසෙ වා පුග්ගලිකාවාසෙ වා යොජිතානි, පටිදාතබ්බානියෙව. සචෙ කොචි සඞ්ඝිකො විහාරො උන්ද්‍රියති, යං තත්ථ මඤ්චපීඨාදිකං, තං ගුත්තත්ථාය අඤ්ඤත්‍ර හරිතුං වට්ටති. තස්මා අඤ්ඤත්‍ර හරිත්වා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජන්තස්ස නට්ඨං සුනට්ඨං, ජිණ්ණං සුජිණ්ණං. සචෙ අරොගං, තස්මිං විහාරෙ පටිසඞ්ඛතෙ පුන පාකතිකං කාතබ්බං. පුග්ගලිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජතො නට්ඨං වා ජිණ්ණං වා ගීවා හොති, තස්මිං පටිසඞ්ඛතෙ දාතබ්බමෙව. අයං සෙනාසනග්ගාහකථා.

225. අයං පනෙත්ථ **චතුපච්චයසාධාරණකථා** (චූළව. අට්ඨ. 325 පක්ඛිකභත්තාදිකථා) – සම්මතෙන අප්පමත්තකවිස්සජ්ජකෙන භික්ඛුනා චීවරකම්මං කරොන්තස්ස ‘‘සූචිං දෙහී’’ති වදතො එකා දීඝා, එකා රස්සාති ද්වෙ සූචියො දාතබ්බා. ‘‘අවිභත්තං සඞ්ඝිකභණ්ඩ’’න්ති පුච්ඡිතබ්බකිච්චං නත්ථි. පිප්ඵලත්ථිකස්ස එකො පිප්ඵලකො, කන්තාරං පටිපජ්ජිතුකාමස්ස උපාහනයුගළං, කායබන්ධනත්ථිකස්ස කායබන්ධනං, ‘‘අංසබද්ධකො මෙ ජිණ්ණො’’ති ආගතස්ස අංසබද්ධකො, පරිස්සාවනත්ථිකස්ස පරිස්සාවනං දාතබ්බං, ධම්මකරණත්ථිකස්ස ධම්මකරණො. සචෙ පට්ටකො න හොති, ධම්මකරණො පට්ටකෙන සද්ධිං දාතබ්බො. ‘‘ආගන්තුකපත්තං ආරොපෙස්සාමී’’ති යාචන්තස්ස කුසියා ච අඩ්ඪකුසියා ච පහොනකං දාතබ්බං. ‘‘මණ්ඩලං නප්පහොතී’’ති ආගතස්ස මණ්ඩලං එකං දාතබ්බං, අඩ්ඪමණ්ඩලානි ද්වෙ දාතබ්බානි, ද්වෙ මණ්ඩලානි යාචන්තස්ස න දාතබ්බානි. අනුවාතපරිභණ්ඩත්ථිකස්ස එකස්ස චීවරස්ස පහොනකං දාතබ්බං, සප්පිනවනීතාදිඅත්ථිකස්ස ගිලානස්ස එකං භෙසජ්ජං නාළිමත්තං කත්වා තතො තතියකොට්ඨාසො දාතබ්බො. එවං තීණි දිවසානි දත්වා නාළියා පරිපුණ්ණාය චතුත්ථදිවසතො පට්ඨාය සඞ්ඝං ආපුච්ඡිත්වා දාතබ්බං, ගුළපිණ්ඩෙපි එකදිවසං තතියභාගො දාතබ්බො. එවං තීහි දිවසෙහි නිට්ඨිතෙ පිණ්ඩෙ තතො පරං සඞ්ඝං ආපුච්ඡිත්වා දාතබ්බං. සම්මන්නිත්වා ඨපිතයාගුභාජකාදීහි ච භාජනීයට්ඨානං ආගතමනුස්සානං අනාපුච්ඡිත්වාව උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො. අසම්මතෙහි පන අපලොකෙත්වා දාතබ්බොති.

සඞ්ඝස්ස සන්තකං සම්මතෙන වා ආණත්තෙහි වා ආරාමිකාදීහි දීයමානං, ගිහීනඤ්ච සන්තකං සාමිකෙන වා ආණත්තෙන වා දීයමානං ‘‘අපරස්ස භාගං දෙහී’’ති අසන්තං පුග්ගලං වත්වා ගණ්හතො භණ්ඩාදෙය්‍යං. අඤ්ඤෙන දීයමානං ගණ්හන්තො භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. අසම්මතෙන වා අනාණත්තෙන වා දීයමානෙ ‘‘අපරම්පි භාගං දෙහී’’ති වත්වා වා කූටවස්සානි ගණෙත්වා වා ගණ්හන්තො උද්ධාරෙයෙව භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො. ඉතරෙහි දීයමානං එවං ගණ්හතො භණ්ඩාදෙය්‍යං සාමිකෙන පන ‘‘ඉමස්ස දෙහී’’ති දාපිතං වා සයං දින්නං වා සුදින්නන්ති අයං සබ්බට්ඨකථාවිනිච්ඡයතො සාරො.

පිණ්ඩාය පවිට්ඨස්සපි ඔදනපටිවීසො අන්තොඋපචාරසීමායං ඨිතස්සෙව ගහෙතුං වට්ටති. යදි පන දායකා ‘‘බහිඋපචාරසීමට්ඨානම්පි, භන්තෙ, ගණ්හථ, ආගන්ත්වා පරිභුඤ්ජිස්සන්තී’’ති වදන්ති, එවං අන්තොගාමට්ඨානම්පි ගහෙතුං වට්ටති.

> පාළිං අට්ඨකථඤ්චෙව, ඔලොකෙත්වා විචක්ඛණො;
> සඞ්ඝිකෙ පච්චයෙ එවං, අප්පමත්තොව භාජයෙති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ සබ්බාකාරතො

චතුපච්චයභාජනීයවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

29. කඨිනත්ථාරවිනිච්ඡයකථා

226. **කඨිනන්ති** එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 306) පන කඨිනං අත්ථරිතුං කෙ ලභන්ති, කෙ න ලභන්ති? ගණනවසෙන තාව පච්ඡිමකොටියා පඤ්ච ජනා ලභන්ති, උද්ධං සතසහස්සම්පි, පඤ්චන්නං හෙට්ඨා න ලභන්ති. වුට්ඨවස්සවසෙන පුරිමිකාය වස්සං උපගන්ත්වා පඨමපවාරණාය පවාරිතා ලභන්ති. ඡින්නවස්සා වා පච්ඡිමිකාය උපගතා වා න ලභන්ති. ''අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ වුට්ඨවස්සාපි න ලභන්තී''ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. පුරිමිකාය උපගතානං පන සබ්බෙ ගණපූරකා හොන්ති, ආනිසංසං න ලභන්ති, ආනිසංසො ඉතරෙසංයෙව හොති. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා චත්තාරො වා හොන්ති තයො වා ද්වෙ වා එකො වා, ඉතරෙ ගණපූරකෙ කත්වා කඨිනං අත්ථරිතබ්බං. අථ චත්තාරො භික්ඛූ උපගතා, එකො පරිපුණ්ණවස්සො සාමණෙරො, සො චෙ පච්ඡිමිකාය උපසම්පජ්ජති, ගණපූරකො චෙව හොති ආනිසංසඤ්ච ලභති. තයො භික්ඛූ ද්වෙ සාමණෙරා, ද්වෙ භික්ඛූ තයො සාමණෙරා, එකො භික්ඛු චත්තාරො සාමණෙරාති එත්ථාපි එසෙව නයො. සචෙ පුරිමිකාය උපගතා කඨිනත්ථාරකුසලා න හොන්ති, අත්ථාරකුසලා ඛන්ධකභාණකත්ථෙරා පරියෙසිත්වා ආනෙතබ්බා. කම්මවාචං සාවෙත්වා කඨිනං අත්ථරාපෙත්වා දානඤ්ච භුඤ්ජිත්වා ගමිස්සන්ති, ආනිසංසො පන ඉතරෙසංයෙව හොති.

කඨිනං කෙන දින්නං වට්ටති? යෙන කෙනචි දෙවෙන වා මනුස්සෙන වා පඤ්චන්නං වා සහධම්මිකානං අඤ්ඤතරෙන දින්නං වට්ටති. කඨිනදායකස්ස වත්තං අත්ථි, සචෙ සො තං අජානන්තො පුච්ඡති – ''භන්තෙ, කථං කඨිනං දාතබ්බ''න්ති, තස්ස එවං ආචික්ඛිතබ්බං ''තිණ්ණං චීවරානං අඤ්ඤතරප්පහොනකං සූරියුග්ගමනසමයෙ වත්ථං 'කඨිනචීවරං දෙමා'ති දාතුං වට්ටති. තස්ස පරිකම්මත්ථං එත්තකා නාම සූචියො, එත්තකං සුත්තං, එත්තකං රජනං, පරිකම්මං කරොන්තානං එත්තකානං භික්ඛූනං යාගුභත්තඤ්ච දාතුං වට්ටතී''ති.

කඨිනත්ථාරකෙනපි ධම්මෙන සමෙන උප්පන්නං කඨිනං අත්ථරන්තෙන වත්තං ජානිතබ්බං. තන්තවායගෙහතො හි ආහතසන්තානෙනෙව ඛලිමක්ඛිතසාටකො න වට්ටති, මලීනසාටකොපි න වට්ටති, තස්මා කඨිනත්ථාරසාටකං ලභිත්වා සුට්ඨු ධොවිත්වා සූචිආදීනි චීවරකම්මුපකරණානි සජ්ජෙත්වා බහූහි භික්ඛූහි සද්ධිං තදහෙව සිබ්බිත්වා නිට්ඨිතසූචිකම්මං රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා කඨිනං අත්ථරිතබ්බං. සචෙ තස්මිං අනත්ථතෙයෙව අඤ්ඤං කඨිනසාටකං ආහරති, අඤ්ඤානි ච බහූනි කඨිනානිසංසවත්ථානි දෙති, යො ආනිසංසං බහුං දෙති, තස්ස සන්තකෙන අත්ථරිතබ්බං. ඉතරො තථා තථා ඔවදිත්වා සඤ්ඤාපෙතබ්බො.

කඨිනං පන කෙන අත්ථරිතබ්බං? යස්ස සඞ්ඝො කඨිනචීවරං දෙති. සඞ්ඝෙන පන කස්ස දාතබ්බං? යො ජිණ්ණචීවරො හොති. සචෙ බහූ ජිණ්ණචීවරා, වුඩ්ඪස්ස දාතබ්බං. වුඩ්ඪෙසුපි යො මහාපරිසො තදහෙව චීවරං කත්වා අත්ථරිතුං සක්කොති, තස්ස දාතබ්බං. සචෙ වුඩ්ඪො න සක්කොති, නවකතරො සක්කොති, තස්ස දාතබ්බං. අපිච සඞ්ඝෙන මහාථෙරස්ස සඞ්ගහං කාතුං වට්ටති, තස්මා ''තුම්හෙ, භන්තෙ, ගණ්හථ, මයං කත්වා දස්සාමා''ති වත්තබ්බං. තීසු චීවරෙසු යං ජිණ්ණං හොති, තදත්ථාය දාතබ්බං. පකතියා දුපට්ටචීවරස්ස දුපට්ටත්ථායෙව දාතබ්බං. සචෙපිස්ස එකපට්ටචීවරං ඝනං හොති, කඨිනසාටකා ච පෙලවා, සාරුප්පත්ථාය දුපට්ටප්පහොනකමෙව දාතබ්බං, ''අහං අලභන්තො එකපට්ටං පාරුපාමී''ති වදන්තස්සපි දුපට්ටං දාතුං වට්ටති. යො පන ලොභපකතිකො හොති, තස්ස න දාතබ්බං. තෙනපි ''කඨිනං අත්ථරිත්වා පච්ඡා විසිබ්බිත්වා ද්වෙ චීවරානි කරිස්සාමී''ති න ගහෙතබ්බං. යස්ස පන දීයති, තස්ස –

> ''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ඉදං සඞ්ඝස්ස කඨිනදුස්සං උප්පන්නං, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉමං කඨිනදුස්සං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍ය කඨිනං අත්ථරිතුං, එසා ඤත්ති.
>
> ''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ඉදං සඞ්ඝස්ස කඨිනදුස්සං උප්පන්නං, සඞ්ඝො ඉමං කඨිනදුස්සං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දෙති කඨිනං අත්ථරිතුං, යස්සායස්මතො ඛමති ඉමස්ස කඨිනදුස්සස්ස ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දානං කඨිනං අත්ථරිතුං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.
>
> ''දින්නං ඉදං සඞ්ඝෙන කඨිනදුස්සං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො කඨිනං අත්ථරිතුං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී''ති (මහාව. 307) –

එවං ඤත්තිදුතියකම්මවාචාය දාතබ්බං.

එවං දින්නෙ පන කඨිනෙ සචෙ තං කඨිනදුස්සං නිට්ඨිතපරිකම්මමෙව හොති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ නිට්ඨිතපරිකම්මං හොති, ''අහං ථෙරො''ති වා ''බහුස්සුතො''ති වා එකෙනපි අකාතුං න ලබ්භති , සබ්බෙහෙව සන්නිපතිත්වා ධොවනසිබ්බනරජනානි නිට්ඨාපෙතබ්බානි. ඉදඤ්හි කඨිනවත්තං නාම බුද්ධප්පසත්ථං. අතීතෙ පදුමුත්තරොපි භගවා කඨිනවත්තං අකාසි. තස්ස කිර අග්ගසාවකො සුජාතත්ථෙරො නාම කඨිනං ගණ්හි. තං සත්ථා අට්ඨසට්ඨියා භික්ඛුසතසහස්සෙහි සද්ධිං නිසීදිත්වා අකාසි.

කතපරියොසිතං පන කථිනං ගහෙත්වා අත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සචෙ සඞ්ඝාටියා කථිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරාණිකා සඞ්ඝාටි පච්චුද්ධරිතබ්බා, නවා සඞ්ඝාටි අධිට්ඨාතබ්බා, ‘‘ඉමාය සඞ්ඝාටියා කථිනං අත්ථරාමී’’ති වාචා භින්දිතබ්බා. සචෙ උත්තරාසඞ්ගෙන කථිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරාණකො උත්තරාසඞ්ගො පච්චුද්ධරිතබ්බො, නවො උත්තරාසඞ්ගො අධිට්ඨාතබ්බො, ‘‘ඉමිනා උත්තරාසඞ්ගෙන කථිනං අත්ථරාමී’’ති වාචා භින්දිතබ්බා. සචෙ අන්තරවාසකෙන කථිනං අත්ථරිතුකාමො හොති, පොරාණකො අන්තරවාසකො පච්චුද්ධරිතබ්බො, නවො අන්තරවාසකො අධිට්ඨාතබ්බො, ‘‘ඉමිනා අන්තරවාසකෙන කථිනං අත්ථරාමී’’ති වාචා භින්දිතබ්බා.

තෙන (පරි. 413) කථිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො ‘‘අත්ථතං, භන්තෙ, සඞ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදථා’’ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛූහි එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො ‘‘අත්ථතං, ආවුසො, සඞ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා’’ති. තෙන කථිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා සම්බහුලෙ භික්ඛූ උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො ‘‘අත්ථතං, භන්තෙ, සඞ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදථා’’ති. තෙහි අනුමොදකෙහි භික්ඛූහි එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො ‘‘අත්ථතං, ආවුසො, සඞ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමා’’ති. තෙන කථිනත්ථාරකෙන භික්ඛුනා එකං භික්ඛුං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො ‘‘අත්ථතං, ආවුසො, සඞ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාහී’’ති. තෙන අනුමොදකෙන භික්ඛුනා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො ‘‘අත්ථතං, ආවුසො, සඞ්ඝස්ස කථිනං, ධම්මිකො කථිනත්ථාරො, අනුමොදාමී’’ති. එවං සබ්බෙසං අත්ථතං හොති කථිනං. වුත්තඤ්හෙතං පරිවාරෙ ‘‘ද්වින්නං පුග්ගලානං අත්ථතං හොති කථිනං අත්ථාරකස්ස ච අනුමොදකස්ස චා’’ති (පරි. 403). පුනපි වුත්තං ‘‘න සඞ්ඝො කථිනං අත්ථරති, න ගණො කථිනං අත්ථරති, පුග්ගලො කථිනං අත්ථරති, සඞ්ඝස්ස අනුමොදනාය ගණස්ස අනුමොදනාය පුග්ගලස්ස අත්ථාරාය සඞ්ඝස්ස අත්ථතං හොති කථිනං, ගණස්ස අත්ථතං හොති කථිනං, පුග්ගලස්ස අත්ථතං හොති කථින’’න්ති (පරි. 414).

එවං අත්ථතෙ පන කථිනෙ සචෙ කථිනචීවරෙන සද්ධිං ආභතං ආනිසංසං දායකා ‘‘යෙන අම්හාකං කථිනං ගහිතං, තස්සෙව දෙමා’’ති දෙන්ති, භික්ඛුසඞ්ඝො අනිස්සරො. අථ අවිචාරෙත්වාව දත්වා ගච්ඡන්ති, භික්ඛුසඞ්ඝො ඉස්සරො. තස්මා සචෙ කථිනත්ථාරකස්ස සෙසචීවරානිපි දුබ්බලානි හොන්ති, සඞ්ඝෙන අපලොකෙත්වා තෙසම්පි අත්ථාය වත්ථානි දාතබ්බානි, කම්මවාචා පන එකායෙව වට්ටති. අවසෙසකථිනානිසංසෙ බලවවත්ථානි වස්සාවාසිකඨිතිකාය දාතබ්බානි, ඨිතිකාය අභාවෙ ථෙරාසනතො පට්ඨාය දාතබ්බානි, ගරුභණ්ඩං න භාජෙතබ්බං. සචෙ පන එකසීමාය බහූ විහාරා හොන්ති, සබ්බෙහි භික්ඛූහි සන්නිපාතාපෙත්වා එකත්ථ කථිනං අත්ථරිතබ්බං, විසුං විසුං අත්ථරිතුං න වට්ටති.

‘‘අත්ථතකථිනානං වො, භික්ඛවෙ, පඤ්ච කප්පිස්සන්ති, අනාමන්තචාරො අසමාදානචාරො ගණභොජනං යාවදත්ථචීවරං යො ච තත්ථ චීවරුප්පාදො. සො නෙසං භවිස්සතී’’ති (මහාව. 306) වචනතො අත්ථතකථිනානං භික්ඛූනං අනාමන්තචාරාදයො පන පඤ්චානිසංසා ලබ්භන්ති. තත්ථ **අනාමන්තචාරොති** අනාමන්තෙත්වා චරණං, යාව කථිනං න උද්ධරීයති, තාව චාරිත්තසික්ඛාපදෙන අනාපත්තීති වුත්තං හොති. **අසමාදානචාරොති** චීවරං අසමාදාය චරණං, චීවරවිප්පවාසොති අත්ථො. **ගණභොජනන්ති** ගණභොජනසික්ඛාපදෙන අනාපත්ති වුත්තා. **යාවදත්ථචීවරන්ති** යාවතා චීවරෙන අත්ථො, තාවතකං අනධිට්ඨිතං අවිකප්පිතං වට්ටතීති අත්ථො. **යො ච තත්ථ චීවරුප්පාදොති** තත්ථ කථිනත්ථතසීමාය මතකචීවරං වා හොතු සඞ්ඝං උද්දිස්ස දින්නං වා සඞ්ඝිකෙන තත්රුප්පාදෙන ආභතං වා, යෙන කෙනචි ආකාරෙන යං සඞ්ඝිකං චීවරං උප්පජ්ජති, තං තෙසං භවිස්සතීති අත්ථො.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

කථිනත්ථාරවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

30. ගරුභණ්ඩවිනිච්ඡයකථා

227. **ගරුභණ්ඩානීති** එත්ථ ''පඤ්චිමානි, භික්ඛවෙ, අවිස්සජ්ජියානි න විස්සජ්ජෙතබ්බානි සඞ්ඝෙන වා ගණෙන වා පුග්ගලෙන වා, විස්සජ්ජිතානිපි අවිස්සජ්ජිතානි හොන්ති, යො විස්සජ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා''තිආදිනා (චූළව. 321) නයෙන දස්සිතානි ආරාමො ආරාමවත්ථු, විහාරො විහාරවත්ථු, මඤ්චො පීඨං භිසි බිම්බොහනං, ලොහකුම්භී ලොහභාණකං ලොහවාරකො ලොහකටාහං වාසි ඵරසු කුඨාරී කුදාලො නිඛාදනං, වල්ලි වෙළු මුඤ්ජං පබ්බජං තිණං මත්තිකා දාරුභණ්ඩං මත්තිකාභණ්ඩන්ති ඉමානි පඤ්ච ගරුභණ්ඩානි නාම.

තත්ථ (චූළව. අට්ඨ. 321) **ආරාමො** නාම පුප්ඵාරාමො වා ඵලාරාමො වා. **ආරාමවත්ථු** නාම තෙසංයෙව ආරාමානං අත්ථාය පරිච්ඡින්දිත්වා ඨපිතොකාසො, තෙසු වා ආරාමෙසු විනට්ඨෙසු තෙසං පොරාණකභූමිභාගො. **විහාරො** නාම යං කිඤ්චි පාසාදාදි සෙනාසනං. **විහාරවත්ථු** නාම තස්ස පතිට්ඨානොකාසො. **මඤ්චො** නාම මසාරකො බුන්දිකාබද්ධො කුළීරපාදකො ආහච්චපාදකොති ඉමෙසං චතුන්නං මඤ්චානං අඤ්ඤතරො. **පීඨං** නාම මසාරකාදීනංයෙව චතුන්නං පීඨානං අඤ්ඤතරං. **භිසි** නාම උණ්ණභිසිආදීනං පඤ්චන්නං අඤ්ඤතරා. **බිම්බොහනං** නාම රුක්ඛතූලලතාතූලපොටකීතූලානං අඤ්ඤතරං. **ලොහකුම්භී** නාම කාළලොහෙන වා තම්බලොහෙන වා යෙන කෙනචි ලොහෙන කතකුම්භී. **ලොහභාණකාදීසු**පි එසෙව නයො. එත්ථ පන **භාණක**න්ති අරඤ්ජරො වුච්චති. **වාරකො**ති ඝටො. **කටාහං** කටාහමෙව. **වාසි**ආදීසු **වල්ලි**ආදීසු ච දුවිඤ්ඤෙය්‍යං නාම නත්ථි. **පඤ්චා**ති ච රාසිවසෙන වුත්තං, සරූපවසෙන පනෙතානි පඤ්චවීසතිවිධානි හොන්ති. වුත්තඤ්හෙතං –

''ද්විසඞ්ගහානි ද්වෙ හොන්ති, තතියං චතුසඞ්ගහං;
චතුත්ථං නවකොට්ඨාසං, පඤ්චමං අට්ඨභෙදනං.

''ඉති පඤ්චහි රාසීහි, පඤ්චනිම්මලලොචනො;
පඤ්චවීසවිධං නාථො, ගරුභණ්ඩං පකාසයී''ති.

තත්‍රායං විනිච්ඡයකථා – ඉදඤ්හි සබ්බම්පි ගරුභණ්ඩං සෙනාසනක්ඛන්ධකෙ ''අවිස්සජ්ජිය''න්ති වුත්තං, කීටාගිරිවත්ථුස්මිං ''අවෙභඞ්ගිය''න්ති දස්සිතං, පරිවාරෙ පන –

''අවිස්සජ්ජියං අවෙභඞ්ගියං,
පඤ්ච වුත්තා මහෙසිනා;
විස්සජ්ජෙන්තස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති,
පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා''ති. (පරි. 479) –

ආගතං. තස්මා මූලච්ඡෙජ්ජවසෙන අවිස්සජ්ජියඤ්ච අවෙභඞ්ගියඤ්ච, පරිවත්තනවසෙන පන විස්සජ්ජෙන්තස්ස පරිභුඤ්ජන්තස්ස ච අනාපත්තීති එවමෙත්ථ අධිප්පායො වෙදිතබ්බො.

228. තත්‍රායං අනුපුබ්බිකථා – ඉදං තාව පඤ්චවිධම්පි චීවරපිණ්ඩපාතභෙසජ්ජත්ථාය උපනෙතුං න වට්ටති, ථාවරෙන ච ථාවරං, ගරුභණ්ඩෙන ච ගරුභණ්ඩං පරිවත්තෙතුං වට්ටති. ථාවරෙ පන ඛෙත්තං වත්ථු තළාකං මාතිකාති එවරූපං භික්ඛුසඞ්ඝස්ස විචාරෙතුං වා සම්පටිච්ඡිතුං වා අධිවාසෙතුං වා න වට්ටති, කප්පියකාරකෙහෙව විචාරිතතො කප්පියභණ්ඩං වට්ටති. ආරාමෙන පන ආරාමං ආරාමවත්ථුං විහාරං විහාරවත්ථුන්ති ඉමානි චත්තාරිපි පරිවත්තෙතුං වට්ටති.

තත්‍රායං පරිවත්තනනයො – සඞ්ඝස්ස නාළිකෙරාරාමො දූරෙ හොති, කප්පියකාරකා බහුතරං ඛාදන්ති, යම්පි න ඛාදන්ති, තතො සකටවෙතනං දත්වා අප්පමෙව ආහරන්ති, අඤ්ඤෙසං පන තස්ස ආරාමස්ස අවිදූරෙ ගාමවාසීනං මනුස්සානං විහාරස්ස සමීපෙ ආරාමො හොති, තෙ සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා සකෙන ආරාමෙන තං ආරාමං යාචන්ති, සඞ්ඝෙන ''රුච්චති සඞ්ඝස්සා''ති අපලොකෙත්වා සම්පටිච්ඡිතබ්බො. සචෙපි භික්ඛූනං රුක්ඛසහස්සං හොති, මනුස්සානං පඤ්ච සතානි, ''තුම්හාකං ආරාමො ඛුද්දකො''ති න වත්තබ්බං. කිඤ්චාපි හි අයං ඛුද්දකො, අථ ඛො ඉතරතො බහුතරං ආයං දෙති. සචෙපි සමකමෙව දෙති, එවම්පි ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ පරිභුඤ්ජිතුං සක්කාති ගහෙතබ්බමෙව. සචෙ පන මනුස්සානං බහුතරා රුක්ඛා හොන්ති, ''නනු තුම්හාකං බහුතරා රුක්ඛා''ති වත්තබ්බං. සචෙ ''අතිරෙකං අම්හාකං පුඤ්ඤං හොතු, සඞ්ඝස්ස දෙමා''ති වදන්ති, ජානාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනං රුක්ඛා ඵලධාරිනො, මනුස්සානං රුක්ඛා න තාව ඵලං ගණ්හන්ති, කිඤ්චාපි න ගණ්හන්ති, ''න චිරෙන ගණ්හිස්සන්තී''ති සම්පටිච්ඡිතබ්බමෙව. මනුස්සානං රුක්ඛා ඵලධාරිනො, භික්ඛූනං රුක්ඛා න තාව ඵලං ගණ්හන්ති, ''නනු තුම්හාකං රුක්ඛා ඵලධාරිනො''ති වත්තබ්බං. සචෙ ''ගණ්හථ, භන්තෙ, අම්හාකං පුඤ්ඤං භවිස්සතී''ති දෙන්ති, ජානාපෙත්වා සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවං ආරාමෙන ආරාමො පරිවත්තෙතබ්බො. එතෙනෙව නයෙන ආරාමවත්ථුපි විහාරොපි විහාරවත්ථුපි ආරාමෙන පරිවත්තෙතබ්බං, ආරාමවත්ථුනා ච මහන්තෙන වා ඛුද්දකෙන වා ආරාමආරාමවත්ථුවිහාරවිහාරවත්ථූනි.

කථං විහාරෙන විහාරො පරිවත්තෙතබ්බො? සඞ්ඝස්ස අන්තොගාමෙ ගෙහං හොති, මනුස්සානං විහාරමජ්ඣෙ පාසාදො හොති, උභොපි අග්ඝෙන සමකා, සචෙ මනුස්සා තෙන පාසාදෙන තං ගෙහං යාචන්ති, සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. භික්ඛූනං චෙ මහග්ඝතරං ගෙහං හොති, ''මහග්ඝතරං අම්හාකං ගෙහ''න්ති වුත්තෙ ච ''කිඤ්චාපි මහග්ඝතරං පබ්බජිතානං අසාරුප්පං, න සක්කා තත්ථ පබ්බජිතෙහි වසිතුං, ඉදං පන සාරුප්පං, ගණ්හථා''ති වදන්ති, එවම්පි සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. සචෙ පන මනුස්සානං මහග්ඝං හොති, ''නනු තුම්හාකං ගෙහං මහග්ඝ''න්ති වත්තබ්බං. ''හොතු, භන්තෙ, අම්හාකං පුඤ්ඤං භවිස්සති, ගණ්හථා''ති වුත්තෙ පන සම්පටිච්ඡිතුං වට්ටති. එවම්පි විහාරෙන විහාරො පරිවත්තෙතබ්බො. එතෙනෙව නයෙන විහාරවත්ථුපි ආරාමොපි ආරාමවත්ථුපි විහාරෙන පරිවත්තෙතබ්බං, විහාරවත්ථුනා ච මහග්ඝෙන වා අප්පග්ඝෙන වා විහාරවිහාරවත්ථුආරාමආරාමවත්ථූනි. එවං **ථාවරෙන ථාවරපරිවත්තනං** වෙදිතබ්බං.

ගරුභණ්ඩෙන ගරුභණ්ඩපරිවත්තනෙ පන මඤ්චපීඨං මහන්තං වා හොතු ඛුද්දකං වා, අන්තමසො චතුරඞ්ගුලපාදකං ගාමදාරකෙහි පංසාගාරකෙසු කීළන්තෙහි කතම්පි සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං හොති. සචෙපි රාජරාජමහාමත්තාදයො එකප්පහාරෙනෙව මඤ්චසතං වා මඤ්චසහස්සං වා දෙන්ති, සබ්බෙ කප්පියමඤ්චා සම්පටිච්ඡිතබ්බා, සම්පටිච්ඡිත්වා ''වුඩ්ඪපටිපාටියා සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථා''ති දාතබ්බා, පුග්ගලිකවසෙන න දාතබ්බා. අතිරෙකමඤ්චෙ භණ්ඩාගාරාදීසු පඤ්ඤපෙත්වා පත්තචීවරං නික්ඛිපිතුම්පි වට්ටති. බහිසීමාය ''සඞ්ඝස්ස දෙමා''ති දින්නමඤ්චො සඞ්ඝත්ථෙරස්ස වසනට්ඨානෙ දාතබ්බො. තත්ථ චෙ බහූ මඤ්චා හොන්ති, මඤ්චෙන කම්මං නත්ථි. යස්ස වසනට්ඨානෙ කම්මං අත්ථි, තත්ථ ''සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජථා''ති දාතබ්බො. මහග්ඝෙන සතග්ඝනකෙන වා සහස්සග්ඝනකෙන වා මඤ්චෙන අඤ්ඤං මඤ්චසතං ලභති, පරිවත්තෙත්වා ගහෙතබ්බං. න කෙවලං මඤ්චෙන මඤ්චොයෙව, ආරාමආරාමවත්ථුවිහාරවිහාරවත්ථුපීඨභිසිබිම්බොහනානිපි පරිවත්තෙතුං වට්ටන්ති. එස නයො පීඨභිසිබිම්බොහනෙසුපි. එතෙසු පන අකප්පියං න පරිභුඤ්ජිතබ්බං, කප්පියං සඞ්ඝිකපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අකප්පියං වා මහග්ඝං කප්පියං වා පරිවත්තෙත්වා වුත්තවත්ථූනි ගහෙතබ්බානි. අගරුභණ්ඩුපගං පන භිසිබිම්බොහනං නාම නත්ථි.

229. **ලොහකුම්භී ලොහභාණකං ලොහකටාහ**න්ති ඉමානි තීණි මහන්තානි වා හොන්තු ඛුද්දකානි වා, අන්තමසො පසතමත්තඋදකගණ්හනකානිපි ගරුභණ්ඩානියෙව. **ලොහවාරකො** පන කාළලොහතම්බලොහවට්ටලොහකංසලොහානං යෙන කෙනචි කතො සීහළදීපෙ පාදගණ්හනකො භාජෙතබ්බො. පාදො ච නාම මගධනාළියා පඤ්චනාළිමත්තං ගණ්හාති , තතො අතිරෙකගණ්හනකො ගරුභණ්ඩං. ඉමානි තාව පාළියං ආගතානි ලොහභාජනානි. පාළියං පන අනාගතානි භිඞ්ගාරපටිග්ගහඋළුඞ්කදබ්බිකටච්ඡුපාතිතට්ටකසරකසමුග්ගඅඞ්ගාරකපල්ලධූමකටච්ඡුආදීනි ඛුද්දකානි වා මහන්තානි වා සබ්බානි ගරුභණ්ඩානි. පත්තො අයථාලකං තම්බලොහථාලකන්ති ඉමානි පන භාජනීයානි. කංසලොහවට්ටලොහභාජනවිකති සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටා වා වට්ටති, පුග්ගලිකපරිභොගෙන න වට්ටති. කංසලොහාදිභාජනං සඞ්ඝස්ස දින්නම්පි හි පාරිහාරියං න වට්ටති, ගිහිවිකටනීහාරෙනෙව පරිභුඤ්ජිතබ්බන්ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං.

ඨපෙත්වා පන භාජනවිකතිං අඤ්ඤස්මිම්පි කප්පියලොහභණ්ඩෙ අඤ්ජනී අඤ්ජනිසලාකා කණ්ණමලහරණී සූචි පණ්ණසූචි ඛුද්දකො පිප්ඵලකො ඛුද්දකං ආරකණ්ටකං කුඤ්චිකා තාළං කත්තරයට්ඨි වෙධකො නත්ථුදානං භිණ්ඩිවාලො ලොහකූටො ලොහකුත්ති ලොහගුළො ලොහපිණ්ඩි ලොහචක්කලිකං අඤ්ඤම්පි විප්පකතලොහභණ්ඩං භාජනීයං. ධූමනෙත්තඵාලදීපරුක්ඛදීපකපල්ලකඔලම්බකදීපඉත්ථිපුරිසතිරච්ඡානගතරූපකානි පන අඤ්ඤානි වා භිත්තිච්ඡදනකවාටාදීසු උපනෙතබ්බානි අන්තමසො ලොහඛිලකං උපාදාය සබ්බානි ලොහභණ්ඩානි ගරුභණ්ඩානියෙව හොන්ති, අත්තනා ලද්ධානිපි පරිහරිත්වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ජිතබ්බානි, සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. තිපුභණ්ඩෙපි එසෙව නයො. ඛීරපාසාණමයානි තට්ටකසරකාදීනි ගරුභණ්ඩානියෙව.

ඝටකො පන තෙලභාජනං වා පාදගණ්හනකතො අතිරෙකමෙව ගරුභණ්ඩං. සුවණ්ණරජතහාරකූටජාතිඵලිකභාජනානි ගිහිවිකටානිපි න වට්ටන්ති, පගෙව සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා පුග්ගලිකපරිභොගෙන වා. සෙනාසනපරිභොගෙ පන ආමාසම්පි අනාමාසම්පි සබ්බං වට්ටති.

වාසිආදීසු යාය වාසියා ඨපෙත්වා දන්තකට්ඨච්ඡෙදනං වා උච්ඡුතච්ඡනං වා අඤ්ඤං මහාකම්මං කාතුං න සක්කා, අයං භාජනීයා. තතො මහන්තතරා යෙන කෙනචි ආකාරෙන කතා වාසි ගරුභණ්ඩමෙව. **ඵරසු** පන අන්තමසො වෙජ්ජානං සිරාවෙධනඵරසුපි ගරුභණ්ඩමෙව. **කුඨාරියං** ඵරසුසදිසොයෙව විනිච්ඡයො. යා පන ආවුධසඞ්ඛෙපෙන කතා, අයං අනාමාසා. **කුදාලො** අන්තමසො චතුරඞ්ගුලමත්තොපි ගරුභණ්ඩමෙව. **නිඛාදනං** චතුරස්සමුඛං වා හොතු දොණිමුඛං වා වඞ්කං වා උජුකං වා, අන්තමසො සම්මුඤ්ජනීදණ්ඩකවෙධනම්පි දණ්ඩබද්ධං චෙ, ගරුභණ්ඩමෙව. සම්මුඤ්ජනීදණ්ඩඛණනකං පන අදණ්ඩකං ඵලමත්තමෙව. යං සක්කා සිපාටිකාය පක්ඛිපිත්වා පරිහරිතුං, තං භාජනීයං. සිඛරම්පි නිඛාදනෙනෙව සඞ්ගහිතං. යෙහි මනුස්සෙහි විහාරෙ වාසිආදීනි දින්නානි හොන්ති, තෙ චෙ ඝරෙ දඩ්ඩෙ වා චොරෙහි වා විලුත්තෙ ''දෙථ නො, භන්තෙ, උපකරණෙ, පුන පාකතිකෙ කරිස්සාමා''ති වදන්ති, දාතබ්බා. සචෙ ආහරන්ති, න වාරෙතබ්බා, අනාහරන්තාපි න චොදෙතබ්බා.

කම්මාරතච්ඡකාරචුන්දකාරනළකාරමණිකාරපත්තබන්ධකානං අධිකරණිමුට්ඨිකසණ්ඩාසතුලාදීනි සබ්බානි ලොහමයඋපකරණානි සඞ්ඝෙ දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩානි.
තිපුකොට්ටකසුවණ්ණකාරචම්මකාරඋපකරණෙසුපි එසෙව නයො. අයං පන විසෙසො – තිපුකොට්ටකඋපකරණෙසුපි තිපුච්ඡෙදනකසත්ථකං, සුවණ්ණකාරඋපකරණෙසු සුවණ්ණච්ඡෙදනකසත්ථකං, චම්මකාරඋපකරණෙසු කතපරිකම්මචම්මච්ඡෙදනකඛුද්දකසත්ථකන්ති ඉමානි භාජනීයභණ්ඩානි. නහාපිතතුන්නකාරඋපකරණෙසුපි ඨපෙත්වා මහාකත්තරිං මහාසණ්ඩාසං මහාපිප්ඵලිකඤ්ච සබ්බං භාජනීයං, මහාකත්තරිආදීනි ගරුභණ්ඩානි.

වල්ලිආදීසු වෙත්තවල්ලිආදිකා යා කාචි අඩ්ඪබාහුප්පමාණා වල්ලි සඞ්ඝස්ස දින්නා වා තත්ථජාතකා වා රක්ඛිතගොපිතා ගරුභණ්ඩං හොති, සා සඞ්ඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ සචෙ අතිරෙකා හොති, පුග්ගලිකකම්මෙපි උපනෙතුං වට්ටති. අරක්ඛිතා පන ගරුභණ්ඩමෙව න හොති.
සුත්තමකචිවාකනාළිකෙරහීරචම්මමයා රජ්ජුකා වා යොත්තානි වා වාකෙ ච නාළිකෙරහීරෙ ච වට්ටෙත්වා කතා එකවට්ටා වා ද්විවට්ටා වා සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං. සුත්තං පන අවට්ටෙත්වා දින්නං මකචිවාකනාළිකෙරහීරා ච භාජනීයා. යෙහි පනෙතානි රජ්ජුකයොත්තාදීනි දින්නානි හොන්ති, තෙ අත්තනො කරණීයෙන හරන්තා න වාරෙතබ්බා.

යො කොචි අන්තමසො අට්ඨඞ්ගුලසූචිදණ්ඩකමත්තොපි **වෙළු** සඞ්ඝස්ස දින්නො වා තත්ථජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො ගරුභණ්ඩං, සොපි සඞ්ඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ අතිරෙකො පුග්ගලිකකම්මෙ ච දාතුං වට්ටති. පාදගණ්හනකතෙලනාළි පන කත්තරයට්ඨි උපාහනදණ්ඩකො ඡත්තදණ්ඩකො ඡත්තසලාකාති ඉදමෙත්ථ භාජනීයභණ්ඩං. දඩ්ඪගෙහමනුස්සා ගණ්හිත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. රක්ඛිතගොපිතං වෙළුං ගණ්හන්තෙන සමකං වා අතිරෙකං වා ථාවරං අන්තමසො තංඅග්ඝනකවල්ලිකායපි ඵාතිකම්මං කත්වා ගහෙතබ්බො, ඵාතිකම්මං අකත්වා ගණ්හන්තෙන තත්ථෙව වළඤ්ජෙතබ්බො. ගමනකාලෙ සඞ්ඝිකෙ ආවාසෙ ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං, අසතියා ගහෙත්වා ගතෙන පහිණිත්වා දාතබ්බො. දෙසන්තරගතෙන සම්පත්තවිහාරො සඞ්ඝිකාවාසෙ ඨපෙතබ්බො.

තිණන්ති මුඤ්ජඤ්ච පබ්බජඤ්ච ඨපෙත්වා අවසෙසං යං කිඤ්චි තිණං. යත්ථ පන තිණං නත්ථි, තත්ථ පණ්ණෙහි ඡාදෙන්ති, තස්මා පණ්ණම්පි තිණෙනෙව සඞ්ගහිතං. ඉති මුඤ්ජාදීසු යං කිඤ්චි මුට්ඨිප්පමාණං තිණං තාලපණ්ණාදීසු ච එකපණ්ණම්පි සඞ්ඝස්ස දින්නං වා තත්ථජාතකං වා බහාරාමෙ සඞ්ඝස්ස තිණවත්ථුතො ජාතතිණං වා රක්ඛිතගොපිතං ගරුභණ්ඩං හොති, තම්පි සඞ්ඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච කතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකම්මෙ දාතුං වට්ටති, දඩ්ඪගෙහමනුස්සා ගහෙත්වා ගච්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා. අට්ඨඞ්ගුලප්පමාණොපි රිත්තපොත්ථකො ගරුභණ්ඩමෙව.

මත්තිකා පකතිමත්තිකා වා හොතු පඤ්චවණ්ණා වා සුධා වා සජ්ජුරසකඞ්ගුට්ඨසිලෙසාදීසු වා යං කිඤ්චි දුල්ලභට්ඨානෙ ආනෙත්වා දින්නං තත්ථජාතකං වා, රක්ඛිතගොපිතං තාලඵලපක්කමත්තං ගරුභණ්ඩං හොති, තම්පි සඞ්ඝකම්මෙ ච චෙතියකම්මෙ ච නිට්ඨිතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකම්මෙ ච දාතුං වට්ටති, හිඞ්ගුහිඞ්ගුලකහරිතාලමනොසිලඤ්ජනානි පන භාජනීයභණ්ඩානි.

දාරුභණ්ඩෙ ‘‘යො කොචි අට්ඨඞ්ගුලසූචිදණ්ඩමත්තොපි දාරුභණ්ඩකො දාරුදුල්ලභට්ඨානෙ සඞ්ඝස්ස දින්නො වා තත්ථජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො, අයං ගරුභණ්ඩං හොතී’’ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන සබ්බම්පි දාරුවෙළුචම්මපාසාණාදිවිකතිං දාරුභණ්ඩෙන සඞ්ගණ්හිත්වා ආසන්දිකතො පට්ඨාය දාරුභණ්ඩෙ විනිච්ඡයො වුත්තො. තත්රායං නයො – ආසන්දිකො සත්තඞ්ගො භද්දපීඨං පීඨිකා එකපාදකපීඨං ආමණ්ඩකවණ්ටකපීඨං ඵලකං කොච්ඡං පලාලපීඨන්ති ඉමෙසු තාව යං කිඤ්චි ඛුද්දකං වා හොතු මහන්තං වා, සඞ්ඝස්ස දින්නං ගරුභණ්ඩං හොති. පලාලපීඨෙන චෙත්ථ කදලිපත්තාදිපීඨානිපි සඞ්ගහිතානි. බ්‍යග්ඝචම්මඔනද්ධම්පි වාළරූපපරික්ඛිත්තං රතනපරිසිබ්බිතං කොච්ඡං ගරුභණ්ඩමෙව, වඞ්කඵලකං දීඝඵලකං චීවරධොවනඵලකං ඝට්ටනඵලකං ඝට්ටනමුග්ගරො දන්තකට්ඨච්ඡෙදනගණ්ඨිකා දණ්ඩමුග්ගරො අම්බණං රජනදොණි උදකපටිච්ඡකො දාරුමයො වා දන්තමයො වා වෙළුමයො වා සපාදකොපි අපාදකොපි සමුග්ගො මඤ්ජූසා පාදගණ්හනකතො අතිරෙකප්පමාණො කරණ්ඩො උදකදොණි උදකකටාහං උළුඞ්කො කටච්ඡු පානීයසරාවං පානීයසඞ්ඛොති එතෙසුපි යං කිඤ්චි සඞ්ඝෙ දින්නං ගරුභණ්ඩං. සඞ්ඛථාලකං පන භාජනීයං, තථා දාරුමයො උදකතුම්බො.

පාදකඨලිකමණ්ඩලං දාරුමයං වා හොතු චොළපණ්ණාදිමයං වා, සබ්බං ගරුභණ්ඩං. ආධාරකො පත්තපිධානං තාලවණ්ටං බීජනී චඞ්කොටකං පච්ඡි යට්ඨිසම්මුඤ්ජනී මුට්ඨිසම්මුඤ්ජනීති එතෙසුපි යං කිඤ්චි ඛුද්දකං වා හොතු මහන්තං වා, දාරුවෙළුපණ්ණචම්මාදීසු යෙන කෙනචි කතං ගරුභණ්ඩමෙව. ථම්භතුලාසොපානඵලකාදීසු දාරුමයං වා පාසාණමයං වා යං කිඤ්චි ගෙහසම්භාරරූපං යො කොචි කටසාරකො යං කිඤ්චි භූමත්ථරණං යං කිඤ්චි අකප්පියචම්මං, සබ්බං සඞ්ඝෙ දින්නං ගරුභණ්ඩං, භූමත්ථරණං කාතුං වට්ටති. එළකචම්මං පන පච්චත්ථරණගතිකං හොති, තම්පි ගරුභණ්ඩමෙව. කප්පියචම්මානි භාජනීයානි. **කුරුන්දියං** පන ‘‘සබ්බං මඤ්චප්පමාණං චම්මං ගරුභණ්ඩ’’න්ති වුත්තං.

උදුක්ඛලං මුසලං සුප්පං නිසදං නිසදපොතො පාසාණදොණි පාසාණකටාහං තුරිවෙමභස්තාදි සබ්බං පෙසකාරාදිභණ්ඩං සබ්බං කසිභණ්ඩං සබ්බං චක්කයුත්තකං යානං ගරුභණ්ඩමෙව. මඤ්චපාදො මඤ්චඅටනී පීඨපාදො පීඨඅටනී වාසිඵරසුආදීනං දණ්ඩාති එතෙසු යං කිඤ්චි විප්පකතතච්ඡනකම්මං අනිට්ඨිතමෙව භාජනීයං, තච්ඡිතමට්ඨං

පන ගරුභණ්ඩං හොති. අනුඤ්ඤාතවාසියා පන දණ්ඩො ඡත්තමුට්ඨිපණ්ණං කත්තරයට්ඨි උපාහනා අරණිසහිතං ධම්මකරණො පාදගණ්හනකතො අනතිරිත්තං ආමලකතුම්බං ආමලකඝටො ලාබුකතුම්බං ලාබුඝටො විසාණකතුම්බන්ති සබ්බමෙවෙතං භාජනීයං, තතො මහන්තතරං ගරුභණ්ඩං. හත්ථිදන්තො වා යං කිඤ්චි විසාණං වා අතච්ඡිතං යථාගතමෙව භාජනීයං. තෙහි කතමඤ්චපාදාදීසු පුරිමසදිසොයෙව විනිච්ඡයො. තච්ඡිතනිට්ඨිතොපි භිඞ්ගුකරණ්ඩකො ගණ්ඨිකා විධො අඤ්ජනී අඤ්ජනීසලාකා උදකපුඤ්ඡනීති ඉදං සබ්බං භාජනීයමෙව.

මත්තිකාභණ්ඩෙ සබ්බං මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං ඝටපිඨරාදිකුලාලභාජනං පත්තකටාහං අඞ්ගාරකටාහං ධූමදානං දීපරුක්ඛකො දීපකපල්ලිකා චයනිට්ඨකා ඡදනිට්ඨකා ථූපිකාති සඞ්ඝස්ස දින්නකාලතො පට්ඨාය ගරුභණ්ඩං, පාදගණ්හනකතො අනතිරිත්තප්පමාණො පන ඝටකො පත්තං ථාලකං කඤ්චනකො කුණ්ඩිකාති ඉදමෙත්ථ භාජනීයභණ්ඩං. යථා ච මත්තිකාභණ්ඩෙ, එවං ලොහභණ්ඩෙපි කුණ්ඩිකා භාජනීයකොට්ඨාසමෙව භජතීති අයමෙත්ථ අනුපුබ්බිකථා.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

ගරුභණ්ඩවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

31. චොදනාදිවිනිච්ඡයකථා

230. **චොදනාදිවිනිච්ඡයො**ති එත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 2.385-6) පන චොදෙතුං කො ලභති, කො න ලභති? දුබ්බලචොදකවචනං තාව ගහෙත්වා කොචි න ලභති. දුබ්බලචොදකො නාම සම්බහුලෙසු කථාසල්ලාපෙන නිසින්නෙසු එකො එකං ආරබ්භ අනොදිස්සකං කත්වා පාරාජිකවත්ථුං කථෙති, අඤ්ඤො තං සුත්වා ඉතරස්ස ගන්ත්වා ආරොචෙති, සො තං උපසඞ්කමිත්වා ''ත්වං කිර මං ඉදඤ්චිදඤ්ච වදසී''ති භණති, සො ''නාහං එවරූපං ජානාමි, කථාපවත්තියං පන මයා අනොදිස්සකං කත්වා වුත්තමත්ථි. සචෙ අහං තව ඉමං දුක්ඛුප්පත්තිං ජානෙය්‍යං, එත්තකම්පි න කථෙය්‍යා''න්ති. අයං දුබ්බලචොදකො. තස්සෙතං කථාසල්ලාපං ගහෙත්වා තං භික්ඛුං කොචි චොදෙතුං න ලභති, එතං පන අග්ගහෙත්වා සීලසම්පන්නො භික්ඛු භික්ඛුං වා භික්ඛුනිං වා, සීලසම්පන්නා ච භික්ඛුනී භික්ඛුනීමෙව චොදෙතුං ලභතීති මහාපදුමත්ථෙරො ආහ. මහාසුමත්ථෙරො පන ''පඤ්චපි සහධම්මිකා ලභන්තී''ති ආහ. ගොදත්තත්ථෙරො ''න කොචි න ලභතී''ති වත්වා ''භික්ඛුස්ස සුත්වා චොදෙති, භික්ඛුනියා සුත්වා…පෙ…. තිත්ථියසාවකානං සුත්වා චොදෙතී''ති ඉදං සුත්තං ආහරි. තිණ්ණම්පි ථෙරානං වාදෙ චුදිතකස්සෙව පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බො.

අයං පන චොදනා නාම දිට්ඨචොදනා සුතචොදනා පරිසඞ්කිතචොදනාති තිවිධා හොති. අපරාපි චතුබ්බිධා හොති සීලවිපත්තිචොදනා ආචාරවිපත්තිචොදනා දිට්ඨිවිපත්තිචොදනා ආජීවවිපත්තිචොදනාති. තත්ථ ගරුකානං ද්වින්නං ආපත්තික්ඛන්ධානං වසෙන **සීලවිපත්තිචොදනා** වෙදිතබ්බා , අවසෙසානං වසෙන **ආචාරවිපත්තිචොදනා,** මිච්ඡාදිට්ඨිඅන්තග්ගාහිකදිට්ඨිවසෙන **දිට්ඨිවිපත්තිචොදනා,** ආජීවහෙතු පඤ්ඤත්තානං ඡන්නං සික්ඛාපදානං වසෙන **ආජීවවිපත්තිචොදනා** වෙදිතබ්බා.

අපරාපි චතුබ්බිධා හොති වත්ථුසන්දස්සනා ආපත්තිසන්දස්සනා සංවාසපටික්ඛෙපො සාමීචිපටික්ඛෙපොති. තත්ථ **වත්ථුසන්දස්සනා** නාම ''ත්වං මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවි, අදින්නං ආදියි, මනුස්සං ඝාතයිත්ථ, අභූතං ආරොචයිත්ථා''ති එවං පවත්තා. **ආපත්තිසන්දස්සනා** නාම ''ත්වං මෙථුනධම්මපාරාජිකාපත්තිං ආපන්නො''තිඑවමාදිනයප්පවත්තා. **සංවාසපටික්ඛෙපො** නාම ''නත්ථි තයා සද්ධිං උපොසථො වා පවාරණා වා සඞ්ඝකම්මං වා''ති එවං පවත්තො. **සාමීචිපටික්ඛෙපො** නාම අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ජලිකම්මබීජනාදිකම්මානං අකරණං. තං පටිපාටියා වන්දනාදීනි කරොන්තො එකස්ස අකත්වා සෙසානං කරණකාලෙ වෙදිතබ්බං. එත්තාවතාපි චොදනා නාම හොති. යාගුභත්තාදිනා පන යං ඉච්ඡති, තං ආපුච්ඡති, න තාවතා චොදනා හොති.

අපරා **පාතිමොක්ඛට්ඨපනක්ඛන්ධකෙ** (චූළව. 387) ''එකං, භික්ඛවෙ, අධම්මිකං පාතිමොක්ඛට්ඨපනං, එකං ධම්මික''න්තිආදිං කත්වා යාව දස අධම්මිකානි පාතිමොක්ඛට්ඨපනානි, දස ධම්මිකානීති එවං අධම්මිකා පඤ්චපඤ්ඤාස, ධම්මිකා පඤ්චපඤ්ඤාසාති දසුත්තරසතං චොදනා වුත්තා. තා දිට්ඨෙන චොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතං, සුතෙන චොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතං, පරිසඞ්කාය චොදෙන්තස්ස දසුත්තරසතන්ති තිංසාධිකානි තීණි සතානි හොන්ති. තානි කායෙන චොදෙන්තස්ස, වාචාය චොදෙන්තස්ස, කායවාචාය චොදෙන්තස්සාති තිගුණානි කතානි නවුතාධිකානි නව සතානි හොන්ති. තානි අත්තනා චොදෙන්තස්සපි පරෙන චොදාපෙන්තස්සපි තත්තකානෙවාති වීසතිඌනානි ද්වෙ සහස්සානි හොන්ති. පුන දිට්ඨාදිභෙදෙ සමූලිකාමූලිකවසෙන අනෙකසහස්සා චොදනා හොන්තීති වෙදිතබ්බා.

231. වුත්තප්පභෙදාසු පන ඉමාසු චොදනාසු යාය කායචි චොදනාය වසෙන සඞ්ඝමජ්ඣෙ ඔසටෙ වත්ථුස්මිං චුදිතකචොදකා වත්තබ්බා ''තුම්හෙ අම්හාකං විනිච්ඡයෙන තුට්ඨා භවිස්සථා''ති. සචෙ ''භවිස්සාමා''ති වදන්ති, සඞ්ඝෙන තං අධිකරණං සම්පටිච්ඡිතබ්බං. අථ පන ''විනිච්ඡිනථ තාව, භන්තෙ, සචෙ අම්හාකං ඛමිස්සති, ගණ්හිස්සාමා''ති වදන්ති, ''චෙතියං තාව වන්දථා''තිආදීනි වත්වා දීඝසුත්තං කත්වා විස්සජ්ජිතබ්බං. තෙ චෙ චිරරත්තං කිලන්තා පක්කන්තපරිසා උපච්ඡින්නපක්ඛා හුත්වා පුන යාචන්ති, යාවතතියං පටික්ඛිපිත්වා යදා නිම්මදා හොන්ති, තදා නෙසං අධිකරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං. විනිච්ඡිනන්තෙහි ච සචෙ අලජ්ජුස්සන්නා හොති පරිසා, උබ්බාහිකාය තං අධිකරණං විනිච්ඡිනිතබ්බං. සචෙ බාලුස්සන්නා හොති පරිසා, ''තුම්හාකං සභාගෙ විනයධරෙ පරියෙසථා''ති විනයධරෙ පරියෙසාපෙත්වා යෙන ධම්මෙන යෙන විනයෙන යෙන සත්ථුසාසනෙන තං අධිකරණං වූපසම්මති, තථා තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං.

තත්ථ ච **ධම්මො**ති භූතං වත්ථු. **විනයො**ති චොදනා චෙව සාරණා ච. **සත්ථුසාසනන්**ති ඤත්තිසම්පදා ච අනුස්සාවනසම්පදා ච. තස්මා චොදකෙන වත්ථුස්මිං ආරොචිතෙ චුදිතකො පුච්ඡිතබ්බො ''සන්තමෙතං, නො''ති. එවං වත්ථුං උපපරික්ඛිත්වා භූතෙන වත්ථුනා චොදෙත්වා සාරෙත්වා ඤත්තිසම්පදාය ච අනුස්සාවනසම්පදාය ච තං අධිකරණං වූපසමෙතබ්බං. තත්‍ර චෙ අලජ්ජී ලජ්ජිං චොදෙති, සො ච අලජ්ජී බාලො හොති අබ්‍යත්තො, නාස්ස නයො දාතබ්බො, එවං පන වත්තබ්බො ''කිම්හි නං චොදෙසී''ති. අද්ධා සො වක්ඛති ''කිමිදං, භන්තෙ, කිම්හි නං නාමා''ති. ''ත්වං කිම්හි නම්පි න ජානාසි, න යුත්තං තයා එවරූපෙන බාලෙන පරං චොදෙතු''න්ති උය්‍යොජෙතබ්බො, නාස්ස අනුයොගො දාතබ්බො. සචෙ පන සො අලජ්ජී පණ්ඩිතො හොති බ්‍යත්තො, දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා අජ්ඣොත්ථරිත්වා සම්පාදෙතුං සක්කොති, එතස්ස අනුයොගං දත්වා ලජ්ජිස්සෙව පටිඤ්ඤාය කම්මං කාතබ්බං.

සචෙ ලජ්ජී අලජ්ජිං චොදෙති, සො ච ලජ්ජී බාලො හොති අබ්‍යත්තො, න සක්කොති අනුයොගං දාතුං, තස්ස නයො දාතබ්බො ''කිම්හි නං චොදෙසි සීලවිපත්තියා වා ආචාරවිපත්තිආදීසු වා එකිස්සා''ති. කස්මා පන ඉමස්සෙව එවං නයො දාතබ්බො, න ඉතරස්සාති, නනු න යුත්තං විනයධරානං අගතිගමනන්ති? න යුත්තමෙව. ඉදං පන අගතිගමනං න හොති, ධම්මානුග්ගහො නාම එසො. අලජ්ජිනිග්ගහත්ථාය හි ලජ්ජිපග්ගහත්ථාය ච සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං. තත්‍ර අලජ්ජී නයං ලභිත්වා අජ්ඣොත්ථරන්තො එහිති, ලජ්ජී පන නයං ලභිත්වා දිට්ඨෙ දිට්ඨසන්තානෙන සුතෙ සුතසන්තානෙන පතිට්ඨාය කථෙස්සති, තස්මා තස්ස ධම්මානුග්ගහො වට්ටති. සචෙ පන සො ලජ්ජී පණ්ඩිතො හොති බ්‍යත්තො, පතිට්ඨාය කථෙති, අලජ්ජී ච ''එතම්පි නත්ථි, එතම්පි නත්ථී''ති පටිඤ්ඤං න දෙති, අලජ්ජිස්ස පටිඤ්ඤාය එව කාතබ්බං.

තදත්ථදීපනත්ථඤ්ච ඉදං වත්ථු වෙදිතබ්බං – තිපිටකචූළාභයත්ථෙරො කිර ලොහපාසාදස්ස හෙට්ඨා භික්ඛූනං විනයං කථෙත්වා සායන්හසමයෙ වුට්ඨාති, තස්ස වුට්ඨානසමයෙ ද්වෙ අත්තපච්චත්ථිකා කථං පවත්තෙසුං. එකො ''එතම්පි නත්ථි, එතම්පි නත්ථී''ති පටිඤ්ඤං න දෙති, අථ අප්පාවසෙසෙ පඨමයාමෙ ථෙරස්ස තස්මිං පුග්ගලෙ ''අයං පතිට්ඨාය කථෙති, අයං පන පටිඤ්ඤං න දෙති, බහූනි ච වත්ථූනි ඔසටානි, අද්ධා එතං කතං භවිස්සතී''ති අසුද්ධලද්ධි උප්පන්නා. තතො බීජනීදණ්ඩකෙන පාදකථලිකාය සඤ්ඤං දත්වා ''අහං, ආවුසො, විනිච්ඡිනිතුං අනනුච්ඡවිකො, අඤ්ඤෙන විනිච්ඡිනාපෙහී''ති ආහ. ''කස්මා, භන්තෙ''ති? ථෙරො තමත්ථං ආරොචෙසි. චුදිතකපුග්ගලස්ස කායෙ ඩාහො උට්ඨිතො, තතො සො ථෙරං වන්දිත්වා ''භන්තෙ, විනිච්ඡිනිතුං අනුරූපෙන විනයධරෙන නාම තුම්හාදිසෙනෙව භවිතුං වට්ටති, චොදකෙන ච ඊදිසෙනෙව භවිතුං වට්ටතී''ති වත්වා සෙතකානි නිවාසෙත්වා ''චිරං කිලමිතාත්ථ මයා''ති ඛමාපෙත්වා පක්කාමි.

එවං ලජ්ජිනා චොදියමානො අලජ්ජී බහූසුපි වත්ථූසු උප්පන්නෙසු පටිඤ්ඤං න දෙති, සො නෙව ''සුද්ධො''ති වත්තබ්බො, න ''අසුද්ධො''ති, ජීවමතකො නාම ආමකපූතිකො නාම චෙස. සචෙ පනස්ස අඤ්ඤම්පි තාදිසං වත්ථු උප්පජ්ජති, න විනිච්ඡිනිතබ්බං, තථා නාසිතකො භවිස්සති . සචෙ පන අලජ්ජීයෙව අලජ්ජිං චොදෙති, සො වත්තබ්බො ''ආවුසො, තව වචනෙනායං කිං සක්කා වත්තු''න්ති. ඉතරම්පි තථෙව වත්වා ''උභොපි එකසම්භොගපරිභොගා හුත්වා ජීවථා''ති උය්‍යොජෙතබ්බා. සීලත්ථාය නෙසං විනිච්ඡයො න කාතබ්බො, පත්තචීවරපරිවෙණාදිඅත්ථාය පන පතිරූපං සක්ඛිං ලභිත්වා කාතබ්බොති.

අථ ලජ්ජී ලජ්ජිං චොදෙති, විවාදො ච නෙසං කිස්මිඤ්චිදෙව අප්පමත්තකෙ හොති, සඤ්ඤාපෙත්වා ''මා එවං කරොථා''ති අච්චයං දෙසාපෙත්වා උය්‍යොජෙතබ්බා . අථ පනෙත්ථ චුදිතකෙන සහසා විරද්ධං හොති, ආදිතො පට්ඨාය අලජ්ජී නාම නත්ථි. සො ච පක්ඛානුරක්ඛණත්ථාය පටිඤ්ඤං න දෙති, ''මයං සද්දහාම, මයං සද්දහාමා''ති බහූ උට්ඨහන්ති, සො තෙසං පටිඤ්ඤාය එකවාරං ද්වෙවාරං සුද්ධො හොතු, අථ පන විරද්ධකාලතො පට්ඨාය ඨානෙ න තිට්ඨති, විනිච්ඡයො න දාතබ්බො.

232. අදින්නාදානවත්ථුං විනිච්ඡිනන්තෙන (පාරා. අට්ඨ. 1.92) පන පඤ්චවීසති අවහාරා සාධුකං සල්ලක්ඛෙතබ්බා. තෙසු ච කුසලෙන විනයධරෙන ඔතිණ්ණං වත්ථුං සහසා අවිනිච්ඡිනිත්වාව **පඤ්ච ඨානානි** ඔලොකෙතබ්බානි, යානි සන්ධාය පොරාණා ආහු –

''වත්ථුං කාලඤ්ච දෙසඤ්ච, අග්ඝං පරිභොගපඤ්චමං;
තුලයිත්වා පඤ්ච ඨානානි, ධාරෙය්‍යත්ථං විචක්ඛණො''ති. (පාරා. අට්ඨ. 1.92);

තත්ථ **වත්ථුන්ති** භණ්ඩං. අවහාරකෙන හි ''මයා ඉදං නාම අවහට''න්ති වුත්තෙපි ආපත්තිං අනාරොපෙත්වාව තං භණ්ඩං ''සසාමිකං වා අසාමිකං වා''ති උපපරික්ඛිතබ්බං. සසාමිකෙපි සාමිකානං සාලයභාවො වා නිරාලයභාවො වා උපපරික්ඛිතබ්බො. සචෙ තෙසං සාලයකාලෙ අවහටං, භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා ආපත්ති කාතබ්බා. සචෙ නිරාලයකාලෙ, පාරාජිකෙන න කාතබ්බා. භණ්ඩසාමිකෙසු පන භණ්ඩං ආහරාපෙන්තෙසු භණ්ඩං දාතබ්බං. අයමෙත්ථ සාමීචි.

ඉමස්ස පනත්ථස්ස දීපනත්ථමිදං වත්ථු – භාතියරාජකාලෙ කිර මහාචෙතියපූජාය දක්ඛිණදිසතො එකො භික්ඛු සත්තහත්ථං පණ්ඩුකාසාවං අංසෙ කරිත්වා චෙතියඞ්ගණං පාවිසි. තඞ්ඛණමෙව ච රාජාපි චෙතියවන්දනත්ථං ආගතො. තතො උස්සාරණාය වත්තමානාය මහාජනසම්මද්දො අහොසි. අථ සො භික්ඛු ජනසම්මද්දපීළිතො අංසතො පතන්තං කාසාවං අදිස්වාව නික්ඛන්තො, නික්ඛමිත්වා කාසාවං අපස්සන්තො ''කො ඊදිසෙ ජනසම්මද්දෙ කාසාවං ලච්ඡති, න දානි තං මය්හ''න්ති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා ගතො. අථඤ්ඤො භික්ඛු පච්ඡා ආගච්ඡන්තො තං කාසාවං දිස්වා ථෙය්‍යචිත්තෙන ගහෙත්වා පුන විප්පටිසාරී හුත්වා ''අස්සමණො දානිම්හි, විබ්භමිස්සාමී''ති චිත්තෙ උප්පන්නෙ ''විනයධරෙ පුච්ඡිත්වා ඤස්සාමී''ති චින්තෙසි.

තෙන සමයෙන චූළසුමනත්ථෙරො නාම සබ්බපරියත්තිධරො විනයාචරියපාමොක්ඛො මහාවිහාරෙ පටිවසති. සො භික්ඛු ථෙරං උපසඞ්කමිත්වා වන්දිත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා අත්තනො කුක්කුච්චං පුච්ඡි. ථෙරො තෙන භට්ඨෙ ජනකායෙ පච්ඡා ආගන්ත්වා ගහිතභාවං ඤත්වා ''අත්ථි දානි එත්ථ ඔකාසො''ති චින්තෙත්වා ආහ ''සචෙ කාසාවසාමිකං භික්ඛුං ආනෙය්‍යාසි, සක්කා භවෙය්‍ය තව පතිට්ඨා කාතු''න්ති. කථාහං, භන්තෙ, තං දක්ඛිස්සාමීති. තහිං තහිං ගන්ත්වා ඔලොකෙහීති. සො පඤ්චපි මහාවිහාරෙ ඔලොකෙත්වා නෙව අද්දක්ඛි. තතො නං ථෙරො පුච්ඡි

‘‘කතරාය දිසාය බහූ භික්ඛූ ආගච්ඡන්තී’’ති? ‘‘දක්ඛිණදිසාය, භන්තෙ’’ති. තෙන හි කාසාවං දීඝතො ච තිරියඤ්ච මිනිත්වා ඨපෙහි, ඨපෙත්වා දක්ඛිණදිසාය විහාරපටිපාටියා විචිනිත්වා තං භික්ඛුං ආනෙහීති. සො තථා කත්වා තං භික්ඛුං දිස්වා ථෙරස්ස සන්තිකං ආනෙසි. ථෙරො පුච්ඡි ‘‘තවෙදං කාසාව’’න්ති? ‘‘ආම, භන්තෙ’’ති. කුහිං තෙ පාතිතන්ති? සො සබ්බං ආචික්ඛි. ථෙරො තෙන කතං ධුරනික්ඛෙපං සුත්වා ඉතරං පුච්ඡි ‘‘තයා ඉදං කුහිං දිස්වා ගහිත’’න්ති? සොපි සබ්බං ආරොචෙසි. තතො තං ථෙරො ආහ ‘‘සචෙ තෙ සුද්ධචිත්තෙන ගහිතං අභවිස්ස, අනාපත්තියෙව තෙ අස්ස, ථෙය්‍යචිත්තෙන පන ගහිතත්තා දුක්කටං ආපන්නොසි, තං දෙසෙත්වා අනාපත්තිකො හොති, ඉදඤ්ච කාසාවං අත්තනො සන්තකං කත්වා එතස්සෙව භික්ඛුනො දෙහී’’ති. සො භික්ඛු අමතෙනෙව අභිසිත්තො වරමස්සාසප්පත්තො අහොසි. එවං වත්ථු ඔලොකෙතබ්බං.

කාලොති අවහාරකාලො. තදෙව හි භණ්ඩං කදාචි අප්පග්ඝං හොති, කදාචි මහග්ඝං. තස්මා තං භණ්ඩං යස්මිං කාලෙ අවහටං, තස්මිංයෙව කාලෙ යො තස්ස අග්ඝො හොති, තෙන අග්ඝෙන ආපත්ති කාරෙතබ්බා. එවං කාලො ඔලොකෙතබ්බො.

දෙසොති අවහාරදෙසො. තඤ්හි භණ්ඩං යස්මිං දෙසෙ අවහටං, තස්මිංයෙව දෙසෙ යො තස්ස අග්ඝො හොති, තෙන අග්ඝෙන ආපත්ති කාරෙතබ්බා. භණ්ඩුට්ඨානදෙසෙ හි භණ්ඩං අප්පග්ඝං හොති, අඤ්ඤත්ථ මහග්ඝං.

ඉමස්සපි ච අත්ථස්ස දීපනත්ථමිදං වත්ථු – අන්තරසමුද්දෙ කිර එකො භික්ඛු සුසණ්ඨානං නාළිකෙරං ලභිත්වා භමං ආරොපෙත්වා සඞ්ඛථාලකසදිසං මනොරමං පානීයථාලකං කත්වා තත්ථෙව ඨපෙත්වා චෙතියගිරිං අගමාසි . අඤ්ඤො භික්ඛු අන්තරසමුද්දං ගන්ත්වා තස්මිං විහාරෙ පටිවසන්තො තං ථාලකං දිස්වා ථෙය්‍යචිත්තෙන ගහෙත්වා චෙතියගිරිමෙව ආගතො. තස්ස තත්ථ යාගුං පිවන්තස්ස තං ථාලකං දිස්වා ථාලකසාමිකො භික්ඛු ආහ ‘‘කුතො තෙ ඉදං ලද්ධ’’න්ති. අන්තරසමුද්දතො මෙ ආනීතන්ති. සො තං ‘‘නෙතං තව සන්තකං, ථෙය්‍යාය තෙ ගහිත’’න්ති සඞ්ඝමජ්ඣං ආකඩ්ඪි. තත්ථ ච විනිච්ඡයං අලභිත්වා මහාවිහාරං අගමිංසු, තත්ථ ච භෙරිං පහරාපෙත්වා මහාචෙතියසමීපෙ සන්නිපාතං කත්වා විනිච්ඡයං ආරභිංසු. විනයධරත්ථෙරා අවහාරං සඤ්ඤාපෙසුං.

තස්මිඤ්ච සන්නිපාතෙ ආභිධම්මිකගොදත්තත්ථෙරො නාම විනයකුසලො හොති, සො එවමාහ ‘‘ඉමිනා ඉදං ථාලකං කුහිං අවහට’’න්ති? ‘‘අන්තරසමුද්දෙ අවහට’’න්ති. තත්ථ තං කිං අග්ඝතීති. න කිඤ්චි අග්ඝති. තත්‍ර හි නාළිකෙරං භින්දිත්වා මිඤ්ජං ඛාදිත්වා කපාලං ඡඩ්ඩෙති, දාරුඅත්ථං පන ඵරතීති. ඉමස්ස භික්ඛුනො එත්ථ හත්ථකම්මං කිං අග්ඝතීති? මාසකං වා ඌනමාසකං වාති. අත්ථි පන කත්ථචි සම්මාසම්බුද්ධෙන මාසකෙ වා ඌනමාසකෙ වා පාරාජිකං පඤ්ඤත්තන්ති. එවං වුත්තෙ ‘‘සාධු සාධු, සුකථිතං සුවිනිච්ඡිත’’න්ති එකසාධුකාරො අහොසි. තෙන ච සමයෙන භාතියරාජාපි චෙතියවන්දනත්ථං නගරතො නික්ඛන්තො තං සද්දං සුත්වා ‘‘කිං ඉද’’න්ති පුච්ඡිත්වා සබ්බං පටිපාටියා සුත්වා නගරෙ භෙරිං චරාපෙසි ‘‘මයි සන්තෙ භික්ඛූනම්පි භික්ඛුනීනම්පි ගිහීනම්පි අධිකරණං ආභිධම්මිකගොදත්තත්ථෙරෙන විනිච්ඡිතං සුවිනිච්ඡිතං, තස්ස විනිච්ඡයෙ අතිට්ඨමානං රාජාණාය ඨපෙමී’’ති. එවං දෙසො ඔලොකෙතබ්බො.

අග්ඝොති භණ්ඩග්ඝො. නවභණ්ඩස්ස හි යො අග්ඝො හොති, සො පච්ඡා පරිහායති. යථා නවධොතො පත්තො අට්ඨ වා දස වා අග්ඝති, සො පච්ඡා භින්නො වා ඡිද්දො වා ආණිගණ්ඨිකාහතො වා අප්පග්ඝො හොති, තස්මා න සබ්බදා භණ්ඩං පකතිඅග්ඝෙනෙව කාතබ්බන්ති. එවං අග්ඝො ඔලොකෙතබ්බො.

පරිභොගොති භණ්ඩපරිභොගො. පරිභොගෙනපි හි වාසිආදිභණ්ඩස්ස අග්ඝො පරිහායති. තස්මා එවං උපපරික්ඛිතබ්බං – සචෙ කොචි කස්සචි පාදග්ඝනකං වාසිං හරති, තත්‍ර වාසිසාමිකො පුච්ඡිතබ්බො ‘‘තයා අයං වාසි කිත්තකෙන කීතා’’ති? ‘‘පාදෙන, භන්තෙ’’ති. කිං පන තෙ කිණිත්වාව ඨපිතා, උදාහු නං වළඤ්ජෙසීති? සචෙ වදති ‘‘එකදිවසං මෙ දන්තකට්ඨං වා රජනඡල්ලි වා පත්තපචනකදාරු වා ඡින්නං, ඝංසිත්වා වා නිසිතා’’ති, අථස්ස පොරාණකො අග්ඝො භට්ඨොති වෙදිතබ්බො. යථා ච වාසියා, එවං අඤ්ජනියා වා අඤ්ජනිසලාකාය වා කුඤ්චිකාය වා පලාලෙන වා ථුසෙහි වා ඉට්ඨකචුණ්ණෙන වා එකවාරං ඝංසිත්වා ධොවිතමත්තෙනපි අග්ඝො භස්සති. තිපුමණ්ඩලස්ස මකරදන්තච්ඡෙදනෙනපි පරිමජ්ජනමත්තෙනපි, උදකසාටකස්ස සකිං නිවාසනපාරුපනෙනපි පරිභොගසීසෙන අංසෙ වා සීසෙ වා ඨපනමත්තෙනපි, තණ්ඩුලාදීනං පප්ඵොටනෙනපි තතො එකං වා ද්වෙ වා අපනයනෙනපි අන්තමසො එකං පාසාණසක්ඛරං උද්ධරිත්වා ඡඩ්ඩිතමත්තෙනපි, සප්පිතෙලාදීනං භාජනන්තරපරිවත්තනෙනපි අන්තමසො තතො මක්ඛිකං වා කිපිල්ලිකං වා උද්ධරිත්වා ඡඩ්ඩිතමත්තෙනපි, ගුළපිණ්ඩකස්ස මධුරභාවජානනත්ථං නඛෙන විජ්ඣිත්වා අණුමත්තං ගහිතමත්තෙනපි අග්ඝො භස්සති. තස්මා යං කිඤ්චි පාදග්ඝනකං වුත්තනයෙනෙව සාමිකෙහි පරිභොගෙන ඌනං කතං හොති, න තං අවහටො භික්ඛු පාරාජිකෙන කාතබ්බොති. එවං අග්ඝො ඔලොකෙතබ්බො.

එවං ඉමානි තුලයිත්වා පඤ්ච ඨානානි ධාරෙය්‍ය අත්ථං විචක්ඛණො, ආපත්තිං වා අනාපත්තිං වා ගරුකං වා ලහුකං වා ආපත්තිං යථාඨානෙ ඨපෙය්‍යාති. තෙනාහු අට්ඨකථාචරියා –

‘‘සික්ඛාපදං සමං තෙන, අඤ්ඤං කිඤ්චි න විජ්ජති;
අනෙකනයවොකිණ්ණං, ගම්භීරත්ථවිනිච්ඡයං.

‘‘තස්මා වත්ථුම්හි ඔතිණ්ණෙ, භික්ඛුනා විනයඤ්ඤුනා;
විනයානුග්ගහෙනෙත්ථ, කරොන්තෙන විනිච්ඡයං.

‘‘පාළිං අට්ඨකථඤ්චෙව, සාධිප්පායමසෙසතො;
ඔගය්හ අප්පමත්තෙන, කරණීයො විනිච්ඡයො.

‘‘ආපත්තිදස්සනුස්සාහො, න කත්තබ්බො කුදාචනං;
පස්සිස්සාමි අනාපත්ති-මිති කයිරාථ මානසං.

‘‘පස්සිත්වාපි ච ආපත්තිං, අවත්වාව පුනප්පුනං;
වීමංසිත්වාථ විඤ්ඤූහි, සංසන්දිත්වා ච තං වදෙ.

‘‘කප්පියෙපි ච වත්ථුස්මිං, චිත්තස්ස ලහුවත්තිනො;
වසෙන සාමඤ්ඤගුණා, චවන්තීධ පුථුජ්ජනා.

‘‘තස්මා පරපරික්ඛාරං, ආසීවිසමිවොරගං;
අග්ගිං විය ච සම්පස්සං, නාමසෙය්‍ය විචක්ඛණො’’ති. (පාරා. අට්ඨ. 1.160-1 තත්‍රායං අනුසාසනී);

233. උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනං විනිච්ඡිනන්තෙන (පාරා. අට්ඨ. 2.197) පන ‘‘කිං තෙ අධිගතං. කින්ති තෙ අධිගතං, කදා තෙ අධිගතං, කත්ථ තෙ අධිගතං, කතමෙ තෙ කිලෙසා පහීනා, කතමෙසං ත්වං ධම්මානං ලාභී’’ති ඉමානි ඡ ඨානානි විසොධෙතබ්බානි. සචෙ හි කොචි භික්ඛු උත්තරිමනුස්සධම්මාධිගමං බ්‍යාකරෙය්‍ය, න සො එත්තාවතා සක්කාරෙො කාතබ්බො, ඉමෙසං පන ඡන්නං ඨානානං සොධනත්ථං එවං වත්තබ්බො ‘‘කිං තෙ අධිගතං, කිං ඣානං උදාහු විමොක්ඛාදීසු අඤ්ඤතර’’න්ති. යො හි යෙන අධිගතො ධම්මො, සො තස්ස පාකටො හොති. සචෙ ‘‘ඉදං නාම මෙ අධිගත’’න්ති වදති, තතො ‘‘කින්ති තෙ අධිගත’’න්ති පුච්ඡිතබ්බො, ‘‘අනිච්චලක්ඛණාදීසු කිං ධුරං කත්වා අට්ඨතිංසාය වා ආරම්මණෙසු රූපාරූපඅජ්ඣත්තබහිද්ධාදිභෙදෙසු වා ධම්මෙසු කෙන මුඛෙන අභිනිවිසිත්වා’’ති. යො හි යස්සාභිනිවෙසො, සො තස්ස පාකටො හොති. සචෙ ‘‘අයං නාම මෙ අභිනිවෙසො, එවං මයා අධිගත’’න්ති වදති, තතො ‘‘කදා තෙ අධිගත’’න්ති පුච්ඡිතබ්බො, ‘‘කිං පුබ්බණ්හෙ, උදාහු මජ්ඣන්හිකාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං කාලෙ’’ති. සබ්බෙසඤ්හි අත්තනා අධිගතකාලො පාකටො හොති. සචෙ ‘‘අමුකස්මිං නාම කාලෙ අධිගත’’න්ති වදති, තතො ‘‘කත්ථ තෙ අධිගත’’න්ති පුච්ඡිතබ්බො, ‘‘කිං දිවාට්ඨානෙ, උදාහු රත්තිට්ඨානාදීසු අඤ්ඤතරස්මිං ඔකාසෙ’’ති. සබ්බෙසඤ්හි අත්තනා අධිගතොකාසො පාකටො හොති. සචෙ ‘‘අමුකස්මිං නාම මෙ ඔකාසෙ අධිගත’’න්ති වදති, තතො ‘‘කතමෙ තෙ කිලෙසා පහීනා’’ති පුච්ඡිතබ්බො, ‘‘කිං පඨමමග්ගවජ්ඣා, උදාහු දුතියාදිමග්ගවජ්ඣා’’ති. සබ්බෙසඤ්හි අත්තනා අධිගතමග්ගෙන පහීනා කිලෙසා පාකටා හොන්ති.

සචෙ ‘‘ඉමෙ නාම මෙ කිලෙසා පහීනා’’ති වදති, තතො ‘‘කතමෙසං ත්වං ධම්මානං ලාභී’’ති පුච්ඡිතබ්බො, ‘‘කිං සොතාපත්තිමග්ගස්ස, උදාහු සකදාගාමිමග්ගාදීසු අඤ්ඤතරස්සා’’ති. සබ්බෙසඤ්හි අත්තනා අධිගතධම්මො පාකටො හොති. සචෙ ‘‘ඉමෙසං නාමාහං ධම්මානං ලාභී’’ති වදති, එත්තාවතාපිස්ස වචනං න සද්ධාතබ්බං. බහුස්සුතා හි උග්ගහපරිපුච්ඡාකුසලා භික්ඛූ ඉමානි ඡ ඨානානි සොධෙතුං සක්කොන්ති, ඉමස්ස පන භික්ඛුනො ආගමනපටිපදා සොධෙතබ්බා. යදි ආගමනපටිපදා න සුජ්ඣති, ‘‘ඉමාය පටිපදාය ලොකුත්තරධම්මො නාම න ලබ්භතී’’ති අපනෙතබ්බො. යදි පනස්ස ආගමනපටිපදා සුජ්ඣති, දීඝරත්තං තීසු සික්ඛාසු අප්පමත්තො ජාගරියමනුයුත්තො චතූසු පච්චයෙසු අලග්ගො ආකාසෙ පාණිසමෙන චෙතසා විහරතීති පඤ්ඤායති, තස්ස භික්ඛුනො බ්‍යාකරණං පටිපදාය සද්ධිං සංසන්දති. ‘‘සෙය්‍යථාපි නාම ගඞ්ගොදකං යමුනොදකෙන සංසන්දති සමෙති, එවමෙව සුපඤ්ඤත්තා තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමිනී පටිපදා, සංසන්දති නිබ්බානඤ්ච පටිපදා චා’’ති (දී. නි. 2.296) වුත්තසදිසං හොති. අපිච ඛො න එත්තකෙනපි සක්කාරෙො කාතබ්බො. කස්මා? එකච්චස්ස හි පුථුජ්ජනස්සපි සතො ඛීණාසවස්ස පටිපත්තිසදිසා පටිපත්ති හොති, තස්මා සො භික්ඛු තෙහි තෙහි උපායෙහි උත්තාසෙතබ්බො. ඛීණාසවස්ස නාම අසනියාපි මත්ථකෙ පතමානාය භයං වා ඡම්භිතත්තං වා ලොමහංසො වා න හොති, පුථුජ්ජනස්ස අප්පමත්තකෙනපි හොති.

තත්‍රිමානි වත්ථූනි (ම. නි. අට්ඨ. 3.102) – දීඝභාණකඅභයත්ථෙරො කිර එකං පිණ්ඩපාතිකං පරිග්ගහෙතුං අසක්කොන්තො දහරස්ස සඤ්ඤං අදාසි. සො තං නහායමානං කල්‍යාණිනදීමුඛද්වාරෙ නිමුජ්ජිත්වා පාදෙ අග්ගහෙසි. පිණ්ඩපාතිකො ‘‘කුම්භීලො’’ති සඤ්ඤාය මහාසද්දමකාසි, තදා නං ‘‘පුථුජ්ජනො’’ති ජානිංසු.

චන්දමුඛතිස්සරාජකාලෙ පන මහාවිහාරෙ සඞ්ඝත්ථෙරො ඛීණාසවො දුබ්බලචක්ඛුකො විහාරෙයෙව අච්ඡති. රාජා ‘‘ථෙරං පරිග්ගණ්හිස්සාමී’’ති භික්ඛූසු භික්ඛාචාරං ගතෙසු අප්පසද්දො උපසඞ්කමිත්වා සප්පො විය පාදෙ අග්ගහෙසි. ථෙරො සිලාථම්භො විය නිච්චලො හුත්වා ‘‘කො එත්ථා’’ති ආහ. ‘‘අහං, භන්තෙ, තිස්සො’’ති? ‘‘සුගන්ධං වායසි නො තිස්සා’’ති. එවං ඛීණාසවස්ස භයං නාම නත්ථි.

එකච්චො පන පුථුජ්ජනොපි අතිසූරො හොති නිබ්භයො. සො රජනීයෙන ආරම්මණෙන පරිග්ගණ්හිතබ්බො. වසභරාජාපි එකං ථෙරං පරිග්ගණ්හමානො සරෙ නිසීදාපෙත්වා තස්ස සන්තිකෙ බදරසාළවං මද්දමානො නිසීදි. මහාථෙරස්ස ඛෙළො චලිතො, ථෙරස්ස පුථුජ්ජනභාවො ආවිභූතො. ඛීණාසවස්ස හි රසතණ්හා නාම සුප්පහීනා, දිබ්බෙසුපි රසෙසු නිකන්ති නාම න හොති, තස්මා ඉමෙහි උපායෙහි පරිග්ගහෙත්වා සචස්ස භයං වා ඡම්භිතත්තං වා රසතණ්හා වා උප්පජ්ජති, ''න ච ත්වං අරහා''ති අපනෙතබ්බො. සචෙ පන අභීරු අච්ඡම්භී අනුත්‍රාසී හුත්වා සීහො විය නිසීදති, දිබ්බාරම්මණෙපි නිකන්තිං න ජනෙති, අයං භික්ඛු සම්පන්නවෙය්‍යාකරණො සමන්තා රාජරාජමහාමත්තාදීහි පෙසිතං සක්කාරං අරහතීති වෙදිතබ්බො. එවං තාව උත්තරිමනුස්සධම්මාරොචනං විනිච්ඡිනිතබ්බං.

234. සකලෙ පන විනයවිනිච්ඡයෙ (පාරා. අට්ඨ. 1.45) කොසල්ලං පත්ථයන්තෙන **චතුබ්බිධො විනයො** ජානිතබ්බො.

චතුබ්බිධඤ්හි විනයං, මහාථෙරා මහිද්ධිකා;
නීහරිත්වා පකාසෙසුං, ධම්මසඞ්ගාහකා පුරා.

කතමං චතුබ්බිධං? සුත්තං සුත්තානුලොමං ආචරියවාදං අත්තනොමතින්ති. යං සන්ධාය වුත්තං ''ආහච්චපදෙන ඛො, මහාරාජ, රසෙන ආචරියවංසෙන අධිප්පායා''ති (මි. ප. 4.2.3). එත්ථ හි **ආහච්චපදන්ති** සුත්තං අධිප්පෙතං. **රසොති** සුත්තානුලොමං. **ආචරියවංසොති** ආචරියවාදො. **අධිප්පායොති** අත්තනොමති.

තත්ථ **සුත්තං** නාම සකලවිනයපිටකෙ පාළි.

සුත්තානුලොමං නාම චත්තාරො මහාපදෙසා. යෙ භගවතා එවං වුත්තා –

''යං, භික්ඛවෙ, මයා 'ඉදං න කප්පතී'ති අප්පටික්ඛිත්තං, තඤ්චෙ අකප්පියං අනුලොමෙති, කප්පියං පටිබාහති, තං වො න කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා 'ඉදං න කප්පතී'ති අප්පටික්ඛිත්තං, තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති, අකප්පියං පටිබාහති, තං වො කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා 'ඉදං කප්පතී'ති අනනුඤ්ඤාතං, තං චෙ අකප්පියං අනුලොමෙති, කප්පියං පටිබාහති, තං වො න කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා 'ඉදං කප්පතී'ති අනනුඤ්ඤාතං, තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති, අකප්පියං පටිබාහති, තං වො කප්පතී''ති (මහාව. 305).

ආචරියවාදො නාම ධම්මසඞ්ගාහකෙහි පඤ්චහි අරහන්තසතෙහි ඨපිතා පාළිවිනිමුත්තා ඔක්කන්තවිනිච්ඡයප්පවත්තා අට්ඨකථාතන්ති.

අත්තනොමති නාම සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදෙ මුඤ්චිත්වා අනුමානෙන අත්තනො අනුබුද්ධියා නයග්ගාහෙන උපට්ඨිතාකාරකථනං.

අපිච සුත්තන්තාභිධම්මවිනයට්ඨකථාසු ආගතො සබ්බොපි ථෙරවාදො අත්තනොමති නාම. තං පන අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කථෙන්තෙන න දළ්හග්ගාහං ගහෙත්වා වොහරිතබ්බං, කාරණං සල්ලක්ඛෙත්වා අත්ථෙන පාළිං, පාළියා ච අත්ථං සංසන්දිත්වා කථෙතබ්බං, අත්තනොමති ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බා. සචෙ තත්ථ ඔතරති චෙව සමෙති ච, ගහෙතබ්බා. සචෙ නෙව ඔතරති න සමෙති, න ගහෙතබ්බා. අයඤ්හි අත්තනොමති නාම සබ්බදුබ්බලා, අත්තනොමතිතො ආචරියවාදො බලවතරො.

ආචරියවාදොපි සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බො. තත්ථ ඔතරන්තො සමෙන්තො එව ගහෙතබ්බො, ඉතරො න ගහෙතබ්බො. ආචරියවාදතො හි සුත්තානුලොමං බලවතරං.

සුත්තානුලොමම්පි සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බං. තත්ථ ඔතරන්තං සමෙන්තමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං. සුත්තානුලොමතො හි සුත්තමෙව බලවතරං. සුත්තඤ්හි අප්පටිවත්තියං කාරකසඞ්ඝසදිසං බුද්ධානං ඨිතකාලසදිසං. තස්මා යදා ද්වෙ භික්ඛූ සාකච්ඡන්ති, සකවාදී සුත්තං ගහෙත්වා කථෙති, පරවාදී සුත්තානුලොමං. තෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛෙපං වා ගරහං වා අකත්වා සුත්තානුලොමං සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බං, නො චෙ, න ගහෙතබ්බං, සුත්තස්මිංයෙව ඨාතබ්බං. අථායං සුත්තං ගහෙත්වා කථෙති, පරො ආචරියවාදං. තෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛෙපං වා ගරහං වා අකත්වා ආචරියවාදො සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො. අනොතරන්තො අසමෙන්තො ච ගාරය්හාචරියවාදො න ගහෙතබ්බො, සුත්තස්මිංයෙව ඨාතබ්බං. අථායං සුත්තං ගහෙත්වා කථෙති, පරො අත්තනොමතිං. තෙහිපි අඤ්ඤමඤ්ඤං ඛෙපං වා ගරහං වා අකත්වා අත්තනොමති සුත්තෙ ඔතාරෙතබ්බා. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බා, නො චෙ, න ගහෙතබ්බා, සුත්තස්මිංයෙව ඨාතබ්බං.

අථායං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කථෙති, පරො සුත්තං, සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, තිස්සො සඞ්ගීතියො ආරුළ්හං පාළිආගතං පඤ්ඤායති, ගහෙතබ්බං, නො චෙ තථා පඤ්ඤායති, න ඔතරති න සමෙති, බාහිරකසුත්තං වා හොති සිලොකො වා අඤ්ඤං වා ගාරය්හසුත්තං ගුළ්හවෙස්සන්තරගුළ්හවිනයවෙදල්ලාදීනං අඤ්ඤතරතො ආගතං, න ගහෙතබ්බං, සුත්තානුලොමස්මිංයෙව ඨාතබ්බං. අථායං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කථෙති,

පරො ආචරියවාදං. ආචරියවාදො සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො. නො චෙ, න ගහෙතබ්බො, සුත්තානුලොමෙයෙව ඨාතබ්බං. අථායං සුත්තානුලොමං ගහෙත්වා කථෙති, පරො අත්තනොමතිං. අත්තනොමති සුත්තානුලොමෙ ඔතාරෙතබ්බා. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බා. නො චෙ, න ගහෙතබ්බා, සුත්තානුලොමෙයෙව ඨාතබ්බං.

අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කථෙති, පරො සුත්තං. සුත්තං ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බං. ඉතරං ගාරය්හසුත්තං න ගහෙතබ්බං, ආචරියවාදෙයෙව ඨාතබ්බං. අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කථෙති, පරො සුත්තානුලොමං. සුත්තානුලොමං ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බං. ඔතරන්තං සමෙන්තමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං, ආචරියවාදෙයෙව ඨාතබ්බං. අථායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කථෙති, පරො අත්තනොමතිං. අත්තනොමති ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බා. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බා. නො චෙ, න ගහෙතබ්බා, ආචරියවාදෙයෙව ඨාතබ්බං.

අථ පනායං අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කථෙති, පරො සුත්තං. සුත්තං අත්තනොමතියං ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බං. ඉතරං ගාරය්හසුත්තං න ගහෙතබ්බං, අත්තනොමතියමෙව ඨාතබ්බං. අථායං අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කථෙති, පරො සුත්තානුලොමං. සුත්තානුලොමං අත්තනොමතියං ඔතාරෙතබ්බං. ඔතරන්තං සමෙන්තමෙව ගහෙතබ්බං, ඉතරං න ගහෙතබ්බං, අත්තනොමතියමෙව ඨාතබ්බං. අථායං අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කථෙති, පරො ආචරියවාදං. ආචරියවාදො අත්තනොමතියං ඔතාරෙතබ්බො. සචෙ ඔතරති සමෙති, ගහෙතබ්බො. ඉතරො ගාරය්හාචරියවාදො න ගහෙතබ්බො, අත්තනොමතියමෙව ඨාතබ්බං, අත්තනො ගහණමෙව බලියං කාතබ්බං. සබ්බට්ඨානෙසු ච ඛෙපො වා ගරහා වා න කාතබ්බාති.

අථ පනායං කප්පියන්ති ගහෙත්වා කථෙති, පරො අකප්පියන්ති, සුත්තෙ ච සුත්තානුලොමෙ ච ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ කප්පියං හොති, කප්පියෙ ඨාතබ්බං. සචෙ අකප්පියං, අකප්පියෙ ඨාතබ්බං. අථායං තස්ස කප්පියභාවසාධකං සුත්තතො බහුං කාරණඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච දස්සෙති, පරො කාරණං න වින්දති, කප්පියෙව ඨාතබ්බං. අථ පරො තස්ස අකප්පියභාවසාධකං සුත්තතො බහුං කාරණඤ්ච විනිච්ඡයඤ්ච දස්සෙති, අනෙන අත්තනො ගහණන්ති කත්වා දළ්හං ආදාය න ඨාතබ්බං, ''සාධූ''ති සම්පටිච්ඡිත්වා අකප්පියෙ එව ඨාතබ්බං. අථ ද්වින්නම්පි කාරණච්ඡායා දිස්සති, පටික්ඛිත්තභාවොයෙව සාධු, අකප්පියෙ ඨාතබ්බං. විනයඤ්හි පත්වා කප්පියාකප්පියවිචාරණං ආගම්ම රුන්ධිතබ්බං, ගාළ්හං කත්තබ්බං, සොතං පච්ඡින්දිතබ්බං, ගරුකභාවෙයෙව ඨාතබ්බං.

අථ පනායං අකප්පියන්ති ගහෙත්වා කථෙති, පරො කප්පියන්ති, සුත්තෙ ච සුත්තානුලොමෙ ච ඔතාරෙතබ්බං. සචෙ කප්පියං හොති, කප්පියෙ ඨාතබ්බං. සචෙ අකප්පියං, අකප්පියෙ ඨාතබ්බං. අථායං බහූහි සුත්තවිනිච්ඡයකාරණෙහි අකප්පියභාවං දස්සෙති, පරො කාරණං න වින්දති, අකප්පියෙ ඨාතබ්බං. අථ පරො බහූහි සුත්තවිනිච්ඡයකාරණෙහි කප්පියභාවං දස්සෙති, අයං කාරණං න වින්දති, කප්පියෙ ඨාතබ්බං. අථ ද්වින්නම්පි කාරණච්ඡායා දිස්සති, අත්තනො ගහණං න විස්සජ්ජෙතබ්බං. යථා චායං කප්පියාකප්පියෙ අකප්පියකප්පියෙ ච විනිච්ඡයො වුත්තො, එවං අනාපත්තිආපත්තිවාදෙ ආපත්තානාපත්තිවාදෙ ච, ලහුකගරුකාපත්තිවාදෙ ගරුකලහුකාපත්තිවාදෙ චාපි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. නාමමත්තෙයෙව හි එත්ථ නානං, යොජනානයෙ නානං නත්ථි, තස්මා න විත්ථාරිතං.

එවං කප්පියාකප්පියාදිවිනිච්ඡයෙ උප්පන්නෙ යො සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදඅත්තනොමතීසු අතිරෙකකාරණං ලභති, තස්ස වාදෙ ඨාතබ්බං, සබ්බසො පන කාරණවිනිච්ඡයං අලභන්තෙන සුත්තං න ජහිතබ්බං, සුත්තස්මිංයෙව ඨාතබ්බන්ති. එවං සකලවිනයවිනිච්ඡයෙ කොසල්ලං පත්ථයන්තෙන අයං චතුබ්බිධො විනයො ජානිතබ්බො.

ඉමඤ්ච පන චතුබ්බිධං විනයං ඤත්වාපි විනයධරෙන පුග්ගලෙන තිලක්ඛණසමන්නාගතෙන භවිතබ්බං. **තීණි හි විනයධරස්ස ලක්ඛණානි** ඉච්ඡිතබ්බානි. කතමානි තීණි? සුත්තඤ්චස්ස ස්වාගතං හොති සුප්පවත්ති සුවිනිච්ඡිතං සුත්තතො අනුබ්‍යඤ්ජනසොති ඉදමෙකං ලක්ඛණං. විනයෙ ඛො පන ඨිතො හොති අසංහීරොති ඉදං දුතියං. ආචරියපරම්පරා ඛො පනස්ස සුග්ගහිතා හොති සුමනසිකතා සූපධාරිතාති ඉදං තතියං.

තත්ථ **සුත්තං** නාම සකලං විනයපිටකං. තදස්ස **ස්වාගතං හොතී**ති සුට්ඨු ආගතං. **සුප්පවත්තී**ති සුට්ඨු පවත්තං පගුණං වාචුග්ගතං. **සුවිනිච්ඡිතං සුත්තසො අනුබ්‍යඤ්ජනසොති** පාළිතො ච පරිපුච්ඡතො ච අට්ඨකථාතො ච සුවිනිච්ඡිතං හොති කඞ්ඛාඡෙදනං කත්වා උග්ගහිතං. **විනයෙ ඛො පන ඨිතො හොතී**ති විනයෙ ලජ්ජිභාවෙන පතිට්ඨිතො හොති. අලජ්ජී හි බහුස්සුතොපි සමානො ලාභගරුකතාය තන්තිං විසංවාදෙත්වා උද්ධම්මං උබ්බිනයං සත්ථුසාසනං දීපෙත්වා සාසනෙ මහන්තං උපද්දවං කරොති, සඞ්ඝභෙදම්පි සඞ්ඝරාජිම්පි උප්පාදෙති. ලජ්ජී පන කුක්කුච්චකො සික්ඛාකාමො ජීවිතහෙතුපි තන්තිං අවිසංවාදෙත්වා ධම්මමෙව විනයමෙව දීපෙති, සත්ථුසාසනං ගරුකං කත්වා ඨපෙති. තථා හි පුබ්බෙ මහාථෙරා තික්ඛත්තුං වාචං නිච්ඡාරෙසුං **''අනාගතෙ ලජ්ජී රක්ඛිස්සති, ලජ්ජී රක්ඛිස්සති, ලජ්ජී රක්ඛිස්සතී''**ති (පාරා. අට්ඨ. 1.45). එවං යො ලජ්ජී, සො විනයං අවිජහන්තො අවොක්කමන්තො ලජ්ජිභාවෙනෙව විනයෙ ඨිතො හොති සුප්පතිට්ඨිතොති.

අසංහීරොති සංහීරො නාම යො පාළියං වා අට්ඨකථායං වා හෙට්ඨතො වා උපරිතො වා පදපටිපාටියා වා පුච්ඡියමානො විත්ථුනති විප්ඵන්දති සන්තිට්ඨිතුං න සක්කොති, යං යං පරෙන වුච්චති, තං තං අනුජානාති, සකවාදං ඡඩ්ඩෙත්වා පරවාදං ගණ්හාති. යො පන පාළියං වා අට්ඨකථායං වා හෙට්ඨුපරියෙන වා පදපටිපාටියා වා පුච්ඡියමානො න විත්ථුනති න විප්ඵන්දති, එකෙකලොමං සණ්ඩාසෙන ගණ්හන්තො විය ''එවං මයං වදාම, එවං නො ආචරියා වදන්තී''ති විස්සජ්ජෙති, යම්හි පාළි ච පාළිවිනිච්ඡයො ච සුවණ්ණභාජනෙ පක්ඛිත්තසීහවසා විය පරික්ඛයං පරියාදානං අගච්ඡන්තො තිට්ඨති, අයං වුච්චති ''අසංහීරො''ති.

ආචරියපරම්පරා ඛො පනස්ස සුග්ගහිතා හොතීති ථෙරපරම්පරා වංසපරම්පරා අස්ස සුට්ඨු ගහිතා හොති. **සුමනසිකතාති** සුට්ඨු මනසිකතා, ආවජ්ජිතමත්තෙ උජ්ජලිතපදීපො විය හොති. **සූපධාරිතාති** සුට්ඨු උපධාරිතා පුබ්බාපරානුසන්ධිතො අත්ථතො කාරණතො ච උපධාරිතා . අත්තනොමතිං පහාය ආචරියසුද්ධියා වත්තා හොති, ''මය්හං ආචරියො අසුකාචරියස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි, සො අසුකස්සා''ති එවං සබ්බං ආචරියපරම්පරං ථෙරවාදඞ්ගං හරිත්වා යාව උපාලිත්ථෙරො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හීති පාපෙත්වා ඨපෙති, තතොපි ආහරිත්වා උපාලිත්ථෙරො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ උග්ගණ්හි, දාසකත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස උපාලිත්ථෙරස්ස, සොණකත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස දාසකත්ථෙරස්ස, සිග්ගවත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සොණකත්ථෙරස්ස, මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සිග්ගවත්ථෙරස්ස චණ්ඩවජ්ජිත්ථෙරස්ස චාති එවං සබ්බං ආචරියපරම්පරං ථෙරවාදඞ්ගං ආහරිත්වා අත්තනො ආචරියං පාපෙත්වා ඨපෙති. එවං උග්ගහිතා හි ආචරියපරම්පරා සුග්ගහිතා හොති. එවං අසක්කොන්තෙන පන අවස්සං ද්වෙ තයො පරිවට්ටා උග්ගහෙතබ්බා. සබ්බපච්ඡිමෙන හි නයෙන යථා ආචරියො ආචරියාචරියො ච පාළිඤ්ච පරිපුච්ඡඤ්ච වදන්ති, තථා ඤාතුං වට්ටති.

ඉමෙහි ච පන තීහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෙන විනයධරෙන වත්ථුවිනිච්ඡයත්ථං සන්නිපතිතෙ සඞ්ඝෙ ඔතිණ්ණෙ වත්ථුස්මිං චොදකෙන ච චුදිතකෙන ච වුත්තෙ වත්තබ්බෙ සහසා අවිනිච්ඡිනිත්වාව **ඡ ඨානානි** ඔලොකෙතබ්බානි. කතමානි ඡ? වත්ථු ඔලොකෙතබ්බං, මාතිකා ඔලොකෙතබ්බා, පදභාජනීයං ඔලොකෙතබ්බං, තිකපරිච්ඡෙදො ඔලොකෙතබ්බො, අන්තරාපත්ති ඔලොකෙතබ්බා, අනාපත්ති ඔලොකෙතබ්බාති.

වත්ථුං ඔලොකෙන්තොපි හි ''තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා ආගන්තබ්බං, න ත්වෙව නග්ගෙන ආගන්තබ්බං, යො ආගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (පාරා. 517) එවං එකච්චං ආපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති.

මාතිකං ඔලොකෙන්තොපි ''සම්පජානමුසාවාදෙ පාචිත්තිය''න්තිආදිනා (පාචි. 3) නයෙන පඤ්චන්නං ආපත්තීනං අඤ්ඤතරං ආපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති.

පදභාජනීයං ඔලොකෙන්තොපි ''අක්ඛයිතෙ සරීරෙ මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවති, ආපත්ති පාරාජිකස්ස. යෙභුය්‍යෙන ඛයිතෙ සරීරෙ මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවති, ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා''තිආදිනා (පාරා. 59 අත්ථතො සමානං) නයෙන සත්තන්නං ආපත්තීනං අඤ්ඤතරං ආපත්තිං පස්සති, සො පදභාජනීයතො සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති.

තිකපරිච්ඡෙදං ඔලොකෙන්තොපි තිකසඞ්ඝාදිසෙසං වා තිකපාචිත්තියං වා තිකදුක්කටං වා අඤ්ඤතරං වා ආපත්තිං තිකපරිච්ඡෙදෙ පස්සති, සො තතො සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති.

අන්තරාපත්තිං ඔලොකෙන්තොපි ''පටිලාතං උක්ඛිපති, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (පාචි. 355) එවං යා සික්ඛාපදන්තරෙසු අන්තරාපත්ති හොති, තං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති.

අනාපත්තිං ඔලොකෙන්තොපි ''අනාපත්ති භික්ඛු අසාදියන්තස්ස, අථෙය්‍යචිත්තස්ස, න මරණාධිප්පායස්ස, අනුල්ලපනාධිප්පායස්ස, න මොචනාධිප්පායස්ස අසඤ්චිච්ච අසතියා අජානන්තස්සා''ති (පාරා. 72, 136, 180, 225, 263 ථොකං ථොකං විසදිසං) එවං තස්මිං තස්මිං සික්ඛාපදෙ නිද්දිට්ඨං අනාපත්තිං පස්සති, සො තං සුත්තං ආනෙත්වා තං අධිකරණං වූපසමෙස්සති.

යො හි භික්ඛු චතුබ්බිධවිනයකොවිදො තිලක්ඛණසම්පන්නො ඉමානි ඡ ඨානානි ඔලොකෙත්වා අධිකරණං වූපසමෙස්සති, තස්ස විනිච්ඡයො අප්පටිවත්තියො බුද්ධෙන සයං නිසීදිත්වා විනිච්ඡිතසදිසො හොති. තං චෙ එවං විනිච්ඡයකුසලං භික්ඛුං කොචි කතසික්ඛාපදවීතික්කමො භික්ඛු උපසඞ්කමිත්වා අත්තනො කුක්කුච්චං පුච්ඡෙය්‍ය, තෙන සාධුකං සල්ලක්ඛෙත්වා සචෙ අනාපත්ති හොති, ''අනාපත්තී''ති වත්තබ්බං. සචෙ පන ආපත්ති හොති, සා දෙසනාගාමිනී චෙ, ''දෙසනාගාමිනී''ති වත්තබ්බං. වුට්ඨානගාමිනී චෙ, ''වුට්ඨානගාමිනී''ති වත්තබ්බං. අථස්ස පාරාජිකච්ඡායා දිස්සති, ''පාරාජිකාපත්තී''ති න වත්තබ්බං. කස්මා? මෙථුනධම්මවීතික්කමො හි උත්තරිමනුස්සධම්මවීතික්කමො ච ඔළාරිකො, අදින්නාදානමනුස්සවිග්ගහවීතික්කමා පන සුඛුමා චිත්තලහුකා. තෙ සුඛුමෙනෙව ආපජ්ජති, සුඛුමෙන රක්ඛති, තස්මා විසෙසෙන තංවත්ථුකං කුක්කුච්චං පුච්ඡියමානො ''ආපත්තී''ති අවත්වා සචස්ස ආචරියො ධරති, තතො තෙන සො භික්ඛු ''අම්හාකං ආචරියං පුච්ඡා''ති පෙසෙතබ්බො. සචෙ සො පුන ආගන්ත්වා ''තුම්හාකං ආචරියො සුත්තතො නයතො ඔලොකෙත්වා 'සතෙකිච්ඡො'ති මං ආහා''ති වදති, තතො තෙන

සො ‘‘සාධු සුට්ඨු යං ආචරියො භණති, තං කරොහී’’ති වත්තබ්බො. අථ පනස්ස ආචරියො නත්ථි, සද්ධිං උග්ගහිතත්ථෙරො පන අත්ථි, තස්ස සන්තිකං පෙසෙතබ්බො ‘‘අම්හෙහි සහ උග්ගහිතත්ථෙරො ගණපාමොක්ඛො, තං ගන්ත්වා පුච්ඡා’’ති. තෙනපි ‘‘සතෙකිච්ඡො’’ති විනිච්ඡිතෙ ‘‘සාධු සුට්ඨු තස්ස වචනං කරොහී’’ති වත්තබ්බො. අථ තස්ස සද්ධිං උග්ගහිතත්ථෙරොපි නත්ථි, අන්තෙවාසිකො පණ්ඩිතො අත්ථි, තස්ස සන්තිකං පෙසෙතබ්බො ‘‘අසුකදහරං ගන්ත්වා පුච්ඡා’’ති. තෙනපි ‘‘සතෙකිච්ඡො’’ති විනිච්ඡිතෙ ‘‘සාධු සුට්ඨු තස්ස වචනං කරොහී’’ති වත්තබ්බො. අථ දහරස්සපි පාරාජිකච්ඡායාව උපට්ඨාති, තෙනපි ‘‘පාරාජිකොසී’’ති න වත්තබ්බො. දුල්ලභො හි බුද්ධුප්පාදො, තතො දුල්ලභතරා පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච. එවං පන වත්තබ්බො ‘‘විවිත්තං ඔකාසං සම්මජ්ජිත්වා දිවාවිහාරං නිසීදිත්වා සීලානි විසොධෙත්වා ද්වත්තිංසාකාරං තාව මනසිකරොහී’’ති. සචෙ තස්ස අරොගං සීලං, කම්මට්ඨානං ඝටයති, සඞ්ඛාරා පාකටා හුත්වා උපට්ඨහන්ති, උපචාරප්පනාප්පත්තං විය චිත්තං එකග්ගං හොති, දිවසං අතික්කන්තම්පි න ජානාති, සො දිවසාතික්කමෙ උපට්ඨානං ආගතො එවං වත්තබ්බො ‘‘කීදිසා තෙ චිත්තප්පවත්තී’’ති. ආරොචිතාය ච චිත්තපවත්තියා වත්තබ්බො ‘‘පබ්බජ්ජා නාම චිත්තවිසුද්ධත්ථාය, අප්පමත්තො සමණධම්මං කරොහී’’ති.

යස්ස පන සීලං භින්නං හොති, තස්ස කම්මට්ඨානං න ඝටයති, පතොදාභිතුන්නං විය චිත්තං විකම්පති, විප්පටිසාරග්ගිනා ඩය්හති, තත්තපාසාණෙ නිසින්නො විය තඞ්ඛණෙයෙව වුට්ඨාති. සො ආගතො ‘‘කා තෙ චිත්තපවත්තී’’ති පුච්ඡිතබ්බො. ආරොචිතාය චිත්තපවත්තියා ‘‘නත්ථි ලොකෙ රහො නාම පාපකම්මං පකුබ්බතො. සබ්බපඨමඤ්හි පාපං කරොන්තො අත්තනා ජානාති. අථස්ස ආරක්ඛදෙවතා පරචිත්තවිදූ සමණබ්‍රාහ්මණා අඤ්ඤා ච දෙවතා ජානන්ති, ත්වංයෙව දානි තව සොත්ථිං පරියෙසාහී’’ති වත්තබ්බො. එවං කතවීතික්කමෙනෙව භික්ඛුනා සයමෙව ආගන්ත්වා ආරොචිතෙ පටිපජ්ජිතබ්බං.

235. ඉදානි යා සා පුබ්බෙ වුත්තප්පභෙදා චොදනා, තස්සායෙව සම්පත්තිවිපත්තිජානනත්ථං ආදිමජ්ඣපරියොසානාදීනං වසෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො . සෙය්‍යථිදං, චොදනාය කො ආදි, කිං මජ්ඣෙ, කිං පරියොසානං? **චොදනාය** ‘‘අහං තං වත්තුකාමො, කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාස’’න්ති එවං ඔකාසකම්මං **ආදි**. ඔතිණ්ණෙන වත්ථුනා චොදෙත්වා සාරෙත්වා විනිච්ඡයො **මජ්ඣෙ**. ආපත්තියං වා අනාපත්තියං වා පතිට්ඨාපනෙන සමථො **පරියොසානං**.

චොදනාය කති මූලානි, කති වත්ථූනි, කති භූමියො? චොදනාය ද්වෙ මූලානි සමූලිකා වා අමූලිකා වා. තීණි වත්ථූනි දිට්ඨං සුතං පරිසඞ්කිතං. පඤ්ච භූමියො කාලෙන වක්ඛාමි, නො අකාලෙන, භූතෙන වක්ඛාමි, නො අභූතෙන, සණ්හෙන වක්ඛාමි, නො ඵරුසෙන, අත්ථසංහිතෙන වක්ඛාමි, නො අනත්ථසංහිතෙන, මෙත්තචිත්තො වක්ඛාමි, නො දොසන්තරොති. ඉමාය ච පන චොදනාය **චොදකෙන** පුග්ගලෙන ‘‘පරිසුද්ධකායසමාචාරො නු ඛොම්හී’’තිආදිනා (පරි. 436) නයෙන උපාලිපඤ්චකෙසු වුත්තෙසු පන්නරසසු ධම්මෙසු පතිට්ඨාතබ්බං. **චුදිතකෙන** ද්වීසු ධම්මෙසු පතිට්ඨාතබ්බං සච්චෙ ච අකුප්පෙ චාති.

අනුවිජ්ජකෙන (පරි. 360) ච චොදකො පුච්ඡිතබ්බො ‘‘යං ඛො ත්වං, ආවුසො, ඉමං භික්ඛුං චොදෙසි, කිම්හි නං චොදෙසි, සීලවිපත්තියා චොදෙසි, ආචාරවිපත්තියා චොදෙසි, දිට්ඨිවිපත්තියා චොදෙසී’’ති. සො චෙ එවං වදෙය්‍ය ‘‘සීලවිපත්තියා වා චොදෙමි, ආචාරවිපත්තියා වා චොදෙමි, දිට්ඨිවිපත්තියා වා චොදෙමී’’ති. සො එවමස්ස වචනීයො ‘‘ජානාසි පනායස්මා සීලවිපත්තිං, ජානාසි ආචාරවිපත්තිං, ජානාසි දිට්ඨිවිපත්ති’’න්ති. සො චෙ එවං වදෙය්‍ය ‘‘ජානාමි ඛො අහං, ආවුසො, සීලවිපත්තිං, ජානාමි ආචාරවිපත්තිං, ජානාමි දිට්ඨිවිපත්ති’’න්ති. සො එවමස්ස වචනීයො ‘‘කතමා පනාවුසො, සීලවිපත්ති, කතමා ආචාරවිපත්ති, කතමා දිට්ඨිවිපත්තී’’ති? සො චෙ එවං වදෙය්‍ය ‘‘චත්තාරි පාරාජිකානි තෙරස සඞ්ඝාදිසෙසා, අයං සීලවිපත්ති. ථුල්ලච්චයං පාචිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං, අයං ආචාරවිපත්ති. මිච්ඡාදිට්ඨි අන්තග්ගාහිකා දිට්ඨි, අයං දිට්ඨිවිපත්තී’’ති.

සො එවමස්ස වචනීයො ‘‘යං ඛො ත්වං, ආවුසො, ඉමං භික්ඛුං චොදෙසි, දිට්ඨෙන වා චොදෙසි, සුතෙන වා චොදෙසි, පරිසඞ්කාය වා චොදෙසී’’ති . සො චෙ එවං වදෙය්‍ය ‘‘දිට්ඨෙන වා චොදෙමි, සුතෙන වා චොදෙමි, පරිසඞ්කාය වා චොදෙමී’’ති. සො එවමස්ස වචනීයො ‘‘යං ඛො ත්වං, ආවුසො, ඉමං භික්ඛුං දිට්ඨෙන චොදෙසි, කිං තෙ දිට්ඨං, කින්ති තෙ දිට්ඨං, කදා තෙ දිට්ඨං, කත්ථ තෙ දිට්ඨං, පාරාජිකං අජ්ඣාපජ්ජන්තො දිට්ඨො, සඞ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපජ්ජන්තො දිට්ඨො, ථුල්ලච්චයං පාචිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපජ්ජන්තො දිට්ඨො, කත්ථ චායං භික්ඛු අහොසි, කත්ථ ච ත්වං කරොසි, කිඤ්ච ත්වං කරොසි, කිං අයං භික්ඛු කරොතී’’ති?

සො චෙ එවං වදෙය්‍ය ‘‘න ඛො අහං, ආවුසො, ඉමං භික්ඛුං දිට්ඨෙන චොදෙමි, අපිච සුතෙන චොදෙමී’’ති. සො එවමස්ස වචනීයො ‘‘යං ඛො ත්වං, ආවුසො, ඉමං භික්ඛුං සුතෙන චොදෙසි, කිං තෙ සුතං, කින්ති තෙ සුතං, කදා තෙ සුතං, කත්ථ තෙ සුතං, පාරාජිකං අජ්ඣාපන්නොති සුතං, සඞ්ඝාදිසෙසං අජ්ඣාපන්නොති සුතං, ථුල්ලච්චයං පාචිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපන්නොති සුතං, භික්ඛුස්ස සුතං, භික්ඛුනියා සුතං, සික්ඛමානාය සුතං, සාමණෙරස්ස සුතං, සාමණෙරියා සුතං, උපාසකස්ස සුතං, උපාසිකාය සුතං, රාජූනං සුතං, රාජමහාමත්තානං සුතං, තිත්ථියානං සුතං, තිත්ථියසාවකානං සුත’’න්ති.

සො වෙ එවං වදෙය්‍ය ‘‘න ඛො අහං, ආවුසො, ඉමං භික්ඛුං සුතෙන චොදෙමි, අපිච පරිසඞ්කාය චොදෙමී’’ති. සො එවමස්ස වචනීයො ‘‘යං ඛො ත්වං, ආවුසො, ඉමං භික්ඛුං පරිසඞ්කාය චොදෙසි, කිං පරිසඞ්කසි, කින්ති පරිසඞ්කසි, කදා පරිසඞ්කසි, කත්ථ පරිසඞ්කසි? පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නොති පරිසඞ්කසි, සඞ්ඝාදිසෙසං ථුල්ලච්චයං පාචිත්තියං පාටිදෙසනීයං දුක්කටං දුබ්භාසිතං අජ්ඣාපන්නොති පරිසඞ්කසි, භික්ඛුස්ස සුත්වා පරිසඞ්කසි, භික්ඛුනියා සුත්වා…පෙ…. තිත්ථියසාවකානං සුත්වා පරිසඞ්කසී’’ති.

> දිට්ඨං දිට්ඨෙන සමෙති, දිට්ඨෙන සංසන්දතෙ දිට්ඨං;
> දිට්ඨං පටිච්ච න උපෙති, අසුද්ධපරිසඞ්කිතො;
> සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය, කාතබ්බො තෙනුපොසථො.
>
> සුතං සුතෙන සමෙති, සුතෙන සංසන්දතෙ සුතං;
> සුතං පටිච්ච න උපෙති, අසුද්ධපරිසඞ්කිතො;
> සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය, කාතබ්බො තෙනුපොසථො.
>
> මුතං මුතෙන සමෙති, මුතෙන සංසන්දතෙ මුතං;
> මුතං පටිච්ච න උපෙති, අසුද්ධපරිසඞ්කිතො;
> සො පුග්ගලො පටිඤ්ඤාය, කාතබ්බො තෙනුපොසථො.
>
> පටිඤ්ඤා ලජ්ජීසු කතා, අලජ්ජීසු එවං න විජ්ජති;
> බහුම්පි අලජ්ජී භාසෙය්‍ය, වත්තානුසන්ධිතෙන කාරයෙති. (පරි. 359);

අපිචෙත්ථ සඞ්ගාමාවචරෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමන්තෙන නීචචිත්තෙන සඞ්ඝො උපසඞ්කමිතබ්බො රජොහරණසමෙන චිත්තෙන, ආසනකුසලෙන භවිතබ්බං නිසජ්ජකුසලෙන, ථෙරෙ භික්ඛූ අනුපඛජ්ජන්තෙන නවෙ භික්ඛූ ආසනෙන අප්පටිබාහන්තෙන යථාපතිරූපෙ ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, අනානාකථිකෙන භවිතබ්බං අතිරච්ඡානකථිකෙන, සාමං වා ධම්මො භාසිතබ්බො, පරො වා අජ්ඣෙසිතබ්බො, අරියො වා තුණ්හීභාවො නාතිමඤ්ඤිතබ්බො.

සඞ්ඝෙන අනුමතෙන පුග්ගලෙන අනුවිජ්ජකෙන අනුවිජ්ජිතුකාමෙන න උපජ්ඣායො පුච්ඡිතබ්බො, න ආචරියො පුච්ඡිතබ්බො, න සද්ධිවිහාරිකො පුච්ඡිතබ්බො, න අන්තෙවාසිකො පුච්ඡිතබ්බො, න සමානුපජ්ඣායකො පුච්ඡිතබ්බො, න සමානාචරියකො පුච්ඡිතබ්බො, න ජාති පුච්ඡිතබ්බා, න නාමං පුච්ඡිතබ්බං, න ගොත්තං පුච්ඡිතබ්බං, න ආගමො පුච්ඡිතබ්බො, න කුලපදෙසො පුච්ඡිතබ්බො, න ජාතිභූමි පුච්ඡිතබ්බා. තං කිංකාරණා? අත්‍රස්ස පෙමං වා දොසො වා, පෙමෙ වා සති දොසෙ වා ඡන්දාපි ගච්ඡෙය්‍ය දොසාපි ගච්ඡෙය්‍ය මොහාපි ගච්ඡෙය්‍ය භයාපි ගච්ඡෙය්‍යාති.

සඞ්ඝෙන අනුමතෙන පුග්ගලෙන අනුවිජ්ජකෙන අනුවිජ්ජිතුකාමෙන සඞ්ඝගරුකෙන භවිතබ්බං, නො පුග්ගලගරුකෙන, සද්ධම්මගරුකෙන භවිතබ්බං, නො ආමිසගරුකෙන, අත්ථවසිකෙන භවිතබ්බං, නො පරිසකප්පිකෙන, කාලෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො අකාලෙන, භූතෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො අභූතෙන, සණ්හෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො ඵරුසෙන, අත්ථසංහිතෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො අනත්ථසංහිතෙන, මෙත්තචිත්තෙන අනුවිජ්ජිතබ්බං, නො දොසන්තරෙන, න උපකණ්ණකජප්පිනා භවිතබ්බං, න ජිම්හං පෙක්ඛිතබ්බං, න අක්ඛි නිඛණිතබ්බං, න භමුකං උක්ඛිපිතබ්බං, න සීසං උක්ඛිපිතබ්බං, න හත්ථවිකාරො කාතබ්බො, න හත්ථමුද්දා දස්සෙතබ්බා.

ආසනකුසලෙන භවිතබ්බං නිසජ්ජකුසලෙන, යුගමත්තං පෙක්ඛන්තෙන අත්ථං අනුවිධියන්තෙන සකෙ ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, න ච ආසනා වුට්ඨාතබ්බං, න වීතිහාතබ්බං, න කුම්මග්ගො සෙවිතබ්බො, න බාහාවික්ඛෙපකං භණිතබ්බං, අතුරිතෙන භවිතබ්බං අසාහසිකෙන, අචණ්ඩිකතෙන භවිතබ්බං වචනක්ඛමෙන, මෙත්තචිත්තෙන භවිතබ්බං හිතානුකම්පිනා, කාරුණිකෙන භවිතබ්බං හිතපරිසක්කිනා, අසම්ඵප්පලාපිනා භවිතබ්බං පරියන්තභාණිනා, අවෙරවසිකෙන භවිතබ්බං අනසුරුත්තෙන, අත්තා පරිග්ගහෙතබ්බො, පරො පරිග්ගහෙතබ්බො, චොදකො පරිග්ගහෙතබ්බො, චුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බො, අධම්මචොදකො පරිග්ගහෙතබ්බො, අධම්මචුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බො, ධම්මචොදකො පරිග්ගහෙතබ්බො, ධම්මචුදිතකො පරිග්ගහෙතබ්බො, වුත්තං අහාපෙන්තෙන අවුත්තං අප්පකාසෙන්තෙන ඔතිණ්ණානි පදබ්‍යඤ්ජනානි සාධුකං උග්ගහෙත්වා පරො පරිපුච්ඡිත්වා යථාපටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බො, මන්දො හාසෙතබ්බො, භීරු අස්සාසෙතබ්බො, චණ්ඩො නිසෙධෙතබ්බො, අසුචි විභාවෙතබ්බො, උජුමද්දවෙන න ඡන්දාගති ගන්තබ්බා, න දොසාගති ගන්තබ්බා, න මොහාගති ගන්තබ්බා, න භයාගති ගන්තබ්බා, මජ්ඣත්තෙන භවිතබ්බං ධම්මෙසු ච පුග්ගලෙසු ච, එවඤ්ච පන අනුවිජ්ජකො අනුවිජ්ජමානො සත්ථු චෙව සාසනකරො හොති, විඤ්ඤූනඤ්ච සබ්‍රහ්මචාරීනං පියො ච හොති මනාපො ච ගරු ච භාවනීයො චාති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

චොදනාදිවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

32. ගරුකාපත්තිවුට්ඨානවිනිච්ඡයකථා

236. **ගරුකාපත්තිවුට්ඨානන්ති** පරිවාසමානත්තාදීහි විනයකම්මෙහි ගරුකාපත්තිතො වුට්ඨානං. තත්ථ (චූළව. අට්ඨ. 102) තිවිධො පරිවාසො පටිච්ඡන්නපරිවාසො සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති. තෙසු **පටිච්ඡන්නපරිවාසො** තාව යථාපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා දාතබ්බො. කස්සචි හි එකාහප්පටිච්ඡන්නා ආපත්ති හොති, කස්සචි ද්වීහප්පටිච්ඡන්නා, කස්සචි එකාපත්ති හොති, කස්සචි ද්වෙ තිස්සො තතුත්තරි වා. තස්මා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමං තාව පටිච්ඡන්නභාවො ජානිතබ්බො. අයඤ්හි ආපත්ති නාම දසහාකාරෙහි පටිච්ඡන්නා හොති.

තත්‍රායං මාතිකා – ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී ච, පකතත්තො ච හොති පකතත්තසඤ්ඤී ච, අනන්තරායිකො ච හොති අනන්තරායිකසඤ්ඤී ච, පහු ච හොති පහුසඤ්ඤී ච, ඡාදෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති චාති. තත්ථ **ආපත්ති ච හොති ආපත්තිසඤ්ඤී චාති** යං ආපන්නො, සා ආපත්තියෙව හොති, සොපි ච තත්ථ ආපත්තිසඤ්ඤීයෙව. ඉති ජානන්තො ඡාදෙති, ඡන්නා හොති, අථ පනායං තත්ථ අනාපත්තිසඤ්ඤී, අච්ඡන්නා හොති. අනාපත්ති පන ආපත්තිසඤ්ඤායපි අනාපත්තිසඤ්ඤායපි ඡාදෙන්තෙන අච්ඡාදිතාව හොති, ලහුකං වා ගරුකාති ගරුකං වා ලහුකාති ඡාදෙති, අලජ්ජිපක්ඛෙ තිට්ඨති, ආපත්ති පන අච්ඡන්නා හොති, ගරුකං ලහුකාති මඤ්ඤමානො දෙසෙති, නෙව දෙසිතා හොති, න ඡන්නා, ගරුකං වා ගරුකාති ඤත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති, ගරුකලහුකභාවං න ජානාති, ආපත්තිං ඡාදෙමීති ඡාදෙති, ඡන්නාව හොති.

පකතත්තොති තිවිධං උක්ඛෙපනීයකම්මං අකතො. සො චෙ පකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. අථ ''මය්හං සඞ්ඝෙන කම්මං කත''න්ති අපකතත්තසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, අච්ඡන්නා හොති. අපකතත්තෙන පන පකතත්තසඤ්ඤිනා වා අපකතත්තසඤ්ඤිනා වා ඡාදිතාපි අච්ඡන්නාව හොති. වුත්තම්පි චෙතං –

''ආපජ්ජති ගරුකං සාවසෙසං,
ඡාදෙති අනාදරියං පටිච්ච;
න භික්ඛුනී නො ච ඵුසෙය්‍ය වජ්ජං,
පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතා''ති. (පරි. 481) –

අයඤ්හි පඤ්හො උක්ඛිත්තකෙන කථිතො.

අනන්තරායිකොති යස්ස දසසු අන්තරායෙසු එකොපි නත්ථි, සො චෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. සචෙපි සො භීරුජාතිකතාය අන්ධකාරෙ අමනුස්සචණ්ඩමිගභයෙන අන්තරායිකසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, අච්ඡන්නාව හොති. යස්සපි පබ්බතවිහාරෙ වසන්තස්ස කන්දරං වා නදිං වා අතික්කමිත්වා ආරොචෙතබ්බං හොති, අන්තරාමග්ගෙ ච චණ්ඩවාළඅමනුස්සාදිභයං අත්ථි, මග්ගෙ අජගරා නිපජ්ජන්ති, නදී පූරා හොති, එතස්මිං පන සතියෙව අන්තරායෙ අන්තරායිකසඤ්ඤී ඡාදෙති, අච්ඡන්නා හොති. අන්තරායිකස්ස පන අන්තරායිකසඤ්ඤාය ඡාදයතො අච්ඡන්නාව.

පහූති සො සක්කොති භික්ඛුනො සන්තිකං ගන්තුඤ්චෙව ආරොචෙතුඤ්ච, සො චෙ පහුසඤ්ඤී හුත්වා ඡාදෙති, ඡන්නා හොති. සචස්ස මුඛෙ අප්පමත්තකො ගණ්ඩො වා හොති, හනුකවාතො වා විජ්ඣති, දන්තො වා රුජ්ජති, භික්ඛා වා මන්දා ලද්ධා හොති, තාවතකෙන පන නෙව වත්තුං න සක්කොති, න ගන්තුං, අපිච බො ''න සක්කොමී''ති සඤ්ඤී හොති, අයං පහු හුත්වා අප්පහුසඤ්ඤී නාම. ඉමිනා ඡාදිතාපි අච්ඡාදිතා. අප්පහුනා පන වත්තුං වා ගන්තුං වා අසමත්ථෙන පහුසඤ්ඤිනා වා අප්පහුසඤ්ඤිනා වා ඡාදිතා හොති, අච්ඡාදිතාව.

ඡාදෙතුකාමො ච හොති ඡාදෙති චාති ඉදං උත්තානත්ථමෙව. සචෙ පන ''ඡාදෙස්සාමී''ති ධුරනික්ඛෙපං කත්වා පුරෙභත්තෙ වා පච්ඡාභත්තෙ වා පඨමයාමාදීසු වා ලජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා අන්තොඅරුණෙයෙව ආරොචෙති, අයං **ඡාදෙතුකාමො න ඡාදෙති** නාම. යස්ස පන අභික්ඛුකෙ ඨානෙ වසන්තස්ස ආපජ්ජිත්වා සභාගස්ස භික්ඛුනො ආගමනං ආගමෙන්තස්ස, සභාගස්ස සන්තිකං වා ගච්ඡන්තස්ස අඩ්ඪමාසොපි මාසොපි අතික්කමති, අයං **න ඡාදෙතුකාමො ඡාදෙති** නාම, අයම්පි අච්ඡන්නාව හොති. යො පන ආපන්නමත්තොව අග්ගිං අක්කන්තපුරිසො විය සහසා පක්කමිත්වා සභාගට්ඨානං ගන්ත්වා ආවිකරොති, අයං **න ඡාදෙතුකාමොව න ඡාදෙති** නාම. සචෙ පන සභාගං දිස්වාපි ''අයං මෙ උපජ්ඣායො වා ආචරියො වා''ති ලජ්ජාය නාරොචෙති, ඡන්නාව හොති ආපත්ති. උපජ්ඣායාදිභාවො හි ඉධ අප්පමාණං, අවෙරිසභාගමත්තමෙව පමාණං. තස්මා අවෙරිසභාගස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙතබ්බා. යො පන විසභාගො හොති සුත්වා පකාසෙතුකාමො, එවරූපස්ස උපජ්ඣායස්සපි සන්තිකෙ න ආරොචෙතබ්බා.

තත්ථ පුරෙභත්තං වා ආපත්තිං ආපන්නො හොතු පච්ඡාභත්තං වා දිවා වා රත්තිං වා, යාව අරුණං න උග්ගච්ඡති, තාව ආරොචෙතබ්බං. උද්ධස්තෙ අරුණෙ පටිච්ඡන්නා හොති, පටිච්ඡාදනපච්චයා ච දුක්කටං ආපජ්ජති, සභාගසඞ්ඝාදිසෙසං ආපන්නස්ස පන සන්තිකෙ ආවිකාතුං න වට්ටති. සචෙ ආවිකරොති, ආපත්ති ආවිකතා හොති, දුක්කටා පන න මුච්චති. තස්මා සුද්ධස්ස සන්තිකෙ ආවිකාතබ්බා. ආවිකරොන්තො ච ''තුය්හං සන්තිකෙ එකං ආපත්තිං ආවිකරොමී''ති වා ''ආචික්ඛාමී''ති වා ආරොචෙමී''ති වා ''මම එකං ආපත්තිං ආපන්නභාවං ජානාහී''ති වා

වදතු, ‘‘එකං ගරුකාපත්තිං ආවිකරොමී’’තිආදිනා වා නයෙන වදතු, සබ්බෙහිපි ආකාරෙහි අප්පටිච්ඡන්නාව හොතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. සචෙ පන ‘‘ලහුකාපත්තිං ආවිකරොමී’’තිආදිනා නයෙන වදති, පටිච්ඡන්නාව හොති. වත්ථුං ආරොචෙති, ආපත්තිං ආරොචෙති, උභයං ආරොචෙති, තිවිධෙනපි ආරොචිතාව හොති.

237. ඉති ඉමානි දස කාරණානි උපපරික්ඛිත්වා පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන පඨමමෙව පටිච්ඡන්නභාවො ජානිතබ්බො, තතො පටිච්ඡන්නදිවසෙ ච ආපත්තියො ච සල්ලක්ඛෙත්වා සචෙ එකාහප්පටිච්ඡන්නා හොති, ‘‘අහං, භන්තෙ, එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිං සඤ්චෙතනිකං සුක්කවිස්සට්ඨිං එකාහප්පටිච්ඡන්න’’න්ති එවං යාචාපෙත්වා **ඛන්ධකෙ** (චූළව. 98) ආගතනයෙනෙව කම්මවාචං වත්වා පරිවාසො දාතබ්බො. අථ ද්වීහතීහාදිපටිච්ඡන්නා හොති, ‘‘ද්වීහප්පටිච්ඡන්නං, තීහප්පටිච්ඡන්නං, චතූහප්පටිච්ඡන්නං, පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නං…පෙ…. චුද්දසාහප්පටිච්ඡන්න’’න්ති එවං යාව චුද්දසදිවසානි දිවසවසෙන යොජනා කාතබ්බා, පඤ්චදසදිවසපටිච්ඡන්නාය ‘‘පක්ඛපටිච්ඡන්න’’න්ති යොජනා කාතබ්බා. තතො යාව එකූනතිංසතිමො දිවසො, තාව ‘‘අතිරෙකපක්ඛපටිච්ඡන්න’’න්ති, තතො ‘‘මාසපටිච්ඡන්නං, අතිරෙකමාසපටිච්ඡන්නං, ද්වෙමාසපටිච්ඡන්නං, අතිරෙකද්වෙමාසපටිච්ඡන්නං, තෙමාස…පෙ…. අතිරෙකඑකාදසමාසපටිච්ඡන්න’’න්ති එවං යොජනා කාතබ්බා. සංවච්ඡරෙ පුණ්ණෙ ‘‘එකසංවච්ඡරපටිච්ඡන්න’’න්ති, තතො පරං ‘‘අතිරෙකසංවච්ඡරං, ද්වෙසංවච්ඡර’’න්ති එවං යාව ‘‘සට්ඨිසංවච්ඡරං, අතිරෙකසට්ඨිසංවච්ඡරපටිච්ඡන්න’’න්ති වා තතො වා භියොපි වත්වා යොජනා කාතබ්බා.

සචෙ පන ද්වෙ තිස්සො තතුත්තරි වා ආපත්තියො හොන්ති, යථා ‘‘එකං ආපත්ති’’න්ති වුත්තං, එවං ‘‘ද්වෙ ආපත්තියො, තිස්සො ආපත්තියො’’ති වත්තබ්බං. තතො පරං පන සතං වා හොතු සහස්සං වා , ‘‘සම්බහුලා’’ති වත්තුං වට්ටති. නානාවත්ථුකාසුපි ‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකං සුක්කවිස්සට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සඤ්චරිත්තං, එකාහප්පටිච්ඡන්නායො’’ති එවං ගණනවසෙන වා ‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකා එකාහප්පටිච්ඡන්නායො’’ති එවං වත්ථුකිත්තනවසෙන වා ‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො’’ති එවං නාමමත්තවසෙන වා යොජනා කාතබ්බා. තත්ථ නාමං දුවිධං සජාතිසාධාරණං සබ්බසාධාරණඤ්ච. තත්ථ සඞ්ඝාදිසෙසොති **සජාතිසාධාරණං**. ආපත්තීති **සබ්බසාධාරණං**. තස්මා ‘‘සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො’’ති එවං **සබ්බසාධාරණනාමවසෙනපි** වට්ටති. ඉදඤ්හි පරිවාසාදිවිනයකම්මං **වත්ථුවසෙන ගොත්තවසෙන නාමවසෙන ආපත්තිවසෙන ච** කාතුං වට්ටතියෙව.

තත්ථ සුක්කවිස්සට්ඨීති **වත්ථු** චෙව **ගොත්තඤ්ච**. සඞ්ඝාදිසෙසොති **නාමඤ්චෙව ආපත්ති** ච. තත්ථ ‘‘සුක්කවිස්සට්ඨිං කායසංසග්ග’’න්තිආදිනා වචනෙනපි ‘‘නානාවත්ථුකායො’’ති වචනෙනපි වත්ථු චෙව ගොත්තඤ්ච ගහිතං හොති. ‘‘සඞ්ඝාදිසෙසො’’ති වචනෙනපි ‘‘ආපත්තියො’’ති වචනෙනපි නාමඤ්චෙව ආපත්ති ච ගහිතා හොති. තස්මා එතෙසු යස්ස කස්සචි වසෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. ඉධ පන සබ්බාපත්තීනං සාධාරණවසෙන සම්බහුලනයෙනෙව ච සබ්බත්ථ කම්මවාචං යොජෙත්වා දස්සයිස්සාම. එකඤ්හි ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා ‘‘සම්බහුලා’’ති විනයකම්මං කරොන්තස්සපි වුට්ඨාති එකං විනා සම්බහුලානං අභාවතො. සම්බහුලා පන ආපජ්ජිත්වා ‘‘එකං ආපජ්ජි’’න්ති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති, තස්මා සම්බහුලනයෙනෙව යොජයිස්සාම. සෙය්‍යථිදං – පටිච්ඡන්නපරිවාසං දෙන්තෙන සචෙ එකාහප්පටිච්ඡන්නා ආපත්ති හොති.

> ‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචාමි. අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, දුතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචාමි. අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො , තතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචාමීති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.
>
> ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.
>
> ‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසො, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං යො යො ආපන්නො හොති, තස්ස තස්ස නාමං ගහෙත්වා කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච තෙන භික්ඛුනා මාළකසීමායමෙව ‘‘පරිවාසං සමාදියාමි, වත්තං සමාදියාමී’’ති වත්තං සමාදාතබ්බං, සමාදියිත්වා තත්ථෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං. ඉමස්ස අත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව.

ආරොචෙත්වා (චූළව. අට්ඨ. 102) සචෙ නික්ඛිපිතුකාමො හොති, ‘‘පරිවාසං නික්ඛිපාමි, වත්තං නික්ඛිපාමී’’ති නික්ඛිපිතබ්බං. එකපදෙනපි චෙත්ථ නික්ඛිත්තො හොති පරිවාසො, ද්වීහි පන සුනික්ඛිත්තොයෙව. සමාදානෙපි එසෙව නයො. නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති. මාළකතො භික්ඛූසු නික්ඛන්තෙසු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති, මාළකතො නික්ඛමිත්වා සතිං පටිලභන්තෙන සහගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි පක්කන්තො, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාළකෙ නාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන ච අවසානෙ ‘‘වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ’’ති වත්තබ්බං. ද්වින්නං ආරොචෙන්තෙන ‘‘ආයස්මන්තා ධාරෙන්තූ’’ති, තිණ්ණං ආරොචෙන්තෙන ‘‘ආයස්මන්තො ධාරෙන්තූ’’ති වත්තබ්බං. සචෙ අප්පභික්ඛුකො විහාරො හොති, සභාගා භික්ඛූ වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා විහාරෙයෙව රත්තිපරිග්ගහො කාතබ්බො. අථ න සක්කා සොධෙතුං, වුත්තනයෙනෙව වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ එකෙන භික්ඛුනා සද්ධිං පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපතො, අපරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො ඔක්කම්ම ගුම්බෙන වා වතියා වා පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං, අන්තොඅරුණෙයෙව වුත්තනයෙන වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන සචෙ නවකතරො හොති, ‘‘ආවුසො’’ති වත්තබ්බං. සචෙ වුඩ්ඪතරො, ‘‘භන්තෙ’’ති වත්තබ්බං. සචෙ අඤ්ඤො කොචි භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති, සචෙ එස තං පස්සති, සද්දං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං, අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදො ච. අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදො හොතියෙව, වත්තභෙදො පන නත්ථි, උග්ගතෙ අරුණෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සො භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන පක්කන්තො හොති, යං අඤ්ඤං සබ්බපඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. විහාරං ගන්ත්වාපි යං පඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. අයං **නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරො.**

238. එවං යත්තකානි දිවසානි ආපත්ති පටිච්ඡන්නා හොති, තත්තකානි තතො අධිකතරානි වා කුක්කුච්චවිනොදනත්ථාය පරිවසිත්වා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා වත්තං සමාදියිත්වා මානත්තං යාචිතබ්බං. අයඤ්හි වත්තෙ සමාදින්නෙ එව මානත්තාරහො හොති නික්ඛිත්තවත්තෙන පරිවුත්ථත්තා. අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පන පුන සමාදානකිච්චං නත්ථි. සො හි පටිච්ඡන්නදිවසාතික්කමෙනෙව මානත්තාරහො හොති, තස්මා තස්ස මානත්තං දාතබ්බමෙව. තං දෙන්තෙන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමි. අහං, භන්තෙ…පෙ…. සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො, දුතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමි. අහං, භන්තෙ…පෙ…. සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො, තතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමී’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච තෙන භික්ඛුනා මාළකසීමායමෙව ‘‘මානත්තං සමාදියාමි, වත්තං සමාදියාමී’’ති වත්තං සමාදාතබ්බං, සමාදියිත්වා තත්ථෙව සඞ්ඝස්ස ආරොචෙතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං. ඉමඤ්ච පන අත්ථං ගහෙත්වා යාය කායචි වාචාය ආරොචෙතුං වට්ටතියෙව.

ආරොචෙත්වා සචෙ නික්ඛිපිතුකාමො හොති, ‘‘මානත්තං නික්ඛිපාමි, වත්තං නික්ඛිපාමී’’ති සඞ්ඝමජ්ඣෙ නික්ඛිපිතබ්බං. මාළකතො භික්ඛූසු නික්ඛන්තෙසු එකස්සපි සන්තිකෙ නික්ඛිපිතුං වට්ටති. මාළකතො නික්ඛමිත්වා සතිං පටිලභන්තෙන සහගච්ඡන්තස්ස සන්තිකෙ නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි පක්කන්තො, අඤ්ඤස්ස යස්ස මාළකෙ නාරොචිතං, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන පන අවසානෙ ‘‘වෙදියතීති මං ආයස්මා ධාරෙතූ’’ති වත්තබ්බං. ද්වින්නං ආරොචෙන්තෙන ‘‘ආයස්මන්තා ධාරෙන්තූ’’ති, තිණ්ණං ආරොචෙන්තෙන ‘‘ආයස්මන්තො ධාරෙන්තූ’’ති වත්තබ්බං. නික්ඛිත්තකාලතො පට්ඨාය පකතත්තට්ඨානෙ තිට්ඨති. සචෙ අප්පභික්ඛුකො විහාරො හොති, සභාගා භික්ඛූ වසන්ති, වත්තං අනික්ඛිපිත්වා අන්තොවිහාරෙයෙව රත්තියො ගණෙතබ්බා. අථ න සක්කා සොධෙතුං, වුත්තනයෙනෙව වත්තං නික්ඛිපිත්වා පච්චූසසමයෙ චතූහි පඤ්චහි වා භික්ඛූහි සද්ධිං පරික්ඛිත්තස්ස විහාරස්ස පරික්ඛෙපතො, අපරික්ඛිත්තස්ස පරික්ඛෙපාරහට්ඨානතො ද්වෙ ලෙඩ්ඩුපාතෙ අතික්කමිත්වා මහාමග්ගතො ඔක්කම්ම ගුම්බෙන වා වතියා වා පටිච්ඡන්නට්ඨානෙ නිසීදිතබ්බං, අන්තොඅරුණෙයෙව වුත්තනයෙන වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙතබ්බං. සචෙ අඤ්ඤො කොචි භික්ඛු කෙනචිදෙව කරණීයෙන තං ඨානං ආගච්ඡති, සචෙ එස තං පස්සති, සද්දං වාස්ස සුණාති, ආරොචෙතබ්බං. අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදො ච, අථ ද්වාදසහත්ථං උපචාරං ඔක්කමිත්වා අජානන්තස්සෙව ගච්ඡති, රත්තිච්ඡෙදො හොති එව, වත්තභෙදො පන නත්ථි. ආරොචිතකාලතො පට්ඨාය එකං භික්ඛුං ඨපෙත්වා සෙසෙහි සති කරණීයෙ ගන්තුම්පි වට්ටති, අරුණෙ උට්ඨිතෙ තස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. සචෙ සොපි කෙනචි කම්මෙන පුරෙ අරුණෙයෙව ගච්ඡති, අඤ්ඤං විහාරතො නික්ඛන්තං වා ආගන්තුකං වා යං පඨමං පස්සති, තස්ස සන්තිකෙ ආරොචෙත්වා වත්තං නික්ඛිපිතබ්බං. අයඤ්ච යස්මා ගණස්ස ආරොචෙත්වා භික්ඛූනඤ්ච අත්ථිභාවං සල්ලක්ඛෙත්වාව වසි, තෙනස්ස ඌනෙ ගණෙ චරණදොසො වා විප්පවාසො වා න හොති. සචෙ න කඤ්චි පස්සති, විහාරං ගන්ත්වාපි යං පඨමං පස්සති, තස්ස ආරොචෙත්වා නික්ඛිපිතබ්බං. අයං **නික්ඛිත්තවත්තස්ස පරිහාරො**.

239. එවං ඡාරත්තං මානත්තං අඛණ්ඩං චරිත්වා යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො, තත්ථ සො භික්ඛු අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙහි ච පඨමං අබ්භානාරහො කාතබ්බො. අයඤ්හි නික්ඛිත්තවත්තත්තා පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතො, පකතත්තස්ස ච අබ්භානං කාතුං න වට්ටති, තස්මා වත්තං සමාදාපෙතබ්බො, වත්තෙ සමාදින්නෙ අබ්භානාරහො හොති. තෙනපි වත්තං සමාදියිත්වා ආරොචෙත්වා අබ්භානං යාචිතබ්බං. අනික්ඛිත්තවත්තස්ස පුන වත්තසමාදානකිච්චං නත්ථි. සො හි ඡාරත්තාතික්කමෙනෙව අබ්භානාරහො හොති, තස්මා සො අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං

එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමි. අහං, භන්තෙ…පෙ…. සොහං චිණ්ණමානත්තො දුතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමි. අහං, භන්තෙ…පෙ…. සොහං චිණ්ණමානත්තො තතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී''ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

''දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

''අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී''ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

එවං තාව එකාහප්පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පටිච්ඡන්නපරිවාසො මානත්තදානං අබ්භානඤ්ච වෙදිතබ්බං. ඉමිනාව නයෙන ද්වීහාදිපටිච්ඡන්නාසුපි තදනුරූපා කම්මවාචා කාතබ්බා.

240. සචෙ පන අප්පටිච්ඡන්නා ආපත්ති හොති, පරිවාසං අදත්වා මානත්තමෙව දත්වා චිණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. කථං? මානත්තං දෙන්තෙන තාව –

''අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමි. අහං, භන්තෙ…පෙ…. දුතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමි. අහං , භන්තෙ…පෙ.… තතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමී''ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

''දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

''දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී''ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච වත්තසමාදානං වත්තනික්ඛෙපො මානත්තචරණඤ්ච සබ්බං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

එකස්ස ද්වින්නං තිණ්ණං වා ආරොචෙන්තෙන පටිච්ඡන්නමානත්තෙ වුත්තනයෙනෙව ආරොචෙතබ්බං. චිණ්ණමානත්තො ච යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො, තත්ථ සො අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙන ච –

‘‘අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමි. අහං, භන්තෙ…පෙ.… සොහං චිණ්ණමානත්තො දුතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමි. අහං, භන්තෙ…පෙ.… සොහං චිණ්ණමානත්තො තතියම්පි, භන්තෙ, සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ.… තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ.….

අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචං වත්වා අබ්භෙතබ්බො. එවං අප්පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා වුට්ඨානං වෙදිතබ්බං.

241. සචෙ කස්සචි එකාපත්ති පටිච්ඡන්නා හොති, එකා අප්පටිච්ඡන්නා, තස්ස පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං දත්වා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන අප්පටිච්ඡන්නාපත්තිං පටිච්ඡන්නාපත්තියා සමොධානෙත්වාපි දාතුං වට්ටති. කථං? සචෙ පටිච්ඡන්නාපත්ති එකාහප්පටිච්ඡන්නා හොති –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො, අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො

සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ.….

‘‘දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච වත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො, අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

සමාදින්නමානත්තෙන ච අනූනං කත්වා වුත්තනයෙන ඡාරත්තං මානත්තං චරිතබ්බං. චිණ්ණමානත්තො ච යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො, තත්ථ සො අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙන ච –

‘‘අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො, අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නාඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි එකාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං

යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං එකාහප්පටිච්ඡන්නානං එකාහපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ.… තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ.….

‘‘අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

පටිච්ඡන්නපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

242. සුද්ධන්තපරිවාසො සමොධානපරිවාසොති ද්වෙ අවසෙසා. තත්ථ (චූළව. අට්ඨ. 102) **සුද්ධන්තපරිවාසො** දුවිධො චූළසුද්ධන්තො මහාසුද්ධන්තොති. දුවිධොපි චෙස රත්තිපරිච්ඡෙදං සකලං වා එකච්චං වා අජානන්තස්ස ච අස්සරන්තස්ස ච තත්ථ වෙමතිකස්ස ච දාතබ්බො. ආපත්තිපරියන්තං පන ‘‘එත්තකා අහං ආපත්තියො ආපන්නො’’ති ජානාතු වා මා වා, අකාරණමෙතං, තත්ථ යො උපසම්පදතො පට්ඨාය අනුලොමක්කමෙන වා ආරොචිතදිවසතො පට්ඨාය පටිලොමක්කමෙන වා ‘‘අසුකඤ්ච අසුකඤ්ච දිවසං වා පක්ඛං වා මාසං වා සංවච්ඡරං වා තව සුද්ධභාවං ජානාසී’’ති පුච්ඡියමානො ‘‘ආම, භන්තෙ, ජානාමි, එත්තකං නාම කාලං අහං සුද්ධො’’ති වදති, තස්ස දින්නො සුද්ධන්තපරිවාසො **චූළසුද්ධන්තොති** වුච්චති.

තං ගහෙත්වා පරිවසන්තෙන යත්තකං කාලං අත්තනො සුද්ධිං ජානාති, තත්තකං අපනෙත්වා අවසෙසං මාසං වා ද්වෙමාසං වා පරිවසිතබ්බං. සචෙ ‘‘මාසමත්තං අසුද්ධොම්හී’’ති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ගහෙසි, පරිවසන්තො ච පුන අඤ්ඤං මාසං සරති, තම්පි මාසං පරිවසිතබ්බමෙව, පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි. අථ ‘‘ද්වෙමාසං අසුද්ධොම්හී’’ති සල්ලක්ඛෙත්වා අග්ගහෙසි, පරිවසන්තො ච ‘‘මාසමත්තමෙවාහං අසුද්ධොම්හී’’ති සන්නිට්ඨානං කරොති, මාසමෙව පරිවසිතබ්බං, පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි. අයඤ්හි සුද්ධන්තපරිවාසො නාම උද්ධම්පි ආරොහති, හෙට්ඨාපි ඔරොහති. ඉදමස්ස ලක්ඛණං. අඤ්ඤස්මිං පන ආපත්තිවුට්ඨානෙ ඉදං ලක්ඛණං – යො අප්පටිච්ඡන්නං ආපත්තිං ‘‘පටිච්ඡන්නා’’ති විනයකම්මං කරොති, තස්සාපත්ති වුට්ඨාති. යො පටිච්ඡන්නං ‘‘අප්පටිච්ඡන්නා’’ති විනයකම්මං කරොති, තස්ස න වුට්ඨාති. අචිරපටිච්ඡන්නං ‘‘චිරපටිච්ඡන්නා’’ති කරොන්තස්සපි වුට්ඨාති, චිරපටිච්ඡන්නං ‘‘අචිරපටිච්ඡන්නා’’ති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති. එකං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා ‘‘සම්බහුලා’’ති කරොන්තස්ස වුට්ඨාති එකං විනා සම්බහුලානං අභාවතො. සම්බහුලා පන ආපජ්ජිත්වා ‘‘එකං ආපජ්ජි’’න්ති කරොන්තස්ස න වුට්ඨාති.

යො පන යථාවුත්තෙන අනුලොමපටිලොමනයෙන පුච්ඡියමානොපි රත්තිපරියන්තං න ජානාති නස්සරති, වෙමතිකො වා හොති, තස්ස දින්නො සුද්ධන්තපරිවාසො **මහාසුද්ධන්තොති** වුච්චති. තං ගහෙත්වා ගහිතදිවසතො පට්ඨාය යාව උපසම්පදදිවසො, තාව රත්තියො ගණෙත්වා පරිවසිතබ්බං, අයං උද්ධං නාරොහති, හෙට්ඨා පන ඔරොහති. තස්මා සචෙ පරිවසන්තො රත්තිපරිච්ඡෙදෙ සන්නිට්ඨානං කරොති ‘‘මාසො වා සංවච්ඡරො වා මය්හං ආපන්නස්සා’’ති, මාසං වා සංවච්ඡරං වා පරිවසිතබ්බං.

පරිවාසයාචනදානලක්ඛණං පනෙත්ථ එවං වෙදිතබ්බං – තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා වුඩ්ඪානං භික්ඛූනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචාමී’’ති.

දුතියම්පි යාචිතබ්බො. තතියම්පි යාචිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති, රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං

සුද්ධන්තපරිවාසං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති, රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං. සුද්ධන්තපරිවාසො, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං සුද්ධන්තපරිවාසො දාතබ්බො.

කම්මවාචාපරියොසානෙ වත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති ආරොචෙතබ්බං.

එකස්ස ද්වින්නං වා තිණ්ණං වා ආරොචනං වුත්තනයමෙව. පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන –

‘‘අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මාරත්තං යාචාමී’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති, රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති, රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ මානත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

චිණ්ණමානත්තො ච යත්ථ සියා වීසතිගණො භික්ඛුසඞ්ඝො, තත්ථ සො භික්ඛු අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාමි, රත්තිපරියන්තං න ජානාමි, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, රත්තිපරියන්තං නස්සරාමි, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සොහං සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං භන්තෙ චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ , භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති, රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි, ආපත්තිපරියන්තං න ජානාති, රත්තිපරියන්තං න ජානාති, ආපත්තිපරියන්තං නස්සරති, රත්තිපරියන්තං නස්සරති, ආපත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, රත්තිපරියන්තෙ වෙමතිකො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං සුද්ධන්තපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

සුද්ධන්තපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

243. **සමොධානපරිවාසො** පන තිවිධො හොති – ඔධානසමොධානො අග්ඝසමොධානො මිස්සකසමොධානොති. තත්ථ (චූළව. අට්ඨ. 102) **ඔධානසමොධානො** නාම අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙන්තස්ස පරිවුත්ථදිවසෙ ඔධුනිත්වා මක්ඛෙත්වා පුරිමාය ආපත්තියා මූලදිවසපරිච්ඡෙදෙ පච්ඡා ආපන්නං ආපත්තිං සමොදහිත්වා දාතබ්බපරිවාසො වුච්චති.

අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො – යො පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවාසං ගහෙත්වා පරිවසන්තො වා මානත්තාරහො වා මානත්තං චරන්තො වා අබ්භානාරහො වා අනික්ඛිත්තවත්තො අඤ්ඤං ආපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පුරිමාය ආපත්තියා සමා වා ඌනතරා වා රත්තියො පටිච්ඡාදෙති, තස්ස මූලායපටිකස්සනෙන තෙ පරිවුත්ථදිවසෙ ච මානත්තචිණ්ණදිවසෙ ච සබ්බෙ ඔධුනිත්වා අදිවසෙ කත්වා පච්ඡා ආපන්නාපත්තිං මූලආපත්තියං සමොධාය පරිවාසො දාතබ්බො. තෙන

සචෙ මූලාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්නා, අන්තරාපත්ති ඌනකපක්ඛපටිච්ඡන්නා, පුන පක්ඛමෙව පරිවාසො පරිවසිතබ්බො. අථාපි අන්තරාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්නාව, පක්ඛමෙව පරිවසිතබ්බං. එතෙනුපායෙන යාව සට්ඨිවස්සපටිච්ඡන්නා මූලාපත්ති, තාව විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. සට්ඨිවස්සානිපි පරිවසිත්වා මානත්තාරහො හුත්වාපි හි එකදිවසං අන්තරාපත්තිං පටිච්ඡාදෙත්වා පුන සට්ඨිවස්සානි පරිවාසාරහො හොති. එවං මානත්තචාරිකමානත්තාරහකාලෙපි ආපන්නාය ආපත්තියා මූලායපටිකස්සනෙ කතෙ මානත්තචිණ්ණදිවසාපි පරිවාසවුත්ථදිවසාපි සබ්බෙ මක්ඛිතාව හොන්ති. සචෙ පන නික්ඛිත්තවත්තො ආපජ්ජති, මූලායපටිකස්සනාරහො නාම න හොති. කස්මා? යස්මා න සො පරිවසන්තො ආපන්නො, පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතො ආපන්නො, තස්මා තස්සා ආපත්තියා විසුං මානත්තං චරිතබ්බං. සචෙ පටිච්ඡන්නා හොති, පරිවාසොපි වසිතබ්බො.

''සචෙ පන අන්තරාපත්ති මූලාපත්තිතො අතිරෙකපටිච්ඡන්නා හොති, තත්ථ කිං කාතබ්බ''න්ති වුත්තෙ මහාසුමත්ථෙරො ආහ ''අතෙකිච්ඡො අයං පුග්ගලො, අතෙකිච්ඡො නාම ආවිකාරාපෙත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බො''ති. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ ''කස්මා අතෙකිච්ඡො නාම, නනු අයං සමුච්චයක්ඛන්ධකො නාම බුද්ධානං ඨිතකාලසදිසො, ආපත්ති නාම පටිච්ඡන්නා වා හොතු අප්පටිච්ඡන්නා වා සමකඌනතරඅතිරෙකපටිච්ඡන්නා වා, විනයධරස්ස කම්මවාචං යොජෙතුං සමත්ථභාවොයෙවෙත්ථ පමාණං, තස්මා යා අතිරෙකපටිච්ඡන්නා හොති, තං මූලාපත්තිං කත්වා තත්ථ ඉතරං සමොධාය පරිවාසො දාතබ්බො''ති. අයං ඔධානසමොධානො නාම.

තං දෙන්තෙන පඨමං මූලාය පටිකස්සිත්වා පච්ඡා පරිවාසො දාතබ්බො. සචෙ කොචි භික්ඛු පක්ඛපටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවසන්තො අන්තරා අනික්ඛිත්තවත්තොව පුන පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නං ආපත්තිං ආපජ්ජති, තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා වුඩ්ඪානං භික්ඛූනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො –

''අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචාමී''ති.

දුතියම්පි යාචිතබ්බො. තතියම්පි යාචිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනා, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

''දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

''පටිකස්සිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනා, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී''ති –

එවං මූලායපටිකස්සනා කාතබ්බා.

එවඤ්ච සමොධානපරිවාසො දාතබ්බො. තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා...පෙ.... එවමස්ස වචනීයො –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචාමී’’ති.

දුතියම්පි යාචිතබ්බො. තතියම්පි යාචිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචති , යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසො , ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං සමොධානපරිවාසො දාතබ්බො.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච වත්තසමාදානාදි සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං යාචාමී’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ….

‘‘දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච මානත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහපටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡරත්තං මානත්තං අදාසි , සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

චිණ්ණමානත්තං අබ්භෙන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී’’ති –

එවං තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නානං පුරිමාසු ආපත්තීසු සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

සචෙ මානත්තාරහො වා මානත්තං චරන්තො වා අබ්භානාරහො වා අනික්ඛිත්තවත්තො අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා පටිච්ඡාදෙති, වුත්තනයෙනෙව පුරිමාපත්තියා අන්තරාපත්තියා ච දිවසපරිච්ඡෙදං සල්ලක්ඛෙත්වා තදනුරූපාය කම්මවාචාය මූලාය පටිකස්සිත්වා පරිවාසං දත්වා පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දත්වා චිණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. සචෙ පන පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවසන්තො අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා න පටිච්ඡාදෙති, තස්ස මූලායපටිකස්සනායෙව කාතබ්බා, පුන පරිවාසදානකිච්චං නත්ථි. මූලායපටිකස්සනෙන පන පරිවුත්ථදිවසානං මක්ඛිතත්තා පුන ආදිතො පට්ඨාය පරිවසිතබ්බං. පරිවුත්ථපරිවාසස්ස ච මූලාපත්තියා අන්තරාපත්තිං සමොධානෙත්වා මානත්තං දාතබ්බං, චිණ්ණමානත්තො ච අබ්භෙතබ්බො. කථං? මූලායපටිකස්සනං කරොන්තෙන තාව සචෙ මූලාපත්ති පක්ඛපටිච්ඡන්නා හොති,

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං අන්තරාසම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනා, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ….

‘‘පටිකස්සිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සනා ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

එවං මූලාය පටිකස්සිතෙන පුන ආදිතො පට්ඨාය පරිවසිතබ්බං. පරිවසන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

ආරොචෙතබ්බං.

පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං, භන්තෙ, පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො

පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

''දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.... තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි...පෙ.....

''දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී''ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ මානත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

''අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ''ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

චිණ්ණමානත්තං අබ්භෙන්තෙන ච –

''අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අපටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං භන්තෙ චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී''ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

''සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං

පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි , සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි පක්ඛපටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං පක්ඛපටිච්ඡන්නානං පක්ඛපරිවාසං අදාසි, සො පරිවසන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං සම්බහුලානං ආපත්තීනං පටිච්ඡන්නානඤ්ච අප්පටිච්ඡන්නානඤ්ච ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

ඉමිනාව නයෙන මානත්තාරහමානත්තචාරිකඅබ්භානාරහකාලෙසුපි අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අප්පටිච්ඡාදෙන්තස්ස මූලායපටිකස්සනමෙව කත්වා මූලාපත්තියා අන්තරාපත්තිං සමොධානෙත්වා මානත්තං දත්වා චිණ්ණමානත්තස්ස අබ්භානං කාතබ්බං. එත්ථ පන ‘‘සොහං පරිවසන්තො’’ති ආගතට්ඨානෙ ‘‘සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො මානත්තාරහො’’ති වා ‘‘සොහං මානත්තං චරන්තො’’ති වා ‘‘සොහං චිණ්ණමානත්තො අබ්භානාරහො’’ති වා වත්තබ්බං.

සචෙ පන අප්පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා මානත්තං චරන්තො අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා න පටිච්ඡාදෙති, සො මූලාය පටිකස්සිත්වා අන්තරාපත්තියා පුන මානත්තං දත්වා චිණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. කථං? මූලායපටිකස්සනං කරොන්තෙන තාව –

‘‘අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනා, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘පටිකස්සිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනා ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

එවං මූලාය පටිකස්සිත්වා මානත්තං දෙන්තෙන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ මානත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

විඤ්ඤුමානත්තං අබ්භෙන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජිං අප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචිං, තං මං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සොහං සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, විඤ්ඤුමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විඤ්ඤුමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො මානත්තං චරන්තො අන්තරා සම්බහුලා ආපත්තියො ආපජ්ජි අප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලායපටිකස්සනං යාචි, තං සඞ්ඝො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං මූලාය පටිකස්සි, සො සඞ්ඝං අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අන්තරා සම්බහුලානං ආපත්තීනං අප්පටිච්ඡන්නානං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො විඤ්ඤුමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

අබ්භානාරහකාලෙපි අන්තරාපත්තිං ආපජ්ජිත්වා අප්පටිච්ඡාදෙන්තස්ස ඉමිනාව නයෙන මූලායපටිකස්සනා මානත්තදානං අබ්භානඤ්ච වෙදිතබ්බං. කෙවලං පනෙත්ථ ‘‘මානත්තං චරන්තො’’ති අවත්වා ‘‘විඤ්ඤුමානත්තො අබ්භානාරහො’’ති වත්තබ්බං.

ඔධානසමොධානපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

244. අග්ඝසමොධානො (චූළව. අට්ඨ. 102) නාම සම්බහුලාසු ආපත්තීසු යා එකා වා ද්වෙ වා තිස්සො වා සම්බහුලා වා ආපත්තියො සබ්බචිරපටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධාය තාසං රත්තිපරිච්ඡෙදවසෙන අවසෙසානං ඌනතරපටිච්ඡන්නානං ආපත්තීනං පරිවාසො දීයති, අයං වුච්චති අග්ඝසමොධානො. යස්ස පන සතං ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නා, අපරම්පි සතං ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නාති එවං දසක්ඛත්තුං කත්වා ආපත්තිසහස්සං දිවසසතං පටිච්ඡන්නං හොති, තෙන කිං කාතබ්බන්ති? සබ්බා සමොදහිත්වා දස දිවසෙ පරිවසිතබ්බං. එවං එකෙනෙව දසාහෙන දිවසසතම්පි පරිවසිතබ්බමෙව හොති. වුත්තම්පි චෙතං –

‘‘දසසතං රත්තිසතං, ආපත්තියො ඡාදයිත්වාන;
දස රත්තියො වසිත්වාන, මුච්චෙය්‍ය පාරිවාසිකො’’ති. (පරි. 477);

අයං අග්ඝසමොධානො නාම.

තස්ස ආරොචනදානලක්ඛණං එවං වෙදිතබ්බං – සචෙ කස්සචි භික්ඛුනො එකා ආපත්ති එකාහප්පටිච්ඡන්නා හොති, එකා ආපත්ති ද්වීහප්පටිච්ඡන්නා, එකා තීහපටිච්ඡන්නා, එකා චතූහප්පටිච්ඡන්නා, එකා පඤ්චාහප්පටිච්ඡන්නා, එකා ඡාහප්පටිච්ඡන්නා, එකා සත්තාහප්පටිච්ඡන්නා, එකා අට්ඨාහප්පටිච්ඡන්නා, එකා නවාහප්පටිච්ඡන්නා, එකා දසාහප්පටිච්ඡන්නා හොති, තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා…පෙ…. එවමස්ස වචනීයො –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො සම්බහුලා ආපත්තියො ද්වීහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචාමී’’ති.

දුතියම්පි යාචිතබ්බො. තතියම්පි යාචිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසො, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ වත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවසාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති –

එවං ආරොචෙතබ්බං.

පරිවුත්ථපරිවාසස්ස මානත්තං දෙන්තෙන –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං , සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දදෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං දෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තස්ස දානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘දින්නං සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචා කාතබ්බා.

කම්මවාචාපරියොසානෙ ච මානත්තසමාදානාදි සබ්බං වුත්තනයමෙව. ආරොචෙන්තෙන පන –

‘‘අහං , භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං මානත්තං චරාමි, වෙදියාමහං, භන්තෙ, වෙදියතීති මං සඞ්ඝො ධාරෙතූ’’ති ආරොචෙතබ්බං.

චිණ්ණමානත්තො අබ්භෙතබ්බො. අබ්භෙන්තෙන ච –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සොහං සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සොහං පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචිං, තස්ස මෙ සඞ්ඝො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සොහං, භන්තෙ, චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි සම්බහුලා ආපත්තියො එකාහප්පටිච්ඡන්නායො…පෙ…. සම්බහුලා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, සො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන සමොධානපරිවාසං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං යා ආපත්තියො දසාහප්පටිච්ඡන්නායො, තාසං අග්ඝෙන

සමොධානපරිවාසං අදාසි, සො පරිවුත්ථපරිවාසො සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං යාචි, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො තාසං ආපත්තීනං ඡාරත්තං මානත්තං අදාසි, සො චිණ්ණමානත්තො සඞ්ඝං අබ්භානං යාචති, සඞ්ඝො ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං අබ්භෙති, යස්සායස්මතො ඛමති ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො අබ්භානං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…..

‘‘අබ්භිතො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති –

එවං කම්මවාචං කත්වා අබ්භෙතබ්බො.

අග්ඝසමොධානපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

245. **මිස්සකසමොධානො** (චූළව. අට්ඨ. 102) නාම – යො නානාවත්ථුකා ආපත්තියො එකතො කත්වා දීයති. තත්‍රායං නයො –

‘‘අහං, භන්තෙ, සම්බහුලා සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං එකං සුක්කවිස්සට්ඨිං, එකං කායසංසග්ගං, එකං දුට්ඨුල්ලවාචං, එකං අත්තකාමං, එකං සඤ්චරිත්තං, එකං කුටිකාරං, එකං විහාරකාරං, එකං දුට්ඨදොසං, එකං අඤ්ඤභාගියං, එකං සඞ්ඝභෙදකං, එකං සඞ්ඝභෙදානුවත්තකං, එකං දුබ්බචං, එකං කුලදූසකං, සොහං, භන්තෙ, සඞ්ඝං තාසං ආපත්තීනං සමොධානපරිවාසං යාචාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං යාචාපෙත්වා තදනුරූපාය කම්මවාචාය පරිවාසො දාතබ්බො.

එත්ථ ච ‘‘සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජිං නානාවත්ථුකායො’’තිපි ‘‘සඞ්ඝාදිසෙසා ආපත්තියො ආපජ්ජි’’ඉතිපි එවං පුබ්බෙ වුත්තනයෙන වත්ථුවසෙනපි ගොත්තවසෙනපි නාමවසෙනපි ආපත්තිවසෙනපි යොජෙත්වා කම්මං කාතුං වට්ටතියෙව, තස්මා න ඉධ විසුං කම්මවාචං යොජෙත්වා දස්සයිස්සාම පුබ්බෙ සබ්බාපත්තිසාධාරණං කත්වා යොජෙත්වා දස්සිතාය එව කම්මවාචාය නානාවත්ථුකාහිපි ආපත්තීහි වුට්ඨානසම්භවතො සායෙවෙත්ථ කම්මවාචා අලන්ති.

මිස්සකසමොධානපරිවාසකථා නිට්ඨිතා.

246. සචෙ කොචි භික්ඛු පරිවසන්තො විබ්භමති, සාමණෙරො වා හොති, විබ්භමන්තස්ස සාමණෙරස්ස ච පරිවාසො න රුහති. සො චෙ පුන උපසම්පජ්ජති, තස්ස තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, අවසෙසො පරිවසිතබ්බො. සචෙපි මානත්තාරහො මානත්තං චරන්තො අබ්භානාරහො වා විබ්භමති, සාමණෙරො වා හොති, සො චෙ පුන උපසම්පජ්ජති, තස්ස තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, යං මානත්තං දින්නං, සුදින්නං, යං මානත්තං චිණ්ණං, තං සුචිණ්ණං, සො භික්ඛු අබ්භෙතබ්බො.

සචෙ කොචි භික්ඛු පරිවසන්තො උම්මත්තකො හොති ඛිත්තචිත්තො වෙදනාට්ටො, උම්මත්තකස්ස ඛිත්තචිත්තස්ස වෙදනාට්ටස්ස ච පරිවාසො න රුහති. සො චෙ පුන අනුම්මත්තකො හොති අඛිත්තචිත්තො අවෙදනාට්ටො, තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, අවසෙසො පරිවසිතබ්බො. මානත්තාරහාදීසුපි එසෙව නයො.

සචෙ කොචි පරිවසන්තො උක්ඛිත්තකො හොති, උක්ඛිත්තකස්ස පරිවාසො න රුහති. සචෙ පුන ඔසාරීයති, තස්ස තදෙව පුරිමං පරිවාසදානං, යො පරිවාසො දින්නො, සුදින්නො, යො පරිවුත්ථො, සුපරිවුත්ථො, අවසෙසො පරිවසිතබ්බො. මානත්තාරහාදීසුපි එසෙව නයො.

සචෙ කස්සචි භික්ඛුනො ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභවති, තස්ස සායෙව උපජ්ඣා, සායෙව උපසම්පදා, පුන උපජ්ඣා න ගහෙතබ්බා, උපසම්පදා ච න කාතබ්බා, භික්ඛුඋපසම්පදතො පභුති යාව වස්සගණනා, සායෙව වස්සගණනා , න ඉතො පට්ඨාය වස්සගණනා කාතබ්බා. අප්පතිරූපං දානිස්සා භික්ඛූනං මජ්ඣෙ වසිතුං, තස්මා භික්ඛුනුපස්සයං ගන්ත්වා භික්ඛුනීහි සද්ධිං වසිතබ්බං. යා දෙසනාගාමිනියො වා වුට්ඨානගාමිනියො වා ආපත්තියො භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි සාධාරණා, තාසං භික්ඛුනීහි කාතබ්බං, විනයකම්මමෙව භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ කාතබ්බං. යා පන භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි අසාධාරණා සුක්කවිස්සට්ඨිආදිකා ආපත්තියො, තාහි ආපත්තීහි අනාපත්ති, ලිඞ්ගෙ පරිවත්තෙ තා ආපත්තියො වුට්ඨිතාව හොන්ති, පුන පකතිලිඞ්ගෙ උප්පන්නෙපි තාහි ආපත්තීහි තස්ස අනාපත්තියෙව. භික්ඛුනියා පුරිසලිඞ්ගෙ පාතුභූතෙපි එසෙව නයො. වුත්තඤ්චෙතං –

‘‘තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරස්ස භික්ඛුනො ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභූතං හොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං. අනුජානාමි භික්ඛවෙ තංයෙව උපජ්ඣං, තංයෙව උපසම්පදං, තානියෙව වස්සානි භික්ඛුනීහි සඞ්ගමිතුං, යා ආපත්තියො භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි සාධාරණා, තා ආපත්තියො භික්ඛුනීනං සන්තිකෙ වුට්ඨාතුං. යා ආපත්තියො භික්ඛූනං භික්ඛුනීහි අසාධාරණා, තාහි ආපත්තීහි අනාපත්ති.

‘‘තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරිස්සා භික්ඛුනියා පුරිසලිඞ්ගං පාතුභූතං හොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං. අනුජානාමි භික්ඛවෙ තංයෙව උපජ්ඣං, තංයෙව උපසම්පදං, තානියෙව වස්සානි භික්ඛූහි සඞ්ගමිතුං, යා ආපත්තියො භික්ඛුනීනං භික්ඛූහි සාධාරණා, තා ආපත්තියො භික්ඛූනං සන්තිකෙ වුට්ඨාතුං. යා ආපත්තියො භික්ඛුනීනං භික්ඛූහි අසාධාරණා, තාහි ආපත්තීහි අනාපත්ති’’ති (පාරා. 69).

247. **අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකවිනිච්ඡයො** (පාරා. අට්ඨ. 1.69) – ඉමෙසු ද්වීසු ලිඞ්ගෙසු පුරිසලිඞ්ගං උත්තමං, ඉත්ථිලිඞ්ගං හීනං, තස්මා පුරිසලිඞ්ගං බලවඅකුසලෙන අන්තරධායති, ඉත්ථිලිඞ්ගං දුබ්බලකුසලෙන පතිට්ඨාති. ඉත්ථිලිඞ්ගං පන අන්තරධායන්තං දුබ්බලඅකුසලෙන අන්තරධායති, පුරිසලිඞ්ගං බලවකුසලෙන පතිට්ඨාති. එවං උභයම්පි අකුසලෙන අන්තරධායති, කුසලෙන පටිලබ්භති.

තත්ථ සචෙ ද්වින්නං භික්ඛූනං එකතො සජ්ඣායං වා ධම්මසාකච්ඡං වා කත්වා එකාගාරෙ නිපජ්ජිත්වා නිද්දං ඔක්කන්තානං එකස්ස ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභවති, උභින්නම්පි සහසෙය්‍යාපත්ති හොති. සො චෙ පටිබුජ්ඣිත්වා අත්තනො විප්පකාරං දිස්වා දුක්ඛී දුම්මනො රත්තිභාගෙයෙව ඉතරස්ස ආරොචෙය්‍ය, තෙන සමස්සාසෙතබ්බො ‘‘හොතු මා චින්තයිත්ථ, වට්ටස්සෙවෙසො දොසො, සම්මාසම්බුද්ධෙන ද්වාරං දින්නං, භික්ඛු වා හොතු භික්ඛුනී වා, අනාවටො ධම්මො, අවාරිතො සග්ගමග්ගො’’ති. සමස්සාසෙත්වා එවං වත්තබ්බං ‘‘තුම්හෙහි භික්ඛුනුපස්සයං ගන්තුං වට්ටති, අත්ථි පන තෙ කාචි සන්දිට්ඨා භික්ඛුනියො’’ති. සචස්සා හොන්ති තාදිසා භික්ඛුනියො, ‘‘අත්ථී’’ති, නො චෙ හොන්ති, ‘‘නත්ථී’’ති වත්වා සො භික්ඛු වත්තබ්බො ‘‘මම සඞ්ගහං කරොථ, ඉදානි මං පඨමං භික්ඛුනුපස්සයං නෙථා’’ති. තෙන භික්ඛුනා තං ගහෙත්වා තස්සා වා සන්දිට්ඨානං අත්තනො වා සන්දිට්ඨානං භික්ඛුනීනං සන්තිකං ගන්තබ්බං. ගච්ඡන්තෙන ච න එකකෙන ගන්තබ්බං, චතූහි පඤ්චහි භික්ඛූහි සද්ධිං ජොතිකඤ්ච කත්තරදණ්ඩකඤ්ච ගහෙත්වා සංවිදහනං පරිමොචෙත්වා ‘‘මයං අසුකං නාම ඨානං ගච්ඡාමා’’ති ගන්තබ්බං. සචෙ බහිගාමෙ දූරෙ විහාරො හොති, අන්තරාමග්ගෙ ගාමන්තරනදීපාරරත්තිවිප්පවාසගණඔහීයනාපත්තීහි අනාපත්ති. භික්ඛුනුපස්සයං ගන්ත්වා තා භික්ඛුනියො වත්තබ්බා ‘‘අසුකං නාම භික්ඛුං ජානාථා’’ති? ‘‘ආම, අය්‍යා’’ති. තස්ස ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුභූතං, සඞ්ගහං දානිස්සා කරොථාති. තා චෙ ‘‘සාධු අය්‍යා, ඉදානි මයම්පි සජ්ඣායිස්සාම, ධම්මං සොස්සාම, ගච්ඡථ තුම්හෙ’’ති වත්වා සඞ්ගහං කරොන්ති, ආරාධිකා ච හොන්ති සඞ්ගාහිකා ලජ්ජිනියො, තා කොපෙත්වා අඤ්ඤත්ථ න ගන්තබ්බං. ගච්ඡති චෙ, ගාමන්තරනදීපාරරත්තිවිප්පවාසගණඔහීයනාපත්තීහි න මුච්චති.

සචෙ පන ලජ්ජිනියො හොන්ති, න සඞ්ගාහිකායො, අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං ලබ්භති. සචෙපි අලජ්ජිනියො හොන්ති, සඞ්ගහං පන කරොන්ති, තාපි පරිච්චජිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං ලබ්භති. සචෙ ලජ්ජිනියො ච සඞ්ගාහිකා ච, ඤාතිකා න හොන්ති, ආසන්නගාමෙ පන අඤ්ඤා ඤාතිකා හොන්ති පටිජග්ගනිකා, තාසම්පි සන්තිකං ගන්තුං වට්ටතීති වදන්ති. ගන්ත්වා සචෙ භික්ඛුභාවෙපි නිස්සයපටිපන්නො, පතිරූපාය භික්ඛුනියා සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො, මාතිකා වා විනයො වා උග්ගහිතො සුග්ගහිතො, පුන උග්ගණ්හනකාරණං නත්ථි. සචෙ භික්ඛුභාවෙපි පරිසාවචරො, තස්ස සන්තිකෙයෙව උපසම්පන්නා සූපසම්පන්නා, අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො. පුබ්බෙ තං නිස්සාය වසන්තෙහිපි අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ නිස්සයො ගහෙතබ්බො. පරිපුණ්ණවස්සසාමණෙරෙනපි අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ උපජ්ඣා ගහෙතබ්බා.

යං පනස්ස භික්ඛුභාවෙ අධිට්ඨිතං තිචීවරඤ්ච පත්තො ච, තං අධිට්ඨානං විජහති, පුන අධිට්ඨාතබ්බං. සඞ්කච්චිකා ච උදකසාටිකා ච ගහෙතබ්බා. යං අතිරෙකචීවරං වා අතිරෙකපත්තො වා විනයකම්මං කත්වා ඨපිතො හොති, තම්පි සබ්බං විනයකම්මං විජහති, පුන කාතබ්බං. පටිග්ගහිතතෙලමධුඵාණිතාදීනිපි පටිග්ගහණං විජහන්ති. සචෙ පටිග්ගහණතො සත්තමෙ දිවසෙ ලිඞ්ගං පරිවත්තති, පුන පටිග්ගහෙත්වා සත්තාහං වට්ටති. යං පන භික්ඛුකාලෙ අඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො සන්තකං පටිග්ගහිතං, තං පටිග්ගහණං න විජහති. යම්පි උභින්නං සාධාරණං අවිභජිත්වා ඨපිතං, තං පකතත්තො රක්ඛති. යං පන විභත්තං එතස්සෙව සන්තකං, තං පටිග්ගහණං විජහති. වුත්තඤ්චෙතං පරිවාරෙ –

‘‘තෙලං මධු ඵාණිතඤ්චාපි සප්පිං, සාමං ගහෙත්වා නික්ඛිපෙය්‍ය;
අවීතිවත්තෙ සත්තාහෙ, සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජන්තස්ස ආපත්ති;
පඤ්හා මෙසා කුසලෙහි චින්තිතා’’ති. (පරි. 480);

ඉදඤ්හි ලිඞ්ගපරිවත්තනං සන්ධාය වුත්තං. පටිග්ගහණං නාම ලිඞ්ගපරිවත්තනෙන, කාලකිරියාය, සික්ඛාපච්චක්ඛානෙන, හීනායාවත්තනෙන, අනුපසම්පන්නස්ස දානෙන, අනපෙක්ඛවිස්සජ්ජනෙන, අච්ඡින්දිත්වා ගහණෙන ච විජහති. තස්මා සචෙපි හරීතකඛණ්ඩම්පි පටිග්ගහෙත්වා ඨපිතමත්ථි, සබ්බමස්ස පටිග්ගහණං විජහති. භික්ඛුවිහාරෙ පන යං කිඤ්චිස්සා සන්තකං පටිග්ගහෙත්වා වා අප්පටිග්ගහෙත්වා වා ඨපිතං, සබ්බස්ස සාව ඉස්සරා, ආහරාපෙත්වා ගහෙතබ්බං. යං පනෙත්ථ ථාවරං තස්සා සන්තකං සෙනාසනං වා උපරොපකා වා, තෙ යස්සිච්ඡති, තස්ස දාතබ්බා. තෙරසසු සම්මුතීසු යා භික්ඛුකාලෙ ලද්ධා සම්මුති, සබ්බා පටිප්පස්සම්භති, පුරිමිකාය සෙනාසනග්ගාහො

පටිප්පස්සම්භති. සචෙ පච්ඡිමිකාය සෙනාසනෙ ගහිතෙ ලිඞ්ගං පරිවත්තති, භික්ඛුසඞ්ඝො වස්සා උප්පන්නලාභං දාතුකාමො හොති, අපලොකෙත්වා දාතබ්බො.

සචෙ භික්ඛුනීහි සාධාරණාය පටිච්ඡන්නාය ආපත්තියා පරිවසන්තස්ස ලිඞ්ගං පරිවත්තති, පුන පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ මානත්තං චරන්තස්ස පරිවත්තති , පුන පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ චිණ්ණමානත්තස්ස පරිවත්තති, භික්ඛුනීහි අබ්භානකම්මං කාතබ්බං. සචෙ අකුසලවිපාකෙ පරික්ඛීණෙ පක්ඛමානත්තකාලෙ පුනදෙව ලිඞ්ගං පරිවත්තති, ඡාරත්තං මානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ චිණ්ණෙ පක්ඛමානත්තෙ පරිවත්තති, භික්ඛූහි අබ්භානකම්මං කාතබ්බන්ති.

භික්ඛුනියා ලිඞ්ගපරිවත්තනෙපි වුත්තනයෙනෙව සබ්බො විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. අයං පන විසෙසො – සචෙ භික්ඛුනිකාලෙ ආපන්නා සඤ්චරිත්තාපත්ති පටිච්ඡන්නා හොති, පරිවාසදානං නත්ථි, ඡාරත්තං මානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ පක්ඛමානත්තං චරන්තියා ලිඞ්ගං පරිවත්තති, න තෙනත්ථො, ඡාරත්තං මානත්තමෙව දාතබ්බං. සචෙ චිණ්ණමානත්තාය පරිවත්තති, පුන මානත්තං අදත්වා භික්ඛූහි අබ්භෙතබ්බො. අථ භික්ඛූහි මානත්තෙ අදින්නෙ පුන ලිඞ්ගං පරිවත්තති, භික්ඛුනීහි පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. අථ ඡාරත්තං මානත්තං චරන්තස්ස පුන පරිවත්තති, පක්ඛමානත්තමෙව දාතබ්බං. චිණ්ණමානත්තස්ස පන ලිඞ්ගපරිවත්තෙ ජාතෙ භික්ඛුනීහි අබ්භානකම්මං කාතබ්බං. පුන පරිවත්තෙ ච ලිඞ්ගෙ භික්ඛුනිභාවෙ ඨිතායපි යා ආපත්තියො පුබ්බෙ පටිප්පස්සද්ධා, තා සුප්පටිප්පස්සද්ධා එවාති.

248. ඉතො පරං පාරිවාසිකාදීනං වත්තං දස්සයිස්සාම – පාරිවාසිකෙන (චූළව. අට්ඨ. 76) භික්ඛුනා උපජ්ඣායෙන හුත්වා න උපසම්පාදෙතබ්බං, වත්තං නික්ඛිපිත්වා පන උපසම්පාදෙතුං වට්ටති. ආචරියෙන හුත්වාපි කම්මවාචා න සාවෙතබ්බා, අඤ්ඤස්මිං අසති වත්තං නික්ඛිපිත්වා සාවෙතුං වට්ටති. ආගන්තුකානං නිස්සයො න දාතබ්බො. යෙහිපි පකතියාව නිස්සයො ගහිතො, තෙ වත්තබ්බා ''අහං විනයකම්මං කරොමි, අසුකත්ථෙරස්ස නාම සන්තිකෙ නිස්සයං ගණ්හථ, මය්හං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා''ති. සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිතකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. අඤ්ඤො සාමණෙරොපි න ගහෙතබ්බො, උපජ්ඣං දත්වා ගහිතසාමණෙරොපි වත්තබ්බො ''අහං විනයකම්මං කරොමි, මය්හං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා''ති. සචෙ එවං වුත්තෙපි කරොන්තියෙව, වාරිතකාලතො පට්ඨාය කරොන්තෙසුපි අනාපත්ති. න භික්ඛුනොවාදකසම්මුති සාදිතබ්බා, සම්මතෙනපි භික්ඛුනියො න ඔවදිතබ්බා, තස්මා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස වත්තබ්බං ''භන්තෙ, අහං විනයකම්මං කරොමි, භික්ඛුනොවාදකං ජානාථා''ති. පටිබලස්ස වා භික්ඛුස්ස භාරො කාතබ්බො. ආගතා භික්ඛුනියො ''සඞ්ඝස්ස සන්තිකං ගච්ඡථ, සඞ්ඝො වො ඔවාදදායකං ජානිස්සතී''ති වා ''අහං විනයකම්මං කරොමි, අසුකභික්ඛුස්ස නාම සන්තිකං ගච්ඡථ, සො වො ඔවාදං දස්සතී''ති වා වත්තබ්බා.

යාය ආපත්තියා සඞ්ඝෙන පරිවාසො දින්නො හොති, සා ආපත්ති න ආපජ්ජිතබ්බා, අඤ්ඤා වා තාදිසිකා තතො වා පාපිට්ඨතරා, කම්මං න ගරහිතබ්බං, කම්මිකා න ගරහිතබ්බා, න පකතත්තස්ස භික්ඛුනො උපොසථො ඨපෙතබ්බො, න පවාරණා ඨපෙතබ්බා, පලිබොධත්ථාය වා පක්කොසනත්ථාය වා සවචනීයං න කාතබ්බං. පලිබොධත්ථාය හි කරොන්තො ''අහං ආයස්මන්තං ඉමස්මිං වත්ථුස්මිං සවචනීයං කරොමි, ඉමම්හා ආවාසා පරම්පි මා පක්කම, යාව න තං අධිකරණං වූපසන්තං හොතී''ති එවං කරොති, පක්කොසනත්ථාය කරොන්තො ''අහං තං සවචනීයං කරොමි, එහි මයා සද්ධිං විනයධරානං සම්මුඛීභාවං ගච්ඡාහී''ති එවං කරොති, තදුභයම්පි න කාතබ්බං. විහාරෙ ජෙට්ඨකට්ඨානං න කාතබ්බං, පාතිමොක්ඛුද්දෙසකෙන වා ධම්මජ්ඣෙසකෙන වා න භවිතබ්බං, නපි තෙරසසු සම්මුතීසු එකසම්මුතිවසෙනපි ඉස්සරියකම්මං කාතබ්බං, ''කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං, අහං තං වත්තුකාමො''ති එවං පකතත්තස්ස ඔකාසො න කාරෙතබ්බො, වත්ථුනා වා ආපත්තියා වා න චොදෙතබ්බො, ''අයං තෙ දොසො''ති න සාරෙතබ්බො, භික්ඛූහි අඤ්ඤමඤ්ඤං යොජෙත්වා කලහො න කාරෙතබ්බො, සඞ්ඝත්ථෙරෙන හුත්වා පකතත්තස්ස භික්ඛුනො පුරතො න ගන්තබ්බං න නිසීදිතබ්බං, ද්වාදසහත්ථං උපචාරං මුඤ්චිත්වා එකකෙනෙව ගන්තබ්බඤ්චෙව නිසීදිතබ්බඤ්ච, යො හොති සඞ්ඝස්ස ආසනපරියන්තො සෙය්‍යාපරියන්තො විහාරපරියන්තො, සො තස්ස දාතබ්බො.

තත්ථ **ආසනපරියන්තො** නාම භත්තග්ගාදීසු සඞ්ඝනවකාසනං, ස්වස්ස දාතබ්බො, තත්ථ නිසීදිතබ්බං. **සෙය්‍යාපරියන්තො** නාම සෙය්‍යානං පරියන්තො සබ්බලාමකං මඤ්චපීඨං. අයඤ්හි වස්සග්ගෙන අත්තනො පත්තට්ඨානෙ සෙය්‍යං ගහෙතුං න ලභති, සබ්බභික්ඛූහි විචිනිත්වා ගහිතාවසෙසා මඞ්ගුලගූථභරිතා වෙත්තලතාදිවිනද්ධා ලාමකසෙය්‍යාවස්ස දාතබ්බා. යථා ච සෙය්‍යා, එවං වසනආවාසොපි වස්සග්ගෙන අත්තනො පත්තට්ඨානෙ තස්ස න වට්ටති, සබ්බභික්ඛූහි විචිනිත්වා ගහිතාවසෙසා පන රජොහතභූමි ජතුකමූසිකභරිතා පණ්ණසාලා අස්ස දාතබ්බා. සචෙ පකතත්තා සබ්බෙ රුක්ඛමූලිකා අබ්භොකාසිකා ච හොන්ති, ඡන්නං න උපෙන්ති, සබ්බෙපි එතෙහි විස්සට්ඨාවාසා නාම හොන්ති, තෙසු යං ඉච්ඡති, තං ලභති.

වස්සූපනායිකදිවසෙ පච්චයං එකපස්සෙ ඨත්වා වස්සග්ගෙන ගණ්හිතුං ලභති, සෙනාසනං න ලභති, නිබද්ධවස්සාවාසිකං සෙනාසනං ගණ්හිතු කාමෙන වත්තං නික්ඛිපිත්වා ගහෙතබ්බං. ඤාතිපවාරිතට්ඨානෙ ''එත්තකෙ භික්ඛූ ගහෙත්වා ආගච්ඡථා''ති නිමන්තිතෙන ''භන්තෙ, අසුකං නාම කුලං භික්ඛූ නිමන්තෙසි, එථ, තත්ථ ගච්ඡාමා''ති එවං සංවිධාය භික්ඛූනං පුරෙසමණෙන වා පච්ඡාසමණෙන වා හුත්වා කුලානි න උපසඞ්කමිතබ්බානි, ''භන්තෙ, අසුකස්මිං නාම ගාමෙ මනුස්සා භික්ඛූනං ආගමනං ඉච්ඡන්ති, සාධු වතස්ස, සචෙ තෙසං සඞ්ගහං කරෙය්‍යාථා''ති එවං පනස්ස විනයපරියායෙන කථෙතුං වට්ටති. ආගතාගතානං ආරොචෙතුං භරායමානෙන ආරඤ්ඤිකධුතඞ්ගං න

සමාදාතබ්බං. යෙනපි පකතියා සමාදින්නං, තෙන දුතියං භික්ඛුං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ අරුණං උට්ඨාපෙතබ්බං, න එකකෙන වත්ථබ්බං. තථා හත්තග්ගාදීසු ආසනපරියන්තෙ නිසජ්ජාය හරායමානෙන පිණ්ඩපාතිකධුතඞ්ගම්පි න සමාදාතබ්බං. යො පන පකතියාව පිණ්ඩපාතිකො, තස්ස පටිසෙධො නත්ථි, න ච තප්පච්චයා පිණ්ඩපාතො නීහරාපෙතබ්බො ''මා මං ජානිංසූ''ති. නීහටභත්තො හුත්වා විහාරෙයෙව නිසීදිත්වා භුඤ්ජන්තො ''රත්තියො ගණයිස්සාමි, ගච්ඡතො මෙ භික්ඛුං දිස්වා අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො සියා''ති ඉමිනා කාරණෙන පිණ්ඩපාතො න නීහරාපෙතබ්බො, ''මා මං එකභික්ඛුපි ජානාතූ''ති ච ඉමිනා අජ්ඣාසයෙන විහාරෙ සාමණෙරෙහි පචාපෙත්වා භුඤ්ජිතුම්පි න ලභති, ගාමං පිණ්ඩාය පවිසිතබ්බමෙව. ගිලානස්ස පන නවකම්මආචරියුපජ්ඣායකිච්චාදිපසුතස්ස වා විහාරෙයෙව අච්ඡිතුං වට්ටති.

සචෙපි ගාමෙ අනෙකසතා භික්ඛූ විචරන්ති, න සක්කා හොති ආරොචෙතුං, ගාමකාවාසං ගන්ත්වා සභාගට්ඨානෙ වසිතුං වට්ටති. යස්මා ''පාරිවාසිකෙන, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා ආගන්තුකෙන ආරොචෙතබ්බං, ආගන්තුකස්ස ආරොචෙතබ්බං, උපොසථෙ ආරොචෙතබ්බං, පවාරණාය ආරොචෙතබ්බං, සචෙ ගිලානො හොති, දූතෙනපි ආරොචෙතබ්බ''න්ති (චූළව. 76) වුත්තං , තස්මා කඤ්චි විහාරං ගතෙන ආගන්තුකෙන තත්ථ භික්ඛූනං ආරොචෙතබ්බං. සචෙ සබ්බෙ එකට්ඨානෙ ඨිතෙ පස්සති, එකට්ඨානෙ ඨිතෙනෙව ආරොචෙතබ්බං. අථ රුක්ඛමූලාදීසු විසුං ඨිතා හොන්ති, තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, සඤ්චිච්ච අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො ච හොති, වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං. අථ විචිනන්තො එකච්චෙ න පස්සති, රත්තිච්ඡෙදොව හොති, න වත්තභෙදෙ දුක්කටං.

ආගන්තුකස්සපි අත්තනො වසනවිහාරං ආගතස්ස එකස්ස වා බහූනං වා වුත්තනයෙනෙව ආරොචෙතබ්බං, රත්තිච්ඡෙදවත්තභෙදාපි චෙත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බා. සචෙ ආගන්තුකා මුහුත්තං විස්සමිත්වා වා අවිස්සමිත්වා එව වා විහාරමජ්ඣෙන ගච්ඡන්ති, තෙසම්පි ආරොචෙතබ්බං. සචෙ තස්ස අජානන්තස්සෙව ගච්ඡන්ති, අයඤ්ච ගතකාලෙ ජානාති, ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, සම්පාපුණිතුං වා සාවෙතුං වා අසක්කොන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව හොති, න වත්තභෙදෙ දුක්කටං. යෙපි අන්තොවිහාරං අප්පවිසිත්වා උපචාරසීමං ඔක්කමිත්වා ගච්ඡන්ති, අයඤ්ච නෙසං ඡත්තසද්දං වා උක්කාසිතසද්දං වා ඛිපිතසද්දං වා සුත්වා ආගන්තුකභාවං ජානාති, ගන්ත්වා ආරොචෙතබ්බං, ගතකාලෙ ජානන්තෙනපි අනුබන්ධිත්වා ආරොචෙතබ්බමෙව, සම්පාපුණිතුං අසක්කොන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව හොති, න වත්තභෙදෙ දුක්කටං. යොපි රත්තිං ආගන්ත්වා රත්තිංයෙව ගච්ඡති, සොපිස්ස රත්තිච්ඡෙදං කරොති, අඤ්ඤාතත්තා පන වත්තභෙදෙ දුක්කටං නත්ථි. සචෙ අජානිත්වාව අබ්භානං කරොති, අකතමෙව හොතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං, තස්මා අධිකා රත්තියො ගහෙත්වා කාතබ්බං. අයං අපණ්ණකපටිපදා.

නදීආදීසු නාවාය ගච්ඡන්තම්පි පරතීරෙ ඨිතම්පි ආකාසෙ ගච්ඡන්තම්පි පබ්බතතලඅරඤ්ඤාදීසු දූරෙ ඨිතම්පි භික්ඛුං දිස්වා සචෙ ''භික්ඛූ''ති වවත්ථානං අත්ථි, නාවාදීහි ගන්ත්වා වා මහාසද්දං කත්වා වා වෙගෙන අනුබන්ධිත්වා වා ආරොචෙතබ්බං, අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදෙ දුක්කටඤ්ච. සචෙ වායමන්තොපි සම්පාපුණිතුං වා සාවෙතුං වා න සක්කොති, රත්තිච්ඡෙදොව හොති, න වත්තභෙදෙ දුක්කටං. ඍඞ්ඝසෙනාභයත්ථෙරො පන විසයාවිසයෙන කථෙති ''විසයෙ කිර අනාරොචෙන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදෙ දුක්කටඤ්ච හොති, අවිසයෙ පන උභයම්පි නත්ථී''ති. කරවීකතිස්සත්ථෙරො ''සමණො අයන්ති වවත්ථානමෙව පමාණං. සචෙපි අවිසයො හොති, වත්තභෙදෙ දුක්කටමෙව නත්ථි, රත්තිච්ඡෙදො පන හොතියෙවා''ති ආහ.

උපොසථදිවසෙ ''උපොසථං සම්පාපුණිස්සාමා''ති ආගන්තුකා භික්ඛූ ආගච්ඡන්ති, ඉද්ධියා ගච්ඡන්තාපි උපොසථභාවං ඤත්වා ඔතරිත්වා උපොසථං කරොන්ති, තස්මා ආගන්තුකසොධනත්ථං උපොසථදිවසෙපි ආරොචෙතබ්බං. පවාරණායපි එසෙව නයො. ගන්තුං අසමත්ථෙන ගිලානෙන භික්ඛුං පෙසෙත්වා ආරොචාපෙතබ්බං, අනුපසම්පන්නං පෙසෙතුං න වට්ටති.

න පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා සභික්ඛුකා ආවාසා වා අනාවාසා වා අභික්ඛුකො නානාසංවාසකෙහි වා සභික්ඛුකො ආවාසො වා අනාවාසො වා ගන්තබ්බො අඤ්ඤත්‍ර පකතත්තෙන අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා. යත්ථ හි එකොපි භික්ඛු නත්ථි, තත්ථ න වසිතබ්බං. න හි තත්ථ වුත්ථරත්තියො ගණනූපිකා හොන්ති. දසවිධෙ අන්තරායෙ පන සචෙපි රත්තියො ගණනූපිකා න හොන්ති, අන්තරායතො පරිමුච්චනත්ථාය ගන්තබ්බමෙව. තෙන වුත්තං ''අඤ්ඤත්‍ර අන්තරායා''ති. නානාසංවාසකෙහි සද්ධිං විනයකම්මං කාතුං න වට්ටති, තෙසං අනාරොචනෙපි රත්තිච්ඡෙදො නත්ථි, අභික්ඛුකාවාසසදිසමෙව හොති. තෙන වුත්තං ''නානාසංවාසකෙහි වා සභික්ඛුකො''ති.

න පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පකතත්තෙන භික්ඛුනා සද්ධිං එකච්ඡන්නෙ ආවාසෙ වා අනාවාසෙ වා වත්ථබ්බං. තත්ථ **ආවාසො** නාම වසනත්ථාය කතසෙනාසනං. **අනාවාසො** නාම චෙතියඝරං බොධිඝරං සම්මුඤ්ජනීඅට්ටකො දාරුඅට්ටකො පානීයමාළො වච්චකුටි ද්වාරකොට්ඨකොති එවමාදි. ''එතෙසු යත්ථ කත්ථචි එකච්ඡන්නෙ ඡදනතො උදකපතනට්ඨානපරිච්ඡින්නෙ ඔකාසෙ උක්ඛිත්තකොව වසිතුං න ලභති, පාරිවාසිකො පන අන්තොආවාසෙයෙව න ලභතී''ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** අවිසෙසෙන ''උදකපාතෙන වාරිත''න්ති වුත්තං. **කුරුන්දියං** පන ''එතෙසු එත්තකෙසු පඤ්චවණ්ණච්ඡදනබද්ධට්ඨානෙසු පාරිවාසිකස්ස ච උක්ඛිත්තකස්ස ච පකතත්තෙන සද්ධිං උදකපාතෙන වාරිත''න්ති වුත්තං. තස්මා නානූපචාරෙපි එකච්ඡන්නෙ න වට්ටති. සචෙ පනෙත්ථ තදහුපසම්පන්නෙපි පකතත්තෙ පඨමං පවිසිත්වා නිපන්නෙපි සට්ඨිවස්සිකොපි පාරිවාසිකො පච්ඡා පවිසිත්වා ජානන්තො නිපජ්ජති, රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදෙ දුක්කටඤ්ච, අජානන්තස්ස රත්තිච්ඡෙදොව, න වත්තභෙදෙ දුක්කටං. සචෙ පන

තස්මිං නිසින්නෙ පච්ඡා පකතත්තො පවිසිත්වා නිපජ්ජති, පාරිවාසිකො ච ජානාති, රත්තිච්ඡෙදො චෙව වත්තභෙදෙ දුක්කටඤ්ච. නො චෙ ජානාති, රත්තිච්ඡෙදොව, න වත්තභෙදෙ දුක්කටං.

පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පකතත්තං භික්ඛුං තදහුපසම්පන්නම්පි දිස්වා ආසනා වුට්ඨාතබ්බං, වුට්ඨාය ච ''අහං ඉමිනා සුඛනිසින්නො වුට්ඨාපිතො''ති පරම්මුඛෙනපි න ගන්තබ්බං, ''ඉදං ආචරිය ආසනං, එත්ථ නිසීදථා''ති එවං පකතත්තො භික්ඛු ආසනෙන නිමන්තෙතබ්බොයෙව. නවකෙන පන ''මහාථෙරං ඔබද්ධං කරොමී''ති පාරිවාසිකත්ථෙරස්ස සන්තිකං න ගන්තබ්බං. පාරිවාසිකෙන පකතත්තෙන භික්ඛුනා සද්ධිං න එකාසනෙ නිසීදිතබ්බං, න නීචෙ ආසනෙ නිසින්නෙ උච්චෙ ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, න ඡමායං නිසින්නෙ ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, ද්වාදසහත්ථං පන උපචාරං මුඤ්චිත්වා නිසීදිතුං වට්ටති. පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පකතත්තෙන සද්ධිං න එකචඞ්කමෙ චඞ්කමිතබ්බං, න නීචෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමන්තෙ උච්චෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමිතබ්බං, න ඡමායං චඞ්කමන්තෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමිතබ්බං. එත්ථ පන අකතපරිච්ඡෙදාය භූමියා චඞ්කමන්තෙ පරිච්ඡෙදං කත්වා වාලුකං ආකිරිත්වා ආලම්බනං යොජෙත්වා කතචඞ්කමෙ නීචෙපි න චඞ්කමිතබ්බං, කො පන වාදො ඉට්ඨකචයෙන සම්පන්නෙ වෙදිකාපරික්ඛිත්තෙ. සචෙ පන පාකාරපරික්ඛිත්තො හොති, ද්වාරකොට්ඨකයුත්තො පබ්බතන්තරවනන්තරගුම්බන්තරෙසු වා සුප්පටිච්ඡන්නො, තාදිසෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමිතුං වට්ටති, අප්පටිච්ඡන්නෙපි උපචාරං මුඤ්චිත්වා වට්ටති.

පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා පාරිවාසිකවුඩ්ඪතරෙන භික්ඛුනා සද්ධිං මූලායපටිකස්සනාරහෙන මානත්තාරහෙන මානත්තචාරිකෙන අබ්භානාරහෙන භික්ඛුනා සද්ධිං න එකච්ඡන්නෙ ආවාසෙ වා අනාවාසෙ වා වත්ථබ්බං. එත්ථ පන සචෙ වුඩ්ඪතරෙ පාරිවාසිකෙ පඨමං නිපන්නෙ ඉතරො ජානන්තො පච්ඡා නිපජ්ජති, රත්තිච්ඡෙදො චස්ස හොති, වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං. වුඩ්ඪතරස්ස පන රත්තිච්ඡෙදොව, න වත්තභෙදෙ දුක්කටං. අජානිත්වා නිපජ්ජති, ද්වින්නම්පි වත්තභෙදො නත්ථි, රත්තිච්ඡෙදො පන හොති. අථ නවකපාරිවාසිකෙ පඨමං නිපන්නෙ වුඩ්ඪතරො පච්ඡා නිපජ්ජති, නවකො ච ජානාති, රත්ති චස්ස ඡිජ්ජති, වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං හොති. වුඩ්ඪතරස්ස රත්තිච්ඡෙදොව, න වත්තභෙදො. නො චෙ ජානාති, ද්වින්නම්පි වත්තභෙදො නත්ථි, රත්තිච්ඡෙදො පන හොති. සචෙ අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති, වුඩ්ඪතරස්ස රත්තිච්ඡෙදොව, ඉතරස්ස වත්තභෙදොපීති **කුරුන්දියං** වුත්තං.

ද්වෙ පාරිවාසිකා සමවස්සා, එකො පඨමං නිපන්නො, එකො ජානන්තොව පච්ඡා නිපජ්ජති, රත්ති චස්ස ඡිජ්ජති, වත්තභෙදෙ ච දුක්කටං. පඨමං නිපන්නස්ස රත්තිච්ඡෙදොව, න වත්තභෙදො. සචෙ පච්ඡා නිපජ්ජන්තොපි න ජානාති, ද්වින්නම්පි වත්තභෙදො නත්ථි, රත්තිච්ඡෙදො පන හොති. සචෙ ද්වෙපි අපච්ඡාපුරිමං නිපජ්ජන්ති, ද්වින්නම්පි රත්තිච්ඡෙදොයෙව, න වත්තභෙදො. සචෙ හි ද්වෙ පාරිවාසිකා එකතො වසෙය්‍යුං, තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස අජ්ඣාචාරං ඤත්වා අගාරවා වා විප්පටිසාරිනො වා හුත්වා තං වා ආපත්තිං ආපජ්ජෙය්‍යුං තතො පාපිට්ඨතරං වා, විබ්භමෙය්‍යුං වා, තස්මා නෙසං සහසෙය්‍යා සබ්බපකාරෙන පටික්ඛිත්තා. මූලායපටිකස්සනාරහාදයො චෙත්ථ පාරිවාසිකානං පකතත්තට්ඨානෙ ඨිතාති වෙදිතබ්බා. තස්මා පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා මූලායපටිකස්සනාරහෙන මානත්තාරහෙන මානත්තචාරිකෙන අබ්භානාරහෙන භික්ඛුනා සද්ධිං න එකාසනෙ නිසීදිතබ්බං, න නීචෙ ආසනෙ නිසින්නෙ උච්චෙ ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, න ඡමාය නිසින්නෙ ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, න එකචඞ්කමෙ චඞ්කමිතබ්බං, න නීචෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමන්තෙ උච්චෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමිතබ්බං, න ඡමාය චඞ්කමන්තෙ චඞ්කමෙ චඞ්කමිතබ්බං.

''න, භික්ඛවෙ, පාරිවාසිකෙන භික්ඛුනා සාදිතබ්බං පකතත්තානං භික්ඛූනං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං ආසනාභිහාරො සෙය්‍යාභිහාරො පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං පත්තචීවරපටිග්ගහණං නහානෙ පිට්ඨිපරිකම්මං, යො සාදියෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 75) වචනතො පකතත්තානං භික්ඛූනං ඨපෙත්වා නවකතරං පාරිවාසිකං අවසෙසානං අන්තමසො මූලායපටිකස්සනාරහාදීනම්පි අභිවාදනාදිං සාදියන්තස්ස දුක්කටං, සද්ධිවිහාරිකානම්පි සාදියන්තස්ස දුක්කටමෙව. තස්මා තෙ වත්තබ්බා ''අහං විනයකම්මං කරොමි, මය්හං වත්තං මා කරොථ, මා මං ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡථා''ති. සචෙ සද්ධාපබ්බජිතා කුලපුත්තා ''තුම්හෙ, භන්තෙ, තුම්හාකං විනයකම්මං කරොථා''ති වත්වා වත්තං කරොන්ති, ගාමප්පවෙසනම්පි ආපුච්ඡන්තියෙව, චාරිත්තකාලතො පට්ඨාය අනාපත්ති.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාරිවාසිකානං භික්ඛූනං මිථු යථාවුඩ්ඪං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං ආසනාභිහාරං සෙය්‍යාභිහාරං පාදොදකං පාදපීඨං පාදකඨලිකං පත්තචීවරපටිග්ගහණං නහානෙ පිට්ඨිපරිකම්ම''න්ති (චූළව. 75) වචනතො පන පාරිවාසිකානං භික්ඛූනං අඤ්ඤමඤ්ඤං යො යො වුඩ්ඪො, තෙන තෙන නවකතරස්ස අභිවාදනාදිං සාදිතුං වට්ටති.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාරිවාසිකානං භික්ඛූනං පඤ්ච යථාවුඩ්ඪං උපොසථං පවාරණං වස්සිකසාටිකං ඔණොජනං භත්ත''න්ති (චූළව. 75) වචනතො ඉමානි උපොසථාදීනි පඤ්ච පකතත්තෙහිපි සද්ධිං වුඩ්ඪපටිපාටියා කාතුං වට්ටති, තස්මා (චූළව. අට්ඨ. 75) පාතිමොක්ඛෙ උද්දිස්සමානෙ හත්ථපාසෙ නිසීදිතුං වට්ටති. **මහාපච්චරියං** පන ''පාළියා අනිසීදිත්වා පාළිං විහාය හත්ථපාසං අමුඤ්චන්තෙන නිසීදිතබ්බ''න්ති වුත්තං. පාරිසුද්ධිඋපොසථෙ කරියමානෙ සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසීදිත්වා තත්ථෙව නිසින්නෙන අත්තනො පාළියා පාරිසුද්ධිඋපොසථො කාතබ්බො. පවාරණායපි සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසීදිත්වා තත්ථෙව නිසින්නෙන අත්තනො පාළියා පවාරෙතබ්බං. සඞ්ඝෙන සඤ්ඤිං පහරිත්වා භාජියමානං වස්සිකසාටිකම්පි අත්තනො පත්තට්ඨානෙ ගහෙතුං වට්ටති.

ඔණොජනන්ති විස්සජ්ජනං වුච්චති. සචෙ හි පාරිවාසිකස්ස ද්වෙ තීණි උද්දෙසභත්තාදීනි පාපුණන්ති, අඤ්ඤො වස්ස පුග්ගලිකභත්තපච්චාසා හොති, තානි පටිපාටියා ගහෙත්වා ''භන්තෙ, හෙට්ඨා ගාහෙථ, අජ්ජ මය්හං භත්තපච්චාසා අත්ථි, ස්වෙව ගණ්හිස්සාමී''ති වත්වා විස්සජ්ජෙතබ්බානි. එවං තානි පුනදිවසෙසු ගණ්හිතුං ලභති. ''පුනදිවසෙ සබ්බපඨමං තස්ස දාතබ්බ''න්ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. යදි පන න ගණ්හාති න විස්සජ්ජෙති, පුනදිවසෙ න ලභති. ඉදං ඔණොජනං නාම පාරිවාසිකස්සෙව ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං. කස්මා? තස්ස හි සඞ්ඝනවකට්ඨානෙ නිසින්නස්ස හත්තග්ගෙ යාගුඛජ්ජකාදීනි පාපුණන්ති වා න වා, තස්මා ''සො භික්ඛාහාරෙන මා කිලමිත්ථා''ති ඉදමස්ස සඞ්ගහකරණත්ථාය ඔදිස්ස අනුඤ්ඤාතං.

භත්තන්ති ආගතාගතෙහි වුඩ්ඪපටිපාටියා ගහෙත්වා ගන්තබ්බං විහාරෙ සඞ්ඝස්ස චතුස්සාලභත්තං. එතං යථාවුඩ්ඪං ලභති, පාළියා පන ගන්තුං වා ඨාතුං වා න ලභති, තස්මා පාළිතො ඔසක්කිත්වා හත්ථපාසෙ ඨිතෙන හත්ථං පසාරෙත්වා යථා සෙනො නිපතිත්වා ගණ්හාති, එවං ගණ්හිතබ්බං. ආරාමිකසමණුද්දෙසෙහි ආහරාපෙතුං න ලභති. සචෙ සයමෙව ආහරන්ති, වට්ටති. රඤ්ඤො මහාපෙළභත්තෙපි එසෙව නයො. චතුස්සාලභත්තෙ පන සචෙ ඔණොජනං කත්තුකාමො හොති, අත්තනො අත්ථාය උක්ඛිත්තෙ පිණ්ඩෙ ''අජ්ජ මෙ භත්තං අත්ථි, ස්වෙව ගණ්හිස්සාමී''ති වත්තබ්බං. ''පුනදිවසෙ ද්වෙ පිණ්ඩෙ ලභතී''ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. උද්දෙසභත්තාදීනිපි පාළිතො ඔසක්කිත්වාව ගහෙතබ්බානි, යත්ථ පන නිසීදාපෙත්වා පරිවිසන්ති, තත්ථ සාමණෙරානං ජෙට්ඨකෙන, භික්ඛූනං සඞ්ඝනවකෙන හුත්වා නිසීදිතබ්බං. ඉදං පාරිවාසිකවත්තං.

මූලායපටිකස්සනාරහානං මානත්තාරහානං මානත්තචාරිකානං අබ්භානාරහානඤ්ච ඉදමෙව වත්තන්ති වෙදිතබ්බං. මානත්තචාරිකස්ස වත්තෙ පන ''දෙවසිකං ආරොචෙතබ්බ''න්ති විසෙසො. රත්තිච්ඡෙදෙසු ච ''තයො ඛො, උපාලි, පාරිවාසිකස්ස භික්ඛුනො රත්තිච්ඡෙදා, සහවාසො විප්පවාසො අනාරොචනා''ති (චූළව. 83) වචනතො ය්වායං ''පකතත්තෙන භික්ඛුනා සද්ධිං එකච්ඡන්නෙ''තිආදිනා නයෙන වුත්තො සහවාසො, යො ච එකස්සෙව වාසො, යා චායං ආගන්තුකාදීනං අනාරොචනා, එතෙසු තීසු එකෙනපි කාරණෙන පාරිවාසිකස්ස භික්ඛුනො රත්තිච්ඡෙදො හොති.

මානත්තචාරිකස්ස පන ''චත්තාරො ඛො, උපාලි, මානත්තචාරිකස්ස භික්ඛුනො රත්තිච්ඡෙදා, සහවාසො, විප්පවාසො, අනාරොචනා, ඌනෙ ගණෙ චරණ''න්ති වචනතො ඉමෙසු චතූසු කාරණෙසු එකෙනපි රත්තිච්ඡෙදො හොති. **ගණෙ**ාති චෙත්ථ චත්තාරො වා අතිරෙකා වා. තස්මා සචෙපි තීහි භික්ඛූහි සද්ධිං වසති, රත්තිච්ඡෙදො හොතියෙව.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

ගරුකාපත්තිවුට්ඨානවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

33. කම්මාකම්මවිනිච්ඡයකථා

249. **කම්මාකම්මන්ති** එත්ථ (පරි. 482-484) පන කම්මානි චත්තාරි – අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මන්ති. ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති? පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති – වත්ථුතො වා ඤත්තිතො වා අනුස්සාවනතො වා සීමතො වා පරිසතො වා.

කථං **වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති**? සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පටිපුච්ඡාකරණීයං කම්මං අපටිපුච්ඡා කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පටිඤ්ඤාය කරණීයං කම්මං අපටිඤ්ඤාය කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. සතිවිනයාරහස්ස අමූළ්හවිනයං දෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. අමූළ්හවිනයාරහස්ස තස්ස පාපියසිකකම්මං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. තස්ස පාපියසිකකම්මාරහස්ස තජ්ජනීයකම්මං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. තජ්ජනීයකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. නියස්සකම්මාරහස්ස පබ්බාජනීයකම්මං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පබ්බාජනීයකම්මාරහස්ස පටිසාරණීයකම්මං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පටිසාරණීයකම්මාරහස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. උක්ඛෙපනීයකම්මාරහස්ස පරිවාසං දෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පරිවාසාරහස්ස මූලාය පටිකස්සති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. මූලායපටිකස්සනාරහස්ස මානත්තං දෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. මානත්තාරහං අබ්භෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. අබ්භානාරහං උපසම්පාදෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. අනුපොසථෙ උපොසථං කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. අපවාරණාය පවාරෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. පණ්ඩකං උපසම්පාදෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. ථෙය්‍යසංවාසකං, තිත්ථියපක්කන්තකං, තිරච්ඡානගතං, මාතුඝාතකං, පිතුඝාතකං, අරහන්තඝාතකං, භික්ඛුනිදූසකං, සඞ්ඝභෙදකං, ලොහිතුප්පාදකං, උභතොබ්‍යඤ්ජනකං, ඌනවීසතිවස්සං පුග්ගලං උපසම්පාදෙති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං. එවං වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං **ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති**? පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති – වත්ථුං න පරාමසති, සඞ්ඝං න පරාමසති, පුග්ගලං න පරාමසති, ඤත්තිං න පරාමසති, පච්ඡා වා ඤත්තිං ඨපෙති. ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං **අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති**? පඤ්චහාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති – වත්ථුං න පරාමසති, සඞ්ඝං න පරාමසති, පුග්ගලං න පරාමසති, සාවනං හාපෙති, අකාලෙ වා සාවෙති. ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං **සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති**? එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති – අතිඛුද්දකං සීමං සම්මන්නති, අතිමහතිං සීමං සම්මන්නති, ඛණ්ඩනිමිත්තං සීමං සම්මන්නති, ඡායානිමිත්තං සීමං සම්මන්නති, අනිමිත්තං සීමං සම්මන්නති, බහිසීමෙ ඨිතො සීමං සම්මන්නති, නදියා සීමං සම්මන්නති, සමුද්දෙ සීමං සම්මන්නති, ජාතස්සරෙ සීමං සම්මන්නති, සීමාය සීමං සම්භින්දති, සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරති. ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

කථං **පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති**? ද්වාදසහි ආකාරෙහි පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති – චතුවග්ගකරණීයෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ අනාගතා හොන්ති, ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති, සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති, චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා, තෙ ආගතා හොන්ති, ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති, සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති, චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා, තෙ ආගතා හොන්ති, ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහටො හොති, සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති.

පඤ්චවග්ගකරණෙ කම්මෙ…පෙ…. දසවග්ගකරණෙ කම්මෙ…පෙ…. වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා, තෙ අනාගතා හොන්ති, ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති, සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති, වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා, තෙ ආගතා හොන්ති, ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති, සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති, වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා, තෙ ආගතා හොන්ති, ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහටො හොති, සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති. ඉමෙහි ද්වාදසහි ආකාරෙහි පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා. යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මප්පත්තො නාපි ඡන්දාරහො, අපිච කම්මාරහො. පඤ්චවග්ගකරණෙ කම්මෙ පඤ්ච භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා. යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මප්පත්තො නාපි ඡන්දාරහො, අපිච කම්මාරහො . දසවග්ගකරණෙ කම්මෙ දස භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා. යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මප්පත්තො නාපි ඡන්දාරහො, අපිච කම්මාරහො. වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ වීසති භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා, අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා. යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති, සො නෙව කම්මප්පත්තො නාපි ඡන්දාරහො, අපිච කම්මාරහො.

250. **අපලොකනකම්මං** කති ඨානානි ගච්ඡති? **ඤත්තිකම්මං, ඤත්තිදුතියකම්මං, ඤත්තිචතුත්ථකම්මං** කති ඨානානි ගච්ඡති? අපලොකනකම්මං පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති. ඤත්තිකම්මං නව ඨානානි ගච්ඡති. ඤත්තිදුතියකම්මං සත්ත ඨානානි ගච්ඡති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං සත්ත ඨානානි ගච්ඡති.

අපලොකනකම්මං කතමානි පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං භණ්ඩුකම්මං බ්‍රහ්මදණ්ඩං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමං. අපලොකනකම්මං ඉමානි පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිකම්මං කතමානි නව ඨානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං උපොසථං පවාරණං සම්මුතිං දානං පටිග්ගහණං පච්චුක්කඩ්ඪනං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව නවමං. ඤත්තිකම්මං ඉමානි නව ඨානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිදුතියකම්මං කතමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං සම්මුතිං දානං උද්ධරණං දෙසනං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව සත්තමං. ඤත්තිදුතියකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති.

ඤත්තිචතුත්ථකම්මං කතමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති? ඔසාරණං නිස්සාරණං සම්මුතිං දානං නිග්ගහං සමනුභාසනං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව සත්තමං. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති. අයං තාව පාළිනයො.

251. අයං පනෙත්ථ ආදිතො පට්ඨාය විනිච්ඡයකථා (පරි. අට්ඨ. 482) – **අපලොකනකම්මං** නාම සීමට්ඨකසඞ්ඝං සොධෙත්වා ඡන්දාරහානං ඡන්දං ආහරිත්වා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා කත්තබ්බකම්මං. **ඤත්තිකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කත්තබ්බකම්මං. **ඤත්තිදුතියකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකාය ච අනුස්සාවනායාති එවං ඤත්තිදුතියාය අනුස්සාවනාය කත්තබ්බකම්මං. **ඤත්තිචතුත්ථකම්මං** නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහි ච අනුස්සාවනාහීති එවං ඤත්තිචතුත්ථාහි තීහි අනුස්සාවනාහි කත්තබ්බකම්මං.

තත්‍ර අපලොකනකම්මං අපලොකෙත්වාව කාතබ්බං, ඤත්තිකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිකම්මම්පි එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාව කාතබ්බං, අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං. ඤත්තිදුතියකම්මං පන අපලොකෙත්වා කාතබ්බම්පි අකාතබ්බම්පි අත්ථි. තත්ථ සීමාසම්මුති සීමාසමූහනං කඨිනදානං කඨිනුද්ධාරො කුටිවත්ථුදෙසනා විහාරවත්ථුදෙසනාති ඉමානි ඡකම්මානි ගරුකානි අපලොකෙත්වා කාතුං න වට්ටති, ඤත්තිදුතියකම්මවාචං සාවෙත්වාව කාතබ්බානි. අවසෙසා තෙරස සම්මුතියො සෙනාසනග්ගාහකමතකචීවරදානාදිසම්මුතියො චාති එතානි ලහුකකම්මානි, අපලොකෙත්වාපි කාතුං වට්ටන්ති, ඤත්තිකම්මඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන පන න කාතබ්බමෙව. ‘‘ඤත්තිචතුත්ථකම්මවසෙන කයිරමානං දළ්හතරං හොති, තස්මා කාතබ්බ’’න්ති එකච්චෙ වදන්ති. එවං පන සති කම්මසඞ්කරො හොති, තස්මා න කාතබ්බන්ති පටික්ඛිත්තමෙව. සචෙ පන අක්ඛරපරිහීනං වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා හොති, තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටති. ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති, කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨති. ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඤත්තිඤ්ච තිස්සො ච කම්මවාචායො සාවෙත්වාව කාතබ්බං, අපලොකනකම්මාදිවසෙන න කාතබ්බං.

සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මන්ති එත්ථ පන අත්ථි කම්මං සම්මුඛාකරණීයං, අත්ථි කම්මං අසම්මුඛාකරණීයං. තත්ථ **අසම්මුඛාකරණීයං** නාම දූතෙනූපසම්පදා, පත්තනික්කුජ්ජනං, පත්තුක්කුජ්ජනං, උම්මත්තකස්ස භික්ඛුනො උම්මත්තකසම්මුති, සෙක්ඛානං කුලානං සෙක්ඛසම්මුති, ඡන්නස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩො, දෙවදත්තස්ස පකාසනීයකම්මං, අපසාදනීයං දස්සෙන්තස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන කාතබ්බං අවන්දියකම්මන්ති අට්ඨවිධං හොති. ඉදං අට්ඨවිධම්පි කම්මං අසම්මුඛා කතං සුකතං හොති අකුප්පං, සෙසානි සබ්බකම්මානි සම්මුඛා එව කාතබ්බානි. සඞ්ඝසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා පුග්ගලසම්මුඛතාති ඉමං චතුබ්බිධං සම්මුඛාවිනයං උපනෙත්වාව කාතබ්බානි. එවං කතානි හි සුකතානි හොන්ති, එවං අකතානි පනෙතානි ඉමං සම්මුඛාවිනයසඞ්ඛාතං වත්ථුං විනා කතත්තා වත්ථුවිපන්නානි නාම හොන්ති. තෙන වුත්තං ‘‘සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති, වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්ම’’න්ති. **පටිපුච්ඡාකරණීයාදීසු**පි පටිපුච්ඡාදිකරණමෙව වත්ථු, තං වත්ථුං විනා කතත්තා තෙසම්පි වත්ථුවිපන්නතා වෙදිතබ්බා. අපිච ඌනවීසතිවස්සං වා අන්තිමවත්ථුං අජ්ඣාපන්නපුබ්බං වා එකාදසසු වා අභබ්බපුග්ගලෙසු අඤ්ඤතරං උපසම්පාදෙන්තස්සපි වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං හොති. අයං වත්ථුතො කම්මවිපත්තියං විනිච්ඡයො.

ඤත්තිතො විපත්තියං පන වත්ථුං න පරාමසතීති යස්ස උපසම්පදාදිකම්මං කරොති, තං න පරාමසති, තස්ස නාමං න ගණ්හාති. ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො’’ති වදති. එවං වත්ථුං න පරාමසති.

සඞ්ඝං න පරාමසතීති සඞ්ඝස්ස නාමං න ගණ්හාති. ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, අයං ධම්මරක්ඛිතො’’ති වදති. එවං සඞ්ඝං න පරාමසති.

පුග්ගලං න පරාමසතීති යො උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස උපජ්ඣායො, තං න පරාමසති, තස්ස නාමං න ගණ්හාති. ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො’’ති වදති. එවං පුග්ගලං න පරාමසති.

ඤත්තිං න පරාමසතීති සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තිං න පරාමසති, ඤත්තිදුතියකම්මෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා ද්වික්ඛත්තුං කම්මවාචාය එව අනුස්සාවනකම්මං කරොති, ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙපි ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා චතුක්ඛත්තුං කම්මවාචාය එව අනුස්සාවනකම්මං කරොති. එවං ඤත්තිං න පරාමසති.

පච්ඡා වා ඤත්තිං ඨපෙතීති පඨමං කම්මවාචාය අනුස්සාවනකම්මං කත්වා ‘‘එසා ඤත්තී’’ති වත්වා ‘‘ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති වදති. එවං පච්ඡා ඤත්තිං ඨපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

අනුස්සාවනතො විපත්තියං පන වත්ථුආදීනි තාව වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බානි. එවං පන නෙසං අපරාමසනං හොති – ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො’’ති පඨමානුස්සාවනාය වා ‘‘දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි…පෙ…. තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි. සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො’’ති දුතියතතියානුස්සාවනාසු වා ‘‘අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්සා’’ති වදන්තො **වත්ථුං න පරාමසති** නාම. ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, අයං ධම්මරක්ඛිතො’’ති වදන්තො **සඞ්ඝං න පරාමසති** නාම. ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්සා’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො’’ති වදන්තො **පුග්ගලං න පරාමසති** නාම.

සාවනං හාපෙතීති සබ්බෙන සබ්බං කම්මවාචාය අනුස්සාවනං න කරොති, ඤත්තිදුතියකම්මෙ ද්වික්ඛත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති, ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ චතුක්ඛත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති. එවං සාවනං හාපෙති. යොපි ඤත්තිදුතියකම්මෙ එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා එකං කම්මවාචං අනුස්සාවෙන්තො අක්ඛරං වා ඡඩ්ඩෙති, පදං වා දුරුත්තං කරොති, අයම්පි සාවනං හාපෙතියෙව. ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ පන එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා සකිමෙව වා ද්වික්ඛත්තුං වා කම්මවාචාය අනුස්සාවනං කරොන්තොපි අක්ඛරං වා පදං වා ඡඩ්ඩෙන්තොපි දුරුත්තං කරොන්තොපි අනුස්සාවනං හාපෙතියෙවාති වෙදිතබ්බො.

252. ‘‘දුරුත්තං කරොතී’’ති එත්ථ පන අයං විනිච්ඡයො. යො හි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, අයං දුරුත්තං කරොති නාම. තස්මා කම්මවාචං කරොන්තෙන භික්ඛුනා ය්වායං –

‘‘සිථිලං ධනිතඤ්ච දීඝරස්සං, ගරුකං ලහුකඤ්ච නිග්ගහිතං;
සම්බන්ධං වවත්ථිතං විමුත්තං, දසධා බ්‍යඤ්ජනබුද්ධියා පභෙදො’’ති. –

වුත්තො, අයං සුට්ඨු උපලක්ඛෙතබ්බො. එත්ථ හි **සිථිලං** නාම පඤ්චසු වග්ගෙසු පඨමතතියං. **ධනිතං** නාම තෙස්වෙව දුතියචතුත්ථං. **දීඝන්ති** දීඝෙන කාලෙන වත්තබ්බආකාරාදි. **රස්සන්ති** තතො උපඩ්ඪකාලෙන වත්තබ්බඅකාරාදි. **ගරුකන්ති** දීඝමෙව, යං වා ‘‘ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස යස්ස නක්ඛමතී’’ති එවං සංයොගපරං කත්වා වුච්චති. **ලහුකන්ති** රස්සමෙව, යං වා ‘‘ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතත්ථෙරස්ස යස්ස න ඛමතී’’ති එවං අසංයොගපරං කත්වා වුච්චති. **නිග්ගහිතන්ති** යං කරණානි නිග්ගහෙත්වා අවිස්සජ්ජෙත්වා අවිවටෙන මුඛෙන සානුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බං. **සම්බන්ධන්ති** යං පරපදෙන සම්බන්ධිත්වා ‘‘තුණ්හිස්සා’’ති වා ‘‘තුණ්හස්සා’’ති වා වුච්චති. **වවත්ථිතන්ති** යං පරපදෙන අසම්බන්ධං කත්වා විච්ඡින්දිත්වා ‘‘තුණ්හී අස්සා’’ති වා ‘‘තුණ්හ අස්සා’’ති වා වුච්චති. **විමුත්තන්ති** යං කරණානි අනිග්ගහෙත්වා විස්සජ්ජෙත්වා විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වුච්චති.

තත්ථ ‘‘සුණාතු මෙ’’ති වත්තබ්බෙ ත-කාරස්ස ථ-කාරං කත්වා ‘‘සුණාථු මෙ’’ති වචනං සිථිලස්ස ධනිතකරණං නාම, තථා ‘‘පත්තකල්ලං එසා ඤත්තී’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘පත්ථකල්ලං එසා ඤත්ථී’’තිආදිවචනං. ‘‘භන්තෙ සඞ්ඝො’’ති වත්තබ්බෙ භ-කාරඝ-කාරානං බ-කාරග-කාරෙ කත්වා ‘‘බන්තෙ සංගො’’ති වචනං ධනිතස්ස සිථිලකරණං නාම. ‘‘සුණාතු මෙ’’ති විවටෙන මුඛෙන වත්තබ්බෙ පන ‘‘සුණංතු මෙ’’ති වා ‘‘එසා ඤත්තී’’ති වත්තබ්බෙ ‘‘එසං ඤත්තී’’ති වා අවිවටෙන මුඛෙන අනනුනාසිකං කත්වා වචනං විමුත්තස්ස නිග්ගහිතවචනං නාම. ‘‘පත්තකල්ල’’න්ති අවිවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං කත්වා වත්තබ්බෙ ‘‘පත්තකල්ලා’’ති විවටෙන මුඛෙන අනුනාසිකං අකත්වා වචනං නිග්ගහිතස්ස විමුත්තවචනං නාම. ඉති සිථිලෙ කත්තබ්බෙ ධනිතං, ධනිතෙ කත්තබ්බෙ සිථිලං, විමුත්තෙ කත්තබ්බෙ නිග්ගහිතං, නිග්ගහිතෙ කත්තබ්බෙ විමුත්තන්ති ඉමානි චත්තාරි බ්‍යඤ්ජනානි අන්තොකම්මවාචාය කම්මං දූසෙන්ති. එවං වදන්තො හි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති, දුරුත්තං කරොතීති වුච්චති.

ඉතරෙසු පන දීඝරස්සාදීසු ඡසු බ්‍යඤ්ජනෙසු දීඝට්ඨානෙ දීඝමෙව, රස්සට්ඨානෙ රස්සමෙවාති එවං යථාඨානෙ තං තදෙව අක්ඛරං භාසන්තෙන අනුක්කමාගතං පවෙණිං අවිනාසෙන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. සචෙ පන එවං අකත්වා දීඝෙ වත්තබ්බෙ රස්සං, රස්සෙ වා වත්තබ්බෙ දීඝං වදති, තථා ගරුකෙ වත්තබ්බෙ ලහුකං, ලහුකෙ වා වත්තබ්බෙ ගරුකං වදති, සම්බන්ධෙ වා පන වත්තබ්බෙ වවත්ථිතං, වවත්ථිතෙ වා වත්තබ්බෙ සම්බන්ධං වදති, එවං වුත්තෙපි කම්මවාචා න කුප්පති. ඉමානි හි ඡ බ්‍යඤ්ජනානි කම්මං න කොපෙන්ති. යං පන සුත්තන්තිකත්ථෙරා ‘‘ද-කාරො ත-කාරමාපජ්ජති, ත-කාරො ද-කාරමාපජ්ජති, ච-කාරො ජ-කාරමාපජ්ජති, ජ-කාරො ච-කාරමාපජ්ජති, ය-කාරො ක-කාරමාපජ්ජති, ක-කාරො ය-කාරමාපජ්ජති, තස්මා ද-කාරාදීසු වත්තබ්බෙසු ත-කාරාදිවචනං න විරුජ්ඣතී’’ති වදන්ති, තං කම්මවාචං පත්වා න වට්ටති. තස්මා විනයධරෙන නෙව ද-කාරො ත-කාරො කාතබ්බො…පෙ…. න ක-කාරො ය-කාරො. යථාපාළියා නිරුත්තිං සොධෙත්වා දසවිධාය බ්‍යඤ්ජනනිරුත්තියා වුත්තදොසෙ පරිහරන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා. ඉතරථා හි සාවනං හාපෙති නාම.

අකාලෙ වා සාවෙතීති සාවනාය අකාලෙ අනොකාසෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා පඨමංයෙව අනුස්සාවනකම්මං කත්වා පච්ඡා ඤත්තිං ඨපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති.

253. **සීමතො විපත්තියං** පන **අතිඛුද්දකසීමා** නාම යා එකවීසති භික්ඛූ න ගණ්හාති . **කුරුන්දියං** පන ‘‘යත්ථ එකවීසති භික්ඛූ නිසීදිතුං න සක්කොන්තී’’ති වුත්තං. තස්මා යා එවරූපා සීමා, අයං සම්මතාපි අසම්මතා ගාමඛෙත්තසදිසාව හොති, තත්ථ කතං කම්මං කුප්පති. එස නයො සෙසසීමාසුපි. එත්ථ පන **අතිමහතී** නාම යා කෙසග්ගමත්තෙනපි තියොජනං අතික්කමිත්වා සම්මතා හොති. **ඛණ්ඩනිමිත්තා** නාම අඝටිතනිමිත්තා වුච්චති. පුරත්ථිමාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා අනුක්කමෙනෙව දක්ඛිණාය පච්ඡිමාය උත්තරාය දිසාය කිත්තෙත්වා පුන පුරත්ථිමාය දිසාය පුබ්බකිත්තිතං නිමිත්තං පටිකිත්තෙත්වා ඨපෙතුං වට්ටති, එවං අඛණ්ඩනිමිත්තා හොති. සචෙ පන අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය නිමිත්තං කිත්තෙත්වා තත්ථෙව ඨපෙති, ඛණ්ඩනිමිත්තා හොති. අපරාපි **ඛණ්ඩනිමිත්තා** නාම යා අනිමිත්තුපගං තචසාරරුක්ඛං වා ඛාණුකං වා පංසුපුඤ්ජං වා වාලුකපුඤ්ජං වා අඤ්ඤතරං අන්තරා එකං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. **ඡායානිමිත්තා** නාම යා පබ්බතච්ඡායාදීනං යං කිඤ්චි ඡායං නිමිත්තං කත්වා සම්මතා හොති. **අනිමිත්තා** නාම යා සබ්බෙන සබ්බං නිමිත්තානි අකිත්තෙත්වා සම්මතා හොති. **බහිසීමෙ ඨිතො සීමං සම්මන්නති** නාම නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා නිමිත්තානං බහි ඨිතො සම්මන්නති. **නදියා සමුද්දෙ ජාතස්සරෙ සීමං සම්මන්නතීති** එතෙසු නදීආදීසු යං සම්මන්නති, සා එවං සම්මතාපි ‘‘සබ්බා, භික්ඛවෙ, නදී අසීමා, සබ්බො සමුද්දො අසීමො, සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො’’ති (මහාව. 147) වචනතො අසම්මතාව හොති. **සීමාය සීමං සම්භින්දතීති** අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං සම්භින්දති. **සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරතීති** අත්තනො සීමාය පරෙසං සීමං අජ්ඣොත්ථරති. තත්ථ යථා සම්භෙදො ච අජ්ඣොත්ථරණඤ්ච හොති, තං සබ්බං සීමාකථායං වුත්තමෙව. ඉති ඉමා එකාදසපි සීමා අසීමා ගාමඛෙත්තසදිසා එව, තාසු නිසීදිත්වා කතං කම්මං කුප්පති. තෙන වුත්තං ‘‘ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්තී’’ති.

පරිසතො කම්මවිපත්තියං පන කිඤ්චි අනුත්තානං නාම නත්ථි. යම්පි තත්ථ කම්මප්පත්තඡන්දාරහලක්ඛණං වත්තබ්බං සියා, තම්පි පරතො ‘‘චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා’’තිආදිනා නයෙන වුත්තමෙව. තත්ථ **පකතත්තා කම්මප්පත්තාති** චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො පකතත්තා අනුක්ඛිත්තා අනිස්සාරිතා පරිසුද්ධසීලා චත්තාරො භික්ඛූ කම්මප්පත්තා කම්මස්ස අරහා අනුච්ඡවිකා සාමිනො. න තෙහි විනා තං කම්මං කරීයති, න තෙසං ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා එති, අවසෙසා පන සචෙපි සහස්සමත්තා හොන්ති, සචෙ සමානසංවාසකා සබ්බෙ ඡන්දාරහාව හොන්ති, ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා ආගච්ඡන්තු වා මා වා, කම්මං පන තිට්ඨති. යස්ස පන සඞ්ඝො පරිවාසාදිකම්මං කරොති, සො නෙව කම්මප්පත්තො නාපි ඡන්දාරහො, අපිච යස්මා තං පුග්ගලං වත්ථුං කත්වා සඞ්ඝො කම්මං කරොති, තස්මා කම්මාරහොති වුච්චති. සෙසකම්මෙසුපි එසෙව නයො.

254. **අපලොකනකම්මං කතමානි පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති, ඔසාරණං නිස්සාරණං භණ්ඩුකම්මං බ්‍රහ්මදණ්ඩං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමන්ති** එත්ථ ‘‘ඔසාරණං නිස්සාරණ’’න්ති පදසිලිට්ඨතායෙතං වුත්තං, පඨමං පන නිස්සාරණා හොති, පච්ඡා ඔසාරණා. තත්ථ යා සා කණ්ටකස්ස සාමණෙරස්ස දණ්ඩකම්මනාසනා, සා නිස්සාරණාති වෙදිතබ්බා. තස්මා එතරහි සචෙපි සාමණෙරො බුද්ධස්ස වා ධම්මස්ස වා සඞ්ඝස්ස වා අවණ්ණං භණති, අකප්පියං ‘‘කප්පිය’’න්ති දීපෙති, මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, අන්තග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො, සො යාවතතියං නිවාරෙත්වා තං ලද්ධිං විස්සජ්ජාපෙතබ්බො. නො චෙ විස්සජ්ජෙති, සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා ‘‘විස්සජ්ජෙහී’’ති වත්තබ්බො. නො චෙ විස්සජ්ජෙති, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා අපලොකනකම්මං කත්වා නිස්සාරෙතබ්බො. එවඤ්ච පන කම්මං කාතබ්බං –

> ‘‘සඞ්ඝං, භන්තෙ, පුච්ඡාමි ‘අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඞ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤෙ සාමණෙරා ලභන්ති දිරත්තතිරත්තං භික්ඛූහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්සා අලාභාය නිස්සාරණා රුච්චති සඞ්ඝස්සා’ති. දුතියම්පි. තතියම්පි භන්තෙ සඞ්ඝං පුච්ඡාමි ‘අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො…පෙ…. රුච්චති සඞ්ඝස්සා’ති, චර පිරෙ විනස්සා’’ති.

සො අපරෙන සමයෙන ‘‘අහං, භන්තෙ, බාලතාය අඤ්ඤාණතාය අලක්ඛිකතාය එවං අකාසිං, ස්වාහං සඞ්ඝං ඛමාපෙමී’’ති ඛමාපෙන්තො යාවතතියං යාචාපෙත්වා අපලොකනකම්මෙනෙව ඔසාරෙතබ්බො, එවඤ්ච පන ඔසාරෙතබ්බො. සඞ්ඝමජ්ඣෙ බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං –

‘‘සඞ්ඝං , භන්තෙ, පුච්ඡාමි ‘අයං ඉත්ථන්නාමො සාමණෙරො බුද්ධස්ස ධම්මස්ස සඞ්ඝස්ස අවණ්ණවාදී මිච්ඡාදිට්ඨිකො, යං අඤ්ඤෙ සාමණෙරා ලභන්ති දිරත්තතිරත්තං භික්ඛූහි සද්ධිං සහසෙය්‍යං, තස්සා අලාභාය නිස්සාරිතො, ස්වායං ඉදානි සොරතො නිවාතවුත්ති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තප්පෙ පතිට්ඨිතො කතදණ්ඩකම්මො අච්චයං දෙසෙති, ඉමස්ස සාමණෙරස්ස යථා පුරෙ කායසම්භොගසාමග්ගිදානං රුච්චති සඞ්ඝස්සා’’’ති.

එවං තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. එවං අපලොකනකම්මං **ඔසාරණඤ්ච නිස්සාරණඤ්ච** ගච්ඡති. **භණ්ඩුකම්මං** පබ්බජ්ජාවිනිච්ඡයකථාය වුත්තමෙව.

බ්‍රහ්මදණ්ඩො පන න කෙවලං ඡන්නස්සෙව පඤ්ඤත්තො, යො අඤ්ඤොපි භික්ඛු මුඛරො හොති, භික්ඛූ දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙන්තො ඛුංසෙන්තො වම්භෙන්තො විහරති, තස්සපි දාතබ්බො, එවඤ්ච පන දාතබ්බො. සඞ්ඝමජ්ඣෙ බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං –

‘‘භන්තෙ, ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු මුඛරො, භික්ඛූ දුරුත්තවචනෙහි ඝට්ටෙන්තො ඛුංසෙන්තො වම්භෙන්තො විහරති, සො භික්ඛු යං ඉච්ඡෙය්‍ය, තං වදෙය්‍ය, භික්ඛූහි ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු නෙව වත්තබ්බො, න ඔවදිතබ්බො න අනුසාසිතබ්බො, සඞ්ඝං, භන්තෙ, පුච්ඡාමි ‘ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං රුච්චති සඞ්ඝස්සා’ති. දුතියම්පි පුච්ඡාමි…පෙ.… තතියම්පි පුච්ඡාමි ‘ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස දානං රුච්චති සඞ්ඝස්සා’’’ති.

තස්ස අපරෙන සමයෙන සම්මා වත්තිත්වා ඛමාපෙන්තස්ස බ්‍රහ්මදණ්ඩො පටිප්පස්සම්භෙතබ්බො, එවඤ්ච පන පටිප්පස්සම්භෙතබ්බො. බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝමජ්ඣෙ සාවෙතබ්බං –

‘‘භන්තෙ, භික්ඛුසඞ්ඝො අසුකස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩං අදාසි, සො භික්ඛු සොරතො නිවාතවුත්ති ලජ්ජිධම්මං ඔක්කන්තො හිරොත්තප්පෙ පතිට්ඨිතො පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ තිට්ඨති, සඞ්ඝං, භන්තෙ, පුච්ඡාමි ‘තස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩස්ස පටිප්පස්සද්ධි රුච්චති සඞ්ඝස්සා’’’ති.

එවං යාවතතියං වත්වා අපලොකනකම්මෙනෙව බ්‍රහ්මදණ්ඩො පටිප්පස්සම්භෙතබ්බොති.

කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමන්ති යං තං භගවතා භික්ඛුනික්ඛන්ධකෙ –

‘‘තෙන ඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ භික්ඛුනියො කද්දමොදකෙන ඔසිඤ්චන්ති ‘අප්පෙව නාම අම්හෙසු සාරජ්ජෙය්‍යු’න්ති, කායං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති, ඌරුං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති, අඞ්ගජාතං විවරිත්වා භික්ඛුනීනං දස්සෙන්ති. භික්ඛුනියො ඔභාසෙන්ති, භික්ඛුනීහි සද්ධිං සම්පයොජෙන්ති ‘අප්පෙව නාම අම්හෙසු සාරජ්ජෙය්‍යු’’’න්ති (චූළව. 411) –

ඉමෙසු වත්ථූසු යෙසං භික්ඛූනං දුක්කටං පඤ්ඤපෙත්වා ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තස්ස භික්ඛුනො දණ්ඩකම්මං කාතු’’න්ති වත්වා ‘‘කිං නු ඛො දණ්ඩකම්මං කාතබ්බ’’න්ති සංසයෙ උප්පන්නෙ ‘‘අවන්දියො සො, භික්ඛවෙ, භික්ඛු භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන කාතබ්බො’’ති එවං අවන්දියකම්මං අනුඤ්ඤාතං, තං කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව පඤ්චමං, ඉමස්ස අපලොකනකම්මස්ස ඨානං හොති. තස්ස හි කම්මඤ්ඤෙව ලක්ඛණං, න ඔසාරණාදීනි, තස්මා කම්මලක්ඛණන්ති වුච්චති. තස්ස කරණං පටිප්පස්සද්ධියා සද්ධිං විත්ථාරතො දස්සයිස්සාම. භික්ඛුනුපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස අනුමතියා බ්‍යත්තාය භික්ඛුනියා සාවෙතබ්බං –

‘‘අය්‍යො, අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙති, එතස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතී’’ති භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමි. ‘අය්‍යො, අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙති, එතස්ස අය්‍යස්ස අවන්දියකරණං රුච්චතී’ති දුතියම්පි. තතියම්පි භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමී’’ති.

එවං තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මෙන අවන්දියකම්මං කාතබ්බං.

තතො පට්ඨාය සො භික්ඛු භික්ඛුනීහි න වන්දිතබ්බො. සචෙ අවන්දියමානො හිරොත්තප්පං පච්චුපට්ඨපෙත්වා සම්මා වත්තති, තෙන භික්ඛුනියො ඛමාපෙතබ්බා. ඛමාපෙන්තෙන භික්ඛුනුපස්සයං අගන්ත්වා විහාරෙයෙව සඞ්ඝං වා ගණං වා එකං භික්ඛුං වා උපසඞ්කමිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා ‘‘අහං, භන්තෙ, පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ තිට්ඨාමි, න පුන අපාසාදිකං දස්සෙස්සාමි, භික්ඛුනිසඞ්ඝො මය්හං ඛමතූ’’ති ඛමාපෙතබ්බං. තෙන සඞ්ඝෙන වා ගණෙන වා එකං භික්ඛුං පෙසෙත්වා එකභික්ඛුනා වා සයමෙව ගන්ත්වා භික්ඛුනියො වත්තබ්බා ‘‘අයං භික්ඛු පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ ඨිතො, ඉමිනා අච්චයං දෙසෙත්වා භික්ඛුනිසඞ්ඝො ඛමාපිතො, භික්ඛුනිසඞ්ඝො ඉමං භික්ඛුං වන්දියං කරොතූ’’ති. සො වන්දියො කාතබ්බො, එවඤ්ච පන කාතබ්බො. භික්ඛුනුපස්සයෙ සන්නිපතිතස්ස භික්ඛුනිසඞ්ඝස්ස අනුමතියා බ්‍යත්තාය භික්ඛුනියා සාවෙතබ්බං –

‘‘අය්‍යො, අසුකො නාම අය්‍යො භික්ඛුනීනං අපාසාදිකං දස්සෙතීති භික්ඛුනිසඞ්ඝෙන අවන්දියො කතො, සො ලජ්ජිධම්මං ඔක්කමිත්වා පටිසඞ්ඛා ආයතිං සංවරෙ ඨිතො, අච්චයං දෙසෙත්වා භික්ඛුනිසඞ්ඝං ඛමාපෙසි, තස්ස අය්‍යස්ස වන්දියකරණං රුච්චතීති භික්ඛුනිසඞ්ඝං පුච්ඡාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. එවං අපලොකනකම්මෙනෙව වන්දියො කාතබ්බො.

255. අයං පනෙත්ථ පාළිමුත්තකොපි කම්මලක්ඛණවිනිච්ඡයො (පරි. අට්ඨ. 495-496). ඉදඤ්හි කම්මලක්ඛණං නාම භික්ඛුනිසඞ්ඝමූලකං පඤ්ඤත්තං, භික්ඛුසඞ්ඝස්සපි පනෙතං ලබ්භතියෙව. යඤ්හි භික්ඛුසඞ්ඝො සලාකභත්තඋපොසථග්ගෙසු ච අපලොකනකම්මං කරොති, එතම්පි කම්මලක්ඛණමෙව. අච්ඡින්නචීවරජිණ්ණචීවරනට්ඨචීවරානඤ්හි සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා යාවතතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කත්වා චීවරං දාතුං වට්ටති. අප්පමත්තකවිස්සජ්ජකෙන පන චීවරං කරොන්තස්ස පච්චයභාජනීයකථායං වුත්තප්පභෙදානි සූචිආදීනි අනපලොකෙත්වාපි දාතබ්බානි. තෙසං දානෙ සොයෙව ඉස්සරො, තතො අතිරෙකං දෙන්තෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. තතො හි අතිරෙකදානෙ සඞ්ඝො සාමී. ගිලානභෙසජ්ජම්පි තත්ථ වුත්තප්පකාරං සයමෙව දාතබ්බං, අතිරෙකං ඉච්ඡන්තස්ස අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. යොපි ච දුබ්බලො වා ඡින්නිරියාපථො වා පච්ඡින්නභික්ඛාචාරපථො වා මහාගිලානො, තස්ස මහාවාසෙසු තත්‍රුප්පාදතො දෙවසිකං නාළි වා උපඩ්ඪනාළි වා, එකදිවසංයෙව වා පඤ්ච වා දස වා තණ්ඩුලනාළියො දෙන්තෙන අපලොකනකම්මං කත්වාව දාතබ්බා. පෙසලස්ස භික්ඛුනො තත්‍රුප්පාදතො ඉණපලිබොධම්පි බහුස්සුතස්ස සඞ්ඝභාරනිත්ථරකස්ස භික්ඛුනො අනුට්ඨාපනීයසෙනාසනම්පි සඞ්ඝකිච්චං කරොන්තානං කප්පියකාරකාදීනං භත්තවෙතනම්පි අපලොකනකම්මෙන දාතුං වට්ටති.

චතුපච්චයවසෙන දින්නතත්‍රුප්පාදතො සඞ්ඝිකං ආවාසං ජග්ගාපෙතුං වට්ටති, ‘‘අයං භික්ඛු ඉස්සරවතාය විචාරෙතී’’ති කථාපච්ඡින්දනත්ථං පන සලාකග්ගාදීසු වා අන්තරසන්නිපාතෙ වා සඞ්ඝං ආපුච්ඡිත්වාව ජග්ගාපෙතබ්බො. චීවරපිණ්ඩපාතත්ථාය ඔදිස්ස දින්නතත්‍රුප්පාදතොපි අපලොකෙත්වා ආවාසො ජග්ගාපෙතබ්බො, අනපලොකෙත්වාපි වට්ටති, ‘‘සූරො වතායං භික්ඛු චීවරපිණ්ඩපාතත්ථාය ඔදිස්ස දින්නතො ආවාසං ජග්ගාපෙතී’’ති එවං උප්පන්නකථාපච්ඡෙදනත්ථං පන අපලොකනකම්මමෙව කත්වා ජග්ගාපෙතබ්බො.

චෙතියෙ ඡත්තං වා වෙදිකං වා බොධිඝරං වා ආසනඝරං වා අකතං වා කරොන්තෙන ජිණ්ණං වා පටිසඞ්ඛරොන්තෙන සුධාකම්මං වා කරොන්තෙන මනුස්සෙ සමාදපෙත්වා කාතුං වට්ටති. සචෙ කාරකො නත්ථි, චෙතියස්ස උපනික්ඛෙපතො කාරෙතබ්බං. උපනික්ඛෙපෙපි අසති අපලොකනකම්මං කත්වා තත්‍රුප්පාදතො කාරෙතබ්බං, සඞ්ඝිකෙනපි අපලොකෙත්වා චෙතියකිච්චං කාතුං වට්ටති. චෙතියස්ස සන්තකෙන අපලොකෙත්වාපි සඞ්ඝිකකිච්චං න වට්ටති, තාවකාලිකං පන ගහෙත්වා පටිපාකතිකං කාතුං වට්ටති. චෙතියෙ සුධාකම්මාදීනි කරොන්තෙහි පන භික්ඛාචාරතො වා සඞ්ඝතො වා යාපනමත්තං අලභන්තෙහි චෙතියසන්තකතො යාපනමත්තං ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙහි වත්තං කාතුං වට්ටති, ‘‘වත්තං කරොමා’’ති මච්ඡමංසාදීහි සඞ්ඝභත්තං කාතුං න වට්ටති.

යෙ විහාරෙ රොපිතා ඵලරුක්ඛා සඞ්ඝෙන පරිග්ගහිතා හොන්ති, ජග්ගනකම්මං ලභන්ති. යෙසං ඵලානි ඝණ්ටිං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්ති, තෙසු අපලොකනකම්මං න කාතබ්බං. යෙ පන අපරිග්ගහිතා, තෙසු අපලොකනකම්මං කාතබ්බං, තං පන සලාකග්ගයාගග්ගභත්තග්ගඅන්තරසන්නිපාතෙසුපි කාතුං වට්ටති, උපොසථග්ගෙ පන වට්ටතියෙව. තත්ථ හි අනාගතානම්පි ඡන්දපාරිසුද්ධි ආහරීයති, තස්මා තං සුවිසොධිතං හොති. එවඤ්ච පන කාතබ්බං, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං –

‘‘භන්තෙ, යං ඉමස්මිං විහාරෙ අන්තොසීමාය සඞ්ඝසන්තකං මූලතචපත්තඅඞ්කුරපුප්ඵඵලඛාදනීයාදි අත්ථි, තං සබ්බං ආගතාගතානං භික්ඛූනං යථාසුඛං පරිභුඤ්ජිතුං රුච්චතීති සඞ්ඝං පුච්ඡාමී’’ති –

තික්ඛත්තුං පුච්ඡිතබ්බං.

චතූහි පඤ්චහි භික්ඛූහි කතං සුකතමෙව. යස්මිම්පි විහාරෙ ද්වෙ තයො ජනා වසන්ති, තෙහි නිසීදිත්වා කතම්පි සඞ්ඝෙන කතසදිසමෙව. යස්මිං පන එකො භික්ඛු හොති, තෙන භික්ඛුනා උපොසථදිවසෙ පුබ්බකරණපුබ්බකිච්චං කත්වා නිසින්නෙන කතම්පි කතිකවත්තං සඞ්ඝෙන කතසදිසමෙව හොති. කරොන්තෙන පන ඵලවාරෙන කාතුම්පි චත්තාරො මාසෙ ඡ මාසෙ එකසංවච්ඡරන්ති එවං පරිච්ඡින්දිත්වාපි අපරිච්ඡින්දිත්වාපි කාතුං වට්ටති. පරිච්ඡින්නෙ යථාපරිච්ඡෙදං පරිභුඤ්ජිත්වා පුන කාතබ්බං. අපරිච්ඡින්නෙ යාව රුක්ඛා ධරන්ති, තාව වට්ටති. යෙපි තෙසං රුක්ඛානං බීජෙහි අඤ්ඤෙ රුක්ඛා රොපිතා හොන්ති, තෙසම්පි සා එව කතිකා.

සචෙ පන අඤ්ඤස්මිං විහාරෙ රොපිතා හොන්ති, තෙසං යත්ථ රොපිතා, තස්මිංයෙව විහාරෙ සඞ්ඝො සාමී. යෙපි අඤ්ඤතො බීජානි ආහරිත්වා පුරිමවිහාරෙ පච්ඡා රොපිතා, තෙසු අඤ්ඤා කතිකා කාතබ්බා, කතිකාය කතාය පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති, යථාසුඛං ඵලාදීනි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. සචෙ පනෙත්ථ තං තං ඔකාසං පරික්ඛිපිත්වා පරිවෙණානි

කත්වා ජග්ගන්ති, තෙසං භික්ඛූනං පුග්ගලිකට්ඨානෙ තිට්ඨන්ති, අඤ්ඤෙ පරිභුඤ්ජිතුං න ලභන්ති. තෙහි පන සඞ්ඝස්ස දසමභාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. යොපි මජ්ඣෙවිහාරෙ රුක්ඛං සාඛාහි පරිවාරෙත්වා රක්ඛති, තස්සපි එසෙව නයො.

පොරාණකවිහාරං ගතස්ස සම්භාවනීයභික්ඛුනො ‘‘ථෙරො ආගතො’’ති ඵලාඵලං ආහරන්ති, සචෙ තත්ථ මූලෙ සබ්බපරියත්තිධරො බහුස්සුතභික්ඛු විහාසි, ‘‘අද්ධා එත්ථ දීඝා කතිකා කතා භවිස්සතී’’ති නික්කුක්කුච්චෙන පරිභුඤ්ජිතබ්බං. විහාරෙ ඵලාඵලං පිණ්ඩපාතිකානම්පි වට්ටති, ධුතඞ්ගං න කොපෙති. සාමණෙරා අත්තනො ආචරියුපජ්ඣායානං බහූනි ඵලානි දෙන්ති, අඤ්ඤෙ භික්ඛූ අලභන්තා ඛියන්ති, ඛියනමත්තමෙව තං හොති. සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, එකං පනසරුක්ඛං නිස්සාය සට්ඨිපි ජනා ජීවන්ති, තාදිසෙ කාලෙ සබ්බෙසං සඞ්ගහකරණත්ථාය භාජෙත්වා ඛාදිතබ්බං. අයං සාමීචි. යාව පන කතිකවත්තං න පටිප්පස්සම්භති, තාව තෙහි ඛායිතං සුඛායිතමෙව. කදා පන කතිකවත්තං පටිප්පස්සම්භති? යදා සමග්ගො සඞ්ඝො සන්නිපතිත්වා ‘‘ඉතො පට්ඨාය භාජෙත්වා ඛාදන්තූ’’ති සාවෙති, එකභික්ඛුකෙ පන විහාරෙ එතෙන සාවිතෙපි පුරිමකතිකා පටිප්පස්සම්භතියෙව . සචෙ පටිප්පස්සද්ධාය කතිකාය සාමණෙරා නෙව රුක්ඛතො පාතෙන්ති, න භූමිතො ගහෙත්වා භික්ඛූනං දෙන්ති, පතිතඵලානි පාදෙහි පහරන්තා විචරන්ති, තෙසං දසමභාගතො පට්ඨාය යාව උපඩ්ඪඵලභාගෙන ඵාතිකම්මං කාතබ්බං. අද්ධා ඵාතිකම්මලොභෙන ආහරිත්වා දස්සෙන්ති, පුන සුභික්ඛෙ ජාතෙ කප්පියකාරකෙසු ආගන්ත්වා සාඛාපරිවාරාදීනි කත්වා රුක්ඛෙ රක්ඛන්තෙසු සාමණෙරානං ඵාතිකම්මං න කාතබ්බං, භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං.

‘‘විහාරෙ ඵලාඵලං අත්ථී’’ති සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ගිලානානං වා ගබ්භිනීනං වා අත්ථාය ආගන්ත්වා ‘‘එකං නාළිකෙරං දෙථ, අම්බං දෙථ, ලබුජං දෙථා’’ති යාචන්ති, දාතබ්බං, න දාතබ්බන්ති? දාතබ්බං. අදීයමානෙ හි තෙ දොමනස්සිකා හොන්ති. දෙන්තෙන පන සඞ්ඝං සන්නිපාතෙත්වා යාවතතියං සාවෙත්වා අපලොකනකම්මං කත්වාව දාතබ්බං, කතිකවත්තං වා කත්වා ඨපෙතබ්බං, එවඤ්ච පන කාතබ්බං. බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා සඞ්ඝස්ස අනුමතියා සාවෙතබ්බං –

‘‘සාමන්තගාමෙහි මනුස්සා ආගන්ත්වා ගිලානාදීනං අත්ථාය ඵලාඵලං යාචන්ති, ද්වෙ නාළිකෙරානි ද්වෙ තාලඵලානි ද්වෙ පනසානි පඤ්ච අම්බානි පඤ්ච කදලිඵලානි ගණ්හන්තානං අනිවාරණං, අසුකරුක්ඛතො ච අසුකරුක්ඛතො ච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං රුච්චති භික්ඛුසඞ්ඝස්සා’’ති –

තික්ඛත්තුං වත්තබ්බං. තතො පට්ඨාය ගිලානාදීනං නාමං ගහෙත්වා යාචන්තා ‘‘ගණ්හථා’’ති න වත්තබ්බා , වත්තං පන ආචික්ඛිතබ්බං ‘‘නාළිකෙරාදීනි ඉමිනා නාම පරිච්ඡෙදෙන ගණ්හන්තානං අසුකරුක්ඛතො ච අසුකරුක්ඛතො ච ඵලං ගණ්හන්තානං අනිවාරණං කත’’න්ති. අනුවිචරිත්වා පන ‘‘අයං මධුරඵලො අම්බො, ඉතො ගණ්හථා’’තිපි න වත්තබ්බා.

ඵලභාජනකාලෙ පන ආගතානං සම්මතෙන උපඩ්ඪභාගො දාතබ්බො, අසම්මතෙන අපලොකෙත්වා දාතබ්බං. ඛීණපරිබ්බයො වා මග්ගගමියසත්ථවාහො වා අඤ්ඤො වා ඉස්සරො ආගන්ත්වා යාචති, අපලොකෙත්වාව දාතබ්බං, බලක්කාරෙන ගහෙත්වා ඛාදන්තො න වාරෙතබ්බො. කුද්ධො හි සො රුක්ඛෙපි ඡින්දෙය්‍ය, අඤ්ඤම්පි අනත්ථං කරෙය්‍ය. පුග්ගලිකපරිවෙණං ආගන්ත්වා ගිලානස්ස නාමෙන යාචන්තො ‘‘අම්හෙහි ඡායාදීනං අත්ථාය රොපිතං, සචෙ අත්ථි, තුම්හෙ ජානාථා’’ති වත්තබ්බො. යදි පන ඵලභරිතාව රුක්ඛා හොන්ති, කණ්ටකෙ බන්ධිත්වා ඵලවාරෙන ගණ්හන්ති, අපච්චාසීසන්තෙන හුත්වා දාතබ්බං, බලක්කාරෙන ගණ්හන්තො න වාරෙතබ්බො. පුබ්බෙ වුත්තමෙවෙත්ථ කාරණං.

සඞ්ඝස්ස ඵලාරාමො හොති, පටිජග්ගනං න ලභති. සචෙ තං කොචි වත්තසීසෙන ජග්ගති, සඞ්ඝස්සෙව හොති. අථාපි කස්සචි පටිබලස්ස භික්ඛුනො ‘‘ඉමං සප්පුරිස ජග්ගිත්වා දෙහී’’ති සඞ්ඝො භාරං කරොති, සො චෙ වත්තසීසෙන ජග්ගති, එවම්පි සඞ්ඝස්සෙව හොති. ඵාතිකම්මං පච්චාසීසන්තස්ස පන තතියභාගෙන වා උපඩ්ඪභාගෙන වා ඵාතිකම්මං කාතබ්බං. ‘‘භාරියං කම්ම’’න්ති වත්වා එත්තකෙන අනිච්ඡන්තො පන ‘‘සබ්බං තවෙව සන්තකං කත්වා මූලභාගං දසමභාගමත්තං දත්වා ජග්ගාහී’’තිපි වත්තබ්බො, ගරුභණ්ඩත්තා පන න මූලච්ඡෙජ්ජවසෙන දාතබ්බං. සො මූලභාගං දත්වා ඛාදන්තො අකතාවාසං වා කත්වා කතාවාසං වා ජග්ගිත්වා නිස්සිතකානං ආරාමං නිය්‍යාතෙති, තෙහිපි මූලභාගො දාතබ්බොව.

යදා පන භික්ඛූ සයං ජග්ගිතුං පහොන්ති, අථ තෙසං ජග්ගිතුං න දාතබ්බං, ජග්ගිතකාලෙ පන න වාරෙතබ්බා, ජග්ගනකාලෙයෙව වාරෙතබ්බා. ‘‘බහු තුම්හෙහි ඛායිතං, ඉදානි මා ජග්ගිත්ථ, භික්ඛුසඞ්ඝොයෙව ජග්ගිස්සතී’’ති වත්තබ්බං. සචෙ පන නෙව වත්තසීසෙන ජග්ගන්තො අත්ථි, න ඵාතිකම්මෙන, න සඞ්ඝො ජග්ගිතුං පහොති, එකො අනාපුච්ඡිත්වාව ජග්ගිත්වා ඵාතිකම්මං වඩ්ඪෙත්වා පච්චාසීසති, අපලොකනකම්මෙන ඵාතිකම්මං වඩ්ඪෙත්වාව දාතබ්බං. ඉති ඉමං සබ්බම්පි කම්මලක්ඛණමෙව හොති. අපලොකනකම්මං ඉමානි පඤ්ච ඨානානි ගච්ඡති.

256. **ඤත්තිකම්මට්ඨානභෙදෙ** පන (පරි. අට්ඨ. 495-496) –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛො, අනුසිට්ඨො සො මයා, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්නාමො ආගච්ඡෙය්‍ය, ‘ආගච්ඡාහී’ති වත්තබ්බො’’ති –

එවං උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස ඔසාරණා **ඔසාරණා** නාම.

‘‘සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ධම්මකථිකො, ඉමස්ස නෙව සුත්තං ආගච්ඡති, නො සුත්තවිභඞ්ගො, සො අත්ථං අසල්ලක්ඛෙත්වා බ්‍යඤ්ජනච්ඡායාය අත්ථං පටිබාහති, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්නාමං භික්ඛුං වුට්ඨාපෙත්වා අවසෙසා ඉමං අධිකරණං වූපසමෙය්‍යාමා’’ති –

එවං උබ්බාහිකවිනිච්ඡයෙ ධම්මකථිකස්ස භික්ඛුනො නිස්සාරණා **නිස්සාරණා** නාම.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අජ්ජුපොසථො පන්නරසො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො උපොසථං කරෙය්‍යා’’ති –

එවං උපොසථකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති **උපොසථො** නාම.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අජ්ජ පවාරණා පන්නරසී, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො පවාරෙය්‍යා’’ති –

එවං පවාරණකම්මවසෙන ඨපිතා ඤත්ති **පවාරණා** නාම.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමස්ස ආයස්මතො උපසම්පදාපෙක්ඛො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍ය’’න්ති, ‘‘යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං අනුසාසෙය්‍යා’’ති, ‘‘යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ පුච්ඡෙය්‍ය’’න්ති, ‘‘යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං අන්තරායිකෙ ධම්මෙ පුච්ඡෙය්‍යා’’ති, ‘‘යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමං විනයං පුච්ඡෙය්‍ය’’න්ති, ‘‘යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමං විනයං පුච්ඡෙය්‍යා’’ති, ‘‘යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමෙන විනයං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍ය’’න්ති, ‘‘යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, ඉත්ථන්නාමො ඉත්ථන්නාමෙන විනයං පුට්ඨො විස්සජ්ජෙය්‍යා’’ති –

එවං අත්තානං වා පරං වා සම්මන්නිතුං ඨපිතා ඤත්ති **සම්මුති** නාම.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, ඉදං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො නිස්සග්ගියං සඞ්ඝස්ස නිස්සට්ඨං, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යා’’ති, ‘‘යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ආයස්මන්තා ඉමං චීවරං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො දදෙය්‍යු’’න්ති –

එවං නිස්සට්ඨචීවරපත්තාදීනං දානං **දානං** නාම.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අයං ඉත්ථන්නාමො භික්ඛු ආපත්තිං සරති විවරති උත්තානිං කරොති දෙසෙති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්හෙය්‍ය’’න්ති, ‘‘යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, අහං ඉත්ථන්නාමස්ස භික්ඛුනො ආපත්තිං පටිග්ගණ්හෙය්‍ය’’න්ති, තෙන වත්තබ්බො ‘‘පස්සසී’’ති. ආම, පස්සාමීති. ‘‘ආයතිං සංවරෙය්‍යාසී’’ති –

එවං ආපත්තිපටිග්ගහො **පටිග්ගහො** නාම.

‘‘සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම, ආගමෙ කාළෙ පවාරෙය්‍යාමා’’ති.

තෙ චෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛූ භණ්ඩනකාරකා කලහකාරකා විවාදකාරකා භස්සකාරකා සඞ්ඝෙ අධිකරණකාරකා තං කාළං අනුවසෙය්‍යුං, ආවාසිකෙන භික්ඛුනා බ්‍යත්තෙන පටිබලෙන ආවාසිකා භික්ඛූ ඤාපෙතබ්බා –

‘‘සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා ආවාසිකා, යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, ඉදානි උපොසථං කරෙය්‍යාම, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාම, ආගමෙ ජුණ්හෙ පවාරෙය්‍යාමා’’ති –

එවං කතා පවාරණාපච්චුක්කඩ්ඪනා **පච්චුක්කඩ්ඪනා** නාම.

සබ්බෙහෙව එකජ්ඣං සන්නිපතිතබ්බං, සන්නිපතිත්වා බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අම්හාකං භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදාපන්නානං විහරතං බහුං අස්සාමණකං අජ්ඣාචිණ්ණං භාසිතපරික්කන්තං, සචෙ මයං ඉමාහි ආපත්තීහි අඤ්ඤමඤ්ඤං කාරෙස්සාම, සියාපි තං අධිකරණං කක්ඛළත්තාය වාළත්තාය භෙදාය සංවත්තෙය්‍ය, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො ඉමං අධිකරණං තිණවත්ථාරකෙන වූපසමෙය්‍ය ඨපෙත්වා ථුල්ලවජ්ජං ඨපෙත්වා ගිහිප්පටිසංයුත්ත’’න්ති –

එවං තිණවත්ථාරකසමථෙන කත්වා සබ්බපඨමා සබ්බසඞ්ගාහිකඤත්ති **කම්මලක්ඛණං** නාම.

තථා තතො පරා එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකං කත්වා ද්වෙ ඤත්තියො. ඉති යථාවුත්තප්පභෙදං ඔසාරණං නිස්සාරණං…පෙ…. කම්මලක්ඛණඤ්ඤෙව නවමන්ති ඤත්තිකම්මං ඉමානි නව ඨානානි ගච්ඡති.

257. **ඤත්තිදුතියකම්මට්ඨානභෙදෙ** (පරි. අට්ඨ. 495-496) පන වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිනො පත්තනික්කුජ්ජනවසෙන ඛන්ධකෙ වුත්තා **නිස්සාරණා,** තස්සෙව පත්තුක්කුජ්ජනවසෙන ඛන්ධකෙ වුත්තා **ඔසාරණා** ච වෙදිතබ්බා. වුත්තඤ්හෙතං (චූළව. 265-266) –

‘‘අට්ඨහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තො නික්කුජ්ජිතබ්බො. භික්ඛූනං අලාභාය පරිසක්කති, භික්ඛූනං අනත්ථාය පරිසක්කති, භික්ඛූනං අවාසාය පරිසක්කති, භික්ඛූ අක්කොසති පරිභාසති, භික්ඛූ භික්ඛූහි භෙදෙති, බුද්ධස්ස අවණ්ණං භාසති, ධම්මස්ස අවණ්ණං භාසති, සඞ්ඝස්ස අවණ්ණං භාසති. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඉමෙහි අට්ඨහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තං නික්කුජ්ජිතුං.

එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ නික්කුජ්ජිතබ්බො. බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, වඩ්ඪො ලිච්ඡවී ආයස්මන්තං දබ්බං මල්ලපුත්තං අමූලිකාය සීලවිපත්තියා අනුද්ධංසෙති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තං නික්කුජ්ජෙය්‍ය, අසම්භොගං සඞ්ඝෙන කරෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, වඩ්ඪො ලිච්ඡවී ආයස්මන්තං දබ්බං මල්ලපුත්තං අමූලිකාය සීලවිපත්තියා අනුද්ධංසෙති, සඞ්ඝො වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තං නික්කුජ්ජති, අසම්භොගං සඞ්ඝෙන කරොති, යස්සායස්මතො ඛමති වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තස්ස නික්කුජ්ජනා අසම්භොගං සඞ්ඝෙන කරණං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘නික්කුජ්ජිතො සඞ්ඝෙන වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො අසම්භොගො සඞ්ඝෙන, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති.

අට්ඨහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තො උක්කුජ්ජිතබ්බො. න භික්ඛූනං අලාභාය පරිසක්කති, න භික්ඛූනං අනත්ථාය පරිසක්කති…පෙ…. න සඞ්ඝස්ස අවණ්ණං භාසති. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඉමෙහි අට්ඨහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතස්ස උපාසකස්ස පත්තං උක්කුජ්ජිතුං.

එවඤ්ච පන, භික්ඛවෙ, උක්කුජ්ජිතබ්බො. තෙන, භික්ඛවෙ, වඩ්ඪෙන ලිච්ඡවිනා සඞ්ඝං උපසඞ්කමිත්වා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා භික්ඛූනං පාදෙ වන්දිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා එවමස්ස වචනීයො –

‘‘සඞ්ඝෙන මෙ, භන්තෙ, පත්තො නික්කුජ්ජිතො, අසම්භොගොම්හි සඞ්ඝෙන, සොහං, භන්තෙ, සම්මා වත්තාමි, ලොමං පාතෙමි, නෙත්ථාරං වත්තාමි, සඞ්ඝං පත්තුක්කුජ්ජනං යාචාමී’’ති.

දුතියම්පි යාචිතබ්බො. තතියම්පි යාචිතබ්බො.

බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො –

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, සඞ්ඝෙන වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො නික්කුජ්ජිතො, අසම්භොගො සඞ්ඝෙන, සො සම්මා වත්තති, ලොමං පාතෙති, නෙත්ථාරං වත්තති, සඞ්ඝං පත්තුක්කුජ්ජනං යාචති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තං උක්කුජ්ජෙය්‍ය, සම්භොගං සඞ්ඝෙන කරෙය්‍ය, එසා ඤත්ති.

‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, සඞ්ඝෙන වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො නික්කුජ්ජිතො, අසම්භොගො සඞ්ඝෙන, සො සම්මා වත්තති, ලොමං පාතෙති, නෙත්ථාරං වත්තති, සඞ්ඝං පත්තුක්කුජ්ජනං යාචති, සඞ්ඝො වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තං උක්කුජ්ජති, සම්භොගං සඞ්ඝෙන කරොති, යස්සායස්මතො ඛමති වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තස්ස උක්කුජ්ජනා සම්භොගං සඞ්ඝෙන කරණං, සො තුණ්හස්ස. යස්ස නක්ඛමති, සො භාසෙය්‍ය.

‘‘උක්කුජ්ජිතො සඞ්ඝෙන වඩ්ඪස්ස ලිච්ඡවිස්ස පත්තො සම්භොගො සඞ්ඝෙන, ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමී’’ති.

එත්ථ (චූළව. අට්ඨ. 265) ච අට්ඨසු අඞ්ගෙසු එකකෙනපි අඞ්ගෙන සමන්නාගතස්ස පත්තනික්කුජ්ජනකම්මං කාතුං වට්ටති, අන්තොසීමාය වා නිස්සීමං ගන්ත්වා නදීආදීසු වා නික්කුජ්ජිතුං වට්ටතියෙව. එවං නික්කුජ්ජිතෙ පන පත්තෙ තස්ස ගෙහෙ කොචි දෙය්‍යධම්මො න ගහෙතබ්බො, ‘‘අසුකස්ස ගෙහෙ භික්ඛං මා ගණ්හිත්ථා’’ති අඤ්ඤවිහාරෙසුපි පෙසෙතබ්බං. උක්කුජ්ජනකාලෙ පන යාවතතියං යාචාපෙත්වා හත්ථපාසං විජහාපෙත්වා ඤත්තිදුතියකම්මෙන උක්කුජ්ජිතබ්බො.

සීමාසම්මුති, තිචීවරෙන අවිප්පවාසසම්මුති, සන්ථතසම්මුති, භත්තුද්දෙසකසෙනාසනග්ගාහාපකභණ්ඩාගාරියචීවරපටිග්ගාහකචීවරභාජකයාගුභාජකඛජ්ජභාජකඵලභාජකඅප්පමත්තකවිස්සජ්ජකසාටියග්ගාහාපකපත්තග්ගාහාපකආරාමිකපෙසකසාමණෙරපෙසකසම්මුතීති එතාසං සම්මුතීනං වසෙන **සම්මුති** වෙදිතබ්බා. කථිනචීවරදානමතකචීවරදානවසෙන **දානං** වෙදිතබ්බං. කථිනුද්ධාරවසෙන **උද්ධාරො** වෙදිතබ්බො. කුටිවත්ථුවිහාරවත්ථුදෙසනාවසෙන **දෙසනා** වෙදිතබ්බා. යා පන තිණවත්ථාරකසමථෙ සබ්බසඞ්ගාහිකඤත්තිඤ්ච එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකඤත්තිඤ්චාති තිස්සො ඤත්තියො ඨපෙත්වා පුන එකෙකස්මිං පක්ඛෙ එකෙකාති ද්වෙ ඤත්තිදුතියකම්මවාචා වුත්තා, තාසං වසෙන **කම්මලක්ඛණං** වෙදිතබ්බං. ඉති ඤත්තිදුතියකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති.

258. **ඤත්තිචතුත්ථකම්මට්ඨානභෙදෙ** පන තජ්ජනීයකම්මාදීනං සත්තන්නං කම්මානං වසෙන **නිස්සාරණා,** තෙසංයෙව ච කම්මානං පටිප්පස්සම්භනවසෙන **ඔසාරණා** වෙදිතබ්බා. භික්ඛුනොවාදකසම්මුතිවසෙන **සම්මුති** වෙදිතබ්බා. පරිවාසදානමානත්තදානවසෙන **දානං** වෙදිතබ්බං. මූලායපටිකස්සනකම්මවසෙන **නිග්ගහො** වෙදිතබ්බො. උක්ඛිත්තානුවත්තිකා, අට්ඨ යාවතතියකා, අරිට්ඨො, චණ්ඩකාළී ච ඉමෙතෙ යාවතතියකාති ඉමාසං එකාදසන්නං සමනුභාසනානං වසෙන **සමනුභාසනා** වෙදිතබ්බා. උපසම්පදකම්මඅබ්භානකම්මවසෙන **කම්මලක්ඛණං** වෙදිතබ්බං. ඉති ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඉමානි සත්ත ඨානානි ගච්ඡති. එවං කම්මානි ච කම්මවිපත්ති ච තෙසං කම්මානං කාරකසඞ්ඝපරිච්ඡෙදො ච විපත්තිවිරහිතානං කම්මානං ඨානභෙදගමනඤ්ච වෙදිතබ්බං.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

කම්මාකම්මවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

පකිණ්ණකකණ්ඩමාතිකා

ගණභොජං පරම්පරං, නාපුච්ඡා පංසුකූලකං;
අච්ඡින්නං පටිභානඤ්ච, විප්පකතඋද්දිසනං.

තිවස්සන්තං දීඝාසනං, ගිලානුපට්ඨවණ්ණනං;
අත්තපාතමනවෙක්ඛං, සිලාපච්ඡිඩ්ඩලිම්පනං.

මිච්ඡාදිට්ඨිගොපදානං, ධම්මිකාරක්ඛුච්චාරාදි;
න්හානසංසං පණ්ඩකාදි, දීඝකෙසාදාසාදි.

නච්චාදඞ්ගභෙදනිද්ධි, පත්තො සබ්බපංසුකූලං;

පරිස්සාවනං නග්ගො ච, පුප්ඵගන්ධආසිත්තකං.

මළොරිකෙකභාජනං, වෙලපටි පාදසංඝී;
බීජනී ඡත්තනබාදි, කායබන්ධනිවාසනං.

කාජහරං දන්තකට්ඨං, රුක්ඛාරොහො ඡන්දාරොපො;
ලොකායතං තිපිතකො, ලසුණං නක්කමිතබ්බං.

අවන්දියො තූලභිසි, බිම්බොහනආසන්දාදි;
උච්චාසනමහාසනං, චීවරඅධම්මොකාසො.

සද්ධාදෙය්‍යං සන්තුත්තරං, නික්ඛෙපො සත්ථකම්මාදි;
නහාපිතො දසභාගො, පාථෙය්‍යං මහාපදෙසො;
ආනිසංසොති මාතිකා.

34. පකිණ්ණකවිනිච්ඡයකථා

1. ඉදානි පකිණ්ණකකථා ච වෙදිතබ්බා. ‘‘ගණභොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා පාචිත්තිය’’න්ති (පාචි. 217) වුත්තං **ගණභොජනං** (පාචි. අට්ඨ. 217-218) ද්වීහි ආකාරෙහි පසවති විඤ්ඤත්තිතො වා නිමන්තනතො වා. කථං **විඤ්ඤත්තිතො පසවති**? චත්තාරො භික්ඛූ එකතො ඨිතා වා නිසින්නා වා උපාසකං දිස්වා ‘‘අම්හාකං චතුන්නම්පි භත්තං දෙහී’’ති වා විඤ්ඤාපෙය්‍යුං, පාටෙක්කං වා පස්සිත්වා ‘‘මය්හං දෙහි, මය්හං දෙහී’’ති එවං එකතො වා නානාතො වා විඤ්ඤාපෙත්වා එකතො වා ගච්ඡන්තු නානාතො වා, භත්තං ගහෙත්වාපි එකතො වා භුඤ්ජන්තු නානාතො වා. සචෙ එකතො ගණ්හන්ති, ගණභොජනං හොති, සබ්බෙසං ආපත්ති. පටිග්ගහණමෙව හෙත්ථ පමාණං. එවං විඤ්ඤත්තිතො පසවති.

කථං **නිමන්තනතො පසවති**? චත්තාරො භික්ඛූ උපසඞ්කමිත්වා ‘‘තුම්හෙ, භන්තෙ, ඔදනෙන නිමන්තෙමි, ඔදනං මෙ ගණ්හථ ආකඞ්ඛථ ඔලොකෙථ අධිවාසෙථ පටිමානෙථා’’ති එවං යෙන කෙනචි වෙවචනෙන වා භාසන්තරෙන වා පඤ්චන්නං භොජනානං නාමං ගහෙත්වා නිමන්තෙති. එවං එකතො නිමන්තිතා පරිච්ඡින්නකාලවසෙන අජ්ජතනාය වා ස්වාතනාය වා එකතො ගච්ඡන්ති, එකතො ගණ්හන්ති, එකතො භුඤ්ජන්ති, ගණභොජනං හොති, සබ්බෙසං ආපත්ති. එකතො නිමන්තිතා එකතො වා නානාතො වා ගච්ඡන්ති, එකතො ගණ්හන්ති, එකතො වා නානාතො වා භුඤ්ජන්ති, ආපත්තියෙව. එකතො නිමන්තිතා එකතො වා නානාතො වා ගච්ඡන්ති, නානාතො ගණ්හන්ති, එකතො වා නානාතො වා භුඤ්ජන්ති, අනාපත්ති. චත්තාරි පරිවෙණානි වා විහාරෙ වා ගන්ත්වා නානාතො නිමන්තිතා, එකට්ඨානෙ ඨිතෙසුයෙව වා එකො පුත්තෙන එකො පිතරාති එවම්පි නානාතො නිමන්තිතා එකතො වා නානාතො වා ගච්ඡන්තු, එකතො වා නානාතො වා භුඤ්ජන්තු, සචෙ එකතො ගණ්හන්ති, ගණභොජනං හොති, සබ්බෙසං ආපත්ති. එවං තාව නිමන්තනතො පසවති.

තස්මා සචෙ කොචි සඞ්ඝභත්තං කත්තුකාමෙන නිමන්තනත්ථාය පෙසිතො විහාරං ආගම්ම ‘‘භන්තෙ, ස්වෙ අම්හාකං ඝරෙ භික්ඛං ගණ්හථා’’ති අවත්වා ‘‘භත්තං ගණ්හථා’’ති වා ‘‘සඞ්ඝභත්තං ගණ්හථා’’ති වා ‘‘සඞ්ඝො භත්තං ගණ්හතූ’’ති වා වදති, භත්තුද්දෙසකෙන පණ්ඩිතෙන භවිතබ්බං. නිමන්තනිකා ගණභොජනතො, පිණ්ඩපාතිකා ච ධුතඞ්ගභෙදතො මොචෙතබ්බා. කථං? එවං තාව වත්තබ්බං ‘‘ස්වෙ න සක්කා උපාසකා’’ති. පුනදිවසෙ, භන්තෙති. පුනදිවසෙපි න සක්කාති. එවං යාව අඩ්ඪමාසම්පි හරිත්වා පුන වත්තබ්බො ‘‘කිං ත්වං අවචා’’ති. සචෙ පුනපි ‘‘සඞ්ඝභත්තං ගණ්හථා’’ති වදති, තතො ‘‘ඉමං තාව උපාසක පුප්ඵං කප්පියං කරොහි, ඉමං තිණ’’න්ති එවං වික්ඛෙපං කත්වා පුන ‘‘ත්වං කිං කථයිත්ථා’’ති පුච්ඡිතබ්බො. සචෙ පුනපි තථෙව වදති, ‘‘ආවුසො, ත්වං පිණ්ඩපාතිකෙ වා මහල්ලකත්ථෙරෙ වා න ලච්ඡසි, සාමණෙරෙ ලච්ඡසී’’ති වත්තබ්බො. ‘‘නනු, භන්තෙ, අසුකස්මිං අසුකස්මිඤ්ච ගාමෙ භදන්තෙ භොජෙසුං, අහං කස්මා න ලභාමී’’ති ච වුත්තෙ තෙ නිමන්තිතුං ජානන්ති, ත්වං න ජානාසීති. තෙ කථං නිමන්තෙසුං, භන්තෙති? තෙ එවමාහංසු ‘‘අම්හාකං, භන්තෙ, භික්ඛං ගණ්හථා’’ති. සචෙ සොපි තථෙව වදති, වට්ටති.

අථ පුනපි ‘‘භත්තං ගණ්හථා’’ති වදති, ‘‘න දානි ත්වං, ආවුසො, බහූ භික්ඛූ ලච්ඡසි, තයො එව, ආවුසො, ලච්ඡසී’’ති වත්තබ්බො. ‘‘නනු, භන්තෙ, අමුකස්මිඤ්ච අමුකස්මිඤ්ච ගාමෙ සකලං භික්ඛුසඞ්ඝං භොජෙසුං, අහං කස්මා න ලභාමී’’ති. ‘‘ත්වං නිමන්තිතුං න ජානාසී’’ති. තෙ කථං නිමන්තෙසුං, භන්තෙති? තෙ එවමාහංසු ‘‘අම්හාකං, භන්තෙ, භික්ඛං ගණ්හථා’’ති. සචෙ සොපි තථෙව ‘‘භික්ඛං ගණ්හථා’’ති වදති, වට්ටති. අථ පුනපි ‘‘භත්තමෙවා’’ති වදති, තතො වත්තබ්බො – ‘‘ගච්ඡ ත්වං, නත්ථම්හාකං තව භත්තෙනත්ථො, නිබද්ධගොචරො එස අම්හාකං, මයමෙත්ථ පිණ්ඩාය චරිස්සාමා’’ති. තං ‘‘චරථ, භන්තෙ’’ති වත්වා ආගතං පුච්ඡන්ති ‘‘කිං භො ලද්ධා භික්ඛූ’’ති? කිං එතෙන, බහු එත්ථ වත්තබ්බං, ථෙරා ‘‘ස්වෙ පිණ්ඩාය චරිස්සාමා’’ති ආහංසු, මා දානි තුම්හෙ පමජ්ජිත්ථාති. දුතියදිවසෙ චෙතියවත්තං කත්වා ඨිතභික්ඛූ සඞ්ඝත්ථෙරෙන වත්තබ්බා ‘‘ආවුසො, ධුරගාමෙ සඞ්ඝභත්තං, අපණ්ඩිතමනුස්සො පන අගමාසි, ගච්ඡාම, ධුරගාමෙ පිණ්ඩාය චරිස්සාමා’’ති. භික්ඛූහි ථෙරස්ස වචනං කාතබ්බං, න දුබ්බචෙහි භවිතබ්බං, ගාමද්වාරෙ අට්ඨත්වාව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං, තෙසු පත්තානි ගහෙත්වා නිසීදාපෙත්වා භොජෙන්තෙසු භුඤ්ජිතබ්බං.

සචෙ ආසනසාලාය භත්තං ඨපෙත්වා රථිකාසු ආහිණ්ඩන්තා ආරොචෙන්ති ‘‘ආසනසාලායං, භන්තෙ, භත්තං ගණ්හථා’’ති, න වට්ටති. අථ පන ‘‘භත්තං ආදාය තත්ථ තත්ථ ගන්ත්වා භත්තං ගණ්හථා’’ති වදන්ති, පටිකච්චෙව වා විහාරං අතිහරිත්වා පතිරූපෙ ඨානෙ ඨපෙත්වා ආගතාගතානං දෙන්ති, අයං අභිහටභික්ඛා නාම වට්ටති. සචෙ පන භත්තසාලාය දානං සජ්ජෙත්වා තං තං පරිවෙණං පහිණන්ති ‘‘භත්තසාලාය භත්තං ගණ්හථා’’ති, වට්ටති. යෙ පන මනුස්සා පිණ්ඩචාරිකෙ භික්ඛූ දිස්වා ආසනසාලං සම්මජ්ජිත්වා තත්ථ නිසීදාපෙත්වා භොජෙන්ති, න තෙ පටික්ඛිපිතබ්බා. යෙ පන ගාමෙ භික්ඛං අලභිත්වා ගාමතො නික්ඛමන්තෙ භික්ඛූ දිස්වා ‘‘භන්තෙ, භත්තං ගණ්හථා’’ති වදන්ති, තෙ පටික්ඛිපිතබ්බා, න නිවත්තිතබ්බං. සචෙ ‘‘නිවත්තථ, භන්තෙ, භත්තං ගණ්හථා’’ති වදන්ති, ‘‘නිවත්තථා’’ති වුත්තපදෙ නිවත්තිතුං වට්ටති. ‘‘නිවත්තථ, භන්තෙ, ඝරෙ භත්තං කතං, ගාමෙ භත්තං කත’’න්ති වදන්ති, ගෙහෙ ච ගාමෙ ච භත්තං නාම යස්ස කස්සචි හොති, නිවත්තිතුං වට්ටති. ‘‘නිවත්තථ භත්තං ගණ්හථා’’ති සම්බන්ධං කත්වා වදන්ති, නිවත්තිතුං න වට්ටති. ආසනසාලාතො පිණ්ඩාය චරිතුං නික්ඛමන්තෙ දිස්වා ‘‘නිසීදථ, භන්තෙ, භත්තං ගණ්හථා’’ති වුත්තෙපි එසෙව නයො.

‘‘අඤ්ඤත්‍ර සමයා’’ති වචනතො ගිලානසමයො චීවරදානසමයො චීවරකාරසමයො අද්ධානගමනසමයො නාවාභිරුහනසමයො මහාසමයො සමණභත්තසමයොති එතෙසු සත්තසු සමයෙසු අඤ්ඤතරස්මිං අනාපත්ති. තස්මා යථා මහාවම්මස්ස පරතො මංසං දිස්සති, එවං අන්තමසො පාදාපි ඵාලිතා හොන්ති, වාලිකාය වා සක්ඛරාය වා පහටමත්තෙ දුක්ඛං උප්පාදෙන්ති, න සක්කා ච හොති අන්තොගාමෙ පිණ්ඩාය චරිතුං, ඊදිසෙ ගෙලඤ්ඤෙ **ගිලානසමයොති** භුඤ්ජිතබ්බං, න ලෙසකප්පියං කාතබ්බං.

චීවරදානසමයො නාම අනත්ථතෙ කඨිනෙ වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො, අත්ථතෙ කඨිනෙ පඤ්චමාසා. එත්ථන්තරෙ ‘‘චීවරදානසමයො’’ති භුඤ්ජිතබ්බං. චීවරෙ කරියමානෙ **චීවරකාරසමයොති** භුඤ්ජිතබ්බං. යදා හි සාටකඤ්ච සුත්තඤ්ච ලභිත්වා චීවරං කරොන්ති, අයං චීවරකාරසමයො නාම, විසුං චීවරකාරසමයො නාම නත්ථි, තස්මා යො තත්ථ චීවරෙ කත්තබ්බං යං කිඤ්චි කම්මං කරොති, **මහාපච්චරියඤ්හි** ‘‘අන්තමසො සූචිවෙධකො’’තිපි වුත්තං. තෙන ‘‘චීවරකාරසමයො’’ති භුඤ්ජිතබ්බං. **කුරුන්දියං** පන විත්ථාරෙනෙව වුත්තං ‘‘යො චීවරං විචාරෙති ඡින්දති, මොඝසුත්තකං ඨපෙති, ආගන්තුකපත්තං ඨපෙති, පච්චාගතං සිබ්බෙති, ආගන්තුකපත්තං බන්ධති, අනුවාතං ඡින්දති ඝටෙති ආරොපෙති, තත්ථ පච්චාගතං සිබ්බෙති, සුත්තං කරොති වලෙති, පිප්ඵලිකං නිසෙති, පරිවත්තනං කරොති, සබ්බොපි චීවරං කරොතියෙවාති වුච්චති. යො පන සමීපෙ නිසින්නො ජාතකං වා ධම්මපදං වා කථෙති, අයං න චීවරකාරකො, එතං ඨපෙත්වා සෙසානං ගණභොජනෙ අනාපත්තී’’ති.

අද්ධානගමනසමයෙ අන්තමසො අඩ්ඪයොජනං ගන්තුකාමෙනපි ‘‘අඩ්ඪයොජනං ගච්ඡිස්සාමී’’ති භුඤ්ජිතබ්බං, ගච්ඡන්තෙන භුඤ්ජිතබ්බං, ගතෙන එකදිවසං භුඤ්ජිතබ්බං.

නාවාභිරුහනසමයෙ ‘‘නාවං අභිරුහිස්සාමී’’ති භුඤ්ජිතබ්බං, ආරුළ්හෙන ඉච්ඡිතට්ඨානං ගන්ත්වාපි යාව න ඔරොහති, තාව භුඤ්ජිතබ්බං, ඔරුළ්හෙන එකදිවසං භුඤ්ජිතබ්බං.

මහාසමයො නාම යත්ථ ද්වෙ තයො භික්ඛූ පිණ්ඩාය චරිත්වා යාපෙන්ති, අන්තමසො චතුත්ථෙපි ආගතෙ න යාපෙන්ති, අයං මහාසමයො. යත්ථ පන සතං වා සහස්සං වා සන්නිපතන්ති, තත්ථ වත්තබ්බමෙව නත්ථි, තස්මා තාදිසෙ කාලෙ ‘‘මහාසමයො’’ති අධිට්ඨහිත්වා භුඤ්ජිතබ්බං.

සමණභත්තසමයො නාම යො කොචි පරිබ්බාජකසමාපන්නො භත්තං කරොති, අයං සමණභත්තසමයොව. තස්මා සහධම්මිකෙසු වා තිත්ථියෙසු වා අඤ්ඤතරෙන යෙන කෙනචි කතෙ භත්තෙ ‘‘සමණභත්තසමයො’’ති භුඤ්ජිතබ්බං. ‘‘අනාපත්ති සමයෙ, ද්වෙ තයො එකතො භුඤ්ජන්ති, පිණ්ඩාය චරිත්වා එකතො සන්නිපතිත්වා භුඤ්ජන්ති, නිච්චභත්තං, සලාකභත්තං, පක්ඛිකං, උපොසථිකං, පාටිපදිකං, පඤ්ච භොජනානි ඨපෙත්වා සබ්බත්ථ අනාපත්තී’’ති (පාචි. 220) වචනතො යෙපි අකප්පියනිමන්තනං සාදියිත්වා ද්වෙ වා තයො වා එකතො ගහෙත්වා භුඤ්ජන්ති, තෙසම්පි අනාපත්ති.

තත්ථ අනිමන්තිතචතුත්ථං පිණ්ඩපාතිකචතුත්ථං අනුපසම්පන්නචතුත්ථං පත්තචතුත්ථං ගිලානචතුත්ථන්ති පඤ්චන්නං චතුත්ථානං වසෙන විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො. කථං? ඉධෙකච්චො චත්තාරො භික්ඛූ ‘‘භත්තං ගණ්හථා’’ති නිමන්තෙති. තෙසු තයො ගතා, එකො න ගතො. උපාසකො ‘‘එකො, භන්තෙ, ථෙරො කුහි’’න්ති පුච්ඡති. නාගතො උපාසකාති. සො අඤ්ඤං තංඛණප්පත්තං කඤ්චි ‘‘එහි, භන්තෙ’’ති සරං පවෙසෙත්වා චතුන්නම්පි භත්තං දෙති , සබ්බෙසං අනාපත්ති. කස්මා? ගණපූරකස්ස අනිමන්තිතත්තා. තයො එව හි තත්ථ නිමන්තිතා ගණ්හිංසු, තෙහි ගණො න පූරති, ගණපූරකො ච අනිමන්තිතො, තෙන ගණො භිජ්ජතීති. එතං **අනිමන්තිතචතුත්ථං**.

පිණ්ඩපාතිකචතුත්ථෙ නිමන්තනකාලෙ එකො පිණ්ඩපාතිකො හොති, සො නාධිවාසෙති, ගමනවෙලායං පන ‘‘එහි භන්තෙ’’ති වුත්තෙ අනධිවාසිතත්තා අනාගච්ඡන්තම්පි ‘‘එථ භික්ඛං ලච්ඡථා’’ති ගහෙත්වා ගච්ඡන්ති, සො තං ගණං භින්දති, තස්මා සබ්බෙසං අනාපත්ති.

අනුපසම්පන්නචතුත්ථෙ සාමණෙරෙන සද්ධිං නිමන්තිතා හොන්ති, සොපි ගණං භින්දති.

පත්තචතුත්ථෙ එකො සයං ආගන්ත්වා පත්තං පෙසෙති, එවම්පි ගණො භිජ්ජති, තස්මා සබ්බෙසං අනාපත්ති.

ගිලානචතුත්ථෙ ගිලානෙන සද්ධිං නිමන්තිතා හොන්ති, තත්ථ ගිලානස්සෙව අනාපත්ති, ඉතරෙසං පන ගණපූරකො හොති. න හි ගිලානෙන ගණො භිජ්ජති, තස්මා තෙසං ආපත්ති. **මහාපච්චරියං** පන අවිසෙසෙන වුත්තං ‘‘සමයලද්ධකො සයමෙව මුච්චති, සෙසානං ගණපූරකත්තා ආපත්තිකරො හොතී’’ති. තස්මා චීවරදානසමයලද්ධකාදීනම්පි වසෙන චතුක්කානි වෙදිතබ්බානි.

සචෙ පන අධිවාසෙත්වා ගතෙසුපි චතූසු ජනෙසු එකො පණ්ඩිතො භික්ඛු ‘‘අහං තුම්හාකං ගණං භින්දිස්සාමි, නිමන්තනං සාදියථා’’ති වත්වා යාගුඛජ්ජකාවසානෙ භත්තත්ථාය පත්තං ගණ්හන්තානං අදත්වා ‘‘ඉමෙ තාව භික්ඛූ භොජෙත්වා විස්සජ්ජෙථ, අහං පච්ඡා අනුමොදනං කත්වා ගමිස්සාමී’’ති නිසින්නො, තෙසු භුත්වා ගතෙසු ‘‘දෙථ,

භන්තෙ, පත්ත''න්ති උපාසකෙන පත්තං ගහෙත්වා භත්තෙ දින්නෙ භුඤ්ජිත්වා අනුමොදනං කත්වා ගච්ඡති, සබ්බෙසං අනාපත්ති. පඤ්චන්නඤ්හි භොජනානංයෙව වසෙන ගණභොජනෙ විසඞ්කෙතං නත්ථි, ඔදනෙන නිමන්තෙත්වා කුම්මාසං ගණ්හන්තාපි ආපජ්ජන්ති, තානි ච තෙහි එකතො න ගහිතානි, යාගුආදීහි පන විසඞ්කෙතං හොති, තානි තෙහි එකතො ගහිතානීති එවං එකො පණ්ඩිතො අඤ්ඤෙසම්පි අනාපත්තිං කරොති. **නිච්චභත්තන්ති** ධුවභත්තං වුච්චති, ''නිච්චභත්තං ගණ්හථා''ති වදන්ති, බහූනං එකතො ගහෙතුං වට්ටති. **සලාකභත්තාදීසුපි** එසෙව නයො.

2. ''පරම්පරභොජනෙ අඤ්ඤත්‍ර සමයා පාචිත්තිය''න්ති (පාචි. 222-223, 225) වුත්තං **පරම්පරභොජනං** පන නිමන්තනතොයෙව පසවති. යො හි ''පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරෙන භොජනෙන භත්තං ගණ්හථා''තිආදිනා නිමන්තිතො තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤං පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරභොජනං භුඤ්ජති, තස්සෙතං භොජනං ''පරම්පරභොජන''න්ති වුච්චති. එවං භුඤ්ජන්තස්ස ඨපෙත්වා ගිලානසමයං චීවරදානසමයං චීවරකාරසමයඤ්ච අඤ්ඤස්මිං සමයෙ පාචිත්තියං වුත්තං, තස්මා නිමන්තනපටිපාටියාව භුඤ්ජිතබ්බං, න උප්පටිපාටියා.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, විකප්පෙත්වා පරම්පරභොජනං භුඤ්ජිතු''න්ති (පාචි. 226) වචනතො පඨමනිමන්තනං අඤ්ඤස්ස විකප්පෙත්වාපි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. අයං (පාචි. අට්ඨ. 226 ආදයො) විකප්පනා නාම සම්මුඛාපි පරම්මුඛාපි වට්ටති. සම්මුඛා දිස්වා ''මය්හං භත්තපච්චාසං තුය්හං විකප්පෙමී''ති වා ''දම්මී''ති වා වත්වා භුඤ්ජිතබ්බං, අදිස්වා පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු යස්ස කස්සචි නාමං ගහෙත්වා ''මය්හං භත්තපච්චාසං ඉත්ථන්නාමස්ස විකප්පෙමී''ති වා ''දම්මී''ති වා වත්වා භුඤ්ජිතබ්බං. ද්වෙ තීණි නිමන්තනානි පන එකස්මිං පත්තෙ පක්ඛිපිත්වා මිස්සෙත්වා එකං කත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. ''අනාපත්ති ද්වෙ තයො නිමන්තනෙ එකතො භුඤ්ජතී''ති (පාචි. 229) හි වුත්තං. සචෙ ද්වෙ තීණි කුලානි නිමන්තෙත්වා එකස්මිං ඨානෙ නිසීදාපෙත්වා ඉතො චිතො ච ආහරිත්වා භත්තං ආකිරන්ති, සූපබ්‍යඤ්ජනං ආකිරන්ති, එකමිස්සකං හොති, එත්ථාපි අනාපත්ති.

සචෙ පන මූලනිමන්තනං හෙට්ඨා හොති, පච්ඡිමං පච්ඡිමං උපරි, තං උපරිතො පට්ඨාය භුඤ්ජන්තස්ස ආපත්ති, හත්ථං පන අන්තො පවෙසෙත්වා පඨමනිමන්තනතො එකම්පි කබළං උද්ධරිත්වා භුත්තකාලතො පට්ඨාය යථා තථා වා භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්ති. ''සචෙපි තත්ථ ඛීරං වා රසං වා ආකිරන්ති, යෙන අජ්ඣොත්ථතං භත්තං එකරසං හොති, කොටිතො පට්ඨාය භුඤ්ජන්තස්ස අනාපත්තී''ති **මහාපච්චරියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන වුත්තං ''ඛීරභත්තං වා රසභත්තං වා ලභිත්වා නිසින්නස්ස තත්ථෙව අඤ්ඤෙපි ඛීරභත්තං වා රසභත්තං වා ආකිරන්ති, ඛීරං වා රසං වා පිවතො අනාපත්ති, භුඤ්ජන්තෙන පඨමං ලද්ධමංසඛණ්ඩං වා භත්තපිණ්ඩං වා මුඛෙ පක්ඛිපිත්වා කොටිතො පට්ඨාය භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සප්පිපායාසෙපි එසෙව නයො''ති.

මහාඋපාසකො භික්ඛුං නිමන්තෙති, තස්ස කුලං උපගතස්ස උපාසකොපි තස්ස පුත්තදාරභාතුභගිනිආදයොපි අත්තනො අත්තනො කොට්ඨාසං ආහරිත්වා පත්තෙ පක්ඛිපන්ති, ''උපාසකෙන පඨමං දින්නං අභුඤ්ජිත්වා පච්ඡා ලද්ධං භුඤ්ජන්තස්ස ආපත්තී''ති **මහාඅට්ඨකථායං** වුත්තං. **කුරුන්දට්ඨකථායං** ''වට්ටතී''ති වුත්තං. **මහාපච්චරියං** ''සචෙ පාටෙක්කං පචන්ති, අත්තනො අත්තනො පක්කභත්තතො ආහරිත්වා දෙන්ති, තත්ථ පච්ඡා ආහටං පඨමං භුඤ්ජන්තස්ස පාචිත්තියං. යදි පන සබ්බෙසං එකොව පාකො හොති, පරම්පරභොජනං න හොතී''ති වුත්තං. මහාඋපාසකො නිමන්තෙත්වා නිසීදාපෙති, අඤ්ඤො මනුස්සො පත්තං ගණ්හාති, න දාතබ්බං. කිං, භන්තෙ, න දෙථාති. නනු උපාසක තයා නිමන්තිතම්හාති. ''හොතු, භන්තෙ, ලද්ධං ලද්ධං භුඤ්ජථා''ති වදති, භුඤ්ජිතුං වට්ටති. ''අඤ්ඤෙන ආහරිත්වා භත්තෙ දින්නෙ ආපුච්ඡිත්වාපි භුඤ්ජිතුං වට්ටතී''ති **කුරුන්දියං** වුත්තං.

අනුමොදනං කත්වා ගච්ඡන්තං ධම්මං සොතුකාමා ''ස්වෙපි, භන්තෙ, ආගච්ඡෙය්‍යාථා''ති සබ්බෙ නිමන්තෙන්ති, පුනදිවසෙ ආගන්ත්වා ලද්ධං ලද්ධං භුඤ්ජිතුං වට්ටති. කස්මා? සබ්බෙහි නිමන්තිතත්තා. එකොපි භික්ඛු පිණ්ඩාය චරන්තො භත්තං ලභති, තමඤ්ඤො උපාසකො නිමන්තෙත්වා඼ ඝරෙ නිසීදාපෙති, න ච තාව භත්තං සම්පජ්ජති, සචෙ සො භික්ඛු පිණ්ඩාය චරිත්වා ලද්ධභත්තං භුඤ්ජති, ආපත්ති. අභුඤ්ජිත්වා නිසින්නෙ ''කිං, භන්තෙ, න භුඤ්ජසී''ති වුත්තෙ ''තයා නිමන්තිතත්තා''ති වත්වා ''ලද්ධං ලද්ධං භුඤ්ජථ, භන්තෙ''ති වුත්තෙ භුඤ්ජිතුං වට්ටති. සකලෙන ගාමෙන එකතො හුත්වා නිමන්තිතස්ස යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජතො අනාපත්ති. පූගෙපි එසෙව නයො. ''අනාපත්ති සකලෙන ගාමෙන නිමන්තිතො තස්මිං ගාමෙ යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජති, සකලෙන පූගෙන නිමන්තිතො තස්මිං පූගෙ යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජති, නිමන්තියමානො 'භික්ඛං ගහෙස්සාමී'ති භණති, නිච්චභත්තෙ සලාකභත්තෙ පක්ඛිකෙ උපොසථිකෙ පාටිපදිකෙ පඤ්ච භොජනානි ඨපෙත්වා සබ්බත්ථ අනාපත්තී''ති (පාචි. 229) වුත්තං.

තත්ථ **නිමන්තියමානො භික්ඛං ගහෙස්සාමීති භණතීති** එත්ථ ''භත්තං ගණ්හා''ති නිමන්තියමානො ''න මය්හං තව භත්තෙනත්ථො, භික්ඛං ගණ්හිස්සාමී''ති වදති, අනාපත්තීති අත්ථො. එත්ථ පන මහාපදුමත්ථෙරො ආහ ''එවං වදන්තො ඉමස්මිං සික්ඛාපදෙ අනිමන්තනං කාතුං සක්කොති, භුඤ්ජනත්ථාය පන ඔකාසො කතො හොතීති නෙව ගණභොජනතො, න චාරිත්තතො මුච්චතී''ති. මහාසුමත්ථෙරො ආහ ''යදග්ගෙන අනිමන්තනං කාතුං සක්කොති, තදග්ගෙන නෙව ගණභොජනං, න චාරිත්තං හොතී''ති.

තත්ථ **චාරිත්තන්ති** –

‘‘යො පන භික්ඛු නිමන්තිතො සභත්තො සමානො සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පුරෙභත්තං වා පච්ඡාභත්තං වා කුලෙසු චාරිත්තං ආපජ්ජෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර සමයා පාචිත්තියං. තත්ථායං සමයො චීවරදානසමයො චීවරකාරසමයො. අයං තත්ථ සමයො’’ති (පාචි. 299) –

එවමාගතං චාරිත්තසික්ඛාපදං වුත්තං. ඉමිනා හි සික්ඛාපදෙන යො පඤ්චන්නං භොජනානං අඤ්ඤතරෙන ‘‘භත්තං ගණ්හථා’’තිආදිනා අකප්පියනිමන්තනෙන නිමන්තිතො, තෙනෙව නිමන්තනභත්තෙන සභත්තො සමානො සන්තං භික්ඛුං ‘‘අහං ඉත්ථන්නාමස්ස ඝරං ගච්ඡාමී’’ති වා ‘‘චාරිත්තං ආපජ්ජාමී’’ති වා ඊදිසෙන වචනෙන අනාපුච්ඡිත්වා යෙන භත්තෙන නිමන්තිතො, තං භුත්වා වා අභුත්වා වා අවීතිවත්තෙයෙව මජ්ඣන්හිකෙ යස්මිං කුලෙ නිමන්තිතො, තතො අඤ්ඤානි කුලානි පවිසෙය්‍ය, තස්ස වුත්තලක්ඛණං දුවිධම්පි සමයං ඨපෙත්වා අඤ්ඤත්ථ පාචිත්තියං වුත්තං. තස්මා අකප්පියනිමන්තනෙන නිමන්තියමානො සචෙ ‘‘භික්ඛං ගණ්හිස්සාමී’’ති වදති, ඉමිනාපි සික්ඛාපදෙන අනාපත්ති.

3. **සන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා**ති එත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 298) පන කිත්තාවතා සන්තො හොති, කිත්තාවතා අසන්තො? අන්තොවිහාරෙ යත්ථ ඨිතස්ස කුලානි පයිරුපාසනචිත්තං උප්පන්නං, තතො පට්ඨාය යං පස්සෙ වා අභිමුඛෙ වා පස්සති, යස්ස සක්කා හොති පකතිවචනෙන ආරොචෙතුං, අයං සන්තො නාම, ඉතො චිතො ච පරියෙසිත්වා ආරොචනකිච්චං පන නත්ථි. යො හි එවං පරියෙසිතබ්බො, සො අසන්තොයෙව. අපිච අන්තොඋපචාරසීමාය භික්ඛුං දිස්වා ‘‘ආපුච්ඡිස්සාමී’’ති ගච්ඡති. තත්ථ යං පස්සති, සො ආපුච්ඡිතබ්බො. නො චෙ පස්සති, අසන්තං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පවිට්ඨො නාම හොති. විකාලගාමප්පවෙසනෙපි අයමෙව නයො.

සචෙ (පාචි. අට්ඨ. 512) පන සම්බහුලා කෙනචි කම්මෙන ගාමං පවිසන්ති, ‘‘විකාලෙ ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමී’’ති සබ්බෙහි අඤ්ඤමඤ්ඤං ආපුච්ඡිතබ්බං. තස්මිං ගාමෙ තං කම්මං න සම්පජ්ජතීති අඤ්ඤං ගාමං ගච්ඡන්ති, ගාමසතම්පි හොතු, පුන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. සචෙ පන උස්සාහං පටිප්පස්සම්භෙත්වා විහාරං ගච්ඡන්තා අන්තරා අඤ්ඤං ගාමං පවිසිතුකාමා හොන්ති, පුන ආපුච්ඡිතබ්බමෙව. කුලඝරෙ වා ආසනසාලාය වා භත්තකිච්චං කත්වා තෙලභික්ඛාය වා සප්පිභික්ඛාය වා චරිතුකාමො හොති, සචෙ පස්සෙ භික්ඛු අත්ථි, ආපුච්ඡිත්වා ගන්තබ්බං. අසන්තෙ භික්ඛුම්හි ‘‘නත්ථී’’ති ගන්තබ්බං, වීථිං ඔතරිත්වා භික්ඛුං පස්සති, ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, අනාපුච්ඡිත්වාපි චරිතබ්බමෙව. ගාමමජ්ඣෙන මග්ගො හොති, තෙන ගච්ඡන්තස්ස ‘‘තෙලාදිභික්ඛාය චරිස්සාමී’’ති චිත්තෙ උප්පන්නෙ සචෙ පස්සෙ භික්ඛු අත්ථි, ආපුච්ඡිත්වා චරිතබ්බං. මග්ගා අනොක්කම්ම භික්ඛාය චරන්තස්ස පන ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි. සචෙ සීහො වා බ්‍යග්ඝො වා ආගච්ඡති, මෙඝො වා උට්ඨෙති, අඤ්ඤො වා කොචි උපද්දවො උප්පජ්ජති, එවරූපාසු ආපදාසු අනාපුච්ඡාපි බහිගාමතො අන්තොගාමං පවිසිතුං වට්ටති.

4. ‘‘න ච, භික්ඛවෙ, අභින්නෙ සරීරෙ පංසුකූලං ගහෙතබ්බං, යො ගණ්හෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (පාරා. 137) වචනතො අබ්භුණ්හෙ අල්ලසරීරෙ **පංසුකූලං** න ගහෙතබ්බං, ගණ්හන්තො දුක්කටං ආපජ්ජති. උපද්දවා ච තස්ස හොන්ති, භින්නෙ පන ගහෙතුං වට්ටති.

කිත්තාවතා පන භින්නං හොති? කාකකුලලසොණසිඞ්ගාලාදීහි මුඛතුණ්ඩකෙන වා දාඨාය වා ඊසකං ඵාලිතමත්තෙනපි. යස්ස පන පතතො සංඝසනෙන ඡවිමත්තං ඡින්නං හොති, චම්මං අච්ඡින්නං, එතං අභින්නමෙව, චම්මෙ පන ඡින්නෙ භින්නං. යස්සපි සජීවකාලෙයෙව පභින්නා ගණ්ඩකුට්ඨපීළකා වා වණො වා හොති, ඉදම්පි භින්නං, තතියදිවසතො පභුති උද්ධුමාතකාදිභාවෙන කුණපභාවං උපගතම්පි භින්නමෙව. සබ්බෙන සබ්බං පන අභින්නෙපි සුසානගොපකෙහි වා අඤ්ඤෙහි වා මනුස්සෙහි ගාහාපෙතුං වට්ටති. නො චෙ අඤ්ඤං ලභති, සත්ථකෙන වා කෙනචි වා වණං කත්වා ගහෙතබ්බං. විසභාගසරීරෙ පන සතිං උපට්ඨපෙත්වා සමණසඤ්ඤං උප්පාදෙත්වා සීසෙ වා හත්ථපාදපිට්ඨීසු වා වණං කත්වා ගහෙතුං වට්ටති.

5. **අච්ඡින්නචීවරකෙන** භික්ඛුනා කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති? ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අච්ඡින්නචීවරස්ස වා නට්ඨචීවරස්ස වා අඤ්ඤාතකං ගහපතිං වා ගහපතානිං වා චීවරං විඤ්ඤාපෙතුං. යං ආවාසං පඨමං උපගච්ඡති, සචෙ තත්ථ හොති සඞ්ඝස්ස විහාරචීවරං වා උත්තරත්ථරණං වා භූමත්ථරණං වා භිසිච්ඡවි වා, තං ගහෙත්වා පාරුපිතුං ‘ලභිත්වා ඔදහිස්සාමී’ති. නො චෙ හොති සඞ්ඝස්ස විහාරචීවරං වා උත්තරත්ථරණං වා භූමත්ථරණං වා භිසිච්ඡවි වා, තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා ආගන්තබ්බං, න ත්වෙව නග්ගෙන ආගන්තබ්බං, යො ආගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (පාරා. 517) වචනතො ඉධ වුත්තනයෙන පටිපජ්ජිතබ්බං.

අයං පනෙත්ථ අනුපුබ්බිකථා (පාරා. අට්ඨ. 2.517). සචෙ හි චොරෙ පස්සිත්වා දහරා පත්තචීවරානි ගහෙත්වා පලාතා, චොරා ථෙරානං නිවාසනපාරුපනමත්තංයෙව හරිත්වා ගච්ඡන්ති, ථෙරෙහි නෙව තාව චීවරං විඤ්ඤාපෙතබ්බං, න සාඛාපලාසං භඤ්ජිතබ්බං. අථ දහරා සබ්බං භණ්ඩකං ඡඩ්ඩෙත්වා පලාතා, චොරා ථෙරානඤ්ච නිවාසනපාරුපනං තඤ්ච භණ්ඩකං හරිත්වා ගච්ඡන්ති, දහරෙහි ආගන්ත්වා අත්තනො නිවාසනපාරුපනානි න තාව ථෙරානං දාතබ්බානි. න හි තෙ අනච්ඡින්නචීවරා අත්තනො අත්ථාය සාඛාපලාසං භඤ්ජිතුං ලභන්ති, අච්ඡින්නචීවරානං පන අත්ථාය ලභන්ති. අච්ඡින්නචීවරාව අත්තනොපි පරෙසම්පි අත්ථාය ලභන්ති, තස්මා ථෙරෙහි වා සාඛාපලාසං භඤ්ජිත්වා වාකාදීහි ගන්ථෙත්වා දහරානං දාතබ්බං, දහරෙහි වා ථෙරානං අත්ථාය භඤ්ජිත්වා ගන්ථෙත්වා තෙසං හත්ථෙ දත්වා වා අදත්වා වා අත්තනා නිවාසෙත්වා අත්තනො නිවාසනපාරුපනානි ථෙරානං දාතබ්බානි, නෙව භූතගාමපාතබ්‍යතාය පාචිත්තියං හොති, න තෙසං ධාරණෙ දුක්කටං.

සචෙ අන්තරාමග්ගෙ රජකත්ථරණං වා හොති, අඤ්ඤෙ වා තාදිසෙ මනුස්සෙ පස්සන්ති, චීවරං විඤ්ඤාපෙතබ්බං. යානි ච නෙසං තෙ වා විඤ්ඤත්තමනුස්සා අඤ්ඤෙ වා සාඛාපලාසනිවාසනෙ භික්ඛූ දිස්වා උස්සාහජාතා වත්ථානි දෙන්ති, තානි සදසානි වා හොන්තු අදසානි වා නීලාදිනානාවණ්ණානි වා, කප්පියානිපි අකප්පියානිපි සබ්බානිපි අච්ඡින්නචීවරට්ඨානෙ ඨිතත්තා තෙසං නිවාසෙතුඤ්ච පාරුපිතුඤ්ච වට්ටන්ති.

වුත්තම්පිහෙතං පරිවාරෙ –

‘‘අකප්පකතං නාපි රජනාය රත්තං,
තෙන නිවත්ථො යෙනකාමං වජෙය්‍ය;
න චස්ස හොති ආපත්ති,
සො ච ධම්මො සුගතෙන දෙසිතො;
පඤ්හාමෙසා කුසලෙහි චින්තිතා’’ති. (පරි. 481);

අයඤ්හි පඤ්හො අච්ඡින්නචීවරකභික්ඛුං සන්ධාය වුත්තො. අථ පන තිත්ථියෙහි සමාගච්ඡන්ති, තෙ ච නෙසං කුසචීරවාකචීරඵලකචීරානි දෙන්ති, තානිපි ලද්ධිං අග්ගහෙත්වා නිවාසෙතුං වට්ටන්ති, නිවාසෙත්වාපි ලද්ධි න ගහෙතබ්බා.

යං ආවාසං පඨමං උපගච්ඡන්ති, තත්ථ විහාරචීවරාදීසු යං අත්ථි, තං අනාපුච්ඡාපි ගහෙත්වා නිවාසෙතුං වා පාරුපිතුං වා ලභති. තඤ්ච ඛො ‘‘ලභිත්වා ඔදහිස්සාමි, පුන ඨපෙස්සාමී’’ති අධිප්පායෙන, න මූලච්ඡෙජ්ජාය. ලභිත්වා ච පන ඤාතිතො වා උපට්ඨාකතො වා අඤ්ඤතො වා කුතොචි පාකතිකමෙව කාතබ්බං. විදෙසගතෙන පන එකස්මිං සඞ්ඝිකෙ ආවාසෙ සඞ්ඝිකපරිභොගෙන භුඤ්ජනත්ථාය ඨපෙතබ්බං. සචස්ස පරිභොගෙනෙව තං ජීරති වා නස්සති වා, ගීවා න හොති. සචෙ පන එතෙසං වුත්තපප්පකාරානං ගිහිවත්ථාදීනං භිසිච්ඡවිපරියන්තානං කිඤ්චි න ලභති, තෙන තිණෙන වා පණ්ණෙන වා පටිච්ඡාදෙත්වා ආගන්තබ්බන්ති.

6. ‘‘න, භික්ඛවෙ, පටිභානචිත්තං කාරාපෙතබ්බං ඉත්ථිරූපකං පුරිසරූපකං, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 299) වචනතො ඉත්ථිපුරිසරූපං කාතුං වා කාරාපෙතුං වා භික්ඛුනො න වට්ටති. න කෙවලං (චූළව. අට්ඨ. 299) ඉත්ථිපුරිසරූපමෙව, තිරච්ඡානරූපම්පි අන්තමසො ගණ්ඩුප්පාදරූපං භික්ඛුනො සයං කාතුං වා ‘‘කරොහී’’ති වත්තුං වා න වට්ටති, ‘‘උපාසක ද්වාරපාලං කරොහී’’ති වත්තුම්පි න ලභති. ජාතකපකරණඅසදිසදානාදීනි පන පසාදනීයානි නිබ්බිදාපටිසංයුත්තානි වා වත්ථූනි පරෙහි කාරාපෙතුං ලභති, මාලාකම්මාදීනි සයම්පි කාතුං ලභති.

7. ‘‘න, භික්ඛවෙ, විප්පකතභොජනො භික්ඛු වුට්ඨාපෙතබ්බො, යො වුට්ඨාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 316) වචනතො අන්තරඝරෙ (චූළව. අට්ඨ. 316) වා විහාරෙ වා අරඤ්ඤෙ වා යත්ථ කත්ථචි භුඤ්ජමානො භික්ඛු අනිට්ඨිතෙ භොජනෙ න වුට්ඨාපෙතබ්බො, අන්තරඝරෙ පච්ඡා ආගතෙන භික්ඛං ගහෙත්වා ගන්තබ්බං. සචෙ මනුස්සා වා භික්ඛූ වා ‘‘පවිසථා’’ති වදන්ති, ‘‘මයි පවිසන්තෙ භික්ඛූ උට්ඨහිස්සන්තී’’ති වත්තබ්බං. ‘‘එථ, භන්තෙ, ආසනං අත්ථී’’ති වුත්තෙ පන පවිසිතබ්බං. සචෙ කොචි කිඤ්චි න වදති, ආසනසාලං ගන්ත්වා අතිසමීපං අගන්ත්වා සභාගට්ඨානෙ ඨාතබ්බං. ඔකාසෙ කතෙ ‘‘පවිසථා’’ති වුත්තෙන පවිසිතබ්බං. සචෙ පන යං ආසනං තස්ස පාපුණාති, තත්ථ අභුඤ්ජන්තො භික්ඛු නිසින්නො හොති, තං උට්ඨාපෙතුං වට්ටති. යාගුඛජ්ජකාදීසු පන යං කිඤ්චි පිවිත්වා ඛාදිත්වා වා යාව අඤ්ඤො ආගච්ඡති, තාව නිසින්නං රිත්තහත්ථම්පි උට්ඨාපෙතුං න වට්ටති. විප්පකතභොජනොයෙව හි සො හොති.

සචෙ පන ආපත්තිං අතික්කමිත්වාපි වුට්ඨාපෙතියෙව, යං සො වුට්ඨාපෙති, අයඤ්ච භික්ඛු පවාරිතො හොති, තෙන වත්තබ්බො ‘‘ගච්ඡ උදකං ආහරාහී’’ති. වුඩ්ඪතරං භික්ඛුං ආණාපෙතුං ඉදමෙව එකට්ඨානං. සචෙ සො උදකම්පි න ආහරති, සාධුකං සිත්ථානි ගිලිත්වා වුඩ්ඪස්ස ආසනං දාතබ්බං. වුත්තම්පි චෙතං –

‘‘සචෙ වුට්ඨාපෙති, පවාරිතො ච හොති, ‘ගච්ඡ උදකං ආහරා’ති වත්තබ්බො. එවඤ්චෙතං ලභෙථ, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ ලභෙථ, සාධුකං සිත්ථානි ගිලිත්වා වුඩ්ඪස්ස ආසනං දාතබ්බං. නත්වෙවාහං, භික්ඛවෙ, ‘කෙනචි පරියායෙන වුඩ්ඪතරස්ස භික්ඛුනො ආසනං පටිබාහිතබ්බ’න්ති වදාමි, යො පටිබාහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 316).

8. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, නවකෙන භික්ඛුනා උද්දිසන්තෙන සමකෙ වා ආසනෙ නිසීදිතුං උච්චතරෙ වා ධම්මගාරවෙන, ථෙරෙන භික්ඛුනා උද්දිසාපෙන්තෙන සමකෙ වා ආසනෙ නිසීදිතුං නීචතරෙ වා ධම්මගාරවෙනා’’ති (චූළව. 320) වචනතො නවකතරෙන භික්ඛුනා උද්දිසන්තෙන උච්චතරෙපි ආසනෙ නිසීදිතුං, වුඩ්ඪතරෙන භික්ඛුනා උද්දිසාපෙන්තෙන නීචතරෙපි ආසනෙ නිසීදිතුං වට්ටති.

9. ‘‘අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, තිවස්සන්තරෙන සහ නිසීදිතු’’න්ති (චූළව. 320) වචනතො තිවස්සන්තරෙන භික්ඛුනා සද්ධිං එකාසනෙ නිසීදිතුං වට්ටති. **තිවස්සන්තරො** (චූළව. අට්ඨ. 320) නාම යො ද්වීහි වස්සෙහි මහන්තතරො වා දහරතරො වා හොති, යො පන එකෙන වස්සෙන මහන්තතරො වා දහරතරො වා, යො වා සමානවස්සො, තත්ථ

වත්තබ්බමෙව නත්ථි, ඉමෙ සබ්බෙ එකස්මිං මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා ද්වෙ ද්වෙ හුත්වා නිසීදිතුං ලභන්ති. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, දුවග්ගස්ස මඤ්චං දුවග්ගස්ස පීඨ’’න්ති (චූළව. 320) හි වුත්තං.

10. යං පන තිණ්ණං පහොති, තං සංහාරිමං වා හොතු අසංහාරිමං වා, තථාරූපෙ අපි ඵලකඛණ්ඩෙ අනුපසම්පන්නෙනපි සද්ධිං නිසීදිතුං වට්ටති. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, යං තිණ්ණං පහොති, එත්තකං පච්ඡිමං දීඝාසන’’න්ති (චූළව. 320) හි වුත්තං. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඨපෙත්වා පණ්ඩකං මාතුගාමං උභතොබ්‍යඤ්ජනකං අසමානාසනිකෙහි සහ දීඝාසනෙ නිසීදිතු’’න්ති (චූළව. 320) වචනතො පන දීඝාසනෙපි පණ්ඩකාදීහි සහ නිසීදිතුං න වට්ටති.

11. ගිලානං උපට්ඨහන්තෙන ‘‘නත්ථි වො, භික්ඛවෙ, මාතා, නත්ථි පිතා, යෙ වො උපට්ඨහෙය්‍යුං, තුම්හෙ චෙ, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤමඤ්ඤං න උපට්ඨහිස්සථ, අථ කො චරහි උපට්ඨහිස්සති. යො, භික්ඛවෙ, මං උපට්ඨහෙය්‍ය, සො ගිලානං උපට්ඨහෙය්‍යා’’ති (මහාව. 365) ඉමං භගවතො අනුසාසනිං අනුස්සරන්තෙන සක්කච්චං උපට්ඨාතබ්බො.

> සචෙ උපජ්ඣායො හොති, උපජ්ඣායෙන යාවජීවං උපට්ඨාතබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං. සචෙ ආචරියො හොති, ආචරියෙන යාවජීවං උපට්ඨාතබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං. සචෙ සද්ධිවිහාරිකො හොති, සද්ධිවිහාරිකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං. සචෙ අන්තෙවාසිකො හොති, අන්තෙවාසිකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං. සචෙ සමානුපජ්ඣායකො හොති, සමානුපජ්ඣායකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං. සචෙ සමානාචරියකො හොති, සමානාචරියකෙන යාවජීවං උපට්ඨාතබ්බො, වුට්ඨානමස්ස ආගමෙතබ්බං. සචෙ න හොති උපජ්ඣායො වා ආචරියො වා සද්ධිවිහාරිකො වා අන්තෙවාසිකො වා සමානුපජ්ඣායකො වා සමානාචරියකො වා, සඞ්ඝෙන උපට්ඨාතබ්බො. නො චෙ උපට්ඨහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 365) –

වචනතො යස්ස (මහාව. අට්ඨ. 365) තෙ උපජ්ඣායාදයො තස්මිං විහාරෙ නත්ථි, ආගන්තුකො හොති එකචාරිකභික්ඛු, සඞ්ඝස්ස භාරො, තස්මා සඞ්ඝෙන උපට්ඨාතබ්බො. නො චෙ උපට්ඨහෙය්‍ය, සකලස්ස සඞ්ඝස්ස ආපත්ති. වාරං ඨපෙත්වා ජග්ගන්තෙසු පන යො අත්තනො වාරෙ න ජග්ගති, තස්සෙව ආපත්ති, සඞ්ඝත්ථෙරොපි වාරතො න මුච්චති. සචෙ සකලො සඞ්ඝො එකස්ස භාරං කරොති, එකො වා වත්තසම්පන්නො භික්ඛු ‘‘අහමෙව ජග්ගිස්සාමී’’ති ජග්ගති, සඞ්ඝො ආපත්තිතො මුච්චති.

ගිලානෙන පන –

> ‘‘පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො ගිලානො දූපට්ඨො හොති. අසප්පායකාරී හොති, සප්පායෙ මත්තං න ජානාති, භෙසජ්ජං න පටිසෙවිතා හොති, අත්ථකාමස්ස ගිලානුපට්ඨාකස්ස යථාභූතං ආබාධං නාවිකත්තා හොති ‘අභික්කමන්තං වා අභික්කමතීති, පටික්කමන්තං වා පටික්කමතීති, ඨිතං වා ඨිතො’ති, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං ඛරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං අනධිවාසකජාතිකො හොතී’’ති (මහාව. 366) –

එවං වුත්තානි පඤ්ච අයුත්තඞ්ගානි ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා –

> ‘‘පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො ගිලානො සූපට්ඨො හොති. සප්පායකාරී හොති, සප්පායෙ මත්තං ජානාති, භෙසජ්ජං පටිසෙවිතා හොති, අත්ථකාමස්ස ගිලානුපට්ඨාකස්ස යථාභූතං ආබාධං ආවිකත්තා හොති ‘අභික්කමන්තං වා අභික්කමතීති, පටික්කමන්තං වා පටික්කමතීති, ඨිතං වා ඨිතො’ති, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං ඛරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං අධිවාසකජාතිකො හොතී’’ති (මහාව. 366) –

එවං වුත්තපඤ්චඞ්ගසමන්නාගතෙන භවිතබ්බං.

ගිලානුපට්ඨාකෙන ච –

> ‘‘පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො ගිලානුපට්ඨාකො නාලං ගිලානං උපට්ඨාතුං. න පටිබලො හොති භෙසජ්ජං සංවිධාතුං, සප්පායාසප්පායං න ජානාති, අසප්පායං උපනාමෙති, සප්පායං අපනාමෙති, ආමිසන්තරො ගිලානං උපට්ඨාති, නො මෙත්තචිත්තො, ජෙගුච්ඡී හොති උච්චාරං වා පස්සාවං වා ඛෙළං වා වන්තං වා නීහාතුං, න පටිබලො හොති ගිලානං කාලෙන කාලං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙතුං සමාදපෙතුං සමුත්තෙජෙතුං සම්පහංසෙතු’’න්ති (මහාව. 366) –

එවං වුත්තානි පඤ්ච අයුත්තඞ්ගානි ආරකා පරිවජ්ජෙත්වා –

''පඤ්චහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතො ගිලානුපට්ඨාකො අලං ගිලානං උපට්ඨාතුං. පටිබලො හොති භෙසජ්ජං සංවිධාතුං, සප්පායාසප්පායං ජානාති, අසප්පායං අපනාමෙති, සප්පායං උපනාමෙති, මෙත්තචිත්තො ගිලානං උපට්ඨාති, නො ආමිසන්තරො, අජෙගුච්ඡී හොති උච්චාරං වා පස්සාවං වා ඛෙළං වා වන්තං වා නීහාතුං, පටිබලො හොති ගිලානං කාලෙන කාලං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙතුං සමාදපෙතුං සමුත්තෙජෙතුං සම්පහංසෙතු''න්ති (මහාව. 366) –

එවං වුත්තපඤ්චඞ්ගසමන්නාගතෙන භවිතබ්බං.

12. ධම්මිං කථං කරොන්තෙන (මහාව. අට්ඨ. 2.180) ච ''සීලවා හි ත්වං කතකුසලො, කස්මා මීයමානො භායසි, නනු සීලවතො සග්ගො නාම මරණමත්තපටිබද්ධොයෙවා''ති එවං ගිලානස්ස භික්ඛුනො මරණවණ්ණො න සංවණ්ණෙතබ්බො. සචෙ හි තස්ස සංවණ්ණනං සුත්වා ආහාරුපච්ඡෙදාදිනා උපක්කමෙන එකජවනවාරාවසෙසෙපි ආයුස්මිං අන්තරා කාලං කරොති, ඉමිනාව මාරිතො හොති. පණ්ඩිතෙන පන භික්ඛුනා ඉමිනා නයෙන අනුසිට්ඨි දාතබ්බා ''සීලවතො නාම අනච්ඡරියා මග්ගඵලුප්පත්ති, තස්මා විහාරාදීසු ආසත්තිං අකත්වා බුද්ධගතං ධම්මගතං සඞ්ඝගතං කායගතඤ්ච සතිං උපට්ඨපෙත්වා මනසිකාරෙ අප්පමාදො කාතබ්බො''ති. මරණවණ්ණෙපි සංවණ්ණිතෙ සො තාය සංවණ්ණනාය කඤ්චි උපක්කමං අකත්වා අත්තනො ධම්මතාය යථායුනා යථානුසන්ධිනාව මරති, තප්පච්චයා සංවණ්ණකො ආපත්තියා න කාරෙතබ්බො.

13. ''න ච, භික්ඛවෙ, අත්තානං පාතෙතබ්බං, යො පාතෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (පාරා. 183) වචනතො ගිලානෙන (පාරා. අට්ඨ. 2.182-183) භික්ඛුනාපි යෙන කෙනචි උපක්කමෙන අන්තමසො ආහාරුපච්ඡෙදනෙනපි අත්තා න මාරෙතබ්බො. යොපි ගිලානො විජ්ජමානෙ භෙසජ්ජෙ ච උපට්ඨාකෙසු ච මරිතුකාමො ආහාරං උපච්ඡින්දති, දුක්කටමෙව. යස්ස පන මහාආබාධො චිරානුබන්ධො, භික්ඛූ උපට්ඨහන්තා කිලමන්ති ජිගුච්ඡන්ති, ''කදා නු ඛො ගිලානතො මුච්චිස්සාමා''ති අට්ටීයන්ති. සචෙ සො ''අයං අත්තභාවො පටිජග්ගියමානොපි න තිට්ඨති, භික්ඛූ ච කිලමන්තී''ති ආහාරං උපච්ඡින්දති, භෙසජ්ජං න සෙවති, වට්ටති. යො පන ''අයං රොගො ඛරො, ආයුසඞ්ඛාරා න තිට්ඨන්ති, අයඤ්ච මෙ විසෙසාධිගමො හත්ථප්පත්තො විය දිස්සතී''ති උපච්ඡින්දති, වට්ටතියෙව. අගිලානස්සපි උප්පන්නසංවෙගස්ස ''ආහාරපරියෙසනං නාම පපඤ්චො, කම්මට්ඨානමෙව අනුයුඤ්ජිස්සාමී''ති කම්මට්ඨානසීසෙන උපච්ඡින්දන්තස්ස වට්ටති. විසෙසාධිගමං බ්‍යාකරිත්වා ආහාරං උපච්ඡින්දති, න වට්ටති. සභාගානඤ්හි ලජ්ජීභික්ඛූනං කථෙතුං වට්ටති.

14. ''න ච, භික්ඛවෙ, අප්පටිවෙක්ඛිත්වා ආසනෙ නිසීදිතබ්බං, යො නිසීදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (පාරා. 180) වචනතො ආසනං අනුපපරික්ඛිත්වා න නිසීදිතබ්බං. කීදිසං (පාරා. අට්ඨ. 2.180) පන ආසනං උපපරික්ඛිතබ්බං, කීදිසං න උපපරික්ඛිතබ්බං? යං සුද්ධං ආසනමෙව හොති අපච්චත්ථරණකං, යඤ්ච ආගන්ත්වා ඨිතානං පස්සතංයෙව අත්ථරීයති, තං න පච්චවෙක්ඛිතබ්බං, නිසීදිතුං වට්ටති. යම්පි මනුස්සා සයං හත්ථෙන අක්කමිත්වා ''ඉධ භන්තෙ නිසීදථා''ති දෙන්ති, තස්මිම්පි වට්ටති. සචෙපි පඨමමෙව ආගන්ත්වාපි නිසින්නා පච්ඡා උද්ධං වා අධො වා සඞ්කමන්ති, පටිවෙක්ඛණකිච්චං නත්ථි. යම්පි තනුකෙන වත්ථෙන යථා තලං දිස්සති, එවං පටිච්ඡන්නං හොති, තස්මිම්පි පටිවෙක්ඛණකිච්චං නත්ථි. යං පන පටිකච්චෙව පාවාරකොජවාදීහි අත්ථතං හොති, තං හත්ථෙන පරාමසිත්වා සල්ලක්ඛෙත්වා නිසීදිතබ්බං. **මහාපච්චරියං** පන ''ඝනසාටකෙනපි අත්ථතෙ යස්මිං වලි න පඤ්ඤායති, තං න පටිවෙක්ඛිතබ්බ''න්ති වුත්තං.

15. ''න , භික්ඛවෙ, දවාය සිලා පටිවිජ්ඣිතබ්බා, යො පටිවිජ්ඣෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (පාරා. 183) වචනතො හසාධිප්පායෙන පාසාණො න පවට්ටෙතබ්බො. න කෙවලඤ්ච (පාරා. අට්ඨ. 2.182-183) පාසාණො, අඤ්ඤම්පි යං කිඤ්චි දාරුඛණ්ඩං වා ඉට්ඨකඛණ්ඩං වා හත්ථෙන වා යන්තෙන වා පටිවිජ්ඣිතුං න වට්ටති. චෙතියාදීනං අත්ථාය පාසාණාදයො හසන්තා හසන්තා පවට්ටෙන්තිපි ඛිපන්තිපි උක්ඛිපන්තිපි, ''කම්මසමයො''ති වට්ටති, අඤ්ඤම්පි ඊදිසං නවකම්මං වා කරොන්තා භණ්ඩිකං වා ධොවන්තා රුක්ඛං වා ධොවනදණ්ඩකං වා උක්ඛිපිත්වා පටිවිජ්ඣන්ති, වට්ටති, භත්තවිස්සග්ගකාලාදීසු කාකෙ වා සොණෙ වා කට්ඨං වා කඨලං වා ඛිපිත්වා පලාපෙන්ති, වට්ටති.

16. ''න, භික්ඛවෙ, දායො ආලිම්පිතබ්බො, යො ආලිම්පෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 283) වචනතො වනෙ අග්ගි න දාතබ්බො. සචෙ (පාරා. අට්ඨ. 2.190) පන ''එත්ථන්තරෙ යො කොචි සත්තො මරතූ''ති අග්ගිං දෙති, පාරාජිකානන්තරියථුල්ලච්චයපාචිත්තියවත්ථූනං අනුරූපතො පාරාජිකාදීනි අකුසලරාසි ච හොති. ''අල්ලතිණවනප්පතයො ඩය්හන්තූ''ති අග්ගිං දෙන්තස්ස පාචිත්තියං, ''දබ්බූපකරණානි විනස්සන්තූ''ති අග්ගිං දෙන්තස්ස දුක්කටං. ''ඛිඩ්ඩාධිප්පායෙනපි දුක්කට''න්ති **සඞ්ඛෙපට්ඨකථායං** වුත්තං. ''යං කිඤ්චි අල්ලසුක්ඛං සඉන්ද්‍රියානින්ද්‍රියං ඩය්හතූ''ති අග්ගිං දෙන්තස්ස වත්ථුවසෙන පාරාජිකථුල්ලච්චයපාචිත්තියදුක්කටානි වෙදිතබ්බානි.

පටග්ගිදානං පන පරිත්තකරණඤ්ච භගවතා අනුඤ්ඤාතං, තස්මා අරඤ්ඤෙ වනකම්මිකෙහි වා දින්නං සයං වා උට්ඨිතං අග්ගිං ආගච්ඡන්තං දිස්වා ''තිණකුටියො මා විනස්සන්තූ''ති තස්ස අග්ගිනො පටිඅග්ගිං දාතුං වට්ටති, යෙන සද්ධිං ආගච්ඡන්තො අග්ගි එකතො හුත්වා නිරුපාදානො නිබ්බාති. ''පරිත්තම්පි කාතුං වට්ටතී''ති තිණකුටිකානං සමන්තා භූමිතච්ඡනං පරිඛාඛණනං වා, යථා ආගතො අග්ගි උපාදානං අලභිත්වා නිබ්බාති, එතඤ්ච සබ්බං

උට්ඨිතෙයෙව අග්ගිස්මිං අසති අනුපසම්පන්නෙ සයම්පි කාතුං වට්ටති. අනුට්ඨිතෙ පන අනුපසම්පන්නෙහි කප්පියවොහාරෙන කාරෙතබ්බං, උදකෙන පන නිබ්බාපෙන්තෙහි අප්පාණකමෙව උදකං ආසිඤ්චිතබ්බං.

17. අස්සද්ධෙසු (පාරා. අට්ඨ. 2.181) මිච්ඡාදිට්ඨිකුලෙසු සක්කච්චං පණීතභොජනං ලභිත්වා අනුපපරික්ඛිත්වා නෙව අත්තනා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, න පරෙසං දාතබ්බං. විසමිස්සම්පි හි තානි කුලානි පිණ්ඩපාතං දෙන්ති. යම්පි ආභිදොසිකං භත්තං වා ඛජ්ජකං වා තතො ලභති, තම්පි න පරිභුඤ්ජිතබ්බං. අපිහිතවත්ථුම්පි හි සප්පවිච්ඡිකාදීහි අධිසයිතං ඡඩ්ඩනීයධම්මං තානි කුලානි දෙන්ති. ගන්ධහලිද්දාදිමක්ඛිතොපි තතො පිණ්ඩපාතො න ගහෙතබ්බො. සරීරෙ රොගට්ඨානානි පුඤ්ඡිත්වා ඨපිතභත්තම්පි හි තානි දාතබ්බං මඤ්ඤන්තීති.

18. ‘‘අනාපත්ති, භික්ඛවෙ, ගොපකස්ස දානෙ’’ති (පාරා. 156) වුත්තං. තත්ථ (පාරා. අට්ඨ. 1.156) කතරං ගොපකදානං වට්ටති, කතරං න වට්ටති? මහාසුමත්ථෙරො තාව ආහ ‘‘යං ගොපකස්ස පරිච්ඡින්දිත්වා දින්නං හොති ‘එත්තකං දිවසෙ දිවසෙ ගණ්හා’ති, තදෙව වට්ටති, තතො උත්තරි න වට්ටතී’’ති. මහාපදුමත්ථෙරො පනාහ ‘‘කිං ගොපකානං පණ්ණං ආරොපෙත්වා නිමිත්තසඤ්ඤං වා කත්වා දින්නං අත්ථි, එතෙසං හත්ථෙ විස්සට්ඨකස්ස එතෙ ඉස්සරා, තස්මා යං දෙන්ති, තං බහුකම්පි වට්ටතී’’ති. **කුරුන්දට්ඨකථායං** පන වුත්තං ‘‘මනුස්සානං ආරාමං වා අඤ්ඤං වා ඵලාඵලං දාරකා රක්ඛන්ති, තෙහි දින්නං වට්ටති, ආහරාපෙත්වා පන න ගහෙතබ්බං. සඞ්ඝිකෙ පන චෙතියස්ස සන්තකෙ ච කෙණියා ගහෙත්වා රක්ඛන්තස්සෙව දානං වට්ටති, වෙතනෙන රක්ඛන්තස්ස අත්තනො භාගමත්තං වට්ටතී’’ති. **මහාපච්චරියං** පන ‘‘යං ගිහීනං ආරාමරක්ඛකා භික්ඛූනං දෙන්ති, එතම්පි වට්ටති. භික්ඛුසඞ්ඝස්ස ආරාමගොපකා යං අත්තනො භතියා ඛණ්ඩිත්වා දෙන්ති, එතං වට්ටති. යොපි උපඩ්ඪාරාමං වා කෙචිදෙව රුක්ඛෙ වා භතිං ලභිත්වා රක්ඛති, තස්සපි අත්තනො සම්පත්තරුක්ඛතොයෙව දාතුං වට්ටති, කෙණියා ගහෙත්වා රක්ඛන්තස්ස පන සබ්බම්පි වට්ටතී’’ති වුත්තං. එතං පන සබ්බං බ්‍යඤ්ජනතො නානං, අත්ථතො එකමෙව, තස්මා අධිප්පායං ඤත්වා ගහෙතබ්බං.

අපිචෙත්ථ අයම්පි විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බො (පාරා. අට්ඨ. 1.156) – යත්ථ ආවාසිකා ආගන්තුකානං න දෙන්ති, ඵලවාරෙ ච සම්පත්තෙ අඤ්ඤෙසං අභාවං දිස්වා චොරිකාය අත්තනාව ඛාදන්ති, තත්ථ ආගන්තුකෙහි ඝණ්ටිං පහරිත්වා භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. යත්ථ පන ආවාසිකා රුක්ඛෙ රක්ඛිත්වා ඵලවාරෙ සම්පත්තෙ භාජෙත්වා ඛාදන්ති, චතූසු පච්චයෙසු සම්මා උපනෙන්ති, අනිස්සරා තත්ථ ආගන්තුකා. යෙපි රුක්ඛා චීවරත්ථාය නියමෙත්වා දින්නා, තෙසුපි ආගන්තුකා අනිස්සරා. එස නයො සෙසපච්චයත්ථාය නියමෙත්වා දින්නෙපි. යෙ පන තථා අනියමෙත්වා ආවාසිකා ච තෙ රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා චොරිකාය පරිභුඤ්ජන්ති, න තෙසු ආවාසිකානං කතිකාය ඨාතබ්බං. යෙ ඵලපරිභොගත්ථාය දින්නා, ආවාසිකා ච නෙ රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා සම්මා උපනෙන්ති, තෙසුයෙව තෙසං කතිකාය ඨාතබ්බං. **මහාපච්චරියං** පන වුත්තං ‘‘චතුන්නං පච්චයානං නියමෙත්වා දින්නං ථෙය්‍යචිත්තෙන පරිභුඤ්ජන්තො භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො, පරිභොගවසෙන භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස භණ්ඩදෙය්‍යං. යං පනෙත්ථ සෙනාසනත්ථාය නියමිතං, තං පරිභොගවසෙනෙව භාජෙත්වා පරිභුඤ්ජන්තස්ස ථුල්ලච්චයඤ්ච භණ්ඩදෙය්‍යඤ්චා’’ති.

ඔදිස්ස චීවරත්ථාය දින්නං චීවරෙයෙව උපනෙතබ්බං. සචෙ දුබ්භික්ඛං හොති, භික්ඛූ පිණ්ඩපාතෙන කිලමන්ති, චීවරං පන සුලභං, සඞ්ඝසුට්ඨුතාය අපලොකනකම්මං කත්වා පිණ්ඩපාතෙපි උපනෙතුං වට්ටති. සෙනාසනෙන ගිලානපච්චයෙන වා කිලමන්තෙසු සඞ්ඝසුට්ඨුතාය අපලොකනකම්මං කත්වා තදත්ථායපි උපනෙතුං වට්ටති. ඔදිස්ස පිණ්ඩපාතත්ථාය ච ගිලානපච්චයත්ථාය ච දින්නෙපි එසෙව නයො. ඔදිස්ස සෙනාසනත්ථාය දින්නං පන ගරුභණ්ඩං හොති, තං රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා තදත්ථමෙව උපනෙතබ්බං. සචෙ පන දුබ්භික්ඛං හොති, භික්ඛූ පිණ්ඩපාතෙන න යාපෙන්ති, එත්ථ රාජරොගචොරභයාදීහි අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්තානං විහාරා පලුජ්ජන්ති, තාලනාළිකෙරාදිකෙ විනාසෙන්ති, සෙනාසනපච්චයං පන නිස්සාය යාපෙතුං සක්කා හොති, එවරූපෙ කාලෙ සෙනාසනං විස්සජ්ජෙත්වාපි සෙනාසනජග්ගනත්ථාය පරිභොගො භගවතා අනුඤ්ඤාතො. තස්මා එකං වා ද්වෙ වා වරසෙනාසනානි ඨපෙත්වා ඉතරානි ලාමකකොටියා පිණ්ඩපාතත්ථාය විස්සජ්ජෙතුං වට්ටන්ති, මූලවත්ථුච්ඡෙදං පන කත්වා න උපනෙතබ්බං.

යො පන ආරාමො චතුපච්චයත්ථාය නියමෙත්වා දින්නො, තත්ථ අපලොකනකම්මං න කාතබ්බං. යෙන පච්චයෙන පන ඌනං, තදත්ථං උපනෙතුං වට්ටති, ආරාමො පටිජග්ගිතබ්බො, වෙතනං දත්වාපි ජග්ගාපෙතුං වට්ටති. යෙ පන වෙතනං ලභිත්වා ආරාමෙයෙව ගෙහං කත්වා වසන්තා රක්ඛන්ති, තෙ චෙ ආගතානං භික්ඛූනං නාළිකෙරං වා තාලපක්කං වා දෙන්ති, යං තෙසං සඞ්ඝෙන අනුඤ්ඤාතං හොති ‘‘දිවසෙ දිවසෙ එත්තකං නාම ඛාදථා’’ති, තදෙව තෙ දාතුං ලභන්ති, තතො උත්තරි තෙසං දෙන්තානම්පි ගහෙතුං න වට්ටන්ති. යො පන ආරාමං කෙණියා ගහෙත්වා සඞ්ඝස්ස චතුපච්චයත්ථාය කප්පියභණ්ඩමෙව දෙති, අයං බහුකම්පි දාතුං ලභති. චෙතියස්ස පදීපත්ථාය වා ඛණ්ඩඵුල්ලපටිසඞ්ඛරණත්ථාය වා දින්නආරාමොපි ජග්ගිතබ්බො, වෙතනං දත්වාපි ජග්ගාපෙතබ්බො. වෙතනඤ්ච පනෙත්ථ චෙතියසන්තකම්පි සඞ්ඝසන්තකම්පි දාතුං වට්ටති. එතම්පි ආරාමං වෙතනෙන තත්ථෙව වසිත්වා රක්ඛන්තානඤ්ච කෙණියා ගහෙත්වා කප්පියභණ්ඩදායකානඤ්ච තත්ථජාතකඵලදානං වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

19. ධම්මිකරක්ඛං (පාචි. අට්ඨ. 679) යාචන්තෙන අතීතං අනාගතං වා ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛිතුං න වට්ටති. අතීතඤ්හි ආරබ්භ අත්ථි ඔදිස්ස ආචික්ඛනා, අත්ථි අනොදිස්ස ආචික්ඛනා, අනාගතං ආරබ්භපි අත්ථි ඔදිස්ස ආචික්ඛනා, අත්ථි අනොදිස්ස ආචික්ඛනා. කථං **අතීතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා** හොති? භික්ඛූනං විහාරෙ ගාමදාරකා

වා ධුත්තාදයො වා යෙ කෙචි අනාචාරං ආචරන්ති, රුක්ඛං වා ඡින්දන්ති, ඵලාඵලං වා හරන්ති, පරික්ඛාරෙ වා අච්ඡින්දන්ති, භික්ඛු වොහාරිකෙ උපසඞ්කමිත්වා ‘‘අම්හාකං විහාරෙ ඉදං නාම කත’’න්ති වදති. ‘‘කෙනා’’ති වුත්තෙ ‘‘අසුකෙන ච අසුකෙන වා’’ති ආචික්ඛති. එවං අතීතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති, සා න වට්ටති. තඤ්චෙ සුත්වා තෙ වොහාරිකා තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බං භික්ඛුස්ස ගීවා හොති, ‘‘දණ්ඩං ගණ්හිස්සන්තී’’ති අධිප්පායෙපි සති ගීවායෙව හොති. සචෙ පන ‘‘තස්ස දණ්ඩං ගණ්හථා’’ති වදති, පඤ්චමාසකමත්තෙ ගහිතෙ පාරාජිකං හොති. ‘‘කෙනා’’ති වුත්තෙ පන ‘‘අසුකෙනාති වත්තුං අම්හාකං න වට්ටති, තුම්හෙයෙව ජානිස්සථ. කෙවලඤ්හි මයං රක්ඛං යාචාම, තං නො දෙථ, අවහටභණ්ඩඤ්ච ආහරාපෙථා’’ති වත්තබ්බං. එවං **අනොදිස්ස ආචික්ඛනා** හොති, සා වට්ටති. එවං වුත්තෙ සචෙපි තෙ වොහාරිකා කාරකෙ ගවෙසිත්වා තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බසාපතෙය්‍යොපි ගහිතෙ භික්ඛුනො නෙව ගීවා, න ආපත්ති. පරික්ඛාරං හරන්තෙ දිස්වා තෙසං අනත්ථකාමතාය ‘‘චොරො චොරො’’ති වත්තුම්පි න වට්ටති. එවං වුත්තෙපි හි යං තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, සබ්බං භික්ඛුනො ගීවා හොති. අත්තනො වචනකරං පන ‘‘ඉමිනා මෙ පරික්ඛාරො ගහිතො, තං ආහරාපෙහි, මා චස්ස දණ්ඩං කරොහී’’ති වත්තුං වට්ටති. දාසදාසීවාපිආදීනම්පි අත්ථාය අඩ්ඩං කරොන්ති අයං අකප්පියඅඩ්ඩො නාම, න වට්ටති.

කථං **අනාගතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා** හොති? වුත්තනයෙනෙව පරෙහි අනාචාරාදීසු කතෙසු භික්ඛු වොහාරිකෙ එවං වදති ‘‘අම්හාකං විහාරෙ ඉදඤ්චිදඤ්ච කරොන්ති, රක්ඛං නො දෙථ ආයතිං අකරණත්ථායා’’ති. ‘‘කෙන එවං කත’’න්ති වුත්තෙ ච ‘‘අසුකෙන ච අසුකෙන වා’’ති ආචික්ඛති. එවං අනාගතං ආරබ්භ ඔදිස්ස ආචික්ඛනා හොති, සාපි න වට්ටති. තෙසඤ්හි දණ්ඩෙ කතෙ පුරිමනයෙනෙව සබ්බං භික්ඛුස්ස ගීවා, සෙසං පුරිමසදිසමෙව. සචෙ වොහාරිකා ‘‘භික්ඛූනං විහාරෙ එවරූපං අනාචාරං කරොන්තානං ඉමං නාම දණ්ඩං කරොමා’’ති භෙරිං චරාපෙත්වා ආණාය අතිට්ඨමානෙ පරියෙසිත්වා දණ්ඩං කරොන්ති, භික්ඛුනො නෙව ගීවා, න ආපත්ති. විහාරසීමාය රුක්ඛාදීනි ඡින්දන්තානං වාසිඵරසුආදීනි ගහෙත්වා පාසාණෙහි කොට්ටෙන්ති, න වට්ටති. සචෙ ධාරා භිජ්ජති, කාරාපෙත්වා දාතබ්බා. උපධාවිත්වා තෙසං පරික්ඛාරෙ ගණ්හන්ති, තම්පි න කාතබ්බං. ලහුපරිවත්තඤ්හි චිත්තං, ථෙය්‍යචෙතනාය උප්පන්නාය මූලච්ඡෙජ්ජම්පි ගච්ඡෙය්‍ය.

20. උච්චාරං වා පස්සාවං වා සඞ්කාරං වා විඝාසං වා තිරොකුට්ටෙ වා තිරොපාකාරෙ වා ඡඩ්ඩෙතුං වා ඡඩ්ඩාපෙතුං වා න වට්ටති. චත්තාරිපි (පාචි. අට්ඨ. 826) වත්ථූනි එකපයොගෙන ඡඩ්ඩෙන්තස්ස එකමෙව දුක්කටං, පාටෙක්කං ඡඩ්ඩෙන්තස්ස වත්ථුගණනාය දුක්කටානි. ආණත්තියම්පි එසෙව නයො. දන්තකට්ඨඡඩ්ඩනෙපි දුක්කටමෙව. ඔලොකෙත්වා වා අවලඤ්ජෙ වා උච්චාරාදීනි ඡඩ්ඩෙන්තස්ස අනාපත්ති. යම්පි මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං රොපිමං ඛෙත්තං හොතු නාළිකෙරාදිආරාමො වා, තත්ථාපි යත්ථ කත්ථචි රොපිමහරිතට්ඨානෙ එතානි වත්ථූනි ඡඩ්ඩෙතුං න වට්ටති. ඡඩ්ඩෙන්තස්ස පුරිමනයෙනෙව ආපත්තිභෙදො වෙදිතබ්බො. ඛෙත්තෙ වා ආරාමෙ වා නිසීදිත්වා භුඤ්ජමානො උච්ඡුආදීනි වා ඛාදමානො ගච්ඡන්තො උච්ඡිට්ඨොදකචලකාදීනි හරිතට්ඨානෙ ඡඩ්ඩෙති, අන්තමසො උදකං පිවිත්වා මත්ථකච්ඡින්නනාළිකෙරම්පි ඡඩ්ඩෙති, දුක්කටං. කසිතට්ඨානෙ නික්ඛිත්තබීජෙ අඞ්කුරෙ උට්ඨිතෙපි අවුට්ඨිතෙපි දුක්කටමෙව. අනික්ඛිත්තබීජෙසු පන ඛෙත්තකොණාදීසු වා අසඤ්ජාතරොපිමෙසු ඛෙත්තමරියාදාදීසු වා ඡඩ්ඩෙතුං වට්ටති, මනුස්සානං කචවරඡඩ්ඩනට්ඨානෙපි වට්ටති. මනුස්සෙසු සස්සං උද්ධරිත්වා ගතෙසු ඡඩ්ඩිතඛෙත්තං නාම හොති, තත්ථ වට්ටති. යත්ථ පන ‘‘ලායිතම්පි පුබ්බණ්ණාදි පුන උට්ඨහිස්සතී’’ති රක්ඛන්ති, තත්ථ න වට්ටති.

21. ‘‘න , භික්ඛවෙ, නහායමානෙන භික්ඛුනා රුක්ඛෙ කායො උග්ඝංසෙතබ්බො, යො උග්ඝංසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 243) වචනතො නහායන්තෙන (චූළව. අට්ඨ. 243 ආදයො) රුක්ඛෙ වා නහානතිත්ථෙ නිඛනිත්වා ඨපිතත්ථම්භෙ වා ඉට්ඨකසිලාදාරුකුට්ටානං අඤ්ඤතරස්මිං කුට්ටෙ වා කායො න ඝංසෙතබ්බො.

‘‘න, භික්ඛවෙ, අට්ටානෙ නහායිතබ්බං, යො නහායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 243) වචනතො අට්ටානෙපි නහායිතුං න වට්ටති. **අට්ටානං** නාම රුක්ඛං ඵලකං විය තච්ඡෙත්වා අට්ඨපදාකාරෙන රාජියො ඡින්දිත්වා නහානතිත්ථෙ නිඛනන්ති, තත්ථ චුණ්ණානි ආකිරිත්වා මනුස්සා කායං ඝංසන්ති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, ගන්ධබ්බහත්ථකෙන නහායිතබ්බං, යො නහායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළ්ව. 243) වචනතො නහානතිත්ථෙ ඨපිතෙන දාරුමයහත්ථෙන චුණ්ණානි ගහෙත්වා මනුස්සා සරීරං ඝංසන්ති, තෙන නහායිතුං න වට්ටති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, කුරුවින්දකසුත්තියා නහායිතබ්බං, යො නහායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 243) වචනතො කුරුවින්දකසුත්තියාපි නහායිතුං න වට්ටති. **කුරුවින්දකසුත්ති** නාම කුරුවින්දකපාසාණචුණ්ණානි ලාඛාය බන්ධිත්වා කතගුළිකකලාපකො වුච්චති, යං උභොසු අන්තෙසු ගහෙත්වා සරීරං ඝංසන්ති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, විග්ගය්හ පරිකම්මං කාරාපෙතබ්බං, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 243) වචනතො අඤ්ඤමඤ්ඤං සරීරෙන ඝංසිතුං න වට්ටති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, මල්ලකෙන නහායිතබ්බං, යො නහායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස අකතමල්ලක’’න්ති (චූළව. 243-244) වචනතො මකරදන්තකෙ ඡින්දිත්වා මල්ලකමූලසණ්ඨානෙන කතං

‘‘මල්ලක’’න්ති වුච්චති, ඉදං ගිලානස්සපි න වට්ටති. **අකතමල්ලකං** නාම දන්තෙ අච්ඡින්දිත්වා කතං, ඉදං අගිලානස්ස න වට්ටති, ඉට්ඨකඛණ්ඩං පන කපාලඛණ්ඩං වා වට්ටති.

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, උක්කාසිකං පුථුපාණික’’න්ති (චූළව. 244) වචනතො උක්කාසිකං පුථුපාණිකඤ්ච වට්ටති. **උක්කාසිකං** නාම වත්ථවට්ටි, තස්මා නහායන්තස්ස යස්ස කස්සචි නහානසාටකවට්ටියා පිට්ඨිං සංඝිතුං වට්ටති. **පුථුපාණිකන්**ති හත්ථපරිකම්මං වුච්චති, තස්මා සබ්බෙසං හත්ථෙන පිට්ඨිපරිකම්මං කාතුං වට්ටති.

ඉදං පනෙත්ථ නහානවත්තං – උදකතිත්ථං ගන්ත්වා යත්ථ වා තත්ථ වා චීවරං නික්ඛිපිත්වා වෙගෙන ඨිතකෙනෙව න ඔතරිතබ්බං, සබ්බදිසා පන ඔලොකෙත්වා විවිත්තභාවං ඤත්වා ඛාණුගුම්බලතාදීනි වවත්ථපෙත්වා තික්ඛත්තුං උක්කාසිත්වා අවකුජ්ජ ඨිතෙන උත්තරාසඞ්ගචීවරං අපනෙත්වා පසාරෙතබ්බං, කායබන්ධනං මොචෙත්වා චීවරපිට්ඨියෙයෙව ඨපෙතබ්බං. සචෙ උදකසාටිකා නත්ථි, උදකන්තෙ උක්කුටිකං නිසීදිත්වා නිවාසනං මොචෙත්වා සචෙ නින්නට්ඨානං අත්ථි, ආතපෙ පසාරෙතබ්බං. නො චෙ අත්ථි, සංහරිත්වා ඨපෙතබ්බං. ඔතරන්තෙන සණිකං නාභිප්පමාණමත්තං ඔතරිත්වා වීචිං අනුට්ඨපෙන්තෙන සද්දං අකරොන්තෙන නිවත්තිත්වා ආගතදිසාභිමුඛෙන නිමුජ්ජිතබ්බං, එවං චීවරං රක්ඛිතං හොති. උම්මුජ්ජන්තෙනපි සද්දං අකරොන්තෙන සණිකං උම්මුජ්ජිත්වා නහානපරියොසානෙ උදකන්තෙ උක්කුටිකෙන නිසීදිත්වා නිවාසනං පරික්ඛිපිත්වා උට්ඨාය සුපරිමණ්ඩලං නිවාසෙත්වා කායබන්ධනං බන්ධිත්වා චීවරං පාරුපිත්වාව ඨාතබ්බං.

22. ‘‘න, භික්ඛවෙ, වල්ලිකා ධාරෙතබ්බා… න පාමඞ්ගො ධාරෙතබ්බො… න කණ්ඨසුත්තකං ධාරෙතබ්බං… න කටිසුත්තකං ධාරෙතබ්බං… න ඔවට්ටිකං ධාරෙතබ්බං… න කායූරං ධාරෙතබ්බං… න හත්ථාභරණං ධාරෙතබ්බං… න අඞ්ගුලිමුද්දිකා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 245) වචනතො කණ්ණපිළන්ධනාදි යං කිඤ්චි ආභරණං න වට්ටති. තත්ථ (චූළව. අට්ඨ. 245) **වල්ලිකාති** කණ්ණතො නික්ඛන්තමුත්තොලම්බකාදීනං එතං අධිවචනං. න කෙවලඤ්ච වල්ලිකා එව, යං කිඤ්චි කණ්ණපිළන්ධනං අන්තමසො තාලපණ්ණම්පි න වට්ටති. **පාමඞ්ගන්**ති යං කිඤ්චි පලම්බකසුත්තං. **කණ්ඨසුත්තකන්**ති යං කිඤ්චි ගීවූපගං ආභරණං. **කටිසුත්තකන්**ති යං කිඤ්චි කටිපිළන්ධනං, අන්තමසො සුත්තතන්තුමත්තම්පි. **ඔවට්ටිකන්**ති වලයං. **කායූරාදීනි** පාකටානෙව.

23. ‘‘න, භික්ඛවෙ, දීඝා කෙසා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙමාසිකං වා දුවඞ්ගුලං වා’’ති (චූළව. 246) වචනතො සචෙ කෙසා අන්තොද්වෙමාසෙ ද්වඞ්ගුලං පාපුණන්ති, අන්තොද්වෙමාසෙයෙව ඡින්දිතබ්බා, ද්වඞ්ගුලෙහි අතික්කාමෙතුං න වට්ටති. සචෙපි න දීඝා, ද්වෙමාසතො එකදිවසම්පි අතික්කාමෙතුං න ලභතියෙව. උභයථාපි උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදොව වුත්තො, තතො ඔරං පන න වට්ටනභාවො නාම නත්ථි.

‘‘න , භික්ඛවෙ, කත්තරිකාය කෙසා ඡෙදාපෙතබ්බා, යො ඡෙදාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා කත්තරිකාය කෙසෙ ඡෙදාපෙතු’’න්ති (චූළව. 275) වචනතො ආබාධං විනා කත්තරිකාය කෙසෙ ඡෙදාපෙතුං න වට්ටති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, කොච්ඡෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා… න ඵණකෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා… න හත්ථඵණකෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා… න සිත්ථතෙලකෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා… න උදකතෙලකෙන කෙසා ඔසණ්ඨෙතබ්බා, යො ඔසණ්ඨෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 246) වචනතො මණ්ඩනත්ථාය කොච්ඡාදීහි කෙසා න ඔසණ්ඨෙතබ්බා, උද්ධලොමෙන පන අනුලොමනිපාතනත්ථං හත්ථං තෙමෙත්වා සීසං පුඤ්ඡිතබ්බං, උණ්හාභිතත්තරජසිරානම්පි අල්ලහත්ථෙන පුඤ්ඡිතුං වට්ටති.

24. ‘‘න, භික්ඛවෙ, ආදාසෙ වා උදකපත්තෙ වා මුඛනිමිත්තං ඔලොකෙතබ්බං, යො ඔලොකෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා ආදාසෙ වා උදකපත්තෙ වා මුඛනිමිත්තං ඔලොකෙතු’’න්ති (චූළව. 247) වචනතො ආබාධං විනා ආදාසෙ වා උදකපත්තෙ වා මුඛං න ඔලොකෙතබ්බං. එත්ථ ච කංසපත්තාදීනිපි යෙසු මුඛනිමිත්තං පඤ්ඤායති, සබ්බානි ආදාසසඞ්ඛමෙව ගච්ඡන්ති, කඤ්ජියාදීනිපි ච උදකපත්තසඞ්ඛමෙව. තස්මා යත්ථ කත්ථචි ඔලොකෙන්තස්ස දුක්කටං. ආබාධපච්චයා පන ‘‘සඤ්ඡවි නු ඛො මෙ වණො, උදාහු න තාවා’’ති ජානනත්ථං වට්ටති, ‘‘ජිණ්ණො නු ඛොම්හි, නො’’ති එවං ආයුසඞ්ඛාරං ඔලොකනත්ථම්පි වට්ටතීති වුත්තං.

‘‘න, භික්ඛවෙ, මුඛං ආලිම්පිතබ්බං… න මුඛං උම්මද්දිතබ්බං… න මුඛං චුණ්ණෙතබ්බං… න මනොසිලිකාය මුඛං ලඤ්ඡෙතබ්බං… න අඞ්ගරාගො කාතබ්බො… න මුඛරාගො කාතබ්බො… න අඞ්ගරාගමුඛරාගො කාතබ්බො, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස . අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා මුඛං ආලිම්පිතු’’න්ති (චූළව. 247) වචනතො ආබාධං විනා මුඛවිලිම්පනාදි න කාතබ්බං.

25. ‘‘න, භික්ඛවෙ, නච්චං වා ගීතං වා වාදිතං වා දස්සනාය ගන්තබ්බං, යො ගච්ඡෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 248) වචනතො නච්චාදිං දස්සනාය න ගන්තබ්බං. එත්ථ (පාචි. අට්ඨ. 835) ච **නච්චන්**ති නටාදයො වා නච්චන්තු සොණ්ඩා වා අන්තමසො මොරසුවමක්කටාදයොපි, සබ්බමෙතං නච්චමෙව, තස්මා අන්තමසො මොරනච්චම්පි දස්සනාය ගච්ඡන්තස්ස දුක්කටං. සයම්පි නච්චන්තස්ස වා නච්චාපෙන්තස්ස වා දුක්කටමෙව. **ගීතන්**ති නටාදීනං වා

ගීතං හොතු අරියානං පරිනිබ්බානකාලෙ රතනත්තයගුණූපසඤ්හිතං සාධුකීළිතගීතං වා අසඤ්ඤතභික්ඛූනං ධම්මභාණකගීතං වා අන්තමසො දන්තගීතම්පි, ‘‘යං ගායිස්සාමා’’ති පුබ්බභාගෙ ඔකූජන්තා කරොන්ති, සබ්බමෙතං ගීතමෙව, සයං ගායන්තස්සපි ගායාපෙන්තස්සපි දුක්කටමෙව.

‘‘පඤ්චිමෙ, භික්ඛවෙ, ආදීනවා ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මං ගායන්තස්ස. අත්තනාපි තස්මිං සරෙ සාරජ්ජති, පරෙපි තස්මිං සරෙ සාරජ්ජන්ති, ගහපතිකාපි උජ්ඣායන්ති, සරකුත්තිම්පි නිකාමයමානස්ස සමාධිස්ස භඞ්ගො හොති, පච්ඡිමා ජනතා දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති. ඉමෙ ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්ච ආදීනවා ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මං ගායන්තස්ස. න, භික්ඛවෙ, ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මො ගායිතබ්බො, යො ගායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 249) –

වචනතො ආයතකෙන ගීතස්සරෙන ධම්මොපි න ගායිතබ්බො.

ආයතකො (චූළව. අට්ඨ. 249) නාම **ගීතස්සරො** තං තං වත්තං භින්දිත්වා අක්ඛරානි විනාසෙත්වා පවත්තො. ධම්මෙ පන සුත්තන්තවත්තං නාම අත්ථි, ජාතකවත්තං නාම අත්ථි, ගාථාවත්තං නාම අත්ථි, තං විනාසෙත්වා අතිදීඝං කාතුං න වට්ටති, චතුරස්සෙන වත්තෙන පරිමණ්ඩලානි පදබ්‍යඤ්ජනානි දස්සෙතබ්බානි. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සරභඤ්ඤ’’න්ති (චූළව. 249) වචනතො පන සරෙන ධම්මං භණිතුං වට්ටති. **සරභඤ්ඤෙ** කිර තරඞ්ගවත්තධොතකවත්තගලිතවත්තාදීනි ද්වත්තිංස වත්තානි අත්ථි, තෙසු යං ඉච්ඡති, තං කාතුං ලභති. සබ්බෙසං පදබ්‍යඤ්ජනං අවිනාසෙත්වා විකාරං අකත්වා සමණසාරුප්පෙන චතුරස්සෙන නයෙන පවත්තනංයෙව ලක්ඛණං.

වාදිතං නාම තන්තිබද්ධාදිවාදනීයභණ්ඩං වාදිතං වා හොතු කුටභෙරිවාදිතං වා අන්තමසො උදකභෙරිවාදිතම්පි, සබ්බමෙතං න වට්ටති. යං පන නිට්ඨුභන්තො වා සාසඞ්කෙ වා ඨිතො අච්ඡරිකං වා ඵොටෙති, පාණිං වා පහරති, තත්ථ අනාපත්ති, සබ්බං අන්තරාරාමෙ ඨිතස්ස පස්සතො අනාපත්ති, පස්සිස්සාමීති විහාරතො විහාරං ගච්ඡන්තස්ස ආපත්තියෙව. ආසනසාලායං නිසින්නො පස්සති, අනාපත්ති. පස්සිස්සාමීති උට්ඨහිත්වා ගච්ඡතො ආපත්ති, වීථියං ඨත්වා ගීවං පරිවත්තෙත්වා පස්සතොපි ආපත්තියෙව. සලාකභත්තාදීනං වා අත්ථාය අඤ්ඤෙන වා කෙනචි කරණීයෙන ගන්ත්වා ගතට්ඨානෙ පස්සති වා සුණාති වා, අනාපත්ති. ආපදාසු තාදිසෙන උපද්දවෙන උපද්දුතො සමජ්ජට්ඨානං පවිසති, එවං පවිසිත්වා පස්සන්තස්ස සුණන්තස්ස වා අනාපත්ති. ‘‘චෙතියස්ස උපහාරං දෙථ උපාසකා’’ති වත්තුම්පි, ‘‘තුම්හාකං චෙතියස්ස උපහාරං කරොමා’’ති වුත්තෙ සම්පටිච්ඡිතුම්පි න ලභති. ‘‘තුම්හාකං චෙතියස්ස උපට්ඨානං කරොමා’’ති වුත්තෙ පන ‘‘උපට්ඨානකරණං නාම සුන්දර’’න්ති වත්තුං වට්ටති.

26. ‘‘න, භික්ඛවෙ, අත්තනො අඞ්ගජාතං ඡෙතබ්බං, යො ඡින්දෙය්‍ය, ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා’’ති (චූළව. 251) වචනතො අඞ්ගජාතං (චූළව. 251) ඡින්දන්තස්ස ථුල්ලච්චයං, අඤ්ඤං පන කණ්ණනාසාඅඞ්ගුලිආදිං යං කිඤ්චි ඡින්දන්තස්ස තාදිසං වා දුක්ඛං උප්පාදෙන්තස්ස දුක්කටං. අහිකීටදට්ඨාදීසු පන අඤ්ඤාබාධපච්චයා වා ලොහිතං වා මොචෙන්තස්ස ඡින්දන්තස්ස වා අනාපත්ති.

27. ‘‘න, භික්ඛවෙ, ගිහීනං උත්තරිමනුස්සධම්මං ඉද්ධිපාටිහාරියං දස්සෙතබ්බං, යො දස්සෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 252) වචනතො ගිහීනං විකුබ්බනිද්ධිං දස්සෙතුං න වට්ටති, අධිට්ඨානිද්ධි පන අප්පටික්ඛිත්තා.

28. ‘‘න, භික්ඛවෙ, සොවණ්ණමයො පත්තො ධාරෙතබ්බො…පෙ…. න රූපියමයො…පෙ…. න මණිමයො…පෙ…. න වෙළුරියමයො…පෙ…. න ඵලිකමයො…පෙ…. න කංසමයො…පෙ…. න කාචමයො…පෙ…. න තිපුමයො …පෙ…. න සීසමයො…පෙ…. න තම්බලොහමයො පත්තො ධාරෙතබ්බො, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 252) වචනතො සුවණ්ණමයාදිපත්තො න වට්ටති. සචෙපි ගිහී භත්තග්ගෙ සුවණ්ණතට්ටිකාදීසු බ්‍යඤ්ජනං කත්වා උපනාමෙන්ති, ආමසිතුම්පි න වට්ටති. ඵලිකමයකාචමයකංසමයානි පන තට්ටිකාදීනි භාජනානි පුග්ගලිකපරිභොගෙනෙව න වට්ටන්ති, සඞ්ඝිකපරිභොගෙන වා ගිහිවිකටානි වා වට්ටන්ති. තම්බලොහමයොපි පත්තොයෙව න වට්ටති, ථාලකං පන වට්ටති. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙ පත්තෙ අයොපත්තං මත්තිකාපත්ත’’න්ති (චූළව. 252) ද්වෙයෙව ච පත්තා අනුඤ්ඤාතා.

‘‘න, භික්ඛවෙ, තුම්බකටාහෙ පිණ්ඩාය චරිතබ්බං, යො චරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 255) වචනතො ලාබුකටාහං පරිහරිතුං න වට්ටති, තං ලභිත්වා පන තාවකාලිකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. **ඝටිකටාහෙපි** එසෙව නයො.

‘‘න , භික්ඛවෙ, ඡවසීසපත්තො ධාරෙතබ්බො, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (චූළව. 255) වචනතො ඡවසීසමයොපි පත්තො න වට්ටති.

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පත්තාධාරක’’න්ති (චූළව. 254) වචනතො භූමිදාරුදණ්ඩවලයවෙත්තාදීහි කතෙ භූමිආධාරකෙ දාරුදණ්ඩආධාරකෙ ච පත්තං ඨපෙතුං වට්ටති. එත්ථ ච ‘‘භූමිආධාරකෙ තයො දණ්ඩාධාරකෙ ද්වෙ පත්තෙ උපරූපරි ඨපෙතුං වට්ටතී’’ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. **මහාඅට්ඨකථායං** පන වුත්තං ‘‘භූමිආධාරකෙ තිණ්ණං පත්තානං අනොකාසො, ද්වෙ ඨපෙතුං වට්ටති. දාරුආධාරකදණ්ඩාධාරකෙසුපි සුසජ්ජිතෙසු එසෙව නයො.

හමකොටිසදිසො පන දාරුආධාරකො තීහි දණ්ඩකෙහි බද්ධො, දණ්ඩාධාරකො ච එකස්සපි පත්තස්ස අනොකාසො, තත්ථ ඨපෙත්වාපි හත්ථෙන ගහෙත්වාව නිසීදිතබ්බං, භූමියං පන නික්කුජ්ජිත්වා එකමෙව ඨපෙතබ්බ''න්ති.

''න, භික්ඛවෙ, මිඩ්ඪන්තෙ පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, යො නික්ඛිපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 254) වචනතො ආලින්දකමිඩ්ඪිකාදීනං අන්තෙ ඨපෙතුං න වට්ටති. සචෙ පන පරිවත්තෙත්වා තත්ථෙව පතිට්ඨාති, එවරූපාය විත්ථිණ්ණාය මිඩ්ඪිකාය ඨපෙතුං වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, පරිභණ්ඩන්තෙ පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, යො නික්ඛිපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 254) වචනතො බාහිරපස්සෙ කතාය තනුකමිඩ්ඪිකාය අන්තෙපි එසෙව නයො. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චොළක''න්ති (චූළව. 254) වචනතො චොළකං පත්ථරිත්වා තත්ථ ඨපෙතුං වට්ටති. තස්මිං පන අසති කටසාරකෙ වා තට්ටිකාය වා මත්තිකාය වා පරිභණ්ඩකතාය භූමියා යත්ථ න දුස්සති, තථාරූපාය වාලිකාය වා ඨපෙතුං වට්ටති. පංසුරජාදීසු පන ඛරභූමියං වා ඨපෙන්තස්ස දුක්කටං.

''න, භික්ඛවෙ, පත්තො ලග්ගෙතබ්බො, යො ලග්ගෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 254) වචනතො නාගදන්තාදීසු යත්ථ කත්ථචි ලග්ගෙතුං න වට්ටති, චීවරවංසෙපි බන්ධිත්වා ඨපෙතුං න වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, මඤ්චෙ පත්තො නික්ඛිපිතබ්බො, යො නික්ඛිපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 254) වචනතො භණ්ඩකට්ඨපනත්ථමෙව වා කතං හොතු නිසීදනසයනත්ථං වා, යත්ථ කත්ථචි මඤ්චෙ වා පීඨෙ වා ඨපෙන්තස්ස දුක්කටං, අඤ්ඤෙන පන භණ්ඩකෙන සද්ධිං බන්ධිත්වා ඨපෙතුං, අටනියං බන්ධිත්වා ඔලම්බිතුං වා වට්ටති, බන්ධිත්වාපි උපරි ඨපෙතුං න වට්ටතියෙව. සචෙ පන මඤ්චො වා පීඨං වා උක්ඛිපිත්වා චීවරවංසාදීසු අට්ටකවඤ්ජන්නෙන ඨපිතං හොති, තත්ථ ඨපෙතුං වට්ටති. අංසවට්ටනකෙන අංසකූටෙ ලග්ගෙත්වා අඞ්කෙ ඨපෙතුං වට්ටති, ඡත්තෙ හත්තපූරොපි අංසකූටෙ ලග්ගිතපත්තොපි ඨපෙතුං න වට්ටති. භණ්ඩකෙන පන සද්ධිං බන්ධිත්වා අට්ටකං කත්වා වා ඨපිතෙ යො කොචි ඨපෙතුං වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, පත්තහත්ථෙන කවාටං පණාමෙතබ්බං, යො පණාමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 255) වචනතො පත්තහත්ථෙන කවාටං න පණාමෙතබ්බං. එත්ථ ච න කෙවලං යස්ස පත්තො හත්ථෙ, සො එව පත්තහත්ථො. න කෙවලඤ්ච කවාටමෙව පණාමෙතුං න ලභති, අපිච ඛො පන හත්ථෙ වා පිට්ඨිපාදෙ වා යත්ථ යත්ථචි සරීරාවයවෙ පත්තස්මිං සති හත්ථෙන වා පාදෙන වා සීසෙන වා යෙන කෙනචි සරීරාවයවෙන කවාටං වා පණාමෙතුං ඝටිකං වා උක්ඛිපිතුං සූචිං වා කුඤ්චිකාය අවාපුරිතුං න ලභති, අංසකූටෙ පන පත්තං ලග්ගෙත්වා යථාසුඛං අවාපුරිතුං ලභති.

''න, භික්ඛවෙ, චලකානි වා අට්ඨිකානි වා උච්ඡිට්ඨොදකං වා පත්තෙන නීහරිතබ්බං, යො නීහරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 255) වචනතො චලකාදීනි පත්තෙන නීහරිතුං න වට්ටති. එත්ථ ච **චලකානීති** චබ්බෙත්වා අපවිද්ධාමිසානි. **අට්ඨිකානීති** මච්ඡමංසඅකානි. **උච්ඡිට්ඨොදකන්ති** මුඛවික්ඛාලිතොදකං. එතෙසු යං කිඤ්චි පත්තෙන නීහරන්තස්ස දුක්කටං. පත්තං පටිග්ගහං කත්වා හත්ථං ධොවිතුම්පි න ලභති. හත්ථධොතපාදධොතඋදකම්පි පත්තෙ ආකිරිත්වා නීහරිතුං න වට්ටති, අනුච්ඡිට්ඨං සුද්ධපත්තං උච්ඡිට්ඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං න වට්ටති, වාමහත්ථෙන පනෙත්ථ උදකං ආසිඤ්චිත්වා එකං උදකගණ්ඩුසං ගහෙත්වා උච්ඡිට්ඨහත්ථෙන ගණ්හිතුං වට්ටති. එත්තාවතාපි හි සො උච්ඡිට්ඨපත්තො හොති, හත්ථං පන බහිඋදකෙන වික්ඛාලෙත්වා ගහෙතුං වට්ටති. මච්ඡමංසඵලාඵලාදීනි ච ඛාදන්තො යං තත්ථ අට්ඨිං වා චලකං වා ඡඩ්ඩෙතුකාමො හොති, තං පත්තෙ ඨපෙතුං න ලභති. යං පන පටිඛාදිතුකාමො හොති, තං පත්තෙ ඨපෙතුං ලභති. අට්ඨිකකණ්ටකාදීනි තත්ථෙව කත්වා හත්ථෙන ලුඤ්චිත්වා ඛාදිතුං වට්ටති. මුඛතො නීහටං පන යං කිඤ්චි පුන ඛාදිතුකාමො පත්තෙ ඨපෙතුං න ලභති, සිඞ්ගිවෙරනාළිකෙරඛණ්ඩාදීනි ඩංසිත්වා පුන ඨපෙතුං ලභති.

29. ''න ච, භික්ඛවෙ, සබ්බපංසුකූලිකෙන භවිතබ්බං, යො භවෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 255) වචනතො සබ්බපංසුකූලිකෙන න භවිතබ්බං. එත්ථ පන චීවරඤ්ච මඤ්චපීඨඤ්ච පංසුකූලං වට්ටති, අජ්ඣොහරණීයං පන දින්නමෙව ගහෙතබ්බං.

30. ''න , භික්ඛවෙ, අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නෙන භික්ඛුනා පරිස්සාවනං යාචියමානෙන න දාතබ්බං, යො න දදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 259) වචනතො අපරිස්සාවනකස්ස (චූළව. අට්ඨ. 259) යාචමානස්ස පරිස්සාවනං අදාතුං න වට්ටති. යො පන අත්තනො හත්ථෙ පරිස්සාවනෙ විජ්ජමානෙපි යාචති, තස්ස න අකාමා දාතබ්බං.

''න ච, භික්ඛවෙ, අපරිස්සාවනකෙන භික්ඛුනා අද්ධානමග්ගො පටිපජ්ජිතබ්බො, යො පටිපජ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 259) වචනතො අපරිස්සාවනකෙන මග්ගො න ගන්තබ්බො. සචෙපි න හොති පරිස්සාවනං වා ධම්මකරණං වා, සඞ්ඝාටිකණ්ණො අධිට්ඨාතබ්බො ''ඉමිනා පරිස්සාවෙත්වා පිවිස්සාමී''ති.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, දණ්ඩපරිස්සාවන”න්ති (චූළව. 259) වචනතො දණ්ඩපරිස්සාවනම්පි වට්ටති. **දණ්ඩපරිස්සාවනං** නාම යත්ථ රජකානං ඛාරපරිස්සාවනං විය චතූසු පාදෙසු බද්ධනිස්සෙණිකාය සාටකං බන්ධිත්වා මජ්ඣෙ දණ්ඩකෙ උදකං ආසිඤ්චන්ති, තං උභොපි කොට්ඨාසෙ පූරෙත්වා පරිස්සාවති.

“අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, ඔත්ථරක”න්ති (චූළව. 259) වචනතො ඔත්ථරකං පරිස්සාවනම්පි වට්ටති. **ඔත්ථරකං** නාම යං උදකෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටකෙන උදකං ගණ්හන්ති, තඤ්හි චතූසු දණ්ඩකෙසු වත්ථං බන්ධිත්වා උදකෙ චත්තාරො ඛාණුකෙ නිඛනිත්වා තෙසු බන්ධිත්වා සබ්බපරියන්තෙ උදකතො මොචෙත්වා මජ්ඣෙ ඔත්ථරිත්වා ඝටෙන උදකං ගණ්හන්ති.

31. “න, භික්ඛවෙ, නග්ගෙන නග්ගො අභිවාදෙතබ්බො, යො අභිවාදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”තිආදිවචනතො (චූළව. 261) න නග්ගෙන නග්ගො අභිවාදෙතබ්බො, න නග්ගෙන අභිවාදෙතබ්බං, න නග්ගෙන නග්ගො අභිවාදාපෙතබ්බො, න නග්ගෙන අභිවාදාපෙතබ්බං, න නග්ගෙන නග්ගස්ස පරිකම්මං කාතබ්බං, න නග්ගෙන නග්ගස්ස දාතබ්බං, න නග්ගෙන පටිග්ගහෙතබ්බං, න නග්ගෙන ඛාදිතබ්බං, න නග්ගෙන භුඤ්ජිතබ්බං, න නග්ගෙන සායිතබ්බං, න නග්ගෙන පාතබ්බං.

“අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිස්සො පටිච්ඡාදියො ජන්තාඝරපටිච්ඡාදිං උදකපටිච්ඡාදිං වත්ථපටිච්ඡාදි”න්ති (චූළව. 261) වචනතො තිස්සො පටිච්ඡාදියො වට්ටන්ති. එත්ථ ච ජන්තාඝරපටිච්ඡාදි උදකපටිච්ඡාදි ච පරිකම්මං කරොන්තස්සෙව වට්ටති, සෙසෙසු අභිවාදනාදීසු න වට්ටති. වත්ථපටිච්ඡාදි පන සබ්බකම්මෙසු වට්ටති.

32. “න , භික්ඛවෙ, පුප්ඵාභිකිණ්ණෙසු සයනෙසු සයිතබ්බං, යො සයෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 264) වචනතො පුප්ඵෙහි සන්ථතෙසු සයනෙසු න සයිතබ්බං, ගන්ධගන්ධං පන ගහෙත්වා කවාටෙ පඤ්චඞ්ගුලිං දාතුං වට්ටති පුප්ඵං ගහෙත්වා විහාරෙ එකමන්තං නික්ඛිපිතුං.

33. “න, භික්ඛවෙ, ආසිත්තකූපධානෙ භුඤ්ජිතබ්බං, යො භුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 264) වචනතො ආසිත්තකූපධානෙ ඨපෙත්වා න භුඤ්ජිතබ්බං. **ආසිත්තකූපධාන**න්ති තම්බලොහෙන වා රජතෙන වා කතාය පෙළාය එතං අධිවචනං, පටික්ඛිත්තත්තා පන දාරුමයාපි න වට්ටති.

34. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මළොරික”න්ති (චූළව. 264) වචනතො මළොරිකාය ඨපෙත්වා භුඤ්ජිතුං වට්ටති. **මළොරිකා**ති දණ්ඩාධාරකො වුච්චති. යට්ඨිආධාරකපණ්ණාධාරකපච්ඡිකපීඨාදීනිපි එත්ථෙව පවිට්ඨානි. ආධාරකසඞ්ඛෙපගමනතො හි පට්ඨාය ඡිද්දං විද්ධම්පි අවිද්ධම්පි වට්ටතියෙව.

35. “න , භික්ඛවෙ, එකභාජනෙ භුඤ්ජිතබ්බං, යො භුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති(චූළව. 264) ආදිවචනතො න එකභාජනෙ භුඤ්ජිතබ්බං, න එකථාලකෙ පාතබ්බං. සචෙ පන එකො භික්ඛු භාජනතො ඵලං වා පූවං වා ගහෙත්වා ගච්ඡති, තස්මිං අපගතෙ ඉතරස්ස සෙසකං භුඤ්ජිතුං වට්ටති, ඉතරස්සපි තස්මිං ඛීණෙ පුන ගහෙතුං වට්ටති.

“න, භික්ඛවෙ, එකමඤ්චෙ තුවට්ටිතබ්බං, යො තුවට්ටෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති(චූළව. 264) ආදිවචනතො න එකමඤ්චෙ නිපජ්ජිතබ්බං, න එකත්ථරණෙ නිපජ්ජිතබ්බං. වවත්ථානං පන දස්සෙත්වා මජ්ඣෙ කාසාවං වා කත්තරයට්ඨිං වා අන්තමසො කායබන්ධනම්පි ඨපෙත්වා නිපජ්ජන්තානං අනාපත්ති. එකපාවුරණෙහි එකත්ථරණපාවුරණෙහි ච න නිපජ්ජිතබ්බං. එකං අත්ථරණඤ්චෙව පාවුරණඤ්ච එතෙසන්ති එකත්ථරණපාවුරණා. සංහාරිමානං පාවාරත්ථරණකටසාරකාදීනං එකං අන්තං අත්ථරිත්වා එකං පාරුපිත්වා නිපජ්ජන්තානමෙතං අධිවචනං.

36. “න, භික්ඛවෙ, චෙලපත්තිකා අක්කමිතබ්බා, යො අක්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 268) වචනතො න චෙලසන්ථාරො අක්කමිතබ්බො, “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිහීනං මඞ්ගලත්ථාය යාචියමානෙන චෙලප්පටිකං අක්කමිතු”න්ති (චූළව. 268) වචනතො පන කාචි ඉත්ථී (චූළව. අට්ඨ. 268) අපගතගබ්භා වා හොති ගරුගබ්භා වා, එවරූපෙසු ඨානෙසු මඞ්ගලත්ථාය යාචියමානෙන අක්කමිතුං වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ධොතපාදකං අක්කමිතු”න්ති (චූළව. 268) වචනතො පාදධොවනට්ඨානෙ ධොතෙහි පාදෙහි අක්කමනත්ථාය අත්ථතපච්චත්ථරණං අක්කමිතුං වට්ටති.

37. “න, භික්ඛවෙ, කතකං පරිභුඤ්ජිතබ්බං, යො පරිභුඤ්ජෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 269) වචනතො කතකං න වට්ටති. **කතකං** නාම පදුමකණ්ණිකාකාරං පාදඝංසනත්ථං කණ්ටකෙ උට්ඨාපෙත්වා කතං. තං වට්ටං වා හොතු චතුරස්සාදිභෙදං වා, බාහුලිකානුයොගත්තා පටික්ඛිත්තමෙව, නෙව පටිග්ගහෙතුං, න පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිස්සො පාදඝංසනියො සක්ඛරං කථලං සමුද්දඵෙණක”න්ති (චූළව. 269) වචනතො සක්ඛරාදීහි පාදඝංසනං වට්ටති. **සක්ඛරා**ති පාසාණො වුච්චති, පාසාණඵෙණකොපි වට්ටතියෙව.

38. “න , භික්ඛවෙ, චාමරිබීජනී ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා”ති (චූළව. 269) වචනතො චාමරිවාලෙහි කතබීජනී න වට්ටති. “අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මකසබීජනිං. අනුජානාමි භික්ඛවෙ තිස්සො බීජනියො

වාකමයං උසීරමයං මොරපිඤ්ඡමයං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, විධූපනඤ්ච තාලවණ්ටඤ්චා''ති (චූළව. 269) වචනතො මකසබීජනීආදි වට්ටති. තත්ථ **විධූපනන්ති** බීජනී වුච්චති. **තාලවණ්ටං** පන තාලපණ්ණෙහි වා කතං හොතු වෙළුදන්තවිලීවෙහි වා මොරපිඤ්ඡෙහි වා චම්මවිකතීහි වා, සබ්බං වට්ටති. **මකසබීජනී** දන්තමයවිසාණමයදණ්ඩකාපි වට්ටති. වාකමයබීජනියා කෙතකපාරොහකුන්තාලපණ්ණාදිමයාපි සඞ්ගහිතා.

39. ''න, භික්ඛවෙ, ඡත්තං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස ඡත්ත''න්ති (චූළව. 270) වචනතො අගිලානෙන ඡත්තං න ධාරෙතබ්බං. යස්ස පන කායඩාහො වා පිත්තකොපො වා හොති චක්ඛු වා දුබ්බලං, අඤ්ඤො වා කොචි ආබාධො විනා ඡත්තෙන උප්පජ්ජති, තස්ස ගාමෙ වා අරඤ්ඤෙ වා ඡත්තං වට්ටති. වස්සෙ පන චීවරගුත්තත්ථම්පි වාළමිගචොරභයෙසු අත්තගුත්තත්ථම්පි වට්ටති, එකපණ්ණච්ඡත්තං පන සබ්බත්ථෙව වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අගිලානෙනපි ආරාමෙ ආරාමූපචාරෙ ඡත්තං ධාරෙතු''න්ති (චූළව. 270) වචනතො පන අගිලානස්සපි ආරාමආරාමූපචාරෙසු ඡත්තං ධාරෙතුං වට්ටති.

40. ''න, භික්ඛවෙ, දීඝා නඛා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, මංසප්පමාණෙන නඛං ඡින්දිතු''න්ති (චූළව. 274) වචනතො දීඝා නඛා ඡින්දිතබ්බා. ''න, භික්ඛවෙ, වීසතිමට්ඨං කාරාපෙතබ්බං, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, මලමත්තං අපකඩ්ඪිතු''න්ති (චූළව. 274) වචනතො වීසතිපි නඛෙ ලිඛිතමට්ඨෙ කාරාපෙතුං න වට්ටති, නඛතො මලමත්තං පන අපකඩ්ඪිතුං වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, සම්බාධෙ ලොමං සංහරාපෙතබ්බං, යො සංහරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා සම්බාධෙ ලොමං සංහරාපෙතු''න්ති (චූළව. 275) වචනතො ගණ්ඩවණාදිආබාධං විනා සම්බාධෙ ලොමං සංහරාපෙතුං න වට්ටති. ''න, භික්ඛවෙ, දීඝං නාසිකාලොමං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 275) වචනතො සණ්ඩාසෙන නාසිකාලොමං සංහරාපෙතුං වට්ටති. සක්ඛරාදීහි නාසිකාලොමං ගාහාපනෙපි ආපත්ති නත්ථි, අනුරක්ඛණත්ථං පන ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සණ්ඩාස''න්ති (චූළව. 275) සණ්ඩාසො අනුඤ්ඤාතො. ''න, භික්ඛවෙ, පලිතං ගාහාපෙතබ්බං, යො ගාහාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 275) වචනතො පලිතං ගාහාපෙතුං න වට්ටති. යං පන භමුකාය වා නලාටෙ වා දාඨිකාය වා උග්ගන්ත්වා බීභච්ඡං හුත්වා ඨිතං, තාදිසං ලොමං පලිතං වා අපලිතං වා ගාහාපෙතුං වට්ටති.

41. ''න, භික්ඛවෙ, අකායබන්ධනෙන ගාමො පවිසිතබ්බො, යො පවිසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 278) වචනතො අකායබන්ධනෙන ගාමො න පවිසිතබ්බො, අබන්ධිත්වා නික්ඛමන්තෙන යත්ථ සරති, තත්ථ බන්ධිතබ්බං. ''ආසනසාලාය බන්ධිස්සාමී''ති ගන්තුං වට්ටති, සරිත්වා යාව න බන්ධති, න තාව පිණ්ඩාය චරිතබ්බං.

42. ''න, භික්ඛවෙ, ගිහිනිවත්ථං නිවාසෙතබ්බං, යො නිවාසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති(චූළව. 280) ආදිවචනතො හත්ථිසොණ්ඩාදිවසෙන ගිහිනිවත්ථං න නිවාසෙතබ්බං, සෙතපටපාරුතාදිවසෙන න ගිහිපාරුතං පාරුපිතබ්බං, මල්ලකම්මකරාදයො විය කච්ඡං බන්ධිත්වා න නිවාසෙතබ්බං. එවං නිවාසෙතුං ගිලානස්සපි මග්ගප්පටිපන්නස්සපි න වට්ටති. යම්පි මග්ගං ගච්ඡන්තා එකං වා ද්වෙ වා කොණෙ උක්ඛිපිත්වා අන්තරවාසකස්ස උපරි ලග්ගන්ති, අන්තො වා එකං කාසාවං තථා නිවාසෙත්වා බහි අපරං නිවාසෙන්ති, සබ්බං න වට්ටති. ගිලානො පන අන්තොකාසාවස්ස ඔවට්ටිකං දස්සෙත්වා අපරං උපරි නිවාසෙතුං ලභති, අගිලානෙන ද්වෙ නිවාසෙන්තෙන සගුණං කත්වා නිවාසෙතබ්බානි.

43. ''න , භික්ඛවෙ, උභතොකාජං හරිතබ්බං, යො හරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 281) වචනතො උභතොකාජං හරිතුං න වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, එකතොකාජං අන්තරාකාජං සීසභාරං ඛන්ධභාරං කටිභාරං ඔලම්බක''න්ති වචනතො එකතොකාජාදිං හරිතුං වට්ටති.

44. ''න, භික්ඛවෙ, දීඝං දන්තකට්ඨං ඛාදිතබ්බං, යො ඛාදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 282) වචනතො න දීඝං දන්තකට්ඨං ඛාදිතබ්බං. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අට්ඨඞ්ගුලපරමං දන්තකට්ඨං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චතුරඞ්ගුලපච්ඡිමං දන්තකට්ඨ''න්ති (චූළව. 282) වචනතො මනුස්සානං පමාණඞ්ගුලෙන අට්ඨඞ්ගුලපරමං චතුරඞ්ගුලපච්ඡිමඤ්ච දන්තකට්ඨං ඛාදිතබ්බං.

45. ''න, භික්ඛවෙ, රුක්ඛො අභිරුහිතබ්බො, යො අභිරුහෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සති කරණීයෙ පොරිසං රුක්ඛං අභිරුහිතුං ආපදාසු යාවදත්ථ''න්ති (චූළව. 284) වචනතො න රුක්ඛං අභිරුහිතබ්බං, සුක්ඛකට්ඨගහණාදිකිච්චෙ පන සති පුරිසප්පමාණං අභිරුහිතුං වට්ටති. **ආපදාසූති** වාළමිගාදයො වා දිස්වා මග්ගමූළ්හො වා දිසා ඔලොකෙතුකාමො හුත්වා දවඩාහං වා උදකොඝං වා ආගච්ඡන්තං දිස්වා අතිඋච්චම්පි රුක්ඛං ආරොහිතුං වට්ටති.

46. ''න, භික්ඛවෙ, බුද්ධවචනං ඡන්දසො ආරොපෙතබ්බං, යො ආරොපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සකාය නිරුත්තියා බුද්ධවචනං පරියාපුණිතු''න්ති (චූළව. 285) වචනතො වෙදං විය බුද්ධවචනං සක්කටභාසාය වාචනාමග්ගං ආරොපෙතුං න වට්ටති, සකාය පන මාගධිකාය නිරුත්තියා පරියාපුණිතබ්බං.

47. ''න, භික්ඛවෙ, ලොකායතං පරියාපුණිතබ්බං, යො පරියාපුණෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති(චූළව. 286) ආදිවචනතො ලොකායතසඞ්ඛාතං ''සබ්බං උච්ඡිට්ඨං, සබ්බං අනුච්ඡිට්ඨං, සෙතො කාකො, කාළො බකො ඉමිනා ච ඉමිනා ච කාරණෙනා''ති එවමාදිනිරත්ථකකාරණපටිසංයුත්තං තිත්ථියසත්ථං නෙව පරියාපුණිතබ්බං, න පරස්ස වාචෙතබ්බං. න ච තිරච්ඡානවිජ්ජා පරියාපුණිතබ්බා, න පරස්ස වාචෙතබ්බා.

48. ''න, භික්ඛවෙ, ඛිපිතෙ 'ජීවා'ති වත්තබ්බො, යො වදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි , භික්ඛවෙ, ගිහීනං 'ජීවථ භන්තෙ'ති වුච්චමානෙන 'චිරං ජීවා'ති වත්තු''න්ති (චූළව. 288) වචනතො ඛිපිතෙ ''ජීවා''ති න වත්තබ්බං, ගිහිනා පන ''ජීවථා''ති වුච්චමානෙන ''චිරං ජීවා''ති වත්තුං වට්ටති.

49. ''න, භික්ඛවෙ, ලසුණං ඛාදිතබ්බං, යො ඛාදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආබාධපච්චයා ලසුණං ඛාදිතු''න්ති (චූළව. 289) වචනතො ආබාධං විනා ලසුණං ඛාදිතුං න වට්ටති, සූපසම්පාකාදීසු (පාචි. අට්ඨ. 797) පක්ඛිත්තං පන වට්ටති. තඤ්හි පච්චමානෙසු මුග්ගසූපාදීසු වා මච්ඡමංසවිකතියා වා තෙලෙ වා බදරසාළවාදීසු වා අම්බිලසාකාදීසු වා උත්තරිභඞ්ගෙසු වා යත්ථ කත්ථචි අන්තමසො යාගුභත්තෙපි පක්ඛිත්තං වට්ටති.

50. ''න, භික්ඛවෙ, අධොතෙහි පාදෙහි සෙනාසනං අක්කමිතබ්බං, යො අක්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 324) වචනතො අධොතෙහි පාදෙහි මඤ්චපීඨාදිසෙනාසනං පරිකම්මකතා වා භූමි න අක්කමිතබ්බා. ''න, භික්ඛවෙ, අල්ලෙහි පාදෙහි සෙනාසනං අක්කමිතබ්බං, යො අක්කමෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 324) වචනතො යෙහි (චූළව. අට්ඨ. 324) අක්කන්තට්ඨානෙ උදකං පඤ්ඤායති, එවරූපෙහි අල්ලපාදෙහි පරිභණ්ඩකතා භූමි වා සෙනාසනං වා න අක්කමිතබ්බං. සචෙ පන උදකසිනෙහමත්තමෙව පඤ්ඤායති, න උදකං, වට්ටති. පාදපුඤ්ඡනිං පන අල්ලපාදෙහිපි අක්කමිතුං වට්ටතියෙව. ''න, භික්ඛවෙ, සඋපාහනෙන සෙනාසනං අක්කමිතබ්බං, යො අක්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 324) වචනතො ධොතපාදෙහි අක්කමිතබ්බට්ඨානං සඋපාහනෙන අක්කමිතුං න වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, පරිකම්මකතාය භූමියා නිට්ඨුභිතබ්බං, යො නිට්ඨුභෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 324) වචනතො පරිකම්මකතාය භූමියා න නිට්ඨුභිතබ්බං. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඛෙළමල්ලක''න්ති (චූළව. 324) එවං අනුඤ්ඤාතෙ ඛෙළමල්ලකෙ නිට්ඨුභිතබ්බං. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චොළකෙන පලිවෙඨෙතු''න්ති (චූළව. 324) වචනතො සුධාභූමියා වා පරිභණ්ඩභූමියා වා මඤ්චපීඨං නික්ඛිපන්තෙන සචෙ තට්ටිකා වා කටසාරකො වා නත්ථි, චොළකෙන මඤ්චපීඨානං පාදා වෙඨෙතබ්බා, තස්මිං අසති පණ්ණම්පි අත්ථරිතුං වට්ටති, කිඤ්චි අනත්ථරිත්වා ඨපෙන්තස්ස පන දුක්කටං. යදි පන තත්ථ නෙවාසිකා අනත්ථතාය භූමියාපි ඨපෙන්ති, අධොතපාදෙහිපි වළඤ්ජෙන්ති, තථෙව වළඤ්ජෙතුං වට්ටති.

''න , භික්ඛවෙ, පරිකම්මකතා භිත්ති අපස්සෙතබ්බා, යො අපස්සෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 324) වචනතො පරිකම්මකතා භිත්ති සෙතභිත්ති වා හොතු චිත්තකම්මකතා වා, න අපස්සෙතබ්බා. න කෙවලඤ්ච භිත්තිමෙව, ද්වාරම්පි වාතපානම්පි අපස්සෙනඵලකම්පි පාසාණත්ථම්භම්පි රුක්ඛත්ථම්භම්පි චීවරෙන වා යෙන කෙනචි අප්පටිච්ඡාදෙත්වා අපස්සිතුං න ලභති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ , පච්චත්ථරිත්වා නිපජ්ජිතු''න්ති (චූළව. 325) වචනතො පන ධොතපාදෙහි අක්කමිතබ්බං, පරිභණ්ඩකතං භූමිං වා භූමත්ථරණං සෙනාසනං වා සඞ්ඝිකමඤ්චපීඨං වා අත්තනො සන්තකෙන පච්චත්ථරණෙන පච්චත්ථරිත්වාව නිපජ්ජිතබ්බං. සචෙ නිද්දායතොපි පච්චත්ථරණෙ සඞ්කුටිතෙ කොචි සරීරාවයවො මඤ්චං වා පීඨං වා ඵුසති, ආපත්තියෙව, ලොමෙසු පන ඵුසන්තෙසු ලොමගණනාය ආපත්තියො. පරිභොගසීසෙන අපස්සයන්තස්සපි එසෙව නයො. හත්ථතලපාදතලෙහි පන ඵුසිතුං අක්කමිතුං වා වට්ටති, මඤ්චං වා පීඨං වා හරන්තස්ස කායෙ පටිහඤ්ඤති, අනාපත්ති.

51. ''දසයිමෙ, භික්ඛවෙ, අවන්දියා. පුරෙඋපසම්පන්නෙන පච්ඡුපසම්පන්නො අවන්දියො, අනුපසම්පන්නො අවන්දියො, නානාසංවාසකො වුඩ්ඪතරො අධම්මවාදී අවන්දියො, මාතුගාමො අවන්දියො, පණ්ඩකො අවන්දියො, පාරිවාසිකො අවන්දියො, මූලායපටිකස්සනාරහො අවන්දියො, මානත්තාරහො අවන්දියො, මානත්තචාරිකො අවන්දියො, අබ්භානාරහො අවන්දියො''ති (චූළව. 312) වචනතො ඉමෙ දස අවන්දියාති වෙදිතබ්බා.

''පච්ඡුපසම්පන්නෙන පුරෙඋපසම්පන්නො වන්දියො, නානාසංවාසකො වුඩ්ඪතරො ධම්මවාදී වන්දියො, තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො වන්දියො''ති (චූළව. 312) – වචනතො ඉමෙ තයො වන්දිතබ්බා.

52. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තීණි තූලානි රුක්ඛතූලං ලතාතූලං පොටකීතූල''න්ති (චූළව. 297) වචනතො ඉමානි තීණි තූලානි කප්පියානි. තත්ථ (චූළව. අට්ඨ. 297) **රුක්ඛතූල**න්ති සිම්බලිරුක්ඛාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි රුක්ඛානං තූලං. **ලතාතූල**න්ති ඛීරවල්ලිආදීනං යාසං කාසඤ්චි වල්ලීනං තූලං. **පොටකීතූල**න්ති පොටකීතිණාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි තිණජාතිකානං අන්තමසො උච්ඡුනළාදීනම්පි තූලං. එතෙහි තීහි සබ්බභූතගාමා සඞ්ගහිතා හොන්ති. රුක්ඛවල්ලිතිණජාතියො හි මුඤ්චිත්වා අඤ්ඤො භූතගාමො නාම නත්ථි, තස්මා යස්ස කස්සචි භූතගාමස්ස තූලං බිම්බොහනෙ වට්ටති. භිසිං පන පාපුණිත්වා සබ්බමෙතං අකප්පියතූලන්ති වුච්චති. න කෙවලඤ්ච බිම්බොහනෙ එතං තූලමෙව, හංසමොරාදීනං සබ්බසකුණානං සීහාදීනං සබ්බචතුප්පදානඤ්ච ලොමම්පි වට්ටති,

පියඞ්ගුපුප්ඵබකුලපුප්ඵාදීනං පන යං කිඤ්චි පුප්ඵං න වට්ටති. තමාලපත්තං සුද්ධමෙව න වට්ටති, මිස්සකං පන වට්ටති, භිසීනං අනුඤ්ඤාතං පඤ්චවිධං උණ්ණාදිතූලම්පි වට්ටති.

53. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පඤ්ච භිසියො උණ්ණභිසිං චොළභිසිං වාකභිසිං තිණභිසිං පණ්ණභිසි''න්ති (චූළව. 297) වචනතො පඤ්චහි උණ්ණාදීහි පූරිතා පඤ්ච භිසියො අනුඤ්ඤාතා. තූලගණනාය හි එතාසං ගණනා වුත්තා. තත්ථ උණ්ණග්ගහණෙන න කෙවලං එළකලොමමෙව ගහිතං, ඨපෙත්වා පන මනුස්සලොමං යං කිඤ්චි කප්පියාකප්පියමංසජාතීනං පක්ඛිචතුප්පදානං ලොමං සබ්බං ඉධ උණ්ණග්ගහණෙනෙව ගහිතං. තස්මා ඡන්නං චීවරානං ඡන්නං අනුලොමචීවරානඤ්ච අඤ්ඤතරෙන භිසිච්ඡවිං කත්වා තං සබ්බං පක්ඛිපිත්වා භිසිං කාතුං වට්ටති. එළකලොමානි පන අපක්ඛිපිත්වා කම්බලමෙව චතුග්ගුණං පඤ්චගුණං වා පක්ඛිපිත්වා කතාපි **උණ්ණභිසි**සඞ්ඛ්‍යමෙව ගච්ඡති.

චොළභිසිආදීසු යං කිඤ්චි නවචොළං වා පුරාණචොළං වා සංහරිත්වා අන්තො පක්ඛිපිත්වා වා කතා චොළභිසි. යං කිඤ්චි වාකං පක්ඛිපිත්වා කතා **වාකභිසි**. යං කිඤ්චි තිණං පක්ඛිපිත්වා කතා **තිණභිසි**. අඤ්ඤත්‍ර සුද්ධතමාලපත්තා යං කිඤ්චි පණ්ණං පක්ඛිපිත්වා කතා **පණ්ණභිසී**ති වෙදිතබ්බා. තමාලපත්තං පන අඤ්ඤෙන මිස්සමෙව වට්ටති. සුද්ධං න වට්ටති. යං පනෙතං උණ්ණාදිපඤ්චවිධං තූලං භිසියං වට්ටති, තං මසූරකෙපි වට්ටතීති **කුරුන්දියං** වුත්තං. එතෙන මසූරකං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටතීති සිද්ධං හොති. භිසියා පමාණනියමො නත්ථි, මඤ්චභිසි පීඨභිසි භූමත්ථරණභිසි චඞ්කමනභිසි පාදපුඤ්ඡනභිසීති එතාසං අනුරූපතො සල්ලක්ඛෙත්වා අත්තනො රුචිවසෙන පමාණං කාතබ්බං. බිම්බොහනං පන පමාණයුත්තමෙව වට්ටති.

54. ''න, භික්ඛවෙ, අඩ්ඪකායිකානි බිම්බොහනානි ධාරෙතබ්බානි, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 297) යෙසු කටිතො පට්ඨාය යාව සීසං උපදහන්ති, තාදිසානි උපඩ්ඪකායප්පමාණානි බිම්බොහනානි පටික්ඛිපිත්වා ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සීසප්පමාණං බිම්බොහන''න්ති (චූළව. 297) සීසප්පමාණං අනුඤ්ඤාතං. **සීසප්පමාණං** නාම යස්ස විත්ථාරතො තීසු කණ්ණෙසු ද්වින්නං කණ්ණානං අන්තරං මිනියමානං විදත්ථි චෙව චතුරඞ්ගුලඤ්ච හොති, මජ්ඣට්ඨානං මුට්ඨිරතනං හොති. ''දීඝතො පන දියඩ්ඪරතනං වා ද්විරතනං වා''ති **කුරුන්දියං** වුත්තං. අයං සීසප්පමාණස්ස උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදො, ඉතො උද්ධං න වට්ටති, හෙට්ඨා වට්ටති . අගිලානස්ස සීසූපධානඤ්ච පාදූපධානඤ්චාති ද්වයමෙව වට්ටති, ගිලානස්ස බිම්බොහනානි සන්ථරිත්වා උපරි පච්චත්ථරණං දත්වා නිපජ්ජිතුම්පි වට්ටති. ''යානි පන භිසීනං අනුඤ්ඤාතානි පඤ්ච කප්පියතූලානි, තෙහි බිම්බොහනං මහන්තම්පි වට්ටතී''ති ඵුස්සදෙවත්ථෙරො ආහ. විනයධරඋපතිස්සත්ථෙරො පන ''බිම්බොහනං කරිස්සාමීති කප්පියතූලං වා අකප්පියතූලං වා පක්ඛිපිත්වා කරොන්තස්ස පමාණමෙව වට්ටතී''ති ආහ.

55. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ආසන්දික''න්ති (චූළව. 297) වචනතො චතුරස්සපීඨසඞ්ඛාතො ආසන්දිකො වට්ටති, සො ච ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, උච්චකම්පි ආසන්දික''න්ති (චූළව. 297) වචනතො අට්ඨඞ්ගුලතො උච්චපාදකොපි වට්ටති. එකතොභාගෙන දීඝපීඨමෙව හි අට්ඨඞ්ගුලතො උච්චපාදකං න වට්ටති, තස්මා චතුරස්සපීඨං පමාණාතික්කන්තම්පි වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සත්තඞ්ග''න්ති (චූළව. 297) වචනතො තීසු දිසාසු අපස්සයං කත්වා කතමඤ්චොපි වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, උච්චකම්පි සත්තඞ්ග''න්ති (චූළව. 297) වචනතො අයම්පි පමාණාතික්කන්තො ච වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, භද්දපීඨ''න්තිආදිනා (චූළව. 297) පාළියං අනුඤ්ඤාතං වෙත්තමයපීඨං පිලොතිකාබද්ධපීඨං දාරුපට්ටිකාය උපරි පාදෙ ඨපෙත්වා භොජනඵලකං විය කතං එළකපාදපීඨං ආමලකාකාරෙන යොජිතං බහුපාදකං ආමණ්ඩකවට්ටිකපීඨං පලාලපීඨං ඵලකපීඨඤ්ච පාළියං අනාගතඤ්ච අඤ්ඤම්පි යං කිඤ්චි දාරුමයපීඨං වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, උච්චෙ මඤ්චෙ සයිතබ්බං, යො සයෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (චූළව. 297) වචනතො පමණාතික්කන්තෙ මඤ්චෙ සයන්තස්ස දුක්කටං, තං පන කරොන්තස්ස කාරාපෙන්තස්ස ච ඡෙදනකං පාචිත්තියං. අඤ්ඤෙන කතං පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජන්තෙන ඡින්දිත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. සචෙ න ඡින්දිතුකාමො හොති, භූමියං නිඛනිත්වා පමාණං උපරි දස්සෙති, උත්තානකං වා කත්වා පරිභුඤ්ජති, උක්ඛිපිත්වා තුලාසඞ්ඝාටෙ ඨපෙත්වා අට්ටං කත්වා පරිභුඤ්ජති, වට්ටති. ''න, භික්ඛවෙ, උච්චා මඤ්චපටිපාදකා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අට්ඨඞ්ගුලපරමං මඤ්චපටිපාදක''න්ති (චූළව. 297) වචනතො මනුස්සානං පමාණඞ්ගුලෙන අට්ඨඞ්ගුලපරමොව මඤ්චපටිපාදකො වට්ටති, තතො උද්ධං න වට්ටති.

56. ''න , භික්ඛවෙ, උච්චාසයනමහාසයනානි ධාරෙතබ්බානි, සෙය්‍යථිදං, ආසන්දි පල්ලඞ්කො ගොනකො චිත්තකො පටිකා පටලිකා තූලිකා විකතිකා උද්දලොමි එකන්තලොමි කට්ටිස්සං කොසෙය්‍යං කුත්තකං හත්ථත්ථරං අස්සත්ථරං රථත්ථරං අජිනපවෙණී කදලිමිගපවරපච්චත්ථරණං සඋත්තරච්ඡදං උභතොලොහිතකූපධානං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 254) වචනතො උච්චාසයනමහාසයනානි න වට්ටන්ති. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 254) **උච්චාසයනං** නාම පමාණාතික්කන්තං මඤ්චං. **මහාසයනං** නාම අකප්පියත්ථරණං. ආසන්දිආදීසු **ආසන්දීති** පමාණාතික්කන්තාසනං. **පල්ලඞ්කොති** පාදෙසු වාළරූපානි ඨපෙත්වා කතො. **ගොනකොති** දීඝලොමකො මහාකොජවො. චතුරඞ්ගුලාධිකානි කිර තස්ස ලොමානි. **චිත්තකොති** රතනචිත්‍රඋණ්ණාමයත්ථරකො. **පටිකාති** උණ්ණාමයො සෙතත්ථරකො. **පටලිකාති** ඝනපුප්ඵකො උණ්ණාමයලොමත්ථරකො, යො ''ආමලකපට්ටො''තිපි වුච්චති. **තූලිකාති** පකතිතූලිකායෙව. **විකතිකාති** සීහබ්‍යග්ඝාදිරූපවිචිත්‍රො උණ්ණාමයත්ථරකො. **උද්දලොමීති** එකතො

උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථරණං. **එකන්තලොමීති** උභතො උග්ගතලොමං උණ්ණාමයත්ථරණං. **කට්ටිස්සන්ති** රතනපරිසිබ්බිතං කොසෙය්‍යකට්ටිස්සමයං පච්චත්ථරණං. **කොසෙය්‍යන්ති** රතනපරිසිබ්බිතං කොසියසුත්තමයං පච්චත්ථරණං, සුද්ධකොසෙය්‍යං පන වට්ටති.

කුත්තකන්ති සොළසන්නං නාටකිත්ථීනං ඨත්වා නච්චනයොග්ගං උණ්ණාමයත්ථරණං. **හත්ථත්ථරඅස්සත්ථරා** හත්ථිඅස්සපිට්ඨීසු අත්ථරණකඅත්ථරණා එව. රථත්ථරෙපි එසෙව නයො. **අජිනපවෙණීති** අජිනචම්මෙහි මඤ්චප්පමාණෙන සිබ්බිත්වා කතා පවෙණී. **කදලිමිගපවරපච්චත්ථරණන්ති** කදලිමිගචම්මං නාම අත්ථි, තෙන කතං පවරපච්චත්ථරණන්ති අත්ථො. තං කිර සෙතවත්ථස්ස උපරි කදලිමිගචම්මං පත්ථරිත්වා සිබ්බිත්වා කරොන්ති. **සඋත්තරච්ඡදන්ති** සහ උත්තරච්ඡදෙන, උපරිබද්ධෙන රත්තවිතානෙන සද්ධින්ති අත්ථො. සෙතවිතානම්පි හෙට්ඨා අකප්පියපච්චත්ථරණෙ සති න වට්ටති, අසති පන වට්ටති. **උභතොලොහිතකූපධානන්ති** සීසූපධානඤ්ච පාදූපධානඤ්චාති මඤ්චස්ස උභතොලොහිතකූපධානං, එතං න කප්පති. යං පන එකමෙව උපධානං උභොසු පස්සෙසු රත්තං වා හොතු පදුමවණ්ණං වා විචිත්‍රං වා, සචෙ පමාණයුත්තං, වට්ටති, මහාඋපධානං පන පටික්ඛිත්තං. ගොනකාදීනි (චූළව. අට්ඨ. 320) සඞ්ඝිකවිහාරෙ වා පුග්ගලිකවිහාරෙ වා මඤ්චපීඨකෙසු අත්ථරිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටන්ති, ධම්මාසනෙ පන ගිහිවිකතනීහාරෙන ලබ්භන්ති, තත්‍රාපි නිපජ්ජිතුං න වට්ටති.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඨපෙත්වා තීණි ආසන්දිං පල්ලඞ්කං තූලිකං ගිහිවිකතං අභිනිසීදිතුං, න ත්වෙව අභිනිපජ්ජිතු''න්ති (චූළව. 314) – වචනතො ආසන්දාදිත්තයං ඨපෙත්වා අවසෙසෙසු ගොනකාදීසු ගිහිවිකතෙසු ධම්මාසනෙ වා භත්තග්ගෙ වා අන්තරඝරෙ වා නිසීදිතුං වට්ටති, නිපජ්ජිතුං න වට්ටති. තූලොනද්ධං පන මඤ්චපීඨං භත්තග්ගෙ අන්තරඝරෙයෙව නිසීදිතුං වට්ටති, තත්ථාපි නිපජ්ජිතුං වට්ටති. තූලොනද්ධං පන මඤ්චපීඨං කාරාපෙන්තස්සපි උද්දාලනකං පාචිත්තියං.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඔනද්ධමඤ්චං ඔනද්ධපීඨ''න්ති (චූළව. 297) වචනතො පන චම්මාදීහි ඔනද්ධං මඤ්චපීඨං වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාවාරං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කොසෙය්‍යපාවාරං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කොජවං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, කම්බල''න්ති (මහාව. 337-338) – වචනතො පාවාරාදීනි සඞ්ඝිකානි වා හොන්තු පුග්ගලිකානි වා, යථාසුඛං විහාරෙ වා අන්තරඝරෙ වා යත්ථ කත්ථචි පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති. කොජවං පනෙත්ථ පකතිකොජවමෙව වට්ටති, මහාපිට්ඨියකොජවං න වට්ටති.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බං පාසාදපරිභොග''න්ති (චූළව. 320) වචනතො සුවණ්ණරජතාදිවිචිත්‍රානි (චූළව. අට්ඨ. 320) කවාටානි මඤ්චපීඨානි තාලවණ්ටානි සුවණ්ණරජතයොනි පානීයඝටපානීයසරාවානි, යං කිඤ්චි චිත්තකම්මකතං, සබ්බං සෙනාසනපරිභොගෙ වට්ටති. ''පාසාදස්ස දාසිදාසං ඛෙත්තවත්ථුං ගොමහිංසං දෙමා''ති වදන්ති, පාටෙක්කං ගහණකිච්චං නත්ථි, පාසාදෙ පටිග්ගහිතෙ පටිග්ගහිතමෙව හොති.

''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, එකපලාසිකං උපාහනං... න, භික්ඛවෙ, දිගුණා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න තිගුණා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න ගුණඞ්ගුණූපාහනා ධාරෙතබ්බා... යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 245) – වචනතො එකපටලායෙව උපාහනා වට්ටති, ද්විපටලා පන තිපටලා න වට්ටතියෙව. **ගුණඞ්ගුණූපාහනා** (මහාව. අට්ඨ. 245) නාම චතුපටලතො පට්ඨාය වුච්චති, සා පන මජ්ඣිමදෙසෙයෙව න වට්ටති. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බපච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු ගුණඞ්ගුණූපාහන''න්ති (මහාව. 259) – වචනතො පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු ගුණඞ්ගුණූපාහනා නවා වා හොතු පරිභුත්තා වා, වට්ටති. මජ්ඣිමදෙසෙ පන ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඔමුක්කං ගුණඞ්ගුණූපාහනං. න, භික්ඛවෙ, නවා ගුණඞ්ගුණූපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 247) වචනතො පටිමුඤ්චිත්වා අපනීතා පරිභුත්තායෙව ගුණඞ්ගුණූපාහනා වට්ටති, අපරිභුත්තා පටික්ඛිත්තායෙව. එකපටලා පන පරිභුත්තා වා හොතු අපරිභුත්තා වා, සබ්බත්ථ වට්ටති. එත්ථ ච මනුස්සචම්මං ඨපෙත්වා යෙන කෙනචි චම්මෙන කතා උපාහනා වට්ටති. උපාහනකොසකසත්ථකකොසකකුඤ්චිකකොසකෙසුපි එසෙව නයො.

''න , භික්ඛවෙ, සබ්බනීලිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බපීතිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බලොහිතිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බමඤ්ජිට්ඨිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බකණ්හා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න සබ්බමහාරඞ්ගරත්තා උපාහනා ධාරෙතබ්බා. න සබ්බමහානාමරත්තා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 246) – වචනතො සබ්බනීලිකාදි උපාහනා න වට්ටති. එත්ථ ච **නීලිකා** උමාපුප්ඵවණ්ණා හොති. **පීතිකා** කණිකාරපුප්ඵවණ්ණා... **ලොහිතිකා** ජයසුමනපුප්ඵවණ්ණා... **මඤ්ජිට්ඨිකා** මඤ්ජිට්ඨවණ්ණා එව... **කණ්හා** අද්දාරිට්ඨකවණ්ණා... **මහාරඞ්ගරත්තා** සතපදිපිට්ඨිවණ්ණා... **මහානාමරත්තා** සම්භින්නවණ්ණා හොති පණ්ඩුපලාසවණ්ණා. **කුරුන්දියං** පන ''පදුමපුප්ඵවණ්ණා''ති වුත්තං. එතාසු යං කිඤ්චි ලභිත්වා රජනං චොළකෙන පුඤ්ඡිත්වා වණ්ණං භින්දිත්වා ධාරෙතුං වට්ටති, අප්පමත්තකෙපි භින්නෙ වට්ටතියෙව.

''න, භික්ඛවෙ, නීලකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න පීතකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න ලොහිතකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මඤ්ජිට්ඨිකවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න කණ්හවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මහාරඞ්ගරත්තවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... න මහානාමරත්තවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා... යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 246) – වචනතො යාසං වද්ධායෙව නීලාදිවණ්ණා හොන්ති, තාපි න වට්ටන්ති, වණ්ණභෙදං පන කත්වා ධාරෙතුං වට්ටති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, බල්ලකබද්ධා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න පුටබද්ධා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න පාලිගුණ්ඨිමා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න තූලපුණ්ණිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න තිත්තිරපත්තිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න මෙණ්ඩවිසාණවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න අජවිසාණවද්ධිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න විච්ඡිකාළිකා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න මොරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න චිත්‍රා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 246) – වචනතො බල්ලකබද්ධාදි උපාහනාපි න වට්ටති. තත්ථ **බල්ලකබද්ධා**ති පණ්හිපිධානත්ථං තලෙ බල්ලකං බන්ධිත්වා කතා. **පුටබද්ධා**ති යොනකඋපාහනා වුච්චති, යා යාව ජඞ්ඝතො සබ්බපාදං පටිච්ඡාදෙති. **පාලිගුණ්ඨිමා**ති පලිගුණ්ඨිත්වා කතා, උපරි පාදමත්තමෙව පටිච්ඡාදෙති, න ජඞ්ඝං. **තූලපුණ්ණිකා**ති තූලපිචුනා පූරෙත්වා කතා. **තිත්තිරපත්තිකා**ති තිත්තිරපත්තසදිසා විචිත්‍රබද්ධා. **මෙණ්ඩවිසාණවද්ධිකා**ති කණ්ණිකට්ඨානෙ මෙණ්ඩකසිඞ්ගසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙත්වා කතා. **අජවිසාණවද්ධිකාදීසු**පි එසෙව නයො, **විච්ඡිකාළිකා**පි තත්ථෙව විච්ඡිකනඞ්ගුට්ඨසණ්ඨානෙ වද්ධෙ යොජෙත්වා කතා. **මොරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතා**ති තලෙසු වා වද්ධෙසු වා මොරපිඤ්ඡෙහි සුත්තකසදිසෙහි පරිසිබ්බිතා. **චිත්‍රා**ති විචිත්‍රා. එතාසු යං කිඤ්චි ලභිත්වා සචෙ තානි බල්ලකාදීනි අපනෙත්වා සක්කා හොන්ති වළඤ්ජිතුං, වළඤ්ජෙතබ්බා. තෙසු පන සති වළඤ්ජන්තස්ස දුක්කටං.

‘‘න, භික්ඛවෙ, සීහචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න බ්‍යග්ඝචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න දීපිචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න අජිනචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න උද්දචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න මජ්ජාරචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න කාළකචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා… න ලුවකචම්මපරික්ඛටා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 246) – වචනතො සීහචම්මාදිපරික්ඛටාපි උපාහනා න වට්ටති. තත්ථ **සීහචම්මපරික්ඛටා** නාම පරියන්තෙසු චීවරෙ අනුවාතං විය සීහචම්මං යොජෙත්වා කතා. එස නයො සබ්බත්ථ. **ලුවකචම්මපරික්ඛටා**ති පක්ඛිබිළාලචම්මපරික්ඛටා. එතාසුපි යා කාචි තං චම්මං අපනෙත්වා ධාරෙතබ්බා.

‘‘න, භික්ඛවෙ, කට්ඨපාදුකා ධාරෙතබ්බා… න තාලපත්තපාදුකා… න වෙළුපත්තපාදුකා, න තිණපාදුකා… න මුඤ්ජපාදුකා, න පබ්බජපාදුකා… න හින්තාලපාදුකා, න කමලපාදුකා… න කම්බලපාදුකා… න සොවණ්ණපාදුකා… න රූපියමයා පාදුකා… න මණිමයා… න වෙළුරියමයා… න ඵලිකමයා … න කංසමයා… න කාචමයා… න තිපුමයා… න සීසමයා… න තම්බලොහමයා… න කාචි සඞ්කමනීයා පාදුකා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 250-251) – වචනතො යෙන කෙනචි තිණෙන වා අඤ්ඤෙන වා කතා යා කාචි සඞ්කමනීයා පාදුකා න ධාරෙතබ්බා. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, තිස්සො පාදුකා ධුවට්ඨානියා අසඞ්කමනීයායො, වච්චපාදුකං පස්සාවපාදුකං ආචමනපාදුක’’න්ති (මහාව. 251) – වචනතො පන භූමියං සුප්පතිට්ඨිතා නිච්චලා අසංහාරියා වච්චපාදුකාදී තිස්සො පාදුකා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටන්ති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, සඋපාහනෙන ගාමො පවිසිතබ්බො, යො පවිසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 259) වචනතො සඋපාහනෙන ගාමො න පවිසිතබ්බො. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානෙන භික්ඛුනා සඋපාහනෙන ගාමං පවිසිතු’’න්ති (මහාව. 256) වචනතො පන යස්ස පාදා වා ඵාලිතා පාදඛීලා වා ආබාධො පාදා වා දුක්ඛා හොන්ති, යො න සක්කොති අනුපාහනො ගාමං පවිසිතුං, එවරූපෙන ගිලානෙන සඋපාහනෙන ගාමං පවිසිතුං වට්ටති. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අජ්ඣාරාමෙ උපාහනං ධාරෙතුං උක්කං පදීපං කත්තරදණ්ඩ’’න්ති (මහාව. 249) වචනතො අජ්ඣාරාමෙ අගිලානස්සපි උපාහනං ධාරෙතුං වට්ටති.

‘‘න, භික්ඛවෙ, ආචරියෙසු ආචරියමත්තෙසු උපජ්ඣායෙසු උපජ්ඣායමත්තෙසු අනුපාහනෙසු චඞ්කමමානෙසු සඋපාහනෙන චඞ්කමිතබ්බං, යො චඞ්කමෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 248) – වචනතො ආචරියාදීසු අනුපාහනෙසු චඞ්කමන්තෙසු සඋපාහනෙන න චඞ්කමිතබ්බං. එත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 248) ච පබ්බජ්ජාචරියො උපසම්පදාචරියො නිස්සයාචරියො උද්දෙසාචරියොති ඉමෙ චත්තාරොපි ඉධ **ආචරියා** එව. අවස්සිකස්ස ඡබ්බස්සො ආචරියමත්තො. සො හි චතුවස්සකාලෙ තං නිස්සාය වච්ඡති. එවං එකවස්සස්ස සත්තවස්සො, දුවස්සස්ස අට්ඨවස්සො, තිවස්සස්ස නවවස්සො, චතුවස්සස්ස දසවස්සොති ඉමෙපි **ආචරියමත්තා** එව. උපජ්ඣායස්ස සන්දිට්ඨසම්භත්තා පන සහායභික්ඛූ, යෙ වා පන කෙචි දසවස්සෙහි මහන්තතරා, තෙ සබ්බෙපි **උපජ්ඣායමත්තා** නාම. එත්තකෙසු භික්ඛූසු අනුපාහනෙසු චඞ්කමන්තෙසු සඋපාහනස්ස චඞ්කමතො ආපත්ති.

‘‘න , භික්ඛවෙ, මහාචම්මානි ධාරෙතබ්බානි සීහචම්මං බ්‍යග්ඝචම්මං දීපිචම්මං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස’’. ‘‘න, භික්ඛවෙ, ගොචම්මං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස’’. ‘‘න, භික්ඛවෙ, කිඤ්චි චම්මං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්තිදුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 255) – වචනතො මජ්ඣිමදෙසෙ සීහචම්මාදි යං කිඤ්චි චම්මං ගහෙත්වා පරිහරිතුං න වට්ටති. සීහචම්මාදීනඤ්ච පරිහරණෙයෙව පටික්ඛෙපො කතො. භූමත්ථරණවසෙන පන අඤ්ඤත්ථ අනීහරන්තෙන යං කිඤ්චි චම්මං පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති.

‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සබ්බපච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු චම්මානි අත්ථරණානි එළකචම්මං අජචම්මං මිගචම්ම’’න්ති (මහාව. 259) වචනතො පන පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු යං කිඤ්චි (මහාව. අට්ඨ. 259) එළකචම්මඤ්ච අජචම්මඤ්ච අත්ථරිත්වා නිපජ්ජිතුං වා නිසීදිතුං වා වට්ටති. මිගචම්මෙ එණිමිගො වාතමිගො පසදමිගො කුරුඞ්ගමිගො මිගමාතුකො රොහිතමිගොති එතෙසංයෙව චම්මානි වට්ටන්ති, අඤ්ඤෙසං පන –

මක්කටො කාළසීහො ච, සරභො කදලීමිගො;
යෙ ච වාළමිගා කෙචි, තෙසං චම්මං න වට්ටති.

තත්ථ **වාළමිගාති** සීහබ්‍යග්ඝඅච්ඡතරච්ඡා. න කෙවලඤ්ච එතෙයෙව, යෙසං වා පන චම්මං වට්ටතීති වුත්තං, තෙ ඨපෙත්වා අවසෙසා අන්තමසො ගොමහිංසසසබිළාරාදයොපි සබ්බෙ ඉමස්මිං අත්ථෙ ''වාළමිගා''ත්වෙව වෙදිතබ්බා. එතෙසඤ්හි සබ්බෙසං පන චම්මං න වට්ටති.

''න, භික්ඛවෙ, යානෙන යායිතබ්බං, යො යායෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ගිලානස්ස යාන''න්ති (මහාව. 253) වචනතො අගිලානෙන භික්ඛුනා යානෙන න ගන්තබ්බං. කතරං පන යානං කප්පති, කතරං න කප්පතීති? ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පුරිසයුත්තං හත්ථවට්ටකං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, සිවිකං පාටඞ්කි''න්ති (මහාව. 253) වචනතො පුරිසයුත්තං හත්ථවට්ටකං සිවිකා පාටඞ්කී ච වට්ටති. එත්ථ ච පුරිසයුත්තං ඉත්ථිසාරථී වා හොතු පුරිසසාරථී වා, වට්ටති, ධෙනුයුත්තං පන න වට්ටති. හත්ථවට්ටකං පන ඉත්ථියො වා වට්ටෙන්තු පුරිසා වා, වට්ටතියෙව.

57. ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අහතානං දුස්සානං අහතකප්පානං දිගුණං සඞ්ඝාටිං එකච්චියං උත්තරාසඞ්ගං එකච්චියං අන්තරවාසකං, උතුද්ධටානං දුස්සානං චතුග්ගුණං සඞ්ඝාටිං දිගුණං උත්තරාසඞ්ගං දිගුණං අන්තරවාසකං, පංසුකූලෙ යාවදත්ථං, පාපණිකෙ උස්සාහො කරණීයො''ති (මහාව. 348) වචනතො අධොතානං (මහාව. අට්ඨ. 348) එකවාරං ධොතානඤ්ච වත්ථානං දුපට්ටා සඞ්ඝාටි කාතබ්බා, උත්තරාසඞ්ගො අන්තරවාසකො ච එකපට්ටො කාතබ්බො. උතුද්ධටානං පන හතවත්ථානං පිලොතිකානං සඞ්ඝාටි චතුග්ගුණා කාතබ්බා, උත්තරාසඞ්ගො අන්තරවාසකො ච දුපට්ටො කාතබ්බො, පංසුකූලෙ පන යථාරුචි කාතබ්බං. අන්තරාපණතො පතිතපිලොතිකචීවරෙපි උස්සාහො කරණීයො, පරියෙසනා කාතබ්බා, පරිච්ඡෙදො පන නත්ථි, පට්ටසතම්පි වට්ටති. සබ්බමිදං සාදියන්තස්ස භික්ඛුනො වුත්තං. තීසු පන චීවරෙසු ද්වෙ වා එකං වා ඡින්දිත්වා කාතබ්බං. සචෙ නප්පහොති, ආගන්තුකපත්තං දාතබ්බං. ආගන්තුකපත්තඤ්හි අප්පහොනකෙ අනුඤ්ඤාතං. වුත්තඤ්හෙතං –

> ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙ ඡින්නකානි එකං අච්ඡින්නකන්ති. ද්වෙ ඡින්නකානි එකං අච්ඡින්නකං නප්පහොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ද්වෙ අච්ඡින්නකානි එකං ඡින්නකන්ති. ද්වෙ අච්ඡින්නකානි එකං ඡින්නකං නප්පහොති. භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අන්වාධිකම්පි ආරොපෙතුං. න ච, භික්ඛවෙ, සබ්බං අච්ඡින්නකං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 360).

තස්මා සචෙ පහොති ආගන්තුකපත්තං, න වට්ටති, ඡින්දිතබ්බමෙව.

''න, භික්ඛවෙ, පොත්ථකො නිවාසෙතබ්බො, යො නිවාසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. න, භික්ඛවෙ, සබ්බනීලකානි චීවරානි ධාරෙතබ්බානි… න සබ්බපීතකානි… න සබ්බලොහිතකානි… න සබ්බමඤ්ජිට්ඨකානි… න සබ්බකණ්හානි… න සබ්බමහාරඞ්ගරත්තානි… න සබ්බමහානාමරත්තානි… න අච්ඡින්නදසානි… න දීඝදසානි… න පුප්ඵදසානි… න ඵලදසානි චීවරානි ධාරෙතබ්බානි… න කඤ්චුකං… න තිරීටකං… න වෙඨනං ධාරෙතබ්බං, යො ධාරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 371-372) – වචනතො පොත්ථකාදීනි න ධාරෙතබ්බානි. තත්ථ (මහාව. අට්ඨ. 371-372) **පොත්ථකොති** මකචිමයො වුච්චති, අක්කදුස්සකදලිදුස්සඑරකදුස්සානිපි පොත්ථකගතිකානෙව. **සබ්බනීලකාදීනි** රජනං ධොවිත්වා පුන රජිත්වා ධාරෙතබ්බානි. න සක්කා චෙ හොන්ති ධොවිතුං, පච්චත්ථරණානි වා කාතබ්බානි. තිපට්ටචීවරස්ස වා මජ්ඣෙ දාතබ්බානි. තෙසං වණ්ණනානත්තං උපාහනාසු වුත්තනයමෙව. **අච්ඡින්නදසදීඝදසානි** දසා ඡින්දිත්වා ධාරෙතබ්බානි. **කඤ්චුකං** ලභිත්වා ඵාලෙත්වා රජිත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති. **වෙඨනෙපි** එසෙව නයො. **තිරීටකං** පන රුක්ඛච්ඡල්ලිමයං, තං පාදපුඤ්ඡනිං කාතුං වට්ටති.

58. ''න, භික්ඛවෙ, අධම්මකම්මං කාතබ්බං, යො කරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්ස. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, අධම්මකම්මෙ කයිරමානෙ පටික්කොසිතු''න්ති (මහාව. 154) වචනතො අධම්මකම්මං න කාතබ්බං, කයිරමානඤ්ච නිවාරෙතබ්බං. නිවාරෙන්තෙහි ච ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, චතූහි පඤ්චහි පටික්කොසිතුං, ද්වීහි තීහි දිට්ඨිං ආවිකාතුං, එකෙන අධිට්ඨාතුං 'න මෙතං ඛමතී''ති (මහාව. 154) වචනතො යත්ථ නිවාරෙන්තස්ස භික්ඛුනො උපද්දවං කරොන්ති, තත්ථ එකකෙන න නිවාරෙතබ්බං. සචෙ චත්තාරො පඤ්ච වා හොන්ති, නිවාරෙතබ්බං. සචෙ පන ද්වෙ වා තයො වා හොන්ති, ''අධම්මකම්මං ඉදං, න මෙතං ඛමතී''ති එවං අඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ අත්තනො දිට්ඨිං ආවිකාතබ්බා. සචෙ එකොව හොති, ''න මෙතං ඛමතී''ති අධිට්ඨාතබ්බං. සබ්බඤ්චෙතං තෙසං අනුපද්දවත්ථාය වුත්තං.

59. ''න, භික්ඛවෙ, අනොකාසකතො භික්ඛු ආපත්තියා චොදෙතබ්බො, යො චොදෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 153) වචනතො චොදෙන්තෙන ''කරොතු මෙ ආයස්මා ඔකාසං, අහං තං වත්තුකාමො''ති එවං ඔකාසං කාරාපෙත්වා චොදෙතබ්බො. අධිප්පායභෙදො පනෙත්ථ වෙදිතබ්බො (මහාව. අට්ඨ. 2.389). අයඤ්හි අධිප්පායො නාම චාවනාධිප්පායො අක්කොසාධිප්පායො කම්මාධිප්පායො වුට්ඨානාධිප්පායො උපොසථපවාරණට්ඨපනාධිප්පායො අනුවිජ්ජනාධිප්පායො ධම්මකථාධිප්පායොති අනෙකවිධො. තත්ථ පුරිමෙසු චතූසු අධිප්පායෙසු ඔකාසං අකාරාපෙන්තස්ස දුක්කටං, ඔකාසං කාරාපෙත්වාපි සම්මුඛා අමූලකෙන පාරාජිකෙන චොදෙන්තස්ස සඞ්ඝාදිසෙසො,

අමූලකෙන සඞ්ඝාදිසෙසෙන චොදෙන්තස්ස පාචිත්තියං, අමූලිකාය ආචාරවිපත්තියා චොදෙන්තස්ස දුක්කටං, අක්කොසාධිප්පායෙන වදන්තස්ස පාචිත්තියං. අසම්මුඛා පන සත්තහිපි ආපත්තික්ඛන්ධෙහි වදන්තස්ස දුක්කටං, අසම්මුඛා එව සත්තවිධම්පි කම්මං කරොන්තස්ස දුක්කටමෙව. **කුරුන්දියං** පන ‘‘වුට්ඨානාධිප්පායෙන ‘ත්වං ඉමං නාම ආපත්තිං ආපන්නො, තං පටිකරොහී’ති වදන්තස්ස ඔකාසකිච්චං නත්ථී’’ති වුත්තං. උපොසථපවාරණං ඨපෙන්තස්සපි ඔකාසකම්මං නත්ථි, ඨපනඛෙත්තං පන ජානිතබ්බං ‘‘සුණාතු මෙ, භන්තෙ, සඞ්ඝො, අජ්ජුපොසථො පන්නරසො, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො උපොසථං කරෙ’’ති.

එතස්මිඤ්හි **රෙ**-කාරෙ අනතික්කන්තෙයෙව ඨපෙතුං ලබ්භති, තතො පරං පන **ය්‍ය**-කාරෙ පත්තෙ න ලබ්භති. එස නයො පවාරණාය.

අනුවිජ්ජකස්සපි ඔසටෙ වත්ථුස්මිං ‘‘අත්ථෙතං තවා’’ති අනුවිජ්ජනාධිප්පායෙන වදන්තස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථි. ධම්මකථිකස්සපි ධම්මාසනෙ නිසීදිත්වා ‘‘යො ඉදඤ්චිදඤ්ච කරොති, අයං භික්ඛු අස්සමණො’’තිආදිනා නයෙන අනොදිස්ස ධම්මං කථෙන්තස්ස ඔකාසකම්මං නත්ථි. සචෙ පන ඔදිස්ස නියමෙත්වා ‘‘අසුකො ච අසුකො ච අස්සමණො අනුපාසකො’’ති කථෙති, ධම්මාසනතො ඔරොහිත්වා ආපත්තිං දෙසෙත්වා ගන්තබ්බං. ‘‘න, භික්ඛවෙ, සුද්ධානං භික්ඛූනං අනාපත්තිකානං අවත්ථුස්මිං අකාරණෙ ඔකාසො කාරාපෙතබ්බො, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 153) වචනතො සුද්ධානං භික්ඛූනං අකාරණෙ වත්ථුස්මිං ඔකාසො න කාරෙතබ්බො. ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පුග්ගලං තුලයිත්වා ඔකාසං කාතු’’න්ති (මහාව. 153) වචනතො ‘‘භූතමෙව නු ඛො ආපත්තිං වදති, අභූත’’න්ති එවං උපපරික්ඛිත්වා ඔකාසො කාතබ්බො.

60. ‘‘න, භික්ඛවෙ, සද්ධාදෙය්‍යං විනිපාතෙතබ්බං, යො විනිපාතෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 361) වචනතො සද්ධාදෙය්‍යං න විනිපාතෙතබ්බං. ඨපෙත්වා මාතාපිතරො (මහාව. අට්ඨ. 361) සෙසඤාතීනං දෙන්තොපි විනිපාතෙතියෙව, මාතාපිතරො පන රජ්ජෙ ඨිතාපි පත්ථයන්ති, දාතබ්බං.

61. ‘‘න , භික්ඛවෙ, සන්තරුත්තරෙන ගාමො පවිසිතබ්බො, යො පවිසෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 362) වචනතො සන්තරුත්තරෙන ගාමො න පවිසිතබ්බො.

62. ‘‘පඤ්චිමෙ, භික්ඛවෙ, පච්චයා සඞ්ඝාටියා නික්ඛෙපාය. ගිලානො වා හොති, වස්සිකසඞ්කෙතං වා හොති, නදීපාරගතං වා හොති, අග්ගළගුත්තිවිහාරො වා හොති, අත්ථතකථිනං වා හොති. ඉමෙ ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්ච පච්චයා සඞ්ඝාටියා නික්ඛෙපායා’’ති (මහාව. 362) – වචනතො පන ගහෙත්වා ගන්තුං අසමත්ථො ගිලානො වා හොති, වස්සිකසඞ්කෙතාදීසු වා අඤ්ඤතරං කාරණං, එවරූපෙසු පච්චයෙසු සඞ්ඝාටිං අග්ගළගුත්තිවිහාරෙ ඨපෙත්වා සන්තරුත්තරෙන ගන්තුං වට්ටති. සබ්බෙස්වෙව හි එතෙසු ගිලානවස්සිකසඞ්කෙතනදීපාරගමනඅත්ථතකථිනභාවෙසු අග්ගළගුත්තියෙව පමාණං, ගුත්තෙ එව විහාරෙ නික්ඛිපිත්වා බහි ගන්තුං වට්ටති, නාගුත්තෙ. ආරඤ්ඤකස්ස පන විහාරො න සුගුත්තො හොති, තෙන භණ්ඩුක්ඛලිකාය පක්ඛිපිත්වා පාසාණසුසිරරුක්ඛසුසිරාදීසු සුපටිච්ඡන්නෙසු ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං. උත්තරාසඞ්ගඅන්තරවාසකානං නික්ඛෙපෙපි ඉමෙයෙව පඤ්ච පච්චයා වෙදිතබ්බා.

63. ‘‘න, භික්ඛවෙ, සම්බාධස්ස සාමන්තා ද්වඞ්ගුලා සත්ථකම්මං වා වත්ථිකම්මං වා කාරාපෙතබ්බං, යො කාරාපෙය්‍ය, ආපත්ති ථුල්ලච්චයස්සා’’ති (මහාව. 279) වචනතො යථාපරිච්ඡින්නෙ ඔකාසෙ (මහාව. අට්ඨ. 279) යෙන කෙනචි සත්ථෙන වා සූචියා වා කණ්ටකෙන වා සත්තිකාය වා පාසාණසක්ඛලිකාය වා නඛෙන වා ඡින්දනං වා ඵාලනං වා විජ්ඣනං වා ලෙඛනං වා න කාතබ්බං, සබ්බඤ්හෙතං සත්ථකම්මමෙව හොති. යෙන කෙනචි පන චම්මෙන වා වත්ථෙන වා වත්ථිපීළනම්පි න කාතබ්බං, සබ්බඤ්හෙතං වත්ථිකම්මමෙව හොති. එත්ථ ච **‘‘සම්බාධස්ස සාමන්තා ද්වඞ්ගුලා’’**ති ඉදං සත්ථකම්මංයෙව සන්ධාය වුත්තං, වත්ථිකම්මං පන සම්බාධෙයෙව පටික්ඛිත්තං. තත්ථ පන ඛාරං වා දාතුං යෙන කෙනචි රජ්ජුකෙන වා බන්ධිතුං වට්ටති, යදි තෙන ඡිජ්ජති, සුච්ඡින්නං. අණ්ඩවුඩ්ඪිරොගෙපි සත්ථකම්මං න වට්ටති, තස්මා ‘‘අණ්ඩං ඵාලෙත්වා බීජානි උද්ධරිත්වා අරොගං කරිස්සාමී’’ති න කාතබ්බං, අග්ගිතාපනභෙසජ්ජලෙපනෙසු පන පටික්ඛෙපො නත්ථි. වච්චමග්ගෙ භෙසජ්ජමක්ඛිතා ආදානවට්ටි වා වෙළුනාළිකා වා වට්ටති, යාය ඛාරකම්මං වා කරොන්ති, තෙලං වා පවෙසෙන්ති.

64. ‘‘න, භික්ඛවෙ, නහාපිතපුබ්බෙන ඛුරභණ්ඩං පරිහරිතබ්බං, යො පරිහරෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා’’ති (මහාව. 303) වචනතො නහාපිතපුබ්බෙන (මහාව. අට්ඨ. 303) ඛුරභණ්ඩං ගහෙත්වා පරිහරිතුං න වට්ටති, අඤ්ඤස්ස සන්තකෙන පන කෙසෙ ඡෙදෙතුං වට්ටති. සචෙ වෙතනං ගහෙත්වා ඡින්දති, න වට්ටති. යො අනහාපිතපුබ්බො, තස්සෙව පරිහරිතුං වට්ටති, තං වා අඤ්ඤං වා ගහෙත්වා කෙසෙ ඡෙදෙතුම්පි වට්ටති.

65. ‘‘සඞ්ඝිකානි , භික්ඛවෙ, බීජානි පුග්ගලිකාය භූමියා රොපිතානි භාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානි. පුග්ගලිකානි බීජානි සඞ්ඝිකාය භූමියා රොපිතානි භාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බානී’’ති (මහාව. 304) – වචනතො පුග්ගලිකාය භූමියා සඞ්ඝිකෙසු බීජෙසු රොපිතෙසු සඞ්ඝිකාය භූමියා වා පුග්ගලිකෙසු බීජෙසු රොපිතෙසු දසමභාගං දත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං. ඉදං කිර ජම්බුදීපෙ පොරාණකචාරිත්තං, තස්මා දස කොට්ඨාසෙ කත්වා එකො කොට්ඨාසො භූමිසාමිකානං දාතබ්බො.

66. ‘‘සන්ති, භික්ඛවෙ, මග්ගා කන්තාරා අප්පොදකා අප්පභක්ඛා, න සුකරා අපාථෙය්‍යෙන ගන්තුං. අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, පාථෙය්‍යං පරියෙසිතුං. තණ්ඩුලො තණ්ඩුලත්ථිකෙන, මුග්ගො මුග්ගත්ථිකෙන, මාසො මාසත්ථිකෙන, ලොණං ලොණත්ථිකෙන, ගුළො ගුළත්ථිකෙන, තෙලං තෙලත්ථිකෙන, සප්පි සප්පිත්ථිකෙනා’’ති (මහාව. 299) – වචනතො තාදිසං කන්තාරං නිත්ථරන්තෙන පාථෙය්‍යං පරියෙසිතුං වට්ටති. කථං පන පරියෙසිතබ්බන්ති? සචෙ (මහාව. අට්ඨ. 296) කෙච්සයමෙව ඤත්වා දෙන්ති, ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ දෙන්ති, ඤාතිපවාරිතට්ඨානතො වා භික්ඛාචාරවත්තෙන වා පරියෙසිතබ්බං. තථා අලභන්තෙන අඤ්ඤාතිකඅප්පවාරිතට්ඨානතො යාචිත්වාපි ගහෙතබ්බං. එකදිවසෙන ගමනීයෙ මග්ගෙ එකභත්තත්ථාය පරියෙසිතබ්බං. දීඝෙ අද්ධානෙ යත්තකෙන කන්තාරං නිත්ථරති, තත්තකං පරියෙසිතබ්බං.

67. ‘‘යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං න කප්පතී’ති අප්පටික්ඛිත්තං, තඤ්චෙ අකප්පියං අනුලොමෙති, කප්පියං පටිබාහති, තං වො න කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං න කප්පතී’ති අප්පටික්ඛිත්තං, තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති, අකප්පියං පටිබාහති, තං වො කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං කප්පතී’ති අනනුඤ්ඤාතං, තඤ්චෙ අකප්පියං අනුලොමෙති, කප්පියං පටිබාහති, තං වො න කප්පති. යං, භික්ඛවෙ, මයා ‘ඉදං කප්පතී’ති අනනුඤ්ඤාතං, තඤ්චෙ කප්පියං අනුලොමෙති, අකප්පියං පටිබාහති, තං වො කප්පතී’’ති (මහාව. 305) – ඉමෙ චත්තාරො මහාපදෙසෙ භගවා භික්ඛූනං නයග්ගහණත්ථාය ආහ. තත්ථ ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරා සුත්තං ගහෙත්වා පරිමද්දන්තා ඉදං අද්දසංසු. ‘‘ඨපෙත්වා ධඤ්ඤඵලරස’’න්ති සත්ත ධඤ්ඤරසානි ‘‘පච්ඡාභත්තං න කප්පතී’’ති පටික්ඛිත්තානි . තාලනාළිකෙරපනසලබුජඅලාබුකුම්භණ්ඩපුස්සඵලතිපුසඵලඑළාලුකානි නව මහාඵලානි සබ්බඤ්ච අපරණ්ණං ධඤ්ඤගතිකමෙව. තං කිඤ්චාපි න පටික්ඛිත්තං , අථ ඛො අකප්පියං අනුලොමෙති, තස්මා පච්ඡාභත්තං න කප්පති. අට්ඨ පානානි අනුඤ්ඤාතානි, අවසෙසානි වෙත්තතින්තිණිකමාතුලුඞ්ගකපිට්ඨකොසම්බකරමන්දාදිඛුද්දකඵලපානානි අට්ඨපානගතිකානෙව. තානි කිඤ්චාපි න අනුඤ්ඤාතානි, අථ ඛො කප්පියං අනුලොමෙන්ති, තස්මා කප්පන්ති. ඨපෙත්වා හි සානුලොමං ධඤ්ඤඵලරසං අඤ්ඤං ඵලපානං නාම අකප්පියං නත්ථි, සබ්බං යාමකාලිකංයෙවාති **කුරුන්දියං** වුත්තං.

භගවතා – ‘‘අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, ඡ චීවරානි ඛොමං කප්පාසිකං කොසෙය්‍යං කම්බලං සාණං භඞ්ග’’න්ති (මහාව. 339) ඡ චීවරානි අනුඤ්ඤාතානි, ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි තෙසං අනුලොමානි දුකූලං පත්තුණ්ණං චීනපට්ටං සොමාරපට්ටං ඉද්ධිමයං දෙවදත්තියන්ති අපරානි ඡ අනුඤ්ඤාතානි. තත්ථ **පත්තුණ්ණ**න්ති පත්තුණ්ණදෙසෙ පාණකෙහි සඤ්ජාතවත්ථං. ද්වෙ පටානි දෙසනාමෙනෙව වුත්තානි. තීණි කොසෙය්‍යස්ස අනුලොමානි, දුකූලං සාණස්ස, ඉතරානි ද්වෙ කප්පාසිකස්ස වා සබ්බෙසං වා.

භගවතා එකාදස පත්තෙ පටික්ඛිපිත්වා ද්වෙ පත්තා අනුඤ්ඤාතා ලොහපත්තො ච මත්තිකාපත්තො ච. ලොහථාලකං මත්තිකාථාලකං තම්බලොහථාලකන්ති තෙසංයෙව අනුලොමානි. භගවතා තයො තුම්බා අනුඤ්ඤාතා ලොහතුම්බො කට්ඨතුම්බො ඵලතුම්බොති. කුණ්ඩිකා කඤ්චනකො උදකතුම්බොති තෙසංයෙව අනුලොමානි. **කුරුන්දියං** පන ‘‘පානීයසඞ්ඛපානීයසරාවකානං එතෙ අනුලොමා’’ති වුත්තං. පට්ටිකා සූකරන්තන්ති ද්වෙ කායබන්ධනානි අනුඤ්ඤාතානි. දුස්සපට්ටෙන රජ්ජුකෙන ච කතකායබන්ධනානි තෙසංයෙව අනුලොමානි. සෙතච්ඡත්තං කිලඤ්ජච්ඡත්තං පණ්ණච්ඡත්තන්ති තීණි ඡත්තානි අනුඤ්ඤාතානි. එකපණ්ණච්ඡත්තං තෙසංයෙව අනුලොමන්ති ඉමිනා නයෙන පාළිඤ්ච අට්ඨකථඤ්ච අනුපෙක්ඛිත්වා අඤ්ඤානිපි කප්පියාකප්පියානං අනුලොමානි විනයධරෙන වෙදිතබ්බානි.

68. විනයධරො (පාචි. අට්ඨ. 438) ච පුග්ගලො විනයපරියත්තිමූලකෙ පඤ්චානිසංසෙ ඡානිසංසෙ සත්තානිසංසෙ අට්ඨානිසංසෙ නවානිසංසෙ දසානිසංසෙ එකාදසානිසංසෙ ලභති. කතමෙ පඤ්චානිසංසෙ ලභති? අත්තනො සීලක්ඛන්ධගුත්තිආදිකෙ. වුත්තඤ්හෙතං –

> ‘‘පඤ්චිමෙ, භික්ඛවෙ, ආනිසංසා විනයධරෙ පුග්ගලෙ. අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛිතො, කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං හොති, විසාරදො සඞ්ඝමජ්ඣෙ වොහරති, පච්චත්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගණ්හාති, සද්ධම්මට්ඨිතියා පටිපන්නො හොතී’’ති (පරි. 325).

කථමස්ස **අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛිතො**? ඉධෙකච්චො භික්ඛු ආපත්තිං ආපජ්ජන්තො ඡහාකාරෙහි ආපජ්ජති අලජ්ජිතා, අඤ්ඤාණතා, කුක්කුච්චපකතතා, අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතා, කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතා, සතිසම්මොසා. කථං **අලජ්ජිතාය** ආපජ්ජති? අකප්පියභාවං ජානන්තොයෙව මද්දිත්වා වීතික්කමං කරොති. වුත්තම්පි චෙතං –

> ‘‘සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජති, ආපත්තිං පරිගූහති;
> අගතිගමනඤ්ච ගච්ඡති, එදිසො වුච්චති අලජ්ජිපුග්ගලො’’ති. (පරි. 359);

කථං **අඤ්ඤාණතාය** ආපජ්ජති? අඤ්ඤාණපුග්ගලො හි මන්දො මොමූහො කත්තබ්බාකත්තබ්බං අජානන්තො අකත්තබ්බං කරොති, කත්තබ්බං විරාධෙති. එවං අඤ්ඤාණතාය ආපජ්ජති. කථං **කුක්කුච්චපකතතාය** ආපජ්ජති?

කප්පියාකප්පියං නිස්සාය කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ විනයධරං පුච්ඡිත්වා කප්පියං චෙ, කත්තබ්බං සියා, අකප්පියං චෙ, න කත්තබ්බං, අයං පන ''වට්ටතී''ති මද්දිත්වා වීතික්කමතියෙව. එවං කුක්කුච්චපකතතාය ආපජ්ජති.

කථං **අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාය** ආපජ්ජති? අච්ඡමංසං ''සූකරමංස''න්ති ඛාදති, දීපිමංසං ''මිගමංස''න්ති ඛාදති, අකප්පියභොජනං ''කප්පියභොජන''න්ති භුඤ්ජති, විකාලෙ කාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති, අකප්පියපානකං ''කප්පියපානක''න්ති පිවති. එවං අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති. කථං **කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාය** ආපජ්ජති? සූකරමංසං ''අච්ඡමංස''න්ති ඛාදති, මිගමංසං ''දීපිමංස''න්ති ඛාදති, කප්පියභොජනං ''අකප්පියභොජන''න්ති භුඤ්ජති, කාලෙ විකාලසඤ්ඤාය භුඤ්ජති, කප්පියපානකං ''අකප්පියපානක''න්ති පිවති. එවං කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤිතාය ආපජ්ජති. කථං **සතිසම්මොසා** ආපජ්ජති? සහසෙය්‍යාචීවරවිප්පවාසභෙසජ්ජචීවරකාලාතික්කමනපච්චයා ආපත්තිං සතිසම්මොසා ආපජ්ජති. එවමිධෙකච්චො භික්ඛු ඉමෙහි ඡහි ආකාරෙහි ආපත්තිං ආපජ්ජති.

විනයධරො පන ඉමෙහි ඡහාකාරෙහි ආපත්තිං න ආපජ්ජති. කථං **ලජ්ජිතාය** නාපජ්ජති? සො හි ''පස්සථ භො, අයං කප්පියාකප්පියං ජානන්තොයෙව පණ්ණත්තිවීතික්කමං කරොතී''ති ඉමං පරූපවාදං රක්ඛන්තොපි නාපජ්ජති. එවං ලජ්ජිතාය නාපජ්ජති, සහසා ආපන්නම්පි දෙසනාගාමිනිං දෙසෙත්වා වුට්ඨානගාමිනියා වුට්ඨහිත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාති. තතො –

> ''සඤ්චිච්ච ආපත්තිං නාපජ්ජති, ආපත්තිං න පරිගූහති;
> අගතිගමනඤ්ච න ගච්ඡති, එදිසො වුච්චති ලජ්ජිපුග්ගලො''ති. (පරි. 359) –

ඉමස්මිං ලජ්ජිභාවෙ පතිට්ඨිතොව හොති.

කථං **ඤාණතාය** නාපජ්ජති? සො හි කප්පියාකප්පියං ජානාති, තස්මා කප්පියංයෙව කරොති, අකප්පියං න කරොති. එවං ඤාණතාය නාපජ්ජති. කථං **අකුක්කුච්චපකතතාය** නාපජ්ජති? කප්පියාකප්පියං නිස්සාය කුක්කුච්චෙ උප්පන්නෙ වත්ථුං ඔලොකෙත්වා මාතිකං පදභාජනං අන්තරාපත්තිං අනාපත්තිං ඔලොකෙත්වා කප්පියං චෙ හොති, කරොති, අකප්පියං චෙ, න කරොති. එවං අකුක්කුච්චපකතතාය නාපජ්ජති. කථං **අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤිතාදීහි** නාපජ්ජති? සො හි කප්පියාකප්පියං ජානාති, තස්මා අකප්පියෙ කප්පියසඤ්ඤී න හොති, කප්පියෙ අකප්පියසඤ්ඤී න හොති, සුප්පතිට්ඨිතා චස්ස සති හොති, අධිට්ඨාතබ්බං අධිට්ඨෙති, විකප්පෙතබ්බං විකප්පෙති. ඉති ඉමෙහි ඡහි ආකාරෙහි ආපත්තිං නාපජ්ජති. අනාපජ්ජන්තො අඛණ්ඩසීලො හොති, පරිසුද්ධසීලො හොති. එවමස්ස අත්තනො සීලක්ඛන්ධො සුගුත්තො හොති සුරක්ඛිතො.

කථං **කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං හොති**? තිරොරට්ඨෙසු තිරොජනපදෙසු ච උප්පන්නකුක්කුච්චා භික්ඛූ ''අසුකස්මිං කිර විහාරෙ විනයධරො වසතී''ති දූරතොව තස්ස සන්තිකං ආගන්ත්වා කුක්කුච්චං පුච්ඡන්ති. සො තෙහි කතස්ස කම්මස්ස වත්ථුං ඔලොකෙත්වා ආපත්තානාපත්තිගරුකලහුකාදිභෙදං සල්ලක්ඛෙත්වා දෙසනාගාමිනිං දෙසාපෙත්වා, වුට්ඨානගාමිනියා වුට්ඨාපෙත්වා සුද්ධන්තෙ පතිට්ඨාපෙති. එවං කුක්කුච්චපකතානං පටිසරණං හොති.

විසාරදො සඞ්ඝමජ්ඣෙ වොහරතීති අවිනයධරස්ස හි සඞ්ඝමජ්ඣෙ කථෙන්තස්ස භයං සාරජ්ජං ඔක්කමති, විනයධරස්ස තං න හොති. කස්මා? ''එවං කථෙන්තස්ස දොසො හොති, එවං න දොසො''ති ඤත්වා කථනතො.

පච්චත්ථිකෙ සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගණ්හාතීති එත්ථ ද්විධා පච්චත්ථිකා නාම අත්තපච්චත්ථිකා ච සාසනපච්චත්ථිකා ච. තත්ථ මෙත්තියභූමජකා ච භික්ඛූ වඩ්ඪො ච ලිච්ඡවී අමූලකෙන අන්තිමවත්ථුනා චොදෙසුං, ඉමෙ **අත්තපච්චත්ථිකා** නාම. යෙ පන අඤ්ඤෙපි දුස්සීලා පාපධම්මා , සබ්බෙතෙ අත්තපච්චත්ථිකා. විපරීතදස්සනා පන අරිට්ඨභික්ඛුකණ්ටකසාමණෙරවෙසාලිකවජ්ජිපුත්තකා පරූපහාරඅඤ්ඤාණකඞ්ඛාවිතරණාදිවාදා මහාසඞ්ඝිකාදයො ච අබුද්ධසාසනං ''බුද්ධසාසන''න්ති වත්වා කතපග්ගහා **සාසනපච්චත්ථිකා** නාම. තෙ සබ්බෙපි සහධම්මෙන සහකාරණෙන වචනෙන යථා තං අසද්ධම්මං පතිට්ඨාපෙතුං න සක්කොන්ති, එවං සුනිග්ගහිතං කත්වා නිග්ගණ්හාති.

සද්ධම්මට්ඨිතියා පටිපන්නො හොතීති එත්ථ පන තිවිධො සද්ධම්මො පරියත්තිපටිපත්තිඅධිගමවසෙන. තත්ථ තෙපිටකං බුද්ධවචනං **පරියත්තිසද්ධම්මො** නාම. තෙරස ධුතගුණා චුද්දස ඛන්ධකවත්තානි ද්වෙඅසීති මහාවත්තානීති අයං **පටිපත්තිසද්ධම්මො** නාම. චත්තාරො මග්ගා ච චත්තාරි ඵලානි ච, අයං **අධිගමසද්ධම්මො** නාම.

තත්ථ කෙචි ථෙරා ''යො වො, ආනන්ද, මයා ධම්මො ච විනයො ච දෙසිතො පඤ්ඤත්තො, සො වො මමච්චයෙන සත්ථා''ති ඉමිනා සුත්තෙන (දී. නි. 2.216) ''සාසනස්ස පරියත්ති මූල''න්ති වදන්ති. කෙචි ථෙරා ''ඉමෙ ච සුභද්ද භික්ඛූ සම්මා විහරෙය්‍යුං, අසුඤ්ඤො ලොකො අරහන්තෙහි අස්සා''ති ඉමිනා සුත්තෙන (දී. නි. 2.214) ''සාසනස්ස පටිපත්ති මූල''න්ති වත්වා ''යාව පඤ්ච භික්ඛූ සම්මාපටිපන්නා සංවිජ්ජන්ති, තාව සාසනං ඨිතං හොතී''ති ආහංසු. ඉතරෙ පන ථෙරා ''පරියත්තියා අන්තරහිතාය සුප්පටිපන්නස්සපි ධම්මාභිසමයො නත්ථී''ති වත්වා ආහංසු ''සචෙපි පඤ්ච භික්ඛූ චත්තාරි පාරාජිකානි රක්ඛකා හොන්ති, තෙ සද්ධෙ කුලපුත්තෙ පබ්බාජෙත්වා පච්චන්තිමෙ

ජනපදෙ උපසම්පාදෙත්වා දසවග්ගං ගණං පූරෙත්වා මජ්ඣිමජනපදෙ උපසම්පදං කරිස්සන්ති, එතෙනුපායෙන වීසතිවග්ගං සඞ්ඝං පූරෙත්වා අත්තනොපි අබ්භානකම්මං කත්වා සාසනං වුද්ධිං විරුළ්හිං ගමයිස්සන්ති. එවමයං විනයධරො තිවිධස්සපි සද්ධම්මස්ස චිරට්ඨිතියා පටිපන්නො හොතී''ති. එවමයං විනයධරො ඉමෙ තාව පඤ්චානිසංසෙ පටිලභතීති වෙදිතබ්බො.

කතමෙ ඡානිසංසෙ ලභතීති? තස්සාධෙය්‍යො උපොසථො පවාරණා සඞ්ඝකම්මං පබ්බජ්ජා උපසම්පදා, නිස්සයං දෙති, සාමණෙරං උපට්ඨාපෙති. යෙපි ඉමෙ චාතුද්දසිකො, පන්නරසිකො, සාමග්ගිඋපොසථො, සඞ්ඝෙ උපොසථො, ගණෙ උපොසථො, පුග්ගලෙ උපොසථො, සුත්තුද්දෙසො, පාරිසුද්ධි, අධිට්ඨානඋපොසථොති නව උපොසථා, සබ්බෙ තෙ විනයධරායත්තා, යාපි ච ඉමා චාතුද්දසිකා, පන්නරසිකා, සාමග්ගිපවාරණා, සඞ්ඝෙ පවාරණා, ගණෙ පවාරණා, පුග්ගලෙ පවාරණා, තෙවාචිකා පවාරණා , ද්වෙවාචිකා පවාරණා, සමානවස්සිකා පවාරණාති නව පවාරණා, තාපි විනයධරායත්තා එව, තස්ස සන්තකා, සො තාසං සාමී.

යානිපි ඉමානි අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මන්ති චත්තාරි සඞ්ඝකම්මානි, යා චායං උපජ්ඣායෙන හුත්වා කුලපුත්තානං පබ්බජ්ජා ච උපසම්පදා ච කාතබ්බා, අයම්පි විනයධරායත්තාව. න හි අඤ්ඤො ද්විපිටකධරොපි එවං කාතුං ලභති, සො එව නිස්සයං දෙති, සාමණෙරං උපට්ඨාපෙති, අඤ්ඤො නෙව නිස්සයං දාතුං ලභති, න සාමණෙරං උපට්ඨාපෙතුං. තෙනෙව ''න, භික්ඛවෙ, එකෙන ද්වෙ සාමණෙරා උපට්ඨාපෙතබ්බා, යො උපට්ඨාපෙය්‍ය, ආපත්ති දුක්කටස්සා''ති (මහාව. 101) පටික්ඛිපිත්වා පුන අනුජානන්තෙනපි ''අනුජානාමි, භික්ඛවෙ, බ්‍යත්තෙන භික්ඛුනා එකෙන ද්වෙ සාමණෙරෙ උපට්ඨාපෙතුං, යාවතකෙ වා පන උස්සහති ඔවදිතුං අනුසාසිතුං, තාවතකෙ උපට්ඨාපෙතු''න්ති (මහාව. 105) බ්‍යත්තස්සෙව සාමණෙරුපට්ඨාපනං අනුඤ්ඤාතං. සාමණෙරුපට්ඨාපනං පච්චාසීසන්තො පන විනයධරස්ස සන්තිකෙ උපජ්ඣං ගාහාපෙත්වා වත්තපටිපත්තිං සාදිතුං ලභති. එත්ථ ච නිස්සයදානඤ්චෙව සාමණෙරුපට්ඨානඤ්ච එකමඞ්ගං. ඉති ඉමෙසු ඡසු ආනිසංසෙසු එකෙන සද්ධිං පුරිමානි පඤ්ච ඡ හොන්ති. ද්වීහි සද්ධිං සත්ත, තීහි සද්ධිං අට්ඨ, චතූහි සද්ධිං නව, පඤ්චහි සද්ධිං දස, සබ්බෙහිපෙතෙහි සද්ධිං එකාදසාති එවං විනයධරො පුග්ගලො පඤ්ච ඡ සත්ත අට්ඨ නව දස එකාදස ච ආනිසංසෙ ලභතීති වෙදිතබ්බො.

මහානිසංසමිච්චෙවං , කොසල්ලං විනයෙ සදා;
පත්ථෙන්තෙනෙත්ථ කාතබ්බො, අභියොගො පුනප්පුනන්ති.

ඉති පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ

පකිණ්ණකවිනිච්ඡයකථා සමත්තා.

නිට්ඨිතො චායං පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහො.

නිගමනකථා

අජ්ඣෙසිතො නරින්දෙන, සොහං **පරක්කමබාහුනා;**
සද්ධම්මට්ඨිතිකාමෙන, සාසනුජ්ජොතකාරිනා.

තෙනෙව කාරිතෙ රම්මෙ, පාසාදසතමණ්ඩිතෙ;
නානාදුමගණාකිණ්ණෙ, භාවනාභිරතාලයෙ.

සීතලූදකසම්පන්නෙ, වසං **ජෙතවනෙ** ඉමං;
විනයසඞ්ගහං සාරං, අකාසි යොගිනං හිතං.

යං සිද්ධං ඉමිනා පුඤ්ඤං, යඤ්චඤ්ඤං පසුතං මයා;
එතෙන පුඤ්ඤකම්මෙන, දුතියෙ අත්තසම්භවෙ.

තාවතිංසෙ පමොදෙන්තො, සීලාචාරගුණෙ රතො;
අලග්ගො පඤ්චකාමෙසු, පත්වාන පඨමං ඵලං.

අන්තිමෙ අත්තභාවම්හි, මෙත්තෙය්‍යං මුනිපුඞ්ගවං;
ලොකග්ගපුග්ගලං නාථං, සබ්බසත්තහිතෙ රතං.

දිස්වාන තස්ස ධීරස්ස, සුත්වා සද්ධම්මදෙසනං;
අධිගන්ත්වා ඵලං අග්ගං, සොභෙය්‍යං ජිනසාසනන්ති.

විනයසඞ්ගහ-අට්ඨකථා නිට්ඨිතා.